

21. YÜZYILDA TÜRKİYE'NİN DİPLOMASİ SEFERBERLİĞİ



TÜRKİYE
YÜZYILI



2023







ISBN: 978-625-6281-74-5

21. Yüzyılda Türkiye'nin Diplomasi Seferberliği

© 2025 CUMHURBAŞKANLIğI İLETİŞİM BAŞKANLIğI YAYINLARI

Bu kitabın tüm hakları saklıdır ve Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınlarına aittir. Kitabın hiçbir bölümü yayıncının izni olmadan fotokopi ve bilgisayar ortamında yeniden üretilemez ve çoğaltılamaz.

Yayıncı Sertifika No: 45482

1. Baskı, İstanbul, Ekim 2025

İletişim

Kızılırmak Mahallesi Mevlana Bulv. No:144 Çankaya
Ankara/TÜRKİYE

T +90 312 590 20 00 | webinfo@iletisim.gov.tr

Baskı

İMAK Ofset
Matbaa Sertifika No: 71320

21. YÜZYILDA TÜRKİYE’NİN
DİPLOMASİ
SEFERBERLİĞİ



içindekiler

Takdim

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan / 9

Giriş / 11

1. Bölüm

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI / 32

- 1.1. Türkiye Yüzyılı'nda Dış Politikamıza Stratejik Bakış / 35
- 1.2. Vatandaş ve Soydaşlarımız Odaklı Dış Politika / 143
- 1.3. Yurt Dışı Tanıtım ve Kültürel Faaliyetler / 157
- 1.4. Protokol Çalışmaları / 162
- 1.5. Stratejik İletişim / 162
- 1.6. Eğitim ve Akademiyle İç İç Dış Politika / 165
- 1.7. Diplomatik Arşiv / 168

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI / 170

- 2.1. Başbakanlık Kamu Diplomasisi
Koordinatörlüğü Dönemi / 175
- 2.2. İletişim Başkanlığı Dönemi Kamu Diplomasisi
Uygulamalarından Kesitler / 176

2. Bölüm

3. Bölüm

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI / 228

- 3.1. Şura-Kongre-Sempozyum-Toplantı-Çalıştaylar / 232
- 3.2. Anlaşma-Protokoller / 241
- 3.3. Eğitim-Öğretim Faaliyetleri / 242
- 3.4. Yarışmalar / 247
- 3.5. Yardım Faaliyetleri / 248
- 3.6. Din Hizmetleri / 251
- 3.7. Yayın Hizmetleri / 253

4. Bölüm

TÜRK KIZILAY / 258

- 4.1. Uluslararası İnsani Yardım Operasyonları ve Programları / 262
- 4.2. İnsani Diplomasi ve Uluslararası İş Birlikleri / 279
- 4.3. Göç Hizmetleri ve Koruma Faaliyetleri / 287

TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI / 290

- 5.1. TİKA Hakkında / 294
- 5.2. Eğitim Altyapılarının Geliştirilmesi / 298
- 5.3. Sağlık Altyapılarının Geliştirilmesi / 306
- 5.4. Kültürel İş Birliği / 313
- 5.5. Sosyal Altyapıların Geliştirilmesi, Ailenin Korunması ve Kadınların Güçlendirilmesi / 324
- 5.6. Acil ve İnsani Yardımlar / 327
- 5.7. TİKA'nın Faaliyet Gösterdiği Diğer Alanlar / 330
- 5.8. Değerlendirme / 335

5. Bölüm

6. Bölüm

TÜRKİYE MAARİF VAKFI / 338

- 6.1. Türk Dış Politikası Bağlamında Türkiye Maarif Vakfı / 343
- 6.2. Türkiye Maarif Vakfı Eğitim Kurumları / 346
- 6.3. Türkiye'nin Dış Politikasında Türkiye Maarif Vakfı'nın Yeri / 349
- 6.4. Sonuç / 355

7. Bölüm

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ/ 356

7.1. Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri ve Uluslararası Ağı / 361

7.2. Yunus Emre Enstitüsü'nün İş Birlikleri / 369

7.3. Kültür Temelli Diplomasi Uygulamaları / 370

YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI/ 392

8.1. YTB'nin Yurt Dışı Vatandaşlara Yönelik Diaspora Politikası / 396

8.2. Gönül Coğrafyasına Açılan Kapı: Soydaş ve Akraba Topluluklar / 408

8. Bölüm

9. Bölüm

TÜRKİYE RADYO TELEVİZYON KURUMU / 418

9.1. TRT'nin Uluslararası Yayın Kanalları / 424

9.2. TRT'nin Ulusal Yayın Kanalları / 467

9.3. TRT'nin Uluslararası Dijital Haber Platformlarında Dış Politika
Odağı / 478

9.4. TRT'nin Radyo Yayınlarında Dış Politika Odağı / 482

9.5. TRT'nin Eğitim ve Araştırma Faaliyetlerinde Dış Politika Odağı / 483

9.6. TRT'nin Uluslararası Stratejik Medya Zirve ve Etkinlikleri / 484

9.7. TRT'nin Uluslararası Yayın Kuruluşlarıyla Stratejik Ortaklıkları, İkili
ve Çok Taraflı İlişkileri ile Yurt Dışı Temsilcilikleri / 488

ANADOLU AJANSI / 498

10.1. Anadolu Ajansı ve Uluslararasılaşma / 502

10.2. 21. Yüzyılda Türkiye'nin Dış Politika Seferberliği ve
Anadolu Ajansı Haberciliği / 510

10. Bölüm





TAKDİM

İnsanlık, dünya savaşlarından bu yana belki de en zorlu dönemlerinden birini yaşıyor. Uluslararası kamuoyu; terörizmin her geçen gün etkisini artırmasına, iklim değişikliği gibi yeni sorun alanlarının ortaya çıkmasına ve devletlerarası savaşların artık sıradanlaşmasına şahitlik ediyor. Dünyanın farklı bölgelerinde sayısız krizin, çatışmanın ve acının varlığı ile adalete susamış, hakkaniyeti arayan ve eşitlik mücadelesi veren milletlerin sesi vicdanlarda yankılanıyor. Böyle bir atmosferde Türkiye, uluslararası politikada doğrunun ve haklının yanında durarak yükselen adalet ihtiyacını savunan yegâne devlet olmuştur. Türk dış politikası, insanı merkeze almakta ve değerler üzerinden şekillenmektedir. Bu anlayışımızı her daim diri tutmaya kararlıyız. Çeyrek asırdır verdiğimiz kutlu mücadele, Türkiye Yüzyılı hedeflerimizin de temelini oluşturmaktadır. Şüphesiz söz konusu hedeflerin başında uluslararası sorunlar karşısında çaresiz kalmış Birleşmiş Milletlerin (BM) yapısının reforme edilmesi gelmektedir. Daha adil bir dünyanın mümkün olduğunu ve bunun da ancak kapsamlı bir BM reformu ile hayata geçebileceğini her platformda yüksek sesle dile getirdik. Özellikle İkinci Dünya Savaşı koşullarında oluşturulan ve günümüz dünyasının gerçekliğini yansıtmayan BM Güvenlik Konseyi'nin mevcut sisteminin ivedilikle köklü bir dönüşüme tabi kılınması gerektiğini, "Dünya Beş'ten Büyüktür!" diyerek haykırdık, haykırmaya devam ediyoruz.

Dünyanın içinden geçtiği çatışma ortamlarının farkında olarak, uyuşmazlıkların barışçıl yollarla çözümlenmesi için gerekli girişimlerde bulunuyoruz. Bunların başında etkin şekilde yürüttüğümüz arabuluculuk faaliyetleri geliyor. Sözüne güvenilir ve güçlü bir devlet olarak Türkiye, çatışmaların çözümünde deneyimlerine başvurulana yegâne devlet olmuştur. Dünyanın gıda krizine sürüklenmesini önleyen tahıl koridorunun açılması, Türkiye'nin etkin diplomasi çabaları ile gerçekleşmiştir. Aynı şekilde Somali ve Etiyopya arasında cereyan eden ve iki devleti bölgesel bir krizin kıyısından alan, yine Türkiye'nin etkin arabuluculuk faaliyetleridir. Somaliland krizinin çözümü, Türkiye'nin uluslararası alandaki etkin dış politikasının Afrika kıtasındaki yansımasıdır. Öyle ki Türkiye'nin varlığı, bölgesel ve küresel barışın teminatı haline gelmiştir. Dış politikamızın en önemli başlıklarından bir diğeri ise İsrail sorunudur. Filistin davasını savunmak, insanı ve hakkaniyeti temel alan dış politika yaklaşımımızın ve inancımızın bir gereği olarak bizlere düşen en yüce görevlerden birisidir. Bunun için her zaman Filistinli kardeşlerimizin yanında olmaya özen gösterdik. Uluslararası tüm platformlarda Filistin davasını yüksek sesle dillendirdik. Olması gerekeni tüm imkânlarımızı seferber ederek ortaya koyduk.

Gelinen noktada uluslararası kamuoyunun, Türkiye’nin arkasında sıralanması, zulme karşı ortak mücadeleyi büyütmesi ve küresel vicdanı harekete geçirmesi gerekmektedir. Çünkü içinde bulunduğumuz durum, küresel yönetim ve güvenlik düzeni ile bu alanda yetki ve sorumluluğa sahip tüm kurumlar için bir haysiyet meselesidir.

İletişim Başkanlığımız tarafından hazırlanan “21. Yüzyılda Diplomasi Seferberliği” kitabı, dış politikamızın çeyrek asırlık serüvenini, kamu diplomasisi ve temel ilkelerimiz çerçevesinde ele almaktadır. Türkiye Yüzyılı hedeflerimiz ve vizyonumuz doğrultusunda hayata geçirdiğimiz politikalar sayesinde Türkiye, hem bölgesinde hem de uluslararası alanda her geçen gün etkisini artıran bir yapıya kavuşmuştur. Küresel sorunlara daha kapsayıcı, çözüm odaklı ve insanı merkeze alan yaklaşımımızın gelecek nesillere bırakacağımız dünya hayalimize katkı sunmasını temenni ediyorum. Her zaman dediğimiz gibi “Bugün kendi milli güvenliği için hiç kimsenin icazetini aramadan operasyon düzenleyen, dış politikası bağımsız bir Türkiye var.”

Bu vesileyle kitabın hazırlanmasında emeği geçenleri tebrik ediyor; eserin Türkiye Yüzyılında dış politikamızın şekillenmesine katkı sunmasını diliyorum.



TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI
RECEP TAYYİP ERDOĞAN

GİRİŞ

Türk Dış Politikası ve Diplomasi Seferberliği: 2001-2025

21. yüzyılda uluslararası ilişkilerde yaşanan dönüşümler, devletlerin diplomasi anlayışlarını yeniden tanımlamasını zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda Türkiye'nin diplomasi seferberliği, yalnızca dış politika vizyonunun güncellenmesi anlamına gelmemekte; aynı zamanda ülkenin tarihsel, kültürel ve insani mirasının çağdaş bir yorumla yeniden inşasını da temsil etmektedir. Türkiye'nin diplomasi anlayışını konu alan bu çalışma, yalnızca kurumsal bir eser değil, aynı zamanda gelecek nesillere ve gönül bağıyla Türkiye'ye yönelen mazlum coğrafyalara verilen derin bir mesaj olarak değerlendirilebilir. Türkiye, yüzyıllar boyunca mazlumlara kucak açmış, sömürgeci zihniyetlerin aksine, her coğrafyaya şefkat ve merhametle yaklaşmıştır. Bu insani yaklaşımı sayesinde dünya halklarının gönlünde hep müstesna bir yere sahip olmuştur. Bugün farklı coğrafyalarda insanlar daima yönlerini Türkiye'ye çevirmekte, Türkiye'den gelecek mesajlara kulak kabartmakta ve Türkiye'nin adı zikredildiğinde içleri huzurla dolmaktadır.

Türkiye'nin insanlık açısından bu merkezi konumu, hayalî bir söylem değil; aksine bir gerçekliğin dışı vurumudur. İnsanı merkeze alan ve insani değerler üzerine siyaset yapan Türkiye, yüzyıllar boyunca halkları sömüren ve sadece kendi maddi çıkarları için hareket eden devletlerden net bir şekilde ayrılmaktadır. Nitekim Türkiye, tarih sahnesinde imparatorluklar kurmuş olan ve bunu sömürgeci geçmişi olmadan gerçekleştiren yegâne ülke olmuştur. Türkiye'nin söz konusu değerler siyaseti, kurumsal gelişmesi ile doğru orantılı şekilde cereyan etmiş ve ilerlemiştir.

Türkler, kurmuş oldukları tüm devletlerde siyasetin ve doğal olarak diğer devletlerle ilişkilerin kurumsal yöntemlerini tatbik etmiş, bu ilişkileri uygun kurumsallık düzeyinde gerçekleştirmiştir. Modernleşme dönemlerinde inşa etmiş oldukları kurumlarla dış politika ve diplomasi kavramlarının incelikli şekilde hayata geçirilmesi ve oluşturulması faaliyetlerini yerine getirmişlerdir. Osmanlı modernleşmesi olarak anılan dönem boyunca devlet, modern kurumları hayata geçirmiş ve bu kurumların ihtiyacı olan bürokratik ve diplomatik kadroları yetiştirmiştir.

Daha önce reisülküttap¹ makamı marifetiyle idare edilen dış ilişkiler, Padişah III. Selim döneminde yeni bir boyut kazanmış ve daimî elçilik sistemine geçilmiştir. 1793 yılında Londra'da açılan ilk daimî elçiliğin başına Yusuf Ağâh Efendi getirilmiştir. Bu gelişme, modern devletler sistemi ile birlikte modern uluslararası ilişkiler anlayışının —diğer bir ifadeyle karşılıklılık ve sürekli temsil ilkelerinin — Osmanlı Devleti tarafından benimsendiğini göstermektedir.

19. yüzyıl, Osmanlı modernleşmesi açısından son derece önemli ve müstesna bir dönemdir. Hem modern anlamda kurumların ihdas edilmesi hem de devletlerarası ilişkilerin işletilmesinde pratik ve düşünsel farklılıkların belirginleştiği bir dönem olarak düşünülebilir. Zira Padişah II. Mahmut döneminde reisülküttaplık makamı yerine Hariciye Nezareti kurulmuş, dış ilişkilerin müstakil bir bakanlık aracılığıyla yürütülmesi uygun görülmüştür. Bu durum, kurumsallaşma sürecinin en somut göstergelerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Birinci Dünya Savaşı sonrası izlenen dış politika, Millî Mücadele'nin ruhu ve bu ruhun şekillendirdiği şuur doğrultusunda biçimlenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) Ankara'da 1920 senesinde açılmasını takiben 2 Mayıs 1920'de Hariciye Vekaleti kurulmuş ve başına Bekir Sami Bey getirilmiştir. Kurtuluş Savaşı boyunca yürütülen diplomatik temaslar, hem zorlu bir sürecin dengeli şekilde sürdürülmesi hem de savaş sonrasında tesis edilecek yeni düzenin temellerinin atılması açısından önemli olmuştur. Bu dönemde izlenen dış politikanın temel ilkeleri, söz konusu somut koşullar çerçevesinde şekillenmiştir.

Türk Dış Politikasının (TDP) temellerinin Millî Mücadele yıllarında atılması, Millî Mücadele ruhunun dış politikaya doğrudan yansımaya zemin hazırlamıştır. Bu doğrultuda dış politika, Misakımillî'ye bağlılık çerçevesinde şekillenmiş ve tam bağımsızlık şiarıyla yoğrulmuştur. 1923 yılında Cumhuriyet'in ilanının ardından ise TDP'de temel ilke, Cumhuriyet'in Banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından ortaya konulan "Yurtta sulh, cihanda sulh" anlayışı olmuştur. Böylelikle genç Cumhuriyet, hem komşuları ile hem de dünya halkları ile barışçıl temellerde bir dış politika yürütme gayreti içerisine girmiştir.

Bu siyasanın önemli göstergelerinden birisi 9 Şubat 1934'te Türkiye, Yugoslavya, Yunanistan ve Romanya arasında imzalanan Balkan Antantı'dır. Bir diğer gösterge ise 8 Temmuz 1937'de Türkiye, İran, Irak ve Afganistan arasında imzalanan Sadabat Paktı'dır. Türkiye'nin tatbik etmiş olduğu bu siyasanın berrak bir ifadesi, Atatürk'ün şu sözlerinde kendisini göstermektedir:

1 Reisülküttâb: XVII. yüzyıla kadar Osmanlı Devleti'nde padişah divanındaki kâtiplerin başı (reis efendi) olarak görev yapan, Tanzimat öncesinde ise Dışişleri Bakanı statüsünde bulunan yüksek devlet görevlisi.

Dış siyasetimizde sulh ve iyi münasebetler gayesi, samimiyetle takip olunmaktadır. Ümid ederim ki, beynelmilel münasebetlerde dostluklara vefakâr olan ve hiçbir milletin aleyhinde bulunmayan açıkve salim meslek ve zihniyetimiz gittikçe daha iyi anlaşılmaktadır.

Bu siyasanın açık bir şekilde görüldüğü bir diğer alan ise Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı'nda savaş dışı kalabilme kabiliyeti göstermesindedir. 1945 ve sonrası dönem ise TDP'nin yeniden yapılandığı bir dönemdir.

Uluslararası Ortam (1945-1990)

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte uluslararası sistemde yeni bir dönemin kapıları aralanmıştır. Bu dönemin en önemli gelişmelerinden biri, uluslararası örgütlenme deneyiminin farklı bir boyuta taşınarak Birleşmiş Milletler'in (BM) kurulmasıdır. Selefi olan Milletler Cemiyeti'nden (Cemiyet-i Akvam) farklı olarak BM, daha kompleks bir yapı arz etmektedir. Ayrıca dünya tarihinde ilk defa, evrensel düzeyde kuvvet kullanmanın yasaklanmasına da tanıklık edilmektedir. Nitekim 1945 sonrası dönem BM sistemi olarak da nitelendirilebilir. Zira uluslararası politikayı derinden etkileyen organlar ve kurumlar bu dönemde BM çatısı altında hayata geçirilmiştir.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK), BM Şartı'ndan aldığı hukuksal zeminle uluslararası barış ve güvenliğin korunmasında başlıca organ olarak görevlendirilmiştir. Bu durum, beraberinde çeşitli eleştirileri de gündeme getirmiştir. Eleştirilerin odak noktasında BMGK'nin yapısı yer almıştır. Hâlihazırda 15 üyesi bulunan (1965 öncesinde 11 üye) BMGK, bağlayıcı kararları en az 9 üyenin olumlu oyuyla alabilmektedir. Ancak esas sorun, 5 daimî üyenin sahip olduğu ve "veto hakkı" olarak bilinen yetkinin kullanılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Bu ayrıcalıklı konum, uluslararası ilişkileri ilgilendiren konularda taraflı kararların alınması riskini taşımaktadır. Başka bir deyişle, uluslararası barış ve güvenliğe ilişkin kararların şekillenmesi, 5 daimî üyenin veto hakkını kullanıp kullanmamasına bağlanmıştır. Bu durum, uluslararası barış ve güvenliğin evrensel ilkeler yerine birkaç devletin çıkarlarına göre şekillenmesine yol açtığı için adil ve temsili bir düzenle bağdaşmamaktadır.

Türkiye, uluslararası örgütlenmenin önemini daima ön planda tutmuş ve dış politikasında diğer devletlerle iş birliği yollarını sürekli olarak aramıştır. Birleşmiş Milletler'in adil olmayan mevcut yapısına rağmen, Türkiye uluslararası barış ve güvenliğin korunması için gerekli tüm adımları büyük bir özveriyle atmaya devam etmiştir. Nitekim 1950-1953 yılları arasında gerçekleşen Kore Savaşı'na Türkiye'nin katılımı, uluslararası toplumla dayanışma içinde hareket etme konusundaki kararlılığının en açık göstergelerinden biridir.

Çok taraflı diplomasi olarak da nitelendirilebilecek bu süreçte Türkiye, hem uluslararası örgütlere üye olma hem de yurt dışında temsilcilik açma konusunda istekli bir tutum sergilemiştir. Nitekim uluslararası toplumla bütünleşme çabaları doğrultusunda Türkiye; ekonomik, siyasal, kültürel ve özellikle askeri alanlarda birçok uluslararası örgüte ya üye olmuş ya da bu örgütlerin kuruluşunda doğrudan yer almıştır. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) üyeliği de hem askerî açıdan birlikteliğin sağlanması hem de uluslararası toplumla entegrasyon çabalarının dışa vurumu olarak Türkiye'nin bu alandaki kararlılığını ortaya koymaktadır. 1952 senesinden itibaren Türkiye, NATO'nun güçlü bir üyesi ve uluslararası barış ve güvenliğin korunma mekanizmasının ayrılmaz bir parçası konumundadır. Zira Afganistan (Uluslararası Güvenlik Yardım Gücü-ISAF) ve Kosova'daki (Kosova Gücü-KFOR) NATO barış güçleri, Türkiye'nin aktif katılım ve önderliği sayesinde sorunsuz işleyebilmiştir.

1945 sonrası dönem, aynı zamanda “dekolonizasyon dönemi” olarak da bilinmektedir. Bu dönem, yüzyıllar boyunca sömürge yönetimi altında yaşayan halkların bağımsızlıklarını kazandıkları süreci ifade etmektedir. Bazı coğrafyalarda bu süreç, çatışmalarla ve kanlı mücadelelerle geçerken bazı bölgelerde ise daha barışçıl bir şekilde ilerlemiştir. Bu süreç esas itibarıyla, eski düzenin ve eski düzende başat konumda olan devletlerin yerlerini yeni bir düzene —Bretton Woods sistemi— ve yeni başat güçlere —Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)— bırakması anlamını taşımaktadır. Dünya üzerinde bağımsızlığını kazanan devlet sayısındaki bu hızlı artış, uluslararası sistemin işleyişine derinden etki etmiştir. Bölgesel düzeyde çok sayıda uluslararası örgüt, birliktelik ve ortaklık kurulmuştur. Devletler arası ilişkilerdeki teknik alanlar zamanla karmaşık bir yapı kazanmıştır. Bağımsızlığını kazanan devletler, Soğuk Savaş koşullarının da etkisiyle ya Batı kampına ya da Sosyalist kampa yakın politikalar izlemeye başlamıştır. Bununla birlikte üçüncü bir grup devlet de bağlantısızlık hareketi çerçevesinde konumlanmıştır.

İki süper gücün etkisi altında hareket eden devletlerin varlığı, doğrudan sıcak çatışmaları geciktirmiş; ancak bu durum, dünyanın pek çok bölgesinde vekâlet savaşlarının² (*proxy savaşları*) ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Hükümetler, bir bloğun desteği olmadan varlıklarını sürdürmekte zorlanmış ve bu durum yeni bağımlılık ilişkilerini beraberinde getirmiştir. Bazı örneklerde bağımsızlık talepleri, mevcut sorunları daha da karmaşık ve içinden çıkılmaz hâle getirmiştir. Yeni bir devletin kuruluş süreci, sonrasındaki işleyişi ve farklı toplumsal kesimlerin bir arada yaşama iradesi göstermesi, uzun ve zorlu süreçleri doğurmuştur. Kıbrıs meselesi, bu durumun çarpıcı bir örneğini teşkil etmekte ve TDP'yi derinden etkileyen başlıca konulardan biri olmaya devam etmektedir.

2 Vekâlet savaşı (proxy war), üçüncü taraf devlet veya aktörlerin, çatışmanın sonucunu kendi stratejik çıkarları doğrultusunda etkilemek amacıyla taraflardan birine doğrudan veya dolaylı destek sağladığı; ancak fiili çatışmaya doğrudan katılmadığı savaş türüdür. Destek, askerî yardım ve eğitim, ekonomik katkı gibi doğrudan yollarla veya ambargo, yaptırım, abluka gibi dolaylı yöntemlerle sağlanabilir.

Kıbrıs Sorunu ve Kıbrıs Barış Harekâtı

Kıbrıs meselesi, TDP'nin bugün hâlâ önemini koruyan temel konu başlıklarından biridir. 1950'li yılların ortalarından itibaren gündeme gelen bu mesele, 1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ilanı ile belirli bir siyasi düzen oluşmuş gibi görünse de bu durum kısa sürede bozulmuştur. Kuruluşun hemen ardından Kıbrıslı Rumlar tarafından yürütülen tek taraflı girişimler, adayı yeniden çatışma ortamına sürüklemiştir. 1963 yılında yapılmak istenen anayasa değişikliğiyle Kıbrıs Türklerinin yönetime katılımı ve temel hakları ortadan kaldırılmak istenmiş; aynı yıl başlayan şiddet olayları, Kıbrıs'taki Türk toplumunun güvenliğini ve yaşam hakkını ciddi biçimde tehdit etmiştir.

Kıbrıs meselesi, bu tarih itibarıyla Türkiye için siyasal olduğu kadar askerî de bir konu halini almıştır. Adadaki sorunu çözmek için Türkiye, en az iki kez müdahale girişiminde bulunmuş; uluslararası ortamın elvermemesi ve Türk savunma sanayisinin gelişmişlik düzeyinin tatmin edici boyutta olmaması sebebiyle müdahale gerçekleşmemiştir. Türkiye'nin konuyu devamlı gündemde tutması ve uluslararası toplumu harekete geçirmeye çalışmasına rağmen adadaki Rum mezalimi hız kesmemiştir. Bu durum, 1974 senesine gelindiğinde adaya müdahaleyi kaçınılmaz kılmış ve Türkiye, Kıbrıs Barış Harekâtını gerçekleştirmiştir. Kıbrıs müdahalesi sonrası Kıbrıslı Türkler, kendi kaderlerini kendileri tayin etme (*self-determinasyon*) haklarını, kurmuş oldukları Kıbrıs Türk Federe Devleti (KTFD) (1975) ve akabinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) (1983) ile hayata geçirmişlerdir.

Kıbrıs meselesi, Türkiye açısından son derece önemli sonuçlar doğurmuştur. Bu sonuçların başında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) hareket kabiliyetinin artırılması ile yerli ve millî savunma sanayisinin hızla geliştirilmesi gelmektedir. Bu iki gelişme, 21. yüzyılda TDP'de önemli atılımların gerçekleştirildiği Türk savunma sanayisinin de temelini oluşturmuştur.

Ne var ki TDP'deki köklü dönüşümler, Soğuk Savaş'ın son bulmasıyla kendisini göstermektedir. 1945-1990 yılları arasını kapsayan ve ideolojik kamplar arasındaki rekabet ile öne çıkan bir dönem olan Soğuk Savaş dönemi, 1990 senesinde SSCB'nin dağılması sonucu ortadan kalkmıştır. İşte bu yeni dönem beraberinde belirsizlikleri de getirmiştir.

Soğuk Savaş’ın Bitimi ve Uluslararası Ortam

SSCB’nin yıkılması, 1945 yılından beri devam etmekte olan Soğuk Savaş döneminin sonunu getirmiş ve uluslararası sistem açısından beklenmedik bir gelişme olarak kayda geçmiştir. Zira SSCB gibi nükleer güce sahip büyük bir devletin dağılması, uluslararası politikada beklenmedik sonuçlara yol açabilecek ve güç boşlukları oluşturabilecek tarihi bir kırılma anıdır. Gerçekten de 1990’lar boyunca uluslararası sistem, adeta rayına oturmaya çalışan bir lokomotif gibi ilerlemiştir. Kimi yazarlar *tarihin sonuna* gelindiğini ve liberal siyasal düzenin dünya tarihinde tecrübe edilmiş diğer tüm siyasal sistemlerden üstün olduğunu ilan etmişlerdir. İlk başlarda bu söylem kulağa hoş gelen bir tınıya sahip gibi görünmektedir. Ne var ki karşıtı olmayan yapılar kendilerini yeniden üretmekte zorluk çekerler. Sistem, karşıtların sürekli mücadelesi ile ayakta duran ve kendisini bu şekilde yeniden üreten bir yapıya sahip olduğu için Soğuk Savaş sonrası dünya düzeninde yeni bir karşıt yaratılması kaçınılmaz görünmekteydi.

Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte Francis Fukuyama’nın “Tarihin Sonu” tezi geniş yankı uyandırmış ve liberal demokrasinin nihai zaferi düşüncesi bir süre egemen olmuştur. Ancak 11 Eylül 2001 saldırıları sonrasında bu iyimser perspektif yerini Samuel P. Huntington’ın “Medeniyetler Çatışması” tezinin öngörülerine bırakmıştır. Huntington’ın yaklaşımı, uluslararası çatışma hatlarının ideolojilerden ziyade medeniyetler arasında şekilleneceği fikrini güçlendirmiştir. 11 Eylül sonrası dönemde terör, terörizm ve güvenlik kavramları bu çerçevede yeniden yorumlanmış ve küresel siyasetin öncelikli gündem maddeleri haline gelmiştir.

Söz konusu dönemde dış politika açısından Türkiye’yi etkileyen önemli konuların başında Avrupa, Orta Doğu ve Türk dünyası ile ilişkiler gelmekteydi. Türkiye, uzun yıllardır sürdürdüğü Avrupa Birliği (AB) üyelik girişimini 1990’lar boyunca da devam ettirmiş ve AB’ye üyelik sürecine dair önemli gelişmeler yaşanmıştır. AB ise Türkiye’yi birliğe kabul etmekte isteksiz davranmıştır. Bunun başlıca nedenleri arasında: Türkiye’nin yüksek nüfusu, kültürel farklılıkları ve Türkiye ekonomisine olan güven eksikliği gösterilebilir. Türkiye ise AB üyeliğine olumlu yaklaşmakta, yüksek normatif yapının tesisini ve AB’nin uluslararası siyaset ile pazardaki yükselen konumunu önemli bulmaktaydı. AB’nin Türkiye’ye dönük yaklaşımındaki olumsuzluklar, AB’yi tamamen Türkiye’den uzaklaştırmamıştır. Zira AB, Türkiye gibi büyük bir pazarı ve askerî gücü de kaybetmek istememiştir. Bu anlayış çerçevesinde Türkiye ve AB arasında Gümrük Birliği Antlaşması imzalanmıştır. 1995 yılında Türkiye ile AB arasında akdedilen bu antlaşma, 1 Ocak 1996 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Antlaşma kapsamında Türkiye’nin sanayi ürünlerinin AB iç pazarına gümrüksüz erişimi sağlanırken, Türkiye’nin de dış ticaret politikalarını AB ile uyumlu hale getirmesi öngörülmüştür.

Aynı dönem içerisinde Balkan coğrafyası, uzun yıllar sürececek ve çatışmaların eksik olmayacağı bir döneme girmiştir. Yugoslavya'nın dağılmasıyla başlayan bu süreç, Avrupa devletleri arasındaki güç rekabetini de açıkça ortaya koymuştur. Kendi çıkarlarına yakın gördükleri milliyetleri ve onların oluşturdukları yapıları destekleyen Avrupalı devletler, çatışmaların önüne geçememiş; dahası 20. yüzyılın son on yılında Avrupa'nın ortasında gerçekleşen bir soykırımı dünyanın gözleri önünde izlemenin acziyetine düşmüşlerdir. Türkiye ise Soğuk Savaş sonrası gelişmelerde kendisini Müslüman halkların yanında konumlandırmış; Bosna-Hersek'te yaşananlara her zaman yüksek sesle karşı çıkmış, Kosova'nın ateşlere teslim olmasına engel olmak adına tüm imkânlarını seferber etmiştir. Tarihinden gelen sorumluluk ve meşruiyetle bu coğrafyayla güçlü bir gönül bağı bulunan Türkiye, Müslüman halkların yaşadığı zulmü derinden hissetmiş ve onların acılarını yüreğinde taşımıştır. Böyle bir bağa sahip ülkenin, gönül coğrafyasındaki dram karşısında sessiz ve kayıtsız kalması düşünülemezdi.

Benzer şekilde Türkiye, Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile Türk coğrafyasıyla da yakın ilişkiler tesis etmeye yönelik politikalar geliştirme çabasında olmuştur. Özellikle Kafkasya'da Azerbaycan ile birlikte hareket etmiş, Azerbaycan'ı tanıyan ilk devletler arasında yerini almıştır. Kafkasya'nın güvenliği ve huzuru için gerekli her türlü çabayı göstermeye gayret eden Türkiye, 21. yüzyılın ilk çeyreğinde de bu tutumunu devam ettirmiştir. Orta Asya olarak tanımlanan Türkistan coğrafyası ile de ilişkilerini geliştirme siyasasını takip eden Türkiye, 1990'lar boyunca bu politikasını hayata geçirmeye gayret etmiştir.

Türkiye'nin Orta Doğu ile ilişkileri de Soğuk Savaş'ın sona ermesinin yarattığı bunalım ve belirsizlik içerisinde şekillenmiştir. Zira bölge, enerji kaynakları açısından son derece kıymetli yer altı zenginliklerine sahip olduğu için uluslararası siyasette her daim gündemdeki yerini korumuştur. 1990'ların henüz başında Irak'ın Kuveyt'i işgali, uluslararası barış ve güvenliğe yönelik bir tehdit veya bu düzenin ihlali olarak değerlendirilmiş, bu nedenle BMGK tarafından çeşitli zorlayıcı tedbirler alınmıştır. Ne var ki bir kez başlayan bu süreç, ABD'nin gerçekleştirdiği bir dizi askerî operasyon ile başka bir boyuta taşınmış; Türkiye'yi yakından ilgilendiren güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiştir.

1990'lar boyunca Türkiye'nin Orta Doğu politikasını etkileyen en önemli unsurlardan birisi de terörle mücadele olmuştur. Irak ve Suriye ile yaşanan kimi gerilimler, terör tehdidinin ortadan kaldırılmasına yönelik bir amaç doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Türkiye, bu süreç boyunca Irak'ın kuzeyine farklı zamanlarda farklı büyüklüklerde sınır ötesi askerî harekâtlar gerçekleştirmiştir. Bu harekâtlar genel itibarıyla Irak ve Türkiye'nin yapmış olduğu ikili anlaşmalar uyarınca hayata geçmiştir. "Sıcak takip" hakkı çerçevesinde gerçekleşen söz konusu askerî hareketler, Türkiye'nin bölgeye yönelik politikalarının en belirgin ve gözle görülür sonuçları arasında yer almaktadır. Zira Türkiye ile Suriye, terör örgütü nedeniyle savaşın eşiğine kadar gelmiş; Türkiye'nin kararlı ve ısrarlı tutumu sayesinde terör örgütü elebaşının Suriye'den çıkarılması ve akabinde yakalanması süreci, söz konusu dönemin kayda değer dış politika gelişmeleri arasında yer almıştır.

Tüm bunlara rağmen Türkiye ekonomisi, kırılğan bir resim çizmektedir. Enflasyonist ortam, cari açık ve yabancı sermayeye olan bağımlılık durumu en küçük olumsuzlukta ekonominin krizlere girmesine sebebiyet verebilmekteydi. 2001 senesinde yaşanan kriz, bu iddianın ete kemiğe büründüğü önemli örneklerden biridir. Dönemin Başbakanı ile Cumhurbaşkanı arasında yaşanan anayasa krizi, Türkiye'nin tarihinde görmüş olduğu en derin ekonomik krizlerden birinin meydana gelmesine neden olmuştur. Türk lirası, yabancı para birimleri karşısında hızla değer kaybetmiş, Türk borsalarından sıcak para çıkışı olmuş ve bankacılık sistemi derin yaralar almıştır. İşte Türkiye, bu vaziyette iken 21. yüzyıla merhaba demiştir. Gidilecek çok yol, yapılacak çok iş, başarılabacak çok hedef vardı. Ne var ki tüm bunları siyasi ve ekonomik krizlerin gölgesinde kendisini bulan kırılğan bir ekonomi ve siyasi istikrarsızlık ortamı ile gerçekleştirmek mümkün değildi.

2001-2025 Arası Dönem

Milenyumun başında uluslararası siyaset derin bir dönüşümün içerisindeydi. 11 Eylül 2001 tarihinde dünya siyasetini, devletlerin mevcut durumlarını ve gelecek tahayyüllerimizi derinden etkileyen bir olay meydana gelmiştir. El-Kaide terör örgütüne mensup kimi militanlar yolcu uçaklarını kaçırmak suretiyle ABD ana karasında bulunan Dünya Ticaret Merkezi'ne (DTM) ve Pentagon'a saldırı gerçekleştirmişlerdir. Bu saldırılar, ABD ana karasına yapılan ve Pearl Harbor'dan sonraki en büyük ve sonuçları itibarıyla en korkunç saldırıların başında gelmekteydi. Doğal olarak bu saldırılar, ABD kamuoyu başta olmak üzere dünya kamuoyunda ciddi ve ivedi bir yankı bulmuştur.

ABD hükümeti, bu saldırılara cevap verileceğini duyurmuş ve bu vesileyle terörle mücadele konusunda yeni bir dönemin kapıları aralanmıştır. İlk olarak Afganistan'a askerî müdahalede bulunulmuş, Taliban rejiminin El-Kaide ile bağlantılı olduğu ve bu nedenle Afganistan'a yönelik askerî müdahalenin kaçınılmaz olduğu ileri sürülmüştür. BMGK bir dizi karar almış ve NATO tarihinde ilk defa kurucu antlaşmanın 5. maddesine işlerlik kazandırılmıştır. 2001 senesinde gerçekleşen Afganistan müdahalesi, terörle mücadele söyleminin uluslararası siyasette belirleyici hâle geldiğini ve bu çerçevenin sonraki müdahalelere zemin hazırladığını ortaya koymuştur. Zira takvimler 2003 senesini gösterdiğinde ABD, Irak'ın kitle imha silahlarına sahip olduğu ve bunların terör örgütlerinin eline geçebileceği iddiaları çeperinde Irak işgalini başlatmıştır. Bu konjonktürde TDP, 11 Eylül 2001 sonrası dönemde önünde büyük sınamalar ile baş başa kalmıştır.

Yeni bin yılın ilk çeyreğinde, tatbik edilen dış politikayı öncekilerden ayıran bazı temel kuramsal ve metodolojik farklılıklar bulunmaktadır. Nitekim TDP, önceki dönem dış politika yapım süreçlerinden sahip olduğu kuramsal, ilkesel ve metodolojik boyutları ile belirgin biçimde ayrılmaktaydı. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana benimsediği temel dış politika ilke ve uygulamalarına ek olarak, son yıllarda yeni bir yaklaşımın şekillenmeye başladığı açıkça görülmektedir. Türkiye, dış politikasında sahip olduğu tarihi zenginlik, kuvvetli kurumsallık ve güçlü insan kaynağı ile dinamik ekonomisi hasebiyle uluslararası ilişkilerde merkezi bir konumdadır.

Türkiye'nin uluslararası ilişkilerdeki bu merkezi konumu, Türkiye'ye siyasi ve jeostratejik olaylar karşısında belirleyici bir rol vermektedir. Türkiye, kültürel ve stratejik özellikleri nedeniyle bölgesel ve küresel dönüşümün merkezinde yer almakta; bu süreçte yön verici bir rol üstlenebilecek niteliktedir. Doğal olarak uluslararası ilişkilerdeki bu konum, vizyon sahibi bir dış politikayı da öncelemektedir. Başka bir deyişle Türkiye, olaylar meydana geldikten sonra değil, bizatihi her şeyden önce hareket edebilme kapasitesine sahip olmalıdır.

Bu yaklaşım, kendisini özellikle bunalım zamanları ve bunalımın yaşandığı coğrafyalarda göstermektedir. Türkiye bu tarz dönemlerde bunalımın çıkmasını beklemeden müdahale etmeli ve proaktif bir dış politika izlemelidir. Bu da TDP'nin bir diğer temel ilkesi olan kuramsal ve söylemsel tutarlılık ilkesini beraberinde getirmektedir. Türkiye, her platformda ve her coğrafyada, söylemsel olarak tutarlı olacak ve söylediğini de tatbik edecektir. Bu söylemsel tutarlılığın merkezinde ise “medeniyet temelli bir anlayış” ya da diğer bir deyişle “insanı temel alan” bir yaklaşım yatmaktadır.

Tüm bu dış politika vizyonu, aynı zamanda Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesinin bir yansımasıdır. Başka bir ifadeyle Türkiye, hem bölgesinde hem de uluslararası alanda yüksek düzeyde yumuşak güce sahip bir aktör olarak öne çıkmakta; bu nedenle Türkiye'nin halklar nezdindeki cazibesi de oldukça güçlü bir biçimde hissedilmektedir. Türkiye, 11 Eylül saldırılarının ardından güvenlik kaygılarının ön plana çıktığı bir dönemde demokratikleşme çabalarını sürdürmüş; özgürlük ve güvenlik arasındaki hassas dengeyi koruma iradesiyle dikkat çekmiştir. Bu tutum, komşularıyla sorunlardan uzak, karşılıklı güvene dayalı ilişkiler geliştirmesine zemin hazırlamıştır. Bu süreçte TDP, çok yönlü bir perspektifle şekillenmiş, uluslararası örgütlere üyelikler stratejik bir önem kazanmıştır. Tüm bu dış politika ilkeleri, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini artıran somut adımlar olarak değerlendirilebilir. Öte yandan, yumuşak güç kapasitesini destekleyen araçların da zamanla çeşitlilik kazandığı görülmektedir.

Bu kitabın odak noktasını oluşturan şey tam da bu kurumsallaşma ve yumuşak güç ilişkisidir. Kamu kurum ve kuruluşları eli ile yumuşak güç kapasitesinin artırılması için çalışmalar yürütülürken Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetleri de eş zamanlı olarak ivme kazanmıştır. Söz konusu kurumsallaşma çabalarının belki de en önemli göstergelerinden biri Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın, 2018 tarihinde İletişim Başkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulmasıdır. İletişim Başkanlığı, Türkiye'nin uluslararası arenadaki tanıtımı ve Türk kamu diplomasisi faaliyetlerinin koordinasyonunun sağlanması hususlarında faaliyet göstermektedir. Bu amaçla Kurum, *Türkiye'nin ulusal ve uluslararası alanda ileri sürdüğü tezlerini ve politika tercihlerini belirlenen stratejik iletişim çerçevesinde uluslararası kamuoyu üzerinde etkili olacak şekilde aktarmak ve etkin tanıtımını gerçekleştirmek* amacıyla gerekli tüm iş ve işlemleri yerine getirmektedir.

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Türkiye'nin uluslararası kalkınma yardımları ve iş birliği projelerini yürüten başlıca kurumudur. TİKA, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki sosyal, ekonomik ve kültürel gelişime katkıda bulunarak Türkiye'nin küresel ölçekteki imajını güçlendirmektedir. Diğer taraftan Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB), Türkiye'nin dini ve kültürel değerlerini dünyaya tanıtmak, aynı zamanda Müslüman toplulukların dini hizmet ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla önemli görevler üstlenmektedir. Yunus Emre Enstitüsü (YEE) ise Türk kültürünü ve dilini dünya çapında tanıtmak, kültürel ilişkileri pekiştirmek için kültürel etkinlikler düzenlemekte ve Türkçe öğretimini yaygınlaştırmaktadır. Bu kurumlar, Türkiye'nin yumuşak güç stratejisinin birer parçası olarak küresel düzeyde etkileşim ve ilişkilerin güçlenmesine büyük katkı sağlamaktadır.

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) ve Anadolu Ajansı (AA) ise Türkiye'nin uluslararası medya alanındaki en güçlü temsilcilerindendir. TRT; Türk kültürünü, dilini ve değerlerini uluslararası platformlarda yaymak için televizyon kanalları, radyo yayınları ve dijital içerikler aracılığıyla kamu diplomasisini güçlendirmektedir. AA ise haber ajansı olarak dünya genelindeki gelişmeleri doğru ve hızlı bir şekilde aktararak Türkiye'nin sesini küresel ölçekte duyurmaktadır. Her iki kurum da Türkiye'nin uluslararası ilişkilerindeki etkisini artırarak halklar arasında anlayış ve iş birliğini teşvik etmektedir. Bu kurumlar, kamu diplomasisi açısından kritik öneme sahip olup, Türkiye'nin dış politikada daha güçlü bir ses olmasına yardımcı olmaktadır.

“Türkiye Yüzyılı”nda Milli Dış Politika

Dünya genelinde istikrarsızlığın arttığı, çok taraflılığın zayıfladığı ve küresel yönetim mekanizmalarının yetersiz kaldığı bir dönemde Türkiye, öngörülü ve etkin diplomasiyle sahada ve masada güçlü bir dış politika izlemektedir. Coğrafi konumu, tarihi birikimi ve kurumsal kapasitesiyle bu karmaşık ortamda aktif rol oynayan Türkiye, “Türkiye Yüzyılı” vizyonu ile milli dış politikasını sürdürülebilir barış, bölgesel kalkınma ve küresel etki hedefleri doğrultusunda şekillendirmektedir. Atatürk’ün “Yurtta sulh, cihanda sulh” ilkesi temelinde inşa edilen bu politika, hem milli çıkarları korumayı hem de küresel barışa katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Türkiye, diplomasi araçlarını çeşitlendirmekte ve Afrika, Latin Amerika ve Asya açılımlarıyla küresel ölçekte çok yönlü bir dış politika yürütmektedir. 262 tane dış temsilciliğiyle dünyadaki en geniş diplomatik ağılardan birine sahip olan Türkiye, enerji güvenliği, bölgesel bağlantısallık, insani yardım ve kültürel etkileşim alanlarında da aktif bir aktördür. “Dünya beşten büyüktür” söylemiyle daha adil bir küresel sistem çağrısı yapan Türkiye, aynı zamanda teknolojik dönüşüme uyumlu, geleceği hedefleyen bir diplomasi anlayışı benimsemektedir. Antalya Diplomasi Forumu (ADF) gibi platformlarla stratejik düşüncüyü teşvik eden Türkiye, güçlü bir bölgesel aktör ve küresel çözüm ortağı olarak konumunu pekiştirmektedir.

Türkiye Yüzyılı, cumhuriyetin 2. yüzyılında daha güçlü, etkin ve küresel ölçekte söz sahibi bir aktör olma hedefini ortaya koyan, millî değerler ile küresel vizyonu birleştiren stratejik bir yol haritasıdır. Bu vizyon, hem içeride kalkınmayı hem de dış politikada çok yönlü ve etkili bir duruşu esas alır. TDP’yi yukarıda anlatılan ilkeler ışığında ele aldığımızda bazı temel konu başlıkları öne çıkmaktadır. Bunlar sırasıyla lider diplomasisi, arabuluculuk, savunma sanayisi, göç yönetimi ve BM reformu olarak formüle edilebilir.

Lider Diplomasisi

Geçtiğimiz yirmi beş yıllık süreçte TDP, lider diplomasisi kavramının hem pratikte hem de söylemsel bazda ne denli önemli ve etkili bir diplomasi türü olduğuna tanıklık etmektedir. Lider diplomasisi, farklı tanımları olsa da, genel olarak “siyasal liderlerin uluslararası meseleleri, diğer liderlerle kurdukları kişisel ilişkiler aracılığıyla çözme becerisi” olarak tanımlanabilir. Son yıllarda uluslararası sistemdeki çeşitli bölgesel ve küresel sorunlar büyük bir dalgalanma yaratırken liderler, bu süreçlerin şekillendiricileri olarak daha önce hiç olmadığı kadar etkili ve görünür hale gelmiştir. Bu durum, lider diplomasisi kavramına yeni boyutlar eklemeyi zorunlu kılmıştır. Bugün lider diplomasisi, 21. yüzyılın belirsizliklerinin şekillendiricisi olan liderlerin temel dış politika stratejisi olarak ön plana çıkmaktadır. Bu diplomasi türünün başarılı olabilmesi için dört önemli unsur bulunmaktadır. Bunları girişimcilik, yoğun etkileşim, esnek düşünme ve liderler arası dostluk şeklinde sıralamak mümkündür.

Modern uluslararası sistemin öngörülemezliği ve çok boyutlu problemleri, lider diplomasisinde girişimciliğin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Girişimci liderler, kriz yönetiminde hızlı ve etkili çözümler sunarak uluslararası sorunların aşılmasında aktif bir rol üstlenmektedirler. Lider diplomasisinde en önemli faktörlerden biri liderlerin birbirleriyle sürekli olarak sürdürdükleri ikili ilişkileridir. Bu yoğun etkileşim, genellikle yüz yüze görüşmeleri ifade etse dahi dijitalleşme ile birlikte yeni iletişim araçları ve yöntemleri daha hızlı ve anlık iletişimi mümkün kılmaktadır. Zorlu ve çok boyutlu sorunların çözümünde esnek düşünme, lider diplomasisinin başarılı olmasında önemli bir faktördür. Esnek düşünme, değişen bölgesel ve küresel dinamikler içinde krizleri fırsata dönüştürmeyi ve yeni etki alanları oluşturmaya mümkün kılmaktadır.

Lider diplomasisi kavramı, birçok farklı kriz anı ve/veya dış politika olayında somutlaşmıştır. Bunlardan belki de en önemlisi, Rusya ile Ukrayna arasındaki savaşta tarafların bir araya getirilmesi ve krizin çözümüne yönelik atılan adımlarda somutlaşmaktadır. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Rusya-Ukrayna krizinin başından bu yana yoğun diplomatik faaliyetlerde bulunmuştur. Her iki devletin devlet başkanlarıyla yürütülen faaliyetlerin yanı sıra Avrupalı mevkidaşlarıyla da durumu görüşmüş, krizin aşılması için gerekli girişim ve çabayı göstermiştir. Tüm bu girişimler sonucunda Rusya ve Ukrayna heyetleri, İstanbul ve Antalya gibi şehirlerimizde birçok kez bir araya gelebilmiş ve krizin barışçıl çözümü hususunda adım atabilmişlerdir.

Türkiye’nin Arabuluculuk Başarıları

Lider diplomasisi ile ilintili olarak ele alınması gereken önemli dış politika çıktılarından biri de Türkiye’nin son zamanlarda ustalıkla yürüttüğü arabuluculuk çabalarıdır. Sayısız büyük ve küçük krizin yatıştırılması, sorunlara çözüm bulunması ve dünya barışına katkı sunulması için yapılan yoğun diplomatik çalışmalar, Türkiye’nin uluslararası siyasetteki etkin konumunu göstermesi bakımından önemlidir. Zira Türkiye ve arabuluculuk denildiğinde akla ilk gelen Türkiye’nin, Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşın sona erdirilebilmesi ve barışçıl bir çözümün inşa edilebilmesi yolunda oynadığı roldür. NATO üyesi olup her iki devletle de doğrudan diplomatik temas kurabilen az sayıdaki ülkeden biri olan Türkiye, her iki devletin üst düzey yetkililerini bir masa etrafında bir araya getirebilme kapasitesine sahiptir. Kaldı ki bunun en somut örneklerinden biri Rusya ve Ukrayna limanlarından dünya pazarlarına sevk edilemeyen tahıl nedeniyle oluşan krizin çözümünde Türkiye’nin yürüttüğü müstesna arabuluculuk faaliyetidir.

Dahası Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın lider diplomasisi sadece devlet ve hükümet başkanları nezdinde gerçekleşmemiş, uluslararası örgütleri de krizin çözümü konusunda tetikleyici bir etki yaratmıştır. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, Ukrayna Devlet Başkanı Volodymyr Zelensky ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile yapılan birebir görüşmeler neticesinde tarihi tahıl koridoru anlaşması hayata geçebilmiştir.

Türkiye'nin bir diğer önemli başarısı ise Afrika Boynuzu'nda yaşanan ve Etiyopya ile Somali arasında cereyan eden sorunun çözümüne yönelik katkılarıdır. Somali Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud ve Etiyopya Başbakanı Abiy Ahmed, iki ülke arasındaki anlaşmazlıkları çözme amacıyla Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğinde bir araya gelmiştir. Görüşmelerin sonucunda taraflar arasında anlaşmazlıkların çözülmesine yönelik ortak bir anlayış geliştirilmiş ve bu doğrultuda çeşitli müzakerelere başlanması kararlaştırılmıştır.

Etiyopya-Somali Ankara Bildirisi, iki ülkenin, karşılıklı görüş ayrılıkları ve tartışmalı meseleleri bir kenara bırakarak ortak refah amacı doğrultusunda kararlı bir şekilde ilerleme kararı aldıklarını vurgulamaktadır. Ayrıca taraflar, Türkiye'nin kolaylaştırıcı rolü ekseninde Şubat 2025 sonuna kadar teknik müzakerelere başlamaya ve bu müzakereleri dört ay içerisinde sonuçlandırmaya yönelik anlaşma sağlamışlardır. Ülkemizin kolaylaştırıcı rolüyle 11 Aralık 2024'te kabul edilen Ankara Bildirisi kapsamında Etiyopya ve Somali arasındaki Teknik Müzakerelerin ilki 18 Şubat 2025 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir.

Söz konusu bildiri, ayrıca Somali'nin toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesinin ve Etiyopya'nın denize güvenli erişiminin sağlanmasının her iki taraf için de çeşitli potansiyel yararlar doğuracağına dair mutabakatı içermektedir. Türkiye'nin diplomatik arabuluculuğunda atılan adımlar, iki komşu ülke arasındaki gerginliğin sona erdirilmesine ve bölgesel bir krize dönüşme potansiyeli taşıyan sorunların çözülmesine katkı sağlamıştır. Bu süreç, bölgesel barışın sağlanmasında da önemli bir dönüm noktası olmuştur. Benzer bir gelişme, başka bir Afrika ülkesi olan Sudan'da devam etmekte olan silahlı çatışma halinin sona erdirilmesi için Türkiye'nin devreye girmesini kabul ettiği örnekte gerçekleşmiştir.

Bunun yanı sıra Türkiye, hem Orta Doğu'da hem de Balkanlarda arabuluculuk faaliyetlerini hız kesmeden sürdürmektedir. Filistin ile İsrail arasındaki uzun yıllardır süren çözümsüzlüğün giderilmesi için Türkiye, Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde yoğun bir diplomatik çaba yürütmektedir. Her platformda Filistin'in yanında olduğunu vurgulayan Türkiye, Filistin halkının uluslararası alanda haklarını savunmak için kararlılıkla çalışmaktadır. Uluslararası Adalet Divanı'nda (UAD) İsrail'in soykırım suçlamasıyla yargılandığı davaya da müdahil olan Türkiye, 13 Ekim 2025'te Mısır'ın Şarm el-Şeyh kentinde imzalanan ve Gazze'de ateşkesi sağlayan anlaşmanın hayata geçirilmesinde başat bir rol üstlenmiştir. Türkiye, bu tutumuyla Filistin'in yanında yer almayı ve Orta Doğu'da kalıcı barışın tesisi için gerekli adımları atmayı sürdürmektedir.

Bunlara ek olarak Türkiye, Filistin meselesi BM parametreleri çerçevesinde müzakereler yoluyla adil ve kalıcı bir barışın sağlanmasını hedefleyen iki devletli çözümü desteklemektedir. 1967 sınırlarında, başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız ve egemen Filistin Devleti'nin kurulması için çabalarını sürdürmektedir. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, İsrail'in politikalarını uluslararası platformlarda sert bir şekilde eleştirerek BM ve İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) gibi kurumları Filistin'e destek için harekete geçirmeye çalışmıştır. Erdoğan, 2019 yılında BM kürsüsünden İsrail'in zulmünü dile getirirken BM'nin kararlarını etkisiz bulduğunu söylemiş ve "Dünya beşten büyüktür" diyerek BM'yi de eleştirmiştir. Türkiye, Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak tanınmasına karşı çıkmış ve Filistinlilerin haklarını savunmaktan asla vazgeçmeyeceğini vurgulamıştır. 2022 ve 2023 yıllarında, İsrail'in Kudüs ve Mescid-i Aksa'ya yönelik saldırılarını durdurmak için diplomatik girişimlerde bulunmuş, bu meseleleri Türkiye'nin kırmızı çizgisi olarak belirlemiştir.

Savunma Sanayisindeki Gelişmeler ve Türk Dış Politikasına Etkileri

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı, TSK'nin yapısının geliştirilmesi, savaşa daha hazır hale getirilmesi ve dışa bağımlılığın azaltılması gerektiğini göstermiştir. Zira Türkiye, Kıbrıs Barış Harekâtı'na ginceye değin herhangi bir çıkarma savaşını yürütebilecek donanıma dahi sahip değildi. O dönemde Türkiye, çıkarma gemilerine sahip olmadığı ve kendi silahını üretemediği için operasyonel kapasitesini belirli bir seviyenin üzerine çıkaramayan bir yapıya sahipti. Bunlara ilaveten ABD Kongresi, Kıbrıs Barış Harekâtı nedeniyle Türkiye'ye silah ambargosu kararı almıştı. Tüm bu gelişmeler, bağımsız ve güçlü bir savunma sanayisinin ne denli önemli olduğunu gösteren gelişmeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türk savunma sanayisi yıllar içerisinde gelişmiş ve güçlenmiştir. Ne var ki asıl gelişme, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın savunma sanayisine vermiş olduğu özel önem sayesinde olmuştur. Hem devlet kurumları hem de özel sektör, hızlı bir gelişim süreci yaşayarak Türkiye'nin savunma mimarisini bambaşka bir düzeye taşımıştır. Bugün itibarıyla Türkiye; kara, hava ve deniz kuvvetleri envanterinde yerlilik ve millilik oranlarını hızlı şekilde yükseltmiştir. Savunma sanayisindeki bu gelişmeler kendisini sıcak harp sahalarında net biçimde göstermektedir.

2022 senesinde başlayan ve günümüzde halen devam etmekte olan Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş, Türk İHA ve SİHA'larının dünya savaş sahalarında aktif şekilde kullanıldığı önemli örneklerden biri olmuştur. Ukrayna'nın harp sahasında en çok kullandığı SİHA, Türk yapımı Bayraktar TB2 olmuştur. Savaşın seyrine doğrudan etki eden Türk yapımı SİHA'lar, dünya piyasalarında ve uluslararası siyaset arenasında kendinden söz ettirebilmiştir.

Benzer şekilde Türk savunma sanayisi ürünleri, Azerbaycan'ın sürdürdüğü vatan muharebesinde de çatışmaların seyrini dönüştüren bir etkiye sahip olmuştur. Bu savaş, harp sahasında gelişmiş ve yüksek teknoloji savaş araç ve gereçlerinin ne denli önemli olduğunu gösteren son derece müstesna bir örnektir. Türkiye ile Azerbaycan arasında imzalanmış olan askeri antlaşmalar doğrultusunda Azerbaycan Silahlı Kuvvetleri'nin emrinde bulunan Türk yapımı yüksek teknoloji harp silahları sayesinde İkinci Karabağ Savaşı, 2020 yılının Eylül ayında başlamış ve kırk dört günün sonunda otuz yılı aşkın süredir Ermenilerce işgal altında tutulan Azerbaycan topraklarının azat edilmesi ile sonuçlanmıştır.

Terörle mücadele faaliyetlerinde de yüksek teknoloji Türk yapımı savunma sanayisi araç ve gereçleri kullanılmaktadır. Gerek yurt içinde gerekse yurt dışındaki operasyonların başarı ile sonuçlanmasında Türk savunma sanayisinin başarısı vakiydir. Zira her türlü terörle mücadelede etkin rol alan bu gibi silah sistemleri, Türkiye'nin muhtemel kayıplarının önüne geçmekte ve Türkiye'yi askeri sahada rakipsiz kılmaktadır.

Savunma sanayisi ürünleri sadece askeri alanda Türkiye'yi öne geçirmekle kalmamakta, ihracat ürünü olması hasebiyle de Türk ekonomisine katma değer sağlamaktadır. Yerli ve millî 5. nesil savaş uçaklarının yapılması ve ihraç edilebilmesi, Türkiye'nin bağımsızlık mücadelesinin önemli bir örneğini teşkil etmektedir. Türk Deniz Kuvvetleri'nin envanterinde bulunan yerlilik ve millîlik oranı yüksek silahlar ve radar sistemleri, Doğu Akdeniz'deki dengeleri Türkiye'nin lehine çeviren önemli unsurlardandır. Türkiye uzun yıllardır Mavi Vatan'daki haklarını korumak ve komşularıyla hakkaniyete uygun bir deniz yetki alanı paylaşımı yapmak için yoğun diplomatik faaliyet yürütmektedir. Bu faaliyetleri yürütürken sert güç unsurları olan SİHA'lar ve donanma gücünü de kullanmaktan geri durmamaktadır. Bu sayede, Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin çıkarlarını koruma konusundaki kararlılık açık bir biçimde ortaya konmuştur.

Nitekim Türkiye, 2019 senesinde Libya ile Deniz Yetki Alanları Antlaşmasını imzalayarak Mavi Vatan'daki çıkarlarını korumak hususunda ne denli aktif ve girişimci bir dış politika yürüttüğünü göstermiştir. Ardından Libya'nın meşru hükümetine verdiği destekle ülkedeki dengeyi korumaya katkı sunmuş; Trablus yönetimiyle yaptığı askeri iş birliği anlaşması çerçevesinde Libya ordusuna eğitim desteği sağlamıştır. Benzer şekilde Türkiye, Afrika Boynuzu'nun önemli ülkelerinden biri olan Somali ile de askeri iş birliği anlaşması imzalamış ve Somali kara sularında güvenliğin sağlanmasında rol üstlenmeye hazırlanmıştır. Tüm bu gelişmeler, Türkiye'nin artan askeri kapasitesinin ve bölgesel etkinliğinin somut göstergeleri niteliğindedir. Türkiye'nin yerli ve millî imkânlarla üretilecek olan 5. nesil savaş uçağı Kaan'ın, Endonezya ile yapılan antlaşma gereğince ihraç edilecek olması da Türkiye'nin bu alandaki etkisini bir kez daha göstermektedir.

Türk savunma sanayisi ürünleri, savaşın konseptini dönüştüren son derece stratejik araçlardır. Türkiye, geliştirdiği yerli ve millî sistemler ile yaptığı ihracat sayesinde dostlarına güven verirken düşmanlarına da caydırıcı bir mesaj iletmektedir. 2025 IDEF Fuarı'nda tanıtılan Tayfun Block-4 balistik füzesi, bu yaklaşımın en somut örneklerinden biridir. Uzun menzilli, ses hızını aşabilen hipersonik özelliklere sahip bu füze, savunma alanında önemli bir boşluğu doldurarak bölgesel caydırıcılık açısından kritik bir rol üstlenmiştir. Sonuç olarak Türk savunma sanayisinin tüm ekosistemi, savunma doktrininde kararlı ve köklü bir dönüşümün habercisi niteliği taşımaktadır.

Göç Yönetimi

TDP; millî ve manevi değerleri ve insanı merkeze alan, gönülleri fethetmeye dönük politikalar üzerine kurulmuştur. Dünyanın neresinde bir mazlum halk varsa kafasını ilk çevirdiği yerde mutlaka Türkiye'yi görmüştür. Türkiye, dünya üzerindeki tüm mazlumların ikinci vatanıdır. Bunun en somut örneğini Suriye ihtilafı ve bunun sonucunda vatanlarından koparılan on binlerce Suriyelinin verdiği mücadelede görmek mümkündür.

Arap baharı olarak adlandırılan ve birçok Kuzey Afrika ve Orta Doğu devletinde rejim değişikliğine yol açan olaylar silsilesi, Suriye'de de başlamış ve 13 yıl sürecek bir ihtilafın kapısını aralamıştır. Bu süreç, Baas rejiminin katliamlarına ve zulümlerine sahne olmuştur. Binlerce Suriyeli yerini ve yurdunu bırakıp göç etmek zorunda kalmıştır. Binlercesi de yapılan zulümler nedeniyle yaşamını yitirmiştir. Bu durum karşısında Suriyelilere kapılarını tamamen açan tek ülke, Türkiye olmuştur. Türkiye, zulümden kaçan tüm Suriyelilere ikinci bir vatan, şefkat elini uzatan bir dost olmuştur. Bu da Türkiye'nin tarihin doğru tarafında durduğunun net bir göstergesidir. Zira Suriye halkı, 13 yıllık ihtilafın ardından 8 Aralık 2024 tarihinde devrimini gerçekleştirmiş ve Suriye'de uzun yıllardır süregelen Baas rejimine son vermiştir.

Türkiye'nin sürdürdüğü göç rejimi, tek başına bir göç yönetimi olarak düşünülmemelidir. Bu, bölgenin yeniden şekillenmesi için gerekli olan tüm fikrî ve maddi altyapının dışı vurumudur. Zira Suriye'ye yönelik politikalar, bu fikrî ve maddi altyapının gerekleri ile uyumaktadır. Türkiye, Suriye ihtilafı süresince yalnızca insani yardım sunmakla kalmamış; aynı zamanda yerinden edilmiş Suriyelilere sağlık, eğitim ve geçim kaynaklarına erişim sağlayarak uzun vadeli ve sürdürülebilir destek politikaları benimsemiştir. Bu bütüncül yaklaşım, güvenliğin ötesine geçerek sosyal uyum ve ekonomik kalkınmayı da hedeflemiş, Türkiye'de eğitim gören Suriyelilerin yeni hükümet bünyesindeki kritik görevlerde yer almalarıyla somut sonuçlar üretmiştir. Türkiye, Suriye'nin geleceğinin Suriyeliler tarafından şekillendirilmesi gerektiğini vurgularken ülkenin toprak bütünlüğüne ve üniter yapısına bağlılığı öncelikli görmektedir. Bu bağlamda Türkiye, yeni Suriye yönetimiyle kurduğu iş birliği ve diyalog temelli ilişkiler aracılığıyla hem bölgesel refahın artmasına katkı sağlamayı hem de insani sorumluluğunun gereği olarak Suriye halkının yanında yer almayı sürdürmektedir.

BM Reformu: “Daha Adil Bir Dünya Mümkün!”

Türkiye, çok taraflılığın zemin kaybettiği ve uluslararası kuruluşların küresel sorunlara etkili çözümler üretmekte zorlandığı bir dönemde, daha adil bir dünya inşa etme hedefiyle girişimci ve insani dış politika yaklaşımı doğrultusunda daha kapsayıcı, şeffaf ve hesap verebilir bir sistem oluşturma çabası içerisinde. Bu kapsamda hem sahada hem de diplomatik masada güçlü bir varlık gösteren Türkiye, BMGK’nin yalnızca beş daimî üyenin çıkarlarını gözetken mevcut yapısının barış ve güvenliği sağlama işlevini zayıflattığına dikkati çekmekte; özellikle Bosna, Ruanda, Ukrayna, Suriye ve Filistin krizlerinde bu yapının adaletsizliğinin yeniden gün yüzüne çıktığını vurgulamaktadır. Türkiye, BM’nin insanlık için umut olmaya devam etmesi gerektiğine inanmakta; uluslararası hukuk, meşruiyet ve diyalogu esas alan dış politikasıyla BM sisteminin reforme edilmesini savunmaktadır. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın “Dünya beşten büyüktür” sözüyle somutlaşan bu yaklaşım, özellikle BMGK’de temsil, işlevsellik ve yönetim gibi alanlarda köklü reform ihtiyacını dile getirmekte; veto hakkının kaldırılması ve daha katılımcı bir yapının kurulması yönündeki önerilerle bu reform sürecine katkı sağlamaktadır.

Türkiye; hakkaniyeti, adaleti ve işlevselliğini yitirmiş bulunan BM’nin yeniden yapılandırılması, daha adil bir kurumsallık kazanması ve dünyada meydana gelen zulümlerde sessiz kalmamasının sağlanması için yoğun diplomatik çaba sarfetmektedir. Bu çabalar, dünyanın farklı coğrafyalarında karşılık bulmakta, BM reformunun gerçekleşmesi için uygun ortam oluşmaya başlamaktadır. Türkiye, uluslararası barış ve güvenliğin korunması ve tesisi için gerekli olan kurumsal altyapı ve dirayetli duruşunu somut önerilerle ortaya koymaktadır.

Neden Bu Kitap?

Elinizdeki kitap, Türkiye’nin 21. yüzyıldaki diplomasi seferberliğini ele almakta ve kamu diplomasisi politikalarının oluşturulmasında öncü rol üstlenen kurumlarımızın çalışmalarını sizlere sunma gayesini taşımaktadır. Bunu yaparken TDP’nin ana gündemini de detaylandırmak ve bunu Türkiye’nin kamu diplomasisi çalışmaları ve yumuşak güç kapasitesi kapsamında dile getirmektedir. Bu kitapta ele alınan ve ülkemizin medarîftiharı olan kurumlar, TDP’nin yapım sürecinde oynadıkları rol ile Türkiye’nin bağımsızlığına, yurt dışındaki tanıtımına ve uluslararası barış ve güvenliğe katkılar sunmuş ve sunmaktadır. Dışişleri Bakanlığı, yüzyıllara dayanan köklü geçmişi ile TDP’nin yapım sürecindeki ana merkez olarak, dün olduğu gibi bugün de Türkiye’nin bağımsızlık mücadelesinin bir neferi olmaya devam etmektedir. Bakanlığımız, ülkemizin egemenliğinin ve bağımsızlığının temsilinde üstlendiği yegâne rol ve onurunun her platformda korunmasında yerine getirdiği üstün çaba ile TDP’ye yön vermeye devam etmektedir.

Türkiye’nin dış politika vizyonunda yumuşak güç unsurları, kamu diplomasisi faaliyetlerinin merkezinde yer almakta; bu bağlamda Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı (CİB), Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB), Türk Kızılay, Türkiye Maarif Vakfı (TMV), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT), Anadolu Ajansı (AA) ve Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) gibi kurumlar Türkiye’nin uluslararası alandaki görünürlüğü ve etkisini artıran stratejik aktörler olarak öne çıkmaktadır. CİB, “Türkiye markasını güçlendirmek” vizyonu ile iletişimin tüm araç ve yöntemlerini kullanarak Türkiye’nin her alanda nitelikli temsilini sağlamaktadır. DİB, yurt dışında sunduğu din hizmetleriyle hem kültürel aidiyeti güçlendirmekte hem de evrensel değerleri önceleyen barışçıl bir dini anlayışı teşvik etmektedir. TMV ise “alanında öncü ve güvenilir bir eğitim kurumu olarak dünyanın bütün ülkelerinde nitelikli eğitim faaliyetleri yürütmek” vizyonu ile faaliyetlerini sürdürmektedir. YTB; burs programları, diaspora politikaları ve kültürel etkileşim projeleriyle hem Türkiye’ye aidiyet hissini güçlendiren yeni kuşaklar yetiştirmekte hem de Türkiye’yi uluslararası eğitimde bir cazibe merkezi haline getirmektedir. TİKA ise kalkınma yardımları, kapasite geliştirme projeleri ve altyapı yatırımları yoluyla Türkiye’nin insani diplomasi vizyonunu sahada somutlaştırmakta, farklı coğrafyalarda uzun vadeli dostluk ilişkilerinin temelini atmaktadır. YEE, Türk dili ve kültürünü küresel ölçekte tanıtmakta; yürüttüğü kültür merkezleri aracılığıyla karşılıklı anlayış ve kültürel yakınlaşma süreçlerine katkı sunmaktadır. Türk Kızılay, insani diplomasi alanında dış politikamızın öncü aktörü olmaya devam ederken TRT ve AA, Türkiye’nin küresel medya anlatısını oluşturan yayın politikalarıyla uluslararası kamuoyunun şekillenmesinde aktif rol oynamaktadır.

Bu kurumlar aracılığıyla Türkiye, hedef ülkelerde sadece kamuoyunu etkilemekle kalmayıp aynı zamanda stratejik iş birlikleri için uygun toplumsal zeminler oluşturmaktadır. Kamu diplomasisinin bu çok katmanlı ve kurumsallaşmış yapısı, Türkiye’nin sadece bölgesel bir aktör değil, aynı zamanda insani değerler ve kültürel yakınlık temelinde küresel düzeyde etkin bir yumuşak güç olma iddiasını pekiştirmektedir.

Bu eser, Türkiye’nin bu önde gelen kurumlarının TDP’deki yerini, dış politika yapım süreçlerindeki katkısını ve Türkiye’nin uluslararası imajının güçlendirilmesinde oynadıkları rolleri okuyucuya sunmak gayretindedir. Ele aldığı konular ve incelediği kurumlar vesilesiyle bu kitap, gelecek nesillerin dış politika yapım süreçlerine olan ilgisini diri tutacak; devletimizin, milletimizin refahı ve bağımsızlığı için hayata geçirmekte olduğu kamu politikalarını benimsemelerine vesile olacaktır. Kitabımızın, Türkiye Yüzyılı’nın inşasına katkı sunmasını dileriz.



Türkiye, 2002-2025 döneminde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde diplomasi alanında önemli adımlar atmıştır. Bu süreçte Sayın Cumhurbaşkanımızın tensipleriyle görev alan bakanlar kronolojik olarak sunulmaktadır.

Dışışleri Bakanları

Yaşar Yakış

18 Kasım 2002 • 14 Mart 2003

Abdullah Gül

14 Mart 2003 • 28 Ağustos 2007

Ali Babacan

29 Ağustos 2007 • 2 Mayıs 2009

Ahmet Davutoğlu

2 Mayıs 2009 • 28 Ağustos 2014

Mevlüt Çavuşoğlu

29 Ağustos 2014 • 30 Ağustos 2015

Feridun Hadi Sinirlioğlu

30 Ağustos 2015 • 24 Kasım 2015

Mevlüt Çavuşoğlu

24 Kasım 2015 • 5 Haziran 2023

Hakan Fidan

5 Haziran 2023 • Görevde

“İnsanlık tarihiyle yaşıt olan bölgemizin bu köklü tarihine uygun olarak, medeniyetin, huzurun, güvenliğin, barışın coğrafyası olmasını istiyoruz. Biz artık çatışmanın değil uzlaşmanın, ayrışmanın değil ittifakın; kan, gözyaşı, acı ve gerilimin değil refahın ve istikrarın egemen olduğu bir bölge görmek, böyle bir dünyada yaşamak, evlatlarımıza böyle bir dünya bırakmak istiyoruz”

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan

4. Antalya Diplomasi Forumu

11 Nisan 2025



OKUM
ET 4 DIPLOMACY

1. Bölüm

Dışışleri
Bakanlığı



1.1. Türkiye Yüzyılı'nda Dış Politikamıza Stratejik Bakış

Türkiye, küresel planda siyasal ve ekonomik kırılmaların yaşandığı, barış ve istikrara tehditlerin hiç olmadığı kadar belirginleştiği bu dönemde; bölgesel ve küresel konularda söz sahibi, bağımsız ve milli bir dış politika yürütmektedir.

Dış politikamızın temel hedefleri: Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu "Türkiye Yüzyılı" vizyonu doğrultusunda milli çıkarlarımızı teminat altına almak, vatandaşlarımızın hak ve menfaatlerini korumak, ölkemizin dünyanın farklı bölgelerinde nüfuz sahibi, bölgesinde istikrar ve refaha katkı sunan, saygın ve müstakil aktör konumunu pekiştirmek olarak belirlenmiştir.

Bu anlayışla dış politikamız dört temel stratejik öncelik doğrultusunda sürdürölmektedir. Bu öncelikler:

1. Çatışmaların önlenmesi: bölgesel barış ve güvenliğin tesis edilmesi,
2. Bölgemizde ekonomik kalkınmanın ve refahın geliştirilmesi,
3. Ekonomi, siyaset ve güvenlik alanlarında güçlü, etkin ve kalıcı ittifaklar/sistemlerin kurulması
4. Daha adil bir uluslararası sistemin mümkün olması için küresel çapta çalışmaları hayata geçirilmesidir.

360 derece perspektifle yürütölen dış politikamızın güç ve etkinliği; ölkemizin farklı coğrafyaların kesişim noktasındaki stratejik konumunun sunduğu avantajlardan, medeniyetimizin değerleri etrafında gelişen artan imkân ve kabiliyetlerimizden ve dış ilişkiler alanındaki engin birikimimizden beslenmektedir.

Dış politika gündemimizdeki tüm meselelere sorumluluk sahibi, çözüm odaklı, insanı ve insani değerleri merkeze alan, uluslararası hukuka saygılı, ilkeli ve dengeli bir anlayışla yaklaőılmakta; girişimlerimiz, bölgesel ve uluslararası düzeyde olumlu ve somut sonuçlar getirecek, barış, istikrar ve sürdürölebilir kalkınmayı güçlendirecek şekilde yürütölmektedir.

Kırılganlıklar ve krizlerin etkilerinin yoğun biçimde hissedildiği bir coğrafyada yer alan ölkemiz, olumlu yönde dönüşüm için öncelikle tehdit ve engellerin bertaraf edilmesi ve fırsatların değerlendirilmesi anlayışıyla hareket etmektedir. Ölkemiz, uluslararası politikanın gündemini belirleyen, kritik coğrafyalara nüfuz edebilen müessir güç konumunu daha da güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Türkiye Yüzyılı'nda dış politika stratejimizi hayata geçirirken fırsatlara daha açık ve daha bütöncöl bir yaklaşım sergilemekteyiz. Dışışleri Bakanlığımızın, ölkemizin ve vatandaşlarımızın hak ve menfaatlerinin en iyi şekilde korunması ve geliştirilmesi görevi doğrultusunda bölgemizde ve küresel alanda adil,

girişimci, çok boyutlu, uluslararası hukuku önceleyen, kapsayıcı ve kalkınmayı, refahı, bağlantısallığı destekleyen dış politikamız barışçıl bir iş birliği anlayışıyla uygulanmaktadır.

Dışişleri Bakanlığımız, bu anlayışla 24 yıllık serüveninde topyekûn bir dış politika hamlesi hedeflemiş ve üzerine düşen görevleri başarıyla yerine getirmiştir. Bu doğrultuda:

- ★ Arabuluculuk ve kolaylaştırıcılık rolü üstlenme,
- ★ Bölge ülkeleri arasındaki normalleşme süreçlerini destekleme,
- ★ Bölgesel ittifaklar geliştirme ve güçlendirme,
- ★ İkili, üçlü, dördü mekanizmalar kurma,
- ★ İkili ilişkileri daha kurumsal hale getirmeye dönük stratejik ortaklıklar, ortak planlama grupları tesis etme,
- ★ Bu grupları savunma, istihbarat, ekonomi, ulaştırma, enerji gibi diğer kurumlarımızı da içerecek şekilde organize etme,
- ★ Pozitif gündem oluşturma,
- ★ Kriz anlarında hızlıca ön alıcı diplomatik hamlelerde bulunacak süreçleri hayata geçirme,
- ★ Afrika, Latin Amerika ve Asya politikalarımızda açılım aşamalarını tamamlayarak bölgesel stratejik ortaklık aşamasına geçme

yönünde çalışmalar yürütülmüştür.

Bu çalışmalarımız neticesinde ülkemiz uluslararası toplum tarafından güvenilir bir ortak olarak görülmüş, arabuluculuk çabalarımız olumlu sonuç vermiştir. Hem nitelik hem de nicelik açısından ittifaklar güçlendirilmiştir.

44 ülke ile Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK), Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi (YDİK) gibi iş birliği mekanizmaları tesis edilmiştir. Ayrıca, 134 ülke ile de Karma Ekonomik Komisyon (KEK) ve muadili, 35 ülke ile ise Ekonomi ve Ticaret Ortak Komitesi (ETOK/JETCO) ve muadili hayata geçirilmiştir.

Bunların yanı sıra birden çok ülke ile çoklu platformlar oluşturulmuş; ülke bazında da savunma, ticaret, ulaştırma, ekonomi, bağlantısallık gibi alanları içerecek şekilde Ortak Planlama Grupları kurularak ilgili bakanlıklarımızla daha sıkı eş güdüm içerisinde dış ilişkilerimiz geliştirilmiştir.

BM, NATO, AGİT başta olmak üzere uluslararası kuruluşlarda etkin rol alınmış ve daha adil bir küresel sistemin tesisinin savunucusu olunmuştur. AB ile ilişkilerimizi ilerletme çerçevesinde Avrupa Birliği ile Yüksek Düzeyli Diyalog Toplantıları yeniden başlatılmıştır. Her platformda Türkiyesiz bir AB'nin medeniyetler üstü bir yapıya evrilmesinin mümkün olamayacağı aktarılmıştır.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Afrika kıtasını en fazla ziyaret eden lider konumundadır:

24 yıllık süreçte; PKK/PYD/YPG, FETÖ/PDY, DEAŞ, DHKP-C ve diğeri aşırı sol terör örgütleri başta olmak üzere terörle mücadele çerçevesinde yoğun diplomasi trafiğı yürütölmüş, örgütlerin ölkemiz millî güvenliğine ve bulundukları ölkelerin güvenliğine yarattıkları tehdit izah edilmiştir.

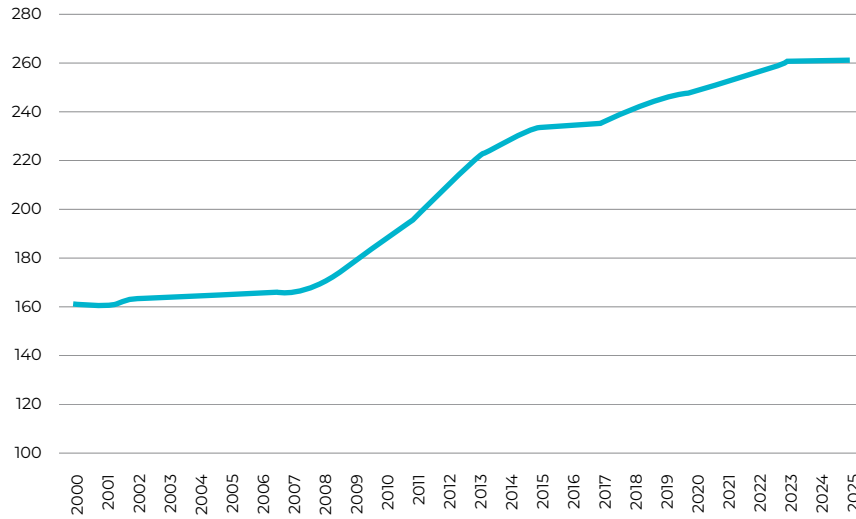
Dış ilişkilerin çok katmanlı bir yapı olduğundan hareketle siyasi, savunma, güvenlik, istihbarat, ekonomi, ticaret, ulaştırma, kültür, bilim, teknoloji, sosyal, eğitim, spor, parlamento, iletişim, basın, insani ve teknik yardım gibi her katmanda ayrı ayrı çalışma yürütölmüştür.

Çalışmalarımız, dış ilişkilerin millî güvenliğimizin bir parçası olduğu bilinciyle hem merkezde hem yurt dışı sahasında ilgili kurumlarımızla yakın eş güdüm içerisinde yürütölmüştür. Devletimizin bekasına ve milletimizin refahına katkı sunmak amacıyla geniş temsilcilik ağıımızdan diğeri kurumlarla yakın iş birliğine, insan kaynağından yeni teknolojilere tüm dış politika araçları en etkin şekilde kullanılmıştır.

Bu bağlamda, Diyanet İşleri Başkanlığı, TİKA, YTB, Yunus Emre Enstitüsü, YÖK, ticaret ve sanayi odaları, iş adamları kuruluşları, THY gibi çeşitli kurum ve kuruluşlarımızla birlikte güçlü bir sinerji içerisinde projeler hayata geçirilmiştir.

2000'li yılların başından itibaren büyük bir ivmeyle gelişen ve genişleyen dış teşkilatımız, 2000 yılında 161 temsilcilığe (92 Büyükelçilik, 11 Daimî Temsilcilik, 57 Başkonsolosluk, 1 Ticaret Ofisi) sahip iken bu sayı 2024 yılında 261'ye (146 Büyükelçilik, 13 Daimî Temsilcilik, 99 Başkonsolosluk, 1 Ticaret Ofisi, 2 Konsolosluk Ajanlığı/Konsolosluk Bürosu) ulaşmıştır. Ölkemiz, 2024 yılında diplomatik ağı en geniş üçüncü ölkelerin konumuna yükselmiştir.

Toplam Temsilcilik Sayısı



Temsilcilik açtığımız coğrafyalarda ticaret, ekonomi, yatırım, altyapı, kalkınma, kültür, turizm, bağlantısallık, ulaştırma gibi pek çok alanda faaliyetlerimizin de arttığı görülmüştür. Yatırımlar ivmelenmiş, kültürel etkileşimler artmış, THY seferlerinde artış kaydedilmiştir.

THY tarafından yurt dışında 2002'de 78 destinasyon ve 52 ülkeye uçuş yapılırken, 2024'te 299 destinasyon ve 131 ülkeye uçuş gerçekleştirilir hale gelinmiştir. THY, 2024'te en çok ülkeye sefer gerçekleştiren hava yolu şirketi olma niteliği elde etmiştir.

Ülkemiz; Orta Koridor, Kalkınma Yolu ve Üç Deniz Girişimi gibi projelere destek vererek bağlantısallık alanındaki rolünü daha da pekiştirmiş, kendi altyapısının yanı sıra bölgenin kalkınmasını hedefleyen hamleler içerisinde yer almıştır.

2000-2024 döneminde, daha önce hiç bulunmadığımız coğrafyalara yönelik açılım politikaları hayata geçirilerek bayrağımız her coğrafyada dalgalanır hale getirilmiştir. Afrika ve Latin Amerika'ya yönelik açılım politikalarımız, 2024'e gelindiğinde artık açılım süreçlerini tamamlamış, ortaklık düzeyine yükselmiştir.

Tüm coğrafyalarla ticari ilişkilerimiz çeşitlendirilmiş, çeşitli sektörlerdeki yatırım fırsatlarının değerlendirilmesiyle iş dünyamızın daha etkin olması sağlanmıştır. Ticaretimiz, 2000'li yıllardan bu yana Afrika'yla 10 kat, Latin Amerika'yla 16 kat artarak rekor kırmıştır. Asya-Pasifik hattında ise sadece Yeniden Asya Girişimimizin başladığı 2019'dan bu yana ticaret hacmimiz 2 kat artış kaydetmiştir.

Sadece açılım coğrafyalarımızda değil, etkin olduğumuz tüm bölgelerde ticaretimiz ivmelenmiştir. Örneğin Balkanlarda 24 yıllık dönemdeki ticaret hacmimiz, genel ticaret hacmi artış ortalamasına nazaran iki kat fazla artmıştır. Orta Asya'da ise yaklaşık 900 milyon dolar olan ticaret hacmimiz 20 kat artış kaydetmiştir.

Dış ilişkilerimizin etkili bir aracı haline gelen savunma sanayii ile birlikte savunma diplomasimiz de güçlenmiştir. Ülkemiz dost ve müttefik ülkelerle birlikte bir savunma ekosistemi hayata geçirmeyi hedeflemiştir. Savunma sanayii alanındaki ihracat ve iş birliği kapasitemiz küresel ölçekte stratejik bir enstrümana dönüşmüştür.

Savunma sanayii ürünlerindeki yüksek üretim kapasitesi, sektörün dış pazarlara açılmasına da imkân sağlamıştır. Türkiye, 2024 itibarıyla 180'den fazla ülkeye 7,15 milyar dolarlık savunma sanayii ihracatı yaparak dünyada en çok ihracat yapan 11. ülke konumuna ulaşmıştır. "Defence News Top 100" listesinde 5 şirketle yer alan Türkiye, bu alanda en az 5 şirketi bulunan beş ülkeden biri olmuştur. Bu durum küresel prestij ve güvenilirliğin en net göstergesidir.

2024-2028 Uluslararası İşbirliği ve İhracat Stratejisi kapsamında Türkiye, 2028 yılına kadar 11 milyar dolar ihracat hacmine sahip olarak ilk 10 ihracatçı ülke arasına girme hedefi belirlemiştir. Dünya düzeyinde savunma sanayii iş birliği gerçekleştirdiğimiz ülke sayısı 185'e ulaşmıştır. Muadil kurumlarla imzalanan Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmaları (SSİ) ve Hükümetlerarası Anlaşmalar (G2G), stratejik ortaklıkların hukuki ve teknik altyapısını sağlamlaştırmıştır. Giriőtimlerimiz neticesinde pek çok ülke savunma sanayii alanda  lkemize uyguladığı kısıtlamaları yakın zamanda kaldırma kararı almıştır.

Bilgi teknolojilerinin günümüzde ülkelerin dış politikalarını etkileyebilen stratejik bir g   unsurunu olmasıyla birlikte, yüksek ve kritik teknoloji alanları da dış iliőtelerimizin odak noktalarından biri haline gelmiştir. Yapay zek , kuantum gibi biliőtım ve teknoloji alanındaki geliőtmelerin ve yeniliklerin yakından takip edilmesi ve ülkemizce bunlara entegre olunmasına yönelik çalıőtılar ilgili kurumlarımızla eş güdüm halinde y r t lm őt r.

Öte yandan pek çok fırsatı beraberinde getiren yapay zek nın aynı zamanda mevcut eőtisizlikleri de artırdığı dikkate alınarak yapay zekanın yeni bir hakimiyet őekline dönüőmemesi, bu kapsamda küresel y netiőtimi için gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmesi  ne çıkarılmıştır. Finansal açıdan devasa varlığa eriőt n çok uluslu teknoloji őirketlerinin bu alanda sahip oldukları belirleyici rol de dikkate alınarak devletlerarası geleneksel diplomasiinin ötesine ge ilmiőt ve Türkiye'ye ileri teknoloji alanında katma değeri yüksek yabancı sermaye yatırımı (FDI)  ekilmesi ve AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesi maksadıyla özel sektör, akademi ve STK'lar ile yakın temaslar y r t lm őt r.

Dış temsilciliklerimizin  alıőtıları ve yurt dışı tanıtım faaliyetlerimizin de katkılarıyla 2000'de 7,2 milyar dolar olan turizm gelirimiz 2024'te 61 milyar dolara eriőtmiőt; ziyaretçi sayısı ise 10,4 milyondan 62,2 milyona yükselmiştir. Bir baőtka deyiőtle 24 yıl içerisinde turizm gelirimiz yaklaşık 9 kat, ziyaretçi sayısı ise 6 kat artmıştır. 2000-2024 döneminde gerçekleştirilen yurt dışı tanıtım faaliyetlerimiz kapsamında yıllık ortalama 100-120 faaliyet ger ekleőtirilmıőtir.

Cumhuriyetimizin 100. yıl dönümü, olağanüstü bir kültürel diplomasi yılı olarak öne  ıkmıőt; 2023 yılı Dıőıőtleri Bakanlığımızın kültürel programlarının  eőttiliĐi, kapsamı ve etkisi bakımından önemli bir dönüm noktası olmuştur. 600'e yakın kültürel etkinlik için destek sağlanmıştır. Spor diplomasisi  alıőtılarımız çerçevesinde ise 2002-2024 yılları arasında 27 önemli uluslararası spor organizasyonuna ev sahipliği yapılmıştır.

TBMM Dostluk Grupları sayesinde parlamenter diplomasiinin gücü ile iliőtelerimizin siyasi alanda ivme kazanması sağlanmıştır. Özellikle parlamentoların etkin olduğu  lkelerde Dostluk Grupları ile ülkemizin muhtelif konulardaki tutumu muhataplarımıza aktarılmıőt, ülkemiz aleyhtarı bazı kesimlerin meclislerden geçirmeye çalıştığı yasa tasarılarına karőtı etkin mücadele y r t lm őt r.

İnsani yardım politikamız; ırk, din, dil ve cinsiyet farkı gözetmeksizin, ihtiyaç duyulan her coğrafyaya, imkânların elverdiği ölçüde ve süratle yardım ulaştırmayı hedeflemektedir. Türkiye, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) Kalkınma Yardımları Komitesi'nin (DAC) istatistiklerine göre insani yardımları da içeren resmî kalkınma yardımlarının millî gelire oranı bakımından dünyanın en cömert ülkeleri arasında yer almaktadır.

TİKA'nın Resmi Kalkınma Yardımları verilerine göre 2006'da 712 milyon dolar olan yardım miktarı, 2023'te 7 milyar dolara yaklaşmıştır. 24 yıllık serüvende temas halinde olduğumuz ülke sayısı da artmış, ikili ziyaretlerle mekik diplomasisi yapılarak birçok sorunlu alan çözüme kavuşturulurken pek çok yeni iş birliği alanı da oluşturulmuştur. İkili ziyaretlerimiz, yakın coğrafyamızda yoğunluk olmakla birlikte esasen dengeli bir dağılımla uzak coğrafyalara açılımımızı da yansıtacak şekilde geliştirilmiştir.

Dış politikamızın başlıca odaklarından birini oluşturan Konsolosluk Hizmetlerinde de 24 yıl içerisinde ciddi ilerleme sağlanmıştır. Ülkemiz halihazırda, 70'in üzerinde farklı konuda sunduğu konsolosluk hizmetiyle, yurt dışında yaşayan vatandaşlarına en fazla sayı ve çeşitlilikte hizmet sunan ülkelerin başında gelmektedir. Son 10 yılın ortalama yıllık konsolosluk işlem sayısı 2,4 milyonu aşmış; son dört yıldır ise Temsilciliklerimizce yıllık ortalama 3 milyon ve üzerinde konsolosluk işlemi gerçekleştirilmiştir.

Temsilciliklerimizce sunulan hizmetlere ilaveten, 2007 yılında kurulan Konsolosluk Çağrı Merkezi (KÇM) ile 7/24 vatandaşlarımızın ve diğer ülke vatandaşlarının talepleri karşılanmıştır. 8 dilde hizmet veren KÇM, 2007 yılında toplam 23.156 çağrı yanıtlamışken, 2024 yılında 786.280 çağrıya yanıt vermiş; kuruluşundan itibaren 10,8 milyonu aşkın çağrı yanıtlamıştır. KÇM halihazırda günlük ortalama 2 binin üzerinde çağrı yanıtlamaktadır. KÇM'nin kuruluşundan bu yana alınan acil yardım talebi sayısı ise 500 bini aşmıştır.

Dışişleri Bakanlığımızın girişimleri neticesinde, vatandaşlarımız 2002 yılında 42 ülkeye vizesiz seyahat imkânına sahipken 2024 yılı sonunda bu sayı 78'e yükselmiştir. Bu veriler Türkiye'nin vize politikalarının zaman içerisinde nasıl değiştiğini ve Türk vatandaşların seyahat özgürlüğünün nasıl geliştiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Diğer yandan, teknolojiden faydalanılarak vize süreçlerimiz bilişim temelli uygulamalarla güçlendirilmiş, kolaylıklar sağlanmıştır. Bu kapsamda Nisan 2013 itibarıyla e-vize sistemi devreye alınmış olup ülkemize seyahat etmek isteyen yabancılar için online 7/24 e-vize imkânı sunulmuştur. 20 ülke vatandaşı ön koşulsuz, 24 ülke vatandaşı da belirli şartları taşıması halinde ön koşullu olarak e-vize hizmetinden faydalanabilmektedir. Sanal faaliyetlerin güçlendirilmesinin yanı sıra Dışişleri Bakanlığımızın fiziki koşullarının iyileştirilmesi, ana yerleşkemizin ve dış temsilciliklerimizin ülkemize yaraşır temsil özelliğinin güçlendirilmesi yönünde de gerekli adımlar atılmaktadır.

24 yıllık serüvende Türkiye, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın vizyonu ve liderliği doğrultusunda sahada daha etkin; masada daha güçlü, kararlı ve güvenilir bir aktör olarak yerini almıştır. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a duyulan güven ve kendisinin güçlü bir şekilde sürdürdüğu lider diplomasisi hamleleriyle bölgemizdeki birçok sorunun çözümüne öncülük edilmiş, dış ilişki ağıımız genişletilmiş, ilişkilerimizin kapsamı zenginleştirilmiş, iş birliklerimiz derinleştirilmiş, vatandaş ve soydaşlarımızı kucaklayan bir dış politika izlenmiştir.

Bundan sonra da Türkiye Yüzyılı vizyonu çerçevesinde aynı azim ve kararlılıkla, durmadan ve yılmadan; ülkemizin ve milletimizin ali menfaatlerini, devletimizin itibarını önceleyen bir çizgide çalışmalara devam edilecektir. Güvenilir, iş birliği aranan ve sonuç odaklı çalışan bir aktör olan Türkiye'nin bölgesel bir güç merkezi olmanın da ötesinde küresel bir ortak konumunu sürdürmesi yolunda ilerlenecektir. Bölgesinde ve dünyada adil, girişimci, çok boyutlu, kapsayıcı, uluslararası hukuku önceleyen ve kalkınmaya imkân tanıyan bir dış politikayı takip eden Türkiye, güvenli ve müreffeh bir gelecek tesis etmeye yönelik çalışmalarını sürdürecektir.

1.1.1. Çatışmaların Önlenmesi: Bölgesel Barış ve Güvenliğin Tesis Edilmesi

Bölgesinde Barış ve Güvenliği Önceleyen Türkiye

Bölgemizdeki ülkelerle ikili ilişkilerimizi geliştirme hedefine yönelik siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel girişim ve adımlar, bölgesel sahiplenme anlayışıyla öncülük ettiğimiz çok taraflı (üçlü, dörtlü) iş birliği süreçleri ve bölgesel kuruluşlar nezdinde üstlendiğimiz etkin roller yakın çevremize yönelik yapıcı tutumumuzun ve ilkeli duruşumuzun yansımalarıdır.

Türkiye, yakın çevresinden kaynaklanan kriz ve sınamaları da yine yapıcı bir yaklaşımla, bölgesel istikrarın ve güvenliğin sağlanmasına atfettiği önem çerçevesinde ele almaktadır. Kuzeyimizde Rusya-Ukrayna, güneyimizde İsrail-Filistin, doğumuzda İsrail-İran çatışmalarının yaşandığı bir coğrafya içerisinde Türkiye, bölgesindeki istikrarın teminine öncelik vermiştir. 24 yıllık süreç içerisinde Orta Doğu'da, Kafkasya'da, Asya'da ve Afrika'da yaşanan gerginlik ve çatışmalar karşısında aktif bir dış politika ile yapıcı rol oynanmasına gayret edilmiştir.

Zira bölgesel istikrar ve güvenliğin beraberinde bölgesel ve küresel barışı, refahı getireceği; ekonomi, ticaret, bağlantısallık projelerini canlandıracağı ve toplumsal barışı güçlendireceği görüşü taşınmıştır. Bu itibarla bölgesel krizlerin önlenmesi ve çatışmaların barışçı yollardan çözümü anlayışıyla arabuluculuk/kolaylaştırıcılık faaliyetlerinin sürdürülmesi ülkemizin öncelikleri arasında yer almıştır. Ayrıca barış ve refah kuşağı oluşturmak amacıyla, bölge ülkeleri arasındaki normalleşme süreçlerini desteklemektedir.

★ Rusya-Ukrayna Savaşı

Rusya-Ukrayna savaşının adil ve kalıcı bir barışla sona erdirilmesi ve Karadeniz'de seyrüsefer güvenliğinin teminine yönelik çalışmaların sürdürülmesi, barışın tesisi ve barış sonrası yeniden imar çabalarına katkıda bulunulması için taraflara elimizden gelen desteği vermekteyiz.

Türkiye, iki tarafla da liderler düzeyinde temas kurabilen nadir ülkelerden biri olarak barışın sağlanması için arabulucu rolü üstlenmiştir. Ülkemiz, savaşın başlangıç aşamasında doğrudan müzakerelere ev sahipliği yaparak tarafları Mart 2022'de ilk kez Antalya'da bir araya getirmiş, savaşın sona erdirilmesi için sorunun diplomatik yollardan çözümü yönündeki çabalarını sürdürmüştür.

Savaşın küresel ve bölgesel düzeydeki olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderler seviyesinde yürüttüğü yoğun diplomatik girişimler ve ülkemizin gerçekleştirdiği temaslar sonucunda, BM iş birliğiyle Karadeniz Girişimi hayata geçirilmiştir. Bu girişim sayesinde bir yıl içinde yaklaşık 33 milyon ton tahıl, Karadeniz üzerinden boğazlarımız aracılığıyla dünya piyasalarına ulaştırılmıştır. Girişimin Rusya Federasyonu (RF) tarafından sonlandırılmasının ardından Karadeniz'de ticari gemiler için seyrüsefer güvenliğinin sağlanması için çalışmalar devam etmiştir.

Dengeli politikamızın somut sonuçları arasında savaş esirlerinin değişimi, Rus ve Ukraynalı Ombudsmanların ülkemizde bir araya getirilmesi gibi insan odaklı çözümler yer almıştır. Ülkemiz, Şubat 2022'den bu yana savaş mağduru 2 bin dolayında Ukraynalı çocuk ve refakatçi/bakım personelinin ülkemize kabul etmiştir.



*Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin
Moskova Zirvesinde, 9 Ağustos 2016*

Ülkemiz, Ukrayna'nın yardım taleplerini olumlu karşılamaya çalışmakta olup; Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Türk Kızılay gibi kurumlarımız aracılığıyla savaşıñ başından bu yana kapsamlı desteğimiz devam etmiştir.

Türkiye, Ukrayna'nın yeniden inşası çalışmalarında aktif rol alma iradesine sahip olduğunu farklı vesilelerle kayda geçirmiştir. Bu çerçevede çok taraflı çalışmalara katılım sağlanmıştır. Ülkemiz ile Ukrayna arasında ülkenin yeniden inşası konusunda iş birliği için Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın 18 Ağustos 2022'de Lviv'i ziyareti marjında bir Mutabakat Muhtırası imzalanmıştır.

Ülkemiz, Rusya'nın 2022'de başlattığı "askerî harekâtı" savaşı olarak nitelendirerek 88 senedir tarafsızlık ve titizlikle uyguladığı Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin 19. maddesine dayanarak savaşıñ taraflara ait askeri gemilerin Türk Boğazlarından geçirilmesine engel olmuştur. Böylelikle, savaşıñ denize sıçraması büyük oranda engellenmiş ve Karadeniz'de tırmanma kontrol altına alınmıştır.

Diğer taraftan, yürüttüğü etkin diplomatik çabalar sayesinde ülkemiz, Karadeniz'e kıyıdaş diğer ülkelere ait askeri gemiler hariç tutulmak üzere, NATO da dahil olmak üzere, ilgili tüm taraflara bir sonraki uyarımıza dek Türk Boğazlarından askeri gemi geçirmemelerini telkin ederek savaşı boyunca Boğaz geçişlerine dair bir gayriresmî statükonun oluşumuna liderlik etmiştir.

Süreç kapsamında taraflar arasındaki arabuluculuk/kolaylaştırıcılık çabalarımız sürdürölmektedir.



*Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan,
Rusya-Ukrayna Barış Görüşmeleri Açılış Konuşmasında, 28 Mart 2022*

★ *Orta Doğu ve Kuzey Afrika*

Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da kalıcı barış ve istikrarın sağlanması ile mevcut ihtilafların, ilgili ülkelerin toprak bütünlüğü ve siyasi birliğinin korunması temelinde çözüme kavuşturulmasına destek verilmesi, dış politikadaki önceliklerimiz arasındadır.

Bölge ülkeleri arasındaki normalleşme süreçlerine, gerekli hassasiyetler gözetilerek destek verilmiştir. Bu kapsamda Mısır, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi bölge ülkeleriyle yeniden tesis edilen üst düzey siyasi diyalog, karşılıklı güvenin sağlanması ve sağlamlaştırılmasına, bölgesel iş birliğinin artırılmasına hizmet etmiştir. Benzer şekilde Libya'da meşruiyetin korunması ve siyasi çözümün desteklenmesi, Filistinliler arası diyalogun pekiştirilmesi ve Suriye'de toplumsal uzlaşının tesisi için yürütülen girişimler ülkemizin bölgedeki yapıcı rolünün örnekleridir.

Türkiye, İsrail'in Gazze'deki vahşetine uluslararası alanda en hızlı ve en güçlü tepkiyi veren ülkelerin başında yer almıştır. ABD'nin Tel Aviv Büyükelçiliğini Kudüs'e taşıma kararı sonrasında, Gazze sınırında meydana gelen olaylarda yaşanan can kayıplarının ardından Cumhurbaşkanımızın çağrısıyla 2018'de İİT 7. Olağanüstü Zirvesi İstanbul'da düzenlenmiştir.

Ülkemiz, İsrail'in Gazze'yi hedef alan saldırılarının başlangıcından bu yana ateşkesin sağlanması, çatışmaların coğrafi yayılmasının önlenmesi, İsrail'in Gazze'de yaptığı soykırım nedeniyle uluslararası hukuk önünde hesap vermesi, insani yardımların kesintisiz ulaştırılması, İsrail'e silah ihracatının engellenmesi ve iki devletli çözümün tesisi yönünde yoğun girişimlerde bulunmaktadır.

Ülkemizin katkılarıyla savaşın başlamasının hemen akabinde Kasım 2023'te İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)-Arap Ligi (AL) Olağanüstü Ortak Zirvesi'nde Filistin için Temas Grubu kurulmuştur. Aktif bir şekilde yer aldığımız Temas Grubu ile İsrail'e karşı yoğun uluslararası baskı oluşturulmuştur.

Türkiye, Orta Doğu'da kalıcı barışın tek yolunun Doğu Kudüs'ün başkent olduğu, bağımsız egemen Filistin Devleti'nin kurulmasından geçtiğini her platformda savunmuştur. Türkiye, tüm ikili temaslarında ve uluslararası platformlarda bu hususu vurgulamıştır. Yoğun girişimlerimiz sayesinde Filistin'i tanıyan ülke sayısı artmıştır. Eylül 2025'te gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Genel Kurulu oturumları sırasında, Filistin'i tanıyan devletlerin sayısı 157'ye yükselmiştir. Kanada, Avustralya, İngiltere ve Portekiz 21 Eylül'de Filistin'i tanıdıklarını açıklarken; Fransa, Monako Prensiği, Lüksemburg, Malta ve San Marino ise 22 Eylül'de BM bünyesinde düzenlenen "Filistin Meselesine Çözüm Bulunması ve İki Devletli Çözümün Hayata Geçirilmesi" konulu Yüksek Düzeyli Uluslararası Konferans kapsamında Filistin Devleti'ni tanıdıklarını bildirmiştir.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ve Hamas Lideri İsmail Haniye ile görüşmesi, 2023

Güney Afrika'nın, İsrail aleyhine 1948 Soykırım Sözleşmesi'nin ihlali gerekçesiyle Uluslararası Adalet Divanı'nda açtığı davaya müdahil olma kararımız 1 Mayıs 2024'te kamuoyuna açıklanmıştır. Bu kararın hemen ardından, 2 Mayıs 2024 itibarıyla İsrail'e yönelik tüm ticari işlemler askıya alınmıştır. Ülkemizin öncülüğünde, 52 ülke ile İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ve Arap Ligi'nin (AL) imzacısı olduğu, İsrail'e silah satışının durdurulmasına yönelik talebi içeren ortak mektup Birleşmiş Milletler'e iletilmiştir. Gazze'ye 100.000 tonu aşkın insani yardım ulaştırarak dünyanın en fazla yardım sağlayan ülkesi konumuna gelen Türkiye, aynı dönemde Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas'ı Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda ağırlamıştır.



Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas, TBMM Genel Kurulu'nda, 15 Ağustos 2024

8 Haziran 2024'te ise, Gazze'deki duruma ilişkin D-8 Bakanlar Konseyi Olağanüstü Toplantısı, ülkemizin ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Ayrıca Refah Sınır Kapısı'na gidilerek yerinde durum tespiti yapılmış, bu doğrultuda uluslararası kamuoyu harekete geçirilmiştir. Türkiye, ateşkes ile rehine-mahkûm takası müzakerelerine katkı sağlamaya kararlılıkla devam etmektedir.



D-8 Olağanüstü Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı, Haziran 2024

14 yıldır krizlerle boğuşan Suriye, Esad rejiminin devrilmesiyle 8 Aralık 2024 sabahı yeni, aydınlık bir döneme uyanmıştır. Türkiye, Suriye'nin toprak bütünlüğünün, egemenliğinin ve siyasi birliğinin korunması, ülkenin terör örgütlerinden temizlenmesi ve kapsayıcı bir siyasi sürecin yürütülmesi konusunda her alanda aktif tutum sergilemiştir. Sadece kriz sürecinde değil, yeni süreçte de ülkeye her alanda kapsamlı destek vermiştir.

Dışişleri Bakanlığımız koordinasyonunda, tüm kurumlarımızın Suriye'ye yönelik gerçekleştireceği çalışmalara dair eş güdüm faaliyeti yürütülmektedir. Sürecin başından bu yana, Suriye halkının acil ihtiyaçlarının ve beklentilerinin karşılanmasını teminen mevcut Suriye yönetimiyle, başlıca ülkelerle ve uluslararası kuruluşlarla temas içerisinde etkin diplomasi yürütülmektedir. Ülkemiz gelişmelerin hemen akabinde 14 Aralık 2024'te Şam Büyükelçiliği'ni yeniden açmıştır.

Rusya Federasyonu ve İran ile temaslarımız sayesinde ülkemiz, sahada çatışma riskinin bertaraf edilmesinde belirleyici rol oynamıştır. Arap ülkeleriyle iş birliği artırılarak Suriye'nin istikrarı, güvenliği ve geleceği için yapılabilecekler ele alınmıştır.

Yeni Suriye yönetiminin ABD, Avrupa ve bölge ülkeleri tarafından benimsenmesi ve bu ülkelerle ilişkilerinin tesisinde ülkemiz aktif rol oynamıştır. Yeni yönetimin uluslararası platformlara kabulünde de ülkemiz öncü rol üstlenmiştir. Nitekim girişimlerimiz neticesinde Suriye'nin İslam İşbirliği Teşkilatı'na geri dönüşü sağlanmıştır.

Suriye'ye uygulanan yaptırımların kaldırılması için diplomatik girişimlerde bulunulmuştur. Bu sayede ABD ve AB başta olmak üzere Suriye'ye yönelik uygulanan yaptırımların kaldırılması yönünde ilerleme sağlanarak Suriye'nin imarı ve kalkınması için önemli adımlar atılmıştır.

Suriye'nin PKK/YPG ve DEAŞ gibi terör örgütlerinden arındırılması, ülkemizin temel kırmızı çizgileri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede, ülkemizde geçici koruma altındaki Suriyelilerin güvenli ve onurlu geri dönüşlerini kolaylaştırmaya yönelik mekanizmalar etkin şekilde işletilmiştir. Ayrıca Suriye'nin uluslararası toplumla yeniden bağ kurabilmesine imkân sağlamak amacıyla Türkiye'den Suriye'ye uçuşların başlatılması yönünde yoğun çalışmalar yürütölmüştür.



*Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın,
Suriye Cumhurbaşkanı Ahmed Şara ile Görüşmesi, 24 Mayıs 2025*

Diğer bir sınır komşumuz olan Irak'ın toprak bütünlüğü, siyasi istikrarı ve terör örgütlerinden tamamen arındırılması hedefi doğrultusunda gerekli desteğin sürdürülmesi ile ortaya çıkabilecek şiddet sarmalının önlenmesi, ülkemizin Irak'a yönelik stratejisinin temel unsurlarını oluşturmaktadır. Nitekim Nisan 2024'te Cumhurbaşkanımızın Irak'a gerçekleştirdikleri ziyarette imzalanan Ortak İşbirliği İçin Stratejik Çerçeve Anlaşması başta olmak üzere 27 hukukî metinle Irak'la ahdi zeminimiz tahkim edilmiş; güvenlik konularının ötesine geçilerek ekonomiden eğitime tüm konularda stratejik çerçeveye ikili ilişkilerimiz kurumsallaştırılmıştır.

Stratejik önemdeki Kalkınma Yolu projesine ilişkin olarak imzalanan ikili (Türkiye-Irak) ve dördü (Türkiye-Irak-Katar-BAE) iş birliği metinleriyle, “bölgesel sahiplenme” ve “kapsayıcılık” temelinde projenin ilerletilmesi için önemli bir adım atılmıştır. Irak ile bağlantısallık, çevre ve enerji alanlarında yapılan anlaşmalar hem yeni iş imkânları sunmuş hem de bölgesel refah ve kalkınmaya destek olmuştur.

Irak tarafı, Mart 2024'te PKK'yı “yasaklı örgüt” olarak kabul ettiğini duyurmuştur. Bu gelişmelerin akabinde Irak Yüksek Yargı Konseyi, PKK iltisaklı oldukları gerekçesiyle üç siyasi partinin kapatılmasına ve mal varlıklarına el konulmasına karar vermiştir. Irak'la 15 Ağustos 2024'te “Yüksek Düzeyli Güvenlik Mekanizması”nın dördüncü toplantısı hitamında iki ülkenin savunma bakanlarınca “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri, Güvenlik İşbirliği ve Terörle Mücadeleye Dair Mutabakat Zaptı” imzalanmıştır. Ortak sınır güvenliğinin sağlanması, kaçakçılıkla mücadele ve sınır kapılarının modernizasyonu gibi alanlarda Irak makamlarıyla yakın iş birliği yürütülmüştür. Aynı zamanda Türkmen soydaşlarımızın adil ve etkili temsiliyeti için gerek Irak Merkezi Hükümeti'yle gerek yerel aktörlerle temaslarda bulunulmuştur.

İlişkilerimiz iyi komşuluk ve karşılıklı saygı temelinde geliştirdiğimiz İran ile 2024'te Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi toplantısı cumhurbaşkanlarının eş başkanlığında gerçekleştirilmiştir. İlişkilerimizin kurumsal çerçevesini güçlendirmenin yanı sıra bölgesel ve uluslararası gelişmeler de istişare edilmiştir. İran ile terörle ortak mücadelede iş birliğimizi güçlendirmek en önemli gündem maddelerimizden biri olmuştur. İran ile yoğun diplomasi yürütülerek Suriye'deki yeni dönüşümün yumuşak bir geçiş süreci olmasına gayret edilmiştir. Ticaretimizin geliştirilmesi, sınır kapılarının modernizasyonu ve doğal gaz alanlarında da dönem içerisinde önemli çalışmalar yürütülmüştür.

Libya'da birlik ve bütünlüğün tesisi; güvenlik, barış ve istikrarın sağlanmasına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Libya'da meşruiyetin yanında yer alarak verdiğimiz destek, sahada dengeyi sağlamış; Libyalılar arasında diyaloga imkân vermiş ve böylelikle ateşkesin tesisine olanak tanımıştır. Bu destek ayrıca BM gözetimindeki görüşmeler ve Berlin Süreci'nin önünü de açmıştır. Ülkemiz bu süreçlerin aktif katılımcısı olmuştur.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, Libya Cumhurbaşkanlığı Konseyi Başkan Yardımcısı Abdullah el-Lafi ve Libya Temsilciler Meclisi Başkanı Akile Salih'i Kabulü, 2022

Libya'da sahadaki sükunetin korunması da bir diğeri önceliğimiz olmuştur. Libya'da ordu başta olmak üzere kurumların birleştirilmesi ve kapasitelerinin geliştirilmesi için ülkedeki tüm kesimlerle olan ilişkilerimizden yararlanılarak taraflar arasında güvenin tesisi ve siyasi sürecin uzlaşa temelinde ilerletilmesi için gerekli katkıları sunulmaya devam edilmiştir.

Libya'nın istikrarı ve bütünlüğünü hedef alan tehditlere, DEAŞ ve El Kaide gibi terör örgütlerine, tüm bölgeyi etkileyen düzensiz göç, yasa dışı silahlı gruplar ve insan kaçakçılığına karşı destek olunmuştur. Libya'da krize siyasi çözüm bulunması için düzenlenen uluslararası toplantılarda da ayrıca yer alınmıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti Başkanlık Konseyi Başkanı Fayed Sarraj'la görüşmesi, 2019

Libya ile 27 Kasım 2019'da imzalanan Güvenlik ve Askeri İşbirliği ile Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına ilişkin mutabakat muhtıraları ve bilahare akdedilen muhtıralar temelindeki iş birliği, iki ülkenin yararına olacak şekilde geliştirilmektedir.

THY'nin Trablus seferleri 29 Mart 2024'te yeniden başlatılmış, Bingazi Başkonsolosumuz ise 27 Mayıs 2024'te resmen görevine başlamıştır. Libya dosyasında Türkiye'nin benimsediği aktif ve kapsayıcı yaklaşım, yalnızca ikili ilişkilerin gelişmesine değil, aynı zamanda bölgesel güvenlik mimarisinin güçlenmesine de önemli katkı sağlamıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, Libya Milli Birlik Hükümeti Başbakanı Abdülhamid Dibeybe ile Ortak Basın Toplantısı, 2021

Aynı yıl içerisinde bölgedeki bir diğerk devlet olan Mısır'ın Cumhurbaşkanı Sisi'nin 4 Eylül 2024 tarihinde ülkemizi ziyaretiyle YDSK birinci toplantısı Ankara'da düzenlenmiş, bu vesileyle 16 mutabakat zaptı, bir sözleşme ve bir Ortak Bildiri olmak üzere toplam 18 belge imzalanmıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve Mısır Arap Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Abdulfettah es-Sisi arasında Türkiye Cumhuriyeti ile Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Konseyi 1. Toplantısı Ortak Bildirisi İmza Töreni, 2024

Bölge ülkeleriyle ikili ilişkilerimizi ilerletirken altı Körfez ülkesini bir araya getiren Körfez İşbirliği Konseyi'yle (KİK) kurumsal ilişkilerimiz de güçlendirilmiştir. 2010 yılından itibaren askıya alınan, ülkemiz ile Körfez İşbirliği Konseyi arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması müzakereleri 14 yıl aradan sonra yeniden başlatılmıştır.

Türkiye-KİK Yüksek Düzeyli Stratejik Diyalog Toplantısı'nın yaklaşık 8 yıl aradan sonra Haziran 2024'de Doha'da gerçekleştirilen toplantısında Türkiye-KİK Ortak Eylem Planı'nın 2029'a kadar uzatılması kararlaştırılmıştır.



Bütün bu stratejik ve olumlu gelişmelerin devamında ülkemiz, 14 yıl aradan sonra Eylül 2024'te Arap Ligi 162. Dışişleri Bakanlar Konseyi Toplantısı'na katılmıştır. 12 yıl aradan sonra ilk kez Arap Ligi Genel Sekreteri ülkemize bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

★ Güney Kafkasya

Güney Kafkasya'nın istikrarı, ülkemiz için olmazsa olmaz niteliktedir. Bölgesel barış ve istikrarın sağlanması amacıyla Güney Kafkasya'daki ihtilafların çözümüne katkı sunulmuş ve bu çerçevede Azerbaycan'a yönelik desteğimiz güçlendirilerek sürdürülmüştür. Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasındaki ilişkiler, 2021'de Şuşa Beyannamesi ile niteliksel olarak "ittifak" düzeyine taşınmıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve Azərbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, İğdir-Nahçıvan Doğal Gaz Hattı Temel Atma Töreninde, 25 Eylül 2023

Ülkemiz ve Rusya Federasyonu arasında imzalanan mutabakat muhtırası ile Karabağ bölgesinde ateşkesin kontrolü ve ihlallerin önlenmesi amacıyla Ağdam'da teşkil edilen Türk-Rus Ortak Merkezi, 30 Ocak 2021 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır (Söz konusu Ortak Merkez, varılan uzlaş gereğince 26 Nisan 2024'te misyonunu tamamlamıştır). Bölgede kalıcı istikrar, huzur, refah ve güvenlik için Türkiye-Ermenistan ve Azerbaycan-Ermenistan süreçlerinin eş güdüm halinde ilerlemesi tarafımızca önceliklendirilmiştir.

II. Karabağ Savaşı'ndan sonra Güney Kafkasya'da kalıcı barış için ortaya çıkan tarihi fırsat çerçevesinde ve ülkemizin her zaman barışı önceleyen dış politikasıyla da uyumlu bir şekilde Aralık 2021 döneminde Türkiye-Ermenistan normalleşme süreci başlamıştır. Süreç kapsamında Normalleşme Özel Temsilcileri'nin atanmasının ardından ilk toplantı Ocak 2022'de Moskova'da gerçekleşmiştir. Türkiye-Ermenistan Normalleşme Süreci Özel Temsilcileri, beşinci tur görüşmelerini 30 Temmuz 2024'te ilk defa Ermenistan ile ortak sınırlımızda gerçekleştirmiştir.

Karşılıklı güven tesis etmeyi amaçlayan, tedricen ve ön koşulsuz olarak yürütülen normalleşme süreci kapsamında bugüne kadar: iki ülke arasında doğrudan uçak seferleri başlatılmış, hava yolu kargoyla doğrudan ticaret mümkün hale getirilmiş, tarihi İpekyolu (Ani) Köprüsü'nün ortak restorasyonu öngörülmüştür.



*Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan
New York'taki Türkiye'nde, 2024*

Azerbaycan, Gürcistan başta olmak üzere Kafkaslarda enerji ve bağlantısallık konularında iş birliğine önem verilmiştir. 3+3 Bölgesel İşbirliği Platformu: üç Güney Kafkasya ülkesi olan Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan ile bölgenin komşusu üç ülke olan Türkiye, İran ve Rusya Federasyonu arasında oluşturmuş olup bölge ülkeleri arasında güven artırıcı bir istişare ve şeffaflık mekanizması olarak işlev göstermesi öngörülmüştür.

★ *Balkanlar*

Ülkemiz; ortak tarihi, kültürel ve beşerî bağları itibarıyla Balkanlar'ı stratejik bir öncelik olarak görmekte ve bölgenin barış, istikrar ve kalkınmasına katkıda bulunmayı dış politikada temel bir unsur addetmektedir. Bu doğrultuda ikili ve çok boyutlu ilişkilerin her alanda güçlendirilmesi; siyasi diyalog, ekonomik iş birliği, ulaştırma, enerji ve kültürel etkileşim gibi farklı alanlarda somut projeleri hayata geçirmeyi hedeflemektedir.

Balkan ülkeleriyle ilişkilerimiz ikili, bölgesel ve çok taraflı platformlar vasıtasıyla eş zamanlı olarak derinleştirilmektedir. 2000-2024 döneminde, dış politikamız kapsamında “bölgesel sahiplenme” ve “kapsayıcılık” ilkeleri gözetilerek ortak stratejik hedeflerle şekillendirilen Balkan politikamızın dört ana eksenini:

1. Üst düzeyli siyasi diyalog,
2. Herkes için güvenlik,
3. Azami ekonomik entegrasyon
4. Bölgedeki çok etnikli, çok kültürlü, çok dinli toplumsal yapıların barış içinde bir arada yaşaması

teşkil etmiştir. Bölge  lkeleri arasında “ortak çıkar alanları” yaratılarak mevcut iş birliğinin hızlandırılması ve kapsamlı bir bölgesel bütünleşme sağlanması amaçlanmıştır.

Bölgedeki soydaşlarımız, Balkanlar’la aramızda sağlam temellere dayanan bir insani köprü oluşturmaktadır. Ülkemiz hem soydaşlarımızın siyasi ve sosyal konumlarının güçlendirilmesi hem de bulundukları ülkenin toplumsal hayatlarına ve refahına katkıda bulunmalarını destekleyecek politikalar izlemektedir. Soydaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı Prizren’de 2015’te BaŐkonsolosluĐumuzun açılmasıyla birlikte Kosova’da Başkonsolosluğu bulunan ilk ülke olunmuştur.

Siyasi ve ekonomik konuların dışında da ülkemiz farklı kurum ve kuruluşlarla eş güdüm içerisinde Balkanlar’ın kalkınmasına katkı verilmesi, Türk kültürünün ve eserlerinin Balkanlar’da muhafazası ve tanıtımına devam edilmesi için kültür ve eğitim alanında pek çok çalışma gerçekleştirilmiştir.

Ülkemiz kuruluŐuna da öncülük ettiği Güneydoğu Avrupa İŞbirliği Süreci ve onun operasyonel kolu Bölgesel İŞbirliği Konseyi’nde aktif politika y r tm Őt r. Ülkemiz, son olarak 2020-2021 Güneydoğu Avrupa İŞbirliği Süreci (GDA ) Dönem Başkanlığını başarıyla y r tm Őt r.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Güneydoğu Avrupa İŞbirliği Süreci (GDA ) Devlet ve H k met Başkanları Zirvesi’nde, 2021

Ülkemiz, Bosna-Hersek’te barışı tesis eden Dayton Barış Anlaşması’nın sivil yönlerinin uygulanmasından sorumlu Barış Uygulama Konseyi Yönlendirme Kurulu’nun (BUK YK) 10  yesinden biri olmuştur. Bu  er evede, Bosna-Hersek ve Kosova’daki uluslararası harek tlar olan EUFOR-Althea ve KFOR’a en fazla destek sağlayan ülkeler arasında yer almakta olup, KFOR Komutanlığını 2023-2024 döneminde ilk kez üstlenmiştir.



GDAÜ Zirvesi, 08-09 Temmuz 2019

Türk yatırımları aracılığıyla bölgenin kalkınmasına da ciddi katkıda bulunulmuştur. 2000 yılında Türkiye'nin 82,3 milyar dolar olan toplam ticaret hacmi içinde Balkan ülkelerinin payı 2,2 milyar dolar (%2,7) iken 2024 yılında bu veriler sırasıyla 605,8 milyar ve 30,6 milyar dolar (%) olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde Türkiye'nin genel ticaret hacmi yaklaşık 7,5 kat artarken, Balkanlar'da bu oran 14 kat civarında olmuş ve genel ortalamanın üzerine çıkmıştır.

★ *Yunanistan- Kıbrıs*

2000–2024 döneminde Türkiye-Yunanistan ilişkileri, inişli çıkışlı bir seyir izlemiş olsa da belirli dönemlerde yapıcı diplomatik girişimlerle diyalog kanallarının açık tutulmasına özen gösterilmiştir. Türkiye-Yunanistan ilişkileri; dönemsel krizler, jeopolitik gerilimler ve tarihi ihtilaflara rağmen yapıcı fırsatlar ve diplomatik girişimlerle pozitif gündem çerçevesinde ilerletilmeye çalışılmıştır.

Cumhurbaşkanımızın Başbakan oldukları dönemde aldıkları inisiyatif sonucunda, Türkiye-Yunanistan Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi (YDİK) mekanizması, 2010'daki Atina ziyaretinde oluşturulmuştur. Cumhurbaşkanımızın, 7-8 Aralık 2017 tarihlerinde Atina ve Gümölcine'yi kapsayan ziyareti, iki ülke arasında devlet başkanları düzeyinde 1952 yılından bu yana yapılan ilk resmî ziyaret olması bağlamında tarihi bir dönüm noktası teşkil etmiştir.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, Başbakan olduğu dönemde mevkidaşı Yorgo Papandreu ile Görüşmesi, 2010



Yunanistan Başbakanı Antonis Samaras'ın Türkiye Ziyareti, 2013

Pozitif Gündem – Ortak Eylem Planı gibi çeşitli mekanizmalar geliştirilmiş ve özellikle 2023 yılı başlarından itibaren ikili ilişkilerde gelişen olumlu ivme sayesinde son yıllarda üst düzey ziyaret ve temaslar artış göstermiştir. Aralık 2023'te Cumhurbaşkanımızla Başbakan Miçotakis arasında “Dostane İlişkiler ve İyi Komşuluk Hakkında Atina Bildirgesi” imzalanmıştır. Yunanistan, Türk vatandaşlarının Yunan adalarını ziyaretinde kapıda vize verilmesi uygulamasını Nisan 2024'te yeniden başlatmıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, Yunanistan Başbakanı Kiriakos Miçotakis ile Türkiye'nde Görüşmesi, Eylül 2023

Türkiye ve Yunanistan arasındaki ilişkilerin olumlu seyri, uluslararası alandaki iş birliğimizi geliştirmemize de yardımcı olmuştur. Türkiye ve Yunanistan, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT)'teki iki üst düzey pozisyon için ortak adaylık sunmuş ve iki ülkenin AGİT üyelerinin başkentlerinde görev yapan büyükelçileri ortak girişimde bulunmuştur. 5-6 Aralık 2024'te düzenlenen AGİT Bakanlar Konseyinde AGİT Genel Sekreteri olarak Türkiye'nin adayı, AGİT Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi (ODIHR) Direktörü olarak Yunanistan'ın adayı seçilmiştir.

Öte yandan, Doğu Akdeniz'de deniz yetki alanlarının hakkaniyet ilkesi doğrultusunda, diyalog ve iş birliği temelinde sınırlandırılmasına yönelik çalışmalara ivme kazandırılmıştır. Doğu Akdeniz'de attığımız her adım, uluslararası hukuk temelinde ülkemizin ve Kıbrıs Türklerinin meşru hak ve çıkarlarının savunulmasına yönelik olmuştur. Bölgede kalıcı ve adil bir çözüm için diyaloga açık tutumumuz muhafaza edilmiştir.

Milli davamız Kıbrıs meselesinde Kıbrıs Türk halkının müktesep hakları olan egemen eşitlik ve eşit uluslararası statüsünün tescilinin sağlanması, KKTC'nin uluslararası alanda tanınmasına yönelik güçlü desteğimizin sürdürülmesi yönünde azimle çalışılmıştır.

Geride bıraktığımız 25 yıl, Kıbrıs meselesinin BM çerçevesindeki çözüm sürecinin parametrelerinin sorgulanmasına yol açan nitelikte gelişmelere sahne olmuştur. Bu dönemdeki müzakerelerin sonuçsuz kalması, meselenin federal çözüm çerçevesi içinde çözümlenemeyeceği ve birbirlerinden tarih boyunca dil, din, kültür bakımından ayrılmış olan iki toplumun ancak egemen ve eşit iki devlet çatısı altında yaşayabileceği gerçeğini gözler önüne sermiştir.



*Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın
Kraliçe 2. Elizabeth'le Buckingham Sarayı'nda görüşmesi, 15 Mayıs 2018*

Bu çerçevede siyasi ilişkilerimizin güçlendirilmesi, ikili ticaret hacmimizin artırılması, savunma sanayii alanındaki iş birliğimizin geliştirilmesi ve ülkemizi ziyaret eden turist sayısında artış kaydedilmesi dahil olmak üzere pek çok alanda olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Süreç içerisinde bazı ölkelerce savunma sanayii ürünlerinin ölkemize ihracında uygulanan kısıtlamaların kaldırılmasında olumlu ilerleme kaydedilmiştir. Bu kapsamda, NATO üyelikleri çerçevesinde 28 Haziran 2022 tarihinde imzalanan Üçlü Mutabakat Zaptı doğrultusunda Finlandiya ve İsveç, ölkemize yönelik savunma sanayii kısıtlamalarını kaldırmıştır. Benzer şekilde Norveç de söz konusu kısıtlamaların 2024 yılında kaldırıldığını açıklamıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Fransa ziyareti, 05 Ocak 2018

Üst düzey ziyaretlerle ekonomik ve ticari bağların giderek arttığı bölgede, ikili ilişkilere kurumsal perspektif ve stratejik boyut kazandırmak amacıyla mekanizmalar hayata geçirilmiştir.

★ *Avrupa Birliğı*

Ölkemiz, 17 Aralık 2004 tarihli Avrupa Birliğı Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi'nde alınan karar doğrultusunda 3 Ekim 2005 tarihinde Lüksemburg'da yapılan Hükümetlerarası Konferans (HAK) ile katılım müzakerelerine başlamıştır. Müzakerelerin başlaması için ön şart niteliğindeki Kopenhag Siyasi Kriterleri'ne uyum konusunda gerekli düzenlemeler, anayasa değişiklikleri, temel yasaların gözden geçirilmesi ve sekiz uyum yasa paketi marifetiyle gerçekleştirilmiştir.

Türkiye ile AB arasında toplamda 12 Hükümetlerarası Konferans (HAK) düzenlenmiştir. Bu çerçevede, halihazırda 16 fasıl müzakereye açılmış, 1 fasıl (Bilim ve Araştırma) geçici olarak kapatılmıştır. AB'ye katılım sürecinin de sağladığı ivmeyle 2002 yılından bu yana temel hak ve özgürlüklerin genişletilmesi ve hukukun üstünlüğü ile demokratikleşmenin derinleştirilmesi amacıyla birçok siyasi reform hayata geçirilmiştir. Siyasi reform sürecinin

takibi için 2003 yılında kurulan Reform İzleme Grubu, 2014 yılında Reform Eylem Grubu adını almış ve bugüne kadar toplam 36 toplantı düzenlenmiştir. 2000-2024 yılları arasında AB mevzuatına uyum kapsamında kanun ve ikincil mevzuat da dahil olmak üzere 3000’i aşkın yasal düzenleme kabul edilmiştir. Türkiye’nin AB’ye katılım sürecindeki başlıca yol haritası olan “2021-2023 AB’ye Katılım İçin Ulusal Eylem Planı” (UEP) da bu süreçte hazırlanmıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Bulgaristan Başbakanı Boyko Borisov, Avrupa Birliği (AB) Konseyi Başkanı Donald Tusk ve AB Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker ile AB-Türkiye Liderler Zirvesi, 26 Mart 2018

Göç konusu AB ile başlıca iş birliği alanlarından biri haline gelmiştir. AB’yle 18 Mart 2016’da imzalanan mutabakat sonrasında Avrupa’ya yönelik düzensiz geçiş sayıları, ülkemizin çabalarıyla 2019 yılında %92 oranında azalmıştır. AB’nin ülkemizdeki Suriyelilerin ihtiyaçları için 2016 yılından bu yana verdiği mali yardım taahhüdü çerçevesinde, FRIT (Sığınmacı Mali İmkânı) ve İlave Fon aracılığıyla tahsis edilen miktar 12 milyar euroyu aşmıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, AB Konseyi Başkanı Charles Michel ile NATO Vilnius Zirvesi'nde Görüşmesi, 2023

2015-2024 yılları arasında dört adet Türkiye-AB Zirvesi yapılmıştır. 2002'den 2019'a kadarki sürede ise toplam 13 adet Türkiye-AB Ortaklık Konseyi gerçekleştirilmiştir. Beş yıl aradan sonra, AB Dışışleri Bakanları Gayriresmî Toplantısı'na Ağustos 2024'te davet alınmış ve katılım sağlanmıştır. Bu toplantılarda ülkemiz ile AB üye ülkeleri arasındaki anlayış yaklaşması yönünde önemli ilerleme kaydedilmiştir. AB tarafından önerilen "Olumlu Gündem" çerçevesinde göç, enerji, iklim değişikliği, ticaret ve ulaştırma gibi alanlarda iş birliği sürdürülmüştür.

Yüksek Düzeyli Diyalog Toplantıları bağlamında:

- ★ Yüksek Düzeyli Siyasi Diyalog toplantıları 25 Ocak 2016, 9 Eylül 2016, 25 Temmuz 2017 ve 22 Kasım 2018,
- ★ Yüksek Düzeyli Ulaştırma Diyalogu toplantıları 27 Kasım 2017 ve 15 Ocak 2019,
- ★ Yüksek Düzeyli Ekonomi Diyalogu toplantıları 25-26 Nisan 2016, 8 Aralık 2017, 28 Şubat 2019,
- ★ Yüksek Düzeyli Enerji Diyalogu toplantıları 16 Mart 2015 ve 28 Ocak 2016,
- ★ Yüksek Düzeyli İklim Diyalogu toplantıları 16 Eylül 2021 ve 21 Nisan 2022,
- ★ Yüksek Düzeyli Göç ve Güvenlik Diyalogu toplantıları 12 Ekim 2021 ve 23 Kasım 2023,
- ★ Yüksek Düzeyli Sağlık Diyalogu toplantıları 30 Kasım 2021 ve 18 Nisan 2024,
- ★ Yüksek Düzeyli Tarım Diyalogu toplantıları 11-12 Mayıs 2022 ve 30 Kasım 2023,
- ★ Yüksek Düzeyli Bilim, Araştırma, Teknoloji ve Yenilikçilik Diyalogu toplantıları 15 Kasım 2022 ve 25 Nisan 2024,
- ★ Yüksek Düzeyli Ticaret Diyalogu toplantısı 8 Temmuz 2024,

tarihlerinde düzenlenmiştir.

Türkiye 2002 yılından bu yana üyelik süreci kapsamında yaklaşık 10 milyar euro hibe desteğinden yararlanmışır. Bu kaynaklarla yenilenebilir enerji, demiryolu altyapısı, sınır güvenliği, istihdam ve sivil toplum gibi çeşitli alanlarda yaklaşık 900 büyük ölçekli proje gerçekleştirilmiştir. Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı'nın üçüncü döneminde (IPA III) 2021-2024 yılları arasında toplam yaklaşık 675 milyon euronun ülkemizin çevreden ulaştırmaya, insan kaynaklarının geliştirilmesinden kırsal kalkınmaya kadar birçok alanına destek sağlanması amacıyla ilgili kurumlarımızca kullanılmak üzere programlaması tamamlanmıştır. Sivil Toplum Diyalogu ve Sivil Toplum Destek Programları kapsamında 529 sivil toplum projesine 66 milyon euro fon sağlanmıştır.

Ülkemiz 2003 yılından bu yana AB program ve ajanslarına katılım sağlamaktadır. Bu kapsamda binlerce proje yürütülerek eğitim, gençlik, spor, araştırma, teknoloji, yenilik ve dijitalleşme, KOBİ'lerin rekabet gücünün artırılması gibi alanlarda önemli kazanımlar elde edilmiştir. Ayrıca, çevre, iklim değişikliği, ticaret, vergilendirme, uyuşturucu kaçakçılığının engellenmesi gibi konularda üye ülkelerin muadil kuruluşlarıyla iş birlikleri geliştirilmiştir. Program ve ajanslar kapsamında toplam bütçesi 3 milyar euronun üzerinde 44 binden fazla proje desteklenmiştir.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, NATO Vilnius Zirvesi'nde AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ile Görüşmesi, 2023

Üyelik hedefimiz çerçevesinde AB alanında uzmanlaşmış insan kaynağının artırılmasını ve idari kapasitenin desteklenmesini hedefleyen Jean Monnet Burs Programı kapsamında 3.000'i aşkın vatandaşımız AB'ye üye ülkelerde yüksek lisans ve araştırma programlarına katılmıştır. Erasmus+ ve Avrupa Dayanışma Programları kapsamında gençlik, yükseköğretim, mesleki eğitim, okul eğitimi, yetişkin eğitimi ve spor alanlarında yaklaşık 746 bini yurt dışındaki fırsatlardan olmak üzere programlardan 1,3 milyon kişi yararlanmıştır.

★ ABD

ABD'yle ikili ilişkilerimiz, stratejik ortaklık ve NATO müttefikliği temelinde; bölgesel istikrar, terörle mücadele ve enerji güvenliği gibi başlıklarda iş birliği alanlarını kapsamaktadır. Gerek bölgemizi gerek doğrudan ülkemizi ilgilendiren kritik konulardaki bazı yaklaşım farklılıklarının giderilmesi ve iş birliğimizin geliştirilmesine yönelik somut ilerlemeler kaydedilmesini sağlayacak matuf temaslarımız sürdürülmüştür.

Bu doğrultuda 2021 yılında kurulan Türkiye-ABD Stratejik Mekanizması, 4 Nisan 2022'de Ankara'da başlatılmıştır. 2024 yılı sonuna kadar üçü bakan, dördü bakan yardımcısı seviyesinde istişareler gerçekleştirilmiştir. Mekanizma ile ilişkilerin kurumsal zemini güçlendirilmiştir. Mekanizma kapsamında yapılan toplantılar, bölgesel konular, terörle mücadele, enerji, çevre gibi konularda ABD'yle diyalogumuzun derinleşmesine ve çeşitlendirilmesine katkı sağlamıştır.



*Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, Başbakanlık Döneminde,
ABD Başkanı George W. Bush ile Görüşmesi, 5 Kasım 2007*

ABD Başkanı Trump'ın seçilmesi akabinde, Cumhurbaşkanımız ve ABD Başkanı Trump arasındaki yakın ilişki ve ortaya konulan ortak siyasi irade, ilişkilerimizin daha olumlu ve sonuç odaklı bir çerçevede gelişmesinin zeminini oluşturmuştur.



*Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın,
ABD Başkanı Barack Obama ile Görüşmesi, 2015*

ABD ile Türkiye arasında oluşturulan Suriye alıŐma Grubu, 8 Aralık sonrasında yeni Suriye Yönetiminin ABD tarafından tanınması ve Suriye’de güvenlik ve istikrar alanında iş birliğine yönelik çalışmaların yürütülmesi amacıyla yeniden őekillendirilmiŐtir.

ABD ile stratejik ortaklığımızın bir unsurunu da çok yönlü ekonomik iş birliği oluşturmuştur. Ekonomik ilişkilerde 100 milyar dolarlık ticaret hacmi hedefi doğrultusunda somut adımlar atılmış; Türk ve Amerikalı iş çevrelerinin temaslarını artıracak platformlar desteklenmiştir. ABD, 2024 yılı itibarıyla ülkemizin 2. büyük ihracat pazarı olmuştur.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve Refikaları, ABD Başkanı Donald Trump ve Refikaları ile birlikte Birleşmiş Milletler Genel Kurul Heyet Başkanları Onuruna Verilen Yemekte, 2019

★ Orta Asya

Orta Asya ülkeleriyle iş birliğimiz; kültür, ticaret, savunma sanayii, sağlık, tarım, turizm ve eğitim gibi hemen her alanda, ikili ve bölgesel düzeyde geliştirilerek sürdürülmektedir. İlişkilerimize kurumsal nitelik kazandıran üst düzey stratejik iş birliği ve istişare mekanizmaları işletilmektedir.



Bölge ülkeleriyle ticari ortaklıklarımızın çeşitlendirilmesine, karşılıklı yatırımların teşvik edilmesine, bağlantısallığımızın güçlendirilmesine; madencilik, kritik mineraller ve enerji sektörlerinde iş birliğimizin artırılmasına önem atfedilmiştir.

Ülkemiz, Orta Asya'nın bağlantısallığını desteklemekte; Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridor başta olmak üzere bölgenin transit, ticaret ve yatırım kapasitesini artıracak projelere önem vermektedir. Bu doğrultuda 2022 yılında Azerbaycan'la birlikte Kazakistan, Türkmenistan, Özbekistan'la üçlü ve dörtlü

iő birliđi mekanizmaları kurulmuőtur. Bu mekanizmalar, Orta Asya'yla enerji, ulaőtırma ve ticaret bađlantısallıđımızın gúcłendirilmesi hedefimize hizmet etmekte, Tćrk Dćnyası'yla ikili ve cők taraflı iő birliđimizi pekiőtirmektedir.

2000 yılında Orta Asya Cumhuriyetleri ile yaklaşık 900 milyon dolar olan ticaret hacmimiz yirmi kat artmıőtır. 2023 yılında en yćksek seviyesine ulaőtın ticaret hacmi (yaklaőtık 18 milyar dolar), 2024 yılında 16,3 milyar dolar olarak gercėleőtmiőtir. Bۆlgedeki Tćrk yatırımları; hidroenerjiden tarıma, madencilikten gıda sanayiine kadar cėeitli alanları kapsamakta olup, bۆlge ۆzellikle mۆteahhitlik sektۆrümüzün en aktif olduğu bۆlgeler arasında yer almaktadır.

Bۆtűn bu gayret ve iő birliklerine ek olarak Tćrkiye'nin mevcut ilerleme alanları gۆz ۆnűnde bulundurularak Orta Asya ۆlkelerinin tamamıyla askeri ve savunma sanayii alanındaki iő birliđimizin ilerletilmesine yۆnelik calıőtmalar kararlılıkla sۆrdűrűlmektedir.

★ *Gűney Asya*

Gűney Asya bۆlgesi, 1,9 milyarlık toplam nűfusuyla dűnya nűfusunun %24,5'ini barındırmakta ve kűresel gayrisafi yurt iči hasılatın %4'űne (4,47 trilyon dolar) kaynak teőtik etmektedir. Bu bađlamda Gűney Asya bۆlgesi hem bۆlgesel hem kűresel istikrar, refah ve gűvenlik ačasından bűyűk ۆnemi haızdır. Bu cėercėvede bۆlge devletleri ile iő birliđi ve iletiőtım sűrecłeri aktif biyimde sۆrdűrűlmektedir.

Gűney Asya'nın istikrarı ve gűvenliđi ičiin son derece ۆnemli bir konumda bulunan Afganistan'ın yeni bir kaos ortamına sűrűklenmemesi ve ۆlkede kalıcı barıőtın tesis edilmesi ana hedefimizi oluőturmaktadır.

Kabil ve cėevresinde devlet otoritesinin tesisi ve gűvenliđinin sađlanması amacıyla Aralık 2001'de kabul edilen BM Gűvenlik Konseyi kararıyla kurulan Uluslararası Gűvenlik Destek Gűcű Komutanlıđı gűrevini belirli dۆnemlerde (2002 ve 2005 yılları) ۆstlenmiőtir. Akabinde Kararlı Destek Misyonu'nda cėeitli gűrevler yűrűtűlműő; 2014'te ise Kabil Bۆlgesel Komutanlıđı sorumluluđu yerine getirilmiőtir. Bu sűreçte, Afgan Ulusal Ordusu bűnyesindeki askerlere eđitim verilmiőtir.

űlkemizin 2004 yılından itibaren Afganistan'da yűrűttűđű 1,1 milyar doları aőtın kalkınma yardımı, bugűne kadar yabancı bir ۆlkeye gercėleőtirilen en bűyűk dıőt yardım programları arasındadır. Bu yardımlar cėercėesinde Afganistan'daki 34 vilayetin tamamında cėeitli projeler gercėleőtirilmiőtir.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın ISAF bünyesinde Türk askerinin görev yaptığı Doğan Kışlası'nı ve Atatürk Hastanesini ziyareti.

Afganistan'da ve bölge genelinde barış ve istikrara katkı sağlamak üzere 14 bölge ülkesi, süreci dışarıdan destekleyen ülkeler, ulusal ve uluslararası kuruluşların katılımıyla 2011'de İstanbul Süreci başlatılmıştır. 2021 sonrasındaki dönemde ise Taliban yönetimi ile insani ihtiyaçların karşılanmasına öncelik veren yapıcı bir angajman siyaseti izlemiştir.

Müstesna ilişkilerimizin bulunduğu ve birçok alanda somut iş birliğimizin giderek derinleştiği Pakistan ise bu konjonktürde stratejik ortaklarımızdan biridir. 2009 yılında hayata geçirilen Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi mekanizmamız ve Konsey bünyesinde ilgili kurumların katılımıyla oluşturulan Ortak Çalışma Grupları ilişkilerimizin kurumsal çerçevede geliştirilmesine katkı sağlamıştır.

Aynı bölge içerisinde bulunan Hindistan ise ülkemizin bölgedeki en büyük ticaret ortağı konumundadır. Hindistan'la iş birliği potansiyelimizin tam manasıyla hayata geçirilmesine gayret gösterilmektedir.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın, G20 Liderler Zirvesi bağlamında Hindistan Başbakanı Narendra Modi ile Görüşmesi, 2023

Bölge içerisinde yaşanan sorunlara kayıtsız kalmayan Türkiye, 78 yıldır devam eden Keşmir sorununun diyalog yoluyla, uluslararası hukuka uygun ve ilgili Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları doğrultusunda barışçıl bir çözüme kavuşturulması ve gerginliği artırıcı tek taraflı adımlardan kaçınılması yönündeki çağrısını ilgili tüm platformlarda sürdürmüştür.

Ağustos 2017'de yaşanan Rohingya Krizi'nin ardından ülkemiz Bangladeş ile yakın dayanışma sergilemiş, Rohingyalı mültecilere yönelik yardım faaliyetleri başlatmıştır. Cumhurbaşkanımızın Refikaları Emine Erdoğan Hanımefendi, 2017'de Bangladeş'teki Rohingya mülteci kamplarını ziyaret etmiştir. Ülkemiz, Bangladeş'teki Rohingya mültecilere sağladığı insani yardımların yanı sıra Rohingya konusunda uluslararası platformlarda da Bangladeş'e destek vermiştir. Bangladeş'e istikrarın ve kurumsallaşmanın tesisi konusunda gerekli desteği sağlamıştır.



Emine Erdoğan Hanımefendi'nin Bangladeş Ziyareti, 2017

Açılım ve Ortaklık Politikalarımız

Açılım ve ortaklık politikalarımız çerçevesinde Afrika'da, Latin Amerika'da ve Asya-Pasifik'te her alanda tesis ettiğimiz çok boyutlu iş birliği ağı, ülkemizin dış ilişkilerini sadece yakın çevresinde değil, dünyanın her köşesinde iş birliği odaklı bir anlayışla sürdürme iradesini açıkça yansıtmaktadır.

Farklı coğrafyalarda kurduğumuz iyi ilişkilerle kültürel bağlarımızı güçlendirmekte, sosyal alanda yumuşak güç unsurlarımızla eğitimden sağlığa, teknik yardımdan kalkınma projelerine çeşitli alanlarda ülkemizin etki gücünü arttırmaktayız.

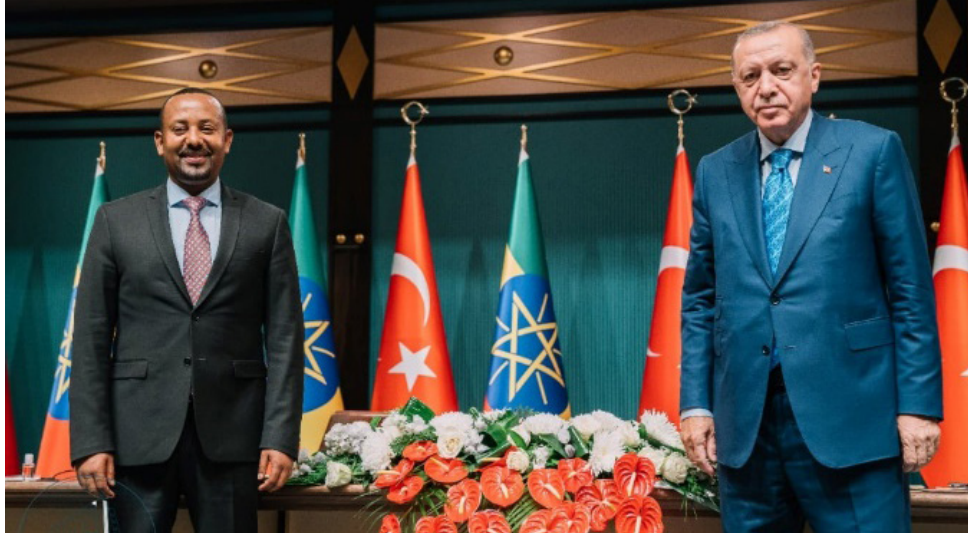
★ *Afrika*

1998 yılında başlatılan Açılım Politikası, 2013 yılında yerini Afrika Ortaklık Politikasına bırakmıştır. Afrika Ortaklık Politikamızın temel amacı, Türkiye'nin toplumsal, siyasal ve kültürel birikimini, sahip olduğu tecrübe, imkân ve kaynakları Afrikalı yönetimlerle ve halklarla paylaşmak; "Afrika sorunlarına Afrika çözümleri" ilkesi çerçevesinde eşit ortaklık ve karşılıklı fayda temelinde Kıta'nın barış ve istikrarı ile ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunmak olmuştur. Türkiye, Afrika Boynuzu bölgesinde güvenilir bir aktör olarak bölge barışı ve istikrarı için girişimlerini de sürdürmüştür.

Türkiye-Afrika ilişkilerinin mevcut durumunu Afrika Kıtası'na yönelik açılım politikamızı başlattığımız dönemle kıyasladığımızda ticari ilişkilerimizden üst düzey ziyaretlere, karşılıklı temsil düzeyimizden doğrudan yatırımlarımıza kadar birçok alanda ulaştığı seviyenin gerçek bir başarı teşkil ettiği görülmektedir.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Mogadişu ziyareti, 2011



Etiyopya Başbakanı Ahmed'in ülkemizi ziyaretı. Ziyarete Askeri ereve Anlaşması, Askeri Mali İŞbirliği Protokolü, Nakdi Yardım Uygulama Protokolü ve Su Alanında İŞbirliği Zaptı imzalanmıştır, 2021

Tüm bu süreçte Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü bir siyasi irade sergilemesi, gerekli kaynakların tahsisini sağlayarak ve Plan'ın tüm aşamalarını yakından takip ederek Afrika'ya yönelik giriŐimlerimizi her daim desteklemesi, Afrika Ortaklık Politikamızın başarıyla uygulanmasında kilit rol oynamıştır. Bu süreçte yapmış olduğu ziyaretler dolayısıyla Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, 31 Afrika ülkesine 50'den fazla ziyaret gerçekleştirmiş olup, Kıta'yı en fazla ziyaret eden lider konumuna ykselmiŐtır.

Afrika'ya Açılım Politikamızın ivme kazanmasıyla birlikte, 2002 yılından itibaren Afrika Birliği (AfB) Zirveleri'ne misafir ülke olarak katılan ülkemiz, 2005 yılında AfB nezdinde gözlemci ülke statüsü kazanmış; 2008 yılında da AfB'nin stratejik ortağı ilan edilmiŐtır.



Cumhurbaşkanımızın Sudan Ziyareti. Ülkemizden Sudan'a Cumhurbaşkanı düzeyindeki ilk ziyaret olmuştur, 24-26 Aralık 2017



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Uganda Ziyareti, 2016

Kıtayla ilişkilerimizin güçlendirilmesi için Afrika ülkelerinde yeni temsilcilikler de açılmaktadır. Afrika'da 2002 yılında 12 olan büyükelçilik sayımız bugün 44'e ulaşmıştır. Afrika ülkeleri de ülkemizin ilgisine kayıtsız kalmamış, 2008'de 10 olan Ankara'daki Afrika Büyükelçilikleri'nin sayısı halihazırda 38'e çıkmıştır. Son beş yıllık dönemde 500'den fazla üst düzey ziyaret gerçekleştirilmiştir.



Etiyopya Cumhurbaşkanı Mulatu Teshome Wirtu'nun ülkemizi ziyareti, 2017

Afrika Kıtası'yla toplam ticaretimiz 10 kat artmıştır. Afrika'daki doğrudan yatırımlarımızın toplam değeri ise 10 milyar dolara ulaşmıştır. Türk yüklenicileri, Afrika'da 1.850'yi aşkın proje üstlenmiştir. Bölgesel ilişkilerimizi de geliştirdiğimiz Afrika kıtasında ECOWAS, EAC, IGAD ve ICGLR bölgesel ekonomik teşkilatlarına akredite olunmuştur.

Ülkemizin 2008 yılında Kıta'nın stratejik ortağı ilan edildiğı 2008 yılında İstanbul'da düzenlenen Birinci Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesiyle ilişkiler sürdürülebilir bir mekanizmaya kavuşturulmuştur. İkinci Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi 2014 yılında Malabo'da, Üçüncü Zirve ise 2021 yılında İstanbul'da düzenlenmiştir. Son Zirve'den bu yana ortaklık ilişkilerimizde kaydedilen ilerlemenin gözden geçirilmesini teminen Türkiye-Afrika Ortaklığı Üçüncü Bakanlar Gözden Geçirme Konferansı Cibuti'de 2-3 Kasım 2024 tarihlerinde düzenlenmiştir.

★ *Asya-Pasifik ve Yeniden Asya Girişimi*

Asya bölgesine yönelik bütüncül, uzun vadeli ve kapsayıcı bir politika oluşturabilmek için 2019 yılında Yeniden Asya Girişimi başlatılmıştır. Girişim kapsamındaki ülkelerle ilişkilerimizin siyasi, ticari, ekonomik, kültürel ve bölgesel açılardan geliştirilmesi amacıyla ikişer yıllık dönemlerle öncelikli olarak gerçekleştirilmesinde fayda görülen faaliyetleri içeren Yeniden Asya Girişimi Faaliyet Planı, her iki dönem için toplamda iki bini aşkın unsur içermekte olup, sahada kurumlarımız arası eş güdümü arttırmayı ve ülkemizin kısıtlı kaynaklarının daha verimli ve hedef odaklı kullanılmasını amaçlamıştır. Yeniden Asya Girişiminin uygulanmasının takibi ve paydaş kurum ve kuruluşların Asya coğrafyasındaki çalışmaları, öncelikleri ve beklentilerinin eş güdümü amacıyla ihdas edilen mekanizmalar düzenli olarak işletilmiştir.



*Dönemin Avustralya Başbakanı Malcolm Turnbull'un
Antalya'da düzenlenen G20 Zirvesi vesilesiyle ülkemizi ziyareti, 15-16 Kasım 2015*

Girişim kapsamında üst düzeyli temaslarımız sıklaşmış ve ilişkilerimiz çok boyutluluk kazanarak ahdi çerçevesi genişletilmiştir. Yeniden Asya Girişimi alanında 54 ülke halihazırda bulunmakta ve Türkiye'nin 30 Büyükelçilik, 25 Başkonsolosluk ve 1 Ticaret Ofisi faaliyet göstermektedir. Girişimin uygulama

ve değerlendirme aşamalarına ilişkin çerçeveyi oluşturan Yeniden Asya Girişimi Faaliyet Planı ise 2024-2026 yıllarını kapsayacak şekilde ilgili kurum/kuruluşlarımız ile bölgedeki misyonlarımızın çalışmalarıyla güncellenmiştir.

Yeniden Asya Girişimi kapsamında, genç kuşaklarda Asya coğrafyası ve sunduğu fırsatlar hakkında farkındalığın arttırılması; Dışişleri Bakanlığımız ile diğer kamu kurumlarının, akademi ve iş çevrelerinin ihtiyaç duyduğu bölge uzmanlığının teşvik edilmesi; milli menfaatlerimiz doğrultusunda istifade edebileceğimiz Asya uzmanı insan kaynaklarının oluşturulmasına destek sağlanması amacıyla Türkiye çapında üniversite son sınıf ve yüksek lisans öğrencilerine yönelik olarak Yeniden Asya Sertifikalı Eğitim Programı'nın tertip edilmesine başlanmıştır. İlki 15 Mart-22 Nisan 2022, ikincisi 16 Nisan-24 Mayıs 2024 tarihleri arasında düzenlenen program kapsamında toplam 48 öğrenciye eğitim verilmiştir.

Yeniden Asya Girişimi'nin Asya'daki bölgesel kuruluşlarla angajmanın güçlendirilmesi hedefi çerçevesinde 2019 yılından bu yana Asya'da kâin bölgesel kuruluşlarla ilişkilerimize ivme kazandırılmış, ilişkiler olumlu bir seyir izlemiştir.

Ayrıca, Yeniden Asya girişimi kapsamındaki ülkelerden, Malezya ile ikili ilişkilerimiz 2022'de Kapsamlı Stratejik Ortaklık seviyesine çıkarılmış, Endonezya ile 2022'de Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) tesis edilmiştir. Vietnam ile diplomatik ilişkilerin Kapsamlı Ortaklık seviyesine yükseltilmesine ilişkin süreç devam etmekte olup Tayland ile 2028 yılına kadar Stratejik Ortaklık tesis edilmesi hedeflenmektedir.

Yeniden Asya Girişimimiz dış ticaretimize de olumlu yansımış ve bölge ülkeleriyle ticaret hacmimiz 2019 yılında 100,4 Milyar dolar iken, 2024 sonu itibarıyla yaklaşık %80 artarak 180 milyar dolara ulaşmıştır.

Sadece ticari sahada değil kültürel ve tarihi alanda da bölge ile ilişkilerimiz tesis edilmektedir. Avustralya'nın milli kimliğinin oluşmasında önemli bir dönüm noktası teşkil eden Çanakkale Savaşları'nda şehit olan ANZAK askerlerini anmak üzere her yıl 25 Nisan'da Gelibolu'da düzenlenen Şafak Törenleri'ne Avustralya'dan üst düzeyli yetkililer ile çok sayıda Avustralya vatandaşı katılmaktadır. Çanakkale Savaşları'nın 100. yılı vesilesiyle 2015 yılı karşılıklı kültür yılı ilan edilmiş ve her iki ülkede çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Maziden gelen bir birlikteliğin yansıması olarak ilk Türkiye-Avustralya Savunma Sanayii İşbirliği Toplantısı da 2012 Nisan ayında Ankara'da düzenlenmiştir.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın; Başbakanlığı döneminde, 8-11 Nisan 2012 tarihlerinde, bölgedeki bir diğer stratejik aktör olan Çin Halk Cumhuriyeti'ni ziyaret etmiş, aynı zamanda Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ne de gitmiştir. Uzun bir aradan sonra Çin'e başbakan düzeyinde yapılan ziyaret olması itibarıyla önem arz etmiştir.



*Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın,
ÇHC'yi ziyareti, 02 Temmuz 2019*

Dışışleri Bakanı Hakan Fidan da 3-5 Haziran 2024 tarihleri arasında Çin Halk Cumhuriyeti'ne Pekin, Urumçi ve Kaşgar'ı kapsayan üç günlük bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Çin Halk Cumhuriyeti ve Sincan Uygur Özerk Bölgesi ziyareti, Cumhurbaşkanımızın (Başbakanlığı döneminde) Nisan 2012'deki ziyaretinden sonra ülkemizden bölgeye yönelik en üst düzeyli ziyareti teşkil etmiştir.

2015'te hayata geçirilen Hükümetlerarası İşbirliği Komitesi (HİK), Kasım 2024'te Pekin'de 8 yıl aradan sonra ikinci kez toplanmıştır. En üst düzey iş birliği-istişare mekanizması olan HİK toplantısında ilişkiler tüm veçheleriyle derinlemesine ele alınmış; ticaret, ulaştırma, güvenlik, kültür-turizm başta olmak üzere muhtelif alanlarda iş birliği ve istişarelerin derinleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

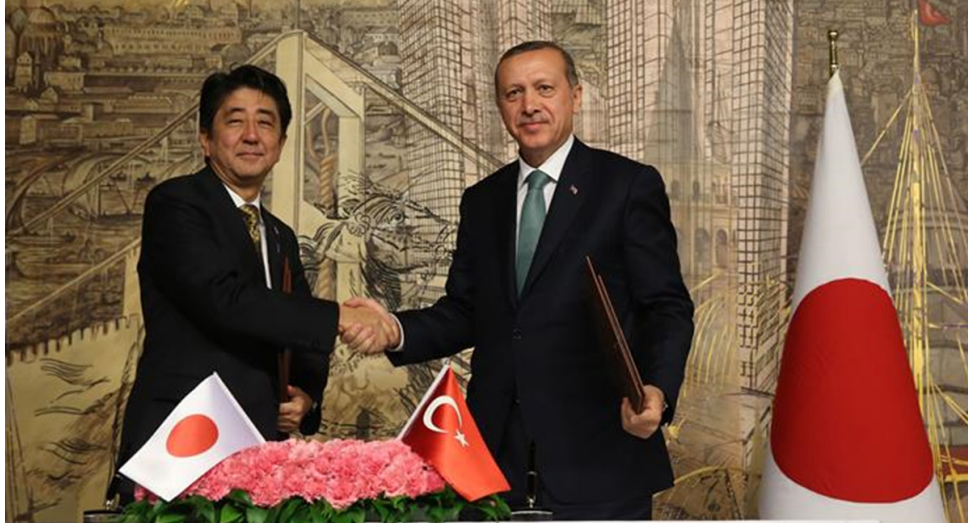
Yapılan ve yapılması planlanan iş birliklerinin ilk örneklerinden biri de 20 Eylül – 4 Ekim 2010 tarihlerinde Konya'da düzenlenen Anadolu Kartalı Hava Tatbikatı'na katılan Çin Halk Cumhuriyeti'nin bir NATO üyesiyle ilk askeri tatbikatını Türkiye'de yapmış olmasıdır.

2011 yılında ilişkilerimizin Stratejik Ortaklık seviyesine çıkarılmasıyla münasebetlerimizin çeşitlendiği Endonezya ile ise 2022 yılında Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği (YDSK) mekanizması tesis edilmiş, ilişkiler odaklı ve somut bir çerçevede sürdürülmüştür.



Endonezya eski Cumhurbaşkanı Joko Widodo'nun ülkemizi ziyareti, 6 Temmuz 2017

Japonya'ya gelindiğindeyse 2000 yılından itibaren çeşitli seviyelerdeki üst düzey ziyaretlerle ivme kazanan diplomatik ilişkilerimiz 2013'te "Stratejik Ortaklık" seviyesine yükselmiştir.



3 Mayıs 2013: Japonya Başbakanı Shinzo Abe'nin ülkemizi ziyareti ve Türkiye ve Japonya arasındaki ilişkilerin stratejik ortaklığa yükseltilmesi

Malezya'yla ikili ilişkilerimizin 2014 yılında Stratejik Ortaklık seviyesine yükseltilmesi ve 2022 yılında "Kapsamlı Stratejik Ortaklık" düzeyine çıkarılmasıyla dış politikamızda yaşanan dönüm noktaları; ikili ve bölgesel ilişkilerimizi siyasi, ekonomik ve askerî açıdan da müspet yönde etkilemiştir.

Karşılıklı ziyaretlerin sayısı pek çok düzeyde artış göstermiş; eğitim, ticaret, teknoloji ve özellikle savunma sanayii gibi alanlarda iki ülkenin ilgili kurumları arasında somut iş birliğine vesile olmuştur.



15-16 Kasım 2015: Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Malezya Başbakanı Necip Razak'la Görüşmesi

Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN)

Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) ile ilişkilerimizin geliştirilmesi hedefimiz doğrultusunda 2010 yılında ASEAN'ın temel belgelerinden olan Dostluk ve İşbirliği Anlaşması'na taraf olunmuş, 2017 yılında Sektörel Diyalog Ortağı statüsü elde edilmiştir. 2018 yılında itibaren her yıl Türkiye, dönem başkanı olan ülkenin Dışışleri Bakanı ve ASEAN Genel Sekreteri arasında Türkiye-ASEAN Sektörel Diyalog Ortaklığı Üçlü Toplantıları düzenlenmeye başlanmıştır. Sektörel Diyalog Ortaklığımızın yol haritası niteliğindeki "Pratik İşbirliği Alanları" belgesinin ilki 2019 yılında kabul edilmiştir. Söz konusu belge 2023 yılında 2024-2028 dönemini kapsayacak şekilde güncellenmiştir.

Asıl hedefimizi oluşturan ASEAN'a Diyalog Ortaklığı'na resmi baővurumuz 2024'te ASEAN Dönem Başkanlığı ile ASEAN Sekretaryasına iletilmiştir. TBMM, 2023 Ağustos ayında ASEAN Parlamentolararası Asamblesi'ne (AIPA) gözlemci üye olmuştur. Ülkemiz ASEAN 43. Zirvesi marjında düzenlenen ASEAN Hint-Pasifik Forumu'na ilk defa katılım sağlamıştır. 2019 yılında ihdas edilen Türkiye-ASEAN Fonu'na ülkemizce katkıda bulunmaktadır. Diyalog ortaklığı hedefimiz kapsamında, ASEAN bağlı/iliőikli kuruluşları ile kurumlarımız arasında da temas ve iş birliği tesis edilmiştir.

Hint Okyanusuna Kıyıdaş Ülkeler Birliği (IORA)

Ülkemiz, 2018 yılından beri Diyalog Ortağı olduğu Hint Okyanusuna Kıyıdaş Ülkeler Birliği'ne (IORA) çalışmalara gönüllü katkı sunmaktadır. IORA ile proje bazlı iş birliğimiz çerçevesinde IORA Afet Risk Yönetimi Çalışma Grubu ile bölgedeki çeşitli ülkelere yönelik projeler ilgili kurumlarımızla eş güdüm halinde planlanmaktadır.

Asya'da İşbirliği Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı (CICA)

Asya'da İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı'nın (CICA) kurucu üyesi olan Türkiye, 2010-2014 yılları arasında "dönem başkanı" görevini üstlenmiştir. Ülkemiz, 2010 Haziran ayında III. CICA Zirvesi'ne ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca ülkemiz, Kazakistan ve ÇHC'den sonra CICA bütçesine en fazla katkı sağlayan üçüncü üye konumundadır. CICA'da 2021 yılında onaylanan Güven Arttırıcı Önlemler (GAÖ) Kataloğu kapsamında CICA üye ülkelerinden kursiyerlere 2021-2023 döneminde toplam 10 eğitim programı verilmiştir.



CICA 5. Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi, 2019

Şanhay İşbirliği Teşkilatı (SCO)

Şanhay İşbirliği Teşkilatı nezdinde elde ettiğimiz Diyalog Ortaklığı statüsünün ilişkilerimizde yarattığı ivmeyle birlikte ülkemiz, 2017 yılında SCO Enerji Kulübü'nün dönem başkanlığını üstlenmiş ve tarihte ilk kez SCO'ya üye olmayan bir ülke bu işlevi yerine getirmiştir. Cumhurbaşkanımız 2022'de Taşkent ve 2024'te Astana'da düzenlenen zirvelere davet edilmiş ve katılım sağlamışlardır.

Asya İşbirliği Diyalogu (ACD)

2013 yılından bu yana üyesi olduğumuz Asya İşbirliği Diyalogu'nda (ACD), 2019-2021 arasında dönem başkanlığı görevi deruhte edilmiş olup, tüm bu süreçte ACD'nin çalışmalarına dinamizm kazandırılmış ve kurumsallaşma sürecine katkı sağlanmıştır.

Ülkemiz Eylül 2019'da devraldığı Asya İşbirliği Diyalogu (ACD) Dönem Başkanlığı'nı Kasım 2021'e kadar sürdürmüş; Dönem Başkanlığı'nı devrettiğimiz ACD Bakanlar Toplantısı'nda Nevşehir, ACD 2022 Turizm Başkenti olarak ilan edilmiştir. 2024'te ACD'nin altı iş birliği sütunundaki ilk çalışma gruplarının tesis edilmesiyle "Bağlantısallık" çalışma grubunun ilk başkanlığını da ülkemiz üstlenmiştir.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Şanghay İşbirliği Örgütü 24'üncü Devlet Başkanları Zirvesi'ne Hitabı", 2024

Asya Parlamenterler Asamblesi (APA)

2000 yılından beri üyesi olduğumuz APA'nın toplantılarına, Türkiye Büyük Millet Meclisi APA Türk Grubu heyetimiz iştirak etmektedir. Ülkemiz, 2017-2023 yılları arasında dönem başkanlığı görevini yürütmüş olup, 2017, 2018, 2019 ve 2023 yıllarında dört Genel Kurul Toplantısı'na ev sahipliği yapmıştır.

Pasifik Adaları Forumu (PAF)

Pasifik bölgesinin siyasi, ekonomik ve güvenlik konularını ele alan hükümetler arası kuruluşu PAF ile ilişkilerimiz, 2014 yılından beri Diyalog Ortaklığı seviyesindedir.

Ülkemiz 2008 ve 2014'te Türkiye-Pasifik Adaları Dışışleri Bakanları Toplantıları'na ev sahipliği yapmıştır. Ülkemiz, PAF ülkelerinin iklim değişikliği ve doğal afetler sebebiyle yaşadığı olumsuzlukların telafisi için 2021'de katkı vererek mekanizmaya ilk katkı sağlayan ülkelerden biri olmuştur.

★ *Latin Amerika-Karayipler*

1998 yılında temellerini attığımız Latin Amerika ve Karayipler (LAK) Dışa Açılım Politikamız çerçevesinde:

- ★ Bölgenin önemli ülkeleri Brezilya (2010), Meksika (2013) ve Kolombiya (2022) ile ilişkiler Stratejik Ortaklık seviyesine yükseltilmiştir.
- ★ 2002 yılında 6 olan temsilcilik sayımız 2024 sonu itibarıyla 18 Büyükelçilik ve 1 Başkonsolosluga yükselmiştir.
- ★ 2002 yılından bu yana LAK bölgesi ile karşılıklı gerçekleştirdiğimiz 150'den fazla üst düzey ziyarette 220'yi aşkın anlaşma, mutabakat zaptı ve protokol imzalanmıştır.
- ★ Bölge ülkelerinin Türkiye'deki Büyükelçilik sayısı da 18'e ulaşmıştır. İstanbul'da 8 Latin Amerika ve Karayip ülkesinin Başkonsolosluğu bulunmaktadır.
- ★ LAK Eylem Planı, 2006 yılında güncellenmiş ve aynı yıl Türkiye'de "Latin Amerika Yılı" ilan edilmiştir.
- ★ 19 bölge ülkesinin Dışişleri Bakanlıklarıyla siyasi istişare mekanizması oluşturulmuştur.
- ★ Türkiye başlıca bölgesel iş birliği oluşumlarında geniş bir şekilde temsil düzeyine kavuşmuştur. 2017 yılında merkezi Şili'de bulunan BM Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu'na (ECLAC) üye olunmuş; 2000 yılında Karayip Devletleri Birliği (ACS), 2013 yılında Pasifik İttifakı, 2015 yılında Orta Amerika Entegrasyon Sistemi (SICA), 2019 yılında And Parlamentosu (PARLANDINO), 2021 yılında Latin Amerika Parlamentosu'na (PARLATINO) gözlemci üye olunmuştur.
- ★ 2010 yılında Güney Amerika Ortak Pazarı (MERCOSUR) ile 2011 yılında Karayip Ülkeleri Topluluğu (CARICOM) ile istişare ve iş birliği mekanizmaları kurulmuştur.

Bölge ile gelişen ve derinleşen ilişkilerimiz doğrultusunda, 2000'lerde yaklaşık 900 milyon dolarla başladığımız ticaret hacmimiz 2024'te yaklaşık 16 milyar dolara yükselmiştir.

THY, 8 ülkede 9 noktaya düzenlediği doğrudan seferlerle bölgeyi sadece ülkemize değil tüm dünyaya bağlamaktadır. TİKA, Maarif Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumlarımız da kalkınma, sağlık, kapasite geliştirme ve eğitim gibi çeşitli alanlar vasıtasıyla kıtada mevcudiyetimizi güçlendirmektedir. Kalkınma, kültür ve eğitim gibi alanlarda faaliyet gösteren Türk kamu kuruluşları da bölgedeki varlıklarını giderek güçlendirmektedir.

Terörün Her Türüyle Dünya Sathında Mücadele

24 yıllık süreçte; PKK/PYD/YPG, FETÖ/PDY, DEAŞ, DHKP-C ve diğeri aşırı sol terör örgütleri başta olmak üzere terörle mücadele çerçevesinde yoğun diplomasi trafiğı yürütölmüş, örgütlerin ölkemiz millî güvenliğine ve bulundukları öлке güvenliğine yarattıkları tehdit izah edilmiştir.

PKK/PYD/YPG ve DEAŞ dahil olmak üzere terör örgütlerine karşı Suriye ve Irak'ta yürütölen sınır ötesi operasyonlarımıza ilişkin tutumumuzun uluslararası platformlarda aktarılması ve gerekli diplomatik hamlelerin yapılması sağlanmıştır. Tüm terör odaklarının yurt dışındaki hareket alanını sınırlamaya dönük girişimlerde bulunulmuştur. Örgütlere ait kurum ve kuruluşların kapatılması, örgüt mensuplarının iadesi, örgütün finans faaliyetlerinin engellenmesi amacıyla muhataplarımız nezdinde girişimlerde bulunulmuştur.

Bu çerçevede, terör örgütlerinin finansman, propaganda ve eleman devşirme faaliyetlerinin engellenmesi, mal varlıklarının dondurulması ile haklarında yasal süreçlerin başlatılması ve terör örgütü mensuplarının ölkemize iadesine/ sınır dışına ilişkin süreçlere de öncelik verilmiştir.

Terörle mücadelede uluslararası iş birliğinin geliştirilmesi hususu, ikili ve çok taraflı platformlarda gündemde tutulmuştur. Bu örgütlerin uluslararası görünürlüklerinin engellenmesi, uluslararası alanda örgütlerin yarattığı tehdide dair farkındalığın artırılması çalışmaları yoğun şekilde gerçekleştirilmiştir.

Terör örgütlerinin sosyal, kültürel ve basın alanlarında da mevcudiyet göstererek yürüttükleri propaganda faaliyetleri, dış temsilciliklerimizce tespit edilmiş ve dezenformasyon girişimleri akim bırakılmıştır.

2002-2024 yılları arasında terörizmle mücadele ve güvenlik alanında 24 öлкеyle 63 istişare gerçekleştirilmiştir. İsveç ve Finlandiya ile 28 Haziran 2022 tarihinde imzalanan Üçlü Mutabakat Muhtırası kapsamında ikili ve üçlü temaslar sürdürölmüş ve bu çerçevede ihdas edilen Daimi Ortak Mekanizma altı defa toplanmıştır. Öte yandan, DEAŞ'la Mücadele Uluslararası Koalisyonu (DMUK) ve Terörle Mücadele Küresel Forumu (TMKF) gibi oluşumlara aktif katkılarımız çerçevesinde, çalışma grubu toplantılarına ve koordinasyon komitesi toplantılarına iştirak edilmiştir. Teröre karşı mücadele çalışmaları çerçevesinde Afganistan ve çevresindeki DEAŞ varlığına ve Afrika'ya odaklanılmıştır. Türkiye, DEAŞ Afganistan Diplomatik Grubu'nun eş başkanlığını yürötmüştür.

Sadece bölge içerisindeki ana kaynaklara odaklanılmakla kalınmamış, aynı zamanda Yabancı Terörist Savaşçıları'nın (YTS) çatışma bölgelerinden kaynak ölkelerine dönüşlerinin sağlanarak kaynak ölkelerinde yargılandıktan sonra topluma geri kazandırılmaları gerektiğı uygun platformlarda sürekli dile getirilmiştir.

Ülkemize yönelik en büyük tehditlerin başında gelen PKK ve uzantılarının yurt dışı temas ve örgütlenmeleri yakından takip edilmiştir. Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, İsveç başta olmak üzere çeşitli ülkelerde PKK ve DHKP/C mensupları aleyhinde yargı kararları verilmiştir. Üçlü Mutabakat Muhtırası ertesinde İsveç'te ilk defa PKK mensubu bir şahıs, terörün finansmanı suçundan hapis cezasına çarptırılmıştır. Terör örgütünün Fransa ve Belçika'daki medya ve finans yapılanmalarına yönelik 2024'te operasyonlar düzenlenmiştir. Ayrıca, Fransa makamlarınca PKK mensupları hakkında resen mal varlığı dondurma kararları alınmıştır. Kasım 2024'te Birleşik Krallık'ta PKK/KCK iltisaklı şahıs ve kuruluşlara yönelik operasyonlar düzenlenmiş, 7 kişi hakkında yargı süreci başlatılmıştır. Diğer taraftan, son dönemde Fransa, Birleşik Arap Emirlikleri ve Finlandiya gibi ülkelerce, terör iltisaklı şahısların ülkemize sınır dışı edildikleri görülmüştür.

PKK'nın 12 Mayıs'ta fesih kararı alması, ülke içinde ve uluslararası platformlarda kararlılıkla sürdürülen terörle mücadelemizin başarısının somut bir tezahürü olmuştur.

Terörizmin tüm biçim ve tezahürleriyle mücadele kapsamında, NATO'nun terörizmle mücadele alanındaki temel belgelerinin güncellenmesi ve 9-11 Temmuz 2024 tarihlerindeki Vaşington Zirvesi'nde kabul edilmesi sağlanmıştır.

Ülkemiz, 2016'daki İİT Dışışleri Bakanları 43. Toplantısı'nda FETÖ/PDY'nin terör örgütü olarak ilan edilmesini sağlamıştır. 2017'de ise İİT Parlamenterler Birliği'nin 12. Konferansı'nda FETÖ/PDY'nin terör örgütü olarak teyit edilmesi sağlanmıştır. Benzer bir karar 1 Aralık 2016'da Asya Parlamenterler Asamblesi tarafından da alınmıştır.

FETÖ/PDY terör örgütünün iç yüzünü ve üçüncü ülkeler için de tehlike arz eden faaliyetlerini anlatmak ve kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla temsilciliklerimiz çalışmalarına devam etmektedir. FETÖ/PDY'ye karşı mücadele, her türlü uluslararası görüşmede başat konu başlıklarından biri olmaya devam etmektedir. FETÖ/PDY mensuplarının hareket alanlarının daraltılması, ticari faaliyet ve para transferlerinin engellenmesi ve yurt dışında melce bulamamaları amacıyla idari tedbirler ve adli süreçler sürdürülmektedir. Bu kapsamda, FETÖ/PDY mensuplarının ülkemize iadesi veya bulundukları ülkelerde yargılanmaları için diplomatik süreçler yürütülmektedir.

Yurt dışında FETÖ/PDY yapılanmasıyla mücadele kapsamında, 22 ülkede FETÖ/PDY iltisaklı 290 okul Türkiye Maarif Vakfı (TMV) tarafından devir alınmıştır. FETÖ/PDY okullarının faaliyet gösterdiği bütün ülkelerde, söz konusu okulların TMV'ye devredilmesi ya da tamamen kapatılmasına yönelik girişimler hız kesmeden devam ettirilmiştir. Öte yandan, FETÖ/PDY iltisaklı şahıs ve oluşumların, üçüncü ülkelerde görünürlük kazanmaya yönelik çabalarının ön alıcı girişimlerle akim bırakılmasına da odaklanılmıştır.

Türkiye, terörizmin finansmanının önlenmesi konusunda ulusal düzeyde tedbirler almanın yanı sıra, uluslararası kuruluşlar ve diğer ülkelerle eş güdümlü olarak mal varlığı dondurma işlemleri yürütmüştür. Ayrıca, Türkiye,

terörizmin finansmanı ve suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin aklanması mevzuatı ve uygulamasında kaydettiği ilerlemeler sayesinde 28 Haziran 2024 tarihinde Mali Eylem Görev Gücünün (FATF) Artırılmış İzlemeye Tabi Ülkeler Listesi'nden (Gri Liste) çıkarılmıştır.

Organize suçla mücadele alanında uluslararası platformlardaki çalışmalarımız kapsamında, ülkemizce Uyuşturucu Maddeler Komisyonu (UMK) üyeliği 1997-2009, 2012-2015 ve 2016-2019 yıllarında üstlenilmiştir. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) Güneydoğu Avrupa Bölgesel Ofisi (ROSEE) 2023'ten bu yana ülkemizde faaliyet göstermektedir. Yasa dışı uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadelenin ülkemiz sınırları dışında başlatılması hedefimiz bağlamında Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) Sınır Yönetimi Şubesi (BMB) Yolcu ve Kargo Sınır Ekibi (PCBT) ile Mart 2024 tarihinde iş birliği ortaklığı tesis edilmiştir.

Ülkemiz, 2009 yılında kurulan Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezi'nin (SELEC) kurucu üyeleri arasında yer almıştır. Anılan merkezin (SELEC) Genel Direktörlüğünü 2022 yılından bu yana ülkemizden temsilci yürütmektedir. Uluslararası kuruluşlarda görev yapan üst düzey Türk yetkililer, ülkemizin anılan kuruluşlardaki görünürlüğünün artmasına katkı sağlamıştır.

Uluslararası Güvenlik

2000-2024 döneminde uluslararası güvenlik açısından:

- ★ 2000-2014 yılları arasında terörizmle mücadele ve sınır aşan asimetrik tehditler başlıca belirleyici faktörler olmuştur.
- ★ 2014'ten sonra konvansiyonel tehditlerin ağırlığı giderek artmış,
- ★ 2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı ile birlikte kolektif savunma öne çıkmıştır. Bu son dönemde siber ve hibrit gibi sınır aşan tehditlerin yanı sıra çığır açan teknolojiler ile yapay zekâ gibi unsurlar da güvenlik denklemine eklenmiş; teknolojik üstünlüğün korunması ve inovasyon uluslararası güvenliğin öncelikli alanları arasında yerini almıştır.

11 Eylül saldırılarının ardından terörle mücadeleye ve istikrar sağlamaya yönelik uluslararası gayretler bağlamında Afganistan odak noktası olmuştur. "Alan-dışı" hareketlerin öne çıktığı ilk 14 yıllık dönemde Türkiye; BM, NATO, AGİT ve AB'nin, Balkanlar, Orta Doğu, Afrika'dakiler dahil, harekât ve misyonlarına önemli personel ve yetenek katkısı sağlamıştır. Deniz güvenliği hareketleri ile 2008'den itibaren deniz haydutluğuna karşı mücadeleye de ülkemiz önemli katkılar sunmuştur. 2014 ve 2022'den sonra ise ülkemiz İttifak'ın savunma ve caydırıcılığına ve bu kapsamda planlarına, tatbikatlarına ve geliştirilmiş teyakkuz faaliyetlerine daha fazla destek vererek Avrupa-Atlantik güvenliğindeki başat rolünü teyit etmiştir.

Bu dönemde NATO savunma harcamaları kriterini (%2) aşan ve artan yetenek hedeflerini kabul eden Türkiye, güçlü ordusu gelişmiş askeri yetenekleri ve dinamik savunma sanayisiyle Avrupa güvenliğinde daha fazla sorumluluk almaya hazır olduğunu sergilemiştir. Uluslararası güvenlik ortamında dönüşümlerin yaşandığı bu dönemde Türkiye, tüm veçheleriyle silahların kontrolü, silahsızlanma ve yayılmanın önlenmesine yönelik çaba ve düzenlemelerine istikrarı pekiştiren özellikleri nedeniyle önem atfetmeyi sürdürmüştür. Ülkemiz bu çabaların içerisinde aktif rol almış, yeni teknolojilerin askeri alanda sorumlu kullanımına dair süreç ve çalışmaları da desteklemiştir.

Kimyasal, biyolojik ve nükleer alanlarda Kitle İmha Silahlarının (KİS) yayılması ve teröristler tarafından ele geçirilmesi risklerinin sadece bölgesel değil, küresel barış ve güvenlik için de ciddi bir tehdit teşkil edeceğinin bilinciyle bu riskleri azaltmaya matuf düzenleme ve süreçleri desteklemiş, bu refleksiyle öncü ülkeler arasında yer almıştır. İkili askeri-güvenlik iş birliğimiz bağlamında farklı bölgelerde askeri eğitim, danışmanlık ve altyapı desteği sağlanmıştır.

★ *Etkin Dış Politika Aracı Olarak Savunma Sanayii İş Birliği*

Dış ilişkilerimizin etkili bir aracı haline gelen savunma sanayii ile birlikte savunma diplomasimiz de güçlenmiştir. Ülkemiz dost ve müttefik ülkelerle birlikte bir savunma ekosistemi hayata geçirmeyi hedeflemiştir.

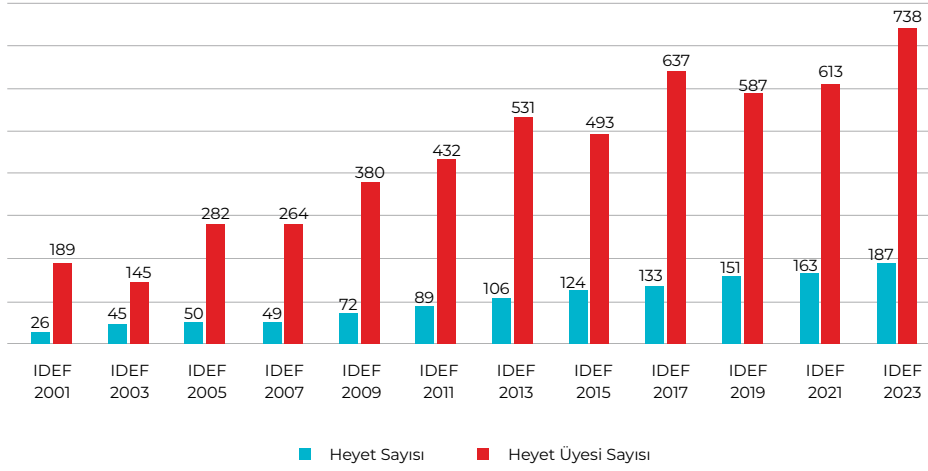
Savunma sanayii alanındaki ihracat ve iş birliği kapasitemiz küresel ölçekte stratejik bir enstrümana dönüşmüştür. Türkiye, 2024 itibarıyla 180'den fazla ülkeye 7,15 milyar dolarlık savunma sanayii ihracatı yaparak dünyada en çok ihracat yapan 11. ülke konumuna ulaşmıştır. İnsansız hava araçları, helikopterler, kara araçları, deniz araçları, silah ve mühimmat ile füze sistemleri dahil yüksek teknoloji içeren ürünleri üreten firmalarımız sadece 2023 ve 2024 yılında toplam değeri 20 milyar doları aşan sözleşmeler imzalamıştır.

“Defence News Top 100” listesinde 5 şirketle yer alan Türkiye, bu alanda en az beş şirketi bulunan beş ülkeden biri olmuştur. Bu, küresel prestij ve güvenilirliğin en net göstergesidir. 2024-2028 Uluslararası İşbirliği ve İhracat Stratejisi kapsamında Türkiye, 2028 yılına kadar 11 milyar dolar ihracat ve ilk 10 ihracatçı ülke arasına girme hedefi belirlemiştir. Savunma sanayii ürünlerindeki yüksek üretim kapasitesi, sektörün dış pazarlara açılmasına da imkân sağlamıştır.

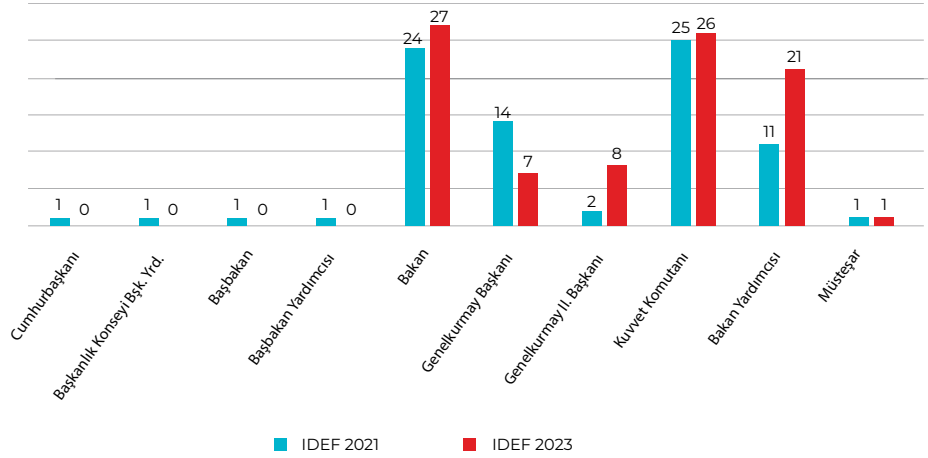
Ülkemiz, savunma sanayii yatırımları ile dönem içerisinde dışa bağımlılığını da azaltmıştır. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde, Millî Savunma Bakanlığı ev sahipliğinde 2025 yılında 17'incisi gerçekleştirilecek olan Uluslararası Savunma Sanayii Fuarı'nın (IDEF) desteklenmesi için Dışişleri Bakanlığımız tarafından davet edilecek makamların belirlenmesi, davet mektuplarının iletilmesi, çeşitli protokol işlemlerinin yapılması ve dış politikamızı ilgilendiren diğer konularda görev üstlenilmektedir. Ayrıca, Fuara katılımın azami seviyede gerçekleşmesini teminen konu, muhtelif temaslarda gündeme getirilmektedir.

Girişimlerimiz çerçevesinde IDEF'e yabancı heyetlerin katılımı yükselen bir seyir izlemektedir. 2001-2023 yılları arasında gerçekleşen Fuarlara ilişkin derlenen çeşitli veriler aşağıda takdim kılınmaktadır. IDEF 2023, 107 ülkeden 19.129 kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

2001-2023 Yılları Uluslararası Savunma Sanayii Fuarı'na Katılan Heyet ve Heyet Üyesi Sayıları



IDEF 2021 & IDEF 2023 Üst Düzey Katılım Durumu



Girişimlerimiz neticesinde pek çok ülke savunma sanayii alanında ülkemize uyguladığı kısıtlamaları yakın zamanda kaldırma kararı almıştır. Dünya düzeyinde savunma sanayii iş birliği gerçekleştirdiğimiz ülke sayısı 185'e ulaşmıştır. Bugüne kadar 90 Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmaları (SSİ) ve/veya Hükümetlerarası Anlaşmalar (G2G) imzalanmıştır. 60 ülke ile de görüşmeler sürmektedir. Bu anlaşmalar, stratejik ortaklıkların hukuki ve teknik altyapısını sağlamlaştırmıştır.

Arabulucu ve Kolaylaştırıcı Konumuyla Markalaşan Türkiye

★ *Sahadaki Faaliyetlerimiz*

Somali-Somaliland Görüşmeleri

Ülkemiz, Somali'nin siyasi istikrarına destek olunması amacıyla 1991 yılında tek taraflı olarak bağımsızlığını ilan eden Somaliland bölgesel yönetimi ile Somali arasında görüşmelere ev sahipliği yapmış ve kolaylaştırıcı bir rol üstlenmiştir. Nisan 2013'te başlatılan süreç, 2015 yılının ikinci yarısında tarafların talep ve onayıyla rolümüz kolaylaştırıcı sayesinde arabuluculuğa dönüşmüştür. Bu çerçevede, Somali-Somaliland Görüşmeleri Özel Temsilcisi (SSÖT) görevlendirilmiştir.

Nisan 2013'te dönemin Başbakanı Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde Somali Federal Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud ve dönemin Somaliland Cumhurbaşkanı Ahmed Silanyo Ankara'da bir araya gelmiştir. Tarafların teknik heyetleri yapılan görüşmelerin sonuçlarını da içeren Ankara Bildirisi imzalanmıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın başkanlığında bir araya gelen Somali Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud ve Etiyopya Başbakanı Abiy Ahmed, 11 Aralık 2024

Etiyopya-Somali

Etiyopya'nın Somaliland ile denize ulaşım ve liman kullanımını içeren bir mutabakat muhtırası imzalaması ve Somali'nin bunun toprak bütünlüğüne saldırı olduğunu ilan etmesiyle başlayan uyuşmazlığın çözümü için Temmuz 2024'te Ankara Süreci başlatılmıştır. Süreç kapsamında öncelikle taraf ülkelerin dışışleri bakanları düzeyinde, ikisi Ankara'da biri New York'ta olmak üzere üç toplantı gerçekleştirilmiştir.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın başkanlığında bir araya getirilen Somali Cumhurbaşkanı Hasan Şeyh Mahmud ve Etiyopya Başbakanı Abiy Ahmed arasında 11 Aralık 2024'te Ankara'da "Türkiye Cumhuriyeti'nin kolaylaştırıcılığıyla Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti ve Somali Federal Cumhuriyeti'nin Ankara Bildirisi" kabul edilmiştir.

Güney Filipinler Barış Süreci

Türkiye, Filipinler'in güneyinde bulunan Mindanao adasında 1970'lerden bu yana Moro Müslümanları ile merkez hükümet arasında yaşanan ihtilafın sona erdirilmesi ve adada adil ve kalıcı barışın tesis edilmesi çabalarına aktif katkı sağlamıştır.

Bu bağlamda, Filipinler Hükümeti ile Moro İslami Kurtuluş Cephesi (MILF) ile Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi (MNLF) arasında iki kanaldan yürütölen Barış Müzakereleri'nde Türkiye, Uluslararası Temas Grubu (ICG), İslam İşbirliği Teşkilatı Güney Filipinler Barış Komitesi (OIC-PCSP) ve Üçüncü Taraf İzleme Heyeti (TPMT) nezdinde aktif rol oynamıştır. Filipinler tarafının davetine istinaden normalleşme süreci kapsamında oluşturulan ve 2014 yılında ihdas edilen Bağımsız Silahsızlanma Organı'nın başkanlığı 2014'ten bu yana Dışışleri Bakanlığımız tarafından yürütölmektedir.

Karadeniz Tahıl Girişimi

22 Temmuz 2022 tarihinde, Türkiye'nin ev sahipliğinde ve BM'nin arabuluculuğunda Türkiye, BM, Rusya ve Ukrayna arasında imzalanarak hayata geçirilen Karadeniz Tahıl Girişimi, Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş nedeniyle küresel tahıl sevkiyatının sekteye uğramasının önüne geçmeyi hedeflemiştir. Karadeniz Tahıl Girişimi, gıda fiyatlarının düşürölmesi ve özellikle düşük ve orta gelirli ölkelerde yaşanacak küresel gıda krizinin önlenmesinde kritik rol oynamıştır.

Türkiye, yalnızca Karadeniz Tahıl Girişimi'ne değil aynı zamanda Rusya-Ukrayna savaşının süratle sonlandırılması için tarafları bir araya getirdiği ve kolaylaştırıcılık yaptığı barış müzakerelerine de Mart 2022'de İstanbul'da ev sahipliği yapmıştır.



Diğer Arabuluculuk/Kolaylaştırıcılık Çalışmaları

2000-2024 döneminde ülkemizin sahada ihtilafların çözümü için imza attığı diğer girişimlere örnek olarak:

- ★ Irak'ta demokratik sürece katkı için farklı etnik ve mezhepsel gruplarla yürüttüğümüz arabuluculuk/kolaylaştırıcılık faaliyetleri (2005 ve 2010)
- ★ İsrail ve Suriye arasındaki dolaylı görüşmelerde üstlendiğimiz kolaylaştırıcılık rolü (2008)
- ★ Lübnan'da cumhurbaşkanlığı seçimleri sonrasında yaşanan tikanıklığın aşılmasındaki rolümüz (2008)
- ★ İran'ın nükleer programıyla ilgili kaygıların giderilmesi için Brezilya'yla birlikte başlattığımız ve Tahran Deklarasyonu'nun imzalanmasını sağlayan girişim (2010)
- ★ Kırgızistan'da yaşanan etnik içerikli çatışmalar sonrasında toplumlar arası ihtilafın giderilmesinde oynadığımız kolaylaştırıcı rol (2010)
- ★ Sudan-Güney Sudan arasındaki güven ortamının ortak ekonomik projeler yoluyla tesisine yönelik önerilerimiz (2011)
- ★ İslam İşbirliği Teşkilatı Rohingya Temas Grubu'nun (2012'den beri) üyesi olarak Müslüman ve Budist aydınlar ile kanaat önderlerinin katılımıyla toplumlar arasında güveni ve iletişimi artıracak girişimlerimiz
- ★ Filistin Ulusal Birlik Hükümeti'nin kurulmasıyla sonuçlanan iç uzlaş sürecine katkımız (2013-2014)
- ★ Venezuela'da iktidar ve muhalefet arasındaki siyasi uzlaş çabalarına katkımız (2020)

★ *Arabuluculuk Alanındaki Uluslararası Girişimlerimiz*

Birleşmiş Milletler (BM) Bünyesindeki Arabuluculuk Faaliyetlerimiz

Türkiye, Finlandiya ile birlikte 24 Eylül 2010 tarihinde New York'ta BM bünyesinde "Barış için Arabuluculuk" girişimini başlatmış olup, 2011 yılından beri Finlandiya ile girişimin eş başkanlığını yapmaktadır. Bu girişim çerçevesinde kurulan Arabuluculuk Dostlar Grubu'nun  ye sayısı, 54 ülke ve BM dahil 8 uluslararası/bölgesel kuruluşla 62'ye ulaşmıştır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu marjında 12 Arabuluculuk Dostlar Grubu Dışışleri Bakanları Toplantısı düzenlenmiştir.

Birleşmiş Milletler Arabuluculuk Dostlar Grubu, arabuluculuk konusunda BM'de kabul edilen ilk karar (A/65/283) başta olmak üzere Etkin Arabuluculuk Rehberi (A/66/811) ve Eylül 2012'de arabuluculuk konusunda çıkarılan müteakip Genel Kurul Kararı (A/66/291) gibi Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda arabuluculuğa ilişkin dört önemli kararın alınmasına öncülük etmiştir.

Girişimin bu alana kazandırdığı ivmenin etkisiyle Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından Haziran 2012'de hazırlanan Etkin Arabuluculuk Rehberi ise Dışışleri Bakanlığımızın girişimleriyle Türkçeye  evrilerek BM resmi dilleri dışında tercüme edilerek basıldığı ilk dil Türkçe olmuştur.

Avrupa Güvenlik ve  şbirliği Teşkilatı (AG T) Bünyesindeki Arabuluculuk Faaliyetlerimiz

 ye  lkeler arasındaki ihtilafların barışçıl yollarla üzümünde önemli bir yöntem olan arabuluculuk faaliyetlerine AG T bünyesinde daha fazla görünürlük kazandırmak amacıyla kurulan AG T Arabuluculuk Dostlar Grubu'na Türkiye, 2014 yılından bu yana Finlandiya ve  svi re ile birlikte eş başkanlık yapmaktadır.

Kuruluşunu takip eden yıllarda Grup kapsamında,  svi re, Finlandiya ve ülkemizin ortaklığında barış süreçlerinde kadınların ve gençlerin rolü, arabuluculuk rolü için olanakların araştırılması ve diyalog için çok yönlü yaklaşımlar gibi başlıklarda çeşitli toplantılar düzenlenmiştir.

 slam  şbirliği Teşkilatı (  T) Bünyesindeki Arabuluculuk Faaliyetlerimiz

Günümüzde mevcut çatışmaların %60'ının  slam  şbirliği Teşkilatı'nın kapsam alanındaki coğrafyalarda meydana gelmesi,   T çatısı altında arabuluculuk faaliyetlerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu gerekliliğe binaen   T'nin arabuluculuk alanındaki kapasite inşa çalışmalarına katkıda bulunmak üzere bir Arabuluculuk Temas Grubu kurulmuştur. Grup kurulduktan kısa bir süre sonra   T içindeki en büyük ikinci temas grubu haline gelmiştir. Eş başkanlığını Türkiye, Suudi Arabistan ve Gambiya'nın üstlendiği Grup'un çalışmaları kapsamında beş Dışışleri Bakanları Konseyi Kararı çıkarılmıştır.

2017’den bu yana ise üçü ülkemizde olmak üzere dört İİT Üyesi Ülkeler Arabuluculuk Konferansı gerçekleştirilmiştir. 2018’de İİT üyesi ülkelerin diplomatlarına yönelik tesis edilen “Barış için Arabuluculuk Sertifika Programı”nın beşincisi 21-25 Ekim 2024’te Ankara’da gerçekleştirilmiştir. İİT Genel Sekreterliği ve 35 üye ülkeden toplam 92 genç diplomata sertifika verilmiştir.

İstanbul Arabuluculuk Konferansı

Aynı anda BM, AGİT ve İİT bünyesindeki Arabuluculuk Grupları’na eş başkanlık yapan tek ülke olan Türkiye, 2012’den bu yana uluslararası katılımlı İstanbul Arabuluculuk Konferansları’na ev sahipliği yapmaktadır.

2012’den beri sekiz İstanbul Arabuluculuk Konferansı gerçekleştirilmiştir. 8. İstanbul Arabuluculuk Konferansı, 10 Mart 2022’de “Değişen Barış Ortamında Arabuluculuğa Dikkat Çekmek” (*Spotlight on Mediation in a Changing Peace Landscape*) temasıyla 40’ın üzerinde ülkeden 200’den fazla katılımcıyla gerçekleştirilmiştir.



Uluslararası Barış Arabuluculuğu Çalıştayı

28 Kasım 2024’te ilk defa düzenlenen Uluslararası Barış Arabuluculuğu Çalıştayı’nda Dışişleri Bakanı, çeşitli üniversitelerden akademisyenler ve düşünce kuruluşu temsilcileri ile bir araya gelmiştir. Çalıştay kapsamında düzenlenen oturumlarda Türkiye’nin uluslararası barış arabuluculuğu alanındaki mevcut konumu kapsamlı şekilde incelemiş ve ülkemizin geleceğe yönelik vizyonu değerlendirilmiştir.



Martti Ahtisaari Barış Arabuluculuğu Semineri

Türkiye ve Finlandiya arasındaki diplomatik ilişkilerin 100. yıl dönümü kapsamında, 1 Ekim 2024'te Ankara Bilkent Üniversitesi'nde Finlandiya Cumhurbaşkanı Alexander Stubb ve Finlandiya Dışışleri Bakanı Elina Valtonen'in katıldığı "Martti Ahtisaari Barış Arabuluculuğu Semineri" düzenlenmiştir.

1.1.2. Bölgemizde Ekonomik Kalkınma ve Refahın Geliştirilmesinde Öncü Rol

Bölgemizde refah ortamının geliştirilmesi hedefi doğrultusunda ikili ve bölgesel ilişkilerimizin ekonomi, ticaret ve finans boyutlarının daha sistemli ve kurumsal bir yapıya kavuşturulmasına önem vermekteyiz. Ülkemizin ve bölgemizin finansal güvenliğini sağlamak için alternatif mali ve ekonomik araçlar geliştirilmesine destek vermekteyiz. İnsan, sermaye, mal ve hizmetlerin dolaşımını hızlandıracak politikaların hayata geçirilmesi önceliğimizdir. Geniş bir coğrafi yelpazede ticari ve ekonomik ilişkilerimizi çeşitlendirerek geliştirme yönünde kapsamlı faaliyetler yürütmekteyiz.

Savunma sanayimizde 22 yılda yerlilik oranımız %20'den %80'in üzerine çıkarılmıştır. Savunma sanayimiz dahil olmak üzere yüksek ve kritik teknoloji alanlarındaki ekonomik faaliyetlerin dış ilişkiler boyutunun yürütülmesine önem vermekteyiz. Bilişim ve teknoloji alanındaki gelişmelerin ve yeniliklerin takip edilmesi, enerji ve ulaşım koridorlarında merkez konumumuzun tahkimi ve bağlantısallık kapasitemizin artırılması için faaliyetlerimizi sürdürüyoruz.

Hazar Geçişli Doğalgaz Boru Hattı ve Doğu-Batı Orta Koridor gibi enerji ve ulaştırma alanlarında güvenilir güzergâhlar oluşturan bağlantısallık projelerine öncelik verilmesi suretiyle hem tüm bölge halklarının enerji ve tedarik zinciri güvenliğine katkı sunulmakta hem de Irak'ın Kalkınma Yolu Projesi'nin desteklenmesi için muhataplarımızla çalışmalar yürütölmektedir.

Temsilcilik açtığımız coğrafyalarda ticaret, ekonomi, yatırım, altyapı, kalkınma, kültür, turizm, bağlantısallık, ulaştırma gibi pek çok alanda faaliyetlerimizin de arttığı görülmüştür. Yatırımlar ivmelenmiş, kültürel etkileşimler artmış, eş zamanlı olarak da THY seferlerinde artış kaydedilmiştir. THY tarafından yurt dışında 2002'de 78 destinasyon ve 52 ülkeye uçuş yapılırken 2024'te 299 destinasyon ve 131 ülkeye uçuş gerçekleştirilir hale gelinmiştir. THY, 2024'te en çok ülkeye sefer düzenleyen hava yolu şirketi olma niteliği elde etmiştir. 2000'de 7,2 milyar dolar olan turizm gelirimiz 2024'te 61 milyar dolara erişmiş; ziyaretçi sayısı ise 10,4 milyondan 62,2 milyona yükselmiştir. Bir başka deyişle 24 yıl içerisinde turizm gelirimiz yaklaşık 9 kat, ziyaretçi sayısı ise 6 kat artmıştır.

Enerji, Ulaştırma ve Bağlantısallık Projelerinin Merkezinde Türkiye

Türkiye, dünyadaki ispatlanmış petrol ve doğal gaz rezervlerinin %60'ına sahip bölgeler ve en büyük küresel enerji tüketicilerinden biri olan Avrupa pazarı arasındaki merkezi konumunu, 2002 yılından bu yana gerçekleştirdiği çok boyutlu yatırımlarla daha da güçlendirmiştir. Ülkemizin enerji talebi, hızlı ve istikrarlı ekonomik büyümesi ve nüfus artışının da etkisiyle 2002 yılından bu yana yaklaşık 4 kat artmıştır. Bu ciddi artışı karşılayabilmek için Türkiye enerji sektörü, büyük bir dönüşüm ve atılım gerçekleştirmiştir. Türkiye, bölgesindeki en büyük doğal gaz ve elektrik pazarlarından birisi haline gelmiştir.



Elektrikte kurulu gücümüz 2002’de 30 GW iken 2024 itibarıyla 107 GW’a ulaşmıştır. 2024 yılı itibarıyla Türkiye 59,2 GW’lık yenilenebilir kurulu gücüyle Almanya, İspanya, Fransa ve İtalya’dan sonra Avrupa’da 5. ve dünyada 11. (ÇHC, ABD, Brezilya, Hindistan, Almanya, Japonya, Kanada, İspanya, Fransa, İtalya, Türkiye) sırada yer almaktadır.

Enerji ihtiyacını büyük oranda ithalat yoluyla karşılayan ölkemiz açısından enerji güvenliği ve çeşitliliği konuları stratejik öncelik teşkil etmektedir. Ayrıca, Asya ve Avrupa arasındaki Doğu-Batı ulaştırma koridoru ve Kafkaslardan Afrika’ya uzanan kuzey-güney koridorlarında önemli bir kesişim noktasında kaim olan ölkemizin bağlantısallık potansiyelinin açığa çıkarılması, başta ekonomik kalkınma ve küresel ticaret olmak üzere pek çok konuda büyük önemi haizdir.

2000-2024 yılları arasında ölkemiz bu alanlarda önemli atılımlar gerçekleştirmiş, yurt içi enerji kaynaklarının keşfine paralel olarak uluslararası enerji projelerinde ortaklıklar kurulması ve bağlantısallığın artırılması yönünde kritik projeler hayata geçirilmiştir.

2000-2024 döneminde fiiliyata geçirdiğimiz başlıca uluslararası enerji projeleri ve başarılar şunlardır:

- ★ Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hattının faaliyete başlaması (2006)
- ★ Bakü-Tiflis-Erzurum doğal gaz boru hattının faaliyete başlaması (2007)
- ★ Türkiye-Yunanistan Enterkonektörü (2007)
- ★ Trans Anadolu doğal gaz boru hattının (TANAP) faaliyete başlaması (2018)
- ★ Türkiye’nin enerji borsası EPIAŐ’ın İstanbul’da kurulmasıyla bölgemizde doğal gaz ticaretini gerçekleştiren ilk ticaret merkezi olması (2018)
- ★ Ertuğrul Gazi (Hatay), İzmir ve Edirne’de (Saros) Yüzer Depolama ve Yeniden Gazlaştırma (FSRU) gemileriyle LNG alımlarımızın esnekleştirilmesi
- ★ Doğal gaz yeraltı depolama kapasitemizin arttırılması
- ★ TürkAkım doğal gaz boru hattının faaliyete başlaması (2020)
- ★ Karadeniz’de doğal gaz üretiminin başlaması (2023)
- ★ Akkuyu Nükleer Santrali’nin ilk nükleer yakıtın sahaya getirilmesi (2023)



★ *Dünyayı Birbirine Bağlayan Türkiye*

Türkiye, Doğu ile Batı arasında ulaştırma alanında bağlantısallığın geliştirilmesine yönelik projelere önem atfetmektedir. Bu çerçevede, ülkemizce geliştirilen Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridor, tarihi İpek Yolu'nun canlandırılmasını hedeflemektedir. Bu Koridor, ülkemizi takiben Gürcistan, Azerbaycan, Türkmenistan ve Kazakistan üzerinden ÇHC'ye uzanmaktadır.

ÇHC tarafından gerçekleştirilmekte olan *Kuşak ve Yol Girişimi* ülkemizin öncülük ettiği Orta Koridor'un uyumlaştırılması için çaba gösterilmektedir. Bu amaçla, ülkemiz ile ÇHC arasında 2015 yılında "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı ve 21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu ile Orta Koridor Girişiminin Uyumlaştırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası" imzalanmıştır. 2024 yılında Çin tarafıyla gerçekleştirilen toplantılarda Orta Koridor Girişimi'nin Kuşak ve Yol Girişimi'yle uyumlaştırılması konusu ele alınmıştır.

ÇHC'nin Xi'an şehrinden yola çıkan Çin Demiryolu Ekspresi (China Railway Express), Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridoru'nu kullanarak 6 Kasım 2019 tarihinde Ankara'ya ulaşmıştır. Söz konusu yük treni, BTK hattı üzerinden Marmaray Tüp Geçidini de kullanarak Avrupa'ya (Prag) ulaşan ilk yük vasıtası olma özelliğini taşımaktadır. Türkiye'den ÇHC'ye ilk ihracat treni ise 6 Aralık 2020'de yola çıkmış, Marmaray'dan geçerek Bakü-Tiflis-Kars demir yolu hattı üzerinden 19 Aralık 2020'de Xi'an'a ulaşmıştır.

Çevre ve İklim Değişikliği Konularını Gündeme Taşıyan Türkiye

Küresel çevre sorunları, yalnızca dünyanın ekolojik dengesini tehdit etmekle kalmamakta; kalkınma, ticaret, tarım, su ve enerji gibi birbiriyle bağlantılı birçok alanda çok yönlü sınamalara yol açarak insanlığın sürdürülebilir bir gelecek inşa etme çabalarını derinden etkilemektedir.

2000-2024 yılları arasında ülkemizin iklim değişikliği ve sınır aşan sular başta olmak üzere, çevre sınamalarıyla mücadelesinin ön plana çıkarılması; ikili, bölgesel ve çok taraflı platformlarda çıkarlarının korunması, etkinliğinin ve görünürlüğünün artırılması, uluslararası teşkilatlarla ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler icra edilmiştir. Bu meyanda Dışışleri Bakanlığımız, ikili ve çok taraflı pek çok hukuki metine taraf olunması konusunda kilit rol üstlenmiştir. Çevre, iklim değişikliği ve sınır aşan sular alanlarındaki uluslararası etkinliklerde ülkemizin bu alandaki politikaları ön plana çıkarılmış; ülkemizin çıkarları doğrultusunda konuşmalar, müdahaleler, müzakereler ve eş güdüm çalışmaları yapılmıştır.

Çevre koruma ve sürdürülebilirlik alanında uluslararası anlaşmalara güçlü bir şekilde dahil olunmuş; Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Paris Anlaşması, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi gibi küresel anlaşmaların karar alma mekanizmalarında yer alınmıştır. Ülkemiz, 2000 yılı sonrasında çevre, iklim değişikliği ve su konularında çok sayıda uluslararası toplantıya ev sahipliği yapmış, yirmiye yakın çok taraflı sözleşme ve protokole taraf olmuştur.

Tablo 1: Ülkemizin 2000-2024 Yılları Arasında Taraf Olduğu Başlıca Çok Taraflı Çevre Anlaşmaları

No	Kısaltma	Adı	Yürürlük Tarihi	Türkiye Taraf Olma Tarihi
1	Kigali Değişikliği	Montreal Protokolüne Yönelik Kigali Değişikliği	2019	2021
2	BMİDÇS	BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi	1994	2004
3	KP	BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolü	2005	2009
4	Paris Anlaşması	Paris Anlaşması	2016	2021
5	Kartagena Protokolü	Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'nin Biyogüvenlik Kartagena Protokolü	2003	2004
6	Barselona Sözleşmesi	Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesi	2004	2002
7	Boşaltma Protokolü	Akdeniz'de Gemilerden ve Uçaklardan Boşaltma veya Denizde Yakmadan Kaynaklanan Kirliliğin Önlenmesi ve Ortadan Kaldırılması Protokolü	Henüz yürürlüğe girmemiştir.	2002 yılında ülkemiz protokolü onaylamıştır.
8	Tehlikeli Atık Protokolü	Akdeniz'de Tehlikeli Atıkların Sınırlanması Hareketleri ve Bertarafından Kaynaklanan Kirliliğin Önlenmesi Protokolü	2008	2004
9	LBS Protokolü	Akdeniz'in Kara Kökenli Kaynaklardan ve Faaliyetlerinden Dolayı Kirlenmeye Karşı Korunması Protokolü	2008	2002
10	Müdahale ve Acil Durum Protokolü	Olağanüstü Hallerde Akdeniz'in Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Yapılacak Mücadele ve İşbirliğine Ait Protokol	2004	2003
11	SPA ve Biyoçeşitlilik Protokolü	Akdeniz'de Özel Koruma Alanları ve Biyolojik Çeşitliliğe İlişkin Protokol	1999	2002
12	Biyolojik Çeşitlilik ve Peyzaj Protokolü	Karadeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması Sözleşmesi'nin Karadeniz'de Biyolojik Çeşitliliğin ve Peyzajın Korunması Protokolü	2004	2004
13	BAN Değişikliği	Tehlikeli Atıkların Sınırlanması Taahhüdünün ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Bazel Sözleşmesine Getirilen Değişiklik	2019	2003
14	Stockholm Sözleşmesi	Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stockholm Sözleşmesi	2004	2009
15	ICCAT	Atlantik Ton Balıklarının Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme	1969	2003
16	-	Avrupa Peyzaj Sözleşmesi	2004	2003
17	Madrid Protokolü	Antarktika Sözleşmesi Çevre Koruma Protokolü	1998	2017
18	Minamata Sözleşmesi	Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesi	2017	2022

Ülkemiz, 12-23 Ekim 2015'te Ankara'da Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi 12. Taraflar Konferansı'na (COP12) ev sahipliği yapmıştır. Söz konusu konferans kapsamında arazi tahribatının ve çölleşmenin önüne geçilebilmesi için Afrika başta olmak üzere pek çok bölge ve ülkeyle verimli bir iş birliği yürütölmüş; Konferansın iki yıllık dönem başkanlığını devralan ölkemiz, sürdürülebilir arazi yönetimindeki tecrübelerimizin, Afrika ölkeleri başta olmak üzere, ihtiyacı olan ölkelere aktarılması amacıyla 2016-2019 dönemini kapsayan Ankara Girişimi'ni başlatmıştır.



*Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi
12. Taraflar Konferansı (COP12), Ankara, 2015*

Akdeniz ve Karadeniz'in kirliliğe karşı korunmasını hedefleyen Barcelona ve Bükreş Sözleşmeleri'nin her ikisine de taraf tek ölk olarak Barcelona Sözleşmesi dönem başkanlığımız sırasında ölkemizce başlatılan girişim sonucunda her iki Sekreteryaya arasında 2016 yılında Mutabakat Muhtırası imzalanmıştır. Barcelona Sözleşmesi'nin 23. Taraflar Konferansı'nda Birleşmiş Milletler Çevre Programı Akdeniz Eylem Planı kapsamında İstanbul'da İklim Değişikliği Bölgesel Faaliyet Merkezi'nin kurulması kararı alınmıştır. Merkez, iklim değişikliğinden en fazla etkilenen bölgelerden biri olan Akdeniz bölgesinin dayanıklılığının artırılmasına katkı sağlamayı ve üye ölkeler arasındaki iş birliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Ülkemiz, 74. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu vesilesiyle 23 Eylül 2019 tarihinde New York'ta düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Eylemi Zirvesi kapsamında Şehirler, Altyapı ve Yerel İklim Eylemi (ICLA) çalışma grubunun eş başkanlığını Kenya ve BM-Habitat'la beraber yürütmüştür. Söz konusu Zirve'de Cumhurbaşkanımız, eş başkanlığını yürüttüğümüz grubun çevre ve iklim değişikliği konularında farkındalık yaratmayı amaçlayan 3 girişimini ilan etmiştir.

Ülkemizin 2026 yılında düzenlenecek Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 31. Taraflar Konferansı’na (COP31) ev sahipliği adaylığı, uluslararası toplum nezdinde iklim değişikliğiyle mücadeledeki kararlılığını sergileyen önemli bir girişimdir. Ülkemizin COP31’e ev sahipliği yapması uluslararası arenada görünürlüğünün artırılması, iklim değişikliğiyle mücadele alanında atmakta olduğu adımların duyurulması ve küresel iklim politikalarına yön vermesi bakımından önemlidir. Bu çerçevede, adaylığımızın desteklenmesini teminen diplomatik girişimlerimiz yoğun şekilde sürdürülmüştür. İklim diplomasisi bağlamında ayrıca, Dışişleri Bakanlığımız bünyesinde iklim konularından sorumlu “Koordinatör Büyükelçi” atanmıştır.

Türkiye’nin uluslararası anlaşmaların uygulanmasında gösterdiği kararlılık, ulusal düzeyde önemli politikaların geliştirilmesine yol açmıştır. Ülkemiz, çevre ve sürdürülebilir kalkınma konularında uluslararası teşkilatlardaki etkinliğini güçlendirmiş; G20, OECD, BM gibi platformlarda çevresel konuların gündeme taşınmasında önemli roller üstlenmiştir.

Dışişleri Bakanlığımız, çevresel krizler karşısında uluslararası iş birliğini güçlendirme anlayışıyla orman yangınları, seller ve depremler gibi çevresel felaketlere yönelik uluslararası yardımların koordinasyonunda etkin bir rol oynamıştır. Kriz anlarında hızlı müdahale mekanizmaları geliştirerek ülkemizin bölgesel ve küresel ölçekteki liderliğini pekiştirmiştir. Ayrıca, sınır ötesi çevre iş birliği projeleriyle bölgesel istikrar ve güvenliğe katkı sağlamıştır.

★ *Uluslararası Alanda Çevre İçin Öncü Rolümüz: Küresel Sıfır Atık Hareketi*

Cumhurbaşkanımızın Refikaları Emine Erdoğan Hanımefendi’nin himayelerinde 2017 yılında başlatılan Sıfır Atık Projesi, çevre bilincini artırmayı ve 2035 yılına kadar geri dönüştürülebilir atıkların %60’ını kazandırmayı hedeflemektedir.

Birleşmiş Milletler 77. Genel Kurulu’na ülkemiz tarafından sunulan ve 14 Aralık 2022 tarihinde Dışişleri Bakanlığımızın yoğun girişimleriyle 105 ülkenin ortak sunuculuğuyla ile kabul edilen 77/161 sayılı ve “Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi’ni ilerletmek üzere sıfır atık yaklaşımlarının teşvik edilmesi” konulu Sıfır Atık Kararı çerçevesinde, yerel ve ulusal sıfır atık girişimlerinin teşvik edilmesi amacıyla 3 yıl süreyle hizmet edecek bir yüksek düzeyli şahsiyetlerden oluşan bir danışma kurulu oluşturulmasına ve her yıl kutlanmak üzere 30 Mart’ın “Uluslararası Sıfır Atık Günü” ilan edilmesine karar verilmiştir.

Proje, 2022 yılında Hanımefendi ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres’in imzaladığı Küresel Sıfır Atık İyi Niyet Beyanı ile uluslararası bir boyut kazanmıştır. Bu beyan, BM 78. Genel Kurul marjında sıfır atık taahhüdünü genişletmek üzere “<https://zerowastecommitment.com>” internet sitesi üzerinden imzaya açılmıştır. İyi Niyet Beyanı, 40’a yakın Devlet/Hükümet Başkanı eşî başta olmak üzere, 100 ülkeden on binlerce insanın desteğini almıştır.



Hanımefendi ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres, Küresel Sıfır Atık İyi Niyet Beyanı İmza Töreni, 2022



Hanımefendi'nin BM Genel Kurulu Hitabı, 30 Mart 2023

30 Mart 2023 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda düzenlenen üst düzeyli Uluslararası Sıfır Atık Günü'nde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres, Hanımefendi'nin başkanlığında ve Al Gramo CEO'su Jose Moller'in (Şili) başkan yardımcılığındaki Danışma Kurulu'nu tesis ettiğini ilan etmiştir.

Sıfır Atık Yüksek Düzeyli Şahsiyetler Danışma Kurulu, yılda iki kere toplanmakta olup; Kurul, sıfır atık kapsamında iyi uygulamalarının yaygınlaştırılmasının yanı sıra Sıfır Atık Enstitüsü, Sıfır Atık Standardizasyonu, rehber yayınlar, Sıfır Atık Ödülleri, İyi Niyet Elçileri, Küresel Sıfır Atık Ödülleri, Sıfır Atık ve İklim Değişikliği Forumu ve Küresel Sıfır Atık Fonu gibi önemli projeler üzerinde çalışmaktadır.

30 Mart Uluslararası Sıfır Atık Günü etkinlikleri UNEP ve BM-Habitat'ın yaptığı faaliyetlerin yanı sıra ülkemizin yurt dışı temsilciliklerinde BM organları ve diğer uluslararası kuruluşlarla iş birliği halinde düzenlenmektedir. Bu çerçevede, 2023 ve 2024 yıllarında Uluslararası Sıfır Atık Günü'nün icra edilmesine yönelik büyükelçiliklerimiz/daimi temsilciliklerimizin akredite oldukları BM ve Ajansları ile iş birliği içerisinde düzenlenen etkinlikler; içerik, temsil düzeyi ve katılımcı sayısı bakımından son derece başarılı geçmiş, Hanımefendi'nin sıfır atık konusundaki öncü ve lider rolü vurgulanarak ülkemizin bu konudaki çabaları beğeni ve takdirle karşılanmıştır.

Ülkemiz öncülüğünde kabul edilen Sıfır Atık konulu Birleşmiş Milletler Kararı ve/veya Sıfır Atık girişimine dair yazımlar, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu marjında kabul edilen karar tasarıları, G20 bildirgeleri, Türk Devletleri Parlamenter Asamblesi'nin deklarasyonları da dahil olmak üzere birçok uluslararası metne dercedilmiştir.

★ *Sınıraşan Sular*

Gerek su konusundaki büyük yatırım ve uygulama kapasitesi gerek önemli bir sınıraşan sular ülkesi olması itibarıyla Türkiye, Mart 2009'da 5. Dünya Su Forumu ve bu kapsamda sınırlı katılımı Zirve ile Bakanlar Konferansı'na ev sahipliği yapmış, o dönemden bu yana uluslararası alanda liderlik rolü üstlenmiştir.

Ulusal Su Kurulu'nun 25 Aralık 2023 tarihinde gerçekleştirilen toplantısında sınıraşan nehir havzalarının ülkemizin döngüsel ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda tarım, çevre ve enerji politikalarımızla bir bütün halinde değerlendirilmesi maksadıyla Sınıraşan Sular Politikası ve Hidropolitik Gelişme Alt Kurulu'nun kurulmasına karar verilmiştir. Kurul, sınıraşan sular konusunda hem uluslararası hem de ikili düzeyde politikalarımızın değerlendirilmesi ve güncellenmesi bakımından kritik bir görev üstlenmiştir.

Türkiye sınıraşan sular konusunda sadece çok taraflı platformlarda değil, komşularıyla da iş birliğini geliştirme gayretindedir. Bu eksende İran'la 2023 yılında kurulan Teknik Su Çalışma Grubu, 2012 Bulgaristan ile imzalanan "Su Kaynakları alanında İşbirliği Ortak Bildirisi" kapsamında teşkil edilen Su Uzmanları Grubu bu durumun örnekleridir.

Sınıraşan sular konusunda ikili iş birlikleri bağlamında, Dışişleri Bakanlığımızın 22-24 Ağustos 2023 tarihlerinde Irak'ı ziyaretinde su konularının kurumsallaşmış bir düzlemde ele alınmasını teminen ilgili kurumlardan müteşekkil bir Ortak Daimi Komite (ODK) kurulmuştur. Bu çerçevede, ODK'nın ilk toplantısı 16-17 Kasım 2023 tarihlerinde Ankara'da, ikinci toplantısı 1 Temmuz 2024 tarihinde Bağdat'ta düzenlenmiştir.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın 22 Nisan 2024 tarihinde Irak'ı ziyaretlerinde Su Alanında İşbirliğine İlişkin Çerçeve Anlaşması (SÇA) imzalanmıştır. SÇA, Irak ile ikili ilişkilerimizde bir dönüm noktası olmuştur. SÇA'yla Irak'ın su altyapısının iyileştirilmesine yönelik ortak projelerin hayata geçirilmesi, su konusunun kendi mecrasında ele alınmasına yönelik çabalarımıza katkı sağlaması, suyun verimli kullanılması konusunda Irak'ın desteklenmesi ve somut iş birliği çabalarımızın uluslararası kamuoyuna aktarılması bakımından önem taşımaktadır.

Meriç Havzası'ndaki taşkınların etkilerinin azaltılması ve önlenmesini teminen temaslara, Türkiye ve Bulgaristan Dışışleri Bakanlıkları arasında 2009 yılında oluşturulan Türkiye-Bulgaristan Ortak Komisyonu ile başlatılmıştır. 20 Mart 2012 tarihinde Ankara'da düzenlenen Türkiye-Bulgaristan Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi Başbakanlar Toplantısı marjında imzalanan Su Kaynakları Alanında İşbirliği Ortak Bildirisi kapsamında teknik düzeyde görüşmelere başlanmıştır. Bir süre ara verilen Su Uzmanları Grubu'nun toplantıları 2022'de yeniden düzenlenmiştir.

Refahı ve Gelişimi Paylaşarak Çoğaltmayı Hedefleyen Türkiye: “Sağlık Diplomasisi”

Ülkemizin her geçen gün güçlenen sağlık kapasitesi, ihtiyaç duyan ve talep eden bölge ülkeleri ile diğer ülkelere aktarılmıştır. Bu kapsamda, Türkiye'deki etkin sağlık hizmetleri uluslararası alana taşınmış; Balkanlar'dan Afrika'ya ve Güney Asya'ya uzanan geniş bir coğrafyada yeni hastanelerin kurulmasına öncülük edilmiştir.

Bu gelişmelerle birlikte sağlık turizmi de önde gelen iş birliği alanlarından biri haline gelmiştir. Dönem içerisinde ülkemize tedavi amaçlı gelen kişilerin sayısında kayda değer bir artış yaşanmış, Türkiye bu alanda cazibe merkezi konumunu pekiştirmiştir.

Kalkınma Yardımları ve İnsani Yardımlarda Lider Ülke

Gerçekleştirdiğimiz insani yardım ve kalkınma faaliyetleri, ülkemizin başta Afrika ve Asya olmak üzere farklı coğrafyalardaki etkisinin ve görünürlüğünün olumlu gündemle yükseltilmesi politikamıza katkı sağlamış hem stratejik hem de yumuşak güç unsurları noktasında başarılı sonuçlar doğurmuştur. Faaliyetlerimiz, ekonomik ve siyasi zorluklar içerisindeki yerel halkın yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve demokratikleşme süreci üzerinde dolaylı da olsa müspet etkiler bırakmıştır.

Altyapı ve kamu hizmetleri kapasitesinin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerimiz, bölgesel istikrar ve ticaret potansiyelimizi artırmıştır. Gerçekleştirilen projelerimiz, ülkelerin altyapısını güçlendirmiş, sosyal kalkınmayı desteklemiş ve ikili ilişkileri geliştirmiştir.

Mazlumların yanında olmayı ve ihtiyaç sahibi olanlara yardım eli uzatmayı dış politikasının merkezine yerleştiren Türkiye, son dönemde insani yardımlar ve kalkınma yardımları bağlamında uluslararası topluma liderlik yapmaktadır. Türkiye, ilk Dünya İnsani Zirvesi'ne 2016 yılında ev sahipliği yapmıştır. Yükselen donör ülke profili çerçevesinde Türkiye, resmi kalkınma yardımlarının ve insani yardımların gayrisafi milli hasılaya oranında dünyada önde gelen ülkeler arasında yer almaktadır.

★ İnsani Yardımlar

İnsani yardım politikamız; ırk, din, dil, cinsiyet farkı gözetmeksizin ihtiyaç duyulan yerlere süratle ve imkânların elverdiği ölçüde insani yardım ulaştırmayı hedeflemektedir. Türkiye, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) Kalkınma Yardımları Komitesi'nin (DAC) istatistiklerine göre insani yardımları da içeren resmî kalkınma yardımlarının millî gelire oranı bakımından dünyanın en cömert ülkeleri arasında yer almaktadır.

Ülkemizce Gazze, Suriye, Lübnan, Somali, Afganistan, Cox's Bazar, Sudan, Irak, İran, Azerbaycan'a yapılan insani yardımlar öne çıkmıştır.

Gazze

Ülkemiz, 100 bin tondan fazla yardım malzemesiyle Gazze'ye en çok aynı yardım ileten ülke olmuştur. Gazze'ye gönderdiğimiz yardımların büyük çoğunluğu Mısır'ın El Ariş limanı üzerinden, Refah sınır kapısından sevk edilmiştir. Yardım faaliyetleri için başta Mısır Kızılây'ı olmak üzere ilgili Mısır makamlarıyla koordinasyon sağlanmaktadır.

Gazze'ye Yardımlar

 25.729 TON GIDA	 8 SAHRA HASTANESİ	 3.171 TON İÇME SUYU
 65.273 TON (**)UN (UNRWA iş birliği)	 53 AMBULANS	 19.798 UYKU TULUMU
 113.608 BATTANİYE	 247,5 TON TIBBİ MALZEME	 25.180 ÇADIR
 1.451 JENERATÖR	 351 BARINMA KONTEYNERİ	 469.486 GİYECEK
 281.238 HİJYEN SETİ	 1 FORKLİFT	 151.445 BARINMA MALZEMELERİ
 550 TON HİJYEN MALZEMESİ	 3 MOBİL MUTFAK	 1.083 OYUNCAK SETİ

Gazze'ye lkemizce 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren 14 uçak ve 16 gemiyle:

- ★ 25.729 ton gıda
- ★ 113.608 battaniye
- ★ 1.451 jeneratör
- ★ 281.238 hijyen seti
- ★ 550 ton hijyen malzemesi
- ★ 8 sahra hastanesi
- ★ 53 ambulans
- ★ 247,5 ton tıbbi malzeme
- ★ 351 barınma konteyneri
- ★ 1 forklift
- ★ 3 mobil mutfak
- ★ 3.171 ton içme suyu
- ★ 19.798 uyku tulumu
- ★ 25.180 çadır
- ★ 469.486 giyecek
- ★ 151.445 barınma malzemesi
- ★ 1.083 oyuncak seti

iletilmiştir.

İsrail'in saldırıları sonucu faaliyetlerini durdurmak zorunda kalan Gazze Türk-Filistin Dostluk Hastanesi'nde tedavi gören kanser hastaları başta olmak üzere 16 Kasım 2023'ten itibaren hasta ve yaralı ile 454 refakatçi Mısır üzerinden lkemize nakledilmiştir.



İsrail'in bitmek bilmeyen saldırılarına rağmen Gazze'deki aŐevimizde binlerce Gazzeli mazluma sıcak yemek dağıtılmış; içme suyundan dahi mahrum bırakılan Gazzeli kardeşlerimize tankerlerle su dağıtımı yapılmıştır.

Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve

Bayındırlık Ajansı'na (UNRWA) 2023-2024 yılları arasında 27 milyon dolar baĐıŐta bulunulmuştur. Yine 2023-2024 yılları arasında Gazze'ye yaklaşık 65.000 ton un gönderilmiŐtir. Bu rakam, bütün Gazze'nin yıllık un ihtiyaının yarısına tekabül etmektedir.

Suriye

Suriye’de meydana gelen olaylar nedeniyle Türkiye’ye sığınanlara geçici koruma sağlayan ülkemiz, Suriyelilere sunduğu hizmetlerle uluslararası toplumun da takdirini kazanmıştır. Ülkemiz hâlihazırda 2,9 milyon Suriyeliye ev sahipliği yapmaktadır.

2019 yılında ülkemiz Cenevre’de düzenlenen Küresel Mülteci Forumu’na eş başkanlık yapmış, ayrıca 2023 Aralık ayında düzenlenen II. Küresel Mülteci Forumu’na da iştirak etmiştir. Aynı zamanda ülkemiz, Birleşmiş Milletler’in Suriye’ye yönelik insani yardım mekanizması gibi çok taraflı kuruluşların insani yardım çabalarını desteklemiştir.

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin, ülkemizin de yön verdiği çabalar sonucunda, 14 Temmuz 2014’te oy birliğiyle kabul ettiği 2165 sayılı karar uyarınca BM’nin kuzeybatı Suriye’ye yönelik sınır ötesi insani yardımları 2014 yılından itibaren Cilvegözü ve Öncüpınar sınır kapılarımız üzerinden sevk edilmeye başlanmıştır.



Ülkemiz üzerinden gerçekleştirilen BM sınır ötesi yardım sevkیاتlarının sayısı ve bu sevkیاتlardan yararlanan Suriyeliler dikkate alındığında, Türkiye Suriye’ye yönelik BM sınır ötesi insani yardım sevkیاتında ana hat konumunda yer almış; Suriye’ye yönelik BM sınır ötesi insani yardımlarının ağırlıklı bölümü ülkemiz üzerinden sevk edilmiştir.

14 Temmuz 2014- 1 Haziran 2024 tarihleri arasında ülkemiz üzerinden yaklaşık 61 bin tır yardım malzemesi kuzeybatı Suriye’ye sevk edilmiştir. Söz konusu malzemenin önemli bölümünü Dünya Gıda Programı tarafından temin edilen gıda yardımı teşkil etmiş; ayrıca barınma, sağlık ve hijyen yardım malzemesi de sevk edilmiştir.

★ Kalkınma İş Birliği Yardımları/Teknik Yardımlar

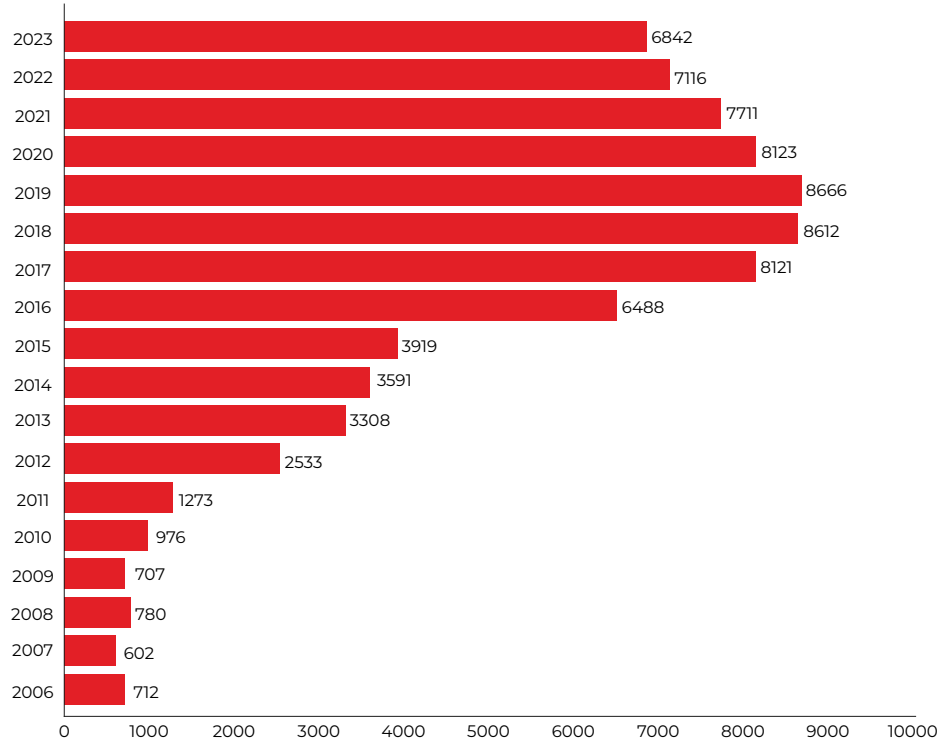
Ülkemizin kalkınma yardımlarında, Soğuk Savaş sonrasındaki ilk dönemde yakın tarihi ve kültürel bağlara sahip olduğumuz ölkeler ile komşu coğrafyalar (Orta Asya, Kafkasya ve Balkanlar) ön plana çıkmıştır. 2000’li yıllardaki güçlü ekonomik büyümeye paralel olarak ise ülkemizin kalkınma yardımlarına ayırdığı kaynak artmıştır.

Dış temsilciliklerimizin sayısındaki artış ve “Afrika Açıml Planı”, “Afrika Yılı”, “Latin Amerika Açıml Planı” gibi enstrümanlardan da istifadeyle önceden ilişkilerimizin sınırlı olduğu coğrafyalara yönelik olarak ülkemizin teknik yardım faaliyetleri ivme kazanmış, Afrika Birliği gibi bölgesel teşkilatlarla stratejik ortaklıklar geliőtirilmeye başlanmıştır.

Ülkemizin bu vizyonuna uygun şekilde kapasite, kaynak ve faaliyet alanları; TİKA, Türk Kızılay ve Türkiye Diyanet Vakfı’nın yanı sıra, Yunus Emre Enstitüsü, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ve Türkiye Maarif Vakfı gibi teknik ve insani yardım yapan kurumlarla eş güdüm halinde genişletilmiştir.

TİKA’nın çeőtitli kamu kurum ve kuruluşlarımızdan derleyip OECD-DAC’a sunduğu, insani yardımları da içeren Resmi Kalkınma Yardımları verilerine göre 2006’da 712 milyon dolar olan yardım miktarı, 2023’te 7 milyar dolara yaklaşmıştır.

Türkiye’nin resmî Kalkınma Yardımları 2006-2023 (Milyon ABD Doları)



★ 6 Şubat Depremlerinde Uluslararası İş Birliği

Ülkemizde 6 Şubat 2023'te meydana gelen Kahramanmaraş ve Hatay merkezli depremlerin ardından AFAD'ın talep yazısı çerçevesinde 87 ülkede 98 dış temsilcilüğümüz tarafından nakdi bağış toplanmış ve bu bağışlar AFAD'ın deprem kampanyası insani yardım hesaplarına aktarılmıştır.

Dışişleri Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı arasında 11 Şubat'ta imzalanan protokol ile AFAD'ın talebi ve onayı tahtında bağış hesaplarında toplanan nakdin afet bölgelerinde ihtiyaç duyulan mal ve malzemelerin yurt dışından tedariki sürecinde kullanılması mümkün kılınmıştır.

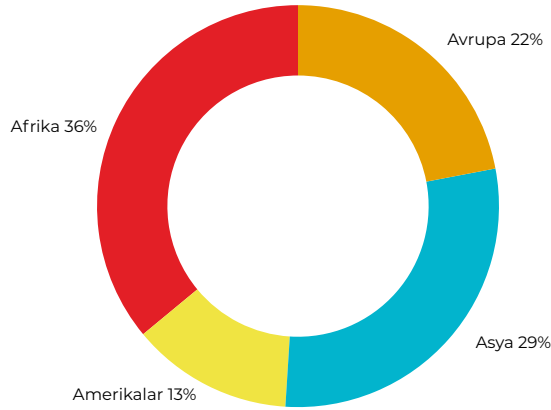
1.1.3. Ekonomi, Siyaset ve Güvenlik Alanlarında Güçlü, Etkin ve Kalıcı İttifaklar/Sistemlerin Kurulması

Kurumsallaşma Araçları Olarak Mekanizmalar

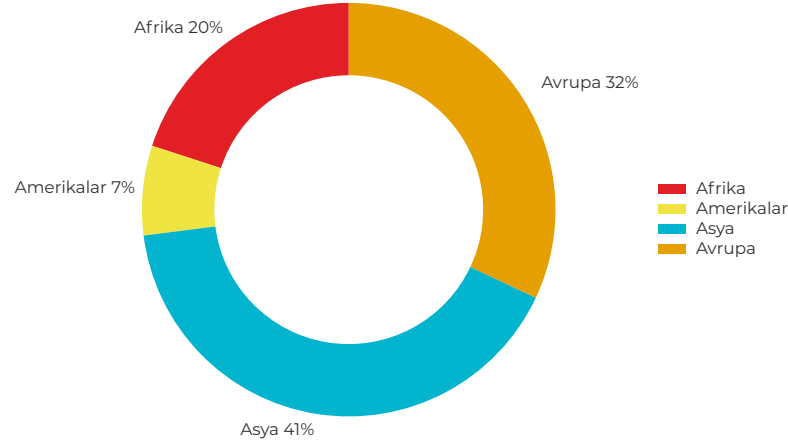
Ülkemiz, etrafında bir barış ve refah kuşağı oluşturmak ve bölgesinin gerçek potansiyeline ulaşmasına katkı sağlamak amacıyla ikili ilişkilerimizin ortak çıkarlar temelinde kurumsallaştırılması için 44 ülke ile Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) ve Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi (YDİK) gibi iş birliği mekanizmaları tesis etmiştir.

Ayrıca, 134 ülkeyle Karma Ekonomik Komisyon (KEK) ve muadili 35 ülkeyle Ekonomik ve Ticaret Ortak Komitesi (ETOK/JETCO) ve muadili hayata geçirilmiştir.

Yüksek Düzeyli Mekanizmaların Bölgesel Dağılımı



KEK ve Muadili Mekanizmaların Bölgesel Dağılımı



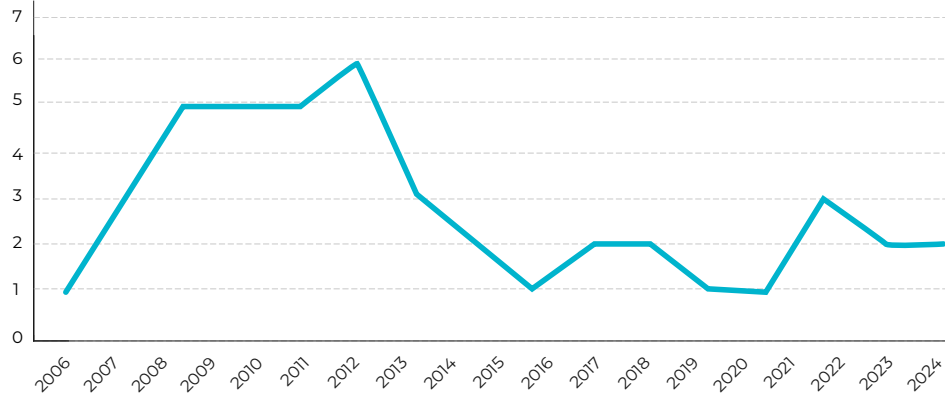
Ekonomik ve ticari iş birliğinin hukuki çerçevesinin güçlendirilmesi amacıyla:

- ★ 23 ülkeyle Serbest Ticaret Anlaşması,
- ★ 4 ülkeyle ve 2 uluslararası kuruluşla (D-8 ve EİT) Tercihli Ticaret Anlaşması,
- ★ 108 ülkeyle Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması ve
- ★ 93 ülkeyle Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması

imzalanmıştır.

Siyaset, güvenlik, ekonomi, kültür, eğitim, bilim ve sosyal kalkınma alanlarında ilişkilerin güçlendirilmesini teminen “Eylem Planları” hayata geçirilmiştir. Çok aktörlü (üçlü/dörtlü/beşli) mekanizmalar ile ilgili ülkelerle Savunma, İstihbarat ve Dışışleri Bakanlarının katılımıyla 3+3 formatında mekanizmalar tesis edilmiş; bu mekanizmalara İçişleri ve Ticaret Bakanları eklenerek 4+4, 5+5 şeklinde mekanizmalar da oluşturulmuştur. Irak, Nijer, Özbekistan ve Cezayir dönem içerisinde farklı alanlardaki kurumlarımızı bir araya getiren çalışmalara örnek teşkil etmiştir. Böylelikle hızlı değişen ve birbirini tetikleyen gelişmeler karşısında ülkemizin de ilgili kurumlarıyla yeknesak şekilde ivedi ve eyleme dönüşecek adımları hayata geçirebilmesi hedeflenmiştir. Geçtiğimiz 24 yılda ikili ve çok taraflı düzeyde onay süreci tamamlanan 3.500’ü aşkın uluslararası anlaşma Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Yüksek Düzeyli Mekanizmalar (Kuruluş Yılları)



Bölgesel Meselelere Ortak Çözümler: Bölgesel İş Birliği Mekanizmaları

Ülke bazında farklı konuların ele alındığı mekanizmaların yanı sıra birden fazla ülke ile ortak sorunlara ortak çözümler bulma, anlayış birliği tesis etme hedefiyle bölgesel iş birliklerimizi de kurumsallaştırma yönünde adımlar atılmıştır.

Bu çerçevede 2000-2024 döneminde hayata geçirdiğimiz başlıca bölgesel iş birliği süreçleri:

- ★ Türkiye-Bosna-Hersek-Sırbistan Üçlü İşbirliği Mekanizması,
- ★ Türkiye-Bosna-Hersek-Hırvatistan Üçlü İşbirliği Mekanizması,
- ★ Türkiye-Romanya-Polonya Üçlü Mekanizması,
- ★ Türkiye-Azerbaycan-Pakistan Üçlü Mekanizması,
- ★ Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan Üçlü Mekanizması,
- ★ Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan-İran Dörtlü Mekanizması,
- ★ 3+3 Güney Kafkasya Bölgesel İşbirliği Platformu (Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan- Türkiye, Rusya ve İran),
- ★ Türkiye-Azerbaycan-Özbekistan Üçlü Mekanizması,
- ★ Türkiye-Azerbaycan-Kazakistan Üçlü Mekanizması,
- ★ Türkiye-Azerbaycan-İran Üçlü Mekanizması,
- ★ Türkiye-Azerbaycan-Türkmenistan Üçlü Mekanizması
- ★ Astana Formatında Üçlü Zirve (Suriye Konulu),
- ★ Irak'a Komşu Ülkeler Süreci,
- ★ Türkiye-Afganistan-Pakistan Üçlü Zirve Süreci,
- ★ Türkiye-Malezya-Pakistan Üçlü Zirvesi,
- ★ Türkiye-İran-Afganistan Üçlü Toplantısı
- ★ Türkiye-Suudi Arabistan-Pakistan Üçlü Savunma Komitesi'dir.

1.1.4. Daha Adil Bir Uluslararası Sistemin Mümkmn Olması İçin Küresel çapta çalışmaların Hayata Geçirilmesi

Uluslararası ve Uluslarüstü Kuruluşlarla Gelişen İliőkileriyle Küresel Aktör Türkiye

Kitle imha silahlarının yayılması, iklim değişikliği, yoksulluk, salgın hastalıklar, doğal afetler, örgütlü suçlar, düzensiz göç, ırkçılık, İslam karşıtlığı ve yabancı düşmanlığı gibi sayısız sınımayla karşı karşıya bulunan dünyada ülkemiz bu küresel tehditlerle mücadele çabalarına etkin katkı sağlamaktadır.

★ *Birleşmiş Milletler*

Türkiye, kurucu yesi olduğu Birleşmiş Milletler’de son yıllarda daha ön alıcı bir yaklaşım benimsemekte ve ihtilafların önlenmesi ve czm, barışı koruma faaliyetleri, kalkınma ve insani yardımlar başta olmak üzere BM gündeminde bulunan tüm konulardaki çalışmalara katkılar sağlayarak yapıcı ve uzlaőtırıcı bir rol oynamaktadır.

Ülkemizin, artan ekonomik gücüne paralel olarak Birleşmiş Milletler Genel Bütçesi’ne olan katkı payı, %0,44’den %0,845’e yükseltilmiştir. Bu oranla lkemiz Birleşmiş Milletler Genel Bütçesi’ne en fazla katkı veren ülkeler sıralamasında 20. sıraya yükselmiştir. Türkiye, BM bütçesine en fazla katkı yapan ve BM’nin etkin şekilde çalışması yönünde faaliyetlerde bulunan Cenevre Grubu’na da Mayıs 2014’ten beri üyedir.

Uluslararası barış ve güvenliğin sağlanması ve korunmasında başat, çok taraflı forum olma özelliğini koruyan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’ne 2009-2010 döneminde üyeliğimiz lkemize uluslararası alanda ve BM’yle iş birliğimizde ilave fırsatlar kazandırmıştır. Genel Kurul’da kullanılan oyların %80’ini alan ülkemiz, 1996 yılından bu tarihe kadar geçici üyelik için yapılan üçlü bir yarıőta en yüksek oya ulaşan ülke olmuştur.

Ülkemiz, 2037-2038 dönemi için Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi yeliğine bu kazanımlar gz önünde bulundurularak, yeniden aday olmuştur. Buna ek olarak Birleşmiş Milletler 74. Genel Kurulu sırasında Genel Kurul Başkan Yardımcılığı görevini Eylül 2019- Eylül 2020 döneminde üstlenmiştir. Birleşmiş Milletler 75. Genel Kurul Başkanlığı görevini ise Eylül 2020-Eylül 2021 arasında yrtmőtr. Genel Kurul Başkanlığı, BM teőkilatında seçimle iőbaőına gelen en st düzeyli görevli olup, BM’nin 75 yıllık tarihinde bu görevi ilk defa bir Türk vatandaşı üstlenmiştir.



★ *BM Reformu*

Ülkemiz, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) reforme edilmesi gereğini ve Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın "Dünya Beşten Büyüktür" ifadesiyle vücut bulan çağrılarını, uluslararası platformlarda en güçlü şekilde dile getiren ülkeler arasında yer almaya devam etmektedir.

BM çatısı altında Hükümetlerarası Müzakereler (IGN) başta olmak üzere her platformda BMGK reformuna dair ulusal tutumumuz güçlü biçimde yinelenmekte, Birleşmiş Milletler Reformu konusunda yürütülen çalışmalara aktif katkı sağlanmaktadır. Ülkemiz bu çerçevede, daimî üyeliklerin ve veto mekanizmasının yarattığı adaletsizlik ve yol açtığı açmazları vurgulamakta; daha şeffaf, etkin, hesap verebilir, temsil niteliğini haiz ve demokratik bir Güvenlik Konseyi çağrısında bulunmaktadır.

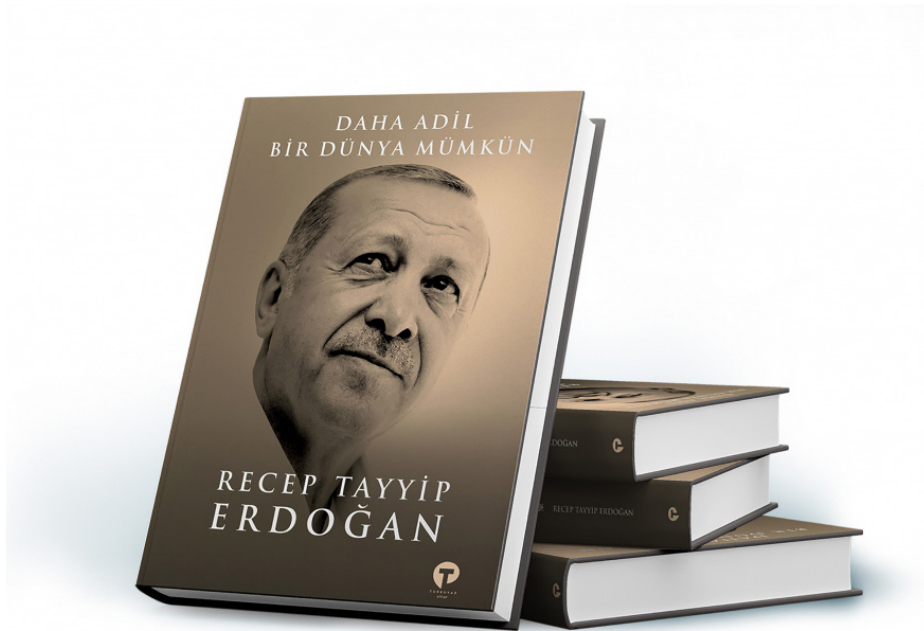
Ülkemiz, BMGK reformu konusunda yürütülen Hükümetlerarası Müzakereler (IGN) sürecinde kendisine en yakın görüşleri savunan ve kurucularından olduğu Konsensüs için Birlik Grubu (KiB) içinde 1996'dan beri yer almaktadır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın BM Genel Kurul Hitabı, 2024



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Başbakanlık Döneminde, Kofi Annan ile Bir Araya Gelmesi, 2004



★ Birleşmiş Milletler Dünya İnsani Zirvesi

Ülkemizin insani yardım alanında üstlendiği aktif rol çerçevesinde tarihteki ilk Dünya İnsani Zirvesi, dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri (BMGS) Ban Ki-moon'un inisiyatifiyle ve Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde 23-24 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.



Dünya İnsani Zirvesi, 2016

180 ülkeden 9 bini aşkın katılımcı sayısıyl a Dünya İnsani Zirvesi, BM merkezleri dışında gerçekleştirilen en geniş Birleşmiş Milletler Zirvesi niteliğini taşımıştır. Ülkemizin, söz konusu Zirveye ev sahipliği yapmak üzere seçilmesi, insani diplomasi alanındaki gücümüzün uluslararası toplum nezdinde kazandığı takdirin en önemli yansımalarındandır.

★ *Evrensel Posta Birliği 26. Dünya Posta Kongresi*

BM'nin köklü ihtisas kuruluşlarından biri olan ve ülkemizin de kurucu üyeleri arasında yer aldığı Evrensel Posta Birliği'nin (UPU) 26. Dünya Posta Kongresi, 19 Eylül – 7 Ekim 2016 tarihlerinde ülkemizin ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlenmiştir.

Kongre kapsamında ülkemiz, 2017-2020 dönemi için Evrensel Posta Birliği Posta İşletme Konseyi (POC) üyeliğine seçilmiştir. Ayrıca, 26. Kongre'nin ev sahibi sıfatıyla 2016-2021 yılları arasında Evrensel Posta Birliği İdari Konseyi'ne başkanlık etmiştir.



Evrensel Posta Birliği Kongresi, 2016



26. Dünya Posta Birliği Kongresi, İstanbul 2016

★ *Prestij Projemiz: New York Türkevi*

Başta ABD'deki Türk toplumu olmak üzere, milletimiz için bir gurur vesilesi olan New York Yeni Türkevi binası inŐaatına 2017 yılı sonunda başlanmış ve inşaat Temmuz 2021'de tamamlanmıştır. Bina, 20 Eylül 2021 tarihinde Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından açılmıştır. Törene Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Antonio Guterres'in yanı sıra çok sayıda üst düzeyli konuk katılmıştır.



New York Türkevi Açılışı, 2021

Yeni Türkevi binası küresel, siyasi, ekonomik ve kültürel faaliyetlerin en önemli merkezlerinden biri konumundaki New York'un en mutena bölgelerinden biri olan Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nin karşısında yer almaktadır. Dışişleri Bakanlığımızın yurt dışındaki en büyük yatırım projesi olan bu yapı, 1.121 metrekare arsa alanı üzerinde 20.208 metrekare kapalı alana sahiptir. Bina 171 metre yüksekliği ile New York'taki yüksek binalardan biri konumundadır.

★ *İstanbul'un Birleşmiş Milletler (BM) Merkezi Olması*

Doğu Avrupa, Kafkasya, Orta Asya, Orta Doğu, Kuzey Afrika gibi bölgelere coğrafi yakınlığı, ulaşım kolaylığı, ekonomik, finansal, kültürel merkez olması gibi sebeplerle "hub" niteliği taşıyan İstanbul'un, bölgesel bir Birleşmiş Milletler Merkezi olması hedefimiz BM'ye yönelik politikamızın ana unsurlarından biri halini almıştır.

2024 sonu itibarıyla İstanbul'da 12 ihtisas kuruluşunun bölge ofisi faaliyet göstermektedir:

- ★ BM Nüfus Fonu (UNFPA) Orta Asya ve Doğu Avrupa Bölgesel Ofisi (EECARO)
- ★ BM Kalkınma Programı (UNDP) İstanbul Uluslararası Özel Sektör ve Kalkınma Merkezi (UNDP-IICPSD)
- ★ BM Kadın Birimi (UN Women) Avrupa ve Orta Asya Bölge Ofisi
- ★ UNDP Avrupa ve BDT Bölgesel Ofisi
- ★ BM Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölgesel Ofisi
- ★ Dünya Sağlık Teşkilatı (DST) İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlık Coğrafi Ayrık Ofisi
- ★ BM İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi'nin (OCHA) İstanbul Ofisi
- ★ UNDP Küresel Müşterek Hizmetler Merkezi (GSSC)
- ★ BM Gönüllüleri (UNV) Avrupa ve Orta Asya Ofisi
- ★ Uluslararası Göç Teşkilatı (IOM) İstanbul Bölge Ofisi
- ★ BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) İstanbul Ofisi
- ★ BM Kalkınma Eşgüdüm Ofisi (DCO) İstanbul Bölge Ofisi

"İstanbul'un bir BM merkezi haline getirilmesi" vizyonumuz çerçevesinde, ilave bazı BM ofislerinin daha İstanbul'da kurulması için çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca, Ankara'da Gıda ve Tarım Teşkilatı (FAO) Türkiye Temsilciliği ve Orta Asya Bölge Ofisi ile Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı (UNIDO) Bölgesel İşbirliği Merkezi bulunmaktadır. Öte yandan, En

Az Gelişmiş Ülkelerin bilim, teknoloji ve inovasyon alanlarındaki kapasitelerini güçlendirmeyi ve teknoloji transferi gerçekleőtirmelerini kolaylaştırmayı amaçlayan Birleşmiş Milletler Teknoloji Bankası, 4 Haziran 2018 tarihinde Kocaeli/Gebze’de açılmıştır.

★ *Ülkemizin Birleşmiş Milletler Barıőtı Koruma Operasyonlarına ve Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Faaliyetlerine Katkısı*

Ülkemiz, BM’nin Barıőtı Destekleme ve Koruma Operasyonlarına Kore Savaőtı’ndan bu yana katkılarını sürdürmüştür.



Ülkemiz, Kongo Demokratik Cumhuriyeti’ndeki MONUSCO, Orta Afrika Cumhuriyeti’ndeki MINUSCA, Güney Sudan’daki UNMISS, Somali’deki UNSOM ve Abyei’deki UNISFA; ayrıca Haiti’deki MINUSTAH, Lübnan’daki UNIFIL ve Kosova’daki UNMIK gibi geniş bir coğrafyada yürütölen Birleşmiş Milletler barıőtı koruma misyonlarına personel katkısında bulunmuştur.

NATO

2000-2024 yılları arasında uluslararası güvenlik ortamında yaşanan dönüşümler, ölkemizin NATO dâhil savunma ve güvenlik alanındaki siyasa ve uygulamalarının dış politikamızla uyumlu biçimde uyarlanması gerektirmiőt; bu süreç söz konusu dönemdeki faaliyetlerin genel çerçevesini oluőturmüőtür.



Türkiye, NATO'nun Avrupa-Atlantik coğrafyasında güvenlik ve istikrarın korunmasındaki başat rolünün sürdürülmesine önem vermiştir. Ayrıca, İttifak'ın üyelerinin güvenliklerini ilgilendiren konularda siyasi ve askeri istişarelerde bulunduğu temel transatlantik forum olma niteliğinin korunmasına da ayrı bir önem atfetmiştir.

2000-2024 döneminin yaklaşık ilk 15 yılında terörizmle mücadele ve sınır aşan asimetrik tehditlere karşı koyma ön planda olmuştur. 2014'ten itibaren yeniden önem kazanan konvansiyonel tehditler ve 2022'de başlayan Ukrayna Savaşı sonrasında kolektif savunma anlayışı ise söz konusu dönemin genel çerçevesini belirlemiştir.

Bu dönemde İttifak, 2010 ve 2022 yıllarında iki stratejik konsept kabul etmiş olup, Dışişleri Bakanlığımız İttifak'ın gelecek on yılına ışık tutan rehber niteliğindeki bu belgelerin mümkün olduğunca ülkemizin beklentileri çerçevesinde şekillendirilmesini sağlamıştır.



NATO Olağanüstü Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi, 2022

Her iki belgede de terörizm, iki ana tehditten biri olarak ülkemizin kararlı tutumu bağlamında yer bulmuştur. 2010 konseptinde belirlenen üç temel görevin (kolektif savunma, kriz yönetimi ve iş birliğine dayalı güvenlik) 2022 belgesinde de muhafazası sağlanmıştır. Ülkemizin girişimiyle 2023 yılında NATO Genel Sekreteri tarafından Terörle Mücadele Özel Koordinatörü atanmış, NATO'nun Terörle Mücadele Siyasası ve Uygulama Planı ise 2024 yılında güncellenmiştir.

NATO’da ülkemiz, farklı coğrafyalardaki misyonlara ve operasyonlara en fazla katkı sağlayan ilk 5 müttefik arasına yerleşmiştir. Türkiye ayrıca, ortak bteye en çok katkı sağlayan 8 müttefik arasında yer almaktadır. NATO İttifakı içindeki önde gelen konumumuzun tahkimi ise her daim önceliklerimiz arasındadır. Türkiye:

- ★ 2004 yılında İstanbul Zirvesi’ne,
- ★ 2010 yılında İstanbul’da NATO Savunma Bakanları Gayriresmi Toplantısına,
- ★ 2015 yılında Antalya’da NATO Dışışleri Bakanları Toplantısı’na,
- ★ 2019 yılında ise Ankara ve Hatay’da Akdeniz Diyalogu’nun 25. Yılı Toplantısı’na

ev sahipliği yapmıştır.

NATO’nun İstanbul İşbirliği Girişimi adlı ortaklık mekanizması (Bahreyn, Katar, Kuveyt ve Birleşik Arap Emirlikleri dahildir) lkemizin girişimleri sonucunda 2004 İstanbul Zirvesi’nde ihdas edilmiştir. Türkiye, NATO içindeki güçlü ve saygın konumuyla, İttifak’ın geleceğini belirleyen kritik dönemeçlerde (2010 Lizbon ve 2022 Madrid Zirvelerinde kabul edilen Stratejik Konsept belgeleri gibi) nc rol üstlenmiştir.

Ülkemiz 2000’li yıllarda Afganistan’da Uluslararası Güvenlik Destek Gücü (ISAF) ve bilahare Kararlı Destek Misyonu (RSM) kapsamında güvenliğin tesis edilmesi ve Afganistan’ın güvenlik ve istikrarı bağlamında önemli roller üstlenmiştir.

Ülkemiz ISAF’ın komutanlığını iki kez üstlenmiş; RSM’de Kabil’de ereve ülke rolünü ve Kabil Uluslararası Havaalanının güvenlik ve işletme sorumluluğunu yrtmőtr. ISAF Harekatıyla bağlantılı olarak Vardak ve şibirgan’daki NATO İl İmar Ekipleri (PRT) kurulmuştur.

Ülkemiz Ekim 2023’te NATO Kosova Gücünün (KFOR) Komutanlığını bir seneliğine devralmıştır. Bosna-Hersek’teki AB’nin EUFOR Althea Harekatı’nda ise ülkemiz en fazla katkıyı sağlayan AB yesi olmayan müttefik olarak yer almıştır.

Bu iş birlikli katkılarının yanı sıra ülkemiz 2008’den itibaren deniz haydutluğuna karşı mücadeleye de ülkemiz önemli katkılar sunmuştur.

Dört adet F-16 uçağımız NATO Geliştirilmiş Hava Polisliği kapsamında 6 Temmuz-15 Eylül 2021 tarihleri arasında Polonya’da konuőlandırılmış; 2023-2025 yıllarında belirli dönemlerde İttifak’ın Doğu Kanadındaki muhtelif Hava Polisliği misyonlarına katkı sağlamayı taahhüt etmiştir. Bu bağlamda lkemiz, 2023 Aralık ayından 2024 Nisan ayına kadar Romanya’daki Hava Polisliği görevini icra etmiştir.

Ülkemizin öncülüğünde, Romanya ve Bulgaristan'la birlikte hayata geçirilen Karadeniz'de Mayın Karşı Tedbir Görev Grubu'nun aktivasyonu 1 Temmuz 2024 tarihinde İstanbul'da yapılmıştır. Keyfiyetin Vaşington Zirve Bildirisi'nde yer alması, ülkemizin Karadeniz'in güvenliğinde oynadığı ağırlıklı rolü ortaya koymuştur.

Ülkemiz 2005 yılında kurulan Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi (TMMM) vasıtasıyla İttifak'a yönelik olarak iki temel tehditten biri olan terörizmle mücadele gayretlerine katkı yapmaktadır. Ayrıca, DEAŞ'la Mücadele Uluslararası Koalisyonu (DMUK) kapsamında ülkemiz hava sahasında gerçekleştirilen NATO AWACS uçaklarının uçuşlarına havada yakıt ikmali desteği sağlayan iki müttefikten biri Türkiye'dir.

Türkiye ayrıca, ulusal imkânlarla İttifak'a katkı olarak Ankara'da Barış İçin Ortaklık Eğitim Merkezi'ne ve İstanbul'da Çok Uluslu Deniz Güvenliği Mükemmeliyet Merkezi'ne ev sahipliği yapmaktadır. İttifak'ın komuta yapısında bulunan üç temel komutanlıktan biri olan Kara Komutanlığı ise İzmir'de konuşludur. Ayrıca, NATO Kuvvet Yapısındaki Yüksek Hazırlık Seviyeli dokuz kara kuvveti karargâhından biri olan NATO Hızlı Konuşlandırılabilir Kolordu Karargâhı (NRDC-TUR) (3. Kolordu Komutanlığı Karargâhı, İstanbul) ülkemizce sağlanmaktadır.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT); Silahların Kontrolü, Silahsızlanma ve Yayılmanın Önlenmesi Alanındaki Mekanizmalar

1999 yılında İstanbul Zirvesi'ne ev sahipliği yaptığımız Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), kapsamlı güvenlik anlayışı ve mevcut mekanizmalarıyla Avrupa-Atlantik'ten Avrasya'ya kadar geniş bir coğrafyayı kapsamaktadır. Bu itibarla bölgemizdeki sınamalara ortak cevapların oluşturulabileceği kapsayıcı bir platformdur.

Ülkemizce 2014 yılında AGİT'in Ukrayna'da tesis ettiği Özel Gözlem Misyonu'nun tesisine önemli katkılar yapılmıştır. Avrupa'da Konvansiyonel Kuvvetler Antlaşması (AKKA), Viyana Belgesi (VB) ve Açık Semalar Antlaşması'nın (ASA) uygulamaları sorumluluklarımız doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Ukrayna'da devam eden savaş AGİT'in temellerini sarsmış olsa da savaşın sona ermesi ve Avrupa'da güvenliğin yeniden tesis edilmesiyle birlikte Teşkilat'a duyulacak ihtiyacın artacağı anlayışı öne çıkarılmıştır. Bu çerçevede, AGİT'in işler durumda tutulmasına verilen önem ve ülkemizin Teşkilat'ta üst düzey sorumluluk üstlenmeye hazır olduğu vurgulanmaya devam edilmiştir.

Bu doğrultuda, Yunanistan ile ortak adaylık konusunda mutabakata varılmış, AGİT Genel Sekreterliği görevine Türkiye'den, Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları Ofisi (ODIHR) Direktörlüğü'ne de Yunanistan'dan aday gösterilmiştir. Adaylarımız diplomatik girişimlerimiz neticesinde Aralık 2024'te oydaşmayla

seçilerek göreve başlamıştır. Bu durum, Yunanistan ile ilişkilerimiz açısından önemli olmanın yanı sıra AGİT bünyesinde değişik coğrafyalardan farklı stratejik çıkarları temsil eden 57 üyenin oydaşmasının sağlanmasıyla ülkemizin saygınlığına, dış politikasına ve aktif diplomasi faaliyetlerine uluslararası tevaccühün bir göstergesi olmuştur.

Türkiye, silahsızlanma ve silahların yayılmasının önlenmesi gayretlerinde uluslararası taahhütlerin uygulanmasını teşvik etmekte, uluslararası iş birliğini desteklemektedir. Bununla birlikte, bu alanda son yıllarda aşınmalar da gözlenmektedir. Yakın coğrafyamızda ve dünyanın birçok bölgesinde devam eden savaşlar ve ihtilaflar esasen güven ve güvenlik artırıcı mekanizmalar ile silahların kontrolü, silahsızlanma ve yayılmanın önlenmesi düzenlemelerinin neden önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Ülkemiz, uzun müzakereler neticesinde geliştirilebilmiş olan bu mekanizma ve düzenlemelerin muhafaza edilmesi ve uygun şartlar oluştuğunda daha da güçlendirilmesi gerektiğine inanmaktadır.

Ülkemiz, Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşması (NPT), Biyolojik Silahlar Sözleşmesi (BSS), Kimyasal Silahlar Sözleşmesi (KSS) ve Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması (CTBT) başta olmak üzere silahların kontrolü, silahsızlanma ve yayılmanın önlenmesi alanlarındaki belli başlı düzenlemelere ve ayrıca Lahey Davranış İlkeleri (HCOC) gibi gönüllü şeffaflık mekanizmalarına taraf olup, bu alanlardaki yükümlölüklerini yerine getirmektedir.

Kitle İmha Silahlarının (KİS) yayılmasına karşı ihracat kontrollerini de titizlikle uygulamaya devam etmiştir. Yayılmaya Karşı Güvenlik Girişimi (PSI) gibi çok taraflı süreçlerin merkezinde yer almış, diğer taraftan, nükleer ve radyolojik terörizme karşı başlatılan girişim ve süreçleri de aktif bir şekilde desteklemiştir.

Türkiye, RACVIAC-Güvenlik İşbirliği Merkezi'nin Çok Uluslu Danışma Grubu üyesi olarak çalışmalarına aktif şekilde katılmış; dönem başkanlıklarının yanı sıra bir dönem RACVIAC Direktörlüğü görevi kıdemli bir diplomatımızca yürütölmüştür.

2002 yılında hayata geçirilen Karadeniz'de deniz alanında güven ve güvenlik arttırıcı önlemler belgesinin (KGGAÖ) uygulanması bağlamında da önemli katkılar sağlamıştır. Ayrıca, Asya'da İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı (AİGK/CICA) Dönem Başkanlığı 2010-2014 yıllarında iki dönem üst üste ülkemizce üstlenilmiş, CICA sürecinin kurumsallaşmasına önemli katkılarda bulunulmuştur.

Yeni teknolojilerin gelişimiyle birlikte bunların askeri alanda sorumlu kullanımında uluslararası iş birliği ihtiyacı da giderek ön plana çıkmıştır. Bu bağlamda ülkemiz yapay zekanın askeri alanda sorumlu kullanımı konusunda öncü ölkelerden biri konumuna gelmiştir. Hollanda ve Güney Kore tarafından başlatılan "Yapay Zekanın Askeri Alanda Sorumlu Kullanımı" (REAIM) sürecine aktif katkıda bulunulmuş, bu bağlamda 22-23 Mayıs 2024 tarihlerinde İstanbul'da bölgesel bir çalışmaya ev sahipliğı yapılmıştır.

Avrupa Konseyi (AK)

Türkiye, kurucu üyesi olduğu Avrupa Konseyi’nin (AK) siyasi rolü ve görünürlüğü ile etkinliğinin artırılmasına, Konsey üyeleri arasındaki birliğin ortak değerlerimiz olan insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü temelinde ilerletilmesine katkıda bulunmaktadır.

Ülkemiz, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Dönem Başkanlığı’nı 10 Kasım 2010 tarihinde devralmış, altı ay süreyle, 11 Mayıs 2011 tarihine kadar yürütmüştür.

Ülkemizin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Dönem Başkanlığı görevinde, Konsey tarihçesi bakımından önemli kazanımlara imza atılmış ve girişimimizle hayata geçirilen Avrupa Konseyi Komşuluk Politikası ile Konsey’in iş birliği araçlarına yenisi eklenmiştir.

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM) Türk Heyeti Başkanı Mevlüt Çavuşoğlu, Strazburg’da düzenlenen AKPM 2010 Genel Kurulu Kış Oturumu kapsamında 25 Ocak 2010’da AKPM Başkanlığına oy birliğiyle seçilmiştir.

Dönem Başkanlığımız sırasında, din özgürlüğünün temel niteliğini vurgulayan bir beyanname Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 21 Ocak 2011’de oy birliğiyle kabul edilmiştir. Avrupa’da yükselişe geçen hoşgörüsüzlük, dışlama, ayrımcılık, aşırıcılık gibi eğilimlerin nedenlerinin tespit edilerek, çözümünde AK’nin oynayabileceği rollerin belirlenmesi amacıyla, saygın ve tanınmış isme sahip, AK değerlerine bağlı dokuz şahsiyetten oluşan “Seçkin Kişiler Grubu” oluşturulmuştur.

Ülkemiz tarafından Ocak 2015’te AK bütçesine en fazla katkıda bulunan ülkeler (Almanya, İngiltere, İtalya, Fransa, Rusya) arasına girmek üzere bir girişim başlatılmış, Avrupa Konseyi Sekreteryası’ndaki Türk görevli sayısı da en fazla bütçe katkısında bulunan ülkeler seviyesine yükselmiştir. Yine bu ekseninde Avrupa Sosyal Haklar Komitesi (ASHK) üyeliğine ülkemizin adayı 2018 ve 2024’te seçilmiştir.

G20

Ülkemiz, dünya ekonomisinin yaklaşık %85'ini, ticaretinin %75'ini ve nüfusunun 2/3'ünü temsil eden G20'nin Dönem Başkanlığı'nı 1 Aralık 2014-16 Kasım 2015 tarihleri arasında üstlenmiştir.

G20 Dönem Başkanlığımız sırasında:

- ★ G20 tarihinde ilk kez Terörle Mücadele konusunda bir Liderler Bildirisi kabul edilmiş;
- ★ G20 tarihindeki ilk Enerji Bakanları Sonuç Bildirgesi yayınlanmış;
- ★ G20 Liderler Bildirgesinde acil çözüm bekleyen küresel bir mesele olan mülteci ve göç krizi ele alınmış;
- ★ G20 Gıda Güvenliği Eylem Planı oluşturulmuştur.

Dönem Başkanlığımız süresince 10'u Bakan düzeyinde olmak üzere yaklaşık 60 resmi toplantı düzenlenmiştir. G20 Dönem Başkanlığımız sırasında yıl boyunca gerçekleştirilen toplantılar ve 15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya'da ev sahipliği yaptığımız Liderler Zirvesi, ülkemizin ev sahipliği yaptığı en büyük çaplı uluslararası etkinliklerden biri olmuştur.



G20 Antalya Zirvesi, 15-16 Kasım 2015

G20'nin çalışmalarına ilgili kurumlarımızla birlikte aktif katkı sunulmaya devam edilmektedir. Zirvelerde kabul edilen bildirgelerle ülkemizin beklenti ve öncelikleriyle uyumlu kararlar alınması temin edilmektedir.

Ekonomik İşbirliği Kalkınma Teşkilatı (OECD)

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın (OECD) Paris dışındaki en büyük temsilciliği olan İstanbul Merkezi'nin açılmasına ilişkin Mutabakat Zaptı 31 Mayıs 2018'de Paris'te imzalanmış, resmi açılış Mart 2023'te gerçekleştirilmiştir.

Merkez; Avrasya, Orta Doğu, Kuzey Afrika, Güneydoğu Avrupa ve Güneydoğu Asya ile bölgesel programların yürütülmesinde eş güdüm işlevi görmek üzere ülkemizin gönüllü katkısıyla kurulmuştur. İstanbul Merkezi, OECD'nin Paris dışındaki en geniş kadrolu temsilciliğidir. (OECD'nin diğer ofisleri Berlin, Pekin, Cakarta, Kiev, Meksiko, New York, Tokyo ve Vaşington'da yerleşiktir.)

Ekonomik ve sosyal olarak sürdürülebilir, çevreyle uyumlu, yenilikçi ve kaliteli altyapı yatırımlarının kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik kriterleri çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutularak belgelendirilmesini ve projelerin özel sektör ile çok taraflı yatırım bankaları kaynaklarından daha fazla finansman çekebilmesini sağlamak amacıyla kurulan ve OECD ev sahipliğinde faaliyet gösteren Mavi Nokta Ağı'na ülkemiz Nisan 2024'te katılarak Yönlendirme Komitesi'nde yer almıştır.

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)

Ülkemiz, 2002 yılından bu yana üst düzeyli 60'ı aşkın etkinliğe ev sahipliği yaparak İİT bünyesindeki çalışmalarda önemli rol oynamıştır. İslam İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanlığımız (2016-2019) süresince düzenlenen 30'dan fazla üst düzeyli toplantıyla teşkilatın faaliyetlerine ivme kazandırılmış ve ülkemizin görünürlüğüne katkıda bulunulmuştur.

Dönem Başkanlığımız boyunca ülkemiz, Kudüs konulu iki Olağanüstü Zirve'ye ev sahipliği yapmıştır. Yeni Zelanda'daki terör saldırısının ardından İslam karışıklığına dikkat çekmek için 22 Mart 2019 tarihinde İstanbul'da İslam İşbirliği Teşkilatı Acil İcra Komitesi toplantısı düzenlenmiştir. Ayrıca, 4-5 Mayıs 2024 tarihlerinde Gambiya'da düzenlenen 15. İslam Zirvesi'nde ülkemizin adayı İslam İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreteri'nin İslamofobi Özel Temsilcisi olarak atanmıştır.

İsrail'in 7 Ekim 2023'ten bu yana işgal ettiği Filistin topraklarında gazetecilere yönelik saldırılarının ve dünya kamuoyuna yönelik dezenformasyon faaliyetlerinin ele alındığı, İslam İşbirliği Teşkilatı Enformasyon Bakanları Olağanüstü Toplantısı (ICIM), İslam İşbirliği Teşkilatı Enformasyon Bakanları Dönem Başkanı Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın çağrısı üzerine 24 Şubat 2024 tarihinde İstanbul'da toplanmıştır. Toplantıya 40 İİT üye ülkesinden 18 Bakan ile 2 gözlemci ülkeden 1 Bakan (KKTC Dışişleri Bakanı) ve medya

kuruluşlarının başkan/üst yöneticilerinden oluşan yaklaşık 200 üst düzey temsilci katılım sağlamışlardır. Ülkemiz, İİT bünyesinde faaliyet gösteren 8 kuruluőa ev sahipliği yapmakta olup tesisi kararlaőtırılan 2 oluőumun kuruluş çalışmaları ise devam etmektedir.

Ülkemizin önerisiyle, İslam İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreteri ve İslam İşbirliği Teşkilatı Rohingya Temas Grubu üyesi ölkelerin temsilcileriyle birlikte Kasım 2013'te Myanmar'a yapılan ziyaret, ölkemizin İslam İşbirliği Teşkilatı Temas Grubu içerisindeki yönlendirici konumunun bir göstergesini teşkil etmiştir. Ziyaret ayrıca, uluslararası toplumun dikkatinin Rohingya Müslömanlarının içerisinde bulunduğu olumsuz koşullara çekilmesi bakımından önemli bir vesile teşkil etmiştir.

Ülkemiz, Filistin meselesi başta olmak üzere İslam alemini ilgilendiren konuları istişare imkânı bulunan İslam İşbirliği Teşkilatı'nın çalışmalarına etkin katılım sağlamayı sürdürmektedir. İİT bağlamında 2000-2024 arası dönemde gerçekleştirilen başlıca faaliyetlerimiz:

- ★ 31. Dışışleri Bakanları Konseyi (2004)
- ★ 13. İslam Zirvesi (2016)
- ★ Olağanüstü İslam Zirvesi (2017)
- ★ Dışışleri Bakanları Konseyi Olağanüstü Toplantısı (2018)
- ★ Olağanüstü İslam Zirvesi (2018)



İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Olağanüstü Dışışleri Bakanları Toplantısı, 2019

Arap Ligi

Bölgesel bir başka yapılanma olan Arap Ligi ile de ilişkilerimiz gelişmektedir. Bu kapsamda 10 Eylül 2024'te Dışişleri Bakanımız, Arap Ligi Dışişleri Bakanları Konseyine hitap etmiştir. Türkiye'nin Kahire Büyükelçisi Arap Ligi Daimi Gözlemcisi olarak görevlendirilmiştir.



Gelişen Sekiz Ülke Teşkilatı (D-8)

1997 yılında ülkemizin öncülüğünde barış, diyalog, iş birliği, adalet, eşitlik ve demokrasi ilkeleri üzerine kurulan ve üyeleri arasındaki iş birliğini güçlendirmeyi hedefleyen D-8, bugün üç kıtaya yayılan yaklaşık 5 trilyon dolarlık ekonomik büyüklüğe ve 1,2 milyarlık bir nüfusa sahiptir. 1997 yılında Teşkilatın kurucu zirvesine ev sahipliği yapan ülkemiz, Teşkilat'ın 9. Zirvesine de 20 Ekim 2017 tarihinde İstanbul'da ev sahipliği yapmıştır. 2017-2021 yılları arasında dönem başkanlığı ülkemizce deruhte edilmiştir.

Ülkemizin girişimleriyle 8 Haziran 2024 tarihinde ülkemizin ev sahipliğinde İstanbul'da "Gazze'deki Durum" konulu Olağanüstü D-8 Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı düzenlenmiştir. Bu vesileyle D-8 ilk kez ülkemizin çağrısıyla siyasi bir gündemle bir araya gelmiştir. Toplantıda, Gazze'de derhal kalıcı ve koşulsuz ateşkes sağlanmasının ve İsrail'in Filistin halkına yönelik saldırılarının durdurulmasının talep edildiği bir Ortak Bildiri kabul edilmiştir.

Sekretaryası İstanbul'da kain D-8'in günümüz koşul ve gereksinimlerine yanıt veren, daha dinamik ve etkin bir yapıya kavuşturulmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. D-8'in genişlemesi hususu ilk defa Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından 9. Zirve (İstanbul-2017) sırasında gündeme getirilmiş olup, Azerbaycan 29 Nisan 2022 tarihinde üyelik başvurusunda bulunmuştur. 16-19 Aralık 2024 tarihlerinde Mısır'ın dönem başkanlığında düzenlenen 11. Zirve'de Azerbaycan oydaşmayla Teşkilat'a tam üye olarak kabul edilmiş; Teşkilat kuruluşundan bu yana ilk genişlemesini yaşamıştır. Azerbaycan, Teşkilat'a katılım belgesini Mart 2025'te D-8 Sekretaryası'na sunmuştur.

Türk Devletleri Teşkilatı (TDT)

Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirveleri sürecini kurumsallaştırmak hedefiyle Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve Kırgızistan arasında ihdas edilen Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nin (Türk Konseyi) ilk zirvesi 20-21 Ekim 2011 tarihlerinde Kazakistan'da gerçekleştirilmiştir. 12 Kasım 2021 tarihinde İstanbul'da yapılan 8. Zirve'de, Türk Konseyi'nin ismi Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) olarak değiştirilmiştir.



Teşkilat'a Özbekistan'ın üye, 2018 yılında Macaristan ve 2021 yılında Türkmenistan'ın gözlemci üye olarak katılmalarıyla Türk Dünyası'nın birlikteliğinin tesis edilmesi yolunda tarihi bir merhale kat edilmiştir. 11 Kasım 2022 tarihinde gerçekleştirilen Semerkant Zirvesi'nde KKTC, ilk defa anayasal adı ve bayrağı ile uluslararası bir teőkilatta gözlemci kabul edilmiştir.

Öte yandan, TDT sunduğı iş birliği fırsatları sayesinde üçüncü dünya ülkeleri için de cazip bir uluslararası teşkilat haline gelmiştir. Budapeşte'de yerleşik Türk Devletleri Teşkilatı Avrupa Temsilcilik Ofisi, Teşkilat'ın itibar ve görünürlüğünün arttığıının bir göstergesidir.

Ankara'da kain TÜRKSOY'un (Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı), İstanbul'da bulunan Ortak Türk Ticaret ve Sanayi Odası'nın, Bakü'de kain TÜRKPA (Türk Devletleri Parlamenterler Asamblesi) ile Türk Kültür ve Miras Vakfı'nın ve Astana'da yerleşik Uluslararası Türk Akademisi'nin ihdas edilmeleri TDT'nin giderek artan faaliyetlerine ivme kazandırmıştır. Son olarak, 18 Mayıs 2024 tarihi itibarıyla açılış toplantısı İstanbul'da yapılan Türk Yatırım Fonu, Türk Dünyası'nın ekonomik ve ticari kalkınmasına katkı sunacaktır.

Orta Asya Cumhuriyetleri'yle iş birliğimizin, bu ülkelerin siyasi ve ekonomik istikrarını geliştirecek yönde ilerletilmeye devam edilmesi, TDT'yi güçlendirecek adımların sürdürülmesi dış ilişkilerimizin kurumsal zemininin güçlendirilmesi hedefimiz doğrultusundaki çalışmalarımız arasında yer almaktadır.

Teşkilat, Milli Davamız Kıbrıs bakımından da önemli kazanımların elde edildiği bir alan yaratmıştır. KKTC'nin, 2022 yılında anayasal adıyla ve bayrağıyla TDT'ye gözlemci üye olmasına ilaveten, Azerbaycan'ın ev sahipliğinde 6 Temmuz 2024 tarihinde Şuşa'da düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatı Gayriresmi Zirvesi'ne KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar ve Dışişleri Bakanı Tahsin Ertuğrul katılmıştır. Böylece KKTC, ülkemiz dışında düzenlenen bir Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi'ne ilk kez katılım sağlamıştır.

TDT çatısı altında ticaret, bağlantısallık ve enerji güvenliği gibi konuların yanı sıra Orta Asya ülkeleriyle Türk kimliği, kültürü ve mirasına ilişkin birçok alanda bağlarımızı güçlendirecek sağlam adımlar atılmaktadır. Aynı zamanda TDT, üyeleri arasında kapsamlı ve bağlayıcı anlaşmaların akdedildiği, kalıcı iş birliği mekanizmalarının tesis edildiği bir teşkilat olarak giderek kurumsallaşan bir yapıya evrilmektedir.

Kırgızistan'ın ev sahipliğinde 6 Kasım 2024 tarihinde Bişkek'te gerçekleştirilen Türk Devletleri Teşkilatı 11. Zirvesi'ne ülkemizin yoğun girişimleriyle KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, onur konuğu olarak davet edilmiştir.



Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi- Devlet Başkanları 8. Zirvesi, 12 Kasım 2021

“Türk Devletleri Teşkilatı Üye Devletleri Arasında Dijital Ekonomik Ortaklık Anlaşması” ve “Türk Devletleri Teşkilatı Sivil Koruma Mekanizmasının Kurulmasına İlişkin Anlaşma” Türk Devletleri Teşkilatı 11. Zirvesi marjında ölkemiz öncölüğünde akdedilen önemli anlaşmaları teşkil etmiştir.

9-11 Eylül 2024 tarihlerinde Bakü’de 3. toplantısını gerçekteőtiren Türk Dünyası Ortak Alfabe Komisyonu, Latin harflerinden oluşan 34 harfli Ortak Türk Alfabesi üzerinde mutabık kalarak çalışmalarını başarıyla tamamlamıőtir.



Türk Devletleri Teşkilatı Devlet Başkanları Olaőanıöstü Zirvesi, 16 Mart 2023



TDT Dışışleri Bakanları Konseyi Toplantısı, 2024

MIKTA (Meksika, Endonezya, Kore Cumhuriyeti, Türkiye, Avustralya)

Ülkemiz, 7 Mart 2022–2 Mart 2023 tarihleri arasında Meksika, Endonezya, Kore Cumhuriyeti, Türkiye ve Avustralya arasında gayriresmî bir istişare ve eş güdüm platformu olan MIKTA'nın Dönem Başkanlığı'nı üstlenmiştir. Dönem Başkanlığımız süresince İstanbul'da TBMM Başkanı'mızın ev sahipliğinde düzenlenen MIKTA 8. Parlamento Başkanları Toplantısı dahil 79 etkinlik gerçekleştirilmiş; bunlardan 47'si Dış Temsilciliklerimizin öncülüğünde yapılmıştır. Söz konusu etkinlikler 25 farklı ülke ve 8 uluslararası kuruluş merkezine yayılmış olup, bu suretle başlangıçta BM merkezlerinde ve G20'de iş birliğini hedefleyen MIKTA, üye ülkeler arasında dünya sathında bir iş birliği platformuna dönüşmüştür.

Dönem Başkanlığımızda ayrıca, 1 Liderler Açıklaması, 1 Parlamento Başkanları Açıklaması, 1 Dışişleri Bakanları Bildirisi ve 4 Dışişleri Bakanları Açıklaması dahil 24 ortak belge yayımlanmıştır. Bunlardan 17'si çeşitli uluslararası platformlarda yayımlanmak üzere ilgili Daimî Temsilciliklerimizin eş güdümünde hazırlanmıştır.

Dönem Başkanlığımızın en öne çıkan faaliyeti ilk MIKTA Liderler Buluşması'nın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın iştirakleriyle G20 Bali Zirvesi sırasında gerçekleştirilmesi olmuştur. Böylelikle MIKTA iş birliği dikey olarak da geliştirilmiş, seviyesi yükseltilmiştir. Ayrıca, ülkemiz Dönem Başkanı sıfatıyla MIKTA adına Ukrayna'da, Pakistan'da ve Rohingya'lar için Bangladeş'te insani yardımlarda bulunmuştur.

Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ)

1992 yılında ülkemizin girişimleriyle kurulan KEİ, jeostratejik öneme sahip geniş Karadeniz havzasındaki en kapsayıcı teşkilattır. Karadeniz Bölgesi'nin son dönemde yaşanan jeopolitik gelişmeler neticesinde özellikle enerji ve bağlantısallık alanlarında daha da ön plana çıkmasıyla KEİ'nin önemi ve potansiyeline yönelik farkındalık artmıştır.

Ülkemiz Karadeniz bölgesinde barış, istikrar ve refahın tesisi bağlamında KEİ'ye büyük önem atfetmektedir. Ülkemizin 2023 yılının ikinci yarısında devraldığı dönem başkanlığı sırasında, özellikle 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı gibi KEİ'nin çalışmalarına etki eden tikanıklıkların giderilmesi için çaba sarf edilmiştir.

15 Aralık 2023 tarihinde Dışişleri Bakanlığımızın başkanlığında gerçekleştirilen Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Bakanlar Konseyi toplantısında teşkilatın 10 yıllık strateji belgesi niteliğinde olan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Ekonomik Gündemi'nin güncellenmesi, KEİ İş Konseyi'nin canlandırılması ve Proje Geliştirme Fonu'nun aktif hale getirilmesi sağlanmıştır.

Ülkemizin ev sahipliği yaptığı Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Zirveleri:

- ★ 10.Yıl Zirvesi / 2002
- ★ 15.Yıl Zirvesi / 25 Haziran 2007, İstanbul
- ★ 20.Yıl Zirvesi / 26 Haziran 2012, İstanbul
- ★ 25.Yıl Zirvesi / 22 Mayıs 2017, İstanbul

Ülkemizin Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanlığı yaptığı dönemler:

- ★ 1 Mayıs 2001-31 Ekim 2001
- ★ 1 Mayıs 2007-31 Ekim 2007
- ★ 1 Temmuz 2012- 31 Aralık 2012
- ★ 1 Ocak 2017-30 Haziran 2017
- ★ 1 Temmuz 2023-31 Aralık 2023

2023 yılında yürütölen Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanlığımızda:

- ★ Ekonomik Gündem belgesi Rusya-Ukrayna Savaşına rağmen güncellenmiştir.
- ★ KEİ İş Konseyi canlandırılmıőtır.
- ★ KEİ'nin ve KEİ Uluslararası Daimi Sekretaryasının dış ilişkileri güçlendirilmiştir.

Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci (GDAÜ)

Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci, 1990'ların baőındaki Bosna Savaşı'nın ardından 1934 yılında oluşturulan Balkan Antantı (Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya) ve 1953 yılında kurulan Balkan Paktı (Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya) gibi bölge ölkelerini içeren bir oluőtuma duyulan ihtiyaç çerçevesinde ölkemizin de inisiyatifiyle 1996'da kurulmuştur.

13 bölge ölkesinin tamamının dâhil olduğu tek bölgesel iş birliği forumu olan GDAÜ, 12 şubat 2000'de Bükreş Zirvesi'nde imzalanan "Güneydoğu Avrupa'da İyi Komşuluk İlişkileri, İstikrar, Güvenlik ve İşbirliği şartı" ile hukuki zemine oturmuőtur. Ülkemizin etkin biçimde katkıda bulunduğu GDAÜ, baőtta AB olmak üzere uluslararası planda bölgesel bir muhatap olarak kabul görmektedir.

Ülkemiz, 1998-1999, 2009-2010 ve 2020-2021 dönemlerinde üç kez GDAÜ Dönem Başkanlığını yürötmüştür. 2021 Antalya Zirvesi, aynı zamanda GDAÜ'nün kuruluşunun 25. yıl dönümüne de denk gelmiőt; Zirve'de Antalya Bildirisi'nin yanı sıra, Güneydoğu Avrupa 2030 Strateji Belgesi de kabul edilmiştir.

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)

Ülkemizin kurucu üyeleri arasında yer aldığı Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, bölgenin sosyal ve ekonomik potansiyelinin harekete geçirilerek sürdürülebilir kalkınmaya elverişli şartların oluşturulması amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. EİT, toplam 8 milyon km2 alana ve yaklaşık 500 milyon nüfusa hitap eden bir bölgesel teşkilat olup, 2022 yılında üye ülkelerinin küresel ticaretteki toplam payı %4,1'dir.

Ülkemiz son dönem başkanlığını Kasım 2019-Mart 2021 tarihleri arasında yürütmüş olup, 2002'den bu yana 3 zirveye ve 4 bakanlar konseyi toplantısına ilaveten ulaştırma, enerji, ticaret ve turizm başta olmak üzere pek çok sektörel toplantıya ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca, Erzurum, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı 2025 yılı Turizm Başkenti olarak seçilmiştir.

Ülkemizin EİT Dönem Başkanlığı üstlendiği dönemler:

- ★ Kasım 2019-Mart 2021
- ★ Ekim 2009-Aralık 2010
- ★ Mayıs 2001-Ekim 2002

Ülkemizin ev sahipliği yaptığı EİT Zirveleri:

- ★ 7.EİT Zirvesi / 14 Ekim 2002, İstanbul
- ★ 11.EİT Zirvesi / 23 Aralık 2010, İstanbul
- ★ 14.EİT Zirvesi / 04 Mart 2021 (Çevrimiçi)

Bütün bunlara ek olarak 2012'de başlattığımız girişimler neticesinde Ekonomik İşbirliği Teşkilatı 12. Zirve Toplantısı'nda KKTC, gözlemci üye olarak kabul edilmiştir.

Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı (ICAO)

2023 yılında hava yolu taşımacılığında 5. sırada olan ülkemiz aynı zamanda ICAO bütçesine en çok katkı yapan 17. ülke konumundadır.

Uluslararası Denizcilik Teşkilatı (IMO)

Ülkemiz, 1999 yılından bu yana iki yılda bir yapılan bütün IMO Konseyi seçimlerinde üyeliğe seçilme başarısı göstermiştir. Türkiye, son olarak 1 Aralık 2023'te gerçekleştirilen seçimlerde 168 geçerli oyun 143'ünü alarak rekor oyla Konsey'e tekrar seçilmiştir.

Kurumsal Düzeyde İlişki Tesis Ettiğimiz Başlıca Bölgesel OluŐumlarda Artış

2013'den bu yana Türkiye başlıca bölgesel iş birliği oluşumlarında geniş bir Şekilde temsil düzeyine kavuşmuştur.

- ★ Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu'nda (ECOWAS) Gözlemci Statüsü (2005)
- ★ Arap Ligi ile Türk-Arap İŞbirliği Forumu (2007)
- ★ Afrika Birliği'yle Stratejik Ortaklık (2008)
- ★ Körfez İŞbirliği Konseyi'yle Yüksek Düzeyli Stratejik Diyalog (2008)
- ★ Güney Ortak Pazarı'yla (MERCOSUR) İstişare ve İŞbirliği Mekanizması (2010)
- ★ Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'nin (ASEAN) kurucu metni olan Dostluk ve İŞbirliği Antlaşması'na taraf olunması (2010)
- ★ Karayipler Topluluğu'yla (CARICOM) İstişare ve İŞbirliği Mekanizması (2011)
- ★ Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu (CELAC) ile Diyalog Mekanizması (2013)
- ★ Őangay İŞbirliği Teşkilatı'yla Diyalog Ortaklığı (2013)
- ★ Vişegrad Grubu+Türkiye İŞbirliği Mekanizması (2013)
- ★ Pasifik İttifakı'na Gözlemci Üyelik (2013)
- ★ Asya İŞbirliği Diyalogu'na Katılım (2013)
- ★ Pasifik Adalar Forumu'nda (PIF) Forum Sonrası Diyalog Ortağı (2014)
- ★ Portekizce Konuşan Ülkeler Topluluğu'nda Ortak Gözlemci Statüsü (2014)
- ★ UN Women İcra Kurulu (2015)
- ★ Orta Amerika Entegrasyon Sistemi'nde (SICA) Bölge-Dışı Gözlemci Üyelik (2015)
- ★ Doğu Afrika Topluluğu (EAC) Ortaklık Fonu Gözlemci Üyeliliği (2015)

- ★ Doğu Karayip Devletleri Teşkilatı'yla (OECS) Kurumsal İşbirliği İhdasına Yönelik Mutabakat Zaptı (2016)
- ★ BM LAK Ekonomik Komisyonu ECLAC üyeliği (2017)
- ★ ASEAN Sektörel Diyalog Ortaklığı (2017)
- ★ Latin Amerika ve Karayipler Devletleri Topluluğu (CELAC) ile Daimi İşbirliği Mekanizması (2017)
- ★ Latin Amerika ve Karayipler Parlamentosu'na (PARLATINO) gözlemci üyeliğimiz (2021)
- ★ And Topluluğu'na (Andean Community) gözlemci üyeliğimiz (2022)
- ★ Büyük Göller Bölgesi Uluslararası Konferansı'nın (ICGLR) Dostlar ve Özel Temsilciler Grubu Üyeliği (2023)

Uluslararası ve Bölgesel Kuruluşlarda Üstlendiğimiz Dönem Başkanlıkları

- ★ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (2010-2011)
- ★ Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) (2011-2012, 2019-2021)
- ★ OECD Bakanlar Konseyi (2012)
- ★ Asya'da İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı (2010-2012, 2012-2014)
- ★ Türk Devletleri Teşkilatı (Eski adıyla Türk Konseyi) (2014-2015, 2021-2022)
- ★ Küresel Göç ve Kalkınma Forumu (2014-2015)
- ★ Akdeniz'in Deniz Çevresinin ve Kıyı Alanlarının Korunması Sözleşmesi Bürosu Dönem Başkanlığı (2014-2015)
- ★ G20 (2015)
- ★ Güneydoğu Avrupa Savunma Bakanları Süreci Koordinasyon Komitesi ve Siyasi-Askeri Yönlendirme Komitesi Sekreteryası Dönem Başkanlığı (2015-2017)
- ★ Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi 12. Taraflar Konferansı Dönem Başkanlığı (2015-2017)
- ★ İslam İşbirliği Teşkilatı (2016-2019)
- ★ Asya Parlamenter Asamblesi Dönem Başkanlığı (2017-2019)
- ★ Evrensel Posta Birliği İdari Konsey Başkanlığı (2017-2020)

- ★ Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) (2012, 2017 ve 2023'ün ikinci yarısı)
- ★ Karadeniz'de Güven ve Güvenlik Arttırıcı Önlemler (2017)
- ★ MIKTA (2017 ve 2022)
- ★ Asya'nın Kalbi-İstanbul Süreci (2018-2019)
- ★ Asya İşbirliği Diyalogu Dönem Başkanliğı (2019-2020)
- ★ Asya Parlamenter Asamblesi (2017 - 2021)
- ★ AGİT Güvenlik İşbirliği Forumu (AGİF) Dönem Başkanliğı (Ocak-Nisan 2020)
- ★ D-8 (2017- 2021)
- ★ Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci (GDAÜ) (2009-2010, 2020-2021)
- ★ EUREKA Dönem Başkanliğı (2023-2024)
- ★ RACVIAC-Güvenlik İşbirliği Merkezi Çok Uluslu Danışma Grubu'nun (MAG) Dönem Başkanliğı (2024)

Üst Düzey Türk Yetkililerin Bulunduğu Uluslararası Kurum ve Kuruluşlar

- ★ BM Kalkınma Programı (UNDP) Başkanliğı (2005-2009)
- ★ İİT Genel Sekreterliği (2005-2013)
- ★ Uluslararası Narkotik Kontrol Kurulu Başkanliğı (2009-2010)
- ★ Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (EUROCHAMBERS) Başkan Yardımcılığı (2010-...)
- ★ Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Başkanliğı (2010-2012)
- ★ Türk Devletleri Teşkilatı (Eski adıyla Türk Konseyi) Genel Sekreterliği (2010-2014)
- ★ Kimyasal Silahların Yasaklanması Teşkilatı Genel Direktörlüğü (2010-2014, 2014-2018)
- ★ Akdeniz için Birlik - Genel Sekreter Yardımcılığı (2010-2016, 2018-2021, 2021-2024)
- ★ BM Kalkınma Programı Başkan Yardımcılığı, Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu Bölge Direktörlüğü (2012-2018)
- ★ Türk Devletleri Teşkilatı (Eski adıyla Türk Konseyi) Genel Sekreter Yardımcılığı (2014-...)

- ★ AGİT Ukrayna Özel Gözlem Misyonu Başkanlığı (2014-2019, 2019-...)
- ★ Güneydoğu Avrupa Güvenlik İşbirliği Merkezi (RACVIAC) Direktörlüğü (2015-2018)
- ★ EİT Genel Sekreterliği (2015-2018)
- ★ EİT Genel Sekreter Yardımcılığı (Kurucu üye sıfatıyla ülkemize tahsisli olup sadece Genel Sekreterlik görevini üstlendiğimiz zamanlarda devredilmektedir.)
- ★ Birleşmiş Milletler Siyasi İşler Birimi Avrupa Direktörlüğü (2015-...)
- ★ Uluslararası Enerji Ajansı (UEA) İcra Direktörlüğü (2015-...)
- ★ AGİT Dönem Başkanının Müslümanlara Karşı Hoşgörüsüzlük ve Ayrımcılıkla Mücadele Özel Temsilciliği (2004-2008, 2014-2016, 2016-2018, 2019-2021, 2021-2022, 2022-2023, 2024)
- ★ NATO Genel Sekreter Yardımcılığı (2016 – 2020)
- ★ Dünya Sağlık Teşkilatı İcra Kurulu Üyeliği (2016-2019)
- ★ KEİ Genel Sekreter Yardımcılığı (Daimi olarak ülkemizce deruhte edilmektedir)
- ★ İİT Genel Sekreter Yardımcılığı (2019-...)
- ★ UNESCO Genel Konferans Başkanlığı (2019-2021)
- ★ BM 75. Genel Kurul Başkanlığı (2020)
- ★ Anna Lindh Vakfı Danışma Kurulu Üyeliği (2008-2014, 2015-2017, 2018-2021, 2022-2024)
- ★ Dünya Bankası İcra Direktörlüğü (2020-2024)
- ★ BM İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'nin denetim organı olan İşkencenin Önlenmesi Komitesi üyeliği (2020-2023)
- ★ BM Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi'nin denetim organı olan Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi üyeliği (2022-2026)
- ★ Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Kurulu (INCB) üyeliği (2022-2027)
- ★ BM Güvenlik Konseyi kararı uyarınca Afganistan bağlamında yürütülecek Bağımsız Değerlendirme sürecinde Özel Koordinatör olarak Afganistan konusunda Özel Koordinatör (2023)
- ★ KFOR Komutanlığı (10 Ekim 2023-10 Ekim 2024)

- ★ İİT Genel Sekreterinin İslamofobi Özel Temsilcisi (2024-...)
- ★ AGİT Müslümanlara Karşı Hoşgörüsüzlük ve Ayrımcılıkla Mücadele Özel Temsilcisi (2024-...)
- ★ AGİT Genel Sekreteri (2024-....)

Ev Sahipliği Yaptığımız Başlıca Uluslararası Etkinlikler

- ★ 7. EİT Zirvesi (2002)
- ★ EİT 15. Bakanlar Konseyi Toplantısı (2004)
- ★ NATO İstanbul Zirvesi (2004)
- ★ Cumhurbaşkanlığı Devir Teslim Töreni (28 Ağustos 2007)
- ★ Birinci Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi (18-21 Ağustos 2008, İstanbul)
- ★ Dünya Su Forumu (2009)
- ★ Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci (GDAÜ) Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi ve Güneydoğu Avrupa Devlet Başkanları Kültürel Koridorlar Zirve Forumu Sekizinci Toplantısı (2010)
- ★ GDAÜ Dışışleri Bakanları Toplantısı (2010)
- ★ EİT 20. Bakanlar Konseyi Toplantısı (2010)
- ★ 10. EİT Zirvesi (2010)
- ★ EİT 21. Bakanlar Konseyi Toplantısı (2011)
- ★ Türkiye-Afrika Ortaklığı Birinci Bakanlar Gözden Geçirme Konferansı (16 Aralık 2011, İstanbul)
- ★ BM En Az Gelişmiş Ülkeler Konferansı (2011)
- ★ Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi'nin (AGİT PA) Genel Kurul toplantısı (2013)
- ★ Akdeniz'in Deniz Ortamı ve Kıyı Bölgesinin Korunması Sözleşmesinin (Barselona Sözleşmesi) 18. Taraf Ülkeler Toplantısı (2013)
- ★ IV. Türk Konseyi Zirvesi (4-5 Haziran 2014, Bodrum)
- ★ Cumhurbaşkanlığı Devir Teslim Töreni (28 Ağustos 2014)
- ★ BM Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi'nin 12. Taraflar Konferansı (2015)
- ★ NATO Dışışleri Bakanları Toplantısı (2015)
- ★ Vişegrad Grubu (V4)+Türkiye Dışışleri Bakanları Toplantısı (2015)
- ★ Küresel Göç ve Kalkınma Forumu Zirve Toplantısı (2015)

- ★ G20 Zirvesi (2015)
- ★ Dünya Enerji Düzenleme Forumu (2015)
- ★ Somali Yüksek Düzeyli Ortaklık Forumu (2016)
- ★ İslam İşbirliği Teşkilatı -13. İslam Zirve Konferansı (2016)
- ★ İlk Dünya İnsani Zirvesi (2016)
- ★ UNESCO Dünya Miras Komitesi 40. Toplantısı (2016)
- ★ EXPO 2016 Antalya Uluslararası Botanik Sergisi (2016)
- ★ 23. Dünya Enerji Kongresi (2016)
- ★ Türkiye – Afrika Birinci Ekonomi ve İş Forumu (2-3 Kasım 2016, İstanbul)
- ★ Karadeniz Ekonomik İşbirliği Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi (2017)
- ★ 22. Dünya Petrol Kongresi (2017)
- ★ Uluslararası Kızılhaç-Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC) Genel Kurulu ve Kızılay Kızılhaç Hareketi Delegation Konseyi (2017)
- ★ Türkiye-Körfez İşbirliği Konseyi Yüksek Düzeyli Stratejik Diyalog Dışişleri Bakanları Altıncı Toplantısı (2017)
- ★ Türkiye-Orta Amerika Entegrasyon Sistemi (SICA) II. Dışişleri Bakanları Forumu (2017)
- ★ D-8 9. Zirvesi (20 Ekim 2017)
- ★ 11. MIKTA Dışişleri Bakanları Toplantısı (2017)
- ★ V. UNDP Ulusal Değerlendirme Kapasiteleri Konferansı (2017)
- ★ Türkiye-Afrika Tarım Bakanları Birinci Toplantısı ve Tarım İş Forumu (27-28 Nisan 2017, Antalya)
- ★ KEİ 25.Kuruluş Yıldönümü Zirvesi (22 Mayıs 2017)
- ★ KEİ 36. Dışişleri Bakanları Konseyi Toplantısı (29 Haziran 2017)
- ★ Küresel Güney-Güney Kalkınma Fuarı (27-30 Kasım 2017, Antalya)
- ★ Türkiye- Latin Amerika ve Karayip Devletleri Topluluğu (CELAC) ve Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu (ECLAC)

iőbirliĐiyle, ÷lkemizde LAK b÷lgesiyle ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geliştirilmesine y÷nelik d÷zenlenen uluslararası konferans (2018)

- ★ Türkiye – Afrika Ortaklığı II. Bakan D÷zeyinde G÷zden Geçirme Konferansı (11-12 Şubat 2018 , İőstanbul)
- ★ Türkiye-Batı Afrika ÷lkeleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) Ekonomi ve İş Forumu (22-23 Şubat 2018, İőstanbul)
- ★ Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın G÷reve Baőtama ve Yemin T÷renleri (9 Temmuz 2018)
- ★ Türkiye-Afrika İkinci Ekonomi ve İş Forumu (10-11 Ekim 2018, İőstanbul)
- ★ D-8 18. Bakanlar Konseyi Toplantısı (3 Kasım 2018)
- ★ VI. İőstanbul Arabuluculuk Konferansı (31 Ekim-1 Kasım 2019)
- ★ İİT Üyesi ÷lkeler III. Arabuluculuk Konferansı (1 Kasım 2019)
- ★ DEAŞ'la M÷cadele Uluslararası Koalisyonu – “YTS Çalışma Grubu Toplantısı” (7 Mayıs ve 19 Aralık 2019)
- ★ Asya'nın Kalbi-İőstanbul S÷reci Bakanlar Konferansı (2019-İőstanbul)
- ★ EİT 24. Bakanlar Konseyi Toplantısı (2019)
- ★ Türkiye-Bosna-Hersek-Hırvatistan ÷çlü Danışma Mekanizması Toplantısı (Kasım 2020)
- ★ Türkiye-Bosna-Hersek-Sırbistan ÷çlü Danışma Mekanizması Toplantısı (Kasım 2020)
- ★ 14. EİT Zirvesi (4 Mart 2021)
- ★ D-8 19. Bakanlar Konseyi toplantısı (7 Nisan 2021)
- ★ GDAÜ Dışışleri Bakanları Toplantısı ve GDAÜ Devlet ve H÷k÷met Baőtkanları Zirvesi (Haziran 2021)
- ★ GDAÜ Parlamenter Asamblesi 8'inci Genel Kurul Toplantısı (Haziran 2021)

- ★ VIII. Türk Konseyi Zirvesi (12 Kasım 2021, İstanbul)
- ★ Üçüncü Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi (16-18 Aralık 2021, İstanbul)
- ★ 12. MİKTA Dışışleri Bakanları Toplantısı (2022)
- ★ İslami Dayanışma Oyunları (2022-Konya)
- ★ TDT Olağanüstü Zirvesi (16 Mart 2023, Ankara)
- ★ KEİPA 61. Genel Kurulu (4-5 Mayıs 2023)
- ★ Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Göreve Başlama ve Yemin Törenleri (3 Haziran 2023)
- ★ Türkiye-Afrika Dördüncü Ekonomi ve İş Forumu (12-13 Ekim 2023, İstanbul)
- ★ DEAŞ'la Mücadele Uluslararası Koalisyonu Yabancı Terörist Savaşçılar Çalışma Grubu Toplantısı (26-27 Ekim 2023)
- ★ Filistin için Tek Yürek (15 Kasım 2023-İstanbul)
- ★ KEİ 47. Dışışleri Bakanları Konseyi Toplantısı (15 Aralık 2023)
- ★ Afganistan ve Çevresindeki DEAŞ Varlığından Kaynaklanan Tehdide İlişkin Diplomatik Grup Toplantısı (20-21 Kasım 2023)
- ★ 30 Mart Uluslararası Sıfır Atık Günü Etkinlikleri (2024)
- ★ “Yapay Zekanın Askeri Alanda Sorumlu Kullanımı” (REAIM) Çalıştayı (22-23 Mayıs 2024)
- ★ Olağanüstü D-8 Dışışleri Bakanları Konseyi Toplantısı (8 Haziran 2024)

1.2. Vatandaş ve Soydaşlarımız Odaklı Dış Politika

1.2.1. Konsolosluk Hizmetlerimiz

Yurt dıőındaki vatandaşlarımız ve vatandaşlarımıza sunulan konsolosluk hizmetleri, dıő politikamızın temel sacayaklarından birini oluőturmaktadır. Dıőıőleri Bakanlığımızca yūrūtūlen vatandaş odaklı dıő politikamız çerçevesinde geçtiğimiz 20 yılda konsolosluk hizmetlerimizin gerek nicelik gerek nitelik olarak geliőtirilmesine ve çeőtlendirilmesine; konsolosluk hizmetlerinin kalitesinin sūrrekli artırılmasına yōnelik çalıőmalarımız teknolojik geliőtmelere paralel olarak devam etmiőtir.

Yurt dıőında yaőayan vatandaşlarımızın bir yandan ana vatanları ve kōltūrleriyle bağlarını korumaları; öte yandan bulundukları ūlkelerin siyasi, ekonomik ve sosyal hayatına etkin katılmaları öncelikli hedeflerimiz arasında yerini korumaktadır.

Ūlkemiz halihazırda 70'in ūzerinde farklı konuda sunduğu konsolosluk hizmetiyle, yurt dıőında yaőayan vatandaşlarına en fazla sayı ve çeőtlilikte hizmet sunan ūlkelerin baőında gelmektedir. Geçtiđimiz yıllar içerisinde, teknolojinin bōtūn imkânlarından da faydalanılmak suretiyle konsolosluk hizmetlerinin kalite standartlarının yōkseltilmesi ve bu hizmetlerin hızının ve etkinliğinin artırılması bakımından önemli kazanımlar elde edilmiőtir.

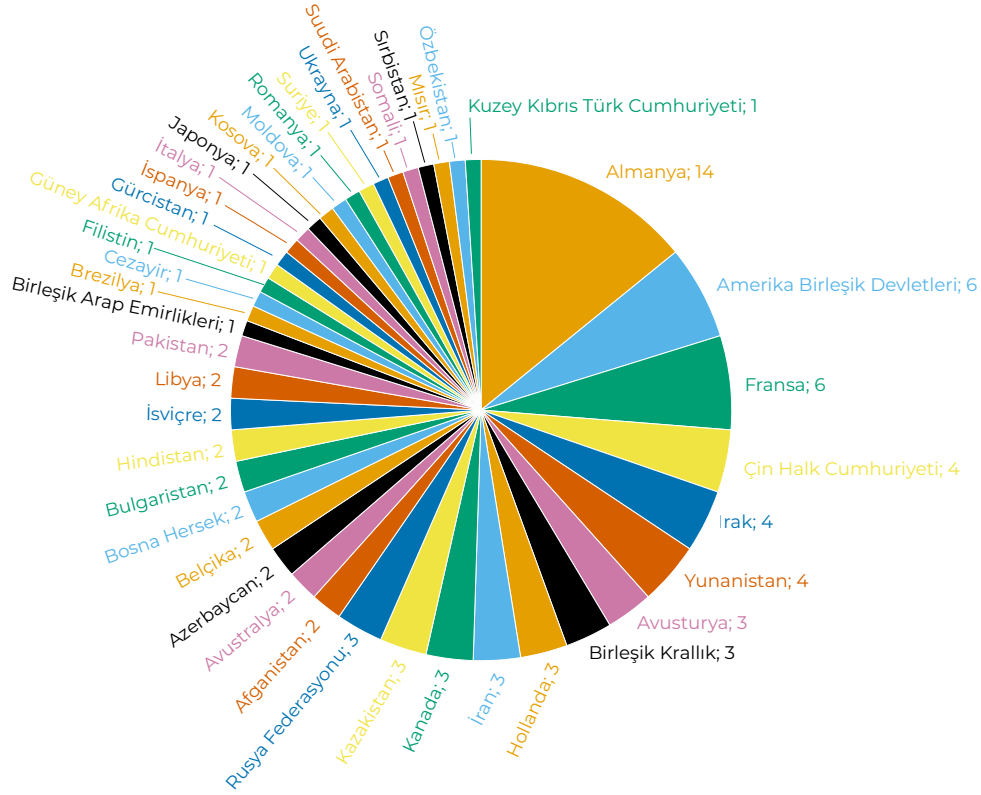
2000-2024 yılları içerisinde konsolosluk konuları çerçevesinde elde edilen kazanımlar ve çalışmalarımız aşağıda başlıklar halinde sunulmaktadır.

Başkonsolosluklarımız ve Fahri Başkonsolosluklarımız

Dıőıőleri Bakanlığı yurt dıőı teőtilatı son 20 yıldır bōyōk bir geliőtme sōrecinden geçmiőt olup; ūlkemiz bugōn itibarıyla 45 farklı ūlkede, 99 baőkonsolosluđumuz, 1 konsolosluk bōromuz, 1 konsolosluk ajanlığımız ve 1 ticaret ofisimiz ile faaliyet gōstermektedir. Son ačılan dōrt baőkonsolosluđumuz Tōrkistan, Necef, Oran ve Çengdu'dur. Manchester ve Kassel ise yine son yıllarda Avrupa'da hizmete baőlayan baőkonsolosluklarımız arasında yer almaktadır.

2024 sonu itibarıyla, 111 ūlkede 225 Fahri Baőkonsolosluđumuz/Konsolosluđumuz mevcuttur. Ūlkeler itibarıyla, mevcut baőkonsolosluklarımızı gōsteren bir őema aőađıda sunulmaktadır.

Başkonsolosluklarımız



Konsolosluk Hizmetlerinde Sağlanan Yenilikler

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza konsolosluk hizmetlerini sunmak üzere dış temsilciliklerimizce kullanılan “Konsolosluk.Net” uygulaması ilk kez 2006 yılında, diğer kamu kurumlarıyla tek yönlü olacak şekilde entegre edilmek suretiyle uygulamaya konmuştur. Anılan uygulamanın ikinci sürümü ise Kasım 2014’te kamu kurumlarıyla çift yönlü entegrasyon olacak şekilde uygulamaya alınmıştır. Konsolosluk.Net’in üçüncü sürümü çalışmaları sürmektedir.

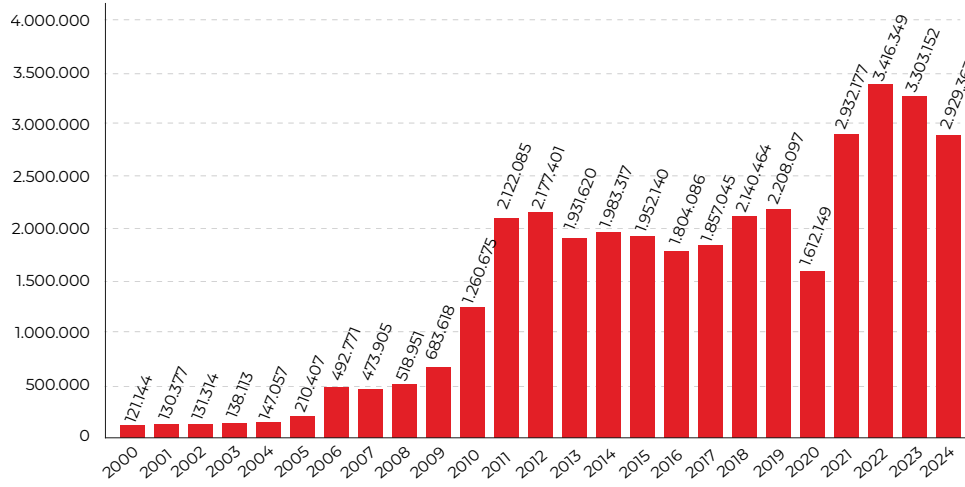
2014 yılında konsolosluk randevu sistemi devreye girmiş; vatandaşlarımızın “konsolosluk.gov.tr” adresi üzerinden temsilcilik seçmek suretiyle randevu almalarına imkân sağlanmıştır. Böylelikle temsilciliklerimizde yoğunluk oluşması ve vatandaşlarımızın uzun saatler sıra beklemesi gibi sorunların önüne geçilmiştir.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın e-Devlet hesap işlemlerinin doğrudan dış temsilciliklerimizce yapılmasının yolunu açan SMS ile e-Devlet şifresi alabilme, kimlikle cep telefonu numarası doğrulama, SIM kart blokesi kaldırma ve e-Devlet girişinde kullanılan iki aşamalı giriş özelliğini kapatma modülü devreye alınmış ve vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur.

Ayrıca “Çevrimiçi Konsolosluk İşlemleri” adlı uygulama sayesinde, e-Devlet kullanıcılarının Adli Sicil Belgesi, Doğum, Evlenme ve Ölüm (Formül A-B-C) veya Nüfus Kayıt Örneği başvurularını çevrim içi ortamda yapmalarına ve belgelerini temsilciliğe gitmeden posta yoluyla almalarına imkân tanınmıştır.

Dış temsilciliklerimizce, 2000-2024 yılları arasında verilen konsolosluk işlem sayıları, aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere, son 20 yılda kayda değer bir artış göstermiştir. Son 10 yılın ortalama yıllık konsolosluk işlem sayısı 2,4 milyonu aşmış; son 4 yıldır ise temsilciliklerimizce yıllık ortalama 3 milyon ve üzerinde konsolosluk işlemi gerçekleştirilmiştir.

2000-2024 Arası Konsolosluk İşlem Hacmimiz



Konsolosluk Çağrı Merkezi (KÇM)

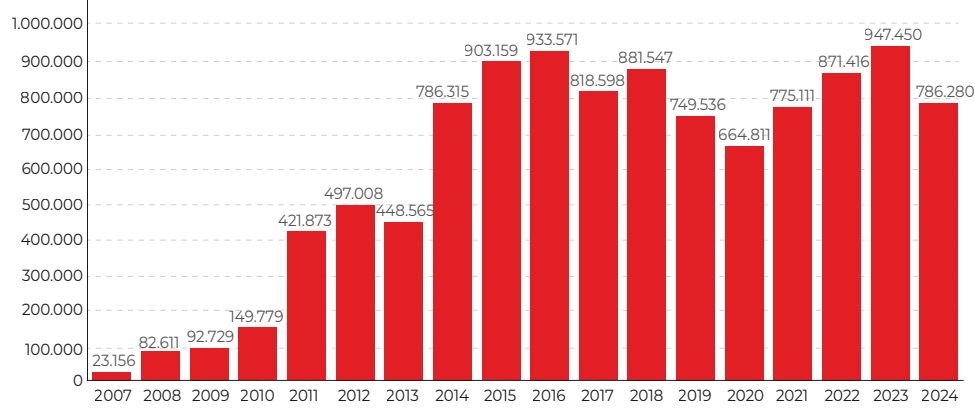
Konsolosluk Çağrı Merkezi, 7 gün 24 saat esasına göre Türkçe'nin yanı sıra sekiz dilde (İngilizce, Almanca, Felemenkçe, Fransızca, İtalyanca, Rusça, Arapça ve Uluslararası İşaret Dilinde) hizmet vermektedir.

İlk aşamada vatandaşlarımızın konsolosluk konularındaki sorularını yanıtlamak üzere kurulan KÇM, aradan geçen süre zarfında pandemi süreci, deprem felaketi, vize konuları, savaş ve kriz süreçleriyle birlikte son dönemde vatandaşlarımızın kriz bölgelerinden tahliyelerinde de tecrübe edildiği üzere güncel konularda da ana başvuru merkezi haline gelmiştir.

2007 yılında toplam 23.156 çağrı yanıtlayan KÇM, 2024 yılında 786.280 çağrıya yanıt vermiş; kuruluşundan itibaren 10,8 milyonu aşkın çağrı yanıtlamıştır. KÇM halihazırda günlük ortalama 2 binin üzerinde çağrı yanıtlamaktadır. Yıllar içerisinde KÇM'ye ulaşan çağrı sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. KÇM'nin kuruluşundan bu yana alınan acil yardım talebi sayısı ise 500 bini aşmıştır.

Bunun yanı sıra, “Konsolosluk.gov.tr” üzerinden işitme engelli vatandaşlarımıza yönelik “Canlı Destek” uygulaması, KÇM WhatsApp acil durum hattı ve “web chat” de etkin şekilde kullanılan uygulamalar arasındadır.

KÇM Çağrı Verileri



E-Devlet ve E-Tebliğat Hizmetleri: Vatandaşın Devlete Her Daim Doğrudan Erişimi

Özellikle geniş coğrafyalarda vatandaşlarımızın mümkün olduğunca temsilciliklerimize gitmeden işlemlerini gerçekleştirebilmelerini teminen, çevrim içi ortamda verilebilecek hizmetlere azami önem ve öncelik verilmektedir. Bu çerçevede, özellikle e-Devlet ve e-Tebliğat hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına; vatandaşlarımıza çevrim içi ortamda verilebilecek hizmetlerin çeşitlendirilmesine ilişkin çalışmalarımız sürdürülmektedir.

Yurt dışında e-Devlet şifresi verilmeye başlandığı tarih olan 3 Eylül 2010'dan bu yana, 2024 yıl sonu itibarıyla toplam 1 milyona yakın e-Devlet şifresi verilmiştir. Geçtiğimiz 14 yılda verilen e-Devlet şifrelerinin %15'i, 2024 yılında tatbik edilmiştir.

Adalet Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ve PTT ile yapılan kurumlar arası protokol neticesinde Nisan 2023 itibarıyla başkonsolosluklara gitmeye gerek kalmadan tebligatlara erişim mümkün olabilmektedir. Ocak 2025 itibarıyla yurt dışı misyonlarımızca açılan e-Tebliğat hesabı 18 bini, gönderilen e-Tebliğat sayısı ise 32 bini aşmıştır.

Ayrıca, vatandaşlarımıza verilen e-Tebliğat hesaplarının etkin kullanılması ve tebligat usulleri arasında daha öncelikli hale getirilmesi amacıyla 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nda değişiklik yapılması (1970 ve sonrası doğumlu yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız için e-Tebliğatın zorunlu hale getirilmesi) hakkındaki çalışmalarda Dışişleri Bakanlığımızca eş güdüm sağlanmaktadır. Yapılması öngören tadil ile tebligat işlemlerinin büyük ölçüde kolaylaşacağı ve misyonlarımız üzerindeki iş yükünün azalacağı öngörülmektedir.

Sanal Pos ve Fiziki Pos

Vatandaşlarımızın konsolosluk harçlarını, akıllı telefonları veya masaüstü bilgisayarları aracılığıyla çevrim içi ödemelerine imkân tanınmıştır. 2018’de başlatılan Sanal POS sistemi aracılığıyla Aralık 2024 itibarıyla 122 temsilciliğimiz, 14 farklı para biriminde ödeme alabilmektedir.

Gezici Konsolosluk Hizmetleri

Konsolosluk hizmetlerini uzak coğrafyalarda bulunan vatandaşlarımızın ayağına götürmek amacıyla yürüttüğümüz “Gezici Konsolosluk Hizmeti” yurt dışında, özellikle yaşlı ve engelli vatandaşlarımız nezdinde, memnuniyet yaratan ve talep edilen bir uygulama haline gelmiştir. 2019 yılında dış temsilciliklerimizce 21 defa verilen Gezici Konsolosluk Hizmeti, 2023 yılında 74’e ulaşmıştır. 2024 yılında ise 60 farklı şehirde toplam 43 Gezici Konsolosluk Hizmeti verilmiştir.

Tasdik İşlemleri

2024 yılında işlem yapan banko sayısı artırılmış ve güvenlik sistemleri yenilenmiştir. 2024 yılı içerisinde 44 bin 556 kişinin toplam 133 bin 414 adet evrakına tasdik işlemi gerçekleştirilmiştir.

Tahliye Çalışmaları

Kriz dönemlerinde yurt dışında bulunan vatandaşlarımıza destek sağlanmakta, vatandaşlarımızın talep ve beklentilerine anında yanıt verilebilmesi için gerekli önlemler zamanlı bir şekilde alınmaktadır. Dışışleri Bakanlığımızca kriz bölgelerinden vatandaşlarımızın tahliyesi için son 15 yılda yapılan operasyonlardan öne çıkanlar aşağıda sunulmaktadır.

Tunus ve Libya’da Ocak 2011’de başlayan iç karışıklık ve toplumsal olayların vatandaşlarımızın hayatını doğrudan etkileme boyutuna varması üzerine askeri uçaklar, feribotlar, deniz otobüsleri, THY uçakları ile yürütölen tahliye çalışmalarıyla 5 bini yabancı olmak üzere, yaklaşık 25 bin kişinin Libya’dan Türkiye’ye getirilmesi sağlanmıştır.

Aralık 2013’te Güney Sudan Hava Kuvvetleri’ne ait bir uçakla Juba’da bulunan 22 vatandaşımızın tahliyesi yapılmıştır.

Libya’nın doğusunda Bingazi merkezli olarak silahlı unsurlar arasındaki çatışmaların yoğunlaşarak sürmesi, bu gelişmelerin ölkë geneline yayılarak kamu düzeninin bozulmasına ve güvenlik zafiyetine dönüşmesinden ötürü 2014 yılında başlayan ve 2015 yılı başında da devam eden çeşitli tahliye operasyonlarıyla 2.500’e yakın vatandaşımızın ölkemize dönüşü sağlanmıştır. Aynı yıl içerisinde Temmuz 2014 tarihinde 171 vatandaşımız Somali’den tahliye edilmiştir.

2022’nin ilk çeyreğinde, Ukrayna savaşı sürecinde 187 otobüs, 7 tren, 13 tren vagonu ve 19 uçak ile 18 bini aşkın kişi ölkemize tahliye edilmiştir.

Sudan'daki karışıklıklar nedeniyle, 17 Ağustos 2023 tarihi itibarıyla 2.013'ü Türk vatandaşı, 421'i yabancı toplam 2.434 kişi Sudan'dan tahliye edilmiştir.

Nijer'deki darbe girişiminden sonra ülkede yaşanan iç karışıklıklar sebebiyle Ağustos 2023 itibarıyla Nijer'de geçici olarak bulunan 63 Türk vatandaşı ve 160 yabancı ülke vatandaşının özel uçuşla ülkemize nakli sağlanmıştır.

Gazze'ye yönelik İsrail saldırılarının başladığı 7 Ekim 2023 tarihinden beri 524'ü vatandaşımız, 171'i KKTC vatandaşı, 928'i bunların yabancı yakınları ve 71'i Türk medya/TİKA mensupları ile aile bireyleri olmak üzere toplam 1.694 kişinin Gazze'den çıkışı sağlanmıştır.

Lübnan'da yaşanan olaylar nedeniyle, 966 kişi 10 Ekim 2024 tarihinde Beyrut Limanı'ndan ayrılan iki gemimiz ile tahliye edilmiştir. 17 Ekim 2024'te gerçekleştirilen tahliye amaçlı charter uçuşuyla ise 137'si vatandaşımız, 32'si yabancı olmak üzere, 169 kişi ülkemize nakledilmiştir.

12 Mayıs 2025 tarihinde Libya'da başlayan çatışmalar nedeniyle Trablus'ta geçici olarak bulunan 82 vatandaşımızın yanı sıra 2 Filipinler, 1 Ürdün ve 1 Bosna-Hersek vatandaşının Libya'dan tahliyesi sağlanmıştır.

Koronavirüs Salgını – Cumhuriyet Tarihimizin En Büyük Tahliye Operasyonu

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra karşı karşıya kalınan en kapsamlı ve derin küresel sına olarak nitelenen Koronavirüs salgını bağlamındaki gelişmelerin izlenmesi, vatandaşlarımıza yardım sağlanması ve ilgili kurumlarla eş güdüm tesis edilmesi amacıyla 25 Mart 2020 tarihinde Dışişleri Bakanlığı Koordinasyon ve Destek Merkezi kurulmuştur.

Bakanlık yurt içi ve yurt dışı teşkilatının yoğun mesaisiyle Cumhuriyet tarihimizin en büyük tahliye operasyonu kapsamında, yurt dışında Brezilya'dan Moritanya'ya ve Kanada'dan Dominik Cumhuriyeti'ne kadar 142 ülkeden 100.000'den fazla vatandaşımızın yurda dönüşünü sağlanmıştır.

Salgın sürecinde Türkiye'deki yabancıların ülkelerine tahliyeleri için 91 ülkeye destek verilmiş ve böylelikle 38.000'in üzerinde kişi ülkelere dönebilmiştir. "Dost kara günde belli olur" anlayışına sahip bir millet olarak ülkemizden tıbbi malzeme yardım talep eden 161 ülkeye ve 12 uluslararası kuruluşla dost eli uzatılmıştır.

Salgın döneminde, Dışişleri Bakanlığı Koordinasyon ve Destek Merkezi'nin eş güdümünde tüm Büyükelçiliklerimiz ve Başkonsolosluklarımız yurt dışında zor durumda kalan vatandaşlarımıza 7 gün 24 saat hizmet sağlamıştır. Bazı durumlarda, vatandaşlarımızın başka bir ülkeden kalkan tahliye uçaklarına binebilmeleri için sınır kapıları özel izinle açılmış, havalimanlarına intikalleri sağlanmış, sağlık durumu ağır seyredenlere ambulans uçak temin edilmiş ve hastalara ilaç tedarik edilmiştir. Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Çağrı Merkezi, salgın bağlamında 240.000'den fazla çağrıya yanıt vermiştir.

DIşIşleri Bakanlığı, salgın döneminde kritik ulaştırma ve ticaret hatlarının açık kalması için çaba göstermiş, normalleşme döneminde seyahat yasaklarının kaldırılarak uçuşların başlaması ve turizmin canlanması için çalışmıştır.

Ambulans Uçak Hizmeti

Yurt dışında bulundukları ölkelerde tedavileri mümkün olmayan vatandaşlarımız temsilciliklerimizin koordinasyonunda Sağlık Bakanlığı Acil Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından ambulans uçakla ölkemize getirilerek daha ileri tedavi imkânlarına kavuşturulmaktadır.

Yurt Dışında Gerçekleştirilen Seçimler

Yurt dışındaki vatandaşlarımızın ölkemizdeki siyasi hayata ve demokratik sürece verecekleri oylarla katkı sağlamalarına da büyük önem ve öncelik verilmektedir.

Mayıs 2012’de yürürlüğe giren 6304 Sayılı Kanun ile yurt dışındaki seçmenlerin milletvekili genel seçimi, cumhurbaşkanı seçimi ve halk oylamasında bulundukları ölkelerde oy vermeleri hüküm altına alınmıştır.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız ilk kez 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri’nde bulundukları ölkelerde oy kullanmıştır. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimleri’nde seçimlere katılım oranı %18,94 olarak kaydedilmiştir.

2014 yılından bu yana yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın temsilciliklerimizce yurt dışında açılan sandıklarda oy kullandıkları seçimler aşağıda sunulmaktadır:

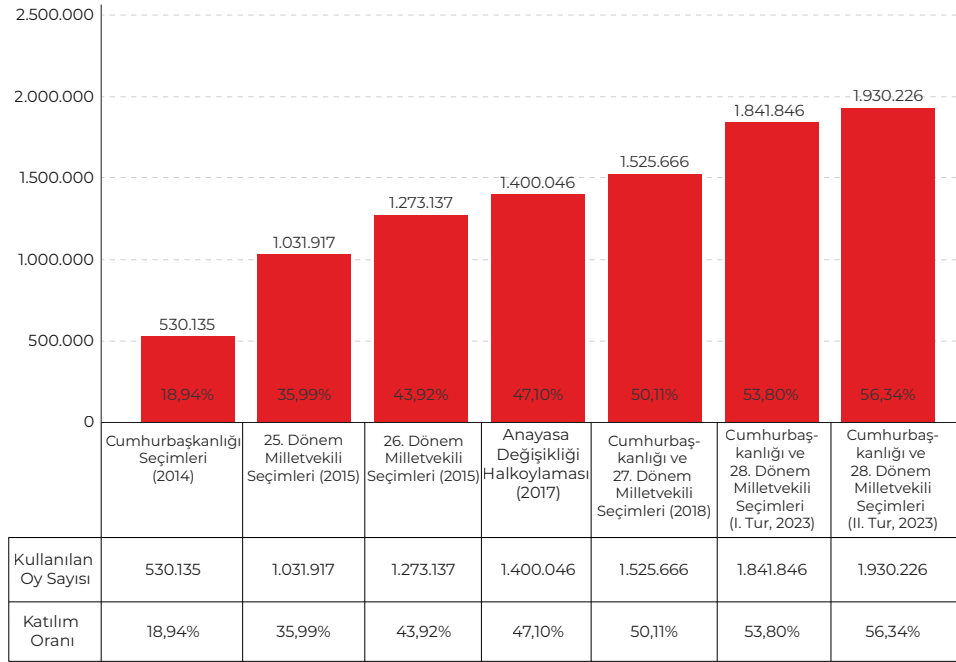
- ★ Cumhurbaşkanlığı Seçimleri, 2014
- ★ 25. Dönem Milletvekili Seçimleri, 2015
- ★ 26. Dönem Milletvekili Seçimleri, 2015
- ★ Anayasa Değişikliği Halkoylaması, 2017
- ★ Cumhurbaşkanlığı ve 27. Dönem Milletvekili Seçimleri, 2018
- ★ Cumhurbaşkanlığı ve 28. Dönem Milletvekili Seçimleri I. Tur, 2023
- ★ Cumhurbaşkanlığı Seçimleri II. Tur, 2023

Son olarak, Mayıs 2023’te gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimi’nde gümrük kapılarında ve 73 ölkedeki 151 Temsilciliğimizce 167 noktada kurulan 5.114 sandıkta oy verme hakkı bulunan seçmenlerin %53,80’i (1.841.846) oy kullanmıştır. Cumhurbaşkanlığı Seçimi İkinci Tur Oylaması’nda ise seçimlere katılım oranı %56,34’e yükselmiştir.

Keza son seçimlerde, ilk defa olmak kaydıyla, temsilciliğimizin bulunmadığı 9 ülkede ve 16 şehirde (Almanya: Aachen, Bremen, Regensburg; Avusturya: Innsbruck, Linz, Graz; Fransa: Orleans, Mulhouse, Clermont-Ferrand; ABD: Long Island, South Jersey; Belçika: Hasselt; Danimarka: Aarhus; Hollanda: Eindhoven; İngiltere: Leicester; KKTC: Güzelyurt) ilk kez sandık açılmıştır.

Yurt dışında gerçekleştirilen seçimlerde yıllar içerisinde getirilen yenilikler arasında: randevu sisteminin kaldırılması, oy verme işlemlerinde temsilcilik ayırımına son verilmesi, oy verme günleri ile kabin ve sandık sayısının artırılması ve hafta sonları daha fazla sandık açılmasına imkân sağlanması yer almıştır. Söz konusu yeniliklerin seçimlere katılım oranını yükselttiği gözlenmiş olup, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın 2014-2023 yılları arasında ülkemizde düzenlenen seçimler kapsamında yurt dışında kurulan sandıklarda oy verme oranlarını gösteren tablo aşağıda sunulmaktadır.

Seçimlere Yurt Dışından Katılım Oranı ve Kullanılan Oy Sayısı



Yurt Dışında Yaşayan Vatandaşlarımıza Sunulan Diğer Hizmetler

2024 yılında, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza din ve eğitim hizmeti vermek üzere Bakanlıklar Arası Ortak Kültür Komisyonu (BAOKK) marifetiyle toplam 1.440 din görevlisi, 1.653 öğretmen ve 143 okutman görevlendirilmiştir.

2024 yılı sonunda Millî Eğitim Bakanlığımız talebiyle yapılan bir çalışma neticesinde yurt dışında 430.000'i aşkın vatandaşımızın ilköğretim çağında olduğu tespit edilmiştir. Yurt dışında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ve Dışişleri Bakanlığı ile eş güdüm içerisinde 13 ülkede 64 eğitim kurumu (ilkokul, ortaokul, lise, Türkiye Türkçesi Öğretim Merkezi) faaliyet göstermektedir.

2001 yılında Almanya özelinde, dış temsilciliklerimizde vatandaşlarımıza hukuk danışmanlığı hizmeti verilmeye başlanmış olup, 2024 yılı itibarıyla 37 Temsilciliğimizde hukuk danışmanlığı hizmeti verilmektedir. Yurt dış temsilciliklerimizce vatandaşlarımıza verilen aile danışmanlığı hizmeti ise 2022 yılında yine Almanya özelinde başlatılmış olup, 15 temsilciliğimizde Aile ve Sosyal Destek Danışmanı görev yapmaktadır.

Türk ailelerin çocuklarının çeşitli sebeplerle koruyucu ailelerin velayeti altına alınması sebebiyle vatandaşlarımızın yaşadığı sorunlar da yine Büyükelçiliklerimiz ve Başkonsolosluklarımızla eş güdüm halinde takip edilmektedir.

1.2.2. Vize ve Göç Yönetimi

Vize Politikaları

★ *Vize Rejimi Genel Görünümü*

Vatandaşlarımızın ve yabancıların tabi olduğu güncel vize rejimine Bakanlığın “www.mfa.gov.tr” internet adresinden ulaşılmaktadır.

2024 yılı sonu itibarıyla:

- ★ Vatandaşlarımız 78 ülkeye vizesiz seyahat edebilmektedir.
- ★ Vatandaşlarımız KKTC, Azerbaycan, Gürcistan, Moldova ve Ukrayna’ya T.C. Kimlik Kartıyla seyahat edebilmektedir.
- ★ 99 ülke vatandaşı vizesiz Türkiye’ye seyahat imkânından yararlanmaktadır.
- ★ 58 ülke vatandaşı istizana tabi tutulmaktadır.
- ★ 46 ülke vatandaşı ise istizana tabi olmayıp sadece vizeye tabi tutulmaktadır.
- ★ 20 ülke vatandaşı ön koşulsuz e-vize imkânından yararlanmaktadır.
- ★ 24 ülke vatandaşı da belirli şartları taşıması halinde ön koşullu olarak e-vize hizmetinden faydalanabilmektedir.

Vatandaşlarımız, 2002 yılında 42 ülkeye vizesiz seyahat imkânına sahipken 2024 yılı sonunda bu sayı 78’e yükselmiştir. Bu veriler Türkiye’nin vize politikalarının zaman içerisinde nasıl değiştiğini ve Türk vatandaşlarının seyahat özgürlüğünün nasıl geliştiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Nisan 2013 itibarıyla e-vize sistemi devreye alınmış olup, ülkemize seyahat etmek isteyen yabancılar için online 7/24 e-vize imkânı sağlanmıştır.

★ *Vize Aracılık Hizmetleri*

Vize işlemlerinin daha süratli şekilde sonuçlandırılması, temsilciliklerimiz önünde yaşanacak yoğunluğun ve bunun yaratabileceği güvenlik riskinin azaltılması ve kısıtlı insan kaynağımızın daha verimli kullanılabilmesi bakımından vize başvuru sayısının yüksek olduğu temsilciliklerimiz tarafından Vize Başvuru Merkezleri aracılığıyla başvuru kabul edilmeye başlanmıştır.

30 Nisan 2019 tarihinde yayımlanan “Vize Aracılık Hizmeti Alınmasına İlişkin Yönetmelik” kapsamında toplamda 12 vize aracı firması yetkilendirilmiş olup, bahse konu olan firmalar tarafından 60 ülkede ve 89 Temsilciliğimizde etiket vize aracılık hizmeti sunulmaktadır.

Göç Alanında Faaliyet Gösteren Uluslararası Kuruluşlarla İlişkiler

★ *Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK)*

1950 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun aldığı bir kararla kurulan Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin (BMMYK) görev yönergesi 2003 yılından bu yana, “mülteci sorunu çözülene kadar” kaydıyla daimî hale getirilmiştir. Dünya genelinde mülteci sorunlarına kalıcı çözümler bulmak ve mültecilere gerekli korumanın sağlanması amacıyla uluslararası faaliyetleri koordine etme ve yürütmekle görevli olan BMMYK’nın faaliyetleri insani ve sosyal bir nitelik taşımaktadır. Bu doğrultuda BMMYK, uluslararası mülteci koruma rejiminin daha etkin hale getirilmesi amacıyla çaba sarf etmektedir. BMMYK’nın görev alanına vatansız kişiler de dahildir.

Ülkemizin dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülkelerden biri konumuna gelmesiyle birlikte BMMYK’yla ilişkilerimiz yoğunluk kazanmış, karşılıklı temas ve ziyaretlerin sıklığı artmıştır. Bu durum, BMMYK nezdindeki ağırlığımızın artmasına da vesile olmuştur.

1 Eylül 2016’da BMMYK Ankara Ofisi’nin statüsünü düzenleyen “Evsahibi Ülke Anlaşması” imzalanmış, BMMYK’nın ülkemizle ileri seviyede olan iş birliği bu anlaşmayla taçlandırılmıştır. Anlaşma 2018’de TBMM’de Genel Kurul tarafından da onaylanmıştır. Anlaşmalara ek olarak ülkemiz BMMYK bütçesine gönüllü katkı yapmaktadır.

Afgan Mülteciler İçin Çözümler Stratejisi- Destek Platformu (*Solutions Strategy for Afghan Refugees - Support Platform, SSAR-SP*) Çekirdek Grup üyeliğimizin ardından BMMYK’yla ilişkilerimize bir boyut daha eklenmiştir.

2015 yılında Suriye krizine yanıt olarak Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) iş birliğiyle Birleşmiş Milletler Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı (the Regional Refugee and Resilience Plan-3RP) oluşturulmuştur. Ülkelerindeki savaş ortamından kaçan Suriyelilere ev sahipliği yapan dört ülkedeki (Türkiye, Lübnan, Ürdün, Mısır) Suriyelilere ve bu durumdan etkilenen ev sahibi topluma insani ve kalkınma yardımlarının yapılmasını içermektedir.

3RP kapsamında hazırlanan raporlar, kurumlarımızdan gelen ihtiyaç taleplerine binaen şekillenmekte olup, yıllık olarak belirlenen fonların büyük kısmı (%74-75) geçici koruma altındaki Suriyelilerin temel ihtiyaçları için harcanırken, 8 Aralık 2024 sonrası gönüllü geri dönüşlere ayrılan bütçe konusunda değışikliğe (artış yoluna) gidilmiştir.

Suriye'ye yönelik üst düzeyli insani yardım kapsamında her yıl taahhüt konferansları düzenlenmektedir. Bu konferanslar 2013, 2014 ve 2015'te Kuveyt'te, 2016'da ise Londra'da düzenlenmiştir. Avrupa Birliği 2017 yılında konuyu üstlendiğini ve bu konferansları "Brüksel Konferansları" olarak düzenleyeceğini açıklamıştır. Brüksel Konferansları Suriye'ye ve sığınmacılara ev sahipliği yapan ülkemiz, Ürdün, Lübnan, Irak ve Mısır'a uluslararası yardım taahhüdü yapılan temel platform olma özelliği taşımaktadır.

★ *Uluslararası Göç Teşkilatı*

Göç hareketlerinden etkilenen kişi ve gruplara yardım sağlamakla görevli olan Uluslararası Göç Teşkilatı (IOM), aynı zamanda göç sorunlarının ele alındığı uluslararası bir platform niteliğindedir.

Uluslararası Göç Teşkilatı'nın temelleri, 1951 yılında Brüksel'de yapılan Uluslararası Göç Konferansı'nda atılmıştır. Bu konferansta alınan karar uyarınca kurulan "Intergovernmental Committee for European Migration", 1980 yılında "Intergovernmental Committee for Migration" olarak yeniden adlandırılmış ve bu kuruluş 1989 yılında Uluslararası Göç Teşkilatı adını almıştır.

Uluslararası Göç Teşkilatı, göç alanındaki en etkili hükümetler arası kuruluş olup, ülkemizle ortaklığı Kurucu Anlaşması'na taraf olduğumuz 2004 yılında resmileştirilmiştir. Anılan tarihten bu yana IOM ile Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanun Taslağı'nın oluşturulması, 2013 yılında İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün (mevcut Göç İdaresi Başkanlığı) kurulmasını içeren faaliyetlerle iş birliğimiz devam etmektedir.

Uluslararası Göç Teşkilatı ile ülkemiz arasındaki ilişkiler I. Körfez Savaşı sonrasında 1991 yılında Ankara'da IOM Temsilciliği'nin açılmasıyla başlamıştır. Teşkilatın ana ofisi Ankara'da olup, İstanbul'daki yardımcı ofisi 1994 yılında, Gaziantep'teki ofisi ise 2013 yılında hizmete girmiştir. Teşkilatın ülkemizde 8 ofisi ve toplam 1300 personeli bulunmaktadır.

Teşkilatın ülkemizdeki ofis ve çalışanlarının hukuki statülerine ilişkin ahdi temel ise 16 Kasım 1995 tarihinde imzalanan "Uluslararası Göç Teşkilatının Türkiye'deki Hukuki Durumu, Ayrıcalıkları ve Dokunulmazlıkları Hakkındaki Anlaşma"nın 24 Ocak 2004'te yürürlüğe girmesiyle oluşturulmuştur.

Ülkemiz 2012-2013 döneminde Uluslararası Göç Teşkilatı İcra Komitesi üyeliğini yürütmüştür. Teşkilatın 2016'da Birleşmiş Milletler'e ilgili kuruluş olarak katılmasının ardından 26 Haziran 2018 tarihinde Uluslararası Göç Teşkilatı'nın tadil edilen ev sahibi anlaşması yürürlüğe girmiştir.

★ *Uluslararası Göç Siyasaları Geliştirme Merkezi*

Uluslararası Göç Siyasaları Geliştirme Merkezi, İsviçre ve Avusturya’nın girişimiyle 1993 yılında kurulmuş, BM nezdinde gözlemci statüsünü haiz hükümetler arası bir kuruluştur. Merkez; göç yönetimi, iltica, uyum, düzensiz göç, hudut yönetimi, geri dönüş ve yeniden kabul, insan ticareti ve vize konularına ilişkin göç politikaları belirleme alanında faaliyet göstermektedir.

Merkez, göç alanında kaynak ve hedef ülkeleri bir araya getiren Budapeşte Süreci’nin (BS) yazmanlığını yürütmektedir. Ülkemiz, Eylül 2003’ten itibaren Eş Başkanlığını yürüttüğü Budapeşte Sürecinin Başkanlığını Ocak 2006’da üstlenmiştir. Anılan Merkez, göç konularının uluslararası alanda ağırlık kazandığı günümüzde ülkemizin yakın şekilde çalıştığı en önemli uluslararası platformlardan biri konumundadır. Ülkemiz, 2022 yılı sonunda Merkezin Dönem Başkanlığını devralmış ve Dönem Başkanlığımız, “Kalıcı Çözümler için Kaynak Ülkelere Odaklanmak” temasıyla yürütülmüştür.

Göç Konusunda Çok Taraflı Süreçler

★ *Almatı Süreci*

Orta Asya ülkeleri Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan’ı bir araya getiren Almatı Süreci, göç konusunda bir bölgesel istişare süreci oluşturmak için bir bildiri ile faaliyetlerine başlamıştır. Almatı Süreci, Orta Asya’da ve daha yaygın olarak bölgedeki karmaşık göç dinamiklerinden ve farklı nedenlerle ortaya çıkan göç eylemlerinden kaynaklanan çeşitli sorunların üstesinden gelinmesini amaçlamaktadır. Ülkemiz bu süreçte Almatı Süreci’nin 2021-2022 Dönem Başkanlığını üstlenmiştir.

★ *Roma Süreci*

İtalya Başbakanı Giorgia Meloni’nin girişimiyle göç ve kalkınma konularına odaklı “Roma Süreci” hayata geçirilmiş; 23 Temmuz 2023’teki ilk toplantısına Dışişleri Bakanımızca katılım sağlanmıştır.

★ *Küresel Göç ve Kalkınma Forumu*

Küresel Göç ve Kalkınma Forumu (GFMD), Birleşmiş Milletler çatısı altında yapılan ilk önemli toplantı olarak New York’ta 14-15 Eylül 2006’da gerçekleştirilen “Uluslararası Göç ve Kalkınma Konusunda Yüksek Düzeyli Diyalog” toplantısı sırasında, bu konuların daha sistemli ve derinlemesine tartışılabileceği bir “küresel forum” oluşturulması fikrinin genel kabul görmesiyle ortaya çıkmıştır.

2014-2015 yıllarında Küresel Göç ve Kalkınma Forumu Dönem Başkanlığı görevi ülkemizce ifa edilmiştir. Sekizinci Küresel Göç ve Kalkınma Forumu Zirvesi 14-16 Ekim 2015 tarihlerinde Dönem Başkanlığımızca İstanbul’da düzenlenmiştir.

Binden fazla katılımcının iştirak ettiği Zirve’de zorunlu gten sürdürülebilir kalkınma gündemine, işçi gelirlerinden göçmenlerin insan haklarına uzanan geniş bir yelpazede g ve kalkınma konuları ele alınmış, ana oturumların yanı sıra yuvarlak masa toplantıları ve yan etkinlikler düzenlenmiştir. 2030 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi’nin kabulünün ardından tertiplenen ilk st düzey uluslararası toplantı olma özelliğini haiz Sekizinci Küresel Güç ve Kalkınma Forumu Zirvesi, lkemizin g ve kalkınma konularına verdiği önemin yanı sıra insani konularda ne çıkan rolünü bir kez daha teyit etmiştir.

★ *Budapeşte Süreci*

Ülkemiz, 53 katılımcı ve 4 gözlemci ülke ile birlikte 13 uluslararası kuruluşun katıldığı ve düzensiz g önlemeyi, düzensiz gle mücadelede kalıcı çözümler bulmayı ve g yönetimi alanında sürdürülebilir politikalar geliştirmeyi amaçlayan Budapeşte Süreci’nin başkanlığını 2006 yılı başında üstlenmiştir.

Budapeşte Süreci, 1993 yılındaki kuruluşunda Orta, Doğu ve Güneydoğu Avrupa lkeleri arasındaki iş birliğine odaklanmışken 2010 yılında ülkemizin nclĞnde sürece İpek Yolu lkelerini de dahil etmek üzere doğuya doğru genişleme dönemine girmiştir.

Ülkemiz, 2013 ve 2019 yıllarında 5. ve 6. Bakanlar Konferansları’na ev sahipliği yapmıştır. Budapeşte Süreci’nin 20. yılında düzenlenen 5. Bakanlar Konferansı ile başlatılan İpek Yolu G Ortaklığı ile İpek Yolu güzergahı içerisinde g akımlarının yönetimi ve iş birliği hususlarında diyalogun teşviki amaçlanmakta olup, bunun sonucunda somut uygulamaya dönük 3 proje hayata geçmiştir.

6. Bakanlar Konferansı’nda 40 ülke tarafından kabul edilen İstanbul Taahhütleri ile İpek Yolu üzerinde güvenli, sistemli ve düzenli g sağlamaya yönelik olarak bilgi paylaşımı, kapsamlı g yönetimi, destek ve dayanışma, insan haklarına ve temel özgürlüklere sayĐı duyma ve koruma taahhüdü ekseninde hedefler belirlenmiştir.

★ *Küresel Mülteci Forumu*

2018 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda kabul edilen Mültecilere Yönelik Küresel Mutabakat erevesinde, 17-18 Aralık 2019 tarihinde Cenevre’de, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın eş başkanlığında ilk Küresel Mülteci Forumu düzenlenmiştir.

19 Eylül 2016’da New York’ta düzenlenen mülteciler ve göçmenler konulu Yüksek Düzeyli Toplantı’da kabul edilen New York Deklarasyonu’nun somut sonuçlarından biri, 2018 yılında Mültecilere İlişkin Küresel Mutabakat (*Global Compact on Refugees*) hazırlanmasına yönelik olarak lkelerce yapılan taahhüt olmuştur. GCR’ın temel izleme mekanizması dört yılda bir yapılan st düzeyli Küresel Mülteci Forumu’dur.

Mevcut uluslararası sistemin güçlü mekanizmalar ve taahhütlerin etkili şekilde takibi sistemiyle desteklenmesini gerekli gören ve dünyada en çok mülteciye ev sahipliği yapan ülkemiz, GCR hazırlıklarına aktif katkılar sunmuş ve sürecin yönlendirilmesinde önemli rol oynayan ülkeler arasında yer almıştır.

1.2.3. Irkçılık, Yabancı Düşmanlığı Ve İslam Karşıtlığı İle Mücadelede Öncü Rolümüz

Aşırı sağcı eylemler belli ülke ve bölgelerden gelen insanları ve Müslümanları hedef alabilmektedir. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız özellikle Batı Avrupa ülkelerinde Müslümanların önemli bir bölümünü oluşturmakta ve bu olumsuz gelişmelerden doğrudan etkilenmektedir. Son yıllarda Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan vatandaşlarımıza, mülklerine ve camilere yönelik saldırılarda artış gözlenmiştir.

BM nezdinde başlattığımız girişim sonucunda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi 53. Oturumunda Kur'an-ı Kerim'e yapılan saldırıları kınayan karar tasarısı, 12 Temmuz 2023 tarihinde yapılan oylamada kabul edilmiştir. Söz konusu kararda Kur'an-ı Kerim'e karşı saldırılar dini nefret olarak tanımlanmıştır. Kutsal kitaplara yönelik her türlü şiddet eylemini uluslararası hukukun ihlali olarak değerlendiren, ülkemizin de ortak sunucusu olduğu bir başka karar da 25 Temmuz 2023 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir.

31 Temmuz 2023 tarihli İslam İşbirliği Teşkilatı 18. Olağanüstü Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısında "Danimarka ve İsveç'te Kur'an-ı Kerim'e Yönelik Saygısızlık ve Yakma Suçlarının Tekrarlanması" başlıklı karar tasarısı kabul edilmiştir. Karar tasarısında İİT üye ülkelerince tekrarlanan menfur eylemlere karşı ortak bir pozisyon belirlenmesi ve farkındalık yaratılması için ortak çabalarda bulunulması hususunda mutabık kalınmıştır.

Karar tasarısında ayrıca üye devletler, menfur eylemlerin gerçekleştiği ülkelere karşı uygun gördükleri şekilde tepki göstermeye çağırılmış, İslam İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreterliği ve Birleşmiş Milletler'den İslamofobiyle mücadele için özel temsilci ve raportör atanması talep edilmiştir.

Ülkemizin İİT üyesi ülkelerle birlikte İslamofobiyle Mücadele Uluslararası Günü vesilesiyle 15 Mart 2024 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na sunduğu İslam karşıtlığıyla mücadele konulu bir karar tasarısı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir.

1.3. Yurt Dışı Tanıtım ve Kùltùrel Faaliyetler

Kùltùrel diplomasi, eğitim diplomasisi ve spor diplomasisi alanlarındaki çalışmalarımız aktif şekilde sürdür÷lmektedir. Bu süre zarfı içerisinde UNESCO'daki gör÷nùrlüğümüz artırılmış, ÷lkemiz UNESCO'nun en önemli karar alma organlarından olan Yürütme Kurulu'na 2001-2005, 2017-2021, 2021-2025 ve 2025-2029 dönemleri için seçilmiştir.

÷lkemiz, taraf olduğumuz 1972 Dünya Kùltùrel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamında her yıl toplanan ve 21 üyesi olan Dünya Miras Komitesi üyeliğine 2013-2017 ve 2023-2027 dönemleri için seçilmiş; 2006-2010 ve 2014-2018 dönemleri için UNESCO Somut Olmayan Kùltùrel Mirasın Korunması Hükümetlerarası Komitesi üyeliği yürütmüştür.

÷lkemizin Dünya Miras Listesi'nde halihazırda 21 miras alanı bulunmaktadır. Somut Olmayan Kùltùrel Miras Listelerinde ÷lkemiz, toplam 31 unsurla anılan listelerde en çok unsuru bulunan ikinci ÷lke konumunda yer almaktadır.

2000-2024 yılları arasında gerçekleştirilen yurt dışı tanıtım faaliyetlerimiz arasında Cumhuriyetimizin 75. 85. ve 100. yıldönümü vesilesiyle 1998'de İngilizce olarak bastırılan yayınlar, Dışışleri Bakanlığı Üstün Hizmet Ödülleri, çeşitli ÷lkelerde düzenlenen EXPO'lara katılım, çeşitli ÷lkelerle diplomatik ilişkilerin tesisinin yıl dönümleri ve Kùltür Yılı ilanı vesilesiyle düzenlenen faaliyetler, sergiler, Türk Mutfağı Haftası ve Türk Kahvaltı Günü etkinlikleri öne çıkmıştır.

Yıllık ortalama yaklaşık 100-120 faaliyet gerçekleştirilmiştir. Vatandaşlarımızın yoğun olduğu ÷lkelerde kùltùrel festivaller ve sergiler yaygınlaşmış, Dışışleri Bakanlığımızca desteklenen faaliyetlerin sayısı ve çeşitliliği artırılmıştır.

2023 yılı için Cumhuriyetimizin 100. yılı olması, olağanüstü bir kùltùrel diplomasi yılı olarak öne çıkmış; 2023 yılı Bakanlığın kùltùrel programlarının çeşitliliği, kapsamı ve etkisi bakımından önemli bir dönüm noktası olmuştur. 2023'te Bakanlık ve dış temsilciliklerimizin yoğun gayretleri çerçevesinde 600'e yakın kùltùrel etkinlik için destek sağlanmıştır. Bu kapsamda, ÷lkemizin kùltùrel zenginliği ve tarihine odaklanan sergi, konser, konferans, kùltür festivali ve dijital etkinlikler düzenlenmiştir.

UNESCO tarafından 2004 yılında kurulan Yaratıcı Şehirler Ağı'na bugüne kadar sekiz şehrimiz, 2013 yılında kurulan Öğrenen Şehirler Küresel Ağı'na ise dokuz şehrimiz dahil olmuştur. 2002-2024 yılları arasında yaklaşık 53 ÷lkede park, bahçe, cadde, okul, hastane ve anıt gibi toplam 78 mekânda ÷lkemizle ilgili adlandırma yapılmıştır. 2002-2024 yılları arasında ÷lkemiz toplam 27 önemli uluslararası spor organizasyonuna ev sahipliği yaparak spor diplomasisinde de etkin çalışmalar gerçekleştirmiştir.

Yunus Emre Enstitüsü ve Türkiye Maarif Vakfı ile yakın iş birliği içerisinde birçok ülkede Yunus Emre Türk Kültür Merkezi ve okullar, yurtlar ve eğitim merkezleri hayata geçirilmiştir. 2016 yılında kurulan Türkiye Maarif Vakfı'nın faaliyetlerine destek sağlanmaktadır. Türkiye Maarif Vakfı, 55 ülkede toplam 582 eğitim kurumunda 70 bin öğrenciye ulaşmıştır. Bu eğitim kurumları arasında 22 ülkede terör örgütü iltisaklı olmaları dolayısıyla kapatılması sağlanarak doğrudan ilgili ülke makamlarından devralınan 290 okul da yer almaktadır. 2007-2024 yılları arasında Yunus Emre Enstitüsü tarafından 66 ülkede 90 Yunus Emre Türk Kültür Merkezi açılmıştır. 2002-2024 yılları arasında, 128 ülke ile kültür, eğitim, bilim-teknoloji, gençlik spor, arşiv ve kütüphanecilik alanlarında 313 iş birliği anlaşması imzalanmıştır.



“İki Halk, Tek Kalp” faaliyetlerinden bir konser, Kiev/Ukrayna, 2023



Cumhuriyetimizin 100. Yılı kapsamında gerçekleştirilen Çini Sergisi, Almatı/Kazakistan, 2023



INVITATION

Synthesis Gallery, The Ara Güler Museum in Istanbul and the Plovdiv Photographic Center Foundation are pleased to invite you to the exhibition

"İstanbul" by Ara Güler.

Opening:
23.11.2023, 18:30

SYNTHESIS GALLERY,
57 VASSIL LEVSKI BLVD., SOFIA

The exhibition is organized in partnership with the Embassy of the Republic of Türkiye in Bulgaria, the General Consulate of the Republic of Türkiye in Plovdiv, the Cultural Centre of Sofia University and Photosynthesis.



Cumhuriyetimizin 100. Yılı vesilesiyle Sofya'da gerçekleştirilmiş olan Ara Güler sergisi, Sofya/Bulgaristan, 2023



Cumhuriyetimizin 100. Yılı kapsamında Belarus Cumhuriyet Sarayı'nda gerçekleştirilen 100. Yıl Resepsiyonu, Minsk/Belarus, 2023



“Erteğün Caz Serisi” 2024/2025 dönemi ikinci konseri, Vaşington /ABD, 2024



Türkiye-Avustralya Dostluk Tohumları Anıtı, Melburn/Avustralya, 2015



Oruç Reis Anıtı, Air Temouchent/Cezayir, 2018



İznik Çinisi, Küba, 2019

1.4. Protokol Çalışmaları

Dışişleri Bakanlığımızca 2000-2024 yılları arasında devlet protokolüne dair çalışmalar da yürütülmüştür. Cumhurbaşkanlarımızın, Başbakanlarımızın ve Cumhurbaşkanı Yardımcılarımızın yurt dışı ziyaretlerinin protokol hazırlıkları ve koordinasyonu yürütülmüştür.

Konuk devlet ve hükümet başkanları ile kraliyet mensuplarının ülkemizi ziyaretlerinin protokol düzenlemeleri yapılmış ve lojistik koordinasyonu sağlanmıştır. Keza ülkemizde düzenlenen uluslararası tören, zirve ve konferansların protokol ve lojistik düzenlemeleri yapılmıştır.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü ve 18 Mart Şehitler Günü törenleri ile Merhum Cumhurbaşkanlarını anma törenleri ve devlet cenaze törenleri düzenlenmiştir.

1.5. Stratejik İletişim

Kamu diplomasisi ve stratejik iletişim faaliyetleri, geçmişten günümüze hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ülkemizin dış politika vizyonunun ve politikalarının kamuoyuna aktarılması hedefi bağlamında diplomamızda önemli bir yer tutmuştur.

Dış politikamıza ilişkin öne çıkan konular ve güncel gelişmelere dair resmî açıklamalar, soru-cevap formatında bilgilendirmeler ve basın toplantıları ile kamuoyunun aydınlatılması, yerel ve uluslararası basın mensuplarına dış politikamızdaki gelişmelere ilişkin görüşlerimizin aktarılması yönünde iletişim faaliyetleri yürütülmüştür.

2000'li yılların başından itibaren dijitalleşme ve teknolojiye hızlı gelişmeler neticesinde çağın gereklilikleri gözetilerek Bakanlığın internet sayfası daha aktif şekilde kullanılmaya başlanmış, ilerleyen yıllarda sosyal medya platformlarında (X, Facebook, Instagram) resmi hesaplar açılmış ve dış politika açıklamaları bu kanallar aracılığıyla da duyurulmaya başlanmıştır. Böylelikle diplomasi kamuya daha açık bir mecraya taşınmasının getirdiği uluslararası koşullar gözetilerek, ulusal ve uluslararası kamuoyu ile doğrudan, anlık ve sürdürülebilir bir etkileşim sağlamak amacıyla kurumsal düzeyde çok boyutlu iletişim stratejileri benimsenmiştir.

Günümüzde iletişimin vazgeçilmez bir unsuru haline gelen ve 5 milyardan fazla aktif kullanıcıya ev sahipliği yapan sosyal medya platformlarındaki kurumsal mevcudiyetimiz kayda değer şekilde güçlenmiştir.

Dış politikamızın doğru ve hızlı bir şekilde aktarılmasını ve ulusal ve uluslararası kamuoyuyla doğrudan etkileşim kurulmasını teminen X platformunda Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Arapça olmak üzere dört farklı dilde içerik üretilmektedir.

Etkin kamu diplomamızın bir göstergesi olarak Bakanlığın Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Arapça X hesapları, takipçi sayısı bakımından dünyada 5. Sırada; Türkçe X hesabımız ise (@TC_Disisleri) Avrupa’da 1. sırada yer almaktadır. Bakanlık Türkçe ve İngilizce Facebook sayfaları, Youtube ve Instagram hesapları aracılığıyla da sosyal medya kullanıcıları ile aktif etkileşim kurulmaktadır. Ayrıca, 262 Dış Temsilciliğimizden 249’u kendi X hesabına sahiptir.

Dijitalleşen dünyada kamuoyunu zamanında ve doğru yönde bilgilendirmek, dönüşen dinamikleri yakalayabilmek ve etkin yöntemlerle bilgi aktarabilmek hedeflerimiz kapsamında, Bakanlığın internet sayfası da geliştirilerek 10 farklı dilde (*Türkçe, İngilizce, Fransızca, Arapça, Almanca, İspanyolca, Portekizce, Çince, Rusça ve Farsça*) hizmet sunar hale getirilmiştir. Dış temsilciliklerimizin internet siteleri de ulusal ve uluslararası kamuoyu için önemli bir referans kaynağı teşkil etmeye devam etmektedir.

Benzer şekilde, kamuoyunu dış politikamız hakkında bilgilendirmek amacıyla kolay erişilebilirliği sayesinde küresel ölçekte popüler bir araç haline gelen podcast yayınları da stratejik iletişim faaliyetlerimizin bir parçası haline gelmiştir. “Diplomasi Sohbetleri” başlıklı podcast serimizde büyükelilerimizle dış politikamıza ilişkin tematik ve coğrafı konularda zengin içerikli söyleşiler gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizin stratejik iletişim faaliyetleri çerçevesinde bir başka önemli husus da 4 Aralık 2021 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 2021/24 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesiyle, tüm kurumlarımıza “Türkiye” markasını güçlendirme çalışmaları kapsamında, her türlü faaliyet ve yazışmalarda “Turkey”, “Turkei”, “Turquie” vb. ifadeler yerine “tarihimizi, medeniyetimizi, değerlerimizi ve kültürümüzü daha iyi yansıttığı düşünülen ‘Türkiye’ ibaresinin” kullanılması talimatı verilmiştir. Ülkemizin yabancı dillerdeki isminin 31 Mayıs 2022’de Birleşmiş Milletler nezdinde “Türkiye” olarak tescil edilmesiyle birlikte kamu diplomasisi ve stratejik iletişim çalışmaları yürütlmüştür.

1.5.1. Antalya Diplomasi Forumu

2021 yılında hayata geçirilen Antalya Diplomasi Forumu (ADF), uluslararası gündemi meşgul eden küresel ve bölgesel konuların yapıcı biçimde tartışıldığı, çözüm önerileri sunmayı amaçlayan uluslararası bir diyalog platformu özelliği kazanmıştır. Tüm dünyadan devlet ve hükümet başkanlarını, bakanları, üst düzey devlet yetkililerini, diplomatları, kanaat önderlerini, akademisyenleri, düşünce kuruluşları, hükümet dışı kuruluşlar, medya ve iş dünyasından temsilcileri bir araya getiren ADF, Türkiye’nin uluslararası markalarından biri olma yolunda hızla ilerlemekte, ülkemizin bölgesel ve küresel imajına önemli bir katkı sağlamakta ve yumuşak gücümüzün önemli sütunlarından biri haline gelmektedir. ADF, üst düzey zevatın katılımı bakımından her geçen yıl genişleyen yapısıyla Bakanlığın en büyük organizasyonu, dünya çapında ise bir Dışışleri Bakanlığı tarafından üstlenilen en geniş çaplı organizasyon özelliğini haizdir.

ADF aynı zamanda ülkemizin ikili ve çok taraflı ilişkilerinin geliştirilmesi için önemli bir platform niteliği taşımakta ve Gazze, Suriye, Ukrayna gibi krizlerin; Azerbaycan-Ermenistan, Bosna-Hersek gibi kritik meselelerin ele alındığı oturumlar, ülkemizin bahse konu olan bölgelerdeki rolünü ve arabuluculuk kapasitesini uluslararası kamuoyuna göstermekte; Türkiye'nin ev sahipliği ve arabuluculuğu aranan bir ülke olmasına hizmet etmektedir. Ayrıca, ülkemizin enerji, göç ve güvenlik gibi dosyalarda merkezi konumunun görünürlüğünü artırmaktadır.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde ve Dışışleri Bakanlığımızın inisiyatifiyle 11-13 Nisan 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilen ADF2025'te toplam 50 oturum gerçekleştirilmiş; 155 ülkeden 6.000'i aşkın katılımcı programa dâhil olmuştur. Antalya'da düzenlenen buluşmaya 21 Devlet ve Hükûmet Başkanı, 5 Devlet ve Hükûmet Başkan Yardımcısı, 2 Meclis Başkanı, 2 Özerk Yönetim Lideri, 64 Bakan ve 61 uluslararası kuruluşun üst düzey temsilcisi katılım sağlamıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın hitabı, 2025

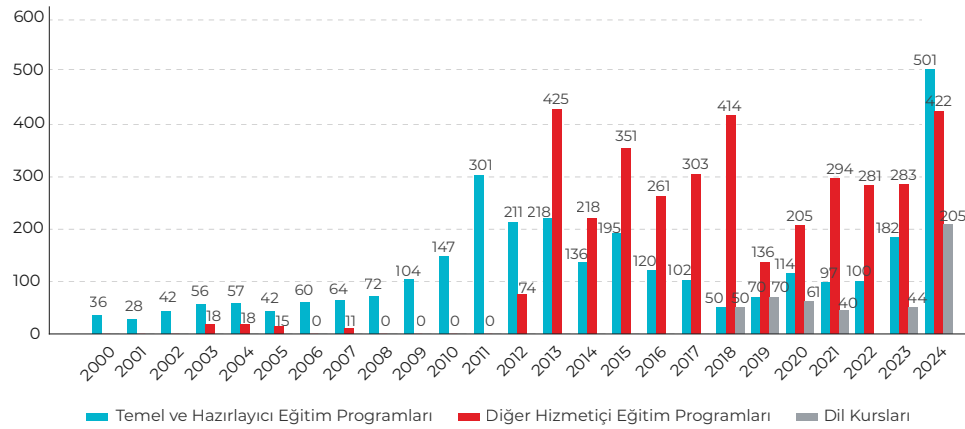
1.6. Eğitim ve Akademiyle İ İe Dış Politika

1.6.1. Diplomatarlar İçin Eğitimi Önceleyen Türkiye

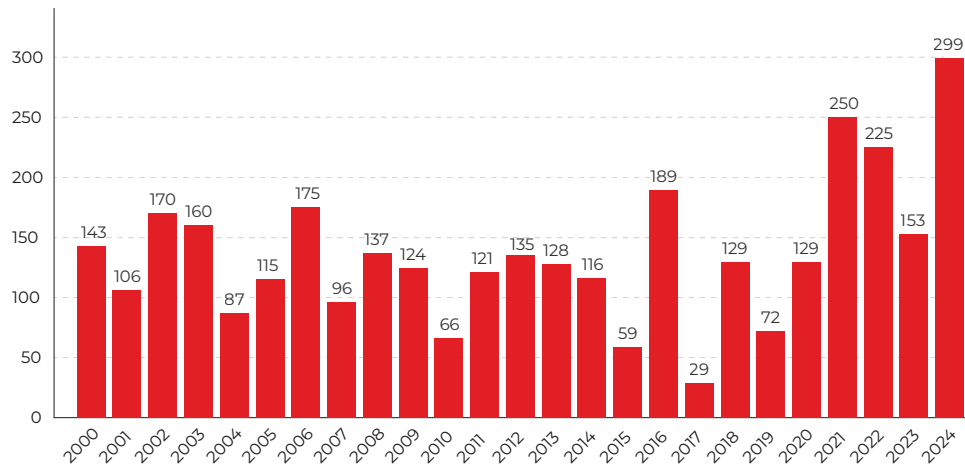
Dışışleri Bakanlığı mensuplarına yönelik temel ve hazırlayıcı eğitim, yurt dışı tayin mesleki yönlendirme programları ile dil kursları kapsamında 7.529 bakanlık mensubu; diğer kamu kurumlarının yurt dışı temsilciliklerine atanan mensuplarına yönelik Dış Görev Yönlendirme Kursları kapsamında 3.413 personel eğitilmeye katılmıştır.

Yabancılarla yönelik gerçekleştirilen çeşitli eğitim programları kapsamında 2000-2024 döneminde 6 kıta ve 150'yi aşkın ölkeden 3.454 kiőı akademi tarafından düzenlenen ikili veok taraflı mesleki eğitim programlarına katılım sağlamıştır. Ayrıca söz konusu tarih aralığında diğer ölkelerin diplomasi akademileriyle iş birliğine ilişkin toplam 133 belge imzalanmıştır.

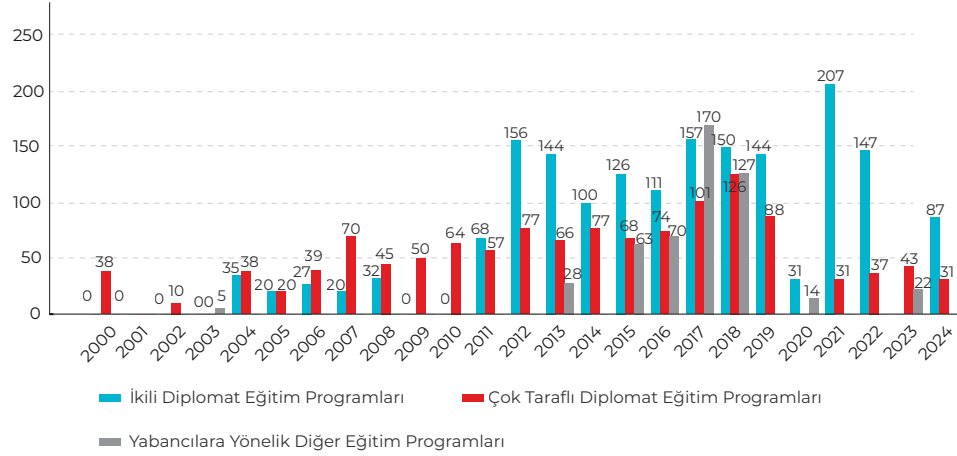
Dışışleri Bakanlığı Mensuplarına Yönelik Eğitim Programları Katılımcı Sayıları



Dış Görev Yönlendirme Kursları Katılımcı Sayıları



Yabancılar Yönelik Eğitim Programları Katılımcı Sayıları



1.6.2. Akademi Dünyası ve Kamuoyu ile Buluşan Dış Politika

Dışişleri Bakanlığı tarafından kamuoyunu bilgilendirici akademik yayınlar yapılmaktadır. Bu kapsamda Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi (SAM) tarafından 2002 yılından bu yana 100'e yakın akademik nitelikte yayın yapılmıştır (*Perceptions, SAM Papers, Vision Papers SAM Snapshots, SAM Reports ve e-kitap*).

SAM tarafından ülkemiz içinde ve yurt dışında toplam 200'den fazla konferans, çalıştay, beyin fırtınası ve yuvarlak masa toplantısı düzenlenmiştir. 2002'den günümüze toplam 165 yabancı/diplomatik heyet (muadil kuruluş, akademisyen) kabul edilmiştir. 200 yurt dışı ziyareti gerçekleştirilmiştir.

1.800'den fazla öğrenci Bakanlıkta staj programlarına/kış-yaz okullarına katılmıştır. 241 öğrenci topluluğu merkezimizi ziyaret etmiştir. İlki 2002 yılında olmak üzere toplam 64 düşünce kuruluşuyla Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.



Yeniden Asya Çalıştayı- 2019



Filistin-İsrail Çatışması ve Garantörlük Modeli Konulu Panel – 2023



Bağlantısallık Çalıştayı- 2024

1.7. Diplomatik Arşiv

Bakanlığın arşivinde, ülkemizin olduğu kadar bölgemizin de yakın tarihine ışık tutabilecek nitelikte belgeler ile Türkiye'nin taraf olduğu ikili ve çok taraflı anlaşmalar muhafaza edilmektedir. Bu arşivde, 2014 yılı sonunda başlatılan Arşiv Otomasyon Projesi'nin 2021 yılında uygulamaya konan ikinci fazı kapsamında, servis büro hizmet alımı yoluyla kapsamlı diplomatik arşivin tasnif ve endeksleme çalışmalarına devam edilmektedir.

Ayrıca, yurt dışındaki temsilciliklerimizden getirilen kıymetli arşiv malzemesinin sayısallaştırma işlemi yapılmaktadır. Projenin ikinci fazı kapsamında sağlanan bütçeyle daha büyük veri saklama ve yedekleme kapasitesine sahip, daha hızlı ve yeni bir teknoloji platformu temin edilmiştir.

Arşiv belgelerimizin Devlet Arşivleri Başkanlığı sistemi üzerinden araştırmacıların istifadesine sunulabilmesi için tasnif ve gizliliği kaldırma süreçleri de devam etmektedir. Bu kapsamda 74 ülkeyle ilişkilerimize dair 1.124.651 sayfa belge 2024 yılı sonu itibarıyla araştırmacılara açılmıştır.

Yaşadığımız acı tecrübeler ışığında şu gerçeği artık hepimiz açık ve net bir şekilde görebiliyoruz: Nasıl savunma sanayi ve askeri konularda tamamen yabancılara bel bağlamıyorsak, iletişim meselesini de başkalarına havale edemeyiz.

Diğer stratejik meselelerde olduğu gibi medya ve iletişim konusunda da kendi göbeğimizi kendimiz kesmeliyiz.

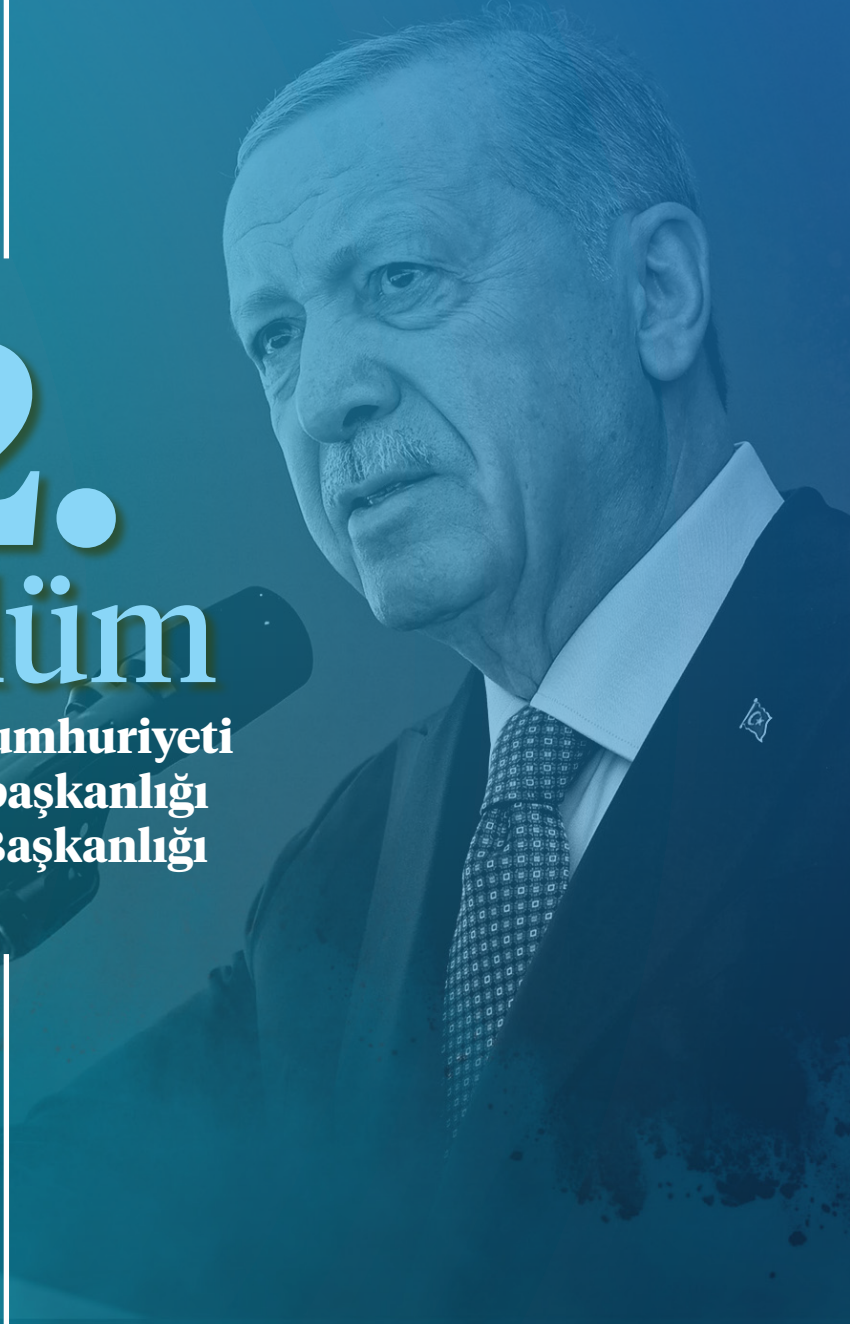
Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan

Türk Konseyi Medya Forumu

22 Ekim 2021

2. Bölüm

Türkiye Cumhuriyeti
Cumhurbaşkanlığı
İletişim Başkanlığı



Günümüzde uluslararası ilişkiler, yalnızca devletlerarası resmî temaslarla sınırlı değildir; toplumların algıları, kültürel etkileşimler ve kamuoyu desteği de dış politikanın başarısında belirleyici hale gelmiştir. Bu nedenle kamu diplomasisi, ülkelerin küresel ölçekte kendilerini ifade etme, tanııtma ve uluslararası meşruiyet kazanma arayışlarında temel bir araç olarak öne çıkmaktadır. Kamu diplomasisi, modern uluslararası ilişkilerde giderek daha fazla önem kazanan bir iletişim ve etkileşim alanıdır. Klasik diplomaside devletlerarası resmî görüşmeler ve müzakereler ön planda iken kamu diplomasisi doğrudan toplumları hedef alır. Bu bağlamda devletler yalnızca hükümetlerle değil; yabancı ülkelerdeki kamuoyları, akademik çevreler, medya kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve kanaat önderleriyle de doğrudan iletişim kurar. Amaç; ülkenin politikalarını, kültürel değerlerini ve toplumsal yönlerini uluslararası alanda görünür kılmak ve farklı kitleler üzerinde güven ve itibar inşa etmektir.

Kamu diplomasisinin temelinde sadece bilgi aktarmak değil, karşılıklı etkileşim yoluyla uzun vadeli bir anlayış geliştirmek yatmaktadır. Bu yönüyle kamu diplomasisi, devletlerin “yumuşak güç” unsurlarını harekete geçirir; kültür, sanat, medya, spor ve akademi aracılığıyla uluslararası ilişkilerde kalıcı bir etki yaratmayı hedeflemektedir. Böylece devletler, dış politika hedeflerini destekleyen bir kamuoyu desteği oluştururken aynı zamanda ülkeler arasında karşılıklı saygı, güven ve iş birliği zeminini güçlendirmektedir.

Kamu diplomasisinin Türkiye’de kurumsallaşması sürecindeki ilk önemli adım, 2010 yılında kurulan Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK) olmuştur. Bu yapı, Türkiye’nin uluslararası alandaki tanıtım faaliyetlerini daha planlı ve bütüncül bir şekilde yürütmek amacıyla oluşturulmuştur. KDK’nın temel hedefi; devlet kurumları arasında kamu diplomasisi konusunda eş güdüm sağlamak, uluslararası kamuoyuna yönelik faaliyetlerde ortak bir strateji geliştirmek ve Türkiye’nin dış politikadaki tezlerini doğru kanallarla dünyaya aktarmaktır. Koordinatörlük; medya, kültür, sanat, spor ve akademik faaliyetleri kapsayan geniş bir yelpazede etkinlikler düzenlemiş ve kamu kurumlarıyla sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğini güçlendirmeye çalışmıştır. Bu yönüyle KDK, Türkiye’nin kamu diplomasisi vizyonunun ilk kurumsal çerçevesini ortaya koymuş ve sonraki dönem için bir zemin hazırlamıştır.

2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi’ne geçişle birlikte KDK kapatılmış, işlevi daha kapsamlı bir yapıya dönüştürülerek Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı (İletişim Başkanlığı) bünyesinde kurumsallaştırılmıştır. Yeni dönemde kamu diplomasisi, yalnızca tanıtım ve koordinasyonla sınırlı kalmamış; stratejik iletişim, dezenformasyonla mücadele, ulusal ve uluslararası kamuoyu yönetimi gibi daha geniş alanları kapsayacak şekilde yeniden tanımlanmıştır. Bu çerçevede Kamu Diplomasisi Dairesi Başkanlığı, İletişim Başkanlığı’nın ana hizmet birimleri arasında yer almış ve Türkiye’nin “gerçek hikâyesini” dünya kamuoyuna anlatma misyonunu üstlenmiştir. Böylece KDK döneminde temelleri atılan kamu diplomasisi anlayışı, daha kurumsal, profesyonel ve kapsamlı bir yapıya evrilerek Türkiye’nin dış politika hedeflerini destekleyen stratejik bir alana dönüşmüştür.

Kamu diplomasisinin kurumsal çerçevesi, günümüzde yalnızca belirli etkinliklerin düzenlenmesi ya da uluslararası tanıtım faaliyetlerinin icrası ile sınırlı değildir. İletişim Başkanlığı, stratejik iletişimden kültürel diplomasiye, dijital yayınlardan basılı eserlere, uluslararası medya ile ilişkilerden kamuoyu bilgilendirme çalışmalarına kadar geniş bir yelpazede faaliyet göstermektedir. Bu kapsamda hazırlanan raporlar, kitaplar, infografikler ve video içerikleri Türkiye'nin dış politika vizyonunu uluslararası kamuoyuna aktarmayı, ulusal tezlerin doğru bir şekilde anlaşılmasını sağlamayı ve ülke imajını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Aynı zamanda uluslararası medya mensuplarının akreditasyon süreçleri, yabancı basın temsilcilerine sağlanan kolaylıklar ve küresel basın kuruluşlarıyla yürütülen iş birlikleri de bu kurumsal yapının önemli parçaları arasında yer almaktadır. Böylelikle kamu diplomasisi, devletin dış dünyadaki görünürlüğünü artıran kurumsal bir enstrüman olmanın ötesine geçerek Türkiye'nin uluslararası alandaki temsil kapasitesini stratejik düzeyde güçlendirmektedir.

Öte yandan kamu diplomasisi, yalnızca dış kamuoyuna yönelik bir iletişim faaliyeti değil; ulusal kamuoyunun bilgilendirilmesi, farkındalık düzeyinin artırılması ve toplumsal dayanıklılığın güçlendirilmesi açısından da önem arz etmektedir. İletişim Başkanlığı, bu doğrultuda dezenformasyonla mücadele stratejilerini hayata geçirmek, kamuoyunu kritik gelişmeler karşısında doğru ve hızlı biçimde bilgilendirmek ve toplumun uluslararası meseleler karşısındaki farkındalığını artırmak için çeşitli iletişim kampanyaları yürütmektedir. Ayrıca eğitim programları, seminerler ve uluslararası iş birlikleri yoluyla gençler, akademisyenler, kamu görevlileri ve sivil toplum aktörleri kamu diplomasisinin aktif paydaşları haline getirilmektedir. Böylelikle kamu diplomasisi, yalnızca dış politikayı destekleyen bir araç değil; aynı zamanda toplumun tüm kesimlerini kapsayan, içeride ve dışarıda güven, itibar ve ortak değerler etrafında inşa edilen çok boyutlu bir iletişim alanı haline gelmektedir.

Türkiye'nin kamu diplomasisi vizyonu, kurumsal çerçevenin yanı sıra sahada yürütülen faaliyetlerle de görünür hale gelmektedir. Farklı dönemlerde gerçekleştirilen panel, konferans, sempozyum, sergi ve forumlar aracılığıyla Türkiye hem bölgesel hem de küresel meselelerdeki yaklaşımını uluslararası kamuoyuna aktarma imkânı bulmaktadır. Bu etkinlikler, yalnızca ülkenin dış politika önceliklerini tanıtmakla kalmamış; aynı zamanda farklı ülkelerden siyasetçiler, akademisyenler, medya temsilcileri ve sivil toplum aktörleriyle doğrudan temas kurulmasını sağlamış, karşılıklı anlayış ve iş birliğini geliştiren çok yönlü platformlar işlevi görmüştür.

Bunun yanı sıra iletişim ve tanıtım faaliyetleri yalnızca yüz yüze etkinliklerle sınırlı kalmamış; dijital mecralar, basılı yayınlar ve medya projeleri üzerinden de çok boyutlu bir şekilde yürütülmüştür. Hazırlanan raporlar, kitaplar, video içerikleri ve infografikler Türkiye'nin uluslararası tezlerinin doğru ve anlaşılır biçimde aktarılmasına katkı sağlamış; aynı zamanda yanlış bilgilendirme

ve dezenformasyona karşı güçlü bir iletişim zemini oluşturmuştur. Eğitim programları, uluslararası iş birlikleri ve koordinasyon toplantıları ise bu faaliyetlere sürdürülebilirlik kazandırarak kamu diplomasisini bir tanıtım aracının ötesinde, kapsamlı bir stratejik iletişim politikası haline getirmiştir.

2.1. Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü Dönemi

Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, 2010 yılında Başbakanlık bünyesinde kurulmuş; Türkiye'nin uluslararası alandaki görünürlüğüne artırmayı, kamu kurumlarının dışa yönelik çabalarını koordine ederek ülkenin doğru şekilde tanıtılmasını sağlamayı ve dış politikada Türkiye'nin yumuşak gücünü güçlendirmeyi hedefleyen stratejik bir yapı olarak tasarlanmıştır. Kuruluşundan kısa süre sonra aktif faaliyetlere başlayan Koordinatörlük, özellikle uluslararası medya ve basın ilişkilerine yoğunlaşmıştır. 2010-2013 yılları arasında 400'den fazla yabancı gazeteci Türkiye'ye davet edilerek ülkenin farklı bölgelerinde inceleme gezilerine katılmaları sağlanmıştır. Bu programlar sayesinde Türkiye hakkındaki haberlerde daha doğru bir perspektifin yer alması hedeflenmiştir. Medya alanındaki bir diğer faaliyet ise basın bilgilendirme toplantıları olmuştur. Koordinatörlük, her yıl ortalama 50'den fazla basın toplantısı düzenlemiş ve yabancı medya mensuplarına güncel gelişmeler hakkında doğrudan bilgi akışı sağlamıştır.

Kültürel diplomasi çalışmaları, Koordinatörlük'ün faaliyetleri içinde önemli bir yer tutmuştur. 2011-2014 döneminde yurt dışında 60'tan fazla kültürel etkinlik organize edilmiştir. Sergiler, film gösterimleri, konserler ve tiyatro gösterimleri aracılığıyla Türkiye'nin kültürel mirası ve sanatsal birikimi farklı toplumlara tanıtılmıştır. Koordinatörlük, eğitim ve akademik iş birliklerine de yatırım yapmıştır. Yurt içinde ve dışında düzenlenen 25'in üzerinde uluslararası sempozyum ve çalıştay, Türkiye'nin akademik dünyada tanınırlığını artırmıştır. Yabancı akademisyenlerin Türkiye'ye davet edilmesi ve Türk akademisyenlerin uluslararası platformlarda yer alması, ülkenin bilgi üreten bir aktör olarak konumlanmasına katkı sağlamıştır.

Sivil toplum örgütleriyle yapılan ortak çalışmalar da dikkate değerdir. 2010-2014 yılları arasında 40'tan fazla sivil toplum kuruluşuyla iş birliği yapılarak gençlik projeleri, insani yardım faaliyetleri ve kültürel programlar gerçekleştirilmiştir. Bu projeler, kamu diplomasisinin yalnızca devlet kurumlarıyla sınırlı kalmayıp toplum tabanına yayılmasına zemin hazırlamıştır. Koordinatörlük ayrıca gençlere yönelik programlar da geliştirmiştir. Üniversite öğrencilerinin katıldığı 20'den fazla gençlik çalıştay ve yaz okulu programı düzenlenmiş, genç nesillerin kamu diplomasisi konusunda bilinçlenmesi sağlanmıştır. Bu faaliyetler, diplomasi kültürünün yalnızca profesyonel alanlarla sınırlı kalmayıp toplumun genç kesimlerine de aktarılmasına hizmet etmiştir.

2.2. İletişim Başkanlığı Dönemi Kamu Diplomasisi Uygulamalarından Kesitler

2.2.1. Uluslararası Etkinlikler

Türkiye’de kamu diplomasisi faaliyetlerini koordine eden İletişim Başkanlığı, yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetleri ile Türkiye’nin dış politika hedeflerine katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda İletişim Başkanlığı, kamu diplomasisi faaliyetleri çerçevesinde gerçekleştirdiği projeler ile Türkiye’nin bölgesel ve küresel konulardaki tezlerini uluslararası kamuoyuna duyurmayı hedeflemektedir. İletişim Başkanlığı, 1915 Olayları ile ilgili tezleri ve çözümleri sunan çalışmalar yürütmekte ve yanlış algıların giderilmesi yoluyla tarihsel gerçeklerin doğru bir şekilde aktarılmasını sağlamaktadır. 15 Temmuz darbe girişimi konusunda yapılan çalışmalar, İsrail-Filistin çatışmaları, Suriye ihtilafı ve Karabağ sorunu gibi meseleler de etkinlikler düzenleyerek Türkiye’nin bakış açısını ortaya koymaktadır.

İletişim Başkanlığı, Türkiye’nin stratejik önceliklerini uluslararası forumlar, konferanslar ve sergiler aracılığıyla aktarmakta; bu etkinlikler, kamu diplomasisinin araçları olarak bilgi ve kültür paylaşımını sağlarken stratejik iletişime katkı sunmakta ve yumuşak güç kapasitesini artırmaktadır. Bu çerçevede Türkiye’nin küresel sistem eleştirisini güçlü bir dille ortaya koyan “Daha adil bir dünya mümkün” konulu paneller adalet temelli dış politika vizyonunu yansıtmaktadır. Stratejik dış politika konularında yapılan etkinlikler, Türkiye’nin uluslararası güvenlik mimarisindeki konumuna katkı sağlamaktadır. Türkiye’nin tarihsel ve kültürel mirasını küresel ölçekte tanıtan çalışmalar ile toplumlar arasında bağların güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Stratcom Public Forum “Daha Adil Bir Dünya Mümkün” Temalı Panel Serisi

Küresel barış, güvenlik ve refahın korunmasına yönelik olarak tesis edilen uluslararası kurum ve kuruluşlar, günümüzde çatışma ve krizlerin çözümünde yetersiz kalmaktadır. Günümüz uluslararası sisteminde mevcut olan güç dengesizliği, küresel istikrarın sağlanmasını ve sorunlara adil çözümler üretilmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum karşısında Türkiye, insani dış politika ilkeleri doğrultusunda uluslararası sistemin yeniden inşası için kararlı bir tutum sergilemektedir. Türkiye, söz konusu reform gerekliliğine ilişkin farkındalık oluşturmak ve çok taraflı sistemin daha adil ve etkin olmasına yönelik çalışmalarını sürdürmektedir.



Daha Adil Bir Dünya Mümkün Panel Serisi

İletişim Başkanlığı, Türkiye'nin, uluslararası kurumların yapısal reform ihtiyacına dikkat çekmek ve küresel adalet ve eşitlik ilkelerinin uluslararası kamuoyunda tartışılmasını sağlamak amacıyla “Stratcom Public Forum” etkinlikleri çerçevesinde 21 farklı ülkede, “Daha Adil Bir Dünya Mümkün” (A Fairer World is Possible) başlıklı bir panel serisi düzenlemiştir. Avusturya, İsviçre, Macaristan, Hollanda, Almanya, İtalya, Polonya, Belçika, Fransa, Bosna-Hersek, Azerbaycan, Arnavutluk, Yunanistan, Bulgaristan, Güney Kore, Malezya, KKTC, Özbekistan, Kazakistan, İsveç, İspanya’da düzenlenen etkinlikler kapsamında yuvarlak masa toplantıları yapılmıştır. Türkiye Yüzyılı Fotoğraf Sergisi’nin yapıldığı etkinlikte “Ressam Devrim Erbil” belgeselinin gösterimi gerçekleştirilmiştir.



Daha Adil Bir Dünya Mümkün: Filistin Mücadelesi ve İnsan Hakları Paneli

İletişim Başkanlığı 22 Şubat 2025 tarihinde Londra’da “Daha Adil Bir Dünya Mümkün: Filistin Mücadelesi ve İnsan Hakları” başlıklı bir panel düzenlemiştir. Filistin’de yaşanan insan hakları ihlallerini çok yönlü bir şekilde ele alan panelde insan haklarının günümüz uluslararası düzende taşıdığı önem, uluslararası hukukun bu hakları korumadaki rolü ele alınmıştır.



Panelde; “İnsan Hakları ve Filistin: Günümüz Dünyasında Adalet Arayışı”, “Küresel Adaletin Yeniden İnşası: BM Reformunun İnsan Haklarına Etkisi” ve “Dijital Çağda Hakikat: Medya, İnsan Hakları ve Dezenformasyon” başlıklı oturumlar düzenlenmiştir. Bu oturumlarda, Filistin mücadelesi ile Ukrayna Savaşı’na yönelik küresel tepkiler arasındaki farklılığın, evrensel insan hakları anlayışını sorgulamaya neden olduğu ifade edilmiştir. BM’nin reforme edilmesinin elzem olduğunun altı çizilerek, BM’nin hukuki olarak barışı getirme sorumluluğu olduğu ve İsrail’e verilen desteğin BM güvenilirliğine zarar verdiği vurgulanmıştır.

Bu tür etkinliklerle Türkiye, dış politikasında Filistin mücadelesine verdiği diplomatik ve insani desteği vurgulamakta ve hukukun üstünlüğüne, eşitliğe dayalı küresel bir anlayışın gerekli olduğuna dair uluslararası sisteme yönelik çağrısını sürdürmektedir.



15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Kapsamında Yapılan Etkinlikler

Türkiye'nin iç güvenliği ve demokratik yapısını doğrudan hedef alan 15 Temmuz hain darbe girişimi, aynı zamanda bölgesel ve küresel istikrar, ulusal güvenlik, demokratik değerler ve uluslararası hukuk açısından da ciddi tehditler içermektedir. Bu açıdan söz konusu durum, demokratik rejimlerin kırılganlığını ve halk iradesinin korunmasının taşıdığı önemi yeniden gündeme getirmiştir. Aynı zamanda demokratik toplumların benzer tehditlere karşı daha dirençli kurumsal ve hukuki mekanizmalar geliştirmesi gerekliliğini açık biçimde ortaya koymuştur. Bu çerçevede uluslararası toplumun benzer tehditler karşısında ortak bir duruş sergilemesi, demokratik kurumların korunması ve hukukun üstünlüğünün güvence altına alınması açısından büyük önem taşımaktadır. Ulusal ve uluslararası düzeyde alınacak tedbirlerin yanı sıra bölgesel iş birliği ve küresel dayanışma mekanizmalarının da güçlendirilmesi önem arz etmektedir.





İletişim Başkanlığı, 15 Temmuz'un kolektif hafızada önemli bir dönüm noktası olarak yer etmesini sağlamak; aynı zamanda Türkiye'nin birlik, beraberliğini ve her türlü zorluğu aşma konusundaki kararlılığını uluslararası kamuoyuna etkili bir şekilde aktarmak amacıyla çeşitli faaliyetler icra etmektedir. Bu kapsamda 11-16 Temmuz 2025 tarihleri arasında Viyana, Saraybosna, Varşova, Berlin, Tiran'da "Zaferin adı Türkiye" başlıklı panel serisi düzenlenmiştir. Bu doğrultuda hem Türk milletinin 15 Temmuz sürecinde sergilediği kararlı duruşun dünyaya duyurulması hem de uluslararası düzeyde FETÖ/PDY ve yürüttüğü faaliyetlere yönelik bir bilinç oluşturulması amaçlanmıştır.



15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü etkinlikleri kapsamında düzenlenen “Zaferin Adı Türkiye” panel serisinin ilki Avusturya’nın başkenti Viyana’da gerçekleştirilmiştir. Etkinlikte, 15 Temmuz 2016 gecesi Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ/PDY) tarafından anayasal düzeni hedef alan darbe girişimi ve Türk milletinin direnişi ele alınmıştır.



Saraybosna’da düzenlenen panelde; FETÖ/PDY yapılanmasının tarihsel ve sosyolojik temelleri, 15 Temmuz darbe girişimi sürecinde rol oynayan iç ve dış dinamikleri, uluslararası toplumun bu gelişmelere verdiği tepkiler ve sürecin dış politika üzerindeki etkileri kapsamlı bir şekilde incelenmiştir.



Varşova'da düzenlenen panelde; FETÖ/PDY'nin çok katmanlı yapısı ve uluslararası boyutu, 15 Temmuz'un toplumsal hafızadaki yeri, Türkiye'nin demokrasiye sahip çıkma kararlılığı, savunma sanayisi alanındaki gelişmeler, Türkiye-Polonya ilişkileri ve Batı kamuoyunun Türkiye'nin terörle mücadelesine yönelik tutumu ele alınmıştır.



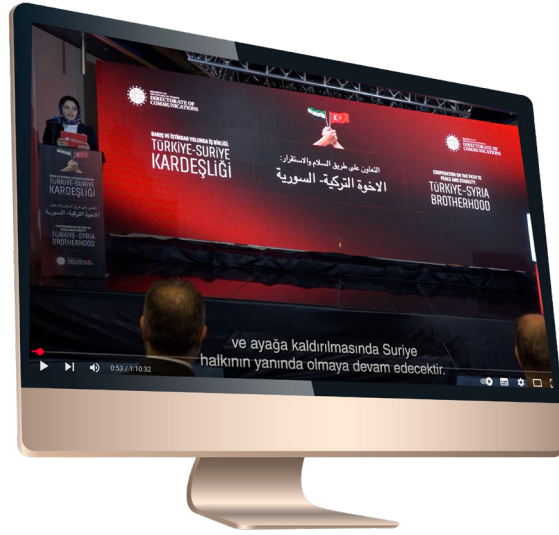
Berlin'de gerçekleştirilen panelde; uluslararası toplumun tepkileri ve dış politika yansımaları, 15 Temmuz'un toplumsal hafızadaki yeri ve kolektif bellek inşası ile darbe girişimine karşı toplumsal tepki ve medyanın, sosyal medyanın ve iletişimin bu süreçteki etkileri kapsamlı biçimde değerlendirilmiştir.



Arnavutluk/Tiran'da düzenlenen etkinlikte; 15 Temmuz hain darbe girişiminin Türkiye'nin demokrasi, dış politikası, güvenlik algısı ve toplumsal hafızası açısından uzun vadeli etkiler bıraktığı vurgulanmıştır. Bu tür etkinliklerin Türk milletinin demokrasi mücadelesinin aktarılması ve farkındalığın oluşturulması hususunda önemli olduğu ifade edilmiştir.

Bariş ve İstikrar Yolunda İş Birliğı: Türkiye-Suriye Kardeşliğı Paneli

Arap Baharı'nın etkisiyle 2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaş, yalnızca ülke sınırları içerisinde değıl aynı zamanda bölgesel düzeyde de ciddi sosyoekonomik sonuçlara yol açmıştır. Söz konusu çatışma süreci, yüz binlerce insanın yaşamını yitirmesine, zorunlu olarak yerinden edilmesine neden olmuştur. Barınma, sağık, eğitim gibi temel ihtiyaçlara erişimi sekteye uğrayan Suriye halkına sınırlarını açan Türkiye, bu süreçte insani yardım faaliyetleri ile önemli bir rol üstlenmiş; sınır güvenliğı ve bölgesel istikrarı sağılama noktasında çeşitli politikalar yürütmüştür. Türkiye ve Suriye arasındaki tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlar iki ülke arasında iş birliğı potansiyelinin temellerini oluşturmıştır.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından yürütölen barış diplomasisi, sürece katkı sunmuş bu yaklaşım çerçevesinde Suriye yönetimi ile tesis edilen temaslar bölgesel barış ve refahın inşasına katkı sunacak önemli bir adım olarak değılendirilmiştir.

2025 yılında Suriye'nin başkenti Şam'da düzenlenen panel; sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı çerçevesinde enerji, tarım, altyapı, sağık ve eğitim gibi temel alanlarda mevcut desteklerin gelecekte nasıl güçlendirilebileceğıne yönelik çok boyutlu ve yapıcı bir fikir alışverişı zemini oluşturmaya amaçlamıştır.

“Dilde, Fikirde, İşte Birlik: Türk Dünyasının Geleceğı” Paneli

3 Mayıs Türkçölük Günü'nde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de düzenlenen programda; Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkeler başta olmak üzere tüm Türk dünyasında ortak fikir, ortak ölkü, ortak gelecek ve ortak eylem bilinci ele alınmıştır.

Türk dünyasının geleceğine yön veren İsmail Gaspıralı'nın "dilde, fikirde, işte birlik" düşüncesine atıfta bulunulan etkinlikte, Türk dünyasının geleceği ve Türk dünyasının KKTC'yi desteklemesinin önemi vurgulanmıştır. Etkinlik ile Türk dünyasının kültürel ve siyasi birliğinin güçlendirilmesi; ortak tarih, dil ve değerler temelinde geleceğe yönelik ortak bir vizyonun geliştirilmesi amaçlanmıştır.



Panel programı kapsamında basın mensupları ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin katılım gösterdiği iki ayrı yuvarlak masa toplantısı icra edilmiştir. "Türkiye'nin Değerleri" temalı bir fotoğraf sergisi düzenlenerek, ülkemizin farklı alanlardaki kültürel zenginlikleri uluslararası kamuoyuna tanıtılmıştır.



Türkiye-Balkanlar Medya Forumu: İletişim Çağında Ortak Geleceğin İnşası Paneli

Türkiye ile Balkanlar arasındaki tarihsel, kültürel ve coğrafi bağlar, köklü bir geçmişe dayanan ortak bir mirası yansıtmaktadır. Bu durum, medya ve iletişim alanında güçlü bir iletişim zemini yaratmaktadır.



13 Mayıs 2025 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen “Türkiye-Balkanlar Medya Forumu İletişim Çağında Ortak Geleceğin İnşası” temalı forumda; Türkiye ile Balkan ülkeleri arasında medya, iletişim ve enformasyon alanlarındaki iş birliği imkânları, Türkiye'nin bölgede yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetleri ve dezenformasyonla mücadeleyle yönelik stratejik yaklaşımlar ele alınmıştır.

Türkiye-Afrika Medya Forumu

İstanbul'da 28 Şubat 2025 tarihinde düzenlenen Türkiye-Afrika Medya Forumu'nda Türkiye –Afrika ilişkilerini geliştirmek, iş birliğini desteklemek amaçlanmıştır. Forumda Türkiye-Afrika ilişkileri merkeze alarak medya ve iletişim ekosisteminin güçlendirilmesine dair tartışmalar, kamu diplomasisi ve stratejik iletişim açısından iş birliği imkânları ile doğru bilgi akışı ve dezenformasyonla mücadele stratejileri gibi temalar ele alınmıştır.



Türk Günü Yürüyüşü ve “İttifakın Ötesinde: Değişen Dünyada ABD Türkiye İlişkilerini Yeniden Düşünmek” Paneli

ABD kamuoyu nezdinde Türk–Amerikan toplumunun birlik ve beraberliğini güçlendirmek, ekonomik ve kültürel bağları pekiştirmek ve Türk diplomatlarının Ermeni terör örgütü ASALA tarafından şehit edilmesine tepki göstermek amacıyla düzenlenen Türk Günü Yürüyüşü, ilk kez 1981 yılında gerçekleştirilmiş ve sonraki yıllarda geleneksel hale gelmiştir. Her yıl Mayıs ayında düzenlenen yürüyüşün bu yıl 42'ncisi yapılmıştır.



Türk Günü Yürüyüşü etkinlikleri kapsamında ABD’nin New York kentinde “İttifakın Ötesinde: Değişen Dünyada ABD-Türkiye İlişkilerini Yeniden Düşünmek” paneli, “Fahir Atakoğlu Belgeseli” gösterimi, “Mehter Takımı ve Anadolu Ateşi Gösterisi”, “Türk Günü Yürüyüşü” ve kortej bitiminde çeşitli gösteriler ve konserlere yer verilmiştir. Bunun yanında Türkevî’nde Türkiye’nin tarihî ve doğal güzelliklerini gösteren fotoğrafların yer aldığı “Türkiye’nin Değerleri Sergisi”, Türk mutfağının zenginliğini yansıtan geleneksel ve modern lezzetler eşliğinde “Türk Diaspora Buluşması” ve “Çocuk Şenliği” düzenlenmiştir.



Türk Mutfağı Haftası İletişim Kampanyası

Türk Mutfağı Haftası, Türkiye'nin köklü ve zengin gastronomi mirasını ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtmayı hedeflemektedir. daha geniş kitlelere ulaşarak Türkiye'nin zengin gastronomi mirasını ve sürdürülebilir mutfak kültürü vizyonunu göstermeyi amaçlamaktadır. Cumhurbaşkanlığı himayelerinde ve Kültür ve Turizm Bakanlığı koordinasyonunda, Türkiye'yi diğer ülkelere nazaran gastrodiplomaside avantajlı kılmak ve bu zenginliği uygun stratejilerle dünya kamuoyuna aktarmak adına 2021 yılından itibaren yurt içinde ve yurt dışında 21-27 Mayıs tarihleri arası "Türk Mutfağı Haftası" olarak kutlanmaktadır.

Bu yıl 4'üncüsü kutlanan Türk Mutfağı Haftası'nda, mutfak kültürümüzün yapı taşları olan "Türk Mutfağı'nın Klasik Yemekleri" (Classics of Turkish Cuisine) ile kültürlerarası köprüler kurulması hedeflenmektedir. İletişim Başkanlığı Türk Mutfağı Haftası etkinlikleri kapsamında LED truck ve LED ekran çalışması, dijital medya reklamları, tanıtım videoları ve sosyal medya çalışmaları gerçekleştirilmiştir.



Kıbrıs'ta Çözümün Anahtarı: Eşit Egemen İki Devlet Paneli

İletişim Başkanlığı'nın 14 Haziran 2025 tarihinde düzenlediği “Eşit Egemen İki Devlet” paneli, Türkiye'nin ve KKTC'nin çözüm odaklı bakış açısını uluslararası gündeme taşıyan diplomatik iletişim zemininin oluşmasına katkı sağlamıştır. Panelde Rum tarafının silahlanma ve NATO yönelimlerinin gerilimi tırmandırdığına dikkat çekilmiş ve Türkiye'nin sağladığı güvenlik şemsiyesinin kritik rol oynadığı ifade edilmiştir.



Kıbrıs Barış Harekâtına giden süreçte Kıbrıslı Türklerin yaşadıklarını, karşı karşıya kaldıkları sistematik şiddeti anlatan ve Kıbrıs Barış Harekâtına ilişkin “Zulüm ve Zafer Arasında: Kıbrıs'ın Türk Yüzü” isimli fotoğraf sergisine yer verilmiştir.



Dönüşen Güvenlik ve Bilgi Temelli Sınamalar Karşısında Türkiye ve NATO Paneli

Hollanda'nın başkenti Amsterdam'da 23 Haziran 2025 tarihinde “Dönüşen Güvenlik ve Bilgi Temelli Sınamalar Karşısında Türkiye ve NATO” paneli düzenlenmiştir. 24-25 Haziran 2025 tarihlerinde Hollanda'nın ev sahipliğinde Lahey'de düzenlenen NATO Zirvesi marjında gerçekleştirilen program çerçevesinde, Türkiye-NATO konulu tematik videonun gösterimi gerçekleştirilmiştir.



Panel; stratejik iletişim, kamu diplomasisi ve güvenlik politikalarının kesişiminde yer alan güncel meseleleri Türkiye perspektifiyle uluslararası bir zeminde tartışmaya açmıştır. Ayrıca NATO'nun “2022 Stratejik Konsepti” çerçevesinde geliştirdiği yeni güvenlik yaklaşımlarının kamu diplomasisi boyutu analiz edilmiştir. Türkiye'nin bu süreçlerde üstlendiği rol ve yaptığı katkılar da panel içerisinde ayrıca ele alınmıştır.



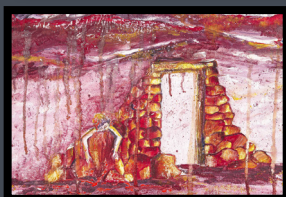
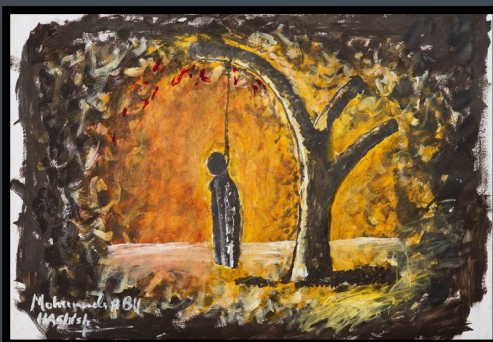
Kurşun Geçirmez Düşler: Gazzeli Çocuk Ressamlar Sergisi

Gazze'de işgalci İsrail güçlerinin yol açtığı insanlık dramından en çok etkilenenler çocuklar olmuştur. Sergide ise onların yaşadığı acılar ve iç dünyaları yansıtılarak uluslararası bir farkındalık oluşturulmuştur.



Hikâyeleri 2008-2009 yıllarına dayanan, Gazzeli çocukların kaleminden çıkan 266 eserin gösterildiği sergi ile Gazzeli çocuklar ve ziyaretçiler arasında duygusal bir bağ tesis edilerek Gazze'deki insanlık dramına dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Aynı başlık ile yayımlanan kitap çalışmasında ise sergide yer alan eserlere ve eserlerin hikâyelerine yer verilerek bu farkındalığın *Kurşun Geçirmez Düşler: Gazzeli Çocuk Ressamlar Sergisi* kitabı ile kalıcı hale getirilmesi sağlanmıştır.



Türk Devletleri Teşkilatı Medya ve Enformasyondan Sorumlu Bakanlar ve Üst Düzey Yetkililer Dördüncü Toplantısı

Türkiye'nin ev sahipliği ve İletişim Başkanlığı koordinasyonunda, 13-15 Mayıs 2022 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen programda “Türk Dünyasında Kamu Diplomasisinin Yükselen Gücü: Dizi-Film Sektörü”, “Türk Dünyasının Dijital Geleceği: Metaverse”, “Türk Dünyasının Ortak Gelecek Vizyonu Işığında Yayıncılıkta İş Birliği Olanakları”, “Hakikat Ötesi Çağda Dezenformasyonla Mücadele” başlıklı paneller düzenlenmiştir.

Program kapsamında Türk Devletleri Teşkilatı'na (TDT) üye ve gözlemci statüsündeki ülkeler arasında medya, iletişim, enformasyon ve gazetecilerin eğitimi gibi alanlarda iş birliğinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda TDT üyesi ve gözlemci üyeleri arasında tarihsel bağlara dayanan kültürel ilişkilerin derinleştirilmesi ve halklar arası etkileşimin artırılması hedeflenmiştir.

İslam İşbirliği Teşkilatı Enformasyon Bakanları Olağanüstü Toplantısı

“İşgalci İsrail Yönetimi'nin İşgal Altındaki Filistin Topraklarında Gazetecilere ve Medya Kuruluşlarına Yönelik Dezenformasyon ve Saldırıları” temasıyla 24 Şubat 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Enformasyon Bakanları Olağanüstü Toplantısı'na 43 üye ülkeden bakan, üst düzey yetkili ve İİT'nin üst düzey temsilcileri olmak üzere 250 kişi katılım sağlamıştır.



Toplantıda, Filistin’de devam eden İsrail saldırıları sonucunda yaşanan insanlık dramı, medya mensuplarına artan şiddet ve uluslararası kamuoyuna yönelik yürütülen dezenformasyon kampanyaları değerlendirilmiştir. Bu duruma karşı İslam ülkelerinin ortak bir strateji geliştirme ihtiyacıyla yapılan toplantının sonunda bir Nihai Bildiri yayımlanmış, toplantı marjında katılımcı ülkelerin talepleri doğrultusunda ikili görüşmeler düzenlenmiştir. Ülkeler, birbirleriyle başta medya ve enformasyon alanları olmak üzere ilişkilerini güçlendirici verimli diyalog kurma imkânı bulmuştur.

Türkiye-Birleşik Krallık İlişkileri Paneli

İletişim Başkanlığı, İngiltere’nin başkenti Londra’da 8 Nisan 2024 tarihinde gerçekleştirilen Ramazan Çadırı Projesi kapsamında “Türkiye-Birleşik Krallık İlişkileri” başlıklı bir panel programı düzenlemiştir.





Panelde, Türkiye ve Birleşik Krallık arasında diplomatik, ticari ve kültürel iş birliği bağlamında yürütülen çeşitli projeler ve faaliyetler ele alınarak mevcut iş birliğini geliştirmeye yönelik fikir alışverişi gerçekleştirilmiştir. Türkiye ve Birleşik Krallık’ın Brexit sonrası ilişkilerinde gelişen çeşitli fırsatlar için yeni iş birliği mekanizmaları tartışılmıştır. Etkinlik kapsamında Londra Yunus Emre Enstitüsü’nde “Türkiye Yüzyılı” başlıklı fotoğraf sergisi organize edilmiştir.

Türk-Yunan Medya ve Akademi Forumu- Ortak Çıkarları ve İş Birliği Fırsatlarını Keşfetmek Paneli

İletişim Başkanlığı, 11 Mayıs 2024 tarihinde İstanbul’da Türk-Yunan ilişkilerinin ele alındığı “Ortak Çıkarları ve İş Birliği Fırsatlarını Keşfetmek” ana temalı panel programı düzenlemiştir. Türk-Yunan medya ile akademi dünyası arasında iki ülkenin ortak çıkarlarını belirlemeyi ve bölgesel iş birliği fırsatlarını keşfetmeyi amaçlayan program çerçevesinde “Türkiye ve Yunanistan Arasında Ekonomik İş Birliği Alanları” ve “Turizmde Ortaklık Potansiyeli” başlıklı iki panel gerçekleştirilmiştir.

Panellerde; Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin geliştirilmesi, ekonomi ve turizm alanında iş birliği fırsatlarının değerlendirilmesi ve iki ülke halkının dostluğunun derinleştirilmesi yönündeki çabaların artırılmasının önemi vurgulanmıştır.

Dostane İlişkiler ve İyi Komşuluk Hakkında Atina Bildirgesi’nin iki ülke arasındaki ilişkilerin daha üst bir seviyeye çıkarılmasına sunacağı katkı ve karşılıklı güven temelinde kurulacak iş birliğinin yaratacağı fırsatlar tartışılmıştır.

Vatandaş Diplomat Projesi Tanıtım Programı

İletişim Başkanlığı, vatandaşlarımıza yönelik olarak ülkemize dair olumlu algının güçlendirilmesi, zengin kültürümüzün tanıtılması ve dış politika tezlerimizin sağlıklı, etkin ve doğru biçimde aktarılması amacıyla *Vatandaş Diplomat El Kitabı*'nı hazırlamıştır. Bu eser, aynı zamanda bir başvuru kitabı niteliği taşımaktadır. Bu kapsamda 4 Haziran 2024 tarihinde vatandaş diplomasisi hakkında farkındalığı artırmak, *Vatandaş Diplomat El Kitabı*'nın ve Vatandaş Diplomat Projesi'ni tanıtmak amacıyla İletişim Başkanlığı "Vatandaş Diplomat Projesi Tanıtım Programı" düzenlenmiştir. Program kapsamında "Türkiye Yüzyılı'nda Kamu Diplomasisini Yeniden Kurgulamak: Vatandaş Diplomatlar" paneli gerçekleştirilmiştir.



İletişim Başkanlığı, Vatandaş Diplomat Projesi kapsamında 2024 yılında "Vatandaş Diplomat Projesi: Türkiye'nin Sporda Küresel Temsili" programını icra etmiştir. "Vatandaş Diplomasisinin Spor Elçileri" ve "Vatandaş Diplomasisi ve Spor: Türkiye'nin Küresel Temsili" başlıklı oturumların yer aldığı programda, yurt dışında elde ettikleri madalyalarla ülkemizi gururlandıran sporcularımız deneyimlerini paylaşmıştır. Program kapsamında sporcularımız, uluslararası yarışmalarda ülkemizi temsil eden birer vatandaş diplomat olarak kendi tecrübelerini aktarmıştır. Sporcuların sadece sportif başarılarıyla değil, aynı zamanda temsil ettikleri değerler ve ülkemizin tanıtımına katkılarıyla da önemli roller üstlendikleri vurgulanmıştır.



Program vasıtasıyla vatandaş diplomasisinin sporcular aracılığıyla uluslararası ilişkilerde nasıl bir rol oynayabileceği ve spor diplomasisinin Türkiye’nin kamu diplomasisi çabalarındaki yeri ve önemi değerlendirilmiştir.

Küresel Yönetişimde Dezenformasyonla Mücadele: G20’nin Rolü ve Uluslararası İş Birliği Yuvarlak Masa Toplantısı

İletişim Başkanlığı, G20 Liderler Zirvesi marjında Brezilya’nın Rio de Janeiro şehrinde 16 Kasım 2024 tarihinde bir yuvarlak masa toplantısı düzenlemiştir. Toplantıda konuşmacılar, küresel düzeyde etki gösteren dezenformasyon örneklerinden yola çıkarak günümüzde bireylerin, toplumların ve demokrasilerin ne kadar büyük bir dezenformasyon tehdidi altında olduğunu vurgulamış; karşı karşıya kalınan bu tehditlerin önlenmesinde uluslararası düzeyde atılabilecek adımlar ve bu bağlamda G20 gibi büyük uluslararası platformların dezenformasyonla mücadele alanında alabileceği önlemler üzerinde fikir teatisinde bulunmuşlardır.

Kriz Enformasyonu Yönetimi ve Doğal Afetlerde Halkla İlişkiler Paneli

Japonya’nın başkenti Tokyo’da 28 Nisan 2023 tarihinde “Kriz Enformasyonu Yönetimi ve Doğal Afetlerde Halkla İlişkiler Paneli” düzenlenmiştir. Program kapsamında kriz enformasyonu yönetimi, kriz iletişimi, doğal afetlerde halka ilişkiler, doğal afetlerde dezenformasyon ve kriz iletişiminde medyanın rolü gibi konular ele alınmıştır. Panel ile iki ülkenin yaşadığı felaketlerden edindikleri birikimin aktarılması, tecrübelerin paylaşılması, olası kriz veya doğal afetlerde daha etkin bir iş birliğinin ve iletişimin tesis edilmesi hedeflenmiştir.



İstanbul Güvenlik Forumu

Sıcak çatışmalar ve terör saldırıları gibi geleneksel tehditlerin devam etmesi, buna ek olarak yeni tehdit alanlarının ortaya çıkması güvenliği çok katmanlı bir olguya dönüştürmüş ve güvenlik algısının yeniden tanımlanmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu bağlamda mevcut uluslararası koşullarda bölgesel ve küresel seviyedeki güvenlik tehditlerinin ve çözüm önerilerinin yenilikçi bir bakış açısıyla ele alınması amacıyla İletişim Başkanlığı tarafından 2-3 Mayıs 2023 tarihleri arasında “İstanbul Güvenlik Forumu (İGF)” düzenlenmiştir. Forum ile uluslararası güvenlik yönetimi konusunda farkındalık oluşturulması, güvenlik alanında uluslararası iş birliği fırsatlarının artırılması ve güvenlik riskleriyle mücadeleye yönelik çok boyutlu yaklaşımların ele alınması amaçlanmıştır.

Forumda Türk Devletleri Teşkilatı Genel Sekreteri Büyükelçi Kubanîçbek Ömüraliyev, Güney Kaliforniya Üniversitesinden Prof. Dr. Nicholas J. Cull, Türkiye’nin Prag Büyükelçisi Egemen Bağış, Avrupa Parlamentosu Üyesi Ryszard Czarnecki, AB Genişleme ve Komşuluk Politikasından Sorumlu Eski Komiseri Büyükelçi Ştefan Füle, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İdaresi İletişim Politikası Sektörü Başkanı Javid Musayev’in de aralarında bulunduğu siyasetçi, politika yapıcı, akademisyen, uzman, gazeteci ve uluslararası kuruluş temsilcilerinden oluşan 70’e yakın Türk ve yabancı konuşmacı yer almıştır.



İki gün süren ve 14 ayrı etkinliğin düzenlendiği forum kapsamında: “Ukrayna’daki Savaş: Jeopolitiğin Dönüşü ve Bölgesel Güvenliğin Yeniden İnşası”, “Transatlantik Güvenlik Mimarisinin Yeniden Kurgulanması”, “Bilgi Güvenliği: Mezenformasyon, Dezenformasyon ve Propaganda”, “ABD, Rusya ve Çin İlişkilerinde Güç Dengesi”, “Kargaşa Çağında Dengeleyici Bir Güç Olarak Türkiye”, “Küresel Güvenliğin Yönetişimindeki Zorluklar: Nükleer Silahların Yayılması, Teknoloji, Enerji ve Çevre”, “Savaşın Değişen Doğası ve Savunma Sanayi”, “Orta Doğu’daki Keskin Zorluklar” ve “Balkanlara Yeni Bir Bakış” başlıklı 9 panele yer verilmiştir. Forum çerçevesinde güvenlik temalı bir video gösterimine de ayrıca yer verilmiştir.

Panellerin yanı sıra “Uluslararası Sistemin Açmazı: Uluslararası Örgütler ve Küresel Terörizm”, “Doğal Afet ve Krizlerde İnsani Güvenlik” ve “Doğu Akdeniz Enerji Rekabeti ve İş Birliği” başlıklı 3 yuvarlak masa toplantısı düzenlenmiştir. Ayrıca “Türk Devletleri Teşkilatı’nın Orta Asya’nın Bölgesel Güvenliğindeki Rolü” ve “Uluslararası Rekabette İtibar Güvenliği” başlıklı 2 söyleşi de etkinlik bünyesinde yer almıştır.

Büyük Türkiye Vizyonu Paneli

İletişim Başkanlığı, “Türkiye Yüzyılı” perspektifinin anlatılması ve bu doğrultuda Türkiye’nin Türk dünyasına verdiği önemi vurgulamak amacıyla “Büyük Türkiye Vizyonu” başlıklı bir panel programı düzenlemiştir. Panelde, Türk Devletleri Teşkilatı’nın 2040 Türk Dünyası Vizyon Belgesi’nin yanı sıra ortak kültürel mirasımızın ışığında gelecek yüzyılımızı birlikte inşa etme hedefi, Türk dünyasının önde gelen bilim ve kültür insanları tarafından çeşitli yönleriyle ele alınmıştır.



‘Türk Dünyasının 2040 Vizyonu: Ortak Gelecek, Ortak Ülkü’ ve ‘Ortak Gelecek İnşasında Kadim Geçmişin Kültürel Mirası’ başlıklı iki oturumun yer aldığı panelde, ‘Türkiye Yüzyılı’ perspektifinin kavramsal ve düşünsel düzeydeki tamamlayıcısı niteliğindeki ‘Büyük Türkiye Vizyonu’ ele alınmıştır. Ayrıca bu vizyonun stratejik temellerinden biri olan Türk Devletleri ile Türkiye arasındaki güçlü bağlar ve iş birliği imkanları tartışılmıştır. Bu bağlamda Türkiye’nin “Türkiye Yüzyılı” hedefleri anlatılarak Türk Devletleri arasında ortak tarih, dil ve değerler temelinde birlikteliğin teşvik edilmesi, her alanda iş birliğinin geliştirilmesi, diplomatik ve siyasi bağların güçlendirilmesinin Türkiye Yüzyılı’nın öncelikli hedefleri arasında yer aldığı vurgulanmıştır.

“Sıfır Atık: Yeşil Geleceği Kurgulamak ve Uygulamak” Yuvarlak Masa Toplantısı

Hindistan’ın başkenti Yeni Delhi’de gerçekleştirilen G20 Liderler Zirvesi kapsamında, 9 Eylül 2023 tarihinde İletişim Başkanlığı tarafından “Sıfır Atık: Yeşil Geleceği Kurgulamak ve Uygulamak” başlıklı bir yuvarlak masa toplantısı düzenlenmiştir.

Toplantıda, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın eşi Emine Erdoğan’ın himayelerinde çevre konusunda farkındalığı artırmak, sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda atıkları kontrol altına almak üzere 2017’de başlatılan Sıfır Atık Projesi’nin insanlığın ortak geleceği ve ortak evini muhafaza etmeye yönelik başlatılmış sorumluluk hareketi olduğu belirtilmiştir. Atık yönetiminde Türkiye’nin pratiklerinin anlatıldığı toplantıda, sıfır atık uygulamalarından örnekler verilerek değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Ukrayna’daki Savaş: Bölgesel ve İnsani Sonuçlar Paneli

İletişim Başkanlığı tarafından düzenlenen panel programı ile farklı ülkelerden akademisyen ve uzmanların katılımıyla Ukrayna Savaşı’nın farklı boyutlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda devam eden Rusya-Ukrayna Savaşı’nın öncelikli olarak insani sonuçlarının nasıl kontrol altına alınabileceği ve bu çatışmanın bölge üzerindeki etkilerinin tartışılması hedeflenmiştir.

Uluslararası Hukuk ve Tarih Perspektifinden 1915 Olayları Konferansı



1915 Olayları’nın uluslararası hukuk ve tarih zemininde objektif bir şekilde tartışılması amacıyla 20 Nisan 2022 tarihinde “Uluslararası Hukuk ve Tarih Perspektifinden 1915 Olayları” başlıklı konferans düzenlenmiştir. Programda, “Hakikat Çağrısı” ve “Adil Hafızaya Ulaşmak” adlı video gösterimleri gerçekleştirilmiştir.

“Siyasi Saiklerle Tarihin Araçsallaştırılması: 1915 Olaylarına İlişkin İddiaların Ortaya Çıkışı ve Uluslararasılaşması”, “Sevk ve İskân Kanunu Sürecinin Değerlendirilmesi”, “Uluslararası Hukuk Bağlamında 1915 Olayları” başlıklı oturumlarda 1915 Olayları’nın tarihsel arka planını, hukuki boyutlarını ve günümüze yansımaları değerlendirilmiştir. Tarihsel temelden yoksun, ideolojik saiklerle üretilen iddia ve yaklaşımların bilimsel yöntemler aracılığıyla sorgulanmasına katkı sağlayan söz konusu programlar, tarihsel gerçeklerin bilimsel bir zeminde tartışılmasına imkân sunmaktadır. Bu bağlamda düzenlenen etkinlikler tarihi gerçeklerin uluslararası kamuoyuna doğru bir şekilde aktarılmasına yönelik güçlü bir “hakikat çağrısı” niteliği taşımaktadır.

Şehit Diplomatlar Sergisi

Ermeni terör örgütlerinin tehditlerine ve saldırılarına rağmen görevlerinin başından ayrılmayan ve bu uğurda şehit olan Türk diplomatlara adanan “Şehit Diplomatlar Sergisi”, 24 Nisan 2022 tarihinde Avusturya’nın başkenti Viyana’da açılmıştır.



Türk diplomatları hedef alan sistematik terör saldırıları ve suikastların detaylarına ilişkin bilgilerin paylaşıldığı sergide, suikastların ülke ve şehir bazlı grafikler ve tarih şeridiyle gösterildiği panolara yer verilmiş; şehit edilen diplomatların yapay zekâ teknolojileriyle yüksek çözünürlüklü hale getirilen fotoğraflarını ve hikâyelerini içeren özel görseller sergilenmiştir.

Sergide, 1915 Olayları'nın Ermeni lobisi ve bazı ülkeler tarafından siyasi hesaplarla kasıtlı şekilde saptırılmasına karşılık Türkiye'nin 1915 Olayları'nı aydınlığa kavuşturmak ve gerçekleri ortaya koymak için yaptığı çalışmalar da anlatılmıştır. Sergi ile ASALA ve JCAG gibi Ermeni terör örgütlerinin saldırıları sonucu şehit düşen Türk diplomatların anılması ve şehit edilen diplomatlarımızla ilgili farkındalık oluşturulması amaçlanmıştır.

Küresel Gıda Krizi ve Tahıl Koridoru Anlaşması Paneli

Küresel iklim değişikliğinin neden olduğu hava koşulları, gıdaya erişimde zorluklara yol açmış; bu durum, küresel gıda krizini dünya kamuoyunun önemli gündem maddelerinden biri haline getirmiştir. İklim değişikliğinin yanı sıra Ukrayna Savaşı'nda ortaya çıkan tahıl krizi ise gıdaya erişim konusunda somut ve yapıcı değişikliklere ihtiyaç duyulduğunu bir kez daha göz önüne sermiştir. Bu bağlamda, küresel gıda krizine ilişkin değerlendirmelerde bulunmak ve krizin çözümüne yönelik önerileri tartışmak üzere Belçika'nın başkenti Brüksel'de bulunan Avrupa Parlamento Binasında "Küresel Gıda Krizi ve Tahıl Koridoru Anlaşması" konulu iki oturumdan oluşan bir panel programı düzenlenmiştir.



2022 yılında gerçekleştirilen programda Avrupa Parlamentosu üyeleri, Avrupa Birliği Komisyonu yetkilileri, akademisyenler, yerli sivil toplum ve düşünce kuruluşu yetkilileri, farklı ülkelerden büyükelçilik yetkilileri, yerli basın mensupları ve Türk yetkililer katılım sağlamışlardır. Programın ilk oturumunda, Türkiye ve BM gözetiminde imzalanan Tahıl Koridoru Anlaşması'nın diplomatik süreci ve küresel gıda krizine katkısı ele alınmıştır. İkinci oturumda ise zayıflayan tedarik zinciri ve enerjiye erişim sorunlarının küresel gıda krizine etkileri tartışılmış ve bu bağlamda çözüm önerileri paylaşılmıştır.

Karabağ Zaferi Konferansı: Azadlığa Kavuşan Kadim Vatan

9 Kasım 2020 tarihinde elde edilen Karabağ Zaferi, Azerbaycan için milli bir gurur olmasının yanı sıra Türkiye-Azerbaycan ilişkileri, bölge dinamikleri ve bölgenin geleceği üzerine de önemli sonuçları olan bir zaferdir. İletişim Başkanlığı, Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinin güçlendirilmesi ve uluslararası kamuoyunun Dağlık Karabağ'da yaşanan gelişmeler hakkında doğru bir şekilde bilgilendirilmesi amacıyla Karabağ Zaferi'nin ikinci yılında "Karabağ Zaferi Konferansı: Azadlığa Kavuşan Kadim Vatan" adlı konferans düzenlemiştir.



Azerbaycan Cumhurbaşkanı Müşaviri Hikmet Hacıyev'in hitapları, 2022

Konferans kapsamında düzenlenen dört farklı oturumda Türkiye ve Azerbaycan'dan seçkin konuşmacılar tarafından Karabağ sorununun tarihi, siyasi ve hukuki boyutları ele alınmıştır. Ermeni esaretindeki Karabağ'da yaşananlar ve Ermeni terörü anlatılarak İkinci Karabağ Savaşı ve zaferin bölge dinamiklerine etkisi tartışılmıştır. Program kapsamında ayrıca bölgede görev yapan gazeteci ve savaş muhabirleri ile söyleşi gerçekleştirilmiştir.

Pandemi Sonrası Yeni Dünya Düzeninde Sağlık Diplomasisi Paneli

COVID-19 sonrası dönemde Türkiye'nin öncülük ettiği uluslararası iş birliğini konu alan "Pandemi Sonrası Yeni Dünya Düzeninde Sağlık Diplomasisi" başlıklı bir panel gerçekleştirilmiştir. Endonezya'nın Bali şehrinde gerçekleştirilen panel kapsamında sağlık alanında Türkiye'nin uluslararası iş birliğini geliştirme çabaları, insani diplomasi faaliyetleri ve dünya sağlık sistemine yapmakta olduğu katkılar ele alınarak küresel sınamalar karşısında uluslararası iş birliği ve dayanışmanın önemi vurgulanmıştır.



Panelde, Türkiye'nin sağlık alanında uluslararası iş birliğini geliştirme çabalarına dikkat çekilmiş, pandemide üstlendiği öncü roller ele alınmış ve küresel topluma yeterince katkı sunamayan uluslararası mekanizmaların nasıl daha etkin hale getirilebileceğine dair değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Türkiye-Fransa İlişkileri: Fırsatlar ve Meydan Okumalar Paneli

İletişim Başkanlığı tarafından 2022 yılında düzenlenen panelde diplomatik ilişkileri 15. yüzyıla dayanan Türkiye ile Fransa'nın dış politikalarının kesişim alanları incelenmiş; tarihsel bağlam ve güncel uluslararası gelişmeler ışığında ikili ilişkilerin dinamikleri tartışılmıştır.



İlk oturumda Türkiye-Fransa ilişkileri farklı boyutlarıyla değerlendirilirken iki ülke ilişkilerinin doğurduğu fırsatlar ve yüzleştiği sınamalar değerlendirilmiştir. Etkinlik kapsamında Türk ve Fransız dış politikası ekseninde Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin geleceği, Ege ve Doğu Akdeniz'de istikrarın nasıl sağlanabileceği ve Türk ve Fransız dış politikasında bölgesel sınamalar ve fırsatlar, düzenlenen üç oturumda ele alınmıştır.

2.2.2. Kamu Diplomasisinin Yayın Araçları

İletişim Başkanlığı'nın dijital ve basılı yayınlara dayalı kamu diplomasisi faaliyetleri, Türkiye'nin dış politikadaki duruşunu uluslararası kitlelere ulaştırma tezlerini savunma ve ülke imajını yönetmede stratejik bir rol üstlenmektedir. İletişim Başkanlığı; geleneksel medya, dijital platformlar, kurumsal raporlar, kültürel yayınlar gibi somut araçlarla kamu diplomasisi faaliyetlerini uygulamaya geçirmektedir.

Dijital Yayınlar

İletişim Başkanlığı'nın dijital yayınları, Türkiye'nin dış politika vizyonunu ve uluslararası ilişkilerdeki duruşunu küresel kamuoyuna doğru ve etkili şekilde aktarmak amacıyla stratejik bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda hazırlanan dijital içerikler Türkiye'nin dış politikadaki önceliklerini, bölgesel ve küresel meselelerdeki tutumunu, diplomatik girişimlerini ve uluslararası iş birliklerini ayrıntılı bir şekilde ele alan raporlar, analizler, infografikler ve çok dilli yayınlarla zenginleştirilmektedir. Başkanlık, özellikle dış politikadaki hassas konulara ilişkin kamuoyunu bilgilendirme görevini üstlenirken dezenformasyonla mücadeleye de büyük önem vermekte; uluslararası algı operasyonlarına karşı Türkiye'nin tezlerini kamuoyuna sunmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin barış, diplomasi ve iş birliğine dayalı dış politika anlayışı, dijital yayınlar aracılığıyla uluslararası kamuoyuna aktarılmakta ve böylece kamu diplomasisi alanında etkin bir iletişim stratejisi yürütülmektedir.

Türk Günü Yürüyüşü kapsamında yürüyüş boyunca LED truck ve Times Meydanı'nda bulunan reklam panosunda gösterilmek üzere Türk kültürünün simgelerini yansıtan sloganlarla donatılmış infografiklere yer verilmiştir. Geleneksel Türk Günü Yürüyüşü kapsamında "Kültürel Bağları Güçlendirmek: Türk-Amerikan İlişkilerinde Yeni Bir Vizyon" panelinde iki ülke ilişkilerinin çeşitli yönleri ve iş birliği fırsatlarının anlatıldığı bir video hazırlanmıştır.



Osmanlı topraklarında yaşayan Ermeniler, milliyetçilik hareketlerinden etkilenmeleri ve Batılı devletlerin kendi çıkarları doğrultusundaki müdahalesi neticesinde isyanlar çıkarmışlardır. Doğu Anadolu şehirlerinde çıkardıkları bu isyanlarla bu bölgede bir Ermenistan Devleti kurmayı amaçlamışlar, söz konusu isyanlar ile birlikte bölgede yaşayan yüz binlerce Türk ve Müslüman katledilmiştir. Ermeniler tarafından gerçekleştirilen bu isyanların ve katliamların anlatılması amacıyla oluşturulan videolar, 2021 yılında sosyal medyadan paylaşılmıştır.



FETÖ/PDY'nin yurt içinde ve yurt dışında Türkiye aleyhinde yürüttüğü faaliyetler, algı çalışmaları ve bunlara yönelik ülkemizin mücadelesinin anlatıldığı videolar hazırlanmıştır. Hazırlanan videoların çeşitli etkinliklerde gösterimi gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'nin NATO'ya katılmasının 70. seneidevriyesi kapsamında "Türkiye ile 70 Yıldır Daha Güçlü" adlı bir video hazırlanmıştır. Videoda güvenliğimizi, istikrarımızı ve ortak değerler sistemimizi hedef alan yeni tehditlerin ortaya çıktığı vurgulanmıştır. Türkiye'nin NATO'nun ikinci büyük ülkesi olarak 70 yıldır İttifak'ın ortak değerlerini savunan istikrarlı bir güç olduğu, demokrasi ve insan haklarına yönelik tehditlere karşı mücadele ettiğine dikkat çekilmiştir.





İklim Krizi ile Mücadelede Sıfır Atık Uygulamasının önemini anlatan videolar hazırlandı.



Basılı Yayınlar

İletişim Başkanlığı'nın dış politika ve kamu diplomasisi alanlarında hazırlanan basılı yayınları, Türkiye'nin kamu diplomasisi stratejileri doğrultusunda, ulusal ve uluslararası kamuoyuna yönelik bilgi üretimini destekleyen, kapsamlı ve analiz temelli içerikler sunan önemli iletişim araçları arasında yer almaktadır.

★ *Türkiye Kitabı*



Türkiye'nin tanıtımına yönelik hazırlanan eserde Türkiye'nin tarihi birikimi, kültürel zenginliği, dünya siyasetindeki yeri ve önemi, gelişen savunma sanayisi, bilim ve teknolojiye kaydettiği ilerleme, gastronomisi, ekonomik kalkınmada gösterdiği başarı, çevre ve iklim politikaları gibi konularda içeriklere yer verilmiştir. Türkiye'nin marka değerini yükseltme hedefiyle yapılan çalışmalar kapsamında kamuoyuna sunulmuştur.

★ *Lider Diplomasisi Kitabı*

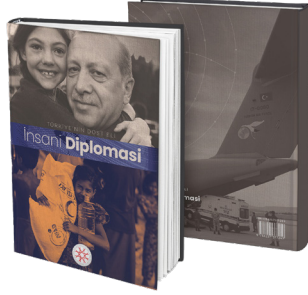


Küresel dünyada yaşanan gelişmeler karşısında durabilen, insan odaklı, siyasi istikrar ve etkin diplomasisi ile güçlü bir liderin dış politikada önemli olduğu *Lider Diplomasisi* isimli eserde Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan özelinde vurgulanmaktadır.

Cumhurbaşkanımız “Dünya Beşten Büyüktür” ve “Daha Adil Bir Dünya Mümkün” söylemleri ile uluslararası alanda önemli bir lider konumundadır. Bu çerçevede *Lider*

Diplomasisi adlı kitapta uzun yıllar tecrübeleri ile Türkiye'yi temsil eden Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın dünya genelinde ortaya çıkan çeşitli küresel sınamalarda sorunların çözümü adına üstlendiği sorumluluk ve arabuluculuk rolü vurgulanmış; başta Karabağ Zaferi ve Ukrayna'daki savaş kapsamında göstermiş olduğu stratejik tutum olmak üzere kendisinin lider duruşu anlatılmıştır.

★ *Türkiye'nin Dost Eli: İnsani Diplomasi Kitabı*



Türkiye'nin kamu diplomasisinin önemli bir sacayağı olan insani diplomasinin ve bu bağlamda Türkiye'nin başarılarının hem iç kamuoyu hem de hassaten dış kamuoyu ile paylaşılarak Türkiye'ye dair olumlu farkındalığın arttırılması amacıyla *Kamu Diplomasisi Serisi* yayınlarının birincisi *Türkiye'nin Dost Eli: İnsani Diplomasi* başlığıyla yayına hazırlanmıştır.

★ *Türkiye Karşısı Bir Anlatı, 1915 Olayları*



İletişim Başkanlığı tarafından 20 Nisan 2021 tarihinde 1915 Olayları'nı uluslararası hukuk ve tarih zemininde ele almak amacıyla "1915 Olayları Uluslararası Konferansı" düzenlenmiştir. 1915 Olayları'nı çok yönlü biçimde değerlendiren konferansta gerçekleştirilen "Tarihsel Süreçte 1915 Olayları ve Ermeni Meselesi", "Uluslararası Hukuk Açısından 1915 Olayları" ve "1915 Olaylarının Günümüze Yansımaları ve Gelecek Perspektifi" başlıklı oturumlar, *Türkiye Karşısı Bir Anlatı: 1915 Olayları* adıyla Türkçe ve İngilizce olarak kitaplaştırılmıştır.

★ *Vatandaş Diplomat El Kitabı*



Vatandaşlarımıza hitaben ülkemize yönelik olumlu algının tahkim edilmesi, zengin kültürümüzün yansıtılması ve dış politika tezlerimizin sağlıklı, etkin ve doğru bir şekilde anlatılması amacıyla İletişim Başkanlığımız tarafından bir başvuru kitabı niteliği taşıyan *Vatandaş Diplomat El Kitabı* hazırlanmıştır. Ülkemize ilişkin temel bilgileri ve önemli dış politika meselelerimizi özlü bir şekilde ele alan bu eser hem yurt dışında

ülkemize ilişkin gerçekçi bir algı oluşturulması hususunda hem de ülkemize yönelen gerçek dışı iddialar karşısında başvurabileceğiniz bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Yurt dışına giden kamu görevlilerinin, iş adamlarının, akademisyenlerin, öğrencilerin ve diğer tüm vatandaşlarımızın “vatandaş diplomat” olarak değerlendirilmesi kapsamında Türkiye’ye ilişkin temel bilgiler ve millî meselelerimize ilişkin dışarıdan gelecek soru ve sorunlara yönelik cevaplar üretilmesine yardımcı olacağı düşünülen *Vatandaş Diplomat El Kitabı* hazırlanmıştır.

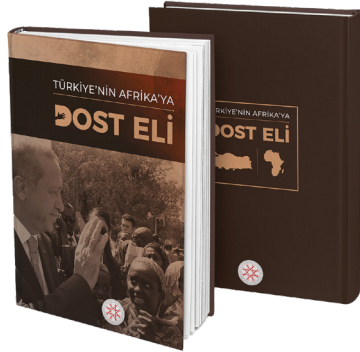
★ **“Kamu Diplomasisi Nedir?” Kitabı**



Kamu diplomasisi odağında kurum dışında verilecek eğitimlerde dinleyicilere sunmak ve üniversite öğrencilerine dağıtmak üzere bir kamu diplomasisi kitapçığı hazırlanmıştır. Kitap, kamu diplomasisi kavramının teorik bir çerçevede ele almakta, kamu diplomasisinin uygulama alanlarına ve kitle iletişim araçlarının süreçteki rolüne değinmekte ve Türkiye’nin başlıca kamu diplomasisi aktörlerini konu etmektedir. Kitabın kamu

diplomasisi kavramının genel hatlarıyla anlaşılmasına, kamu diplomasisi alanında eş güdüm halinde etkin bir politika izleyen kurum ve kuruluşlarımızın tanıtılmasına fayda sağlaması hedeflenmektedir.

★ **Türkiye’nin Afrika’ya Dost Eli**



Türkiye’nin dış politikasının temel önceliklerinden biri olan Türkiye-Afrika ilişkilerinin geliştirilmesini konu alan eserde; Türkiye ile Afrika’nın siyasi, ekonomik, kültürel ve toplumsal alanlarda kurdukları güvenlik ve kalkınma iş birlikleri, ticari ortaklıklar, eğitim ve medya alanındaki iş birlikleri anlatılmıştır. Maarif Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü, TİKA gibi kuruluşların Türkiye -Afrika ilişkilerine katkıları dostane ilişkilerin desteklenmesine sundukları katkılara da yer verilmiştir.

★ *Türkiye’nin NATO Üyeliği: Fırsatlar ve Sınamalar Kitabı*



Eser, Türkiye’nin NATO’ya katılım sürecini ve 1952 yılındaki üyeliğinden günümüze kadar geçen dönemde İttifak içindeki konumunu ayrıntılı biçimde ele almaktadır. Türkiye’nin NATO çatısı altındaki rolü ve katkıları incelenirken aynı zamanda ülkemizin NATO’ya bakışı ve İttifak’tan beklentileri de eserde değerlendirilmektedir.

★ *Suç Kimde? Bugün Geçmişten Ayrı Düşünülemez Kitabı*

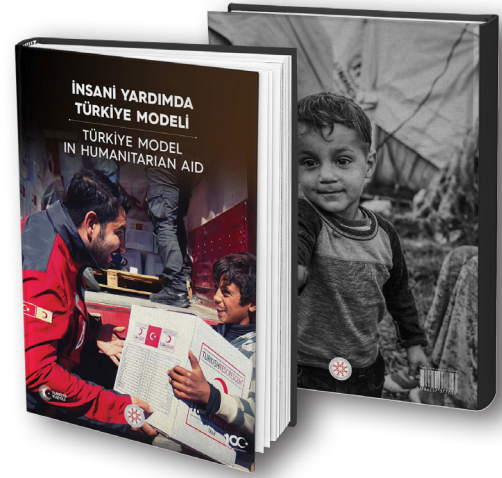


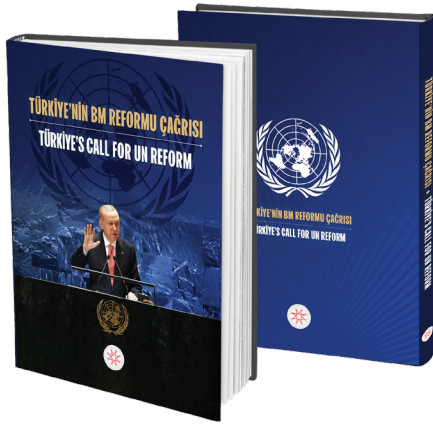
Kıbrıs meselesinin tarihsel sürecine ışık tutan kitap, 1960’lardan itibaren Ada’daki etnik ve siyasi gerilimleri, özellikle Kıbrıs Türklerine yönelik saldırıları, belge ve fotoğraflarla ortaya koymaktadır. Kıbrıs Barış Harekâtı’nın gerekçeleri, öncesinde yaşanan zulüm ve tehditler detaylı şekilde ele alınmaktadır. 20 Temmuz Kıbrıs Barış Harekâtı’nın 50. yıl dönümünde Türkçe ve İngilizce olarak tekrar hazırlanan kitap, Kıbrıs meselesinin neden ve nasıl ortaya

çıktığını ulusal ve uluslararası kamuoyuna anlatmayı, Kıbrıs meselesi bağlamında Türkiye’nin dezenformasyonla mücadelesini aktarmayı ve hem ülkemizin hem de KKTC’nin kamu diplomasisine fayda sağlanması amaçlanmıştır.

★ *Stratcom Public Forum “Daha Adil Bir Dünya Mümkün” Panel Serisi Raporları*

Türkiye’nin, uluslararası kurumların yapısal değişikliğe ihtiyaç duyduğu tezinin uluslararası kamuoyunda tartışılmasını sağlamak ve bu konuda farkındalık oluşturmak amacıyla pek çok ülkede “Stratcom Public Forum” etkinlikleri çerçevesinde ‘Daha Adil Bir Dünya Mümkün’ başlıklı panel serisi düzenlenmiştir. Bu serinin her bir etkinliğine ilişkin ayrı raporlama çalışmaları yürütülmüştür.







2.2.3. Kamu Diplomasisi Koordinasyon Faaliyetleri

Kamu diplomasisi faaliyetleri, Türkiye'nin uluslararası kamuoyunda saygınlığının ve etkisinin artırılması, Türkiye markasının güçlendirilmesi amacı ile 14 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde yer alan "Uluslararası kamuoyu nezdinde kamu diplomasisi alanında çalışmalar yürüten kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ile iş birliği halinde araştırmalar yapmak, raporlar hazırlamak, programlar organize etmek veya benzeri projeleri desteklemek" görevlerine binaen İletişim Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Buna istinaden kamu diplomasisi faaliyetlerinin bütünlüklü bir şekilde takip edilmesi ve sürekliliğinin sağlanması maksadıyla "Kamu Diplomasisi Koordinasyon Sistemi (KADİS)" oluşturulmuştur. Tertip edilen Kamu Diplomasisi Koordinasyon Sistemi kendi içerisinde kamu diplomasisi koordinasyon mekanizmasını, kamu diplomasisi strateji belgelerini ve Kamu Diplomasisi İzleme Sistemini (KADİZ) kapsamaktadır.

Koordinasyon mekanizması, Kamu Diplomasisi Koordinasyon Kurulu ve Kamu Diplomasisi Komitelerinden oluşmaktadır. Ülkemizin kamu diplomasisi alanındaki çalışmalarının bütüncül bir iletişim stratejisi çerçevesinde yürütülmesini sağlamak amacıyla, paydaş kurum ve kuruluşların üst düzey temsilcilerinden oluşan bir kurul oluşturulmuştur. Bu kurul, kurumlar arası koordinasyonu sağlamanın yanı sıra kamu diplomasisi stratejisinin genel çerçevesini de belirlemektedir.

26 Şubat 2020 tarihinde gerçekleştiren 1. Kamu Diplomasisi Koordinasyon Kurulu Toplantısı doğrultusunda Ulusal Kamu Diplomasisi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın oluşturulmasına ve uygulanmasına; eğitimden insani diplomasiye, ekonomik ve ticariden dijital diplomasiye kadar farklı başlıklar altında 21 komitenin kurulmasına karar verilmiştir.

2. Koordinasyon Kurulu Toplantısı ise 6 Temmuz 2021 tarihinde gerçekleştirilmiş ve toplantıda Cumhuriyet tarihinin ilk kamu diplomasisi politika belgesi olan Ulusal Kamu Diplomasisi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2021-2023) ilan edilmiştir. Tanıtılan politika belgesi, kamu diplomasisi alanında kurumlar arası eş güdüm ve iş birliğinin sağlanması, kamu diplomasisi faaliyetlerinin sistematik olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi bakımından önem arz etmektedir. 2. Koordinasyon Kurulu Toplantısı'nda kamu diplomasisi komitelerinin Kamu Diplomasisi İzleme Sistemi (KADİZ) üzerinden takip edilmesi de uygun bulunmuş ve KADİZ 1 Haziran 2022'de resmî olarak faaliyete geçmiştir.



29 Kasım 2022’de düzenlenen 3. Koordinasyon Kurulu Toplantısı’nda ise kamu diplomasisi faaliyetlerinin tek elden takip edilmesi, raporlanması ve kamu diplomasisi istatistiklerine ulaşılmasını kolaylaştıran web tabanlı bir sistem olan KADİZ üzerinden edinilen veriler doğrultusunda hazırlanan KADİZ İlerleme Raporu paydaşlara sunulmuştur.

Kamu Diplomasisi Koordinasyon Kurulu’nun dördüncü toplantısı 21 Aralık 2023 tarihinde tertip edilmiştir. Bu toplantıda uygulama döneminin sonuna geline Ulusal Kamu Diplomasisi Stratejisi ve Eylem Planı’na ilişkin değerlendirmeler yapılmış ve 2021–2023 dönemi KADİZ Raporu, Kurul üyeleri ile paylaşılmıştır.

15 Ekim 2024’de beşincisi gerçekleştirilen Koordinasyon Kurulu Toplantısı’nda ise 2024-2029 yıllarını kapsayan Türkiye Kamu Diplomasisi Strateji Belgesi ilan edilmiştir. İletişim Başkanlığı ile koordineli çalışan kurum ve kuruluşlarla birlikte kamu diplomasisi faaliyetlerinin planlanmasının önemine değinilen toplantıda, paydaşların deneyim ve birikimlerinden en üst seviyede faydalanılmasının gerekliliğinin de altı çizilmiştir. Toplantıda kamu diplomasisi alanındaki potansiyelin ve farklı yumuşak güç parametrelerinin de sürece dahil olması ile üst düzey başarıya ulaşılacağına dair çıkarımlarda bulunulmuştur. Sürecin başından beri kamu diplomasisi alanında edinilen kazanımlar ve gelecek dönem için ulaşılması planlanan hedeflere yönelik konular, toplantının ana gündem konusunu olmuştur.

İlaveten KADİZ’de 2021 yılında 1691, 2022’de 2 bin 596, 2023’te 2 bin 811 ve 2024 yılının ilk 10 ayında ise 44 kurumdan 348 moderatör ve 723 kullanıcı olmak üzere 1071 kullanıcı kaydının oluşturulması ve KADİZ sistemine toplam 9 bin 89 proje girişi yapılmasının da altı çizilmiştir.

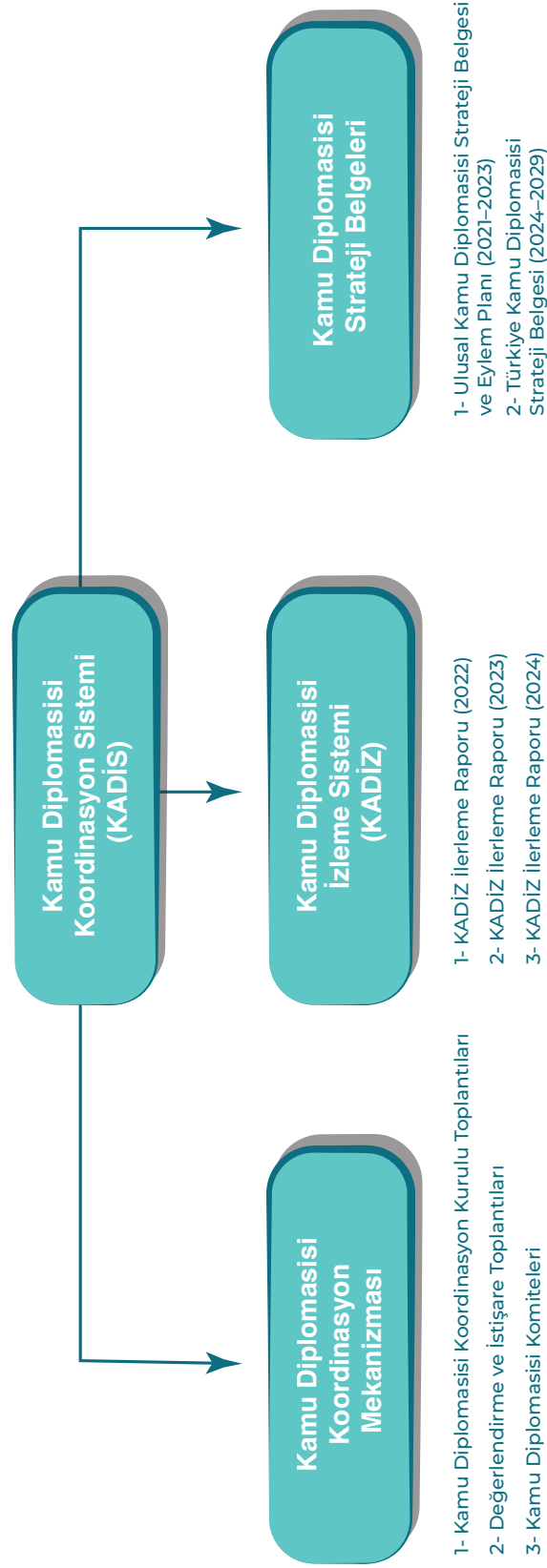


Ek olarak KADİS mekanizması içerisinde kamu diplomasisi faaliyetleri hakkında Değerlendirme ve İstişare Toplantıları da düzenlenmektedir. Bu toplantılarda, paydaş kurum ve kuruluşlardan sürecin daha verimli yürütülmesine yönelik geri bildirimler alınmakta, yeni düzenlemeler hakkında fikir teatisinde bulunmaktadır. Değerlendirme ve istişare toplantıları ile birlikte kamu diplomasisi alanında çalışan akademisyenlerin birikimlerinden istifade edilmek üzere, paydaş kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin de katılımları ile iki ayrı çalıştay düzenlenmiştir.

2.2.4. Uluslararası İş Birlikleri İkili Görüşmeler

İçinde bulunduğumuz “Enformasyon Çağı”nda, medya ve iletişim konuları her geçen gün daha büyük bir öneme sahip olmaktadır. Başta dijitalleşme süreci olmak üzere yaşanan dönüşümler; medya ve iletişim alanlarında ortak stratejilerin geliştirilmesini, ülkeler arası ilişkilerin güçlendirilmesini, bölgesel düzeyde sürdürülebilir iş birliklerine katkı sağlanmasını ve yeni iletişim modellerinin belirlenmesini gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda İletişim Başkanlığı; iletişim, medya, enformasyon, halkla ilişkiler ve dezenformasyonla mücadele alanlarında yabancı ülkelerle ikili ve çok taraflı yapılan mutabakat zaptı, protokol, niyet mektubu gibi ahdi süreçler yürütmektedir. İletişim Başkanlığı, iletişim alanında uluslararası iş birliği ve eş güdümü sağlamak, en iyi uygulama ve deneyimleri paylaşmak, karşılıklı yarar ve çıkar sağlayan girişimler ve projeler üzerinde ortak çalışmalar yürütmek üzere bunların takibini ve koordinasyonunu üstlenmektedir. Yine bu kapsamda İletişim Başkanlığı tarafından medya, iletişim ve yayıncılık alanlarında yetkililer ve uzmanlar arasında karşılıklı ziyaretler teşvik edilmekte, ayrıca toplantılar, seminerler, çalıştaylar, eğitimler ve konferanslar düzenlenmektedir.



İletişim Başkanlığı, bu iş birlikleri çerçevesinde sözleşmeye taraf ülkelerin kitle iletişimlerinin üretim ve dağıtımını yürüten kuruluşlar arasında mesleki eğitimi geliştirmek, kamu diplomasisini daha sağlıklı yürütmek ve enformasyon içeriklerinin karşılıklı değişimine olanak sağlamayı amaçlamaktadır. Diğer yandan iki ülke arasında güvenilir ve sağlıklı bir iş birliği sağlanması ve bu vesile ile ülkeler arasındaki ilişkilerinin daha da geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bu anlayışla Dışişleri Bakanlığımızın koordinasyonunda müzakereler sürdürülmekte ve ülkeler arasında medya alanında anlaşma, mutabakat zaptı ve iş birliği protokolleri imzalamaktadır. Katılımcı devletlerin yürürlükte olan yasaları, kuralları, yönetmelikleri ve ulusal politikalarına tabi olarak imzalanan bu anlaşmalar aracılığıyla karşılıklılık esası ve karşılıklı yarar temelinde iki ülke arasında medya, iletişim ve yayıncılık alanlarındaki eşgüdümü güçlendirmek, teşvik etmek ve geliştirmek amaçlanmaktadır.



Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun ile ortak basın toplantısı, 2022.



Cumhurbaşkanımız Sayın Recep tayyip Erdoğan ile Özbekistan Cumhurbaşkanı Shavkat Mirziyoyev'in ortak basın toplantısı, 2024

İletişim Başkanlığımız, Dışişleri Bakanlığı'nın koordinasyonunda bugüne dek çeşitli ülkelerle basın-yayın, medya ve iletişim alanlarında iş birliğine yönelik bir dizi protokol imzalanmıştır. Bu kapsamda 2022 itibarıyla:

- ★ Birleşik Arap Emirlikleri ile 14.02.2022 tarihinde “Medya ve İletişim Alanlarında İş Birliği Protokolü”,
- ★ Senegal ile 22.02.2022 tarihinde “Medya ve İletişim Alanlarında İş Birliği Protokolü”,
- ★ Kazakistan ile 10.05.2022 tarihinde “Medya ve İletişim Alanlarında Mutabakat Zaptı”,
- ★ Cezayir ile 16.05.2022 tarihinde “Medya ve İletişim Alanlarında İş Birliği Protokolü”,
- ★ Malezya ile 07.07.2022 tarihinde “Medya ve İletişim Alanlarında Mutabakat Zaptı”,
- ★ Sırbistan ile 07.09.2022 tarihinde “Medya ve İletişim Alanlarında Mutabakat Zaptı”,
- ★ Libya ile 03.10.2022 tarihinde “Medya Alanında Stratejik İş Birliğine İlişkin Mutabakat Zaptı”,
- ★ Katar ile 14.10.2022 tarihinde “Medya ve İletişim Alanlarında İş Birliği Protokolü”,
- ★ Gine Bissau ile 22.10.2022 tarihinde “Medya ve İletişim Alanlarında İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır.

İletişim Başkanlığımız, kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında dünyanın birçok ülkesine çalışma ziyareti gerçekleştirmektedir. Bu ziyaretlerde, farklı ülkelerle birlikte hareket edebilecek ortak faaliyet ve iş birliği alanları üzerine görüşmeler yapılmaktadır. Bu bağlamda İletişim Başkanlığı koordinasyonunda aralarında üst düzey yetkililer, parlamento üyeleri, alanında uzman akademisyenlerin bulunduğu heyet, 17-21 Nisan 2023 tarihleri arasında ABD'nin Washington ve New York şehirlerinde çeşitli toplantılar, ikili görüşmeler ve paneller tertiplemiştir. Gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin ayrıntılar aşağıdaki gibidir:

- ★ 18.04.2023 tarihinde İletişim Başkanlığı heyeti, Washington'da ABD-Türkiye İş Konseyi'nin Yönetici Direktörü Jennifer Miel ve ABD Ticaret Konseyi üyeleri ile ABD Ticaret Odası'nda bir araya gelmiş ve Türkiye'nin 6 Şubat'ta yaşadığı deprem felaketinin etkileri masaya yatırılmıştır.
- ★ 18.04.2023 tarihinde İletişim Başkanlığı heyeti Washington'da ABD Federal Acil Durum Yönetim Kurumu (FEMA) ile bir araya gelmiş ve doğal afetler sonrası müdahale konuları ele alınmıştır.

- ★ 18.04.2023 tarihinde İletişim Başkanlığı heyeti, Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) ile bir görüşme gerçekleştirmiş ve doğal afetler sonrası insani yardım süreci ele alınmıştır.
- ★ 18.04.2023 tarihinde İletişim Başkanlığı heyeti, Atlantic Council ile bir görüşme gerçekleştirmiş ve güncel politik konular hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.
- ★ İkili görüşmeler kapsamında İletişim Başkanlığı heyeti, 19.04.2023 tarihinde New York'ta UNICEF Acil Durum Programları Ofisi Direktörü Manuel Fontaine ile heyetler arası bir toplantı gerçekleştirmiş ve Türkiye'nin yaşadığı deprem felaketi sonrası iyileşme süreci ele alınmıştır.
- ★ İletişim Başkanlığı heyeti, 19.04.2023 tarihinde Birleşmiş Milletler Küresel İletişim Departmanı Direktörü Melissa Fleming ile bir toplantı gerçekleştirmiş ve kriz zamanlarında iletişim konuları hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.
- ★ İletişim Başkanlığı heyeti, 19.04.2023 tarihinde New York'ta Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA) Genel Sekreter Yardımcısı Joyce Msuya ile heyetler arası toplantı bir toplantı gerçekleştirmiş ve Türkiye'nin yaşadığı deprem felaketinden sonra Türkiye'ye gelen insani yardımlar konusu ele alınmıştır.

İkili ilişkiler kapsamında medya ve iletişim alanında iş birliği ve dayanışmayı geliştirmek amacıyla İletişim Başkanlığımız ile muadil yabancı kuruluşlar arasında birtakım ahdi süreçler yürütülmeye devam etmektedir. 2023 itibarıyla devam eden görüşmeler 2024'de nihayete erdirilerek aşağıda belirtilen anlaşmalar imzalanmıştır:

- ★ 24 Ocak 2024 tarihinde İletişim Başkanı ile İran Kültür ve İslami İrşad Bakanı arasında medya ve iletişim alanında mutabakat zaptı imzalanmıştır.
- ★ 20 Şubat 2024 tarihinde İletişim Başkanı ile Arnavutluk Cumhuriyeti Medya ve Enformasyon Ajansı Genel Müdürü arasında "Medya ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı" imzalanmıştır.
- ★ 22 Nisan 2024 tarihinde İletişim Başkanı ile Irak Cumhuriyeti İletişim ve Medya Komisyonu Başkanı arasında "Medya ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı" imzalanmıştır.
- ★ 27 Mayıs 2024 tarihinde İletişim Başkanı, Kamboçya Başbakan Yardımcısı, Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanı ve beraberindeki heyet ile İletişim Başkanlığı'nda bir araya gelmiştir. Görüşmenin sonunda Türkiye ile Kamboçya arasında "Medya ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı" imzalanmıştır.

★ 6 Haziran 2024 tarihinde İletişim Başkanlığı ile Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Enformasyon ve Kitle İletişim Ajansı arasında “Medya ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” imzalanmıştır.

★ 10 Ekim 2024 tarihinde İletişim Başkanı ile Arnavutluk Cumhuriyeti Medya ve Enformasyon Ajansı Genel Müdürü arasında “Halkla İlişkiler ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” imzalanmıştır.

11 Ekim 2024 tarihinde Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı ile Sırbistan Cumhuriyeti Enformasyon ve Telekomünikasyon Bakanı arasında “Medya ve Enformasyon Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” imzalanmıştır.

★ 14 Kasım 2024 tarihinde Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı ile Katar Devlet Bakanı arasında “Medya ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” imzalanmıştır.

2025 yılında ise aşağıda sunulan belgeler imzalanmıştır:

★ 20 Ocak 2025 tarihinde İletişim Başkanlığımız ile Slovakya Cumhuriyeti Başbakanlık Kabine Direktörlüğü arasında “Halkla İlişkiler ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” imzalanmıştır.

★ 23 Ocak 2025 tarihinde İletişim Başkanlığımız ile Ruanda Cumhuriyeti Dışişleri ve Uluslararası İş Birliği Bakanlığı Bölgesel İşbirliğinden Sorumlu Devlet Bakanlığı arasında “Medya ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” imzalanmıştır.

★ 13 Şubat 2025 tarihinde İletişim Başkanlığımız ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Enformasyon ve Yayın Bakanlığı arasında “Medya ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” ve “Halkla İlişkiler ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” adı altında 2 adet Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.

★ 18 Şubat 2025 tarihinde İletişim Başkanlığımız ile Ukrayna Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı arasında “Medya ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” imzalanmıştır.

★ 10 Nisan 2025 tarihinde İletişim Başkanlığımız ile Endonezya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Ofisi arasında “Medya, Halkla İlişkiler ve İletişim Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptı” imzalanmıştır.

★ 8 Temmuz 2025 tarihinde İletişim Başkanlığımızdan bir heyet Suriye Enformasyon Bakanlığı’na bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

★ 29 Temmuz 2025 tarihinde İletişim Başkanlığımız ile Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Merkezi İletişim Servisi arasında “Medya ve Enformasyon Alanında İş Birliğine İlişkin Mutabakat Zaptı”, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı ile Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Merkezi İletişim Servisi Direktörü tarafından imzalanmıştır.



2.2.5. Eğitim Programları ve Çalışma Ziyaretleri

İletişim Başkanlığı, kendi görev ve çalışma alanlarına ilişkin politikaları tanıtmak, medya ve iletişim alanındaki kapasiteyi güçlendirmek ve ilgili alanlarda iş geliştirme imkanları yaratmak amacıyla belirli aralıklarla karşılıklı çalışma ziyaretleri düzenlemekte, eğitimler vermekte ve eğitimlere katılmaktadır. İletişim Başkanlığımız bu tür eğitim faaliyetleri ve çalışma ziyaretleri ile kamu diplomasisi alanındaki paydaş kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve eş güdüm içerisinde çalışmaktadır. Bu kapsamda kamu diplomasisinden basın yayına, kamusal halkla ilişkilerden stratejik iletişim ve kriz yönetimine kadar pek çok alanda bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılmaktadır.

Bu kapsamda İletişim Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen faaliyetler aşağıda sunulmaktadır:

- ★ 15-19 Eylül 2019 tarihinde Özbekistan'dan gelen bir basın heyeti, İletişim Başkanlığımızda ağırlanmıştır. Heyete randevu programı oluşturularak Ankara ve İstanbul'da gerçekleştirilen ziyaretlerde eşlik edilmiş ve aynı zamanda tercüme hizmeti verilmiştir.
- ★ 23 Eylül 2019 tarihinde Paraguay'dan gelen bir basın mensubu heyeti, İletişim Başkanlığımızda ağırlanmıştır. Heyete randevu programı oluşturularak Ankara ve İstanbul'da gerçekleştirilen ziyaretlerde eşlik edilmiş ve aynı zamanda tercüme hizmeti verilmiştir.
- ★ YTB ile TRT iş birliğinde düzenlenen “*Rohingya Medya Eğitim Programı*” kapsamında YTB temsilcileri ve Rohingyayalı basın mensupları İletişim Başkanlığımızı ziyaret etmiştir.

- ★ 16 Eylül 2019 tarihinde Özbekistan'dan gelen bir basın mensubu heyet, İletişim Başkanlığımızda ağırlanmıştır. Ayrıca, basın heyetinin randevu programları oluşturulmuş, heyete tercüme hizmeti verilerek gerçekleştirilen ziyaretlerde eşlik edilmiştir.
- ★ İletişim Başkanlığımız tarafından Kırgız gazetecilerin yanı sıra devlet yetkililerinin de bulunduğu Kırgızistan'dan gelen heyet ağırlanmış, iki ülke arasında medya alanında iş birliği ve diyalogun geliştirilmesi ve bu amaçla ortak platformlar kurulması konuları ele alınmıştır.
- ★ İletişim Başkanlığımız tarafından Tunus'tan gelen gazetecileri ağırlanmış, görüşmede ülkeler arası medya iş birliğinin geliştirilmesi ve bu amaçla ortak platformlar kurulması da ele alınmıştır.

Türk Konseyi Medya ve Enformasyon Alanında İş Birliği Çalışma Grubu Sekizinci Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Türk Konseyi bünyesinde basın ve enformasyon alanında iş birliğini sağlamak amacıyla 2014 yılında oluşturulan çalışma grubu yedi farklı toplantı gerçekleştirmiştir. 2015 yılında ise Medya ve Enformasyondan Sorumlu Bakanlar ve Kıdemli Memurlar toplantısının ilki tertiplenmiş (ikincisi 2019'da gerçekleştirilmiştir), akabinde aynı yıl yapılan Türk Konseyi Zirvesi ise basın ve enformasyon alanında iş birliği temasına hasredilmiştir.



Türk Konseyi Medya ve Enformasyon Alanında İş Birliği Çalışma Grubu Sekizinci Toplantısı

Türk Konseyi Sosyal Medya Eğitim Programı 10-11 Nisan 2021 tarihinde Bakü'de gerçekleştirilmiştir. Program kapsamında Türk Konseyi Medya ve Enformasyondan Sorumlu Bakanlar ve Kıdemli Memurlar Üçüncü Toplantısı'nda üye ülkeler arasında sosyal medya ve dezenformasyon konusunda bilgi paylaşımının faydalı olacağı görüşü hasıl olmuş ve bu bağlamda ilk olarak üye ülkeler için Türkiye'de "Sosyal Medya ve Dezenformasyon ile Mücadele Eğitimi" 28-29 Temmuz 2021 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. 2 gün süren etkinlik kapsamında Azerbaycan, Özbekistan, Kırgızistan, Kazakistan ve Macaristan'dan davet edilen katılımcılara "Sosyal Medya ve Dezenformasyon ile Mücadele Eğitimi" verilmiştir.



Türk Konseyi Medya Koordinasyon Komitesi Toplantısı

Medya ve İletişim Alanındaki Protokol'den yola çıkarak, Cezayir'in çeşitli medya birimlerinde çalışan 15 kişiden oluşan gazeteci heyeti beş gün boyunca İletişim Başkanlığımızın ev sahipliğinde ağırlanmıştır. Bu ziyaret kapsamında Türk medya kurumlarıyla temaslar kurulmuş, karşılıklı deneyim paylaşımı ve iş birliğinin geliştirilmesine katkı sağlanmıştır.

Türkiye ile Libya arasında 2022 yılında imzalanan 'Medya Alanında Stratejik İş Birliğine İlişkin Mutabakat Zaptı' çerçevesinde hazırlanan program kapsamında, 8 kişilik Libya gazeteci heyeti 25-29 Ağustos 2024 tarihleri arasında Ankara'da İletişim Başkanlığımızın koordinasyonunda ağırlanmıştır. Programın son gününde heyet, İletişim Başkanlığımıza ziyarette bulunmuş ve yürütülen çalışmalar hakkında bir sunum yapılmıştır. Ayrıca kendilerine yönelik sosyal bir program da hazırlanmış, bu program sırasında heyete eşlik edilmiştir.

23 Temmuz 2024 tarihinde İletişim Başkanlığımıza ziyarette bulunan Çin Tsinghua Üniversitesi öğrenci heyetine, İletişim Başkanlığımızın faaliyetleri hakkında sunum yapılmıştır. Öğrenciler, Türkiye'nin kamu diplomasisi ve stratejik iletişim alanlarında yürüttüğü çalışmalar ile kurumumuzun faaliyet alanları hakkında bilgilendirilmiştir.

“Bireyi, aileyi, milletimizi, vatanımızı ayakta tutan İstiklal Marşımızda da ifade edildiği üzere; ‘İman dolu göğsüm gibi serhaddim var’ anlayışıdır”.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan
7. Din Şûrası
26 Kasım 2024



3. Bölüm

**Diyanet İşleri
Başkanlığı**

Diyanet İşleri Başkanlığı, yalnızca Türkiye toplumunu dinî alanda bilgilendirmekle sınırlı olmayan, aynı zamanda Türkiye'nin kamu diplomasinin de aktörü haline gelmiş, köklü bir devlet kurumudur. Kurum, dinî hizmetleri yalnızca bir inanç hizmeti değil, aynı zamanda uluslararası ilişkilerde karşılıklı anlayış, kültürel etkileşim ve stratejik kamu diplomasinin bir unsuru olarak değerlendirmektedir.

Başkanlık, topluma yönelik hizmet anlayışını Kur'an ve sünnet temelli sahih bilgi üretimi üzerinden yapılandırmakta; bu çerçevede geliştirilen içerik ve programlar, yalnızca yerel değil, aynı zamanda uluslararası hedef kitlelere ulaşmayı amaçlamaktadır. Özellikle son yıllarda, dünya genelinde yükselen İslamofobi, kültürel çatışmalar ve güvenlik temelli dinî okumalar karşısında Türkiye'nin barışçıl, çoğulcu ve evrensel değerlere dayalı yaklaşımını yansıtmakta kritik bir rol üstlenmektedir.

Diyanet, klasik hizmet alanlarının ötesine geçerek dış politika hedefleriyle uyumlu biçimde, toplumun değişen ve küreselleşen yapısına yanıt veren yeni faaliyet alanları geliştirmiştir. İslam dünyasına yönelik yürütülen çalışmalar, yalnızca dinî içerik üretimi değil, aynı zamanda Türkiye'nin bölgesel ve küresel görünürlüğünü artıran diplomatik birer enstrüman niteliği taşımaktadır.

Kurumsal yapısı, geniş taşra teşkilatı ve yurt dışı organizasyonlarıyla Başkanlık, Türkiye'nin kültürel diplomasinin aktörlerinden biri olarak konumlanmaktadır. Özellikle yurt dışında yaşayan Türk diasporasına ve soydaş topluluklara yönelik din hizmetleri, kimlik aktarımı, aidiyet duygusunun güçlendirilmesi ve sosyal uyum açısından devletin çok katmanlı dış ilişki ağını desteklemektedir.

Başkanlık; siyasi, mezhebi ya da kültürel ayrımı gözetmeksizin objektif ve kapsayıcı bir hizmet modeli sunmakta; bunu hem yurt içinde hem de yurt dışındaki faaliyetlerine yansıtmaktadır. Hizmetlerinde toplumsal kapsayıcılığı önceleyerek kadınlar, gençler, çocuklar ve engelliler gibi çeşitli gruplara özel programlar geliştirmekte, bu sayede sosyal politikalarla dış politika hedeflerini entegre eden bir yapı sergilemektedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın faaliyetleri, kamu diplomasisi perspektifinden değerlendirildiğinde üç temel düzlemde stratejik anlam taşımaktadır. İlk olarak, İslam'ın evrensel değerlerini barışçıl ve hoşgörülü bir anlayışla sunarak Türkiye'nin küresel imajını pekiştiren bir toplumsal temsil gücü işlevi üstlenmektedir. İkinci olarak, diaspora topluluklarıyla yürütülen cami yapılanmaları, dinî bayram organizasyonları ve kültürel etkinlikler aracılığıyla kültürel aktarım sağlayarak Türkiye'nin yurt dışındaki görünürlüğünü ve etki alanını güçlendirmektedir. Üçüncü olarak ise göç, mültecilik ve doğal afet gibi insani krizlerde sunduğu manevi destek hizmetleriyle uluslararası dayanışma ve insani diplomasi araçları içinde yer almakta ve Türkiye'nin yumuşak gücünü sahada somutlaştırmaktadır.

Bu çerçevede cami dışı hizmetler – göç ve manevi destek programları, huzurevi ve hastane hizmetleri, sevgi evleri, hac ve umre organizasyonları – dış politika vizyonunun sahaya yansımaları olarak değerlendirilebilir. Yaygın din eğitimi sisteminde sunulan 4-6 yaş kursları, hafızlık eğitimi ve Kur’an kursları genç kuşaklara yönelik kültürel sürdürülebilirlik ve kimlik inşası hedefleriyle yakından ilişkilidir.

Benzer şekilde yurt dışındaki Aile ve Dini Rehberlik Büroları (ADRB) ile yürütülen çalışmalar da kültürlerarası uyum, bireysel danışmanlık ve topluluk dayanışmasını güçlendirici dış politika araçları arasında yer almaktadır. Avrupa başta olmak üzere çok dinli ve çok kültürlü yapılarla etkileşim kurulan bölgelerde faaliyet gösteren Diyanet temsilcilikleri ve cami dernekleri üzerinden yürütülen faaliyetler, Türkiye’nin uluslararası görünürlüğüne güçlendiren sistematik kamu diplomasi mekanizmalarıdır.

Tüm bu hizmetler, 633 sayılı Kanun’un 1. maddesinde tanımlanan kurumsal görev alanı kapsamında gerçekleştirilmektedir: “İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din hususunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek.” Bu görev tanımını doğrultusunda Diyanet İşleri Başkanlığı, 2000–2025 yılları arasında, sadece ulusal değil, aynı zamanda küresel düzeyde dış politikada derinlik sağlama potansiyeline sahip bir kamu kurumu olarak işlev yürütmektedir.

3.1. Şûra-Kongre-Sempozyum-Toplantı-Çalıştaylar

Diyanet İşleri Başkanlığı, kamu diplomasisi stratejisinin önemli bir boyutunu bilgi temelli, çok aktörlü ve uluslararası katılımlı platformlar aracılığıyla yürüttüğü organizasyonlarla şekillendirmektedir. Şûra, kongre, sempozyum, toplantı ve çalıştaylar, kurumun hem ulusal hem de küresel düzeyde dinî, kültürel ve sosyal konularda fikir alışverişini destekleyen temel etkileşim araçlarıdır. Bu etkinlikler, sadece dinî konuları ele almakla kalmayıp, aynı zamanda kültürlerarası diyalog, toplumsal sorunlar, göç, gençlik, aile ve dijitalleşme gibi çağdaş meseleleri de kapsamaktadır. Bu yönüyle söz konusu platformlar, Diyanet’in uluslararası ilişkilerde düşünce üretimi ve norm inşası yoluyla kamu diplomasisi üretme kapasitesini artırmaktadır.

3.1.1. Şûralar

Diyanet İşleri Başkanlığı, İslam dünyasının ortak meselelerini istişari bir zeminde ele almak, bölgesel dinî kurumlar arasında iş birliğini artırmak ve dinî hizmetlerde bilgi paylaşımını kurumsallaştırmak amacıyla şûra toplantıları düzenlemektedir.



Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Avrasya İslam Şûrası'nda yapmış oldukları hitapları, 11 Ekim 2016

- ★ Avrasya İslam Şûrası, bu doğrultuda gerçekleştirilen en köklü ve kapsamlı organizasyonlardan biridir. İlki 1995 yılında düzenlenen şûra, 2000 yılında Bosna-Hersek'te (IV.), 2002 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (V.), 2005, 2009, 2012 ve 2016 yıllarında ise İstanbul'da gerçekleştirilmiş ve bugüne kadar toplam 9 toplantı yapılmıştır. Şûra, Avrasya coğrafyasındaki Müslüman topluluklar arasında dinî dayanışmayı güçlendirmeyi, kurumsal tecrübe aktarımını kolaylaştırmayı ve ortak dinî meselelerde istişare kültürünü geliştirmeyi amaçlamaktadır.

3.1.2. Toplantılar

Diyanet İşleri Başkanlığı, uluslararası düzeyde farklı coğrafyalardan dinî temsilciler, kanaat önderleri ve akademisyenlerin katılımıyla çok sayıda toplantı gerçekleştirmiştir. Bu toplantılar, kurumlar arası iş birliğini geliştirme, ortak dinî meseleleri istişare etme ve Türkiye'nin çok yönlü diplomatik açılımını destekleme amacı taşımaktadır. Bu bağlamda:

- ★ Balkan Ülkeleri Diyanet İşleri Başkanları Toplantısı, 2007 yılında Bulgaristan'da başlamış; Karadağ (2008), Romanya (2009), Kosova (2010), Kuzey Makedonya (2011), Arnavutluk (2013), Edirne (2015, 2021) ve Bulgaristan'da (2022) düzenlenen 9 toplantı ile sürdürülerek bölgesel-dinî iş birliği için kurumsallaşmış bir zemine dönüşmüştür.

- ★ Avrupa Müslümanları Buluşmaları, 2014 yılında Brüksel’de “Farklılıkta Birlik” temasıyla başlatılmış, ikinci toplantı ise 2019’da Almanya’nın Köln kentinde gerçekleştirilmiştir. Bu buluşmalarda Avrupa’daki Müslümanların karşılaştığı din eğitimi, yapısal zorluklar ve ayrımcılıkla mücadele gibi başlıklar tartışılmış ve buluşmalar neticesinde elde edilen veriler ışığında sonuç bildirileri yayımlanmıştır.
- ★ Dünya İslam Bilginleri Barış, İtidal ve Sağduyu İnisiyatifi Toplantısı, 2014 yılında İstanbul’da 32 ülkeden 100’ü aşkın âlimin katılımıyla gerçekleştirilmiş; ardından Barış ve İtidal Daimi Temas Grubu oluşturulmuş ve iyi niyet mektubu Türkiye’nin üst düzey yöneticilerine sunulmuştur.
- ★ Avrasya Fetva Meclisi, IX. Avrasya İslam Şûrası kararları doğrultusunda kurulmuş olup, fetva konularında bölgesel uyum ve ortak çözüm geliştirmek amacıyla Ankara ve İstanbul’da çeşitli toplantılar düzenlemiştir.



- ★ Uluslararası “Vahyin Kutsadığı Şehir: Kudüs” Toplantısı, 29–30 Ocak 2018 tarihlerinde İstanbul’da gerçekleştirilmiş; 30 ülkeden 48 akademisyen ve kanaat önderi Kudüs’ün dinî statüsü, Filistin meselesi ve dayanışma konularında görüşlerini paylaşmıştır.
- ★ İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkeler Din İşleri Başkanları/ Başmüftüleri İstişare Toplantısı, 20 Ekim 2020 tarihinde çevrim içi olarak düzenlenmiş; Cumhurbaşkanının riyasetinde yapılmıştır.
- ★ Uluslararası Acil Kudüs Toplantısı, İsrail’in Mescid-i Aksa ve Gazze’ye yönelik saldırıları sonrasında, 11 Mayıs 2021 tarihinde çeşitli Müslüman ülkelerden dinî liderlerin çevrim içi katılımıyla gerçekleştirilmiştir.
- ★ Uluslararası Ahvali Şahsiye Meseleleri Toplantısı, aile hukukuna dair güncel dinî-fıkhi meseleleri görüşmek amacıyla 22 Şubat 2022 tarihinde Ankara’da düzenlenmiş; Hindistan ve Avrupa’daki fetva meclisleriyle ortaklaşa organize edilmiştir.

- ★ Türk Devletleri Teşkilatı Üye Ülkeleri Diyanet/Dini İdare Başkanları Toplantısı, ilk olarak 15 Nisan 2022'de İstanbul'da yapılmış; devamında Kazakistan (05–07 Mayıs 2022), Azerbaycan (19–21 Ekim 2022) ve Özbekistan'da (25–26 Kasım 2023) sürdürülerek Türk dünyasında dinî iş birliği mekanizmasının inşasına katkı sunmuştur.
- ★ Dünya Müslüman Dini Liderler Toplantısı, 25 Ocak 2023 tarihinde Kur'an-ı Kerim'e yönelik saldırılar karşısında ortak tepki geliştirmek amacıyla 70 ülkeden 130 katılımcıyla çevrim içi ortamda gerçekleştirilmiştir.
- ★ Filistin ve Gazze Toplantısı, 30 Ekim 2023 tarihinde 92 ülkeden 131 katılımcıyla çevrim içi yapılmış; toplantı sonunda yayımlanan sonuç bildirgesi Diyanet İşleri Başkanı tarafından kamuoyuna sunulmuştur.
- ★ Sivil Toplum Kuruluşları ile Filistin İstişare Toplantısı, 1 Kasım 2023 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiş ve 54 sivil toplum kuruluşunun temsilcileriyle birlikte Filistin özelinde toplumsal dayanışma stratejileri ele alınmıştır.

3.1.3. Zirveler

Diyanet İşleri Başkanlığı, küresel ölçekte yürüttüğü dinî diplomasi faaliyetlerinin önemli bir parçası olarak, farklı kıta ve bölgelerden dinî temsilcilerin katılımıyla uluslararası zirveler organize etmektedir. Bu zirveler, din hizmetleri ve din eğitimi alanında iş birliği imkânlarını geliştirmek, ortak sorunlara kolektif çözümler üretmek, Türkiye'nin yumuşak gücünü artırmak ve İslam dünyasında karşılıklı anlayış ve dayanışmayı pekiştirmek amacıyla düzenlenmektedir.

- ★ Afrika Müslüman Dini Liderler Zirvesi; Afrika kıtasıyla tarihsel ve kültürel bağları güçlendirme, din hizmetleri alanında iş birliğini geliştirme ve bölgesel dinî yapılar arasında sürdürülebilir iletişim kanalları kurma amacıyla gerçekleştirilmiştir. Zirvenin ilki 1–3 Kasım 2006, ikincisi 21–25 Kasım 2011, üçüncüsü ise 19–22 Ekim 2019 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenmiştir.



- ★ I. Latin Amerika Ülkeleri ve Karayip Adaları Müslüman Dini Liderler Zirvesi, 12–16 Kasım 2014 tarihleri arasında Diyanet İşleri Başkanlığı ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Zirveye 40 ülkeden 70 temsilci katılmış; kapanış programı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleştirilmiştir.
- ★ I. Asya ve Pasifik Ülkeleri Müslüman Dini Liderler Zirvesi, “Kesret İçinde Vahdet: Hikmet ve Barış'ı Birlikte Yeniden Düşünmek” temasıyla 13–16 Ekim 2015 tarihlerinde İstanbul'da yapılmıştır. Zirveye 38 ülkeden dinî kurum ve kuruluş temsilcisi düzeyinde 126 kişi katılmıştır.
- ★ Dünya Müslüman Azınlıklar Zirvesi, İslam dünyasındaki azınlık topluluklarla bağları güçlendirmek, karşılaştıkları zorlukları müzakere etmek ve din eğitimi ile hizmetleri alanında iş birliği tesis etmek amacıyla 16–19 Nisan 2018 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın teşrifleriyle gerçekleşen Zirve'ye 135 ülkeden ve çeşitli bölgelerden 213 davetli iştirak etmiştir.



- ★ Dünya İslam Bilginleri İstişare Zirvesi, İslam dünyasını etkileyen güncel krizler, özellikle Gazze'de yaşanan insanlık dramı bağlamında dinî dayanışma ve stratejik söylem geliştirme hedefiyle 12–14 Mayıs 2024 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Açılış programı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla Dolmabahçe Sarayı'nda gerçekleştirilmiş; 54 ülkeden yaklaşık 130 dinî lider, başmüftü ve ilim adamı katılım sağlamıştır. Oturumlarda Gazze meselesi, ümmet bilinci, İslam karışıklığı ve aşırılıklarla mücadele konularına odaklanılmıştır.

3.1.4. Sempozyumlar

Diyanet İşleri Başkanlığı, ilmî temelli kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında düzenlediği uluslararası sempozyumlarla hem İslam dünyasının güncel meselelerini akademik düzlemde ele almakta hem de Türkiye'nin dinî bilgi üretimindeki birikimini ve öncülüğünü uluslararası platformlara taşımaktadır. Alanında uzman ilim insanlarının katılımıyla gerçekleştirilen bu sempozyumlar, dinî hizmetlerin niteliğini artırmanın yanı sıra bilgi paylaşımı, ortak değerlerin pekiştirilmesi ve entelektüel iş birliklerinin geliştirilmesi açısından önemli bir zemin sunmaktadır.

- ★ V. Vakıfların Fıkḥî Sorunları Sempozyumu; Diyanet İşleri Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kuveyt Vakıflar Genel Sekreterliği ve İslam Kalkınma Bankası iş birliğiyle 15–18 Mayıs 2011 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. “Güncel Sorunlar ve Fıkḥî Temeller” teması çerçevesinde yapılan sempozyuma farklı ülkelerden ilim adamları katılım sağlamıştır.
- ★ Uluslararası Kıraat Sempozyumları, 2012 ve 2017 yıllarında iki kez İstanbul'da düzenlenmiştir. İlk sempozyum 16–18 Kasım 2012'de, ikinci sempozyum ise 2017 yılında tertip edilmiştir. “Kıraatlerin Kaynağı”, “Kıraat Yaklaşımları”, “Tecvid Uygulamaları” gibi konular etrafında şekillenen oturumlara Türkiye ile birlikte Suudi Arabistan, Mısır, Ürdün, Suriye, İran ve Cezayir'den akademisyenler katılmış; sonuç bildirileri kitaplaştırılarak yayımlanmıştır.
- ★ 22. Uluslararası Güncel Zekât Sorunları Sempozyumu, 12–15 Mart 2014 tarihlerinde Diyanet İşleri Başkanlığı ile Kuveyt Beytü'z-Zekât Kurumu iş birliğiyle İstanbul'da düzenlenmiş ve çağdaş zekât uygulamalarına ilişkin çok sayıda akademik tebliğ ev sahipliği yapmıştır.
- ★ Uluslararası İbnu'l-Cezerî Sempozyumu, 1–4 Kasım 2018 tarihlerinde Bursa'da gerçekleştirilmiştir. Kıraat ilminin simge isimlerinden İbnu'l-Cezerî'nin ilmî mirasına odaklanan sempozyumda, ilahiyat camiası ve yurt dışından kıraat uzmanları bir araya gelerek kıraat tedrisatı, ilim geleneği ve uygulama biçimlerini tartışmıştır.
- ★ Uluslararası Hac Sempozyumu, “Değişen ve Gelişen Şartlar Bağlamında Hac” temasıyla 1–3 Nisan 2021 tarihlerinde Ankara'da yapılmıştır. Hac organizasyonlarının güncel şartlara uygun biçimde değerlendirilmesi, eğitim ve rehberlik uygulamaları ile medya ve yayıncılık faaliyetlerinin gözden geçirilmesi hedeflenmiştir.
- ★ Uluslararası Kudüs ve Mescid-i Aksa Sempozyumu, 21–22 Mayıs 2022 tarihlerinde Kudüs'ün dinî, tarihi ve kültürel mirasını konu alan çok disiplinli bir zeminde gerçekleştirilmiştir. Sempozyum, kadim İslam medeniyetine dair ilmi birikimin doğru bilgilerle tespit edilmesini ve kamuoyunun Kudüs konusundaki farkındalığının artırılmasını hedeflemiştir.

- ★ Uluslararası Mevlid-i Nebi Sempozyumları, her yıl farklı temalarla düzenlenerek geleneksel hale gelmiştir:

2018 – “Peygamberimiz ve Gençlik” (İstanbul)

2019 – “Peygamberimiz ve Aile” (Antalya)

2020 – “Peygamberimiz ve Çocuk” (Çevrim içi)

2021 – “Peygamberimiz ve Vefa Toplumu” (Çevrim içi)

2022 – “Peygamberimiz, Cami ve İrşat” (Ankara)

2023 – “Peygamberimiz, İman ve İstikamet” (Ankara)

2024 – “Peygamberimiz ve Şahsiyet İnşası” (Çevrim içi)

Her bir sempozyum, belirlenen tema doğrultusunda çok sayıda akademisyen ve araştırmacının tebliğ sunduğu oturumlar halinde gerçekleştirilmiş; bazı yıllarda çevrim içi olarak organize edilmiştir. Sunulan tebliğler hem akademik tartışmalara katkı sunmuş hem de kamuoyunun bilgiye erişimini sağlamıştır.

3.1.5. Çalıştaylar

Diyanet İşleri Başkanlığı, toplumsal farklılıkları gözetken katılımcı din hizmeti anlayışı doğrultusunda, belirli konularda derinlemesine istişare ve uygulama geliştirmeyi amaçlayan çalıştaylar düzenlemektedir. Bu çalıştaylar, belirli uzmanlık alanlarına odaklanan çok taraflı görüş alışverişi, politika geliştirme ve hizmet modeli üretme platformları olarak kamu diplomasisi ve dinî hizmetlerde etkinliği artırma işlevi görmektedir.

- ★ Uluslararası Engelliler Din Eğitimi Metot ve Hizmetleri Çalıştayı, 13–15 Kasım 2015 tarihleri arasında Diyanet İşleri Başkanlığı koordinasyonunda, Engelsiz Dünya Platformu ile çeşitli kurum ve kuruluşların katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Farklı dinlerin engelliliğe bakış açılarının karşılaştırmalı olarak ele alındığı çalıştayda, engelli bireylerin din eğitimi ihtiyaçlarının tespiti, bu alanda karşılaşılan yapısal ve pedagojik sorunlar ile çözüm yolları tartışılmış; özel hedef gruplara yönelik özgün eğitim yaklaşımlarının geliştirilmesi hedeflenmiştir.

3.1.6. Kongreler

Diyanet İşleri Başkanlığı, küresel din hizmetlerinin kurumsal sürdürülebilirliğini sağlamak, ortak sorunlara dair ilmi ve pratik çözümler üretmek ve İslam dünyasında bilgi temelli eş güdüm oluşturmak amacıyla uluslararası kongreler ve tematik konferanslar düzenlemektedir. Bu etkinlikler; özellikle fıkıh, astronomi, takvim birliği, ihtida, ibadet vakitleri gibi teknik ve uygulamalı alanlarda İslam ülkeleri arasındaki iş birliğini pekiştiren, Türkiye’nin koordinasyon kapasitesini artıran diplomatik platformlara dönüşmüştür.

- ★ Uluslararası Hicrî Takvim Birliği Kongresi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın çağrısıyla 28-30 Mayıs 2016 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiştir. İslam ülkelerinin ilgili bakanlıklarından, fıkıh meclislerinden, astronomi kurumlarından ve akademik çevrelerden uzmanların katıldığı kongrede, hicrî takvimin uluslararası düzeyde birlik içinde uygulanabilirliğine yönelik teknik ve fikhî görüş alışverişi sağlanmıştır.



- ★ Uluslararası Namaz Vakitleri Kongresi, 26-27 Eylül 2021 tarihlerinde Avrupa Fetva ve Araştırma Meclisi iş birliğiyle İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Kongre, özellikle ileri enlemlerde yaşayan Müslümanların namaz vakitleriyle ilgili yaşadığı sorunlara bilimsel çözümler üretmek ve takvim birliğini sağlamak amacıyla astronomi uzmanları ile takvim komisyonlarının katılımıyla gerçekleştirilmiştir.



- ★ Uluslararası İhtida Kongresi, 26–28 Kasım 2021 tarihlerinde Konya’da gerçekleştirilmiştir. Kongrede farklı ülkelerden İslam’a sonradan giren bireylerin karşılaştığı sosyal, psikolojik ve dinî zorluklar ele alınmış; ihtida sürecinin desteklenmesine yönelik kurumsal ve pedagojik öneriler tartışılmıştır.
- ★ Yurt Dışı Din Hizmetleri Konferansları, Diyanet İşleri Başkanlığı’nın 2012 yılından bu yana yurt dışında görev yapan din hizmetleri müşavirleri ve din ataşeleriyle birlikte düzenli olarak gerçekleştirdiği konferanslardır. Bu konferanslar, yurt dışı din hizmetlerinin mevcut durumu, yeni ihtiyaçlar ve stratejik yönelimler bağlamında bütüncül biçimde değerlendirilmesine olanak tanımakta ve kurumsal hafızanın oluşmasına katkı sağlamaktadır.



Tematik Konferans Başlıkları:

1. Küresel Gelişmeler, Yeni Perspektifler (19–22 Mart 2012)
2. Eylem Planlaması, Durum Analizi, Gelecek Tasarımı (10–13 Haziran 2013)
3. Ortak Akıl – Hedef – Eylem (9–12 Haziran 2014)
4. Yeni İletişim İmkânları ve Eğitim Paradigmaları (26–30 Temmuz 2015)
5. Kitlesel Göç ve Küresel Din Hizmetleri (23–26 Mayıs 2016)
6. İslamofobi’ye Karşı Ortak Stratejiler: Bilgi ve Hikmet Ekseninde (22–26 Mayıs 2017)
7. Değişen Dünyada Yurt Dışı Din Hizmetleri: İmkânlar, Fırsatlar, Tehditler (19–20 Nisan 2018)
8. İslam’a Karşı Küresel Meydan Okumalar Bağlamında Yeni Stratejiler (2–5 Temmuz 2019)
9. Güncel Krizler Karşısında Din Hizmetlerinin Geleceği, İş Birliği ve Tecrübe Paylaşımı (30 Mayıs–2 Haziran 2022)
10. Türkiye Yüzyılında Yurt Dışı Din Hizmetlerinin Geleceği (27–30 Kasım 2023)

Bu konferanslar sayesinde yurt dışı teşkilat yapısının güçlendirilmesi, karşılaşılan sorunların yerinde analizi ve çözüm önerilerinin kurumsal akılla geliştirilmesi mümkün hale gelmiştir.

3.2. Anlaşma-Protokoller

Diyanet İşleri Başkanlığı, uluslararası alandaki kurumsal iş birliklerini güçlendirmek ve hizmet kapasitesini küresel düzeyde yaygınlaştırmak amacıyla çok sayıda anlaşma ve protokol imzalamaktadır. Bu belgeler, farklı ülkelerin din işleri kurumları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kuruluşlarla yapılan resmî mutabakatları içermekte; bilgi paylaşımı, ortak projeler, din eğitimi ve sosyal hizmet alanlarında karşılıklı iş birliğini kurumsal düzeye taşımaktadır. İmzalanan protokoller, aynı zamanda Türkiye'nin kültürel diplomasisinin kurumsallaşmasına katkı sağlayan araçlardır. Bu iş birlikleri, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın dış politika hedefleriyle uyumlu biçimde; karşılıklı saygı, ortak değerler ve çok taraflı ilişkiler temelinde sürdürülebilir diplomatik bağlar kurulmasına olanak tanımaktadır.

3.2.1. Sudan Cumhuriyeti İrşat ve Evkaf Bakanlığı ile İmzalanan İş Birliği Anlaşması

Sudan Cumhuriyeti İrşat ve Evkaf Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığı arasında İslami bağları güçlendirmek ve iki ülke arasındaki iş birliği alanlarını geliştirmek amacıyla 14 Ağustos 2013 tarihinde Hartum'da iş birliği antlaşması imzalanmıştır.

3.2.2. Rusya Federasyonu Müslümanları Dini İdaresi ile İş Birliği Protokolü

Diyanet İşleri Başkanlığı ile Rusya Federasyonu Müslümanları Dini İdaresi arasında 21-24 Eylül 2022 tarihlerinde Moskova'da iş birliği protokolü imzalanmıştır.

3.2.3. Sudan İslam Fıkıh Konseyi (Mecmau'l-Fıkhi'l-İslâmî es-Sudânî) ile İmzalanan İş Birliği Protokolü

Din İşleri Yüksek Kurulu ile Sudan İslam Fıkıh Konseyi (Mecmau'l-Fıkhi'l-İslâmî es-Sudânî) arasında 05 Şubat 2017 tarihinde Hartum'da iş birliği protokolü hazırlanmıştır.

3.2.4 İslam İşbirliği Teşkilatı Fıkıh Akademisi ile İş Birliği Protokolü

İslam İşbirliği Teşkilatına bağlı Fıkıh Akademisi ile 29 Haziran 2022 tarihinde Cidde'de iş birliği protokolü imzalanmıştır.

3.3. Eğitim-Öğretim Faaliyetleri



Diyanet İşleri Başkanlığı, uluslararası din hizmetlerinin nitelikli insan kaynağıyla sürdürülebilirliğini sağlamak ve din eğitimi kapasitesini artırmak amacıyla çok katmanlı eğitim-öğretim faaliyetleri yürütmektedir. Bu kapsamda, yabancı uyruklu misafir öğrenciler ile mahallin din görevlilerine yönelik olarak tasarlanan Yüksek İhtisas Eğitim Programı hem Arapça hazırlık hem de mesleki ihtisas olmak üzere iki aşamalı bir yapıya sahiptir. Hazırlık bölümü, on beşer haftalık iki dönemden oluşmakta ve toplam 1.008 saat Arapça eğitimi içermektedir. İhtisas programı ise 6 dönemlik bir yapıya sahip olup 3.024 saat ders planıyla mesleki derinleşmeyi hedeflemektedir.

Öte yandan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden gelen mahallin din görevlilerine yönelik hazırlanan 16 haftalık hizmet içi eğitim programı, haftalık 36 saatlik yapısıyla toplam 576 saatlik bir içeriğe sahiptir. Tüm bu programlar, Diyanet Akademisi bünyesinde faaliyet gösteren 36 eğitim merkezinde uygulanmakta olup bunlardan Uluslararası İstanbul Haseki Dini Yüksek İhtisas Merkezi başta olmak üzere, Edirne Dini İhtisas Merkezi de yurt dışından gelen din görevlilerine yönelik özel eğitim desteği sunma işlevi üstlenmektedir. Bu kapsamda yapılan sınavlara dair bilgiler aşağıdaki gibidir:

Yıl	Yurt Dışından Başarılı Olan Öğrenci Sayısı
2014	12
2015	12
2016	11
2017	26
2018	26
2019	28
2020	43
2021	39
2022	36
2023	49
2024	65
Genel Toplam	347

Tablo-1 Hafızlık Tespit Sınavları

3.3.1. Kur'an Kursları Yurt Dışı Misafir Öğrenci Öğretim Programı

Yurt dışından Kur'an kurslarınızda eğitim almak için gelen misafir öğrenciler için 2013 yılında "Kur'an Kursları Yurt Dışı Misafir Öğrenci Öğretim Programı" hazırlanmıştır. 2015-2024 yılları arasında söz konusu programda 966 erkek, 639 kadın olmak üzere toplam 1.605 öğrenci eğitim görmüştür.

3.3.2. Kamp Dışında Yaşayan ve Geçici Koruma Altına Alınan Suriyeli Ailelerin Eğitim Projesi

Suriye ihtilafı nedeniyle ülkemize gelen Suriyeli sığınmacı ailelerin kız çocuklarının eğitimini desteklemek amacıyla Diyanet İşleri Başkanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı KAGEM tarafından "Kamp Dışında Yaşayan ve Geçici Koruma Altına Alınan Suriyeli Ailelerin Eğitim Projesi" 2014 yılında uygulamaya konulmuştur.

3.3.3. Mültecilere Yönelik Kur'an Kursları Temel Öğretim Programı

Gerek kamplarda gerekse diğer yerlerde sosyal ve kültürel hizmetler yanında din eğitimi ve din hizmeti almak isteyen mülteci kardeşlerimize yönelik 2019 yılında "Mültecilere Yönelik Kur'an Kursları Temel Öğretim Programı" hazırlanmıştır. 2019-2024 yılları arasında söz konusu programda 1.802 erkek, 3.393 kadın olmak üzere toplam 5.195 öğrenci öğretim görmüştür.

3.3.4. Uluslararası İlahiyat Projesi (UİP)

Diyanet İşleri Başkanlığı, Yükseköğretim Kurulu ve Türkiye Diyanet Vakfı iş birliğiyle yürütülen Uluslararası İlahiyat Programı (UİP), yurt dışındaki Müslüman toplulukların din eğitimi ihtiyacına katkı sunmak, İslam medeniyet birikimini özümseyen bilinçli bireyler yetiştirmek ve kültürel iş birlikleri tesis etmek amacıyla uygulanan kapsamlı bir burs programıdır.

Program kapsamında öğrencilere barınma, beslenme, ulaşım ve öğrenim harcı, aylık burs, genel sağlık sigortası, yaz/kış kampları ve akademik destek kursları gibi imkânlar sağlanmaktadır. Adaylar; Kur'an-ı Kerim tilaveti, tecvit, dinî bilgiler, genel kültür ve dil becerilerini içeren mülakat sürecinden geçmekte; bu mülakatlar Başkanlık ve TDV koordinasyonu ile büyükelçilikler ve yerel merkezlerde yapılmaktadır.

2025 yılına kadar 3.452 mezun veren programa halen 63 ülkeden 932 lisans ve 116 lisansüstü öğrenci devam etmektedir. Eğitimler; Ankara, İstanbul, Konya, Kayseri ve Bursa illerinde bulunan yedi ilahiyat fakültesinde yürütülmektedir.

3.3.5. Uluslararası İlahiyat Lisans Programı (UİLP)

Eğitim diplomasisi aracılığıyla Türkiye'nin uluslararası görünürliğini artırmak ve ülke tanıtımına katkı sağlamak amacıyla dindaş ve soydaş toplulukların yaşadığı coğrafyalardan dinî yükseköğrenim görmek isteyen öğrencilere Uluslararası İlahiyat Lisans Programı (UİLP) kapsamında burs imkânı sunulmaktadır.

3.3.6. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi

Diyanet İşleri Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı iş birliğiyle yürütülen Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri Programı, gönül coğrafyamızda yaşayan soydaş ve dindaş toplulukların çocuklarına Türkiye'de burslu dinî ortaöğretim imkânı sunarak eğitim diplomasisi alanında önemli bir rol oynamaktadır.

Program, öğrencilerin barınma, ulaşım, iade, kıyafet, kırtasiye ve eğitim harçları ile aylık burs, sağlık sigortası, yaz-kış kampları, kültürel geziler ve hafızlık eğitimi gibi destekleri kapsamaktadır. Aday öğrenciler; dinî bilgi, Kur'an tilaveti, genel kültür ve dil becerilerini içeren mülakat sürecinden geçmekte; bu süreçler ilgili ülkelerde büyükelçilikler ve Diyanet İşleri Başkanlığı koordinasyonunda yürütülmektedir. Günümüzde 110 farklı ülkeden 1.513 öğrenci, 9 ildeki 13 okulda eğitimine devam etmekte; programa katılan öğrenci sayısı bugüne kadar 3.373 mezun ile önemli bir birikim oluşturmaktadır.

3.3.7. Uluslararası Dini Yüksek İhtisas Programı

Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı iş birliğiyle 2012 yılında başlatılan Uluslararası Dini Yüksek İhtisas Programı, Uluslararası İlahiyat Programı (UIP) mezunları ile yurt dışındaki müşavirlik ve ataşelikler aracılığıyla başvuran adaylara yönelik olarak yürütülmektedir.

Programa kabul edilen öğrenciler; İstanbul, Ankara, Konya, Kayseri ve Kocaeli'deki Dini Yüksek İhtisas Merkezleri'nde eğitim görmekte olup, hâlihazırda 18 ülkeden 120 kursiyer ile faaliyetler sürdürülmektedir. Bugüne kadar 320 mezun veren bu program sayesinde katılımcılar, kendi ülkelerindeki dini idarelerde ve yurt dışı teşkilatlarında aktif roller üstlenmektedir.

3.3.8. Mahalli Din Görevlilerinin Eğitimi

Diyanet İşleri Başkanlığı; vatandaş, soydaş ve dindaş toplulukların bulunduğu bölgelerde görev yapan yerel din görevlileri, akademisyenler ve sivil toplum mensuplarına yönelik tecrübe paylaşımı, mesleki eğitim ve kültürel programlar düzenlemektedir. Bu kapsamda, Afrika ülkelerinden gelen din görevlilerine meslek edindirme kursları (çiftçilik, telefon ve motosiklet tamiri vb.) sunulmuş, farklı ülkelerden heyetlere seminer ve ziyaret programları gerçekleştirilmiştir. Öne çıkan örnekler arasında:

- ★ Kazakistan Mısır Üniversitesi'nden 21 kişiye "Aşırılıklarla Mücadele" semineri (30 Temmuz–3 Ağustos 2022),
- ★ Uganda'dan 10 görevliye meslek edindirme eğitimi (1 Eylül–30 Kasım 2022),
- ★ Rusya, Kanada ve Rusya Âlimler Konseyi'nden gelen heyetlerle 2023, 2024 ve 2025 yıllarında düzenlenen eğitim ve kültürel etkileşim programları yer almaktadır. Söz konusu faaliyetlerin çıktıları, yurt dışı kursiyerlerin eğitim süreçlerini özetleyen aşağıdaki tabloda sunulmuştur:



Sıra No.	Yıl	Kursiyer Sayısı
1	2004	1
2	2006	10
3	2007	9
4	2009	11
5	2011	12
6	2012	7
7	2014	1
8	2015	14
9	2016	21
10	2017	42
11	2019	33
12	2020	46
13	2021	33
14	2022	44
15	2023	1
16	2024	100
Toplam		385

Tablo- 2 Dini Yüksek İhtisas Merkezleri Yurt Dışı Misafir Kursiyer Mezun Bilgileri (2000-2024)

Bölge/Bölge Grubu	Ülke Sayısı	Eğitim Sayısı	Katılımcı Sayısı
Balkanlar (Kosova, Bulgaristan, Makedonya, Arnavutluk, Romanya, Yunanistan vb.)	9	19	697
Orta Asya (Kırgızistan, Kazakistan, Türkmenistan)	3	18	659
Rusya ve Kafkasya (Rusya Fed., Karaçay-Çerkesya, Dağıstan, Tataristan, Kuzey Osetya, Ahıska)	5	18	467
Afrika (Uganda, Güney Afrika, Sudan)	3	4	104
Uzak Doğu ve Asya (Moğolistan, Afganistan, Rohingya, Pakistan)	4	10	228
Yakın Komşular ve Diğerleri (KKTC, Gürcistan, Haiti, Suriye, İran)	6	13	134
Toplam	30	82	2.289

Tablo- 3 2000–2024 Yılları Arasında Bölgelere Göre Yurt Dışı Din Görevlisi Eğitim Faaliyetleri

Yıl Aralığı	Eğitim Faaliyeti Sayısı	Katılımcı Sayısı
2000–2005	9	245
2006–2010	18	607
2011–2015	20	481
2016–2020	17	501
2021–2024	18	455
Toplam	82	2.289

Tablo- 4 2000–2024 Arası Yurt Dışı Eğitim Faaliyetlerinin Yıllara Göre Dağılımı

3.4. Yarışmalar

Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından düzenlenen yarışmalar, yalnızca bireysel yetenekleri teşvik eden etkinlikler değil, aynı zamanda dinî-kültürel kimliğin güçlendirilmesini ve kuşaklar arası değer aktarımını hedefleyen kamu diplomasisi araçlarıdır. Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma, ezanı güzel okuma, hutbe ve bilgi yarışmaları gibi organizasyonlar hem yurt içinde hem de yurt dışında geniş katılımı gerçekleştirilerek Türkiye'nin manevi temsil gücünü görünür kılmaktadır. Bu etkinlikler, özellikle genç nesillerin dinî, ahlaki ve kültürel alanlarda bilinçlenmesini sağlarken aynı zamanda uluslararası camiada Türkiye'nin kültürel etkinlik kapasitesini de pekiştirmektedir.

3.4.1. Türkiye Uluslararası Hafızlık ve Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Yarışmaları

Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından her yıl Ramazan aylarında düzenlenen Uluslararası Hafızlık ve Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Yarışmaları; Kur'an-ı Kerim'in ezberlenmesini teşvik etmek, Kur'an eğitimini yaygınlaştırmak ve Kur'an-ı Kerim'i estetik biçimde okumayı bir değer olarak tanıtmak amacı taşımaktadır. Aşağıda bu yarışmaların öne çıkan yılları özetlenmiştir:

- ★ III. Yarışma (2015): 6–12 Temmuz tarihlerinde Ramazan ayında düzenlenmiş, Türkiye genelinde ön elemelerle belirlenen yarışmacılarla gerçekleştirilmiştir.
- ★ IV. Yarışma (2016): 10–17 Haziran tarihlerinde İstanbul'da, 55 ülkeden 82 yarışmacının katılımıyla yapılmıştır. Yarışma sonrası 36 ilde "Kur'an Ziyafeti Programları" tertip edilmiştir.
- ★ V. Yarışma (2017): 18–28 Mayıs tarihlerinde İstanbul'da düzenlenmiş, ardından 29 Mayıs–15 Haziran tarihlerinde Türkiye'nin 44 vilayetinde Kur'an Ziyafeti Programları ile devam etmiştir.
- ★ VI. Yarışma (2018): 20–30 Mayıs tarihlerinde İstanbul Fatih Camii'nde, 65 ülkeden 130 yarışmacının katılımıyla gerçekleştirilmiştir.
- ★ VII. Yarışma (2019): 19–27 Mayıs tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenmiş, 8 ilde 20 üst düzey okuyucunun katılımıyla Kur'an Ziyafeti programları icra edilmiştir.
- ★ VIII. Yarışma (2022): 29 Eylül–10 Ekim tarihleri arasında Konya'da düzenlenmiş, 49 ülkeden 63 yarışmacının katıldığı yarışmanın ödül töreni Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla Ankara'da yapılmıştır.
- ★ IX. Yarışma (2024): 6–17 Ekim tarihleri arasında Şanlıurfa'da düzenlenmiş; yarışma kapsamında Kur'an kültürüne yönelik eğitim ve tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

3.4.2. Uluslararası Kur’an-ı Kerim Kitabeti Hat Müsabakası

Kur’an-ı Kerim’in mushaf geleneğine uygun biçimde yazılması ve hat sanatının yaşatılması amacıyla 2016 yılında Uluslararası I. Kur’an-ı Kerim Kitâbeti Hat Müsabakası düzenlenmiştir. İstanbul’da gerçekleştirilen müsabakada farklı ülkelerden katılan hattatların eserleri değerlendirilmiş ve derece alan üç eser belirlenmiştir.

3.4.3. Mushaf Yazım Projesi

2016 yılında düzenlenen Uluslararası Kur’an-ı Kerim Kitabeti Hat Müsabakası’nda dereceye giren hattatlarla “Mushaf Yazım Projesi” başlatılmıştır.

3.5. Yardım Faaliyetleri

Diyanet İşleri Başkanlığı; insani krizler, doğal afetler, savaşlar ve göç hareketleri gibi küresel sorunlara karşı geliştirdiği yardım faaliyetleriyle Türkiye’nin insani diplomasi vizyonuna doğrudan katkı sunmaktadır. Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında gerçekleştirilen bu faaliyetler; gıda, barınma, sağlık, eğitim ve manevi destek alanlarında çok boyutlu bir yardım anlayışına dayanmaktadır. Diyanet Vakfı ile iş birliği içerisinde yürütülen kampanyalar, toplumlar arasında dayanışma kültürünü güçlendirmekte ve Türkiye’nin uluslararası itibarı açısından önemli bir yumuşak güç işlevi görmektedir. Bu faaliyetler, Diyanet’in sadece din hizmeti sunan bir kurum değil, aynı zamanda evrensel insani değerleri temsil eden bir kamu aktörü olduğunu da ortaya koymaktadır.

3.5.1. Vekâletle Kurban Organizasyonu

1993 yılından bu yana Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı iş birliğiyle yürütülen “Vekâletle Kurban Organizasyonu”, sadece ibadet değil, aynı zamanda küresel düzeyde sosyal dayanışmayı güçlendiren bir insani yardım modeline dönüşmüştür. 1993-2010 yılları arasında 22 ülkede sürdürülen faaliyetler, 2024 yılı itibarıyla 130 ülke ve 530 farklı bölgeye ulaşarak Türkiye’nin genişleyen insani diplomasi haritasını yansıtmaktadır.

3.5.2. Kardeş Şehir Projesi

2006 yılında başlatılan ve 2019’da güncellenen “Kardeş Şehir Projesi” kapsamında Türkiye’deki iller ile yurt dışındaki kardeş şehirler arasında kurulan iş birliği ağı sayesinde yardım faaliyetleri yerelleşmiş, karşılıklı ziyaretler ve talep edilen hizmetlerin ulaştırılması noktasında etkili bir koordinasyon sağlanmıştır. Bu uygulama, yerel diplomasi ile kamu diplomasinin bütünleştiği başarılı bir modeldir.

3.5.3. Ramazan Ayı İftar ve Gıda Dağıtım Programı

Ramazan ayı boyunca yürütülen yardım faaliyetleri hem dinî hem de insani anlamda ortak aidiyet duygusunu pekiştirmektedir. 2024 yılında 83 ülke ve 437 bölgede gerçekleştirilen “Ramazan Ayı Programları” kapsamında iftar sofraları kurulmuş, gıda paketleri dağıtılmıştır. Bu etkinlikler Türkiye’nin manevi varlığının ve kültürel paylaşım iradesinin görünürlüğünü artırmıştır.

3.5.4. Yurt Dışı Yardım Faaliyetleri

Yurt dışında yaşayan vatandaş, soydaş ve dindaşların taleplerine yönelik olarak gerçekleştirilen cami inşaatları, restorasyon çalışmaları, insan kaynağı desteği ve organizasyon iş birlikleri; Diyanet’in küresel ölçekte bir kamu aktörü olarak dinî ve insani sorumluluk üstlendiğini göstermektedir. Bu faaliyetler müşavirlik-ataşelikler ve TDV koordinasyonu ile sürdürülen çok yönlü yardım ağlarının parçasıdır.

3.5.5. Yurt Dışı İnşa Faaliyetleri

Türkiye’nin öncülüğünde yurt dışında yürütülen din hizmetleri kapsamında, Osmanlı döneminden günümüze ulaşan cami, medrese ve Kur’an kursu gibi dini yapıların restorasyon ve bakım-onarım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, ihtiyaç duyulan bölgelerde yeni cami, Kur’an kursu ve benzeri dinî tesislerin inşası hususunda da ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde koordinasyon sağlanmış; söz konusu hizmetlerle, dinî kimliğin yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştır.

Gana Acra Furkan Camii Müştemilatı

Gana’nın başkenti Akra’da, Samsun İli Çarşamba İlçe Müftülüğü ve Gana Dostluk ve Yardımlaşma Derneği iş birliğiyle 2012 yılında başlatılan “Osmanlı Mimarisine Uygun Cami Projesi” 2020 yılı Ramazan ayında ibadete açılmıştır.



Gana Acra Furkan Camii

Mali Bamako Eyüp Sultan Camii

“Kardeş Şehir Projesi” kapsamında Eyüp İlçe Müftülüğü iş birliğiyle yaptırılan Bamako Eyüp Sultan Camii inşaatı tamamlanarak 06 Aralık 2013 tarihinde ibadete açılmıştır.

Cibuti Abdulhamid Han Camii ve Külliyesi

2015 yılında Cibuti’de temeli atılan ve içinde Osmanlı mimarisine uygun bir cami bulunan “Cibuti Sultan Abdulhamid Han Külliyesi Yapımı Projesi” tamamlanmış olup 2019 yılında açılışı gerçekleştirilmiştir.



Tokyo Camii ve Diyanet Türk Kültür Merkezi

Japonya'da yaşayan Müslümanlar ile bağların güçlendirilmesi ve geliştirilmesi, ülkemizin dini alandaki özgün birikim ve tecrübesinin bölge Müslümanlarıyla paylaşılması, dinî eğitim ve din hizmetleri alanlarındaki faaliyetlerin geliştirilmesi maksadıyla Japonya'nın Başkenti Tokyo'da "Tokyo İslam Kültür Merkezi" 2021 yılında hizmete açılmıştır.



3.6. Din Hizmetleri

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın temel görev alanını oluşturan din hizmetleri, yalnızca ibadet rehberliği sunmakla sınırlı kalmayıp toplumun farklı kesimlerine yönelik kapsayıcı ve rehberlik odaklı bir kamu hizmeti modeliyle yürütülmektedir. Bu hizmetler: camilerde verilen vaaz ve hutbelerden; hastane, cezaevi, huzurevi gibi kurumsal alanlarda sağlanan manevi desteğe; aile danışmanlığından gençlik ve çocuklara yönelik dinî eğitim faaliyetlerine kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Din hizmetleri aynı zamanda yurt dışında da etkin biçimde sürdürülmekte; diasporadaki Türk ve Müslüman toplulukların kimlik koruması, sosyal uyumu ve Türkiye ile bağlarının güçlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu yönüyle din hizmetleri, Diyanet'in kamu diplomasisi ve toplumsal bütünleşmeye dayalı dış politika vizyonunu sahada somutlaştıran temel uygulama alanıdır.

3.6.1. Hutbeler

Başkanlık tarafından hazırlanan hutbe metinleri sadece yurt içinde değil, yurt dışında da İslam'ın temel mesajlarının anlaşılmasına katkı sunmaktadır. 2016'dan itibaren sırasıyla İngilizce, Arapça, Almanca, Rusça, Fransızca, İtalyanca ve İspanyolca dillerine çevrilen hutbeler, her hafta Başkanlığın web sitesinde yayımlanarak farklı ülkelerdeki Müslüman toplulukların erişimine sunulmaktadır.

3.6.2. Yurt Dışı Görevli İşlemleri

Yurt dışında yaşayan vatandaş, soydaş ve dindaşlarımıza yönelik sürdürülen din hizmetleri kapsamında uzun süreli (5 yıl) ve kısa süreli (Ramazan ve özel günler) görevler için din görevlileri gönderilmekte, böylece bulundukları coğrafyada dinî kimliklerini korumalarına ve Türkiye ile bağlarını sürdürmelerine destek sağlanmaktadır.

3.6.3. Değerler Eğitimi ve Erdemli Gençlik Programı

Yurt dışında yaşayan gençlerin dinî, ahlaki ve kültürel kimliklerini korumalarına katkı sağlamak amacıyla düzenlenen bu programlar; lise, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrencilere yönelik olarak bahar, yaz, güz ve kış dönemlerinde gerçekleştirilmektedir. Ankara, İstanbul, Konya, Edirne, Şanlıurfa gibi illerde yapılan ziyaretlerle katılımcılar, kökenlerine dair aidiyetlerini pekiştirmekte; seminer, kamp ve kurum ziyaretleriyle çok yönlü dinî ve kültürel farkındalık kazanmaktadır.



3.6.4. İslam'ın Ruhunu Hisset Programı

İslam'la yeni tanışan mühtedilere yönelik yürütülen bu program, katılımcıların dinî bilgilerini derinleştirmeyi, kültürel bağ kurmalarını ve manevi gelişimlerini desteklemeyi hedeflemektedir. 2023 yılında Hollanda ve İngiltere, 2025 yılında İspanya ve Hollanda heyetleri Konya'da ağırlanmış; temel İslami bilgiler eğitimi, sanat atölyeleri ve tarihî camilerde uygulamalı programlarla katılımcıların deneyimleri güçlendirilmiştir.

3.6.5. Yurt Dışı Aile Seminerleri

Aile kurumunun korunması, istismara açık dinî söylemlerin önlenmesi amacıyla 2013'ten itibaren yürütülen aile seminerleri; evlilik, aile içi iletişim gibi başlıklar altında hem yüz yüze hem çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık 300 seminer düzenlenerek 60 bin kişiye ulaşılmış; bu etkinlikler aile yapısını güçlendirmeyi ve toplumsal dayanıklılığı artırmayı hedeflemiştir.

3.6.6. İslamofobi Raporu

Yurt dışında yaşanan İslam karşıtı ayrımcılık ve nefret suçlarına karşı toplumsal farkındalık oluşturmak amacıyla düzenli olarak hazırlanan İslamofobi Raporları, küresel ölçekte İslam karşıtlığını belgelemekte ve çözüm önerileri sunmaktadır. Bu raporlar, ayrımcılıkla mücadelede hem savunuculuk hem politika önerisi üreten bir referans niteliğindedir.

3.7. Yayın Hizmetleri

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayın hizmetleri, topluma sahil dinî bilgi ulaştırmanın ötesinde, Türkiye'nin düşünsel birikimini küresel ölçekte görünür kılan önemli bir kamu diplomasisi aracıdır. Kitap, dergi, dijital içerik, çok dilli yayınlar ve görsel-işitsel materyaller aracılığıyla yürütülen bu hizmetler hem yurt içinde hem de yurt dışında geniş kitlelere ulaşarak İslam'ın evrensel değerlerini doğru kaynaklardan aktarmayı amaçlamaktadır. Yayınlar, dinî bilgilendirme işlevinin yanı sıra kültürel temsil, dil politikası ve uluslararası etki üretme açısından stratejik bir içerik üretimi alanına dönüşmüştür.

3.7.1. Basılı Yayınlar

2000–2024 yılları arasında “İlmî Eserler” kapsamında yayımlanan 15 kitap, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Türkiye'nin dinî, kültürel ve entelektüel birikimini hem ulusal hem de uluslararası kamuoyuyla paylaşma amacını yansıtmaktadır. Bu eserler; oryantalizm, Avrupa Birliği süreci, Osmanlı'nın bir arada yaşama tecrübesi, Afrika'daki İslam mirası, Batı'da İslam algısı, farklı dinî inançlar ve diasporadaki Müslümanların durumu gibi geniş bir yelpazeye yayılan temaları içermektedir. Aynı zamanda onlarca ülkeden katılımcının yer aldığı Avrasya Şûralarına ilişkin bildiriler ve müzakere metinleri ile de kurumsal hafızayı kayıt altına almaktadır. Başkanlık, bu yayınlarla hem akademik kamuoyuna hem de karar alıcılara yönelik sahil ve kapsamlı referans kaynaklar üretmiş; böylelikle Türkiye'nin dinî düşünce sahasındaki etkinliğini uluslararası alana taşımıştır.

2000–2024 yılları arasında “Halk Kitapları” serisi kapsamında yayımlanan 28 eser, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın küresel ve toplumsal meseleleri dinî perspektifle ele alarak kamuoyunu bilgilendirme ve bilinçlendirme misyonunu yansıtmaktadır. İhtida öykülerinden insan haklarına, İslamofobi ve ırkçılıkla mücadeleden Kudüs bilincine, din istismarı ve terör örgütlerine kadar farklı başlıklarda kaleme alınan bu yayınlar hem bireysel hem toplumsal düzeyde dinî farkındalık geliştirmeyi hedeflemektedir. Eserler arasında Prof. Dr. Ali Köse'nin *Neden Müslüman Oldum*, Nathan Lean'ın *İslamofobi Endüstrisi*, Prof. Dr. Bünyamin Erul'un *Kudüs ve Aksâ*, Prof. Dr. Mehmet Görmez'in *Küresel Dünyada Din*, *Diyanet ve Medeniyet* gibi özgün çalışmalara; DEaş ve FETÖ/PDY gibi yapıların dinî zemindeki istismarlarını ele alan kolektif raporlara; ayrıca Kudüs odaklı tematik kitaplara geniş bir yelpazede yer verilmiştir. Bu yayınlarla Başkanlık, küresel dinî sorunlara karşı sahil dinî bilgiyle çözüm üretmeyi, İslam'ın barış ve kardeşlik mesajını yaygınlaştırmayı ve kamuoyuna stratejik dinî bilgi sunmayı amaçlamaktadır.

2000–2024 yılları arasında ‘Çocuk Kitapları’ kapsamında yayımlanan 5 eser, çocuklara dini, tarihi ve kültürel bilincin erken yaşta kazandırılması amacıyla özgün içerikler sunmaktadır. Kudüs ve Endülüs temalı bu yayınlar; İslam medeniyetinin köklü geçmişini, mimari mirasını ve evrensel değerlerini sade ve pedagojik bir üslupla çocuklara tanıtmayı hedeflemektedir. Hilal Beşik’in *Selam Ülkesi* adlı eseriyle başlayan bu yayın serisi; Fatma Matur’un *Zeynep ve Domates* dizisi aracılığıyla El-Hamra Sarayı ve Kurtuba Camii gibi Endülüs’ün simge yapılarını çocuklara tanıtırken, *Çocuklar İçin Kudüs Etkinlikleri* ve İlknur Koç Aytaç’ın *Üç Mescit* adlı çalışmasıyla da Kudüs’ün manevi önemi vurgulanmaktadır. Bu eserler, görsel öğeler ve hikâyeleştirme yöntemiyle çocukların dinî ve kültürel mirasla bağ kurmalarını desteklemektedir.

3.7.2. Diyanet TV’de Yayınlanan Programlar

2014–2025 yılları arasında Diyanet TV’de yayınlanan programlar; küresel göç, dinî çoğulculuk, kültürel miras, İslamofobi, ihtida öyküleri ve uluslararası ilişkiler gibi çok çeşitli temaları işlemektedir. Avrupa’ya göçün tarihsel ve toplumsal yansımalarını konu alan Stockholm Treni (2014) ve 8.372 Srebrenitsa belgeseli (2015) yakın tarihin dramatik olaylarına ışık tutarken; Afrika Hikâyesi (2016–2018) ve Orta Asya Günlüğü (2017) farklı coğrafyaların dinî ve kültürel zenginliğini ekranlara taşımıştır. İslamofobi Endüstrisi (2018–2019) ve Göç ile Değişen Hayatlar (2020) gibi yapımlar, günümüzün toplumsal meselelerine sahil bir dinî bakış sunarken; İhtida Öyküleri (2019–2020) bireysel dönüşüm hikâyeleriyle dinî tecrübeyi evrensel düzeyde görünür kılmıştır. Yüzler ve Adımlar (2019), İlim Elçileri (2020) ve Sefirlerin Gözünden (2021–2022) gibi içerikler; hac, eğitim ve diplomatik tecrübe ekseninde manevi ve kültürel etkileşimleri ele almıştır. Kudüs’ün tarihî dokusunu işleyen Peygamberler Şehri Kudüs (2022) ve Aramızdaki Bağ (2024), kutsal mekânlara ve kültürlerarası iletişime odaklanırken, Bil Bakalım Avrupa (2024–2025) bilgi yarışması formatıyla izleyiciye eğlenceli bir öğrenme deneyimi sunmuştur. Bu yayınlar, Diyanet’in hem dinî eğitim hem de kültürel diplomasi alanındaki görsel içerik üretimini çeşitlendiren önemli örneklerdir.

3.7.3. Diyanet Radyo’da Yayınlanan Programlar

Diyanet Radyo’da 2000 sonrası dönemde yayınlanan programlar; dinî, kültürel ve coğrafi bilgilendirme işleviyle uluslararası farkındalığı artıran nitelikli içerikler sunmuştur. 188 bölümlük Burası Dünya programı, farklı ülkelerin tarihî, kültürü ve inanç yapısını tanıtarak dinleyiciyi evrensel bir bakışa davet etmiştir. Gönül Coğrafyamız adlı 24 bölümlük yapım, Türk-İslam medeniyetinin iz bıraktığı coğrafyalardaki tarihî eserler ve doğal zenginliklerle kültürel hafızayı pekiştirmiştir. Bir Hadis Bir Kudüs (28 bölüm), sahil hadislerden yola çıkarak Kudüs’ün İslam’daki yerine ışık tutarken; 465 bölümle uzun soluklu bir yayın serüveni sunan Tarih ve Mekân, dünya şehirlerinin tarihî, dinî ve kültürel mirasını detaylı bir şekilde işlemiştir. Bu programlar hem bilgi aktarımı hem de kültürel bilinç oluşturma açısından önemli bir yayıncılık örneği teşkil etmektedir.

3.7.4. Süreli Yayınlar

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın süreli yayınları, farklı yaş ve hedef kitlelere yönelik çok dilli içerikleriyle ulusal ve uluslararası düzeyde dinî bilgilendirme, kültürel temsil ve kamu diplomasisi işlevi görmektedir. Bu kapsamda:

- ★ 2019 yılından itibaren yılda 2 sayı olarak yayımlanan *Diyanet Arapça İlmî Dergi*, Arapça hakemli bir yayın olup dinî, sosyal ve beşerî bilimler alanında telif ve tercüme makalelere yer vererek Türkiye'nin akademik birikimini Arap dünyasıyla buluşturmayı amaçlamaktadır.
- ★ 2021 yılında yayın hayatına başlayan *Nüceym Dergisi*, çocuklara yönelik eğitici ve eğlenceli içerikleriyle yılda 4 kez Arapça olarak yayımlanarak 20 bin tirajla basılıp 11 il müftülüğüne ve Suriyeli mültecilere ücretsiz ulaştırılmaktadır.
- ★ Aynı yıl faaliyete geçen *el-Kalem Dergisi*, yetişkin Arapça okuyuculara hitap eden 4 sayılıklı yıllık periyodu ve 10 bin tirajı ile dinî, kültürel ve aktüel konularda makaleler sunarak önemli bir Arapça süreli yayın örneği oluşturmaktadır.
- ★ 2023 yılında 3 aylık periyotlarla İngilizce olarak yayımlanmaya başlayan *Diyanet Journal* ise hem yurt dışındaki vatandaşlara hem de İslam'a ilgi duyan uluslararası kitlelere sahih dinî bilgi sunmayı hedefleyerek bugüne kadar 9 sayıya ulaşmıştır.

3.7.5. Yabancı Dil ve Lehçelerde Yayınlar

Diyanet İşleri Başkanlığı, dinî bilgi ve kültürel mirasın küresel düzeyde yaygınlaştırılması amacıyla 2000–2024 yılları arasında 57 dil ve lehçede toplam 1.299 kitaptan oluşan 908 eser ve 151 broşür yayımlayarak uluslararası alanda etkili bir yayıncılık faaliyeti yürütmüştür. Bu kapsamda hazırlanan eserler; Kur'an mealleri, temel dinî bilgiler, ihtida setleri, çocuk kitapları, sanat broşürleri ve tarihî kaynaklar gibi geniş bir tematik çeşitlilik sunmaktadır.

Kur'an-ı Kerim mealleri, 38 dil ve lehçede yayımlanarak evrensel mesajın çok kültürlü topluluklara ulaştırılmasına katkı sağlamıştır. *Hadislerle İslam* eseri, Almanca, İngilizce ve Rusça dâhil 8 dile çevrilmiştir. *İhtida Seti*, yeni Müslüman olan bireyler için hazırlanan temel eğitim kitaplarından oluşmakta olup 4 dilde yayımlanmıştır. *Ayasofya Broşürü 7*, Türk-İslam sanatlarını tanıtan broşürler ise 3 dilde hazırlanmıştır. İslam'ı anlatan 7 farklı broşür, 20 dile çevrilerek farklı coğrafyalarda geniş kitlelere ulaşmıştır.

İslam'a Giriş Seti, ilk aşamada 10 kitaplık içerikle hazırlanmış ve 8 farklı dilde yayımlanmıştır. *Fetvalar Kitabı*, dinî sorulara sahih cevaplar sunmak üzere 5 dilde basılmıştır. Aile temalı kitaplardan oluşan *Hadislerle Aile Seti*, 8 dilde okuyucuyla buluşturulmuştur. Çocuklara yönelik 31 dilde basılan yaklaşık 386 kitap, kültürel değerlerin erken yaşta aktarımına katkı sağlamaktadır.

Tarihî ve kültürel öneme sahip çok dilli basımlardan *Brezilya Seyahatnamesi*, 5 dilde; *Risale-i Tatar-ı Leh* ise Osmanlıca'dan Arapça'ya 7 farklı dilde yayımlanarak geniş coğrafyalara hitap etmiştir. Bu yayın çalışmaları, Başkanlığın hem kültürel diplomasi alanında hem de evrensel değerleri yayma misyonunda güçlü bir mecra oluşturduğunu göstermektedir.

3.7.6. Türk İslam Sanatları

Diyanet İşleri Başkanlığı; Türk-İslam sanatlarını yurt dışında tanıtmak, İslamofobiyle mücadelede sanatı etkin bir araç olarak kullanmak ve yurt dışındaki vatandaşların kültürel kökleriyle bağlarını güçlendirmek amacıyla “Gelenekten Geleceğe Mirasın İzinde” projesi kapsamında çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bu çerçevede, 2024 yılında Fransa'nın iki büyük şehrinde sanatseverlerle buluşan etkinlikler düzenlenmiştir. 1–4 Kasım tarihleri arasında Paris'te ve 13–15 Aralık tarihleri arasında Lyon'da “Türk İslam Sanatları” temalı sergiler gerçekleştirilmiş; hat, tezhip, çini, ebru ve minyatür gibi geleneksel sanat dallarına ait örneklerle ziyaretçilere Türk-İslam estetiğinin zenginliği tanıtılmıştır. Bu etkinlikler, sanatın evrensel diliyle toplumlar arasında kültürel etkileşimi güçlendirmeyi ve Türkiye'nin kültürel diplomasi misyonuna katkı sunmayı hedeflemiştir.

Aynı doğrultuda 2012 yılında Çin'de düzenlenen etkinlikler, Başkanlığın bu alandaki uluslararası iş birliği perspektifini ortaya koymaktadır. “Çin'de İslam Kültür ve Sanat Eserleri” başlıklı sergi, 2012 Çin Yılı vesilesiyle Diyanet İşleri Başkanlığı, Çin Devlet Din İşleri Başkanlığı ve Çin İslam Cemiyeti iş birliğinde 31 Ağustos–7 Eylül 2012 tarihlerinde İstanbul'da ve 13–18 Eylül 2013 tarihlerinde Çin Halk Cumhuriyeti'nde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda düzenlenen sergiler ve kültürel etkinlikler, Türk-İslam medeniyetinin tarihî birikimini ve sanatsal estetiğini Çinli ziyaretçilere tanıtmakla kalmamış, aynı zamanda kültürlerarası diyalogu ve karşılıklı anlayışı da güçlendirmiştir.

3.7.7. Diğer Yayın Faaliyetleri

2000-2024 yılları arasında yurt dışına yönelik olarak yabancı dil ve lehçelerde eserlerin basımı ve satışı, süreli yayınlar, takvim faaliyetleri ile yurt dışında yaşayan vatandaşlar ve Müslümanlara yönelik çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

- ★ Bu dönemde 10 farklı dile çevrilen *Kur'an-ı Kerim Meali* de dahil olmak üzere toplam 158 eser basılmış ve 700 binden fazla eser dağıtılmıştır. Eserler İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca, Rusça, Portekizce, Arnavutça, Gürcüce, Ukraynaca ve Danca gibi çok çeşitli dillerde hazırlanmıştır.

- ★ Takvim faaliyetleri kapsamında Amerika, Asya (Avrasya), Avrupa (Balkanlar) ve Avustralya kıtalarında yer alan 30 bölgede, 20'den fazla ülkede yaşayan din kardeşlerimiz için yıllık ortalama 220.000'in üzerinde takvim ve çocuk takvimi basılmıştır. 2024 yılında ise 15.000 çocuk takvimi dahil olmak üzere toplam 224.600 takvim dağıtılmıştır.
- ★ Süreli yayınlarda *Diyanet Aylık Dergi*, *Diyanet Aile Dergisi*, *Diyanet Çocuk Dergisi*, *Diyanet Cim Dergisi* ve *Diyanet İlmi Dergi* gibi yayınlar toplamda yaklaşık 360 bin adet satılmıştır. 2024 yılında ise 890 *Diyanet Aylık Dergi*, 975 *Diyanet Aile Dergisi*, 3.050 *Diyanet Çocuk Dergisi* ve 1.210 *Diyanet Cim Dergisi* basılarak dağıtılmıştır.
- ★ Yurt dışında yaşayan vatandaşlar ve Müslümanlar için *Bir Seyyahın Yol Hikâyeleri* (10.000 adet), *Bir Seyyahın Yol Hikâyeleri Balkanlar* (3.000 adet), *İslam Dünyası* (5.000 adet), *Almanya'da Yaşayan Türk Kadınları* (3.000 adet) ve *Kore Türk Tugayı İmamaları ve Kore'de İslamiyet* (2.000 adet) adlı eserler basılarak hizmete sunulmuştur.

“Ülkemizin en köklü sivil toplum kuruluşu olan Kızılay, bugün de kendisine ihtiyaç duyulan her yerde varlık göstermeye devam ediyor. Gerek tarihi gerekse hizmetleri ile kıvanç kaynağımız olan köklü bir iyilik ordusuyla karşı karşıyayız”

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan
Türk Kızılay 105. Genel Kurulu
5 Mayıs 2025



GENEL KURUL
BENİM KIZILAY'IM
HEPİMİZİN KIZILAY'I
1 MAYIS 2025

4. Bölüm

Türk Kızılay

21. yüzyıl, klasik diplomasi araçlarının ötesine geçen, kamuoylarına doğrudan hitap eden çok aktörlü bir dış politika evreni sunmaktadır. Devletler, yalnızca hükümetler arası ilişkilerle değil; sivil toplum, medya, kültür ve insani yardım kuruluşları aracılığıyla da uluslararası etki alanlarını genişletmektedir. Bu çerçevede kamu diplomasisi, devletlerin uluslararası itibarlarını yumuşak güç unsurlarıyla şekillendirdikleri bir stratejik iletişim alanı hâline gelmiştir. Türkiye, bu alandaki kapasitesini artırırken geleneksel kurumlarını da bu sürece dâhil etmiş ve etkili aktörler olarak konumlandırmıştır. Bu aktörlerin başında ise insani yardım geleneği, uluslararası kapsama alanı ve tarihsel itibarıyla Türk Kızılay'ı gelmektedir.

157 yaşına giren Türk Kızılay, 2000 yılından itibaren uluslararası insani yardım ve diplomasi alanında aktif bir rol oynamış, Türkiye'nin dış politika hedefleriyle uyumlu geniş bir faaliyet yelpazesi sunan öncü bir kurum haline gelmiştir. Kurum, afet ve kriz müdahalelerinden uzun vadeli kalkınma projelerine, insani diplomasi girişimlerinden uluslararası iş birliklerine ve göç hizmetlerine kadar pek çok alanda dünya genelinde savunmasız topluluklara ulaşmıştır. Türk Kızılay, yalnızca afet müdahale kurumu değil; aynı zamanda Türkiye'nin dış politikasına eş güdüm içinde katkı sunan bir kamu diplomasisi aracıdır. Kurumun uluslararası faaliyetleri, krizlere müdahale etmekle sınırlı kalmamakta; barışın inşası, toplulukların güçlendirilmesi, çatışma sonrası rehabilitasyon ve uluslararası iş birliği mekanizmalarının kurulması gibi diplomatik sonuçlar da üretmektedir.

Kızılay'ın yurt dışı faaliyetleri, genellikle Türk dış politikasının öncelik verdiği coğrafyalarda, çok taraflı ve kapsayıcı insani diplomasi anlayışıyla şekillenmiştir. Balkanlar, Orta Doğu, Afrika ve Asya'da yürütülen uzun soluklu projeler; yerinden müdahale esasına dayalı, kalıcı etki bırakmayı hedefleyen, yerel ortaklarla iş birliği içinde sürdürülen uygulamalar olmuştur. Bu yaklaşım, Türkiye'nin bölgesel sahiplenme ve küresel sorumluluk anlayışını sivil bir dil üzerinden görünür kılmıştır.

Türk Kızılay'ı, bu süreçte yalnızca insani krizlerin yönetiminde değil, aynı zamanda dış politika hedefleriyle uyumlu “insani gündemlerin” oluşturulmasında da önemli roller üstlenmiştir. Arakan'dan Gazze'ye, Somali'den Ukrayna'ya kadar geniş bir coğrafyada Kızılay'ın varlığı, yalnızca yardım ulaştırma faaliyeti değil, aynı zamanda Türkiye'nin diplomatik ilgisinin ve sahaya yönelik stratejik angajmanının bir göstergesi olmuştur.

Kızılay'ın insani diplomasi anlayışı, yalnızca kısa vadeli kriz yönetimini değil, uzun vadeli kalkınma ve kapasite geliştirme hedeflerini de kapsamaktadır. Su kuyusu projeleri, yeniden inşa faaliyetleri, sağlık ve eğitim altyapısına yönelik yatırımlar gibi uygulamalar; kriz sonrası toplumların yeniden yapılanma süreçlerine Türkiye adına katkı sunmuş, devletin kalıcı bir dost ve stratejik ortak olarak algılanmasına yardımcı olmuştur. Böylece Kızılay, klasik yardım kuruluşu tanımının ötesine geçerek, dış politika hedefleriyle uyumlu bir kurumsal aktör olarak öne çıkmıştır.

4.1. Uluslararası İnsani Yardım Operasyonları ve Programları

21. yüzyılda küresel insani krizlerin artan karmaşıklığı, devlet dışı aktörlerin uluslararası ilişkilerdeki rolünü giderek daha görünür hale getirmiştir. Bu bağlamda Türk Kızılay, yalnızca bir insani yardım kuruluşu değil, aynı zamanda Türkiye’nin insani dış politika yaklaşımını sahada uygulayan etkin bir aktör olarak öne çıkmaktadır. Türk Kızılay, Uluslararası Programlar ve Operasyonlar Direktörlüğü ve Göç Hizmetleri Direktörlüğü bünyesinde yürüttüğü faaliyetlerle dünyanın dört bir yanındaki insani krizlere ve kalkınma ihtiyaçlarına müdahale etmektedir. 2000 sonrası dönemde afetlerden çatışmalara, göç hareketlerinden halk sağlığı tehditlerine kadar geniş bir yelpazede sahaya inen kurum, Türkiye’nin insani dış politika yaklaşımını somut projelerle desteklemiştir.

4.4.1. Afet ve Kriz Müdahaleleri

Türk Kızılay; doğal afetler, çatışmalar ve ekonomik krizlerin vurduğu bölgelerde hızlı ve etkili insani yardım operasyonları gerçekleştirmiştir. Krizin türüne ve bağlamına göre şekillenen bu müdahaleler, barınmadan gıdaya, sağlıktan lojistiğe kadar çok boyutlu destekleri içermekte; aynı zamanda Türkiye’nin kriz anlarında sahada görünür olmasını sağlayan önemli bir dış politika aracı işlevi görmektedir. Bu yönüyle Türk Kızılay, yalnızca insani ihtiyaçlara yanıt vermekle kalmayıp, Türkiye’nin uluslararası itibarı, şefkat temsili ve bölgesel sorumluluk anlayışını da yansıtan stratejik bir kapasiteye sahiptir.



Afganistan

Türk Kızılay, Afganistan'da insani yardım, kalkınma ve göç yönetimi alanlarında yürüttüğü faaliyetlerle Türkiye'nin bölgesel dayanışma vizyonunu sahaya taşımaktadır. 2017–2021 yılları arasında uygulanan “Gönüllü Geri Dönüş Sonrası Destek Projesi” kapsamında Kabil'de 65 iş yeri kurularak geri dönen Afgan göçmenlerin topluma entegrasyonu desteklenmiş; bu faaliyet, düzensiz göçle mücadelede yapıcı bir model sunmuştur.



2022'de yaşanan depremin ardından başlatılan Konut Projesi ile yıkılan 65 evin renovasyon ve tefrişatı gerçekleştirilmiş; faaliyetler, Taipei Ekonomi ve Kültür Misyonu da dahil olmak üzere çok taraflı iş birlikleriyle yürütülmüştür. Aynı dönemde hayata geçirilen İyilik Treni kampanyası ile 2022–2024 arasında 34 vilayette toplam 1.136 ton yardım malzemesi ulaştırılmış ve sürece dair operasyonlar AFAD, TCDD ve Afgan Kızılayı iş birliğiyle yürütülmüştür. Bu projeler, Kızılay'ın yalnızca kriz anlarında değil, sonrası için de toplumsal toparlanmayı önceleyen uzun soluklu bir insani diplomasi aktörü olarak sahada varlık gösterdiğini ortaya koymaktadır.



Azerbaycan

2020 yılında Karabağ İhtilafı sırasında yaşanan çatışmalar sonucu zarar gören Fuzuli, Gence, Berde, Ağdam, Terter, Goranboy, Ağcabedi, Gedebe ve Yevlah bölgelerine yönelik olarak Türk Kızılay, Azerbaycan Kızılayı'nın çağrısı üzerine insani yardım operasyonu başlatmıştır.

Toplam 26 tırdan oluşan yardım konvoyu, Yevlah merkezli dağıtım ağı ile ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmış; operasyon Dışişleri Bakanlığı koordinasyonunda ve karayolu üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu müdahale, Türkiye'nin Azerbaycan'la kurduğu güçlü tarihsel ve stratejik bağların insani düzlemde somut bir karşılık bulduğunu göstermektedir.

Bangladeş

Türk Kızılay, 2017 yılında Myanmar'dan kaçarak Bangladeş'e sığınan Arakanlı mültecilere yönelik olarak Cox's Bazaar'da kapsamlı bir barınma ve yaşam destek programı başlatmıştır. Bangladeş Kızılay Köyü Projesi kapsamında 1.200 barınma ünitesi inşa edilmiş; proje zamanla su temini, hijyen, eğitim, mesleki kurslar ve sosyal alanları da içerecek şekilde genişletilmiştir. 2018'den bu yana devam eden faaliyetler, Dışişleri Bakanlığı ve Bangladeş Kızılayı iş birliğiyle yürütülmektedir.



Bölgedeki Cox's Bazaar kamplarında kurulan sağlık merkezlerinde ise her ay ortalama 5.000 kişiye ücretsiz hizmet sunulmaktadır. Covid-19 sürecinde bu hizmetler Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve diğer uluslararası ortaklarla iş birliği içinde yürütülmüştür. Bu müdahale, Türkiye'nin etnik temelli krizlerde hem koruma hem kalkınma perspektifiyle hareket ettiğinin somut bir örneğidir.

Bulgaristan

Türk Kızılay, yurt dışında yaşayan vatandaşların yaz aylarında kara yoluyla Türkiye'ye dönüşlerinde karşılaştıkları zorluklara çözüm üretmek amacıyla 2021 yılından itibaren Bulgaristan Sıla Yolu/Yol Güvenliği Projesi'ni uygulamaya koymuştur. Kalotina Sınır Kapısı'nda yürütülen proje kapsamında, yoğun geçiş dönemlerinde mobil ikram araçlarıyla soğuk içecek ve atıştırmalıklar dağıtılarak uzun bekleme süreleri insani koşullarda geçirilmiştir. Dışişleri Bakanlığı koordinasyonunda ve Bulgar Kızılhaçı ile iş birliği içinde yürütülen bu faaliyet, Türk Kızılay'ın yalnızca kriz bölgelerinde değil, diaspora ile bağları güçlendiren rutin dış politika alanlarında da etkin bir kamu diplomasisi aktörü olarak konumlandığını göstermektedir.

Endonezya

2004 Aralık ayında Endonezya'nın Aceh bölgesinde meydana gelen büyük deprem ve tsunami, 13 ülkede 280.000 can kaybına ve 2,2 milyon kişinin evsiz kalmasına neden olmuştur. Türk Kızılay, Dışişleri Bakanlığı ve Endonezya Kızılhaçı ile iş birliği içinde hızla bölgeye ulaşarak acil insani yardım faaliyetleri yürütmüştür.

Kurum, müdahalenin ötesine geçerek kapsamlı yeniden inşa projelerine imza atmıştır. Lampuk Türk Köyü'nde 700 konut inşa edilmiş, ana caddeye Atatürk Bulvarı adı verilmiştir. Bitai Türk Köyü'nde 350 konut ve sosyal altyapı tesisleri tamamlanmıştır. Ayrıca, Akçuralı Yusuf Ortaokulu ve Atatürk Lisesi, Türk Kızılayı İlkokulu başta olmak üzere toplamda 1.520 öğrenciye eğitim imkânı sağlayacak şekilde donatılmıştır. Ek bir ortaokul, mahalle stadyumu, Sultan II. Selim Aceh Toplum Merkezi, cami onarımları ve Osmanlı Mezarlığı ile Osmanlı Türk Müzesi gibi yapılarla hem sosyal hizmet faaliyetleri yerine getirilmiş hem de kültürel miras korunmuştur.



2018'de Sulawesi Adası'nda yaşanan afet sonrası, Palu'daki 300 öğrenci kapasiteli Poboya İlkokulu yeniden inşa edilerek hizmete sunulmuştur. Bu projeler, Türk Kızılay'ın afet sonrası kalıcı iyileştirme hedefli dış yardımlarının dikkat çekici örneklerini oluşturmuştur.

Filistin



Türk Kızılay, 2008–2012 yılları arasında Gazze’de tarım arazilerinin ıslahı, tohum ve gübre dağıtımını yoluyla tarımsal üretimin canlandırılmasını ve yenilenen su şebekeleriyle temiz içme ve kullanım suyu sağlanmasını hedefleyen projeler yürütmüştür. Bu süreçte Dışişleri Bakanlığı ve Filistin Kızılayı ile yakın iş birliği içerisinde çalışılmıştır.

2019–2020 döneminde, Refah Al Zohour bölgesinde 64 kilometrekarelik alanda yer alan 1.600 haneye yönelik atık su ağı inşa edilmiştir. Ayrıca, 2017–2021 yılları arasında Filistin Kızılayı’nın afetlere müdahale kapasitesini güçlendirmek amacıyla 3.800 m² alanda afet ve lojistik merkezi kurulmuştur. Aksa Tufanı operasyonu sonrası başlatılan sağlık yardımları kapsamında Gazze’deki hastanelere 11 küçük ve 11 büyük olmak üzere toplam 22 ambulans ve çeşitli tıbbi ekipman desteği sağlanmıştır.

Ekim 2023’te başlayan insani kriz sonrası 31 Aralık 2024’e kadar Gazze’ye 15.921 ton yardım malzemesi ulaştırılmış; alanda görev yapan Türk Kızılay ekipleri tarafından günlük 15.000 kişilik sıcak yemek dağıtımını gerçekleştirilmiştir. Bu geniş çaplı operasyon deniz, kara ve hava yolları üzerinden; Dışişleri Bakanlığı, AFAD, Savunma Bakanlığı, Filistin, Mısır ve Ürdün Kızılayları ile Lübnan Kızılhaçı, IFRC, UNRWA, WFP ve ICRC gibi uluslararası kuruluşların katılımıyla yürütülmüştür.





Güney Sudan

Türk Kızılay, 2018–2019 yılları arasında Güney Sudan'ın Juba kentinde Dışişleri Bakanlığı ve Güney Sudan Kızılhaçı iş birliğiyle yürüttüğü Su ve Sanitasyon Projesi kapsamında toplam 8 yeni kuyu açmıştır. Bu kuyulardan 5'i el pompalı, 3'ü ise güneş enerjili sistemlerle donatılmıştır. Ayrıca kullanılamaz durumda olan 2 su kuyusu yenilenerek tekrar hizmete kazandırılmıştır.

Libya

2023–2024 yıllarında Libya'da Daniel Fırtınası'nın yol açtığı yıkıcı sellerin ardından Türk Kızılay, Dışişleri ve Savunma Bakanlıkları ile Libya Kızılayı iş birliğinde kapsamlı bir insani yardım operasyonu yürütmüştür. Derne, Bingazi, Sousse, Al-Marj ve Misrata'da; barınma, beslenme, giyim ve sağlık gibi temel ihtiyaçlara yönelik yardımlar, deniz, hava ve yerel dağıtım kanallarıyla bölgeye ulaştırılmıştır.

Pakistan

2005 yılında meydana gelen Pakistan depremi sonrasında, Muzafferabad bölgesinde Türk Kızılayı, Dışişleri Bakanlığı ve Pakistan Kızılayı iş birliğiyle 50 yatak kapasiteli bir sahra hastanesi kurulmuştur. Bu sahra hastanesi, acil sağlık hizmetlerinin hızlı ve etkin bir şekilde verilmesini sağlamış, depremzedelerin tıbbi ihtiyaçlarını karşılamada önemli bir rol üstlenmiştir.

Deprem sonrası afet müdahale kapasitesini artırmak amacıyla, 2005-2006 yılları arasında Muzafferabad'da 14 prefabrik binadan oluşan "Afet Yönetim Merkezi ve Eğitim-Psikososyal Destek Bölümü" inşa edilmiştir. Aynı dönemde Pakistan Kızılayı Genel Merkezi bünyesinde "Afet Yönetim ve Lojistik Merkezi" kurulmuş, gerekli haberleşme cihazları ve iç tefrişat temin edilmiştir. Bu yatırımlar, afetlere müdahalede Pakistan Kızılayı'nın kapasitesini güçlendirmiştir.

2005 depreminde yıkılan Bagh Cami, yerel talepler doğrultusunda Osmanlı mimarisi esas alınarak yeniden inşa edilmiştir. 300 kişi kapasiteli Cami, 2007 yılında tamamlanarak ibadete açılmıştır. Bu proje, kültürel mirasın korunması ve bölgedeki dinî hayatın devamı açısından büyük önem taşımaktadır.

2010 yılında Pakistan'da yaşanan sel felaketinde 1.974 kişi hayatını kaybederken 3.028 kişi yaralanmıştır. Bu felaket sonrasında Türk Kızılayı İslamabad Daimi Temsilciliği koordinasyonunda acil kriz müdahalesi başlatılmıştır. Türkiye'den gönderilen 8 kargo uçağıyla ihtiyaç analizine göre belirlenen yardım malzemeleri Pakistan'a ulaştırılmış ve selden etkilenen bölgelere dağıtımı sağlanmıştır.



1901 yılında inşa edilen ve 2017 yılında gerçekleşen sel felaketinde yıkılan Hokran köyündeki Jamia Jhang Hz. İbrahim A.S. Cami; Dışişleri Bakanlığı, Pakistan Kızılayı ve The NGO World Foundation iş birliğinde 2019-2021 yılları arasında yeniden inşa edilmiştir. Yeniden inşa edilen Cami, bölge halkının dinî ve sosyal yaşamına hizmet vermeye devam etmektedir.

Senegal

Dakar kentinde, Dışişleri Bakanlığı ile Senegal Kızılhaçı iş birliği kapsamında, Senegal Kızılhaçı yerleşkesinde bulunan Franklin Roosevelt Anaokulu ve İlkokulu ile Pikine Anaokulu'nun restorasyon çalışmaları tamamlanmıştır. Bu restorasyonlar, bölgedeki eğitim altyapısının güçlendirilmesine katkı sağlamış ve çocukların daha sağlıklı ve güvenli bir ortamda eğitim görmelerine olanak tanımıştır.

Somali

2011 yılında Somali'de yaşanan büyük kıtlık sonrasında, 2011-2013 yılları arasında Mogadişu kentinde insani yardım operasyonları kapsamında belediyeçilik faaliyetleri hayata geçirilmiştir. Bu çalışmalar Dışişleri Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Mogadişu Valiliği, Mogadişu Belediyesi ve İçişleri Bakanlığı gibi ulusal kuruluşlar ve Katar Kızılayı gibi uluslararası kurumların iş birliğiyle gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda yol yapımı, temizlik ve çevre düzenlemesi gibi altyapı projeleri uygulanmış, parke ve bordür üretim tesisi kurulmuş, 49 iş makinesi temin edilmiştir. Ana yollar temizlenmiş, 320 adet çöp konteyneri yerleştirilmiş, yağmur ve atık su kanalları inşa edilmiştir. Ayrıca, enkaz kaldırma ve sokakların rehabilitasyonu yapılmış, Osmanlı Bahriyeleri Camii restore edilmiştir.



İnsani yardım operasyonları kapsamında; 2011–2016 yılları arasında 10 uçak ve 6 gemi ile toplam 24.000 ton yardım malzemesi bölgeye ulaştırılmıştır.



Aşevi Projesi kapsamında ise 2020'den bu yana Mogadişu'da, 22 bölgede haftada 6 gün 3.495 öğün sıcak yemek dağıtımı sürmektedir.



Sri Lanka

Aralık 2004'te Hint Okyanusu'nda meydana gelen büyük deprem ve ardından oluşan tsunami, başta Endonezya ve Sri Lanka olmak üzere 13 ülkede büyük yıkıma yol açmış; yaklaşık 280.000 kişinin hayatını kaybetmesine ve 2.200.000 kişinin evsiz kalmasına neden olmuştur. Bu felaketin hemen ardından Türk Kızılayı Afet Müdahale Ekipleri, Sri Lanka'ya ulaşarak özellikle altyapının büyük zarar gördüğü Matara ve Ampara bölgelerinde insani yardım çalışmalarına başlamıştır.

Afet müdahale sürecinin ardından kalıcı iyileştirme hedefiyle Matara'da 500, Ampara'da ise 108 konuttan oluşan yerleşim alanları inşa edilmiştir. "Türk Köyü" adı verilen bu projeler, Dışişleri Bakanlığı ve Sri Lanka Kızılhaçı iş birliğinde hayata geçirilmiş; bölge halkının barınma ihtiyacını karşılayarak uzun vadeli insani destek sunmuştur.





Sudan

Hartum'da yaşanan sel felaketlerinin ardından ihtiyaç sahibi ailelerin barınma sorununa kalıcı bir çözüm üretmek amacıyla "Sudan Kalıcı Konut İnşa Projesi" hayata geçirilmiştir. Bu çerçevede, yerinde müdahale yöntemiyle 100 aile için 100 kalıcı konut inşa edilmiştir. Proje, Dışişleri Bakanlığı ile iş birliği içinde, Sudan'daki Türk Kızılayı Delegasyon Ofisi tarafından yürütülmüş; çalışmaların odağını doğrudan yerel halkın ihtiyaçlarının karşılanması oluşturmuştur.

Öte yandan, ülkede yaklaşık iki yıldır devam eden iç savaş nedeniyle başta Portsudan, Shendi, Atbarah, Kassala ve El Gadarif olmak üzere birçok bölgede çatışmalardan etkilenen sivillere yönelik kapsamlı bir insani yardım operasyonu başlatılmıştır. Dışişleri Bakanlığı, AFAD ve Sudan Kızılayı iş birliğinde sürdürülen bu operasyon kapsamında deniz yoluyla toplam 2.111 tonluk yardım malzemesi—barınma, hijyen ve gıda ürünleri başta olmak üzere—bölgeye sevk edilmiştir. Faaliyetlerin hedef kitesini yine doğrudan çatışmalardan etkilenen yerel halk oluşturmaktadır.

Suriye



Türk Kızılay, 2011 yılından itibaren Suriye krizine yönelik kapsamlı ve uzun soluklu bir insani yardım operasyonu yürütmektedir. İdlib, Halep, Azez, Afrin, Münbiç, El Bab, Çobanbey, Cerablus, Tel Rıfat, Tel Abyad, Resul Ayn, Şam ve Lazkiye gibi birçok bölgede sürdürülen faaliyetler; ulusal ve uluslararası iş birlikleri, fon kaynakları, ayni ve nakdi yardımlar ile desteklenmektedir. 2011-2024 yılları arasındaki süreçte 437 yerli kuruluş, 471 yerli sivil toplum örgütü ve 23 yabancı kuruluşla iş birliği geliştirilmiş, operasyon sahasında önemli bir kurumsal koordinasyon sağlanmıştır. Sınır geçişleri aracılığıyla ulaştırılan nakdi yardımlar, özellikle kamplarda dağıtılırken, uluslararası fonlarla eğitim, sağlık, barınma, enerji ve geçim kaynaklarını kapsayan altyapı projeleri hayata geçirilmiştir.

Bu geniş kapsamlı operasyonun önemli ayaklarından biri lojistik alanda olmuştur. Sınır Yardımları Programı çerçevesinde yürütülen faaliyetlerle “Türk Kızılay İnsani Yardım Kanalı” olarak adlandırılan sekiz aktif sınır kapısından yaklaşık 79 bin araç geçişi sağlanmış ve bu sayede yaklaşık 9,4 milyar TL değerinde insani yardım Suriye’ye ulaştırılmıştır. Mersin’deki Uluslararası Gümrük Ofisi, yurt dışına yönelik yardımların koordinasyonunda kritik bir rol oynamıştır.

Gıda yardımları kapsamında bugüne kadar 8 milyon gıda kolisi, 221 milyon ekmek ve 153 milyon gıda malzemesi dağıtılmıştır. 13 yetimhanede 900 aileye düzenli süt ve yumurta desteği sağlanmış; 123 kampta günlük 30 bin ekmek üretimiyle 146.760 kişiye ulaşılmıştır. Su, sanitasyon ve hijyen alanında ise 2012 yılından bu yana 3 milyon hijyen kolisi dağıtılmış, kuzeybatı Suriye’de 9 su kuyusu ve kulesi kurulmuş ve bu altyapılar solar panellerle desteklenmiştir.

Sağlık hizmetleri de operasyonun önemli bir ayağını oluşturmuştur. Bu kapsamda 103 milyon adet ilaç, 539 ambulans, 225 bin tıbbi cihaz ve 67 milyon sarf malzemesi bölgeye ulaştırılmıştır. OCHA ile yapılan iş birliği çerçevesinde İdlib ve Afrin'e toplam 8,1 milyon dolar tutarında tıbbi malzeme sevkiyatı gerçekleştirilmiş, ayrıca iki oksijen tesisi kurulmuştur.

Kamp yönetimi faaliyetleri kapsamında ise 4 kampta altyapı iyileştirmeleri yapılmış; kilit taşı döşeme, solar ışıklandırma ve çocuk parklarının kurulumu ile 18.373 kişiye ulaşılmıştır. 9 oyun parkının kurulduğu kamplarda enerji, su, atık ve fosseptik sistemlerinin yönetimi sağlanmıştır.

Geçim kaynaklarının desteklenmesi ve sosyal hayata uyum projeleri de yürütülmüştür. Bu çerçevede 1 sera kurulmuş, 7 ayrı Sevgi Mağazası aracılığıyla toplam 2,5 milyon ihtiyaç sahibine 8,6 milyon giyim eşyası ulaştırılmıştır. Barınma alanında ise 11 kampta 5.425 aileye düzenli destek sağlanmış, toplamda 300'den fazla kampa erişim gerçekleştirilmiştir. Briket Ev Projesi ile 6.456 briket ev ve 615 barınma ünitesi inşa edilerek 7.071 aileye kalıcı barınma olanağı sunulmuştur. Ayrıca 118.804 çadır ve 167 milyon adet gıda dışı malzeme sevk edilmiştir.

Nakit ve kupon temelli yardımlar kapsamında 136 engelli aileye aylık 800 TL olmak üzere toplam 1.409.600 TL yardım yapılmış; 4.318 aileye ise toplam 6 milyon dolar tutarında gıda ve kışlık destek ulaştırılmıştır. Eğitim faaliyetleri kapsamında ise 2,7 milyon kırtasiye ve eğitim ekipmanı dağıtılmış, 4 kampta 22 derslikten oluşan okullar inşa edilmiştir.

Genel toplam itibarıyla Türk Kızılay'ın 2011-2024 yılları arasında Suriye sahasında gerçekleştirdiği sektörel yardımların toplam değeri 9,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu miktarın 6,1 milyar TL'si gıda yardımına, 2,1 milyar TL'si ise gıda dışı malzemelere yönelik olmuştur. Bu kapsamlı yardım programı, Suriye krizine karşı yürütülen en uzun soluklu ve çok yönlü insani yardım operasyonlarından biri olma niteliği taşımaktadır.

Ukrayna

24 Şubat 2022 tarihinde başlayan ve yaklaşık 18 milyon insanı etkileyen Ukrayna krizi sonrasında Ukrayna Kızılhaçı'nın çağrısı üzerine Türk Kızılay tarafından kapsamlı bir insani yardım operasyonu başlatılmıştır. Operasyon kapsamında Ukrayna ve Moldova Kızılhaçı'na destek amacıyla toplam 19 parti halinde yardım sevkiyatı gerçekleştirilmiştir. Karayolu üzerinden ulaştırılan bu sevkiyatlarla 60'ı Ukrayna'ya, 6'sı Moldova'ya olmak üzere toplam 66 tır ile 890.422 kilogram ağırlığında 1.969.451 parça yardım malzemesi ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır.



Yemen

2016 yılında Yemen’de yaşanan kuraklık ve kıtlık nedeniyle başlatılan insani yardım operasyonu kapsamında, Dışişleri Bakanlığı ve Yemen Kızılای iş birliğinde Aden Limanı’na bir gemiyle toplam 10.000 ton insani yardım malzemesi sevk edilmiştir. Bölgeye ulaşan yardımlar, Türk Kızılای Yemen Delegasyon Ofisi aracılığıyla ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmış; temel gıda, hijyen ve barınma ihtiyaçlarının karşılanmasına katkı sağlanmıştır.

Yemen’de sağlık altyapısının güçlendirilmesine yönelik olarak ise 2019-2020 yılları arasında Aden kentinde bulunan Al Sadaqa Eğitim Hastanesi’nde renovasyon çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Dışişleri Bakanlığı ve Qatar Charity iş birliğiyle yürütülen bu projede hastanenin gastroenteroloji, patoloji ve endoskopi servisleri yenilenmiş; gerekli tıbbi ekipmanların temini ve kurulumları tamamlanarak hizmete sunulmuştur.

4.1.2. Uzun Dönemli Kalkınma ve Kapasite Geliştirme

Türk Kızılای, acil yardımın ötesinde, toplulukların dayanıklılığını artırmaya yönelik uzun vadeli projeler ve kapasite geliştirme faaliyetleri de yürütmüştür. Bu yaklaşım, sadece kriz anlarında değil, krizlerin ardından da toplumların kendi kaynaklarıyla ayakta durabilmesini amaçlamaktadır. İnsani müdahaleyi kalkınmayla bütünleştiren bu model, yerel kapasitenin güçlendirilmesini ve sürdürülebilir çözümler üretilmesini önceliklendirmektedir. Bu doğrultuda Türk Kızılای, afet sonrası yeniden yapılanma, eğitim, sağlık, altyapı geliştirme ve geçim kaynaklarını desteklemeye yönelik projelere ağırlık vermektedir.

Su Kuyusu Programları

★ 2020 yılından beri devam eden bu programlar kapsamında Çad, Senegal, Somali, Sudan, Nijer, Uganda ve Suriye olmak üzere 7 ülkede toplam 80 adet su kuyusu açılarak temiz su imkanı sağlanmıştır. Bu programın yıllara göre faaliyet özetleri şu şekildedir:

- 2020 yılı içerisinde: Çad’da 5 adet, Somali’de 1 adet ve Uganda’da 4 adet olmak üzere toplam 10 adet güneş enerjisi panelli ve depolu su kuyusu açılmıştır.
- 2021 yılı içerisinde: Senegal’de 2 adet, Çad’da 7 adet, Nijer’de 5 adet ve Uganda’da 6 adet olmak üzere toplam 20 adet güneş enerjisi panelli ve depolu su kuyusu açılmıştır.
- 2022 yılı içerisinde: Senegal’de 2 adet, Çad’da 8 adet, Sudan’da 1 adet ve Uganda’da 5 adet olmak üzere toplam 16 adet güneş enerjisi panelli ve depolu su kuyusu açılmıştır.

- 2023 yılı içerisinde: Nijer'de 3 adet, Uganda'da 5 adet, Senegal'de 1 adet olmak üzere toplam 9 adet güneş enerjisi panelli ve depolu su kuyusu açılmıştır.
- 2024 yılı içerisinde: Nijer'de 7 adet, Uganda'da 16 adet, Suriye'de 2 adet olmak üzere toplam 25 adet güneş enerjisi panelli ve depolu su kuyusu açılmıştır.

Faaliyetler Dışişleri Bakanlığı iş birliğinde yürütülmektedir. Uygulama yöntemi yerinde müdahale olup, hedef grup yerel halktır.

COVID-19 Pandemisi ile Mücadele

Türk Kızılay, 2020-2022 yılları arasında COVID-19 pandemisine karşı yürütülen küresel mücadeleye katkı sunmak amacıyla Dışişleri Bakanlığı ve çeşitli ülkelerin yerel Kızılay/Kızılhaç dernekleriyle iş birliği içinde 48 ülkeye tıbbi malzeme ve sağlık ekipmanı sevkiyatı gerçekleştirmiştir. Hava ve karayolu üzerinden ulaştırılan bu yardımlar, özellikle sağlık sistemlerinin kırılgan olduğu Afganistan, Bangladeş, Etiyopya, Filistin, Hindistan, İtalya, Lübnan, Somali, Suriye ve Yemen gibi ülkelere yönlendirilmiştir. Bu süreçte Türk Kızılay, yalnızca acil malzeme teminiyle sınırlı kalmamış; aynı zamanda dayanışma, diplomasi ve insani sorumluluk ilkelerini ön plana çıkaran çok taraflı bir yardım modeliyle hareket etmiştir.



4.2. İnsani Diplomasi ve Uluslararası İş Birlikleri

Türk Kızılay, uluslararası insani hareketin önemli bir bileşeni olarak insani diplomasi ve uluslararası iş birlikleri aracılığıyla küresel sorunlara çözüm bulma çabalarına aktif katkı sağlamaktadır. Bu alandaki faaliyetler, genellikle Türk Kızılay Uluslararası Politikalar ve İş Birlikleri Direktörlüğü tarafından yürütülmektedir. İkili ve çok taraflı düzeyde geliştirilen bu iş birlikleri, Türk Kızılay'ın sahadaki kapasitesini artırmakla kalmayıp Türkiye'nin uluslararası insani yardım alanındaki görünürlüğünü de güçlendirmektedir. Aynı zamanda kriz bölgelerinde yürütülen diplomatik temaslar, insani erişim ve güvenli yardım ulaştırılması açısından stratejik önem taşımaktadır.

4.2.1. Savunuculuk ve Gündem Oluşturma

Türk Kızılay, çeşitli insani krizler ile uluslararası hukuk konularında savunuculuk faaliyetleri yürütmüştür. Özellikle savaş mağdurları, mülteciler ve afet mağdurlarının haklarının korunması için uluslararası platformlarda aktif rol almış, BM ve ilgili uluslararası kuruluşlarda Türkiye'nin insani yardım perspektifini güçlü şekilde temsil etmiştir. Ayrıca insani erişim, silahsızlanma ve insani hukuk ilkelerinin yaygınlaştırılması gibi konularda politika yapıcılar ve kamuoyunun dikkatini çekmeye yönelik kampanyalar organize etmiştir. Bu kapsamda yaptığı faaliyetler:

İnsani Yardım Koridorları ve Sivillerin Tahliyesi

2011'den itibaren devam eden insani yardım koridorları ve sivillerin tahliyesi faaliyetleri özellikle Suriye krizinde yoğunlaşmıştır. Bu kapsamda Halep'te yaklaşık 30 bin, Doğu Guta'da ise 150 bin sivil, bombardıman altındaki bölgelerden güvenli alanlara tahliye edilmiştir. Tahliyeler, ayni ve nakdi desteklerin yanı sıra uzman personel ve ekipman katkılarıyla gerçekleştirilmiş, bu süreçte çok sayıda ulusal ve uluslararası kurum iş birliği yapmıştır. Ayrıca 2010-2011 yıllarında Libya'da 18.621 Türk vatandaşı ve 6.000 üçüncü ülke vatandaşı tahliye edilmiş; Mavi Marmara saldırısında yaralanan 23 Türk vatandaşı Türkiye'ye getirilerek tedavi edilmiştir. Bu faaliyetler; Dışişleri Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, AFAD, TİKA, çeşitli sivil toplum kuruluşları ile IFRC, ICRC ve Libya Kızılayı iş birliğinde yürütülmüş olup, çalışmanın hedef grubunu çatışmalardan etkilenen siviller oluşturmuştur.

Uluslararası İnsani Krizler için Gündem Oluşturma

2012'den bu yana sürdürülen gündem oluşturma faaliyetleri Arakan, Gazze, Kıbrıs, Pakistan ve Suriye gibi bölgelerdeki insani krizlere dikkat çekmeyi, kamuoyu oluşturmaya ve yetkilileri harekete geçirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle Kıbrıs'ta BM Tampon Bölgesi'nde mahsur kalan, aralarında çocukların da bulunduğu 31 sığınmacıya yönelik hak ihlalleri ve kötü muameleler raporlanmıştır. Bu kapsamda Türk Kızılay, Kıbrıs Türk Kızılayı'na insani savunuculuk desteği sağlamış ve 2024 yılında BM Barış Gücü'ne (UNFICYP)

Tampon Bölge'ye kalıcı erişim talep eden bir mektup göndermiştir. Faaliyetler birebir müzakereler, uluslararası toplantılar ve iletişim çalışmaları yoluyla yürütülmüş; kaynak olarak 2012 tarihli I. Girne ve 2019 tarihli II. Girne Deklarasyonu kullanılmıştır.

Avrupa'daki Göçmen Krizi Konusunda Kamuoyu Oluşturma

2019'dan itibaren devam eden faaliyetler, Bosna'daki Vucjak Kampı'nın kapatılması ve göçmenlerin daha uygun alanlara taşınması ile Rusya-Ukrayna çatışmasından etkilenen sivillere insani yardım sağlanmasını kapsamaktadır. Bu faaliyetler; Dışişleri Bakanlığı, ICRC, Rusya, Ukrayna ve Bosna Kızılhaçları ile Uluslararası Göç Örgütü (IOM) iş birliğinde yürütülmekte olup, ayni ve nakdi yardımlar sağlanmaktadır. Hedef grup, Bihaç'taki göçmenler ve çatışmalardan etkilenen sivillerdir.

Afetlerde Sivillerin Korunmasına Yönelik Uluslararası Savunuculuk:

2024'te Türkiye ve ABD'de yürütülen savunuculuk faaliyeti, Türkiye'nin afet hukukundaki deneyimini uluslararası platformlarda paylaşmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda IFRC ile ortak mektup gönderilmiş olup BM talebiyle etkinlik hazırlıkları yapılmakta ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu öncesi New York Türkevi'nde etkinlik planlanmaktadır. Faaliyetler; Türkiye Cumhuriyeti bünyesine bulunan bakanlıklar, AFAD, IFRC ve BM iş birliğiyle, hukukçular ve insani yardım aktörlerine yöneliktir.

2023 Kahramanmaraş Depremleri Sonrası Uluslararası Savunuculuk ve İş Birliği

Şubat-Aralık 2023 arasında Türkiye ve uluslararası alanda yürütülen bu faaliyetler, şeffaf bilgi akışı ve insani yardımın sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlamıştır. Türk Kızılayı düzenli ve kamuya açık raporlar hazırlamış, BM'nin ReliefWeb platformu dahil çeşitli mecralarda güncellemeler paylaşılmıştır. IFRC, ICRC, BM, ECHO ve Kızılay-Kızılhaç Hareketi ile iş birliği yapılmıştır. Hedef grup, uluslararası bağışçılar ve insani yardım kuruluşlarıdır. Kaynaklar finansal, lojistik ve operasyonel destek ile kurumsal güven ve ortaklık güçlendirmesidir.

Dışişleri Bakanlığı ile Koordinasyon, Bilgi Paylaşımı ve Savunuculuk Faaliyetleri

2000 yılından beri süren bu faaliyet, Kıbrıs ve Filistin gibi bölgelerde Türk Kızılay'ın dış politika ile ilişkili insani yardım çalışmalarında koordinasyonu ve uluslararası hukuk temelli savunuculuğu amaçlamaktadır. ICRC'nin Türkiye'de ofis açma talebi, KKTC Kızılayı'nın temsili ve Filistin'deki insani durum gibi konular Dışişleri Bakanlığı ile eşgüdüm içinde yürütülmektedir. Dönemsel analizler, bilgi notları ve ortak savunuculuk stratejileri bu sürecin parçasıdır. Faaliyetler; Dışişleri Bakanlığı, ICRC, IFRC, KKTC ve Filistin Kızılayları ile yürütülmektedir.

4.2.2. Uluslararası Temsil ve Katılım

Türk Kızılay, küresel ve bölgesel insani yardım gündemine aktif katılım sağlamış, pek çok önemli uluslararası toplantıya ev sahipliği yapmış veya katılmıştır. Bu katılımlar, kurumun insani yardım alanındaki deneyim ve uzmanlığını uluslararası platformlarda paylaşmasına ve iş birliği ağlarını güçlendirmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca, Türk Kızılay'ın temsil ettiği insani yardım perspektifi, küresel insani politikaların şekillenmesinde etkili bir rol oynamaktadır.

Uluslararası Kızılay ve Kızılhaç Federasyonu (IFRC) Genel Kurulu

- ★ 2001 IFRC Genel Kurulu: İsviçre'nin Cenevre kentinde 7-10 Kasım 2001 tarihinde yapılan Federasyon Genel Kurulu'ndaki seçimlerde Türk Kızılay Genel Başkanı, Uluslararası Federasyon Yönetim Kurulu üyeliğine seçilmiştir. Bu, Türk Kızılay'ın uluslararası insani hareket içindeki temsil gücünün ilk önemli göstergelerinden biri olmuştur.
- ★ 2017 IFRC 21. Genel Kurulu: 2017'de Antalya'da düzenlenen IFRC Genel Kurulu'na Türk Kızılay ev sahipliği yapmış, 188 Ulusal Dernekten 923 delege katılmıştır. Stratejik kararlar alınmış, yeni yönetim seçilmiş, Türk Kızılay Başkanı IFRC Avrupa Bölge Başkan Yardımcısı olmuştur. Göç, iklim, afet yönetimi ve insani diplomasi gibi konular görüşülmüş, Türk Kızılay organizasyonda aktif rol üstlenmiştir.

Delegeler Konseyi

- ★ 2017 Uluslararası Kızılhaç Kızılay Delegeler Konseyi (Antalya): 10-11 Kasım 2017'de Antalya'da düzenlenen Konsey'e 190 Ulusal Dernek, ICRC ve IFRC katılmıştır. Hareketin ortak stratejileri, politikaları ve güncel insani sorunlar (göç, yerelleşme, erişim) görüşülmüş; kararlar ve deklarasyonlar kabul edilmiştir. Türk Kızılay, ev sahibi olarak organizasyonu üstlenmiş, insani diplomasi alanındaki deneyimlerini paylaşmış ve bölgesel inisiyatiflere katkı sunmuştur.

Bölgesel ve Uluslararası Konferanslar

- ★ 15. Balkan Konferansı – Marmaris: Türk Kızılayı ev sahipliğinde 30 Kasım – 3 Aralık 2006 tarihlerinde Marmaris'te gerçekleştirilen düzenlenen konferans, Balkan ülkeleri arasında afet ve insani hukuk alanında iş birliğini amaçlamıştır. Etkinliğe bölge dernekleri, ICRC, IFRC ve kamu temsilcileri katılmıştır. Bilgi ve deneyim paylaşımı ön plandadır.
- ★ VII. Avrupa Kızılay ve Kızılhaç Konferansı (İstanbul): 20-24 Mayıs 2007'de İstanbul'da düzenlenen konferansa 51 Avrupa Ulusal Derneği ile IFRC ve ICRC temsilcileri katılmıştır. Afet yönetimi, göç ve insani diplomasi gibi konular ele alınmış; ortak politika ve iş birliği kararları alınmıştır. Türk Kızılay, ev sahibi olarak sürece aktif katkı sunmuştur.

- ★ IX. Avrupa Bölgesel Kızılay ve Kızılhaç Konferansı (Floransa): 4-6 Haziran 2014’te düzenlenen konferansa Türk Kızılayı heyetle katılmıştır. “Ekonomik Krizin İnsani Sonuçları” temasıyla, krizden etkilenen gruplar ve yardım deneyimleri tartışılmış; genç katılım ve toplumsal cinsiyet eşitliği vurgulanmıştır. Sonuçta ortak eylem planı kabul edilmiştir.
- ★ X. Avrupa Bölgesel Konferans (Kazakistan): 30 Nisan 2018’de düzenlenen konferans, insani krizlere karşı ortak vizyon ve iş birliği geliştirmeyi amaçlamıştır. Göç, afet, çatışma ve iklim krizleri ele alınmış; açılış konuşmaları, tematik oturumlar ve panellerle bilgi paylaşımı sağlanmıştır. Sonuç bildirileri ve deklarasyonlar yayımlanmış, paydaşlar arası ağ kurma desteklenmiştir.

Dünya İnsani Zirvesi

- ★ Dünya İnsani Zirvesi Hazırlık Çalıştayı: 13-15 Nisan 2016’da İstanbul’da Türk Kızılayı, ICRC ve IFRC iş birliğiyle düzenlenen çalıştayda Dünya İnsani Zirvesi öncesi ortak insani yardım öncelikleri ve stratejileri belirlenmiştir. Afet risk azaltma, finansman ve koruma gibi konular tartışılmış, Hareket adına ortak pozisyon ve eylem önerileri oluşturulmuştur.
- ★ Dünya İnsani Zirvesi’ne Katılım ve Tanıtım Faaliyeti: 23-24 Mayıs 2016 İstanbul’da Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen zirveye Türk Kızılayı üst düzey katılım sağlamış, insani yardım deneyimlerini paylaşmış ve uluslararası kararlara katkıda bulunmuştur. Çatışma, afet, finansman ve yerelleştirme konuları ele alınmış; Türk Kızılayı iyi uygulamalarını tanıtmış ve taahhütlerde bulunmuştur.

Grand Bargain Çalışmaları

- ★ Grand Bargain Çalışmaları & Büyükelçi Ziyareti: 25-26 Haziran 2024 tarihlerinde Türkiye ve uluslararası alanda Türkiye’nin yerelleşme hedeflerini paylaşmak amacıyla “Overhead” çalıştayı ve Grand Bargain Büyükelçisi Manuel Bessler’in katıldığı üst düzey toplantı gerçekleştirilmiştir. Faaliyetler; Dışişleri, TİKA, AFAD, STK’lar, Grand Bargain Sekreteryası ve IFRC iş birliğiyle yürütülmüştür. Hedef grup, kamu kurumları, STK’lar ve uluslararası temsilcilerdir.

Uluslararası İnsani Diplomasi Forumları

- ★ IFRC Network Humanitarian Diplomacy Forum: Türk Kızılay, 2022’den itibaren her yıl Cenevre’de düzenlenen foruma katılmakta olup, en son 29-30 Nisan 2024’te de yer almıştır. Amaç, Kızılhaç-Kızılay Hareketi’nin insani diplomasi vizyonuna katkı sağlamaktır. Faaliyetler IFRC iş birliğiyle yürütülmüştür ve hedef grup diplomasi uzmanları ve karar vericilerdir.

İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ve Türk Kızılay Ağları

- ★ Tunus Konsültasyonları (UHİK Girişimi ve İİT Üyesi Dernekler Toplantısı): 2 Ekim 2016 tarihinde Tunus'ta düzenlenen toplantıda Türk Kızılayı, İİT üyesi Kızılay/Kızılhaç derneklerinin iş birliğini ve Uluslararası Hilal-i Ahmer Konferansı statüsünü güçlendirmeyi hedeflemiştir. Ayrıca İslam ülkeleri arasında Kızılay-Kızılhaç Ağı kurulması fikri tartışılmıştır. Türk Kızılayı, Tunus Kızılayı ev sahipliğinde gerçekleşen etkinlikte aktif rol alarak İslam dünyasındaki dayanışmaya liderlik etmiştir. Hedef grup, İİT üyesi dernekler ve insani konulardır.
- ★ OIC RED Network Geçici Komite Toplantısı (İstanbul): 28 Ocak 2019 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen toplantı, insani krizlere karşı ortak vizyon ve iş birliği geliştirmeyi amaçlamıştır. Çatışma, afet, göç ve iklim krizi konuları ele alınmış; konuşmalar, paneller ve çalışma gruplarıyla bilgi paylaşımı sağlanmıştır. Sonuç bildirileri ve deklarasyonlar yayımlanmış, ağ kurma desteklenmiştir. Türk Kızılayı, kamu kurumları, IFRC, ICRC, BM, İİT ve ulusal dernekler iş birliğiyle yürütülmüştür. Hedef grup, insani yardım profesyonelleri ve kriz mağdurlarıdır.
- ★ İİT Ülkeleri Ulusal Dernekler Ağı ve UHİK 4. Toplantılar (İstanbul): 30 Ocak 2019 tarihinde İstanbul'da düzenlenen toplantılar, insani krizlere karşı ortak vizyon ve iş birliğini güçlendirmeyi amaçlamıştır. Çatışma, afet, göç ve iklim krizi gibi konular ele alınmış; açılış konuşmaları, paneller ve çalışma gruplarıyla bilgi paylaşımı yapılmıştır. Sonuç bildirileri ve ortak deklarasyonlar yayımlanmış, ağ kurma desteklenmiştir. IFRC, ICRC, BM, İİT ve ulusal dernekler iş birliğiyle yürütülmüştür. Hedef grup, insani yardım profesyonelleri ve kriz mağdurlarıdır.
- ★ UHİK Uluslararası İnsancıl Hukuk Semineri (İstanbul): 31 Ocak 2019 tarihinde İstanbul'da düzenlenen seminer, insani krizlere karşı ortak vizyon ve kapasite geliştirmeyi hedeflemiştir. Çatışma, afet, göç ve iklim krizi konuları tematik oturumlar, paneller ve çalışma gruplarıyla ele alınmış; sonuç bildirileri ve deklarasyonlar yayımlanmıştır. IFRC, ICRC, BM, İİT ve ulusal dernekler iş birliğiyle yürütülmüş, insani yardım profesyonelleri ve kriz mağdurları hedeflenmiştir.
- ★ UHİK 33. Komite Toplantısı (İstanbul): 31 Ocak 2019 tarihinde İstanbul'da düzenlenen toplantı, insani krizlere karşı ortak vizyon ve kapasite geliştirmeyi amaçlamıştır. Çatışma, afet, göç ve iklim krizi konuları tematik oturumlar, paneller ve çalışma gruplarıyla ele alınmış; sonuç bildirileri ve deklarasyonlar yayımlanmıştır. IFRC, ICRC, BM, İİT ve ulusal dernekler iş birliğiyle yürütülmüş, insani yardım profesyonelleri ve kriz mağdurları hedeflenmiştir.

- ★ Dünya İnsani Forum (WHAF) (İstanbul): 15 Ekim 2019 tarihinde İstanbul'da düzenlenen forum, insani krizlere karşı ortak vizyon ve kapasite geliştirmeyi amaçlamıştır. Çatışma, afet, göç ve iklim krizi konuları paneller ve çalışma gruplarıyla ele alınmış; sonuç bildirileri ve deklarasyonlar yayımlanmıştır. IFRC, ICRC, BM, İİT ve ulusal dernekler iş birliğiyle yürütülmüş, insani yardım profesyonelleri ve kriz mağdurları hedeflenmiştir.
- ★ ICIC 37. Toplantısı (Amman): 16 Nisan 2024 tarihinde Ürdün'ün Amman şehrinde düzenlenen toplantı, insani krizlere karşı ortak vizyon ve iş birliği geliştirmeyi hedeflemiştir. Çatışma, afet, göç ve iklim krizi konuları tematik oturumlar, paneller ve çalışma gruplarıyla ele alınmış; sonuç bildirileri ve deklarasyonlar yayımlanmıştır. IFRC, ICRC, BM, İİT ve ulusal dernekler iş birliğiyle yürütülmüş, insani yardım profesyonelleri ve kriz mağdurları hedeflenmiştir.
- ★ Turkic Red Network İmza Töreni (Bişkek): 10 Ekim 2024 tarihinde Kırgızistan'ın Bişkek şehrinde düzenlenen törende, insani krizlere karşı ortak vizyon ve iş birliği güçlendirilmiştir. Çatışma, afet, göç ve iklim krizi temaları ele alınmış; paneller, sunumlar ve çalışma gruplarıyla bilgi paylaşılmış, sonuç bildirileri ve deklarasyonlar yayımlanmıştır. IFRC, ICRC, BM, İİT ve ulusal dernekler iş birliğiyle gerçekleştirilmiş, insani yardım profesyonelleri ve kriz mağdurları hedeflenmiştir.

4.2.3. Kapasite Geliştirme ve Bilgi Paylaşımı

Türk Kızılay, bilgi birikimini ve deneyimini uluslararası alanda paylaşarak kapasite geliştirme çalışmalarına katkı sağlamıştır. Bu kapsamda afet yönetimi, insani yardım lojistiği ve kriz müdahalesi gibi alanlarda eğitim programları düzenleyerek yerel ve uluslararası paydaşların yetkinliklerini artırmayı hedeflemiştir. Ayrıca, en iyi uygulamaların paylaşılması ve ortak öğrenme süreçleri yoluyla küresel insani yardım ağlarının güçlenmesine önemli katkılar sunmuştur.

- ★ 1999 Marmara Depremi Vaka Çalışması: Marmara ve Ankara'da yapılan çalışmada, 1999 depremi etkilerini değerlendirip eksikleri ve müdahale sonuçlarını analiz edilmiştir. Antalya'da düzenlenen Uluslararası Afet Müdahale Hukuku toplantısına sunulmak üzere veri toplama, mevzuat taraması ve çalıştay gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar akademik vaka çalışması olarak derlenmiştir. Kamu kurumları ve uzmanlar hedeflenmiştir.
- ★ Bölgesel İşbirliği Koordinasyon Toplantısı (Orta Asya, Güney Kafkasya, KKTC): Orta Asya ve Güney Kafkasya ulusal dernekleri arasındaki iş birliğini güçlendirmek ve ortak insani projeler geliştirmek amacıyla düzenlenmiştir. Toplantıda Ortak Deklarasyon imzalanmış, bölgesel iş birliği ve yeni alanlar tartışılmıştır. Aralık 2006'da Ankara'da afet yönetimi ve sağlık çalıştay, Tacikistan Kızılayı ziyareti, Bangkok'ta Asya Kitası

toplantısı ve İngiliz Kızılhaçı fonlarının lojistik kapasite geliştirmeye kullanılması planları yapılmıştır. Faaliyetlere bölge dernekleri, ICRC ve IFRC katılmıştır.

- ★ Irak'taki İnsani Durum Koordinasyon Toplantısı: Bu toplantı 4-5 Temmuz 2006 tarihlerinde Irak'a insani yardım faaliyetlerini koordine etmek amacıyla düzenlenmiştir. Toplantıda kavramsal ve referans belgeler hazırlanmıştır. Faaliyetler; Irak Kızılayı, ulusal dernekler, ICRC ve IFRC iş birliğiyle yürütülmüştür. Hedef grup, Irak Kızılayı ve uluslararası insani yardım aktörleridir.
- ★ EHL (Exploring Humanitarian Law) Programı – Eğitim Alanında İşbirliği: Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu ve ICRC iş birliğiyle yürütülen bu program, uluslararası insancıl hukukun gençlere tanıtılması amacıyla eğitim sistemine entegre edilmiştir. Uygulamada modüller Türkçeye çevrilmiş, yönlendirme komitesi kurulmuş ve ulusal koordinatör atanmıştır. Hedef grup; öğrenciler, öğretmenler ve eğitim politikası yapıcılarıdır.
- ★ MDA-Filistin Kızılayı Mutabakatı Uygulama Delegasyonu: 27 Haziran 2011'de Cenevre'de İsrail Magen David Adom (MDA) ile Filistin Kızılayı arasındaki mutabakatın uygulanmasındaki sorunları çözmek üzere kurulan uluslararası delegasyona Türk Kızılayı davet edilmiş ve katılmıştır. Türk Kızılayı temsilcisi, taraflar arasında anlaşmazlıkların giderilmesi için bağımsız gözlemciler ve ilgili taraflarla çalışmıştır. Faaliyetler; Daimi Komisyon, IFRC, MDA, Filistin Kızılayı ve bağımsız gözlemciler iş birliğiyle yürütülmüştür. Hedef grup, anlaşmanın tarafları ve dolaylı olarak etkilenen topluluklardır.
- ★ IFRC Avrupa Bölgesi Afet ve Kriz Yönetimi Danışma Kurulu İstişare Toplantısı: 17-20 Haziran 2012'de Ankara'da Türk Kızılayı ev sahipliğinde düzenlenen toplantı, "Afet Müdahale İlkeleri ve Kuralları" belgesinin güncellenmesi amacıyla Avrupa bölgesi ulusal derneklerinin görüşlerini almak için gerçekleştirilmiştir. IFRC Cenevre ve Avrupa Bölge Ofisi yetkilileri ile birçok ulusal dernek temsilcisi katılmış, Türk Kızılayı lojistik destek sağlamış ve tartışmaları kolaylaştırmıştır. Sonuçta geri bildirimler IFRC'ye sunularak belge revizyonuna katkı sağlanmıştır. Hedef grup, Avrupa'daki IFRC ulusal dernekleri ve afet müdahale politikalarından fayda gören toplumlardır.
- ★ Ulusal Dernekleri Destekleme Fonu (UDDF) – (Eski adıyla Avrasya Fonu): Türk Kızılayı tarafından 2010 yılında "Avrasya Fonu" olarak kurulan ve 2012'de coğrafi kapsamı genişletilerek UDDF adını alan bu fon, ihtiyaç sahibi Kızılay ve Kızılhaç derneklerine mali destek ve kapasite geliştirme sağlamaktadır. Türk Kızılayı Genel Merkezi yönetimindeki komisyon ve UDDF Sekreteryası tarafından yürütülen fon, 2010-2012 arasında 11 derneğin 16 projesine destek vermiştir. Böylece Türk Kızılayı ile diğer

ulusal dernekler arasındaki dayanışma güçlenmiş, halklar arasında dostluk köprüleri kurulmuştur. Hedef grup, fon desteği alan ulusal dernekler ve faydalanan toplumlardır.

- ★ Hedef-25 Projesi: 2016’da Slovenya’da başlayan proje, 18-25 yaş gençlerin “Gönüllü ve Düzenli” kan bağışına farkındalığını artırmayı hedeflemektedir. Üniversitelerde kan bağışı bilincini güçlendirmek, güvenli ve sürdürülebilir bağışa teşvik etmek, gençlerin projelere katılımını sağlamak ve AB-Türkiye toplumlar arası diyalogu geliştirmek amaçlanmıştır. Türk Kızılayı ve Slovenya Kan Bankacılığı’nın analizleriyle desteklenen projede eğitmen ve öğrenciler karşılıklı ziyaretler yapmış, çevrim içi ve uluslararası toplantılarla iş birliği sürdürülmüştür. 2017’de AB Sivil Toplum Diyalogu-IV kapsamında Slovenya’daki sivil toplum kuruluşuyla ortak yürütülmüş ve uluslararası alanda örnek çalışma olmuştur.
- ★ Kuzey Kıbrıs Türk Kızılayı Kapasite Geliştirme ve Sürdürülebilirlik Projesi: 2017’de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde başlatılan proje, Kızılay’ın kan hizmetleri ve bağışçı kazanımında kapasite artırımı ve kendi kendine yeterliliği hedeflemektedir. Mevcut kan bankacılığı durumu detaylı analiz edilmiş; eğitim, teknik destek, araç ve donanım sağlanmıştır. Sosyal tanıtım ve farkındalık çalışmalarıyla gönüllü ve düzenli kan bağışçıları artırılmış; bağışçı adayları eğitilmiş, silahlı kuvvetlere yönelik faaliyetler sürdürülebilir hale getirilmiştir. Kan bağışı araçları bağışlanmış, kampanyalarla kamuoyu desteği sağlanmış, hemşireler istihdam edilmiş ve eğitimler Türkiye standartlarına uygun şekilde verilmiştir.
- ★ IV. Kırmızı Dr. Aziz Bey Uluslararası İnsancıl Hukuk Yaz Okulu ve Farazi Dava Yarışması: 2021’den beri her yıl İstanbul Heybeliada’da düzenlenen etkinlik, gençlerin Uluslararası İnsancıl Hukuk bilgilerini artırmayı ve pratik uygulamalarla geliştirmeyi hedeflemektedir. Yaz okulu ve simülasyon/farazi dava yarışması formatında gerçekleşir. Faaliyetler, İstanbul Uluslararası Hukuk Merkezi (ICIL), ICRC ve uluslararası üniversiteler iş birliğiyle yürütülmektedir.
- ★ Avrupa Hukuk Destek Grubu (ELSG) Toplantıları: Türk Kızılay, 2023 ve 2024’te Lizbon ve Reykjavik’te düzenlenen toplantılara katılmış, öncesinde de çeşitli katılımlar gerçekleştirmiştir. Toplantılar, Uluslararası İnsancıl Hukuk ve Afet Hukuku alanlarındaki güncel gelişmeleri takip etmek ve katkı sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Türkiye’de 2023–2024 yıllarında ICRC fonu ve Galatasaray Üniversitesi iş birliğiyle giriş seviyesinde İnsancıl Hukuk eğitiminin Türkçe dijital versiyonu hazırlanmıştır. Kızılay Akademi entegrasyonu yapılmıştır.
- ★ Kan Hizmetleri Alanında Uluslararası İşbirliği ve Kapasite Geliştirme: 26-28 Mayıs 2025’te Ankara’da Azerbaycan Sağlık Bakanlığı Kan Bankası heyeti ile Türk Kızılay Kan Hizmetleri Genel Müdürlüğü arasında toplantı yapılmıştır. Toplantıda güvenli kan tedariki, laboratuvar hizmetleri,

hemovijilans, yazılım altyapısı, toplumda kan farkındalığı ve kalite güvence gibi teknik konularda bilgi alışverişi yapılmış ve iyi uygulama örnekleri paylaşılmıştır. Azerbaycan'dan gelen resmi talep doğrultusunda iş birliği süreci başlatılmıştır.

- ★ Turkic Red Network İşbirlikleri: 28-30 Nisan 2025 tarihli toplantıda Türk Kızılay Kan Merkezi kapsamlı bir sunum gerçekleştirmiştir. Kırgız Kızılay Başkanı, Türkiye'deki başarılı kan hizmetleri sistemine ilgi göstermiş ve Kızılay Kan Hizmetleri Genel Müdürlüğü detaylı bilgi sağlamıştır.

4.3. Göç Hizmetleri ve Koruma Faaliyetleri

Türk Kızılay, Göç Hizmetleri Direktörlüğü aracılığıyla hem yurt içinde hem de yurt dışında göçmen ve mültecilere yönelik kapsamlı destek ve koruma faaliyetleri sunmaktadır. Bu faaliyetler, temel insani ihtiyaçların karşılanmasının ötesinde psikososyal destek, entegrasyon ve hak temelli yaklaşımları da içermektedir. Göçmenlerin ve mültecilerin güvenliği, onurlu yaşam koşullarının sağlanması ve toplumsal uyuma katkıda bulunulması amacıyla çok yönlü programlar yürütülmekte; yerel otoriteler ve uluslararası kuruluşlarla koordineli çalışılmaktadır.

4.3.1. Yurt İçi Göçmen Destek Programları

Türkiye'de ikamet eden hassas gruplara yönelik nakit temelli ve toplum temelli programlar yürütülmektedir. Bu programlar, göçmenlerin temel ihtiyaçlarını karşılayanın yanı sıra sosyal uyum ve ekonomik bağımsızlıklarını desteklemeye odaklanmaktadır. Ayrıca, yerel toplumlarla entegrasyonu teşvik eden faaliyetlerle birlikte kapsayıcı ve sürdürülebilir destek mekanizmaları oluşturulmaktadır.

- ★ Kızılaykart Nakit Temelli Destek Programları: Türk Kızılay Derneği Göç Hizmetleri Direktörlüğü bünyesinde 2011'den beri faaliyet gösteren Kızılaykart Nakit Temelli Destek Programları Koordinatörlüğü, hassas gruplara onurlu şekilde nakit yardımı sağlamak amacıyla çoklu nakit yardım programlarını dijital platform üzerinden eş zamanlı yürütmektedir. Koordinatörlük, yurt içinde 5 ana program/proje kapsamında hizmet vermektedir: Sosyal Güvenlik Ağı Programı (SSN), SUY ve T-SUY projelerinin birleşimiyle 2023'te doğrudan hibe modeliyle başlatılmıştır ve çeşitli hane kriterlerine göre destek sağlamaktadır. Şartlı Eğitim Yardımı Projesi (YŞEY), ihtiyaç sahibi çocukların okula devamını teşvik etmektedir ve 2026'ya kadar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı iş birliğiyle yürütülmektedir. Kamp İçi Gıda Destek Programı, geçici barınma merkezlerindeki yabancılara gıda desteği sunmakta; Kurs Harcırah Desteği ise 15 ilde devam etmekte olup uluslararası kaynaklarla finanse edilmektedir.

- ★ **Toplum Temelli Göç Programları:** Türk Kızılay Toplum Temelli Göç Programları Koordinatörlüğü, 2015 yılında kurulmuş olup; kırılgan toplulukların temel haklara erişimini sağlamak, psikososyal ve ekonomik iyilik hallerini güçlendirmek ve böylece toplumsal dayanıklılığı ile birlikte yaşam kültürünü geliştirmeyi amaçlamaktadır. Toplum Temelli Yaklaşım ile ulusal ve uluslararası destekleri entegre eden bu model, insani yardımda örnek alınan bir uygulamadır. Faaliyetler; koruma, gönüllü geri dönüş, çocuk, sosyoekonomik güçlendirme ve sağlık-psikososyal destek programları olmak üzere beş ana başlıkta yürütülmektedir.

4.3.2. Ulusal Destekli Gönüllü Geri Dönüş

Türk Kızılay; Sudan, Filistin, Mali ve Ukrayna ülkelerine proje kapsamında gönüllü geri dönüş sağlanmaktadır. Müdahalenin gerekçesi düzensiz göçle mücadele etmektir. Ülkesine dönmek isteyen düzensiz göçmenler ve uluslararası koruma başvuru sahiplerinin, Göç İdaresi Başkanlığı onayıyla seyahat planlaması yapılarak dönüşleri sağlanmaktadır. Geri dönüş sonrası uyumlarını kolaylaştırmak için danışmanlık ve destekler verilmektedir. Faaliyetler Dışişleri Bakanlığı, TİKA, Göç İdaresi, ICMPD, Pakistan Kızılayı ve Irak Kızılayı gibi uluslararası kuruluşlarla iş birliği içerisinde yürütülmektedir. Hedef grup, düzensiz göçmenler ve uluslararası koruma başvuru sahipleridir. Ön görüşme yapılan toplam 4.465 kişinin 1.710'u 18 yaş altı, 2.755'i ise 18 yaş ve üzerindedir; cinsiyet dağılımında ise 2.505 erkek ve 1.960 kadın bulunmaktadır. Ayrıca, 17 Aralık 2018'de Birleşmiş Milletler tarafından onaylanan Küresel Mülteci Mutabakatı kapsamında Türk Kızılay Ulusal Destekli Gönüllü Geri Dönüş Mekanizması ile 2.000 gönüllüye ulaşmayı ve bunlardan 100'üne yeniden entegrasyon desteği sağlamayı taahhüt etmiştir.

4.3.3. Aile Bağlarının Yeniden Tesisi (ABYT)

Türk Kızılay'ın asli görevlerinden biri olan "Aile Bağlarının Yeniden Tesisi" faaliyeti; ICRC aracılığıyla göçmenler, sığınmacılar ve mültecilerden iletilen kayıp araştırma, aile birleştirme ve aile mesajı iletimi taleplerini takip ederek, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin taraf olduğu Cenevre Sözleşmeleri ile ulusal yasal düzenlemeler çerçevesinde yürütülmektedir. Bu kapsamda uygulanan yöntemler şunlardır:

- ★ **Aile Birleştirme:** Savaş, çatışma veya insani kriz nedeniyle göç yolunda birbirinden ayrı düşmüş birinci derece aile üyelerinin, ulusal ve uluslararası kurumlar ile Kızılhaç-Kızılay Hareketi aracılığıyla yeniden birleştirilmesine yönelik destek sağlanmaktadır. Başvurular; Toplum Merkezleri, Türk Kızılay Şubeleri veya diğer Ulusal Dernekler üzerinden alınmaktadır. Türk Kızılay, Göç İdaresi Başkanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sınır Valilikleri, Ulusal Dernekler (Kızılay ve Kızılhaçlar),

ICRC, UNHCR, NICEF, IOM ve Büyükelçilikler gibi ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği içinde yürütülmektedir. Buna ek olarak Küresel Mülteci Mutabakatı, 17 Aralık 2018 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından onaylanmış olan uluslararası bir metindir. Türk Kızılay, Küresel Mülteci Forumu'nda Türkiye'yi temsilen Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde koruma altında olup bakım gören 500 göçmen çocuğun aile birleşimi sürecine destek verileceği taahhüdünde bulunmuştur.

- ★ **Kayıp Araştırma:** Savaş, çatışma veya insani krizler nedeniyle kaybolan ya da birbirinden ayrı düşen kişilerin akıbetlerinin belirlenmesi amacıyla Türk Kızılay Aile Bağlarının Yeniden Tesisi Birimi; devlet kurumları, Ulusal Kızılay/Kızılhaç dernekleri ve Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC) ile iş birliği içinde çalışmalar yürütmektedir. Sağlanan destekler arasında DNA testi ücreti, vize başvuru ve görüşme masrafları, yol ve konaklama desteği, uçak bileti alımı ve hukuki yardım yer almaktadır. 2000–2024 yılları arasında toplam 2946 kayıp araştırma vakası üzerinde çalışılmıştır.
- ★ **Aile Mesajı İletimi:** Olağan iletişim kanallarının kapalı olduğu durumlarda Salamat, İyilik Hali Mesajı, Kızılhaç Mesajı ve video-konferans yöntemleriyle aile bireyleri arasında iletişim kurulmasına aracılık edilmiştir. Türk Kızılay, bu dönemde toplam 3743 aile mesajının iletilmesini sağlamıştır.



TİKA, Orta Asya'dan Balkanlara, Latin Amerika'dan Pasifik'e, Afrika'dan Güney Asya'ya kadar dünyanın dört bir yanında milyonlarca insanın gönlünde taht kurdu, kurmaya devam ediyor."

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı,
Haberler, "Ülkemizde Verdiğimiz Mücadele,
Yeni Bir Kurtuluş Mücadelesidir"

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı
Projeleri Tanıtım Töreni
16 Mart 2016



5. Bölüm

**Türk İşbirliği ve
Koordinasyon Ajansı
Başkanlığı**



1991’de Soğuk Savaş’ın sona ermesi ve SSCB’nin dağılmasıyla birlikte dünyada önemli değişiklikler yaşanmış ve yeni devletler tarih sahnesine çıkmıştır. Ortak tarihi ve kültürel bağlara sahip olduğumuz Türki Cumhuriyetlerin Türkiye’den bu aşamada önemli beklentileri olmuştur. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), 1992 yılında bu devletlerle ve bünyesindeki Türk topluluklarıyla iş birliğini geliştirmek üzere Dışişleri Bakanlığı’na bağlı olarak kurulmuş ve faaliyete başlamıştır. Ortak bir dile, hafızaya ve kültüre sahip olduğumuz bu geniş coğrafyada ekonomik, sosyal ve kültürel iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla ilk etapta Türkmenistan, Kırgızistan, Azerbaycan, Gürcistan, Özbekistan, Kazakistan ve Tacikistan’da TİKA Program Ofisleri açılmıştır.

1999 yılında Başbakanlığa bağlanan TİKA, faaliyet sahasını genişletmiş; Balkanlar, Orta Doğu ve Afrika’da Türk ve Müslüman nüfuslu devlet ve topluluklara da açılmıştır. 2011’de dış politika vizyonunun gelişmesiyle birlikte teşkilat yapısı Doğu ve Güney Asya, Pasifik ve Latin Amerika’yı da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. 2018 yılından itibaren ise TİKA, Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı bir kuruluş olarak 63 ülkedeki koordinatörlükleriyle 170’den fazla ülkede kalkınma, iş birliği projesi uygulayan küresel bir teşkilat haline gelmiştir.

Türkiye, 2000’li yıllarla birlikte küresel aktör olma hedefi doğrultusunda çok geniş bir coğrafyada açılım ve ortaklık politikaları hayata geçirmektedir. Buna bağlı olarak TİKA’nın 2002 yılında 12 olan yurt dışı ofis sayısı, bugün 63’e ulaşmıştır. TİKA’nın 1992-2000 yılları arasındaki faaliyetleri 28 ülkeye yayılmış iken bugün faaliyet kapsama alanına girmiş ülke sayısı 170 civarındadır. 1992-2000 arası dönemde yılda 200 civarında proje ve faaliyet uygulayan TİKA, bugün yılda 1.500 civarında proje ve faaliyet uygulamaktadır.



Başta eğitim ve sağlık olmak üzere üretim, tarım ve hayvancılık, sosyal ve idari altyapıların güçlendirilmesi, istihdam, temiz suya erişim ve kültürel hayata katkı gibi pek çok alanda 170’den fazla ülkeye ulaşılmış ve toplamda 32 binden fazla proje başarıyla tamamlanmıştır.

33 yılı geride bırakan TİKA, köklü tarihimizden ve devlet geleneğimize emanet alınan medeniyet anlayışı; barış ve dayanışma ruhu ile dost ve kardeş ülkeler başta olmak üzere dünyanın dört bir yanındaki mazlum topluluklara ve ihtiyaç sahiplerine ulaşarak Türkiye’nin dostluk, kardeşlik ve iş birliği elini uzatmaya devam etmektedir.

5.1. TİKA Hakkında

5.1.1. TİKA’nın Yönetim Yapısı

TİKA, 1992 yılında 480 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Dışişleri Bakanlığına bağlı tüzel kişiliği haiz bir kuruluş olarak “Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanlığı” adı ile kurulmuştur. 28.05.1999 tarihinde Başbakanlığın önerisi ve Cumhurbaşkanlığınca onaylanan Kararname ile 3046 sayılı Kanunun değişik 10. maddesine göre Başbakanlığa bağlanmıştır.

12 Mayıs 2001 tarihinde TİKA’nın teşkilat yapısını ve görevlerini düzenleyen 4668 sayılı “Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” 24400 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 2 Kasım 2011 tarihindeki 28103 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 656 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurum “Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı” adı altında yeniden yapılandırılmıştır.

15 Temmuz 2018 tarihli ve 30479 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 no’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın bağlı kuruluşu olmuştur. 15.07.2018 tarih ve 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 520 ila 531. Maddelerinde TİKA Başkanlığı’nın görevleri şu şekilde yer almaktadır:

- ★ İş birliği yapılması hedeflenen ülke ve topluluklarla iktisadi, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki ilişkileri; karşılıklı kalkınmaya katkı sağlayacak projeler ve faaliyetler temelinde geliştirmek, bu ülke ve toplulukların kalkınma hedef ve ihtiyaçlarına uygun iş birliği program ve projelerini hazırlamak veya hazırlatmak, bunlarla ilgili gerekli düzenlemeleri ve takibi yapmak ile uygulanmasında koordinasyonu sağlamak
- ★ İş birliği yapılması öngörülen ülke ve topluluklarla iktisadi, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki ilişkileri; karşılıklı kalkınmayı destekleyecek projeler ve faaliyetler temelinde geliştirmek, bu ülke ve toplulukların kalkınma hedefleri ile ihtiyaçlarına uygun program ve projeler hazırlamak veya hazırlatmak, gerekli düzenlemeleri ve takip süreçlerini yürütmek, uygulamada ise koordinasyonu sağlamak
- ★ Gerektiğinde yabancı ülke ve topluluklara yapılacak insani yardım ve teknik desteklerin koordinasyonunu sağlamak
- ★ Kalkınma alanında ulusal ve yararlanıcı ülkelerin kamu kurumları, üniversiteleri, sivil toplum ve özel sektör kuruluşları ile iş birliği halinde program, proje ve faaliyetler gerçekleştirmek ve yine gerekli görülmesi halinde uzman desteği sağlamak
- ★ İş birliği yapılması öngörülen ülke ve topluluklarda kamu yönetimi, hukuk, eğitim, kültür ve diğer sosyal alanlardaki ilişkileri güçlendirmek amacıyla proje ve programlar hazırlamak, hazırlatmak ve uygulamak; bu ülke ve topluluklardan eğitim ve staj amacıyla Türkiye’ye gönderilecek kamu görevlileri ile diğer kişilere burs ve benzeri destekler sağlamak
- ★ Yurt dışında kültürel iş birliği programları yürütmek ve gerektiğinde Türk kültürüyle ilgili faaliyet gösteren merkezlerle iş birliği yapmak
- ★ Kalkınma yardımları ile ülkemizin dış yardımlarına ilişkin uygulama ve teknik koordinasyonu sağlamak, takibini yapmak, envanter hazırlamak ve rapor yayımlamak
- ★ Yurt dışında bulunan ortak tarihi, kültürel ve toplumsal mirasın ve değerlerin korunmasına, toplumlar arası önyargıların giderilerek ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik sosyal ve kültürel proje ve çalışmalar uygulamak

- ★ Görev alanıyla ilgili olarak uluslararası iş birliğine ilişkin çalışmalarda yer almak ve koordinasyonu sağlamak, gerektiğinde uluslararası kuruluşlar ve bunların temsilcilikleriyle ortaklaşa projeler yürütmek
- ★ İş birliğinde bulunulması hedeflenen ülkelerin yanı sıra özellikle tarihi, coğrafi, sosyal ve kültürel bağlarımızın bulunduğu ülkelere, ilgili ülkenin kalkınmışlık düzeyine bakılmaksızın, teknik katkı ve destekte bulunmak ve ortak projelere açık olan tüm ülkelerden gelecek talepleri değerlendirmek
- ★ TİKA'nın faaliyetleri kapsamında programa alınacak ülke ve topluluklara yönelik iş birliği ve yardım projeleri hakkında Bakanlığa bilgi vermek

TİKA, zaman içerisinde bölge bazlı teşkilatlanarak kurumsal gelişimini tamamlamış ve bugünkü halini almıştır. TİKA'nın Orta Asya ve Kafkaslar, Balkanlar ve Doğu Avrupa, Orta Doğu ve Afrika Dairesi, Doğu ve Güney Asya, Pasifik ve Latin Amerika Daire Başkanlıkları aktif olarak çalışmaktadır.

5.1.2. TİKA'nın Temel Değerleri, Proje Yaklaşımı ve Faaliyetleri

TİKA, geniş faaliyet coğrafyasında uluslararası kalkınma, iş birliği ve dış yardımlar çerçevesinde; ekonomik, sosyal ve insani kalkınma ile kültürel iş birliği projelerine destek vermekte, belirli strateji ve ilkeler çerçevesinde faaliyetler planlayıp uygulamaktadır. TİKA projeleri, Türkiye'nin uluslararası meselelerdeki girişimci ve insani dış politikasının bir yansıması olarak hayata geçirilmektedir.

Tüm sektörler üzerinde doğrudan etkisi bulunan eğitimde, fiziki ve beşerî altyapıların güçlendirilmesi geleceğe yapılan en değerli yatırım olarak kabul edilmektedir. Ekonomik iş birliğine zemin oluşturabilmek amacıyla mesleki ve teknik eğitim, istihdam, üretimin geliştirilmesi ve ticaret ile gelir elde edilmesi sürecine yönelik tarım, hayvancılık, ormancılık, inşaat, sanayi, turizm, ulaşım, iletişim gibi sektörlerdeki projelere destek sağlanmaktadır.

Kadınların statüsünün güçlendirilmesine özel önem verilmekte; yetimler, yaşlılar ve engelliler gibi dezavantajlı gruplar desteklenerek ekonomik ve sosyal hayatın dengesine katkı sağlanmaktadır. Bununla birlikte, ortak tarih ve kültürel miras niteliğindeki eserlerin restorasyonu aracılığıyla ortak bir gelecek inşa etmeye yönelik sağlam zeminler oluşturulmaktadır. Ayrıca, insanın en temel ihtiyaçlarından olan temiz suya erişim ve gıda üretimi projelerine öncelik verilmekte; bu sayede kuraklık, açlık ve yoksullukla mücadelede etkin katkı sağlanmaktadır.

Doğal afet veya savaş gibi krizlerle ortaya çıkan acil ihtiyaçlara yönelik olarak, dünyanın dört bir yanındaki koordinatörlükler aracılığıyla anında harekete geçilmekte; can kayıplarının önlenmesine katkı sağlanmakta, sosyal travmanın etkileri azaltılarak normalleşme süreci hızlandırılmaktadır.

Türkiye'nin kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteleri, yerel yönetimleri ve sivil toplum kuruluşlarının birikim ve tecrübeleri dünyaya yansıtılarak yeni bir insani diplomasinin temelleri atılmaktadır.

TİKA, samimi ve şeffaf bir anlayışla, karşılık beklemezsiniz, ülkelerin önceliklerini ve ihtiyaçlarını dikkate alan, insan odaklı faaliyetleriyle Türk Tipi Kalkınma İş Birliği Modeli'nin uluslararası alanda uygulayıcı kurumu olarak öne çıkmaktadır. Bu vizyon doğrultusunda kurulduğu 1992 yılından bugüne 5 kıtada, 170'den fazla ülkede, 32 binin üzerinde proje ve faaliyet gerçekleştirmiştir.

Bu projelerin sektörel dağılımında eğitim, sağlık ve kültürel iş birliği öne çıkmakta olup bu durum, projelerin odak noktalarından birinin insanın ve toplumun maddi ve manevi gelişimi olduğunu göstermektedir. Ekonomik kalkınma projeleri de bu güçlü sosyal yapı ile birlikte gelişme imkânı bulmaktadır.

Bu üç kritik sektöre verilen destekler, projelerin toplumsal fayda sağlama vizyonunda kilit bir rol oynamakta olup, ekonomik kalkınmanın sosyal kalkınma ve kültürel zenginliklerle birlikte sürdürülebilir olabileceğini de işaret etmektedir.

5.1.3. TİKA Projelerinin Kapsamı

TİKA, uluslararası kalkınma ve iş birliği kapsamında eğitimden sağlığa, tarımdan ekonomik kalkınmaya, kültürel miras projelerinden mesleki eğitim programlarına kadar çok geniş bir alanda projeler uygulanmaktadır.

TİKA'nın proje ve faaliyetlerinde iş birliğinde bulunulan ülkelerin refahına katkıda bulunmak, siyasi ve ekonomik istikrara sahip olmalarını sağlamak, kendi aralarındaki ve komşularıyla iş birliği imkânlarını artırmak, idari altyapılarını güçlendirerek uluslararası toplumla bütünleşmelerini desteklemek, ortak tarihi ve kültürel değerlerimizi yaşatmak bölgeye yönelik gerçekleştiren sayısız proje ve faaliyetin temel hedefleri olarak ön plana çıkmaktadır.

TİKA tarafından gerçekleştirilen projeler, ilgili ülkelerin resmî yerel makamları ya da sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde yürütülmekte; ülkelerin kalkınma öncelikleri ve stratejileri ile uyumlu, yerel ihtiyaçlara ve ülke şartlarına uygun olarak geliştirilmektedir.

Samimi ve şeffaf bir anlayışla, karşılık beklemezsiniz, ülkelerin önceliklerini ve ihtiyaçlarını dikkate alan, eşit ortaklık anlayışına dayalı, insan odaklı faaliyetlerle TİKA; Türk Tipi Kalkınma İş Birliği Modeli'nin uluslararası alanda uygulayıcı kurumu olmanın gururunu yaşamaktadır.

Küresel bir kalkınma iş birliği teşkilatı olarak Balkanlar'dan Orta Asya'ya, Latin Amerika'dan Afrika ve Güneydoğu Asya'ya kadar birçok bölgede bir insanın doğumundan başlayarak hayatını ilgilendiren tüm alanları kapsayacak çeşitlilikte sürdürülebilir projeler hayata geçirilmektedir.

Türkiye'nin tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, üniversitelerinin, yerel yönetimlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının tecrübeleri yurt dışına aktarılmakta; faaliyet gösterilen coğrafyalarda kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının hem kurumsal altyapılarının geliştirilmesine hem de insan kaynağının yetkinliklerinin artırılmasına destek sağlanmaktadır.

Kalkınmanın sadece ekonomik boyutuyla değil, sosyal ve kültürel değerlerin korunması, yaşatılması ve zenginleştirilmesiyle mümkün olacağının bilinciyle hareket edilmektedir. Bu kapsamda kadınlar, engelliler, yetimler, savaş mağdurları ve dar gelirli başta olmak üzere dezavantajlı kesimler için sürdürülebilir ve çok yönlü kalkınma projeleri üretilmektedir.

Başta Balkanlar, Orta Asya, Kuzey Afrika olmak üzere, dünyanın dört bir yanındaki ortak kültürel ve tarihi eserlerin korunması, restorasyonu ve toplumun faydasına açılması için çalışmalar yürütülmektedir.

Projelerle küresel sorunların çözümüne ve sürdürülebilir kalkınmanın tüm toplumlara yayılmasına katkı sunulmakta, Anadolu'dan tüm dünyaya uzanan gönül köprüleri kurularak yol alınmaktadır. Geçmişimizden ve vakıf kültürümüzden alınan paylaşıma ve sorumluluk bilinciyle "her şey bir tebessüm için" sloganıyla Türk halkının selamı tüm dünyaya ulaştırılmaktadır.

5.2.Eğitim Altyapılarının Geliştirilmesi

Dost ve kardeş ülkeler başta olmak üzere dünyanın tüm mazlum halkları ve ihtiyaç sahipleriyle olan bu ilişkilerde ve projelerde en önemli başlıklardan biri eğitimidir. Türkiye Cumhuriyeti bugün dış politika ilkeleriyle uyumlu bir şekilde, TİKA eliyle dünyanın dört bir yanında eğitim problemlerinin çözümüne somut ve sürdürülebilir katkılar sunmaktadır.

TİKA, kalkınma iş birliği araç ve yöntemleri ile yerel ve bölgesel düzeylerdeki sorunlara hızlı ve etkili çözümler sunabilme vizyonunun yanı sıra küresel ölçekte uluslararası iş birliğinin etkinliğini, verimliliğini ve sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik çalışmalarını sürdürmektedir.

Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılında belirlenen ve 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel amaçtan biri olan; herkes için kapsayıcı, eşitlikçi ve kaliteli eğitimi sağlamayı ve hayat boyu öğrenme fırsatlarını teşvik etmeyi öngören 4 numaralı "Nitelikli Eğitim" hedefi kapsamında eğitim alanında proje ve faaliyetler uygulamaktadır.

Bu bağlamda, ücretsiz, eşit ve kaliteli eğitime her yaştan ve her cinsiyetten insanın —dezavantajlı gruplar dâhil— erişebilmesi için güvenli ve modern altyapılarla donatılmış eğitim ortamları hazırlanmaktadır. Ayrıca okul öncesinden yükseköğretime, özel gereksinimli çocukların eğitim ihtiyaçlarından yurt imkânlarına, mesleki eğitimlerden Türkçenin yaygınlaştırılmasına kadar geniş bir yelpazede eğitim projeleri hayata geçirilmektedir.

TİKA'nın geçmişten bugüne ilgili ülkelerde eğitim alanında gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak şöyle sınıflandırılabilir:

- ★ Eğitim kurumlarının (okul, kütüphane, mesleki eğitim merkezi vb.) inşası, fiziki altyapı ve teknik donanımlarının iyileştirilmesi
- ★ Eğitimcilerin eğitimi, kamu personeli (güvenlik ve yargı personeli, diplomat, öğretmen, doktor) ve farklı meslek icracılarına (bilişim, medya-iletişim, turizm vb.) yönelik eğitim ve kapasite geliştirme programları
- ★ Bilimsel sempozyumlar, çalıştaylar, konferanslar, seminerler, karşılıklı bilgi ve tecrübe paylaşımları

Bugüne kadar TİKA, mesleki eğitimler de dahil olmak üzere eğitim alanında yaklaşık 5 bin projeyi hayata geçirmiştir.

5.2.1. Kırgızistan- Oş Şehri Ak-Tilek Tam Donanımlı 850 Kişilik Devlet Okulu

Okulun yapılmasıyla 2010 devriminde zarar gören bölge halkının eğitim imkanları Türkiye eliyle artırılmıştır. Her yıl 1000'e yakın çocuğun eğitim gördüğü okulun yapılması Türkiye'nin bölgedeki imajını güçlendirmiştir.



5.2.2. Azerbaycan - M.E.B Bakü Türk Anadolu Lisesi Tadilatı

Millî Eğitim Bakanlığı Bakü Türk Anadolu Lisesi tadilatı, TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.



5.2.3. Moğolistan- Yabancı Dil Sınıfı

Çocukların serbest zamanlarının verimli ve etkin şekilde değerlendirilmesi, yeteneklerinin geliştirilmesi ve mesleki alanlara yönlendirilmesi amacıyla 1958 yılında kurulan ve Moğolistan'ın en köklü eğitim kurumlarından biri kabul edilen Çocuk Sarayı, 9-17 yaş arası 4.000 öğrenciye eğitim vermektedir. Kurulduğu günden bu yana herhangi bir onarım görmeyen ve donanım desteğinde bulunulmayan Saray'ın yabancı dil sınıfı, TİKA tarafından modern ekipmanlarla yenilenerek yaklaşık 600 öğrenciye güçlü ve etkili bir yabancı dil eğitimi alabilme imkânı sağlanmıştır.



5.2.4. Moldova – Gagavuz Yeri Özerk Bölgesi Recep Tayyip Erdoğan Eğitim Külliyesi

Doğu Avrupa'nın en büyük eğitim tesislerinden biri olan Recep Tayyip Erdoğan Eğitim Külliyesi, yılda yaklaşık 500 öğrenciye hizmet vermektedir. 7500 m² büyüklüğündeki Külliye'de 14 adet derslik, laboratuvarlar, atölyeler, konferans salonu ve açık spor alanları yer almaktadır. Gagavuz Yeri Özerk Bölgesi'nin başkenti Komrat'ta eğitim, barınma ve spor tesisleri ile uzun yıllar şehrin genç nüfusuna hizmet edecek, gençlerin modern ve iyi koşullarda eğitim almasını sağlayacak olan Külliye'nin inşası TİKA tarafından yapılmıştır.



5.2.5. Moldova- Gagavuz Özerk Yeri Nasrettin Hoca Kreşi

Gagavuz Özerk Yeri'nde yaşayan ailelerin bir kısmı, çalışmak için yurt dışına ve diğer bölgelere gitmek zorunda kalmaktadır. Ebeveynleri yurt dışında çalışan çocukların okul öncesi eğitimine imkân oluşturmak ve daha iyi koşullarda bakımını sağlamak amacıyla Komrat şehrinde geniş bir eğitim ortamı ve sosyal alanlara sahip tam donanımlı bir kreş inşa edilmiştir.

5.2.6. Makedonya- Debre Belediyesi Lise Eğitim Binası İnşaatı

Makedonya'da bulunan lisenin kapasitesinin arttırılarak şartlarının iyileştirilebilmesi amacıyla eski lise binasının yanı başında, 5.400 metrekarelik alana sahip, 5 katlı (bodrum dâhil), 29 derslik ve fen bilimleri laboratuvarları ile kütüphane, toplantı salonu ve idari ofislerden oluşan yeni lise binası inşaatı, TİKA tarafından yapılmış olup çevre düzenlemesi inşaat çalışmaları ile gerçekleştirilmiştir. İnşaat tamamlandıktan sonra eğitim için gerekli olan okul mobilyaları ile eğitim teknik donanımı da TİKA tarafından temin edilmiştir.



5.2.7. Arnavutluk- Gjirokastra Erkek Öğrenci Yurdu

Gjirokastra Erkek Öğrenci Yurdu binası, TİKA tarafından kapsamlı tadilatı ve donanımı yapılarak öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. 127 öğrenciye ev sahipliği yapan yurt binası; 51 oda, idari birimler, yemekhane, mutfak gibi bölümleri ve onarılan altyapısı ile öğrencilere daha iyi şartlarda hizmet vermektedir. Yurt binası, Nisan 2020'de Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy tarafından açılmıştır.



5.2.8. Ürdün- UNRWA Vahdet Kampı Kız Okulu

Ürdün'de Birleşmiş Milletler Filistinli Mültecilere Yardım Kuruluşu'na (UNRWA) bağlı kız okulunun yenilenme çalışmaları ve donanımı, 2019 yılında TİKA tarafından yapılmıştır. Dördüncü sınıftan onuncu sınıfa kadar toplam 15 bin öğrencinin eğitim gördüğü okul, UNRWA'nın Ürdün'deki 10 Filistin Mülteci Kampından biri olan ve 57 bin kayıtlı mültecinin barındığı Vahdet Kampı (Amman New Camp) bünyesinde yer almaktadır.



5.2.9 Nijer – Türkiye Dostluk Okulu

Nijer'de, Afrika'nın en modern okullarından biri olarak 1250 öğrenci kapasiteli Nijer-Türkiye Dostluk Okulu inşa edilmiştir. Ayrıca, Nijer halkının sosyal imkânlarını artırmak amacıyla çocuk oyun parkı ve piknik alanları eklenmiş; ek gelir ve istihdam yaratmaya yönelik mini büfeler kurulmuş; genel peyzaj, çevre düzenlemesi ve fidanlıktaki eksikler giderilmiştir. Bu kapsamda değerlendirilmesi muhtemel benzeri yenileme ve geliştirme çalışmaları da TİKA tarafından tamamlanmıştır.



5.2.10. Kolombiya-Orejon Türk Okulu

FARC terör örgütü ile Kolombiya hükümeti arasında 2012 yılından beri sürdürülen barış görüşmelerinde son aşamaya gelinmiş, silahlı faaliyetlerin durdurulmasına yönelik girişimler ile yerel halkın yaşam kalitesinin artırılması ve çatışmasız hayata tekrar entegrasyonlarının sağlanması için çalışmalar başlatılmıştır. Bu kapsamda savaş sürecinde en fazla etkilenen bölgelerden olan Antioquia eyaletinin dağlık Briceno ilçesi de eğitim imkanlarının oldukça kısıtlı olduğu, halkın sosyal ve kültürel hayata katılımında büyük sıkıntı çektiği bölgelerden biri olmuştur. Barış sürecinde pilot bölge olarak seçilen Orejon'da halkın eğitim olanaklarının geliştirilmesi adına Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatlarıyla Orejon Türk Okulu TİKA tarafından tamamlanmıştır.



5.2.11. Pakistan – Basira Emine Erdoğan Kız Okulu ve Yurt Binası İnşası

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın 2010 yılında yaşanan sel felaketinden sonra her eyalete bir okul ve yurt binası yapılması sözü üzerine, TİKA tarafından Pencap eyaleti Muzaffargarh ili Basira muhitinde hayata geçirilen okul projesi ile Pakistan'daki muhtaç ailelerin çocukları modern eğitim imkanlarına kavuşturulmuştur. Okul 2014 Eylül ayında eğitim-öğretime başlamış olup, Pencap Eğitim Bakanlığınca Basira Emine Erdoğan Daniş Kız Okulu adıyla tescil edilmiştir.



TİKA, eğitim sektöründe Azerbaycan, Kırgızistan, Kazakistan, Afganistan, Moldova, Somali, Sudan ve Filistin gibi ülkelerde okullar, yurtlar, mesleki eğitim merkezleri ve kütüphaneler inşa ederek milyonlarca öğrenciye modern eğitim imkânı sunmaktadır. STEM programları ve mesleki eğitimlerle öğretmen ve öğrencilerin becerilerini paralel olarak geliştiren TİKA, sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaktadır. 170'ten fazla ülkede yürütülen bu projeler, yerel ekonomileri güçlendirirken Türkiye'nin kalkınma tecrübesini küresel ölçekte paylaşmaktadır.

5.2.12. Cezeri Üretim Laboratuvarı (Cezeri-Lab)

Türkiye, dünyanın dört bir yanındaki mesleki eğitim merkezlerini destekleyerek eğitim, sağlık, üretim, idari ve sivil yönetim, medya ve daha birçok alandaki tecrübelerini iş birliği yapılan ülkelerle paylaşmaktadır. Ayrıca, sivil toplum kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarıyla yürütülen ortak çalışmalar sayesinde binlerce uzmanın yetişmesine katkı sağlanmaktadır.

TİKA'nın Eğitim Projeleri Koordinatörlüğü aracılığıyla 2017 yılından bu yana, gelişen teknolojilerin stratejik takibi doğrultusunda uygulanan '3D Tasarım ve 3D Yazıcı Eğitimleri', 'Cezeri Üretim Laboratuvarı (Cezeri Lab) Kurulum ve Kullanım Eğitimleri' ile 'Atomik Kuvvet Mikroskobu Temini ve Kullanıcı Eğitimleri', ilgili ülkelerde büyük ilgiyle karşılanmıştır.

BİTEP kapsamında Cezayir Bilimsel ve Teknik Bilgi Araştırma Merkezi, Bosna-Hersek Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, Sudan Uluslararası Afrika Üniversitesi, Lübnan Üniversitesi Sayda Teknoloji Fakültesi ve Azerbaycan Teknik Üniversitesi bünyesinde 3D tasarım ve baskı üniteleri, lazer kesim cihazları, CNC makinaları, sarf malzemeleri gibi 50 parça üretim malzemesinden oluşan Cezeri Üretim Laboratuvarı kurulum projeleri gerçekleştirilmiştir. Söz konusu laboratuvarın Güney Afrika Wits ve Pretorya Üniversiteleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Lefke Avrupa Üniversitesi ile Tacikistan'da belirlenecek bir teknoloji merkezine kurulması amacıyla da çalışmalar başlatılmıştır.

5.3. Sağlık Altyapılarının Geliştirilmesi

TİKA'nın temel hedefleri arasında iş birliği yapılan ülkelerin halk sağlığını iyileştirmek, sağlık sistemlerini güçlendirerek istikrarlı bir yapı oluşturmak, ülkeler ile komşuları arasında sağlık alanındaki iş birliğini artırmak, sağlık altyapılarını geliştirerek uluslararası toplumla entegrasyonlarını desteklemek ve ortak tarihi ve kültürel değerleri koruma bilinciyle hareket etmek yer almaktadır.

Dost ve kardeş ülkeler başta olmak üzere dünyanın tüm ihtiyaç sahibi toplumlarıyla yürütülen projelerde en önemli başlıklardan biri de sağlık olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, dış politika ilkelerine uygun olarak, TİKA aracılığıyla dünyanın dört bir yanında sağlık sorunlarının çözümüne somut ve sürdürülebilir katkılar sunmaktadır.

TİKA tarafından yürütülen sağlık projeleri, ilgili ülkelerin resmî sağlık makamları veya sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde gerçekleştirilmekte; ülkelerin sağlık politikaları, kalkınma öncelikleri ve yerel ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmaktadır.

TİKA, kalkınma iş birliği araçlarıyla yerel ve bölgesel sağlık sorunlarına hızlı ve etkili çözümler sunma vizyonunun yanı sıra küresel ölçekte uluslararası iş birliğinin etkinliğini, verimliliğini ve sürdürülebilirliğini artırma çalışmalarını yürütmektedir.

Birleşmiş Milletler'in 2015 yılında belirlediği ve 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel amaçtan "Herkes için sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sağlamak" hedefi olan 3 numaralı "Sağlık ve Refah" amacı doğrultusunda sağlık alanında proje ve faaliyetler yürütmektedir.

Bu kapsamda, dezavantajlı gruplar dahil her yaştan ve cinsiyetten bireyin erişebileceği, ücretsiz, eşit ve kaliteli sağlık hizmetleri sunan modern sağlık altyapıları oluşturulmakta; temel sağlık hizmetlerinden acil tıbbi müdahalelere, kadın ve çocuk sağlığından salgın hastalıklarla mücadeleye, sağlık personeli eğitimlerinden tıbbi cihaz desteğine kadar geniş bir yelpazede sağlık projeleri hayata geçirilmektedir. Bu doğrultuda TİKA, 2000 yılından bu yana 2200'e yakın sağlık projesini hayata geçirmiştir.

TİKA'nın geçmişten bugüne ilgili ülkelerde sağlık alanında gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak şu şekilde sınıflandırılabilir:

- ★ Sağlık kurumlarının (hastane, sağlık ocağı, kadın ve çocuk sağlığı merkezi, laboratuvar vb.) inşası, fiziki altyapılarının ve teknik donanımlarının iyileştirilmesi
- ★ Sağlık personelinin eğitimi, doktor, hemşire, ebe ve diğer sağlık çalışanlarına yönelik kapasite geliştirme programları
- ★ Sağlık sempozyumları, çalıştaylar, konferanslar, seminerler, tıbbi bilgi ve tecrübe paylaşımları

TİKA, sağlık hizmetlerine ulaşımın sağlanması, uzmanlık gerektiren sağlık hizmetlerinin gerçekleştirilmesi ve başta anne – çocuk olmak üzere insan sağlığının iyileştirilmesi amacıyla dünyanın dört bir yanında proje ve faaliyetlerine devam etmektedir. Temel sağlık hizmetlerinden herkes faydalanabilsin diye birçok ülkede hastane, sağlık ocağı inşa etmekte, yüzlercesini ise yenilemektedir.

5.3.1. Kırgızistan- Bişkek Kırgız Türk Dostluk Hastanesi

Bişkek Belediyesi'ne ait Bişkek No 1 Şehir Kliniği arazisi içerisinde 52 yataklı ve 12.000 m² kapalı alana sahip hastanenin inşası, tefrişatı ve tıbbi donanımı ile hastanede çalışacak personelin eğitim masrafları TİKA tarafından karşılanmış; projenin açılışı Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından yapılmıştır.



5.3.2. Özbekistan- Acil Sağlık Hizmeti (Tıbbi Hizmet) Projesi

Orta Asya'nın 32 milyon nüfusu ile en kalabalık ülkesi olan Özbekistan'ın ilk yardım ve sağlık hizmetlerini, Özbek halkına daha etkin ve verimli bir şekilde sunabilmesine katkı sağlamak amacıyla 2018 yılı içinde 50 adet ambulans temin edilmiştir.

5.3.3. Gürcistan - Batum Enfeksiyon Hastalıkları Hastanesi

1960'da faaliyete geçen 50 yatak kapasiteli Batum Enfeksiyon Hastalıkları Hastanesi ülkenin farklı bölgelerinden gelen hastalara hizmet vermektedir. TİKA'nın yenilediği hastanede, dış cephe iyileştirilmesi ve çevre düzenlemesi yapılmıştır. Ayrıca tıbbi ekipman ve laboratuvar malzemeleri de TİKA tarafından temin edilmiştir. 2019 sonlarında hizmete açılan Batum Enfeksiyon Hastalıkları Hastanesi, Gürcistan'da Kovid-19'la mücadelenin merkez üssü haline gelmiştir.



5.3.4. Moldova- Gagavuz Özerk Yeri Aziz Sancar Tanı ve Tedavi Merkezi

Başta Gagavuz Özerk Yeri ve Moldova olmak üzere Doğu Avrupa bölgesinde sağlık sektörüne yeni bir tesis kazandırmak ve halkın daha iyi sağlık hizmeti almasını sağlamak amacıyla TİKA tarafından Gagavuz Özerk Yeri'nin başkenti Komrat'ta mevcut bölge hastanesi yerleşkesi içerisinde yeni bir Tanı ve Tedavi Merkezi inşa edilmiştir.

İki katlı olarak inşa edilen 56 yatak kapasiteli Merkez, toplam 6.800 m² alan üzerinde 2.700 m² kapalı alana sahiptir. Modern tıbbi cihazlarla donatılan Merkez'de temel klinik ve sağlık hizmetlerinin yanı sıra dahiliye, pediatri, radyoloji, tomografi ile ultrason hizmetleri de verilmektedir.

2018 yılında Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından açılışı gerçekleştirilen Merkez'den yılda yaklaşık 40.000 kişi yararlanmaktadır.



5.3.5. Filistin – Gazze Türkiye Dostluk Hastanesi

34.800 m² kapalı alanı olan, 2 kat bodrumla birlikte toplam 6 katlı ve 180 yatak kapasiteli Filistin-Türkiye Dostluk Hastanesi'nin inşaat çalışmaları, 2015 yılında tamamlanmıştır. Hastane, toplantı salonları ve idari odaları ile Filistin ve Gazze şeridinin en büyük hastanesi konumundadır. TİKA tarafından Gazze'de inşa edilip modern tıbbi ekipmanlarla donatılan hastane, Kovid-19'la mücadele kapsamında 2020 yılında Filistin makamlarına devredilmiştir.



5.3.6. Nijer – Türkiye Dostluk Hastanesi

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın 2013'teki Nijer ziyaretinde vermiş olduğu talimat üzerine, eşi Emine Erdoğan'ın himayelerinde TİKA tarafından inşası ve donanımı yapılan 44 yataklı hastane, bölge halkına Ekim 2019'dan beri şifa dağıtmaya devam etmektedir. Başkenti Niamey'de hizmet veren Nijer-Türkiye Dostluk Hastanesi'nde şimdiye kadar 4 binin üzerinde bebek dünyaya gözlerini açarken 87 bin 500 hasta muayene edilmiş ve 5 bin 500 hastaya da ameliyat yapılmıştır.



5.3.7. Somali – Mogadişu Türk Hastanesi

Somali'de hizmet veren Recep Tayyip Erdoğan Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde; 18'i uzman doktor olmak üzere Türkiye'den 90, Somali'den ise 200 sağlık çalışanı dâhil toplam 300 doktor ve personel görev yapmaktadır. Hastaneye yalnızca Somalililer değil; Kenya, Cibuti gibi ülkelerden ve Somaliland ile Puntland gibi ülke içindeki bağımsızlığını ilan etmiş bölgelerden de hastalar gelmektedir. Hastane ayrıca TİKA tarafından tıbbi ekipman ve ilaç desteğiyle desteklenmektedir.



5.3.8. Sudan-Türkiye Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Sudan'daki sağlık sektörünün kalkınmasına katkı sağlamak ve Darfur bölgesinde yaşanan sağlık hizmeti yetersizliğine çözüm bulmak amacıyla Güney Darfur eyaletinin başkenti Nyala'da TİKA tarafından 150 yatak kapasiteli bir hastane inşa edilmiş ve gerekli tıbbi ekipman ve cihazlarla donatılmıştır. Günlük yaklaşık 500 kişiye hizmet veren hastanenin inşaatı ve donanımı tamamen TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.



5.3.9. Pakistan- Recep Tayyip Erdoğan Türk Dostluk Hastanesi İnşası

Pakistan'ın tarihinde yaşadığı en büyük sel felaketi sonrası Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın Başbakanlığı döneminde verdiği talimat neticesinde TİKA tarafından Muzaffargah bölgesinde yaptırılan ve 2014 yılında hizmete giren hastanede bölge halkına en modern koşullarda hizmet verilmesi sağlanmıştır. Başlangıçta 50 yataklı olarak hizmete başlayan hastanenin yatak kapasitesi, TİKA katkılarıyla 100'e çıkarılmıştır. Günde yaklaşık 1000 hasta ayakta tedavi olmak için hastaneye başvurmaktadır. Hastanede genel cerrahi, ortopedi, jinekoloji, pediatri bölümlerine ek olarak yoğun bakım ünitesi ve kan bankası faaliyet göstermektedir. 32 doktor ve 78 hemşireden oluşan sağlık personeli ve 2 ameliyathane, 1 morg ve 1 çamaşırhane ile bölgenin en modern sağlık tesisi olarak hizmet vermekte ve bölgede ciddi bir ihtiyacı karşılamaktadır.



5.3.10. Meksika- Oaxaca Sağlık Kliniği

Oaxaca eyaleti, 19 Şubat 2017 tarihinde meydana gelen 7.5 büyüklüğündeki depremde büyük zarar görmüş, yaklaşık 14 bin ev kullanılamaz hale gelmiştir.

Bu kapsamda TİKA tarafından El Espinal Kasabası'nda yaklaşık 8 bin kişinin faydalanacağı bir Türkiye-Meksika Dostluğu Sağlık Merkezi tamamlanarak 2019'da hizmete açılmıştır.



TİKA, sağlık sektöründe Afganistan, Sudan, Somali, Nijer, Filistin, Pakistan ve Bangladeş gibi ülkelerde hastaneler, klinikler ve sağlık eğitim merkezleri kurarak milyonlarca insana kaliteli sağlık hizmeti sunmuştur. Mesleki sağlık eğitimleri ve modern tıbbi ekipman destekleriyle yerel sağlık altyapısını güçlendiren TİKA, sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmaktadır. 170'ten fazla ülkede yürütülen bu projeler, Türkiye'nin sağlık alanındaki tecrübesini paylaşarak küresel sağlık sorunlarının çözümüne destek olmaktadır.

5.4. Kültürel İş Birliği

TİKA'nın temel hedefleri arasında iş birliği yapılan ülkelerin kültürel zenginliklerini korumak ve tanıtmak, ortak kültürel mirası yaşatarak toplumsal bağları güçlendirmek, ülkeler arası ve komşularıyla kültürel iş birliğini artırmak, kültürel altyapıları geliştirerek uluslararası toplumla entegrasyonlarını desteklemek ve ortak tarihi ve kültürel değerleri koruma bilinciyle hareket etmek yer almaktadır. TİKA tarafından yürütülen kültürel iş birliği projeleri, ilgili ülkelerin resmî makamları veya sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde gerçekleştirilmekte; ülkelerin kültürel politikaları, kalkınma öncelikleri ve yerel ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmaktadır.

Dost ve kardeş ülkeler başta olmak üzere dünyadaki bütün toplumlarla yürütülen projelerde en önemli başlıklardan biri kültürel iş birliği olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, dış politika vizyonuna uygun olarak, TİKA aracılığıyla dünyanın dört bir yanında kültürel mirasın korunması ve tanıtılmasına somut ve sürdürülebilir katkılar sunmaktadır. TİKA, kalkınma iş birliği araçlarıyla yerel ve bölgesel kültürel sorunlara hızlı ve etkili çözümler sunma kapasitesinin yanı sıra küresel düzeyde uluslararası iş birliğinin etkinliğini, verimliliğini ve sürdürülebilirliğini artırma çalışmalarını sürdürmektedir.

Birleşmiş Milletler'in 2015 yılında belirlediği ve 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel amaçtan, özellikle "Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar" (16 numaralı hedef) ve "Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar" (11 numaralı hedef) gibi amaçlarla uyumlu olarak, kültürel çeşitliliğin korunması ve toplumsal barışın desteklenmesi için kültürel iş birliği projeleri yürütmektedir.

Bu kapsamda, ortak kültürel mirasın korunması, kültürel çeşitliliğin teşvik edilmesi ve toplumlar arası diyalogun güçlendirilmesi hedeflenmekte; tarihi eserlerin restorasyonundan kültürel merkezlerin inşasına, sanat ve el sanatları eğitimlerinden kültürel festivallere, müzecilik faaliyetlerinden Türkçe'nin ve yerel dillerin yaygınlaştırılmasına kadar geniş bir yelpazede kültürel iş birliği projeleri hayata geçirilmektedir.

TİKA'nın geçmişten bugüne ilgili ülkelerde kültürel iş birliği alanında gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak şu şekilde sınıflandırılabilir:

- ★ Kültürel altyapı tesislerinin (kültürel merkezler, müzeler, kütüphaneler, tiyatro ve sanat atölyeleri vb.) inşası, tarihi eserlerin restorasyonu ve teknik donanımlarının iyileştirilmesi
- ★ Kültürel kapasite geliştirme programları, sanatçılar, zanaatkârlar, müzeciler ve kültürel aktörlere yönelik eğitim ve beceri geliştirme faaliyetleri
- ★ Kültürel diyalogu güçlendiren sempozyumlar, çalıştaylar, konferanslar, sergiler, festivaller ve karşılıklı bilgi-tecrübe paylaşımları

Bu doğrultuda TİKA 2000 yılından günümüze yaklaşık 3000 Kültürel Hayata Katkı Projesini hayata geçirmiştir.

5.4.1. Kazakistan- Ahmet Yesevi Türbesi

Kazakistan'da bulunan Ahmet Yesevi Türbesi, TİKA'nın tarihindeki ilk ve en kapsamlı restorasyon projelerinden biridir. Türk-İslam aleminin manevi önderlerinden Hoca Ahmet Yesevi'nin türbesi, 15. yüzyılda hükümdar Timur tarafından yaptırılmıştır. Kazakistan'ın Türkistan şehrinde bulunan Hoca Ahmet Yesevi Türbesi'nde bugüne kadar gerçekleşen en kapsamlı restorasyon çalışmaları TİKA tarafından yürütülmüştür. Türbe, Türkistan'ın kuruluşunun 1500. yıl dönümünde Kazakistan ve Türkiye Cumhurbaşkanları tarafından ziyarete açılmıştır.

Makedonya'da Sultan Murad Cami, Manastır İshak Çelebi (İshakiye) Cami, Üsküp İshak Bey (Alaca) Cami, Hüseyin Şah Camilerinin restorasyonları TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.



Kosova'da ise Sinan Paşa Cami, Şuşitsa Mehmet Akif Ersoy Cami, Yanova Murat Bey Cami, Prizren Sinan Paşa Cami ve Yaşar Paşa Camilerinin restorasyonları da TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.

5.4.2. Macaristan- Gül Baba Türbesi

Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de Gül Tepesi (Rozsadomb) olarak bilinen bölgede yer alan Gül Baba Türbesi, 2014 yılında imzalanan protokolün ardından Türk-Macar ortaklığıyla restore edilmiştir. Restorasyon kapsamında türbenin onarımı, iç mekân ile çevre düzenlemesi yapılmıştır. Ayrıca yeni bir Gül Baba Müzesi inşa edilmiştir. 2018 yılında restorasyonu tamamlanan Gül Baba Türbesi'nin açılışı, Ekim 2018 tarihinde Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ve Macaristan Başbakanı Viktor Orban tarafından gerçekleştirilmiştir.



5.4.3. Bosna Hersek- Sokullu Mehmet Paşa (Drina) Köprüsü

Bosna-Hersek'in doğusundaki Vişegrad şehrinde Mimar Sinan tarafından inşa edilen tarihi Sokullu Mehmed Paşa (Drina) Köprüsü, TİKA tarafında aslına uygun olarak restore edilerek dünya kültürel mirasına yeniden kazandırılmıştır. 1571-1577 yılları arasında Sokullu Mehmet Paşa tarafından yaptırılan ve yüzyıllarca farklı uygarlıkları birbirine bağlayan tarihi Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü; TİKA, Karayolları Genel Müdürlüğü, Sırp Cumhuriyeti Kültür Tarihi ve Doğal Mirasları Koruma Kurumu ile Bosna-Hersek Ulusal Anıtları Koruma Komisyonu iş birliğinde yürütülen çalışma sonucunda restore edilmiştir.



5.4.4. Bosna Hersek- Ferhadiye Cami Yeniden İnşasının Tamamlanması

Bosna Savaşı sırasında tamamen yıkılan Ferhadiye Cami'nin başlatılmış olan yeniden inşasının imkansızlıklar yüzünden yarım kalması üzerine TİKA, yarım kalan inşaat çalışmalarının tamamlanması gerçekleştirilmiştir.



5.4.5. Bosna Hersek- Fatih Sultan Mehmet Cami Restorasyonu

Bosna Hersek'in başkenti Saraybosna'da bulunan Fatih Sultan Mehmet Cami, Osmanlı'nın Bosna Sancakbeyi ve Saraybosna'nın kurucusu Gazi İsa Bey İshakoviç tarafından 1457 yılında yaptırılmıştır. 1463 yılında şehri ziyaret eden Fatih Sultan Mehmet tarafından Cami'nin kabulü rica edilmiş ve bu vesileyle Hünkâr Cami ismini almıştır. Caminin bakım, onarım ve restorasyonu yapılmış; çevre düzenleme projesi ile hazirelerin okunup düzenlenmesi tamamlanarak, restorasyon çalışmaları 20 Mayıs 2015 tarihinde Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın teşrifleriyle açılışla sonuçlandırılmıştır.



5.4.6. Sırbistan- Ram Kalesi

15. yüzyıl sonlarında Sultan II. Bayezid tarafından Sırbistan'ın kuzeydoğusunda inşa ettirilen Ram Kalesi, 2017-2019 yılları arasında TİKA tarafından restore edilmiştir. Sırbistan'da Tuna'ya hâkim yedi kaleden birisi olma özelliği taşıyan ve önemli bir savunma yapısı olarak kullanılan Kale, geçen süre zarfında ciddi yapısal bozulmalara maruz kalmıştır. Gerçekleştirilen restorasyon kapsamında gerek yapının mevcut halinin konsolidasyonu gerekse yok olan mimari öğelerinin kısmen tamamlanması ile Ram Kalesi'nin korunması ve yaşatılması sağlanarak restorasyon sonrasında bölgenin kültürel turizm potansiyelinin geliştirilmesine imkân tanınmıştır.



5.4.7. Arnavutluk- Ethem Bey Cami

İki ülkenin ortak tarihi ve kültürü açısından önemli bir yere sahip olan Ethem Bey Cami'nin, korunarak gelecek nesillere aktarılması için 2018'de Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatlarıyla TİKA tarafından kapsamlı bir restorasyon çalışması başlatılmış ve 2021 yılında yeniden ibadete açılmıştır.



5.4.8. Arnavutluk- Elbasan Nazire Cami Restorasyonu

Nazire Camisi, Durres şehrinden Korça şehrine giden demir yolunun hemen kuzeyinde ve Shkumbin nehrinin yakınında Elbasan şehrinde yer almaktadır. Mahfil duvarında boyayla yazılmış bir yazıda caminin 1599 yılından önce inşa edildiği ifade edilmektedir. Cami, bir Osmanlı yöneticisi olan Nazır Keyvan Bey'in kızı tarafından yaptırılmıştır. Nazire Camisi Arnavutluk Orta çağ mimari dönemine ait kültür anıtı olarak ilan edilmiş ve koruma altına alınmıştır. Statik sorunları tespit edilen mevcut kubbenin yerine aslına uygun yeni bir kubbe inşa edilerek kurşunla kaplanmıştır. Minarenin yıkılan kısımları orijinaline uygun şekilde yeniden yapılmış; son cemaat mahalli dönemleme çalışmalarına göre restore edilmiştir. Kötü durumdaki mihrap, minber ve vaaz kürsüsü gibi ahşap elemanlar yenilenmiş; yeni ahşap döşeme, halı ve ısıtıcı şilteler imal edilmiştir. Ayrıca çevre düzenlemesi ile yeni abdesthane inşası tamamlanmış, aydınlatma çalışmaları ise TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.

5.4.9. Etiyopya- Harar Osmanlı Konsolosluğu Restorasyonu

Osmanlı Devleti ile Habeşistan (Etiyopya) arasındaki ilk daimî siyasi ilişkiler kurulduktan sonra Harar kentinde 1912 yılında açılan asırlık konsolosluk binası, TİKA tarafından yürütülen çalışmalarla restore edilmiştir. Gerçekleştirilen restorasyon çalışmasıyla yönetim birimi, kültür merkezi, misafirhane, kafeterya ve dinlenme alanından oluşan büyük bir yapı şehrin kültür hayatına kazandırılmıştır. TİKA'nın restorasyon çalışmalarıyla yepyeni bir görünüme kavuşan Osmanlı Konsolosluğu, 2019 yılında Türkiye Maarif Vakfı çatısı altında kültür merkezi olarak hizmete sunulmuştur.



5.4.10. Etiyopya – Necaşi Türbesi Restorasyonu ve Çevre Düzenlemesi

Afrika'daki ilk Müslüman yerleşkesi olan Etiyopya'nın Tigray eyaletinde, Mekele şehri yakınlarındaki Necaş Köyü'nde bulunan Habeş Kralı Ashame'ye ait türbe ve aynı yerdeki 15 sahabenin kabirlerinin restorasyonu TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.



5.4.11. Sudan- Sultan Ali Dinar Kasrı Restorasyonu

I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Padişahı ve Halifesi V. Mehmed Reşad'ın çağrısı üzerine sömürgecilere karşı savaşırken 1916'da şehit düşen son Darfur Sultanı Ali Dinar'ın Kuzey Darfur'un El-Faşir şehrinde müze olarak kullanılan kasrı, TİKA tarafından restore edilmiş ve çevre düzenlemesi gerçekleştirilmiştir.



5.4.12. Cezayir- Keçiova Cami

Türkiye ile Cezayir arasındaki 500 yıllık dostluğun simgelerinden olan ve Cezayir'in bağımsızlık sembolü olarak niteleyebileceğimiz Keçiova Cami, TİKA tarafından restore edilerek 2018 yılında ibadete açılmıştır. Cezayir'in başkentinde eski şehir olarak bilinen, Osmanlı Dönemi'ndeki önemli merkezlerden olan ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) Dünya Miras Listesi'nde bulunan Kasaba (Casbah) bölgesindeki Keçiova Cami, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatı doğrultusunda TİKA tarafından restore edilmiştir.



5.4.13. Irak- Abdulkadir Geylani Külliyesi

İslam dünyasının ve milletimizin en önemli değerlerinden biri olan Abdulkadir Geylani'nin Irak'ın başkenti Bağdat'ta bulunan türbesi, TİKA tarafından restore edilmiştir. Restorasyon çalışmaları kapsamında Türkiye'den gönderilen uzman ekip tarafından külliye'nin kubbesi, mihrabı, minberi, tarihi kapıları, iç mekânları ve halısı büyük bir özenle yenilenmiştir. Yıldız Sarayı'nda bulunan Hamidiye Çeşmesi'nin bir replikası da Geylani Külliyesi'nde inşa edilmiştir. Kasım 2020'de ise Abdulkadir Geylani'nin 943. doğum yıl dönümü münasebetiyle İstanbul'da işlenen Gavs-ı Azam örtüsü türbeye hediye edilmiştir.



5.4.14. Irak- İmam-ı Azam Ebu Hanife Külliyesi

Cami içerisinde mevcut bulunan 13 adet demir kapı sökülerek yerine aslına uygun Türk motifli künde-karî ahşap kapı yapılmıştır. Ayrıca mevcut minber de sökülerek yerine Türk motifli klasik taş minber yapılmıştır. Külliye bünyesindeki binanın müstemilatında, atıl durumdaki üç katlı yapının bodrum katında yer alan oldukça zengin kitap arşivi için bir kütüphane kurulmuş; birinci katı da müze olarak yeniden düzenlenmiştir. Gerçekleştirilen restorasyon kapsamında korunması ve yaşatılması sağlanarak, restorasyon sonrasında bölgenin kültürel turizm potansiyelinin geliştirilmesine imkân sağlanmıştır.

5.4.15. Irak- Kerkük Kayseri Çarşısı

Kerkük'te bulunan ve Osmanlı Dönemi'nde 1850-1855 yılları arasında inşa edilen Tarihi Kayseri Kapalı Çarşısı, 27 Kasım 2018 tarihinde çıkan yangın sonucu tamamen yanmış ve kullanılamaz hale gelmiştir. TİKA tarafından aslına uygun olarak gerçekleştirilen restorasyon çalışması ile hem tarihi yapının gelecek nesillere ulaştırılması hem de bölgenin kültürel turizm potansiyelinin geliştirilmesine imkân sağlanmıştır.

5.4.16. Ürdün – Hicaz Demiryolu Amman İstasyonu Restorasyonu

TİKA'nın Ürdün'deki Hicaz Demiryolu Amman İstasyonu restorasyonu, Osmanlı Dönemi'nde II. Abdülhamid'in vizyonu ile inşa edilen bu tarihi demir yolunun kültürel ve tarihi mirasını koruma açısından büyük önem taşımaktadır. Proje içerisinde 3 bin metrekarelik bir alanda restore edilen istasyon, bir müzeye dönüştürülerek Hicaz Demiryolu'nun tarihini ve İslam dünyasının dayanışma ruhunu gelecek nesillere aktarmaktadır. Türkiye ile Ürdün arasındaki kültürel bağları güçlendiren bu çalışma, Ürdün'ün turizm potansiyelini artırarak yerel ekonomiye katkıda bulunmakta ve bölgedeki tarihi mirasın küresel ölçekte tanıtımına olanak sağlamaktadır.



5.4.17. Myanmar- Thayet Türk Şehitliği

Myanmar Thayet Türk Şehitliği'nde, I. Dünya Savaşı sırasında Irak, Filistin ve Suriye cephelerinde İngilizlere esir düşen ve Myanmar'ın Thayet şehrine getirildikten sonra hayatlarını kaybeden 222 Türk askerinin kabri bulunmaktadır. Şehitlik, 2015 yılının Mayıs ayında TİKA, Türkiye'nin Myanmar Büyükelçiliği, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı'nın katkılarıyla yeniden inşa edilerek daha korunaklı ve bakımlı hale getirilmiştir.



TİKA, kültür sektöründe Romanya, Macaristan, Sırbistan, Hırvatistan, Meksika ve Bosna Hersek gibi ülkelerde Türkoloji bölümleri, kültürel merkezler ve kütüphaneler kurarak Türk kültürünü tanıtmış; ayrıca tarihi cami, köprü ve medrese gibi yapıların restorasyonunu gerçekleştirerek yerel kültürel mirası korumuştur. Türkçe sınıfları, dijital kütüphaneler ve restorasyon projeleriyle kültürel etkileşimi güçlendiren TİKA, küresel çaptaki bağları da artırmaktadır. 170'ten fazla ülkede yürütülen bu çalışmalar, Türkiye'nin kültürel diplomasi ve restorasyon deneyimini paylaşarak uluslararası iş birliğine katkı sunmaktadır.

5.4.18. Moğolistan- Bilge Tonyukuk Anıtı

Moğolistan'daki Türk Anıtları Projesi kapsamında Ulan-Batur'da bulunan Bilge Tonyukuk Yazıtı, TİKA tarafından koruma altına alınmış ve çevre düzenlemesi yapılmıştır. Türk tarihinin en eski yazılı belgesi olan Bilge Tonyukuk Yazıtı'na ulaşımı kolaylaştırmak amacıyla da Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatıyla TİKA tarafından 11 kilometrelik asfalt kara yolu yapılmıştır. Yazıt ile çevresindeki Göktürk dönemine ait tarihi eserler ve arkeolojik buluntuların doğa şartlarına karşı koruma altına alınması, çağdaş müzecilik anlayışıyla bulundukları alanda sergilenmesi ve anıtın yerli ile yabancı turistler tarafından yılın her döneminde ziyaret edilebilmesinin sağlanması amacıyla; Bilge Tonyukuk Müzesi kompleksinin yapım, çevre düzenleme ve teşhir-tanzim çalışmaları devam etmektedir.

5.4.19. Bosna Hersek- Potočari Anma Merkezi Müze Tadilat

Srebrenitsa Soykırımı'nın yaşandığı alanlardan biri olan daha evvel 16.000 m2 büyüklüğündeki çatısı TİKA desteği ile yenilenen eski akü fabrikasının yaklaşık 4.750 m2'lik bölümünün müzeye dönüştürülmesi için hazırlanan projeler doğrultusunda: zemin ve cephe yenileme, mekanik, elektrik ve yangın tesisatı kurulumu çalışmaları tamamlanmıştır.

5.4.20. KKTC- Alparslan Türkeş'in Evinin Restorasyonu

Türk dünyasının önemli şahsiyetlerinden merhum Alparslan Türkeş'in Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde doğduğu evin restorasyonu, TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir. Yapılan restorasyon ve tadilat çalışmalarından sonra ev, merhum Türkeş'in eşyalarının sergilendiği bir müze/anı evi olarak hayata geçmiştir.

5.4.21. KKTC- Canbulat Müzesinin Restorasyonu

Müzenin tarihi ve kültürel önemine binaen yapının daha sağlıklı hale kavuşturulması, ziyaretçilerin daha iyi koşullarda ziyaretlerini gerçekleştirmeleri sağlanmıştır.

5.5. Sosyal Altyapıların Geliştirilmesi, Ailenin Korunması ve Kadınların Güçlendirilmesi

TİKA'nın temel hedefleri arasında iş birliği yapılan ülkelerin sosyal refahını artırmak, toplumsal istikrarı desteklemek, ülkeler arası ve komşularıyla sosyal iş birliğini güçlendirmek, sosyal altyapılarını geliştirerek uluslararası toplumla entegrasyonlarını desteklemek ve ortak tarihi ve kültürel değerleri koruma bilinciyle hareket etmek yer almaktadır.

TİKA tarafından yürütülen sosyal altyapı projeleri, ilgili ülkelerin resmî makamları veya sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde gerçekleştirilmekte; ülkelerin kalkınma öncelikleri, sosyal politikaları ve yerel ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmaktadır.

Dost ve kardeş ülkeler başta olmak üzere dünyanın tüm ihtiyaç sahibi toplumlarıyla yürütülen projelerde en önemli başlıklardan biri, sosyal altyapıların geliştirilmesi olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, dış politika ilkelerine uygun olarak, TİKA aracılığıyla dünyanın dört bir yanında sosyal sorunların çözümüne somut ve sürdürülebilir katkılar sunmaktadır.

TİKA, kalkınma iş birliği araçlarıyla yerel ve bölgesel sosyal sorunlara hızlı ve etkili çözümler sunma vizyonunun yanı sıra küresel düzeyde uluslararası iş birliğinin etkinliğini, verimliliğini ve sürdürülebilirliğini artırma çalışmalarını sürdürmektedir. Bu doğrultuda TİKA, 2000 yılından bu yana 1100'den fazla proje hayata geçirmiştir.

Birleşmiş Milletler'in 2015'te belirlediği ve 2030'a kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel amaçtan 11 numaralı "Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar" ile 10 numaralı "Eşitsizliklerin Azaltılması" hedefleri doğrultusunda, sosyal altyapı alanında projeler ve faaliyetler yürütülmektedir.

Bu kapsamda, dezavantajlı gruplar dahil her yaştan ve cinsiyetten bireyin erişebileceği, kapsayıcı, eşitlikçi ve güvenli sosyal altyapılar oluşturulmakta; toplum merkezlerinden kadın ve gençlik merkezlerine, engelli bireyler için erişilebilir altyapılardan spor ve kültürel tesislere, sosyal yardım programlarından mesleki ve toplumsal beceri geliştirme projelerine kadar geniş bir yelpazede sosyal altyapı projeleri hayata geçirilmektedir.

TİKA'nın geçmişten bugüne ilgili ülkelerde sosyal altyapı alanında gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak şu şekilde sınıflandırılabilir:

- ★ Sosyal altyapı tesislerinin (toplum merkezleri, kadın ve gençlik merkezleri, engelli rehabilitasyon merkezleri, spor ve kültür tesisleri vb.) inşası, fiziki altyapılarının ve teknik donanımlarının iyileştirilmesi
- ★ Toplumsal kapasite geliştirme programları; kadınların, gençlerin ve dezavantajlı grupların sosyal ve ekonomik hayata katılımını destekleyen eğitim ve beceri geliştirme faaliyetleri
- ★ Sosyal diyalog ve iş birliğini güçlendiren sempozyumlar, çalıştaylar, konferanslar, seminerler ve karşılıklı bilgi-tecrübe paylaşımları

TİKA, Faaliyete başladığı 1992 yılından bugüne kadar dünyanın dört bir yanında kadınların sosyal ve ekonomik yaşama katılmasını amaçlayan binlerce proje gerçekleştirmiştir. Ortaya koyduğu projelerle kadınların temel ihtiyaçlarının giderilmesini, sosyal statülerinin güçlendirilmesini ve ekonomik durumlarının iyileştirilmesini hedeflemektedir. Kadın istihdamının artırılmasına yönelik düzenlenen mesleki kurslarla kadınların sosyal ve ekonomik yaşama katılmasını amaçlayan çok sayıda proje gerçekleştirmektedir.

5.5.1. Gazze – Al Wusta Toplu Konut Projesi

2014 yılındaki Gazze Savaşı sırasında evlerini kaybeden ihtiyaç sahibi Gazzeli ailelere teslim edilmek üzere TİKA tarafından 320 konutlu 20 blok inşa edilmiştir. 2016 yılında inşasına başlanan ve Gazze Şeridi'nin Al Wusta bölgesinde yer alan toplu konutlar, toplamda 20 dönümlük bir alan üzerine kurulmuştur. Her bir bloğunda 100m²'lik 16 daire bulunan projeden yaklaşık 2.250 Gazzeli faydalanmıştır.

5.5.2. Afganistan- Ali Şir Nevai Cami Projesi

Ali Şir Nevai Cami, tasarım aşamasında Mimar Sinan'ın çıraklık eserim dediği Şehzadebaşı Cami'nden esinlenilerek, Türk-Osmanlı mimarisine uygun olarak inşa edilmiştir. 2400 kişinin aynı anda namaz kılabilceği Cami'de, avlu dahil 4000 kişi ibadetini gerçekleştirebilmektedir. Ayrıca proje kapsamında yapılan dükkanların gelirleri ile Cami giderleri karşılanmış ve ihtiyaç sahibi öğrencilere yardım edilmiştir.

5.5.3. Irak – Telafer Futbol Sahası Yenileme Projesi

Irak'ta gençlerin sportif faaliyetlerle sosyalleşmesini temin amacıyla Telafer Futbol Sahası Yenileme Projesi TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.

5.5.4. Azerbaycan- Aktif Kadınların ve Genç Kızların İşbirliği Şebekesi Projesi

Aktif Kadınların ve Genç Kızların İşbirliği Şebekesi Projesi kapsamında meslek kursları için gerekli ekipmanlar sağlanmış, eğitimcilerin yıllık maaşları ödenmiş ve kurs merkezinin cari giderleri karşılanmıştır.

5.5.5. Gazze- Al Amal Yetimler Enstitüsü Mesleki Beceri Kursu Projesi

1949 yılında Gazze'de kurulan Al Amal Yetimler Enstitüsü'nün talebi doğrultusunda, eşini kaybetmiş veya boşanmış kadınlara kadınlara mesleki beceri kazandırmak ve gelir elde etmelerini sağlamak amacıyla yürütülen proje kapsamında ihtiyaç duyulan dikiş, örgü ve nakış ekipmanları TİKA tarafından temin edilmiştir.

5.5.6. Bosna Hersek- Bujim Spor Salonu'nun Yarım Kalan İnşaatının Tamamlanması Projesi

Bosna Hersek'te yarım kalan Bujim Spor Salonu inşaatının tamamlanması projesi, Bosna Hersek Cumhurbaşkanlığı Konsey Üyesi Bakir İzzetbegović tarafından Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan ile gerçekleştirilen ikili görüşmelerde gündeme getirilmiş ve TİKA tarafından hayata geçirilmiştir.

5.5.7. Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti- Kadın Birliğine Bağlı Mesleki Eğitim Merkezi, Tasarım Odası ve Teşhir Salonunun Tadilatı Projesi

Laos'ta, kadınların ve dezavantajlı genç kızların mesleki eğitim aldıkları ve ürettikleri geleneksel ürünlerin teşhir ve satışının yapıldığı; kadınların sosyal ve ekonomik statülerinin geliştirilmesinden resmî olarak sorumlu olan Kadın Birliğine bağlı Mesleki Eğitim Merkezi, Tasarım Odası ve Teşhir Salonu'nun tadilatı ve tefrişatı TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.

5.6. Acil ve İnsani Yardımlar

TİKA'nın temel hedefleri arasında iş birliği yapılan ülkelerin acil ve insani yardım ihtiyaçlarına hızlı yanıt vermek, kriz durumlarında toplumsal dayanıklılığı artırmak, ülkeler arası ve bölgesel insani iş birliğini güçlendirmek, insani yardım altyapılarını geliştirerek uluslararası toplumla entegrasyonlarını desteklemek ve ortak tarihi ve kültürel değeri koruma bilinciyle hareket etmek yer almaktadır.

TİKA tarafından yürütülen acil ve insani yardım projeleri, ilgili ülkelerin resmî makamları, uluslararası kuruluşlar veya sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde gerçekleştirilmekte; ülkelerin acil ihtiyaçları, kriz durumları ve yerel koşullara uygun olarak tasarlanmaktadır. Dost ve kardeş ülkeler başta olmak üzere dünyadaki tüm ihtiyaç sahibi toplumlarla yürütülen projelerde en önemli başlıklardan biri acil ve insani yardımlar olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, dış politika ilkelerine uygun olarak, TİKA aracılığıyla dünyanın dört bir yanında kriz ve afet durumlarında hızlı, etkili ve sürdürülebilir insani yardım faaliyetleri yürütmektedir.

TİKA, kalkınma iş birliği araçlarıyla yerel ve bölgesel insani krizlere hızlı ve etkili çözümler sunma vizyonunun yanı sıra küresel düzeyde uluslararası iş birliğinin etkinliğini, verimliliğini ve sürdürülebilirliğini artırma çalışmalarını sürdürmektedir. Birleşmiş Milletler'in 2015 yılında belirlediği ve 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel amaçtan özellikle 1 numaralı "Yoksulluğa Son", 2 numaralı "Açlığa Son" ve 3 numaralı "Sağlık ve Refah" hedefleri doğrultusunda, acil ve insani yardım alanında projeler ve faaliyetler yürütülmektedir.

Bu kapsamda, doğal afetler, çatışmalar ve ekonomik krizler gibi acil durumlarda temel ihtiyaçların karşılanması; gıda, barınma, sağlık ve temiz suya erişimin sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca, acil yardım malzemelerinin dağıtımından geçici barınma alanlarının kurulmasına; gıda ve hijyen paketlerinin temininden kriz sonrası rehabilitasyon projelerine kadar geniş bir yelpazede insani yardım faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

TİKA'nın geçmişten bugüne ilgili ülkelere acil ve insani yardım alanında gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak şu şekilde sınıflandırılabilir:

- ★ Acil yardım altyapılarının (gıda dağıtım merkezleri, barınma tesisleri, mobil sağlık üniteleri vb.) kurulması, fiziki altyapılarının ve teknik donanımlarının iyileştirilmesi
- ★ Kriz durumlarında görev yapan insani yardım personeline yönelik eğitim ve kapasite geliştirme programları
- ★ İnsani yardım koordinasyonunu güçlendiren sempozyumlar, çalıştaylar, konferanslar ve karşılıklı bilgi-tecrübe paylaşımları

TİKA 2000 yılından bu yana Acil ve İnsani Yardımda 1000'den fazla projeyi hayata geçirmiştir.

5.6.1. Suriye Yardımları

TİKA, Suriye’de yıllardır süregelen savaşların yol açtığı yıkım ve insani krizin etkilerini hafifletmek amacıyla başta gıda, sağlık, barınma ve eğitim alanlarında olmak üzere çeşitli acil ve insani yardım faaliyetleri yürütmüş; savaş mağduru sivillerin yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik projeler hayata geçirmiştir.

5.6.2. Filistin – Gazze’ye Acil İnsani Yardımlar

İsrail’in Gazze’ye yönelik saldırıları nedeniyle ortaya çıkan acil insani krizin etkilerini azaltmak amacıyla başta sağlık, gıda, barınma ve altyapı olmak üzere pek çok alanda insani yardım projeleri uygulanmış ve mağdur halkın temel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

5.6.3. Lübnan- Akkar, Bekaa ve Arsal Bölgelerinde Bulunan Suriyeli Mültecilere İnsani Yardım

Ülkelerindeki iç savaştan kaçarak Lübnan’a sığınan ve aralarında Türkmenlerin de bulunduğu 10 bin civarındaki Suriyeli mülteci aileye kış şartlarından kaynaklanan sorunlarını hafifletmek ve yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla yakıt, battaniye ve gıda yardımı yapılmıştır.

5.6.4. Sudan – Sel Felaketinden Etkilenen Sudanlılar için Çadır, Gıda ve İlaç Yardımı

Son 20 yılın en yoğun yağış sezonunu yaşayan Sudan’da ortaya çıkan sel felaketi sebebiyle özellikle başkent Hartum ve çevresindeki yerleşim birimlerinde yaşayan insanlar evlerini kaybetmiş ve barınacak yere muhtaç duruma gelmişlerdir. Kapanan yollar sebebiyle ulaşımın güçlüğüyle sağlandığı yerleşim birimlerine gıda ve ilaç sevkiyatı da sağlanamamıştır. Bu kapsamda selden etkilenen vatandaşlar için bir yardım paketi projesi gerçekleştirilmiş, ihtiyaç olan bölgelere çadır ve gıda paketleri dağıtılmıştır.

5.6.5. Afganistan – Bağlan Vilayeti Selzedelere Acil İnsani Yardım Desteği

İklim değişiklikleri ve düzensiz hava olaylarından dolayı aşırı yağışların etkisi altında kalan Kuzey Afganistan Bölgesi’ndeki Bağlan vilayetinde, 10 Mayıs 2024 tarihinde ani ve aşırı yağmurlarla oluşan sel baskınları neticesinde evsiz kalan selzedelere acil insani yardım desteği sağlanmıştır.

5.6.6. Irak – Bağdat İhtiyaç Sahibi Ailelere Gıda Yardımı

Etkisini sürdüren Kovid-19 salgını nedeniyle Irak genelinde sokağa çıkma yasağı uygulanmış, çoğunluğu günlük ücretle çalışan aileler işlerine gidemediği için mağduriyet yaşamıştır. Bu ailelerin gıda ihtiyacını karşılamak ve Ramazan ayı dolayısıyla destek sağlamak amacıyla 5.000 aileye gıda yardımı yapılmıştır.

5.6.7. Somali – Beledweyne Bölgesi Selzedeleri için Acil Yardım

Projesi

“Somali Beledweyne Bölgesi Selzedeleri için Acil Yardım Projesi” kapsamında Somali’nin Beledweyne Bölgesi’nde yaşayan 2.000 aileye temizlik ve hijyen malzemelerinin temini, nakliyesi ve dağıtımı TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.

5.6.8. Bangladeş – Arakanlı Müslümanlara Yönelik Yardım

Faaliyetleri

25 Ağustos tarihinde Myanmar’da Arakanlı Müslümanlara karşı başlatılan şiddet olaylarında, Myanmar’dan kaçarak Bangladeş’e sığınmış olan 750.000’e yakın Rohingya Müslümanına yönelik eğitim, sağlık, acil yardım, su ve sanitasyon, altyapı vb. alanlarda yardım yürütülmüştür.

5.6.9. Yemen – El-Jawf Vilayetindeki Selden Zarar Gören Ailelere

Yardım

Yemen’de meydana gelen selde zarar gören ailelerin acılarını azaltmak amacıyla TİKA tarafından acil ve insani yardım gerçekleştirilmiştir.

TİKA, acil ve insani yardım sektöründe Somali, Sudan, Bangladeş, Afganistan ve Filistin gibi ülkelerde gıda yardımı, barınma desteği, sağlık hizmetleri ve su temini gibi projeler yürüterek milyonlarca insana temel ihtiyaçlarını karşılamada destek olmuştur. Bu projeler, afetlerden etkilenen toplulukların yaşam koşullarını iyileştirirken hızlı ve etkili müdahalelerle kriz bölgelerindeki insani yardım ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Dünyanın neresinde olursa olsun bir savaş, çatışma, deprem, sel gibi nedenlerle ortaya çıkan acil ve insani yardım gereksinimlerini TİKA en hızlı şekilde yerine getirmeye çalışmaktadır.

5.7. TİKA’nın Faaliyet Gösterdiği Diğer Alanlar

5.7.1. Su ve Sanitasyon, İklim ve Çevre Koruma

TİKA’nın temel hedefleri arasında; iş birliği yapılan ülkelerin çevresel sürdürülebilirliğini artırmak, iklim değişikliğiyle mücadelede istikrarlı yapılar oluşturmak, ülkeler arası ve komşularıyla çevre koruma alanında iş birliğini güçlendirmek, çevresel altyapıları geliştirerek uluslararası toplumla entegrasyonlarını desteklemek ve ortak tarihi ve kültürel değerleri koruma bilinciyle hareket etmek yer almaktadır.

TİKA tarafından yürütülen iklim ve çevre koruma projeleri, ilgili ülkelerin resmî makamları veya sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde gerçekleştirilmekte; ülkelerin çevre politikaları, kalkınma öncelikleri ve yerel ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmaktadır.

Dost ve kardeş ülkeler başta olmak üzere dünyadaki bütün ihtiyaç sahibi toplumlarla yürütülen projelerde en önemli başlıklardan biri iklim ve çevre koruması olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, dış politika ilkelerine uygun olarak, TİKA aracılığıyla dünyanın dört bir yanında çevresel sorunların çözümüne somut ve sürdürülebilir katkılar sunmaktadır.

TİKA, kalkınma iş birliği araçlarıyla yerel ve bölgesel çevresel sorunlara hızlı ve etkili çözümler sunma vizyonunun yanı sıra küresel düzeyde uluslararası iş birliğinin etkinliğini, verimliliğini ve sürdürülebilirliğini artırma çalışmalarını sürdürmektedir.

Birleşmiş Milletler’in 2015 yılında belirlediği ve 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel amaçtan 13 numaralı “İklim Eylemi”, 15 numaralı “Karasal Yaşam” ve 6 numaralı “Temiz Su ve Sanitasyon” hedefleri doğrultusunda, iklim ve çevre koruma alanında projeler ve faaliyetler yürütülmektedir.

Bu kapsamda iklim değişikliğiyle mücadele, biyoçeşitliliğin korunması, temiz su kaynaklarına erişim ve sürdürülebilir çevre yönetimi için projeler geliştirilmekte; yenilenebilir enerji tesislerinden ağaçlandırma projelerine, atık yönetimi sistemlerinden çevre dostu tarım uygulamalarına, su kaynaklarının korunmasından çevre bilinci eğitimlerine kadar geniş bir yelpazede çevre koruma projeleri hayata geçirilmektedir.

TİKA’nın geçmişten bugüne ilgili ülkelerde iklim ve çevre koruma alanında gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak şu şekilde sınıflandırılabilir:

- ★ Çevresel altyapı tesislerinin (yenilenebilir enerji sistemleri, su arıtma tesisleri, geri dönüşüm merkezleri vb.) inşası, fiziki altyapılarının ve teknik donanımlarının iyileştirilmesi
- ★ Çevre koruma ve sürdürülebilirlik alanında kapasite geliştirme programları, yerel topluluklara ve kamu personeline yönelik çevre bilinci ve iklim değişikliğiyle mücadele eğitimleri
- ★ Çevre konulu sempozyumlar, çalıştaylar, konferanslar, seminerler ve karşılıklı bilgi-tecrübe paylaşımları

Bosna Hersek'te "Yanya Nehri Dere Islahı Projesi" kapsamında, nehir akışının düzenli hale getirilmesi amacıyla nehir yatağı genişletilip derinleştirilmiş ve yatak kenarlarına istinat duvarları inşa edilmiştir. Böylelikle ileriki dönemlerde yaşanması muhtemel sel felaketinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca nehir üzerinde inşa edilen yeni köprü sayesinde vatandaşların ve özellikle öğrencilerin şehrin karşı kısmında bulunan okula gitmeleri kolaylaştırılmıştır.

Filistin bölgesinde bulunan Kıyı Belediyeleri Su Birliği tarafından mevcut olumsuz durumun hafifletilmesini teminen 90 000 kişinin faydalanacağı bir yağmur suyu depolama şebekesi inşa edilmesi talebi gelmiş, bu çerçevede "Gazze Şeridi Rafah Yağmur Suyu Toplama Ağı" yapım işi TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir.

TİKA tarafından Nijer'de 250'den fazla su kuyusu açılmış, halkın temiz su kaynağına erişimi sağlanmıştır.

TİKA, su ve sanitasyon sektöründe Somali, Sudan, Nijer, Afganistan, Bangladeş ve Moritanya gibi ülkelerde temiz su kuyuları, su arıtma tesisleri ve sanitasyon altyapıları kurarak milyonlarca insana güvenli içme suyu ve hijyenik yaşam koşulları sağlamıştır. Bu projeler, halk sağlığını iyileştirirken su kaynaklarına erişimi artırarak yerel toplulukların sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunmaktadır.

5.7.2. İdari ve Sivil Altyapıların Geliştirilmesi

TİKA'nın temel hedefleri arasında iş birliği yapılan ülkelerin idari ve sivil kapasitelerini güçlendirmek, yönetim sistemlerini modernize ederek istikrarlı bir yapı oluşturmak, ülkeler arası ve komşularıyla iş birliğini artırmak, idari ve sivil altyapıları geliştirerek uluslararası toplumla entegrasyonlarını desteklemek ve ortak tarihi ve kültürel değerleri koruma bilinciyle hareket etmek yer almaktadır. TİKA tarafından yürütülen idari ve sivil altyapı projeleri, ilgili ülkelerin resmî makamları veya sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde gerçekleştirilmekte; ülkelerin kalkınma öncelikleri, idari ihtiyaçları ve yerel şartlarına uygun olarak tasarlanmaktadır.

Dost ve kardeş ülkeler başta olmak üzere dünyadaki bütün ihtiyaç sahibi toplumlarla yürütülen projelerde en önemli başlıklardan biri idari ve sivil altyapıların geliştirilmesi olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, dış politika ilkelerine uygun olarak, TİKA aracılığıyla dünyanın dört bir yanında idari ve sivil sistemlerin güçlendirilmesine somut ve sürdürülebilir katkılar sunmaktadır.

TİKA, kalkınma iş birliği araçlarıyla yerel ve bölgesel idari sorunlara hızlı ve etkili çözümler sunma vizyonunun yanı sıra küresel düzeyde uluslararası iş birliğinin etkinliğini, verimliliğini ve sürdürülebilirliğini artırma çalışmalarını sürdürmektedir.

Birleşmiş Milletler’in 2015 yılında belirlediği ve 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel amaçtan özellikle 16 numaralı “Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar” ile 11 numaralı “Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar” hedefleri doğrultusunda, idari ve sivil altyapıların güçlendirilmesine yönelik projeler ve faaliyetler yürütülmektedir.

Bu kapsamda, şeffaf, kapsayıcı ve etkili idari sistemlerin kurulması, kamu hizmetlerinin erişilebilirliğinin artırılması ve sivil toplumun kapasitesinin güçlendirilmesi hedeflenmekte; kamu binalarının inşasından dijital yönetim sistemlerinin geliştirilmesine, sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesinden yerel yönetimlerin kapasite artırımı projelerine, kamu personeli eğitimlerinden vatandaş odaklı hizmet altyapılarına kadar geniş bir yelpazede idari ve sivil altyapı projeleri hayata geçirilmektedir.

TİKA’nın geçmişten bugüne ilgili ülkelerde idari ve sivil altyapı alanında gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak şu şekilde sınıflandırılabilir:

- ★ İdari ve sivil altyapı tesislerinin (kamu binaları, yerel yönetim ofisleri, sivil toplum merkezleri vb.) inşası, fiziki altyapılarının ve teknik donanımlarının iyileştirilmesi
- ★ Kamu personeli ve sivil toplum temsilcilerine yönelik kapasite geliştirme programları, idari yönetim, dijitalleşme ve vatandaş odaklı hizmetler alanında eğitimler
- ★ İdari reform ve sivil toplum iş birliğini destekleyen sempozyumlar, çalıştaylar, konferanslar, seminerler ve karşılıklı bilgi-tecrübe paylaşımları

Bu doğrultuda TİKA 2000 yılından bugüne 2300’den fazla “İdari Birimlerin Geliştirilmesi” alanında proje hayata geçirmiştir. Bu projeler, farklı ülkelerde kamu kurumlarının kapasitesini güçlendirmeye yönelik çeşitli faaliyetleri kapsamaktadır. Kırgız Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı’nın bilişim altyapısının modernleştirilmesine Türkiye tarafından destek sağlanmıştır. Bilişim alanında iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla teknik donanım alımı ve işletim sistemi kurulması projesi TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir. Benzer şekilde, Arnavutluk Emniyet Teşkilatı personelinin üniformaları Türkiye’nin desteğiyle satın alınarak hibe edilmiştir.

Türkiye'nin Tunus Cumhuriyetine taahhüt ettiği ve Tunus'un yeniden yapılandırılmasına yönelik hayata geçirilecek kalkınma projeleri yoluyla kullanılacak 50 milyon dolarlık hibe kapsamında "Tunus Emniyet Teşkilatının Modernizasyonu Projesi" kapsamında 292 adet araç ve 42.480 adet güvenlik malzemesi temin edilerek Tunus İçişleri Bakanlığı'na teslim edilmiştir. Benzer şekilde, Libya devlet kurumlarında kullanılmak üzere 30 araç sağlanmış ve ülkenin kurumsal kapasitesine doğrudan katkı sunulmuştur.

Mali Ulusal Meclisi Binası Genel Kurul Salonu ile salona açılan fuaye alanının tadilatı için hazırlık çalışmaları kapsamında söz konusu salonun mimari tasarımı, ses sisteminin yapılandırılması ile havalandırma ve soğutma sisteminin yapılandırılması; fuaye alanının yenilenmesi için yüklenici firma tarafından gerekli çalışmalar tamamlanmıştır.

5.7.3. Üretim Sektörleri ve Ekonomik Altyapıların Geliştirilmesi

TİKA'nın temel hedefleri arasında iş birliği yapılan ülkelerin ekonomik refahını artırmak, üretim sektörlerini ve ekonomik altyapılarını güçlendirerek sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek, ülkeler arası ve bölgesel ticaret iş birliğini artırmak, ekonomik altyapıları geliştirerek uluslararası toplumla entegrasyonlarını desteklemek ve ortak tarihi ve kültürel değerleri koruma bilinciyle hareket etmek yer almaktadır.

TİKA tarafından yürütülen üretim sektörleri ve ekonomik altyapı projeleri, ilgili ülkelerin resmî makamları veya sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde gerçekleştirilmekte; ülkelerin ekonomik kalkınma öncelikleri, sektörel ihtiyaçları ve yerel koşullarına uygun olarak tasarlanmaktadır.

Dost ve kardeş ülkeler başta olmak üzere dünyadaki bütün ihtiyaç sahibi toplumlarla yürütülen projelerde en önemli başlıklardan biri üretim sektörlerinin ve ekonomik altyapıların geliştirilmesi olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, dış politika ilkelerine uygun olarak, TİKA aracılığıyla dünyanın dört bir yanında ekonomik kalkınmaya somut ve sürdürülebilir katkılar sunmaktadır.

TİKA, kalkınma iş birliği araçlarıyla yerel ve bölgesel ekonomik sorunlara hızlı ve etkili çözümler sunma vizyonunun yanı sıra küresel düzeyde uluslararası iş birliğinin etkinliğini, verimliliğini ve sürdürülebilirliğini artırma çalışmalarını sürdürmektedir.

Birleşmiş Milletler'in 2015 yılında belirlediği ve 2030 yılına kadar ulaşılması hedeflenen 17 küresel amaçtan özellikle 8 numaralı "Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme ve İnsana Yakışır İş" ile 9 numaralı "Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı" hedefleri doğrultusunda, üretim sektörleri ve ekonomik altyapıların güçlendirilmesine yönelik projeler ve faaliyetler yürütülmektedir.

Bu kapsamda, sürdürülebilir ekonomik büyüme, istihdam yaratma ve yenilikçi üretim kapasitesinin artırılması hedeflenmekte; tarım ve hayvancılık tesislerinden sanayi altyapılarına, küçük ve orta ölçekli işletmelere (KOBİ) destek projelerinden lojistik ve ticaret merkezlerinin inşasına, mesleki eğitim programlarından yenilenebilir enerji ve teknoloji transferine kadar geniş bir yelpazede ekonomik altyapı projeleri hayata geçirilmektedir.

TİKA'nın geçmişten bugüne ilgili ülkelerde üretim sektörleri ve ekonomik altyapı alanında gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak şu şekilde sınıflandırılabilir:

- ★ Ekonomik altyapı tesislerinin (tarım işleme tesisleri, sanayi siteleri, lojistik merkezler, ticaret pazarları vb.) inşası, fiziki altyapılarının ve teknik donanımlarının iyileştirilmesi
- ★ Üretim sektörlerinde kapasite geliştirme programları; çiftçiler, KOBİ'ler ve sanayi çalışanlarına yönelik mesleki eğitimler, teknoloji transferi ve girişimcilik destekleri
- ★ Ekonomik iş birliğini güçlendiren sempozyumlar, çalıştaylar, fuarlar, konferanslar ve karşılıklı bilgi-tecrübe paylaşımları

5.7.4. Tarım, Hayvancılık, Ormancılık, Balıkçılık

Ülkelerin tarımsal ihtiyaçlarının karşılanması, modern tarım ve hayvancılık tekniklerinin nitelikli iş gücü tarafından uygulanabilmesi amacı ile uzman eğitimleri ve uygulama projeleri gerçekleştirilmiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığı ve TİKA iş birliğiyle tarım, hayvancılık, ormancılık ve balıkçılık sektörlerinde gerçekleştirilen eğitim programlarından son 25 yılda binlerce uzman yararlanmıştır.

TİKA tarafından 2009- 2014 yılları arasında yürütülen “Arı ve Arı Ürünlerinin Üretiminin Desteklenmesi Projesi” kapsamında Kaçun Arıcılar ve Tarımcılar Derneği ile Matica Ana Arı Arıcılar Derneği üyelerine arı kovanı ile arıcılık ekipmanı dağıtılmıştır.

Tunus'ta yürütülen Tarımsal Kalkınmayı Destekleme Projesi kapsamında Tarım Bakanlığı'na 70 adet traktör ve bunların arkasına takılmak üzere 70 adet tarım ekipmanı hibe edilmiştir. Gürcistan'da ise Vaziani Ekmek Fırını ve Sosyal Yaşam Merkezi'nin tadilatı ve tefrişatı TİKA tarafından gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra, Sırbistan'ın Tutin şehrinde yaptırılacak Sanayi ve Ticaret Bölgesi projesinin çizim çalışmaları da TİKA tarafından üstlenilmiştir.

5.7.5. Medya – İletişim

Makedonya’da ERA TV’nin Teknik Kapasitesini Geliştirme Projesi ile tüm Balkanlar genelinde yayın ağıının genişletilmesi sağlanmış; Türk-Arnavut ilişkilerinin güçlendirilmesi, Osmanlı Medeniyeti temeline dayalı Arnavut kültürel değerlerin korunması sağlanmıştır.

TRT 1 TV yayınlarının Azerbaycan halkına karasal vericiler ile ulaştırılması sağlanan söz konusu TV vericilerinin işletmesi için, Azerbaycan Cumhuriyeti Haberleşme ve Enformasyon Teknolojileri Bakanlığı’na bağlı “Radyo Televizyon Yayınları ve Uydu İletişim Üretim Birliği” ile iş birliği yapılmıştır.

TİKA, medya ve iletişim sektöründe Üsküp, Arnavutluk, Romanya, Tunus, Afganistan ve Moritanya gibi ülkelerde TV stüdyoları, radyo istasyonları ve bilişim eğitim merkezleri kurarak yerel medya altyapısını güçlendirmiştir. Dijital yetkinlikleri artıran medya eğitimleri ve modern iletişim teknolojileriyle donatılan stüdyolar aracılığıyla TİKA, bilgi çağında küresel rekabeti desteklemektedir. Bu projeler, Türkiye’nin medya ve iletişim alanındaki tecrübesini paylaşarak bölgesel ve küresel iletişime katkı sunmaktadır.

5.8. Değerlendirme

Türkiye’nin kalkınma yardımları, siyasi alanda önemli geri dönüşler sağlamaktadır. Yardım faaliyetleri, Türkiye’ye yönelik siyasi desteği artırmakta ve uluslararası meselelerde Türkiye lehine kullanılan oy sayısını çoğaltacağı düşünülmektedir. Ayrıca, Türkiye’nin uluslararası kuruluşlardaki karar alma mekanizmalarında daha aktif rol almasını sağlamaktadır. Bölgesel meselelerde arabuluculuk ve son söz söyleme kapasitesini güçlendirirken, çeşitli bölgesel birlikteliklere katılım sürecine ve karşılıklı vizelerin kaldırılmasına destek verilmektedir.

Ekonomik alanda kalkınma yardımları, karşılıklı ticareti geliştirip güçlendirir ve mamul mal ihracatını artırmaktadır. Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu kaynaklara erişimi kolaylaştırarak hem ülkemize hem de faaliyet yapılan ülkelere fayda sağlamaktadır. Türk iş adamları ve yerli teknoloji ürünlerinin yeni pazarlara girişini hızlandıran bu sistem, Türk firmalara ihale daveti, iş yapma kolaylığı ve vergi indirimi gibi avantajlar sumaktadır. Yardım ve iş birliği projeleri, büyük ölçekli ticari anlaşmalara zemin hazırlayarak ekonomik ilişkileri derinleştirmektedir.

Sosyal ve kültürel alanda yürütülen yardımlar, faydalancı ülkelerde Türkiye’ye duyulan temayülü ve dostluk arzusunu artırmaktadır. Türk kültürüne, Türkçeye ve Türkiye’ye olan ilgiyi çoğaltarak öğrencilerin Türkiye’de eğitim alma talebini yükseltmektedir. Bunların yanı sıra TİKA’nın faaliyetleri, Türkiye’nin küresel meselelere duyarlı, yardımsever ve adil bir devlet olarak tanınmasına hizmet etmektedir. İnsani olarak bu faaliyetler, insanlık vazifesini yerine getirerek dünyaya örnek olmakta ve faydalancıların Türkiye’ye yönelik olumlu duygularını pekiştirmektedir.

TİKA'nın gelecek vizyonu, sadece mevcut faaliyet alanlarını korumakla yetinmeyen; aynı zamanda stratejik olarak coğrafi varlığını genişletmeyi, faaliyet gösterdiği ülkelerde derinleşmeyi ve kalkınma iş birliğini daha etkin kılmayı amaçlayan çok katmanlı bir yaklaşımı içermektedir. Bu vizyon doğrultusunda TİKA; insan odaklı, yerel ihtiyaçlara duyarlı ve sürdürülebilir kalkınma prensiplerine dayalı projeleri merkeze almakta; özellikle kırılgan toplumlar için eğitim, sağlık, altyapı, tarım ve istihdam gibi temel alanlarda uzun vadeli dönüşüm sağlayacak çözümler geliştirmeye öncelik vermektedir.

Küresel ölçekte artan krizler ve insani acil durumlar karşısında hızlı müdahale kapasitesini güçlendirme, TİKA'nın önümüzdeki dönemdeki en önemli operasyonel hedeflerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu kapsamda doğal afetler, çatışmalar, göç dalgaları ve sağlık tehditleri gibi acil durumlara yönelik hızlı ve etkili çözümler üretme kabiliyetinin, daha donanımlı ve çevik bir yapıyla desteklenmesi planlanmaktadır.

TİKA, aynı zamanda kalkınma diplomasisinin etkili bir aracı olarak sadece yardım eden değil; birlikte üreten, ortak akıl geliştiren ve kalıcı kapasite inşa eden bir rol üstlenmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda, Afrika'dan Türk dünyasına, Güney Asya'dan Latin Amerika'ya kadar uzanan geniş bir coğrafyada faaliyetlerini artırarak hem bölgesel istikrara katkı sağlamayı hem de Türkiye'nin küresel düzeyde daha görünür ve itibarlı bir kalkınma ortağı haline gelmesini amaçlamaktadır.

Çevre, iklim değişikliği, doğal kaynakların korunması ve yeşil dönüşüm gibi çağımızın yeni sınamalarına karşı duyarlılık da TİKA'nın gelecek projeksiyonlarında özel bir yer tutmaktadır. Çevresel sürdürülebilirliği gözeten, iklim dirençli altyapılar kurmaya ve doğa temelli çözümler üretmeye yönelik projeler Ajans'ın yeni dönem öncelikleri arasında yer almaktadır.

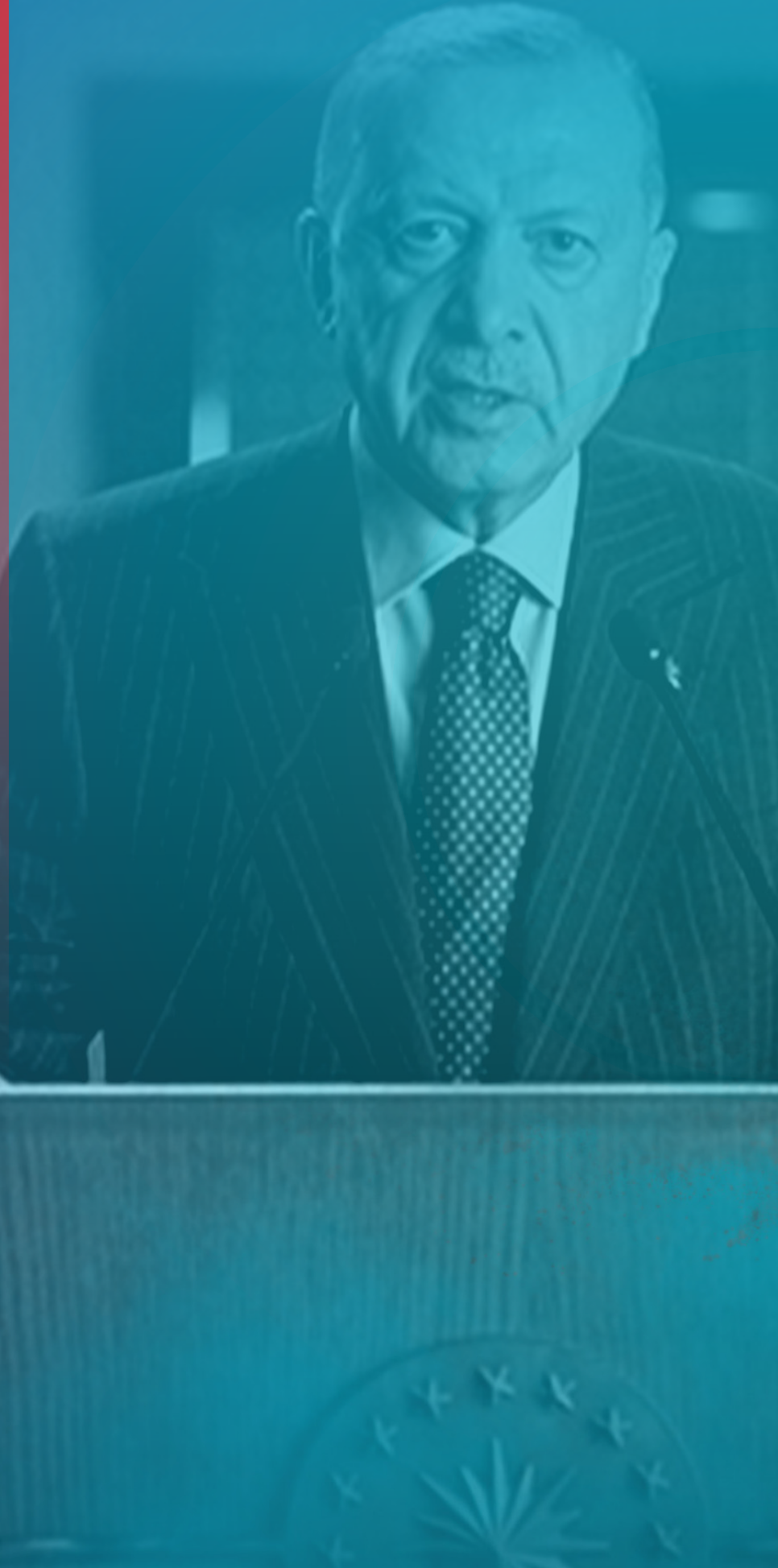
Ayrıca TİKA; kültürel mirasın korunması, eğitim ve kapasite geliştirme, kadınların ve gençlerin güçlendirilmesi, yerel yönetişimin desteklenmesi gibi alanlarda hem teknik hem de sosyal kalkınmayı birlikte ele alarak çok yönlü bir etki oluşturmaya hedeflemektedir. Türkiye'nin yumuşak gücünün somutlaştığı bir kurum olarak TİKA, gelecekte de kamu kurumları, STK'lar, üniversiteler ve uluslararası örgütlerle çok taraflı iş birlikleri geliştirerek küresel dayanışma ruhunu güçlendirme noktasında emin adımlarla ilerlemektedir.



“Maarif okullarımız, yerel müfredatın yanı sıra uluslararası eğitim sistemlerini de uygulayarak dünyanın dönüşüm ve kalkınmasında, dostluğun gelişmesinde pay sahibidir. Türkiye, bu çalışmalarıyla Birleşmiş Milletler’in 2030 Vizyon Belgesi’nde ilan edilen, sürdürülebilir kalkınma için kaliteli eğitim hedefine de katkı sunmaktadır.”

“Türkiye Maarif Vakfı eğitimde fırsat eşitliğinin temininde de önemli rol oynuyor.”

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan
İstanbul Eğitim Zirvesi
25 Kasım 2021



6. Bölüm

Türkiye Maarif Vakfı



Türkiye'nin tarih boyunca sahip olduğu jeopolitik konumu, 1990'lı yıllarla birlikte jeokültürel yönüyle de pekişmeye başlamıştır. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle Türkiye etnik, kültür, tarih, dil ve din bakımından ortak paydada bulunduğu, benzeştiği ve irtibat kurduğu geniş bir coğrafyayla karşı karşıya kalmış, bu coğrafyayla kültürel bağları yeniden inşa etmek ve güçlendirmek amacıyla yeni kurumlar ihdas etmiştir. Kamu diplomasisi faaliyetlerinin kurumsallaşma süreci, kültür ve eğitim alanında TİKA ile başlamış; ardından Yunus Emre Enstitüsü ve YTB'nin katkılarıyla ivme kazanmış ve Haziran 2016'da kurulan Türkiye Maarif Vakfı ile sürecin son halkasına ulaşmıştır. Türkiye Maarif Vakfı (TMV) ile ilk kez dünya geneline yayılan bir eğitim ağına sahip olmuştur.

TMV, Türkiye adına yurt dışında okul öncesinden yükseköğretime eğitimin her kademesinde örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri icra eden bir kamu vakfıdır. Eğitim faaliyetlerinde ağırlığı okul öncesi, ilk ve orta öğretime veren TMV; ayrıca üniversiteleri, yabancı üniversitelerde açtığı Türkiye Araştırmaları Merkezleri, yaygın eğitim faaliyetleri gerçekleştirilen eğitim merkezleri, öğrenci yurtları ve misafirhaneleriyle uluslararası eğitimin her aşamasında faaliyet gösteren ve Türkiye'nin uluslararası eğitimde yurt dışına açılan penceresidir.

TMV'nin Türk dış politikasındaki yeri ağırlıklı olarak kamu diplomasisi alanındadır. Kamu, kültür ve eğitim diplomasisi bağlamında TMV; yurt dışındaki örgün ve yaygın eğitim faaliyetlerinde uyguladığı müfredatlara entgre ettiği Türkçe, Türk kültürü ve medeniyeti dersleriyle öğrencilerine Türkçe öğretmekte, aynı zamanda Türk tarihini, kültürünü ve medeniyetini tanıtarak Türkiye'yi uluslararası ölçekte temsil etmektedir. TMV'nin okul öncesi, ilk, ortaöğretim kurumları ve dahi üniversitelerinden mezun olan

öğrenciler; Türkiye’yi tanıyarak, Türkçe öğrenerek ve Türk kültürü ile medeniyeti hakkında bilgi sahibi olarak hayata atılmaktadır. Bu yönüyle TMV, Türkiye’nin kamu, kültür, eğitim diplomasisinde oldukça önemli bir yere sahiptir.

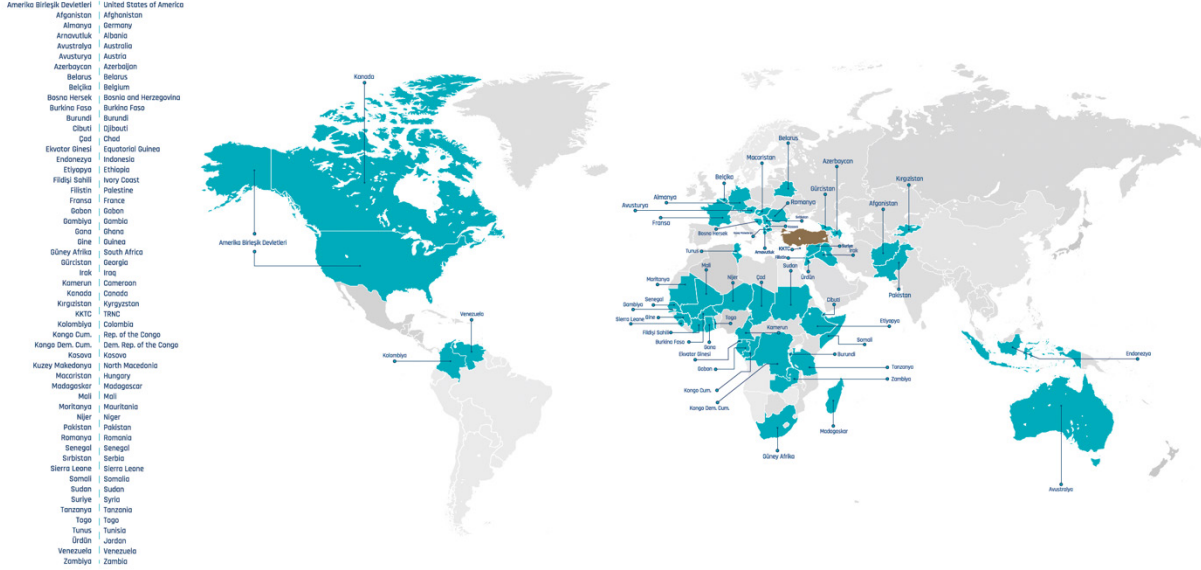
TMV, Türkiye adına yurt dışında yerel değerlere saygılı, uluslararası akademik standartları karşılayan, küresel gelişmeleri takip eden, kaliteli ve nitelikli bir eğitim faaliyeti yürütmektedir. Ayrıca TMV “Uluslararası Maarif” (International Maarif) ismiyle kendi uluslararası akreditasyon ve müfredat programını da üretmektedir. İstanbul Eğitim Zirvesi ismiyle markalaştırdığı, 2021’de başlattığı ve her sene düzenlediği uluslararası konferanslarla uluslararası eğitimdeki güncel gelişmeleri takip etmekte, Türkiye’nin uluslararası eğitim gündemi hakkındaki yaklaşımını uluslararası paydaşlarına anlatma imkânı oluşturmaktadır. Uluslararası Balkanlarda Türkçe Öğretimi ve Türkoloji Sempozyumu ismiyle 2022’de başladığı uluslararası konferansları her sene düzenleyerek Balkanlar’da Türkçe öğretimine akademik boyut kazandırmaktadır. Ayrıca Afrika, Avrupa ve Balkanlar’da düzenlediği spor festivallerinde sadece TMV Eğitim Kurumları’nı değil bölge ülkelerinin devlet ve özel okullarını da dahil ederek TMV’nin ve özellikle Türkiye’nin bölge toplumları tarafından yakından tanınmasını, Türkiye ile diğer milletlerin kardeşlik ve dostluk bağlarının güçlenmesini sağlamaktadır.

TMV, Türk dış politikasının bir parçası olarak, Türkiye’nin FETÖ/PDY’ye karşı yürüttüğü etkin mücadeleye uluslararası eğitim alanındaki çalışmalarıyla güçlü katkılar sunmaktadır. FETÖ/PDY’nin yurt dışındaki faaliyetlerini kolaylaştıran, terör örgütüne yurt dışında meşruiyet kazandıran ve Türkiye’deki sempaticanlarına motivasyon sağlayan yurt dışındaki FETÖ/PDY iltisaklı okulların kapatılması, Türkiye’nin dış politika öncelikleri arasındadır. TMV diğer ülkelerle gerçekleştirdiği diplomatik müzakerelerle yurt dışındaki FETÖ/PDY iltisaklı okulların kapatılmasını sağlamakta, ilgili ülkelerde Türkiye adına yeni eğitim kurumları açmaktadır.

TMV’nin Türk dış politikasındaki konumu ve misyonu sadece FETÖ/PDY ile mücadele bağlamında değerlendirilmemelidir. Bir yandan FETÖ/PDY ile mücadelenin uluslararası eğitim ayağını yürütürken, diğer taraftan Türkiye’nin dış politikasındaki en uzun vadeli yatırımı olan kamu diplomasisinin etkili aktörlerinden birisi haline gelmiştir. TMV, Türkiye’nin geniş küresel vizyonunun bir yansımasıdır. Türkiye’nin Asya açılımı, Afrika girişimi, Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde iş birliği ve bütünleşme girişimi, Latin Amerika’yla iş birliği siyaseti, Balkanlar hassasiyeti, Avrupa ve ABD ilişkilerine yönelik dış politikalarının tamamında etkin bir şekilde yer almaktadır.

2024 Yılı Sonunda Türkiye Maarif Vakfı'nın Faaliyette Olduğu Ülkeler

DÜNYADA TÜRKİYE MAARİF VAKFI TURKISH MAARİF FOUNDATION IN THE WORLD



6.1. Türk Dış Politikası Bağlamında Türkiye Maarif Vakfı

Türkiye Maarif Vakfı, 17 Haziran 2016'da TBMM tarafından kabul edilen 6721 sayılı kanunla kurulan, kâr amacı gütmeyen bir kamu vakfıdır. Herhangi bir kamu kurumuna bağlı, ilgili ya da ilişkili bir yapı arz etmeyen TMV, özerk yönetimli bir kurum olup; Dışişleri Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere, diğer bakanlıklar ve kamu kuruluşlarıyla yakın iş birliği içerisinde faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

TMV, Türkiye adına yurt dışında okul öncesinden yükseköğretime eğitimin her kademesinde örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri yürütmektedir. TMV aracılığıyla Türkiye ilk kez yurt dışında uluslararası topluma yönelik “uluslararası örgün eğitim” faaliyetlerine başlamıştır.

TMV, Türkiye'nin küresel vizyonunun önemli sac ayaklarından birisi olan kamu diplomasisinin (kültür ve eğitim diplomasisi yönüyle) etkili bir aktörü; Türkiye'nin eğitimde uluslararasılaşma politikasının önemli bir uygulayıcısı ve aynı zamanda yurt dışındaki FETÖ/PDY iltisaklı eğitim kurumlarının kapatılmasını ve devralınmasını sağlayarak Türkiye'nin FETÖ/PDY ile mücadelesinin aktif ve etkili bir paydaşıdır.

TMV'nin 6721 sayılı Türkiye Maarif Vakfı Kanunu'nda belirlenmiş faaliyet alanları dört ana başlıkta şu şekilde özetlenebilir:

- ★ **Yurt Dışında Örgün ve Yaygın Eğitim Faaliyetleri:** TMV, örgün eğitim için okul öncesi eğitim, ilk ve orta öğretim, yükseköğretim kurumları; yaygın eğitim alanında ise kurslar, etüt merkezleri, kültür ve eğitim merkezleri açmaktadır.

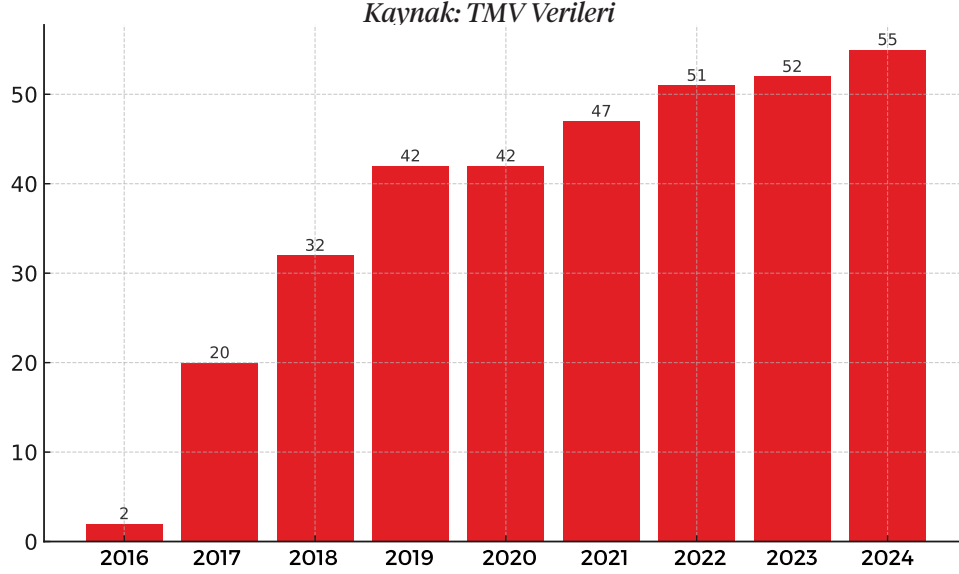


- ★ **Müfredat ve Program Geliştirme, Yayıncılık Faaliyetleri:** TMV eğitim metot ve usulleri ile müfredat geliştirmeye yönelik bilimsel araştırmalar, AR-GE çalışmaları yapmakta; eğitim programları ve içerikleri üretmekte, eğitim amaçlı bilimsel yayınlar hazırlamaktadır.



- ★ **Eğitime Destek Faaliyetleri:** TMV, yurt dışında icra ettiği eğitim faaliyetlerini kütüphaneler, laboratuvarlar, sanat ve spor tesisleri gibi tamamlayıcı birimlerle desteklemektedir.
- ★ **Burs ve Barınma Faaliyetleri:** TMV, başarılı öğrencilerine burs vermekte, öğrencilerinin ve çalışanlarının barınma ihtiyaçlarına destek olmak amacıyla yurt, pansiyon ve lojman gibi tesisler kurmaktadır.

Yıllara Göre TMV Eğitim Kurumları'nın Bulunduğu Ülke Sayısı



Grafikte de görüldüğü gibi, Türk Maarif Vakfı'nın 2016 yılından 2024 yılına kadar eğitim kurumlarının faaliyet gösterdiği ülke sayısındaki artış gösterilmektedir. 2016 yılında yalnızca 2 ülkede faaliyet gösteren TMV, 2019 yılına kadar oldukça hızlı bir genişleme süreci geçirmiş ve bu sayı 42'ye ulaşmıştır. Bu dönem, TMV'nin kuruluş sonrası güçlü bir uluslararası açılım gerçekleştirdiğini ve eğitim diplomasisi yoluyla kısa sürede çok sayıda ülkeye yayıldığını göstermektedir. Ancak 2020 yılında bu artış durmuş ve ülke sayısı sabit kalmıştır. Bu durum, küresel COVID-19 pandemisinin kurumun uluslararası genişleme çalışmalarını geçici olarak yavaşlattığını düşündürmektedir.

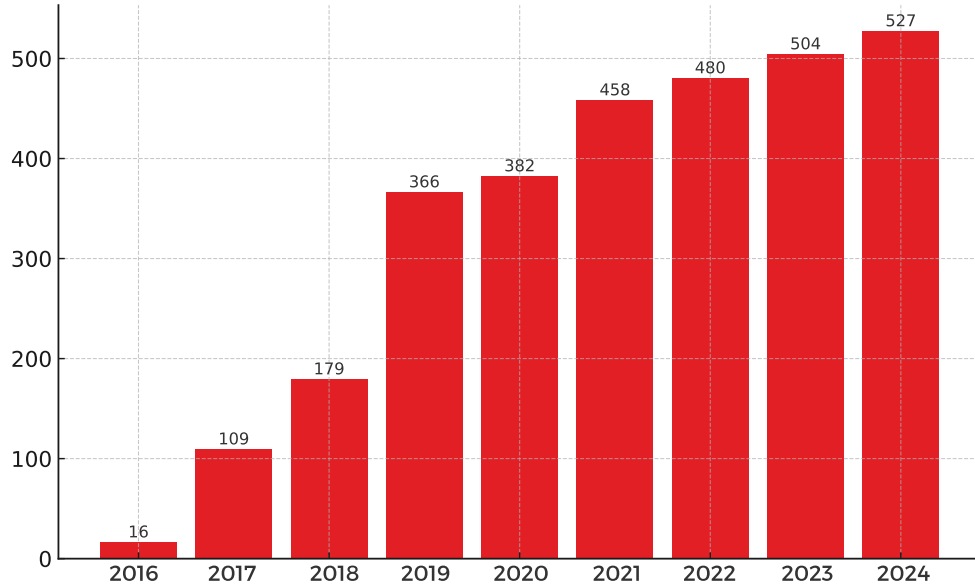
2021'den itibaren TMV'nin yeniden büyüme sürecine girdiği görülmektedir. Ancak bu dönemdeki artış, daha sınırlı ve istikrarlı bir şekilde gerçekleşmiş; 2021'de 47 ülkeye ulaşan sayı, 2024'te 55'e çıkmıştır. Bu da kurumun büyüme hızının önceki döneme göre yavaşladığını, fakat daha sürdürülebilir ve sağlam temellere dayalı bir strateji izlemeye başladığını göstermektedir. Genel olarak grafik, TMV'nin kısa sürede etkili bir küresel eğitim ağı oluşturduğunu, zamanla bu büyümeyi dengeli ve planlı bir şekilde sürdürmeye yöneldiğini ortaya koymaktadır.

6.2. Türkiye Maarif Vakfı Eğitim Kurumları

TMV, 2024 yılı sonu itibarıyla dünya genelinde 108 ülkele resmî temas sağlamış, bu ülkelerden 55'inde açmış olduğu 527 eğitim kurumunda 56 bin öğrenciye örgün ve yaygın eğitim hizmeti vermiştir. Bu eğitim kurumlarının 452'si okul öncesi, ilk ve orta öğretim (K-12) düzeyinde eğitim veren okullar, biri üniversite, 12'si Türkiye Araştırmaları Merkezi, 18'i yaygın eğitim hizmeti veren eğitim merkezleri, 44'ü ise yurt binası ve misafirhanelerden oluşmaktadır. 452 okulun 226'sı daha önce FETÖ/PDY iltisaklı olup TMV'nin ilgili ülkelerle gerçekleştirdiği diplomatik müzakereler neticesinde kapatılmış, ardından Vakıf'ın uhdesine devredilmiştir.



Yıllara Göre TMV Eğitim Kurumları'nın Sayısı



Grafikten de anlaşılacağı üzere 2016 yılında yalnızca 16 kurumla faaliyet gösteren TMV, 2019 yılına kadar çok hızlı bir artış yakalayarak bu sayıyı 366'ya çıkarmıştır. Bu hızlı yükseliş, Vakıf'ın kuruluşunun ardından geniş bir coğrafyada birçok yeni okul açarak eğitim ağını hızla yaygınlaştırdığını göstermektedir. Özellikle 2018'den 2019'a geçişte yaşanan sıçrama dikkat çekicidir. Sadece bir yılda yaklaşık 187 yeni kurum açılmıştır.

2020 yılından itibaren büyüme ivmesi daha dengeli hale gelmiştir. 2020'de kurum sayısı 382, 2021'de 458, 2022'de 480, 2023'te 504 ve 2024'te 527 olmuştur. Bu veriler, TMV'nin kuruluş sonrası hızlı yayılmanın ardından daha istikrarlı ve sürdürülebilir bir büyüme stratejisi benimsediğini ortaya koymaktadır. Bu dönemde yaşanan sınırlı artış, kurumların niteliğine, kapasite artırımına ve mevcut okulların kurumsallaşmasına odaklanıldığını göstermektedir. Bunun yanı sıra TMV'nin küresel ölçekte etkili bir eğitim ağı oluşturma sürecinde nicel büyümeden niteliksel derinleşmeye geçiş yaptığını ortaya koymaktadır.

6.2.1. Maarif Okulları

TMV'nin, ilgili ülkelerle gerçekleştirdiği uluslararası antlaşmalara dayanarak kurduğu bu okullar; ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim lisansına sahip, diplomaları hem ilgili ülkede hem de Türkiye'de geçerli olan ve bu nedenle denklik işlemine tabi tutulmayan, okul öncesi, ilk ve ortaöğretim hizmeti veren uluslararası kurumlardır. Maarif Okulları'nda ilgili ülkenin ve diğer ülkelerin vatandaşları ile yurt dışındaki Türkler eğitim görmektedir. Maarif Okulları'nda üç farklı müfredat uygulanabilmektedir. Genellikle ilgili ülkenin yerel müfredatı uygulanmakla birlikte ihtiyaç duyulması halinde Cambridge veya IB gibi uluslararası programlar da uygulanmaktadır. Ayrıca TMV, "Uluslararası Maarif" (International Maarif-IM) ismiyle kendi özgün uluslararası müfredat ve akreditasyon programını geliştirmekte ve pilot uygulamalarını yürütmektedir. Bununla birlikte, yerel ve uluslararası programlarda TMV tarafından güncellemeler, kısmi değişiklikler ve ilaveler yapılmakta; yerel ve uluslararası olduğuna bakılmaksızın bütün programlara Türkçe ile Türk Kültür ve Medeniyeti dersleri dahil edilmektedir.



6.2.2. Üniversiteler

2024 yılı sonu itibarıyla TMV'nin bir üniversitesi bulunmaktadır. Arnavutluk Tiran'da bulunan üniversitede; hukuk, sosyal bilimler, ekonomi, işletme, mühendislik ve mimarlık fakülteleri ve enstitülerinde 1000 lisans ve lisansüstü öğrenci eğitim görmektedir. Ayrıca Üniversite bünyesinde Balkan Araştırmaları Merkezi kurulmuştur.



6.2.3. Türkiye Araştırmaları Merkezi

TMV'nin ilgili ülkelerin prestijli üniversiteleriyle gerçekleştirdiği iş birliği antlaşmalarına binaen üniversite kampüslerinde açtığı merkezlerdir. Türkiye Araştırmaları Merkezleri'nde ilgili üniversitelerin lisans ve lisansüstü programlarında kredili seçmeli ders niteliğinde Türkçe, Türkiye tarihi, Türk dış politikası, Türkiye ve ilgili ülke/bölge ilişkileri gibi dersler verilmektedir.

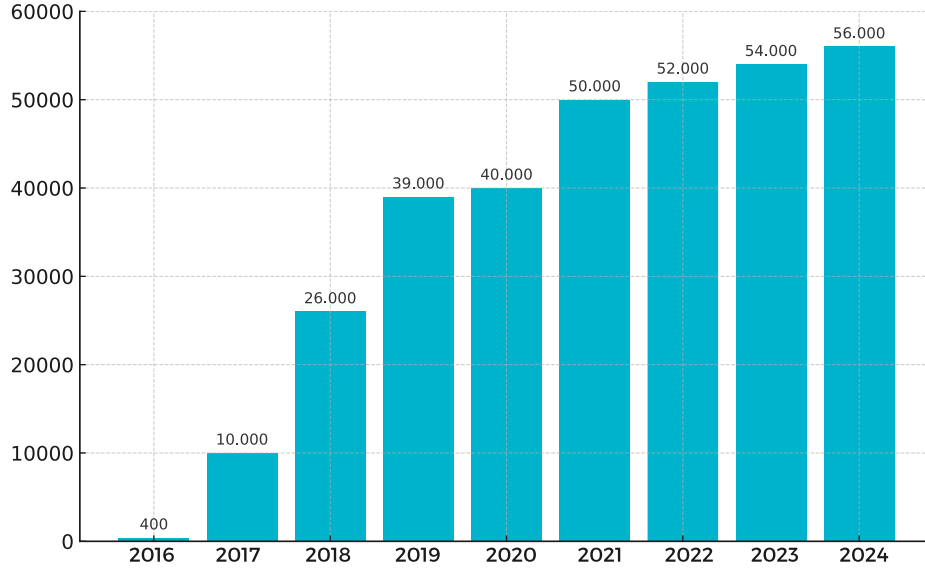
6.2.4. Eğitim Merkezleri

TMV'nin akşam okulları, hafta sonu kursları, üniversiteye hazırlık kursları, Türkçe öğretimi, kültürel etkinlikler, sanat atölyeleri gibi yaygın eğitim faaliyetleri gerçekleştirdiği merkezlerdir.

6.2.5. Yurtlar ve Misafirhaneler

TMV kendi öğrencilerinin barınma ihtiyacını gidermek amacıyla yurtlar, Türkiye'den giden araştırmacılara yönelik misafirhaneler açmaktadır.

Yıllara göre TMV Eğitim Kurumları'ndaki Öğrenci Sayısı



Kaynak: TMV Verileri

Grafikten de anlaşılacağı üzere 2016 yılında sadece 400 öğrenciyle faaliyetlerine başlayan TMV, ilk üç yılda olağanüstü bir büyüme kaydederek 2018'de öğrenci sayısını 26.000'e, 2019'da ise 39.000'e yükseltmiştir. Bu hızlı artış, TMV'nin hem uluslararası ölçekte birçok okul açtığını hem de bu kurumlara öğrenci çekme konusunda başarılı politikalar yürüttüğünü ortaya koymaktadır.

2020'den itibaren büyüme ivmesi yavaşlamış fakat istikrarlı bir artış sürmüştür. 2020'de öğrenci sayısı 40.000, 2021'de 50.000, 2022'de 52.000, 2023'te 54.000 ve 2024'te 56.000 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönem, TMV'nin nicel büyümenin ötesinde mevcut okullarda öğrenci kapasitesini artırmaya ve mevcut sistemin kurumsallaşmasına odaklandığını göstermektedir. Veriler, TMV'nin yalnızca okul açmakla kalmadığını, aynı zamanda öğrenci sayısını artırarak küresel ölçekte güçlü bir eğitim etkisi oluşturduğunu göstermektedir. Özellikle 2021 sonrası dönemde artışın daha dengeli olması; öğrenci niteliği, eğitim kalitesi ve okul kapasitelerinin optimize edildiğini göstermektedir.

6.3. Türkiye'nin Dış Politikasında Türkiye Maarif Vakfı'nın Yeri

Uluslararası sistemde yaşanan yapısal dönüşüm sürecinde Türkiye, kamu diplomasisine ağırlık vermiştir. Tarihi, kültürel ve siyasi yönden yakın coğrafyasındaki etkisini artırmak, kendisine dost bir uluslararası kamuoyu ve nesiller yetiştirmek, diğer uluslarla uzun vadeli ve samimi ilişkiler tahsis etmek gayesiyle kamu diplomasisi kurumları kurmaya başlamıştır. TMV, Türkiye'nin

devlet eliyle faaliyet gerçekleştiren kamu diplomasisi kurumları içerisinde en son yerini alan kurumu olmasına karşın, okul öncesinden yükseköğrenime kadar uluslararası öğrencilere yönelik örgün eğitim sunan ve küresel ölçekte yaygınlık gösteren ilk kurumu olmuştur. TMV ile Türk dış politikasının çok yönlülüğünü, aktifliğini ve etkisini destekleyecek şekilde Türkçeyi, Türk kültürünü ve Türk tarihini okul öncesinden yükseköğretime kadar her kademede uluslararası kamuoyuna doğru kanallardan aktaracak yüksek ölçekli bir örgün ve yaygın eğitim kurumu ihdas edilmektedir.

Türkiye Maarif Vakfı’nın kurulma sebebi, uzun vadeli bir siyasetin yansıması olarak Türkiye’nin yurt dışında örgün eğitim faaliyetlerine karar vermiş olmasıdır. Türkiye, özellikle son yirmi yılda, yaşadığı değişime ve gelişime bağlı olarak küresel eğitim alanında ve kültürel nüfuz sahasındaki konumunu pekiştirmek ve güçlendirmek gayesiyle TMV’yi kurmuştur.

TMV okullarında temelde faaliyet gösterilen ülkenin millî müfredatı esas alınarak eğitim verilmektedir. Bununla birlikte, ihtiyaç duyulması halinde Maarif Okulları’nda ilgili ülkenin Eğitim Bakanlığı’nın da onayı alınarak Uluslararası Bakalorya (IB) veya Cambridge gibi uluslararası programlar da uygulanmaktadır. Diğer taraftan TMV, AR-GE faaliyetlerine de ağırlık vermekte, “Uluslararası Maarif” (International Maarif-IM) ismiyle kendi özgün uluslararası müfredatını ve akreditasyon programını da oluşturmaktadır. Dolayısıyla TMV Eğitim Kurumları’nda yerel, uluslararası ve Uluslararası Maarif Müfredatları uygulanabilmektedir. Her üç müfredatta da Türkçe seçmeli ders olarak okutulmakta, ortaokul seviyesinde Türk Kültürü ve Medeniyeti dersi verilmektedir. Ayrıca TMV Eğitim Kurumları’ndaki sosyal faaliyetlerde öğrencilerin Türkçe ve Türk kültürüyle daha fazla alakadar olması sağlanmaktadır. Böylece okul öncesinden yükseköğretime her kademede öğrenciler uluslararası geçerliliği olan bir eğitim görmekte, eş zamanlı olarak Türkçe öğrenmekte ve Türkiye’yi tanımaktadır.

TMV ile Türkiye, sadece kamu diplomasisi, eğitim diplomasisi ve kültürel diplomasi alanlarında faaliyetler yürütmekle kalmayıp, bir taraftan da Yurtdışı Fransız Eğitim Ajansı (AEFE), Almanya Yurtdışı Okul Merkezi (ZfA), İngiliz Denizaşırı Okulları (BSO), Çin Konfüçyüs Enstitüleri ve Okulları gibi küresel ölçekte yaygın, devlet/hükümet kontrollü uluslararası eğitim kurumlarıyla ve ağlarıyla da uluslararası eğitim alanında rekabet halindedir. 2024 yılı sonu itibarıyla TMV, dünya genelinde yaygın devlet destekli uluslararası eğitim kurumları arasında en yaygın beşinci uluslararası eğitim merkezi haline gelmiştir.

Son olarak TMV, Türkiye’nin FETÖ/PDY ile yurt dışında ve uluslararası eğitim alanındaki mücadelesinin ana aktörü haline gelmiş ve yurt dışındaki FETÖ/PDY bağlantılı eğitim kurumlarının kapatılması ve devralınması için diplomatik girişimler geliştirmeye devam etmektedir. 2024 yılı sonu itibarıyla ABD ve Batı Avrupa dışındaki ülkelerdeki FETÖ/PDY bağlantılı okulların

3/4'ü TMV'nin girişimleri neticesinde ya kapatılmış ya TMV'ye devredilmiş ya da ilgili ülkeler tarafından kendi eğitim sistemlerine dahil edilmek suretiyle kamulaştırılmışlardır.

FETÖ/PDY iltisaklılar da dahil olmak üzere kamulaştırılan TMV'nin Eğitim Kurumları, Türk dış politikasına uygun olarak Kuzey ve Güney Amerika'da, Avrupa'da, Afrika'da, Balkanlar'da, Asya ve Pasifik'te bulunmaktadır.



6.3.1. Türkiye Maarif Vakfı Tarafından Gerçekleştirilen ve Türkiye'nin Kamu Diplomasine Katkı Sunan Faaliyetler

TMV'nin ana faaliyet alanı, okul öncesinden yükseköğretime her kademedeki uluslararası öğrencilere örgün eğitim hizmeti vermektir. Bu eğitim faaliyetinde TMV, bir taraftan nitelikli eğitimle öğrencilerin önce kendi ülkelerinde ardından uluslararası alanda akademik başarı elde etmesini sağlarken, diğer taraftan eğitim sürecinde öğrendikleri Türkçe, Türk tarihi, Türk kültürü ve medeniyeti dersleriyle Türkiye'yle aralarında bağ kurulmasını da sağlamaktadır. Henüz okul öncesi çağlarda Türkçeyle tanışan ve liseden en az B2 düzeyinde Türkçe okuma-yazma-konuşma becerisiyle Maarif Okulları'ndan mezun olan öğrenciler, Türkiye'nin yurt dışındaki gönül elçileri olmaktadır. Türkiye'yi yakından ve doğru kaynaklardan tanıyan ve öğrenen Maarif Vakfı öğrencileri, Türkiye'nin yurt dışındaki temsilcileri, ticaret ortakları, diplomatik meslektaşları olmaya aday bireyler olarak TMV Eğitim Kurumları'ndan mezun olmaktadır. Bu da Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerine katkı sunmaktadır.

TMV'nin Türkiye'nin kamu diplomasisine katkısı sadece örgün ve yaygın eğitimle sınırlı değildir. TMV uluslararası konferans, çalıştay, panel, spor oyunları ve yayınlarıyla da Türkiye'nin uluslararası arenadaki görünürlüğüne katkı sunmakta, Türkiye adına uluslararası eğitim, sürdürülebilir kalkınma, dostluk ve iyi niyet, diplomatik ilişkilerde mütakabiliyet gibi alanlarda önemli faaliyetler gerçekleştirmektedir.

6.3.2. İstanbul Eğitim Zirvesi

TMV, uluslararası eğitimdeki tecrübesini artırmak ve paylaşmak, uluslararası eğitimin güncel meselelerini tartışmak, uluslararası eğitim alanındaki tartışmalarda Türkiye'nin yaklaşımını yurt dışındaki partnerlere aktarmak, Türkiye'deki akademisyenlerle uluslararası muhatapları bir araya getirmek amacıyla İstanbul Eğitim Zirvesi ismiyle gelenekselleşen uluslararası konferanslar düzenlemektedir. İlki 2021 yılında düzenlenen Zirve her yıl düzenli olarak gerçekleştirilmiş, 2024'e kadar 4 adet İstanbul Eğitim Zirvesi düzenlenmiştir. Her Zirve'de Cumhurbaşkanımızın, Milli Eğitim Bakanımızın ve TMV Başkanının yer aldığı açış konuşmaları, farklı ülkelerin eğitimden (eğitim, yükseköğretim, bilim, spor, gençlik) sorumlu Bakanlarının yer aldığı üst düzey oturumlar, akademisyenlerin ve uzmanların katıldığı paneller, TMV Eğitim Kurumları'nda görev yapan öğretmenlerin ve yöneticilerin yer aldığı paneller gerçekleştirilmiştir. 2021-2024 yılları arasında gerçekleşen 4 farklı İstanbul Eğitim Zirvesi'nde 15 farklı ülkenin (Arnavutluk, Bosna Hersek, Demokratik Kongo, Gambiya, Kamerun, Kanada, Katar, Kırgızistan, Kuzey Makedonya, Malavi, Malezya, Mali, Nijer, Özbekistan, Zambiya) eğitim, yükseköğretim, bilim, gençlik ve spor bakanları üst düzey oturumlara katılmıştır. Türkiye'den 31 ve yurt dışından 73 akademisyen ve uzman ise panelist olarak söz konusu zirvelere katılım sağlamıştır.

2021-2024 yıllarında gerçekleştirilen İstanbul Eğitim Zirveleri (İEZ) ve ana temaları:

- ★ Birinci İEZ (25-26 Kasım 2021, Çevrimiçi): Eğitimde yeni eğilimler ve dönüşüm
- ★ İkinci İEZ (4-5 Kasım 2022, İstanbul): Okulun geleceği: Pandemi sonrası eğitimin ihtiyaçları
- ★ Üçüncü İEZ (17-18 Kasım 2023, İstanbul): Eğitimde değişimi yönetmek
- ★ Dördüncü İEZ (6-7 Aralık 2024, Çevrimiçi): Sürdürülebilir bir gelecekte adil ve eşitlikçi bir toplum için eğitim

6.3.3. Uluslararası Balkanlarda Türkçe Öğretimi ve Türkoloji Sempozyumu

TMV, Türkiye'yle Balkanlar arasındaki tarihi ve kültürel bağlara ışık tutmak ve dostane ilişkileri geliştirmek amacıyla iki coğrafyanın birleştirici unsurlarından birisi olan Türkçe üzerine uluslararası sempozyumlar düzenlemektedir. İlk 2022'de gerçekleştirilen uluslararası sempozyumlara 2023 ve 2024 yıllarında da devam edilmiştir. Gelenekselleşen ve 2024 sonuna kadar üç kez düzenlenen Uluslararası Balkanlarda Türkçe Öğretimi ve Türkoloji Sempozyumlarına toplam 150 Türk ve yabancı akademisyen ve uzman panelist katılım sağlamıştır.

2022-2024 yıllarında gerçekleştirilen Uluslararası Balkanlarda Türkçe Öğretimi ve Türkoloji Sempozyumları:

- ★ Birinci Sempozyum (7-9 Kasım 2022, Arnavutluk)
- ★ İkinci Sempozyum (13-15 Aralık 2023, İstanbul)
- ★ Üçüncü Sempozyum (13-15 Kasım 2024, Bosna-Hersek)



6.3.4. Maarif Ajansı ve Uluslararası Eğitim Fuarları

TMV, kendi eğitim kurumlarında lise düzeyindeki öğrencilerine yükseköğretim tercihleri esnasında rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermek, onlara Türkiye'deki yükseköğretim imkanlarını anlatmak, Türkiye'deki üniversiteleri tanıtmak amacıyla 2018 yılında Maarif Ajansı'nı kurmuştur. Maarif Ajansı, Türkiye'nin yükseköğretimde uluslararasılaşmak stratejisi çerçevesinde yurt dışında uluslararası eğitim fuarları düzenlemektedir. 2018-2024 yılları arasında 13 ülkede düzenlenen 23 uluslararası eğitim fuarına 75 bin öğrenci katılım sağlamıştır. Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) da destekleriyle Maarif Ajansı tarafından düzenlenen her bir uluslararası eğitim fuarına Türkiye'den ortalama 15 devlet ve vakıf üniversitesi katılmış, üniversitelerini tanıtmış ve uluslararası öğrencilerle irtibat kurmuştur.

TMV Eğitim Kurumları'nın liselerinden 2024 yılı sonuna kadar 17 bin öğrenci mezun olmuştur. Maarif Ajansı'nın da katkılarıyla bu mezun öğrencilerin 3100'ü lisans eğitimlerine Türkiye'deki üniversitelerde devam etmektedir.

2018-2024 yılları arasında uluslararası eğitim fuarlarının gerçekleştirildiği ülkeler:

- ★ 2018: Sudan
- ★ 2019: Arnavutluk, Irak, Mali, Sudan, Tunus
- ★ 2020: Pakistan (Koronavirüs nedeniyle 2020 ve 2021 eğitim fuarları iptal edilmiştir)
- ★ 2022: Almanya, Fransa, Kenya, Kırgızistan
- ★ 2023: Etiyopya, Fas, Kenya, Kırgızistan, Mali, Tanzanya
- ★ 2024: Fas, Kenya, Kırgızistan, Pakistan, Tanzanya, Tunus

6.3.5. Spor Oyunları

TMV Eğitim Kurumları'nda öğrencilerin akademik başarısına verilen önem kadar ders dışı aktivitelere de önem verilmektedir. Gerek öğrencilerin sıhhatli yaşamları gerekse sosyal ve fiziki gelişimlerinin ilerlemesi amacıyla beden eğitimi ve spor aktiviteleri TMV Eğitim Kurumları'nda eğitim faaliyetlerinin mütemmim cüzü haline gelmiştir. Maarif öğrencilerinin beden eğitimi ve spor aktivitelerindeki başarılarını perçinlemek, uluslararası deneyim kazanmalarını sağlamak, kendi ve diğer ülkelerdeki farklı okullardan yaşatlarıyla sosyalleşmelerini sağlamak amacıyla TMV Spor Oyunları düzenlenmektedir.

12-15 Mart 2023'te Mali'de düzenlenen Birinci Afrika Maarif Spor Oyunları'na Mali ve komşu dokuz ülkeden 1500 sporcu katılmıştır. TMV okulları dahil on ülkeden 32 devlet ve özel okulunun katıldığı Spor Oyunları, TMV'nin Batı Afrika'daki etkinliğini artırdığı gibi Türkiye'nin kıta içerisindeki görünürlüğüne de katkı sağlamıştır. Ülkelerin eğitim ve spor bakanlarının da katıldığı Spor Oyunları'nın her iki yılda bir yapılması kararlaştırılmıştır.

6.4. Sonuç

Türkiye Maarif Vakfı, yurt dışındaki eğitim faaliyetleriyle Türkçe konuşma-yazma-okuma-anlama becerileri gelişmiş; Türkiye'nin tarihi, kültürü ve medeniyeti, Türkiye ile kendi ülkesinin ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmuş; kısaca Türkiye'yi tanıyan, Türkiye'ye sempati duyan, Türkiye'nin yurt dışındaki faaliyetlerinde irtibat kişisi olmaya namzet ve kendi ülkelerinde yarının karar vericileri olacak genç nesiller yetiştirmektedir. Okul öncesinden yükseköğretime kadar süren bu eğitim süreci neticesinde Türkiye, 2024 yılı sonu itibarıyla 55 ülkede, ilerleyen zamanlarda ise tüm dünya genelinde açılacak olan TMV Eğitim Kurumları vasıtasıyla kamu diplomasinin en önemli adımını atmış bulunmaktadır. Türkiye, TMV aracılığıyla dost ve kardeş ülkelerle birlikte dezavantajlı toplumların da nitelikli insan sermayesi geliştirmelerine katkı sunmakta, BM'nin sürdürülebilir kalkınma hedefleri bağlamında "nitelikli eğitim" faaliyetleriyle eğitime erişim imkanlarını kolaylaştırmakta, ülkelerin kalkınma politikalarına önemli destek sunmaktadır. İnsana yapılan yatırımın uzun ve stratejik kazanımlarını kültür ve eğitim diplomasisi aygıtlarıyla elde edecek olan Türkiye'nin dış politikasında TMV; TİKA, YEE ve YTB ile birlikte çok önemli bir yere sahip olmaktadır.

TMV, Türkiye'nin yurt dışındaki görünürlüğünü daha da artırmak amacıyla örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri dışında "İstanbul Eğitim Zirvesi" ve "Uluslararası Balkanlarda Türkçe Öğretimi ve Türkoloji Sempozyumu" gibi uluslararası akademisyenlerin, uzmanların ve yabancı devlet erkanının da yakından takip ettiği gelenekselleşmiş faaliyetler de gerçekleştirmektedir. Ayrıca Afrika'da ve Balkanlar'da gerçekleştirdiği spor oyunlarıyla bölge halklarının da saygısını, sempatisini ve beğenisini kazanan TMV, Türkiye'nin bu coğrafyalardaki diplomatik girişimlerinin yaygınlaşmasına, toplumlar tarafından benimsenmesine önemli katkılar sunmaktadır. Maarif Ajansı ise YÖK'le yakın iş birliği içerisinde Türkiye'deki yükseköğretimi ve üniversiteleri yurt dışında tanıtan, TMV'nin önemli girişimleri arasında yer almaktadır.

TMV yurt dışındaki eğitim faaliyetleriyle Türkiye'nin FETÖ/PDY ile mücadelesine önemli katkı sunmakta, yurt dışındaki FETÖ/PDY iltisaklı okulların kapatılmasında önemli rol oynamaktadır. TMV'nin faaliyete başladığı Haziran 2016'dan itibaren yurt dışında FETÖ/PDY iltisaklı okulların büyük oranda kapandığı görülmektedir.

TMV, Türkiye'nin küresel ölçekte etkili vizyonuna, aktif ve insani diplomasisine katkı sunacak şekilde Türkiye adına yurt dışında okul öncesinden yükseköğretime kadar örgün ve yaygın eğitim faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bu yönüyle TMV, Türkiye'nin en önemli yumuşak güç unsurlarından birisi konumundadır.

“Yunus Emre Enstitüsü, ülkemizin kültürünü
tüm dünyaya tanıtmak için kuruldu”

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan
*Zagreb Yunus Emre Türk Kültür
Merkezi'nin Açılış Töreni*
27 Nisan 2016



7. Bölüm

Yunus Emre Enstitüsü

21. yüzyılda dış politikasında önemli bir dönüşüm yaşayan Türkiye, geleneksel yaklaşımların dışına çıkarak aktif ve çok yönlü bir dış politika refleksi geliştirmiştir. Bu süreçte, uluslararası ilişkiler literatüründe kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi kavramları giderek daha fazla önem kazanmıştır. Türk dış politikasında yaşanan bu güncellemeler ve yumuşak güç bağlamında yürütülen diplomatik faaliyetler, özellikle dil ve kültür gibi unsurların öne çıkmasını sağlamış ve Türk dış politikasında kültürel diplomasi bir dış politika aracı olarak etkin bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. 2000'li yıllarda Türk dış politikasında yaşanan bu dönüşüm ile kültürel diplomasi araçları yumuşak güç stratejisinin bir parçası olarak kurumsallaşmaya başlamış ve uygulamada önemli bir araç haline gelmiştir. Bu bağlamda Yunus Emre Enstitüsü (YEE), Türkiye'deki kültürel diplomasi projelerinin en önemli uygulayıcılarından biri olmuştur.

Yunus Emre Enstitüsü, Yunus Emre Vakfına bağlı bir kültür ve eğitim kuruluşu olarak faaliyetlerine başlamıştır. Yunus Emre Vakfı; Türkiye'yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, Türkiye'nin diğer ülkeler ile dostluğunu geliştirmek, kültürel alışverişini artırmak, bununla ilgili yurt içi ve yurt dışındaki bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak, Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek amacıyla vakfın kurulmasına ilişkin usul ve esasları belirleyen 5653 sayılı Kanun ile 2007 yılında kurulmuş ve Yunus Emre Enstitüsü'nün kurumsal çerçevesinin temelini oluşturmuştur. Yunus Emre Enstitüsü, Yunus Emre Vakfının bağlı bir kuruluş olarak ilgili kanunun amaçlarını yerine getirmek üzere yurt dışında bulunan Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri marifetiyle faaliyetlerini yürütmektedir. 2007'de yasal altyapısını oluşturan Enstitü'nün, kurumsal yapısı kısa sürede belirgin bir biçimde şekillenmiş, 2009 yılında İlk Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'ni Saraybosna'da açarak kültürel diplomasi faaliyetlerine başlamıştır. Zamanla hızla büyüme gösteren Enstitü'nün hâlihazırda 68 ülkede 92 temsilciliği bulunmaktadır. Enstitü, Türkiye'nin kültürel diplomasi vizyonunu kurumsal düzeyde temsil eden stratejik hedefler doğrultusunda yapılanmaya başlamıştır.

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin uluslararası alanda bilinirliğini, güvenilirliğini ve itibarını artırmak misyonuyla hareket ederken dünyanın her yerinde Türkiye ile bağ kuran ve Türkiye'ye dost insan sayısını artırarak kültürel etkileşime ivme kazandırmayı hedeflemektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, adını Anadolu'da Türkçe'nin yerleşmesinde büyük rol oynayan mutasavvıf, halk şairi ve düşünürü Yunus Emre'den almıştır. Enstitü, Yunus Emre'nin eserlerinde yer alan insanlık, sevgi, barış, birlik gibi evrensel değerlerden ilham alarak bu değerlere dayanan felsefesini çalışmalarının odağına koymaktadır. Türk kültürünü, dilini uluslararası alanda tanıtmayı amaçlayan bir kurum olarak kültürel diplomasiye dayalı, insan odaklı, barışçıl bir yaklaşım sergilemektedir. Yunus Emre Enstitüsü, kültür ve sanat ekseninde düzenlenen etkinlikler marifetiyle Türkiye'nin diğer ülkeler ile

kültürel etkileşimini artırmak ve uluslararası alanda olumlu bir Türkiye imajı oluşturulmasına katkı sağlamak amacıyla çalışmalar yürütmektedir. Türkiye'nin tarihi, kültürel ve coğrafi mirasını dış politika lehine kullanmada önemli bir rol üstlenen Enstitü, küresel ölçekte geniş bir ağa kavuşmuştur.

Enstitü, kültürel diplomasi aracı olmanın yanı sıra diaspora diplomasisine de katkı sunmaktadır. Türk diasporasının bulunduğu ülkelerde açılan kültür merkezleri aracılığıyla bir yandan Türkiye ile diaspora arasındaki bağların güçlenmesi sağlanmakta, diğer yandan diasporanın yaşadığı ülkelerle bir köprü kurmayı sağlayarak Türkiye'nin kültürel nüfuz alanlarını genişletmektedir. Kültür merkezleri ile kültürel diplomasi etkinliğini artıran Enstitü, her yıl yüzlerce faaliyeti hayata geçirmekte ve birçok büyük ölçekli proje yürütmektedir. Bu kapsamda Afrika'da düzenlenen sergilerden Balkanlar'daki geleneksel Türk sanatları kurslarına; Avrupa'da ki film gösterimlerinden Asya'daki Türk mutfakları etkinliklerine uzanan geniş bir yelpazede, dünyanın farklı coğrafyalarında Türkiye ve Türk kültürü tanıtılmaktadır. Bu büyük ölçekli projelerin ve diğer tüm faaliyetlerin temeli; Enstitü'nün kültürel diplomasi çerçevesinde diğer ülke ve toplumlarla dostluklar kurmak, mevcut ilişkileri geliştirmek ve kültürel bağları güçlendirmektir. Zamanla kültürel faaliyetlerini çeşitlendiren Enstitü, kültürel sempati oluşturan sürdürülebilir bir ilişki ağı oluşmasına zemin hazırlayan kültürel diplomasi faaliyetleri ile uzun vadeli diplomatik kazanımlar hedeflemektedir. Bu doğrultuda, uluslararası alanda kültürel faaliyetler yürüten ve bu yönüyle esasen Türkiye'nin kamu diplomasisi ve kültürel diplomasisine katkı sunan diğer birçok kurumla, uluslararası ağı sayesinde geniş çapta ve yüksek bir çarpan etkisine sahip iş birlikleri yürütmektedir. Enstitü, düzenlediği kültürel etkinlikler, dil kursları, Türkoloji programları, akademik iş birlikleri gibi çok boyutlu faaliyetler vasıtasıyla diplomatik bağların toplumsal temelde güçlenmesini sağlamaktadır. Kurumsal gelişim süreci içinde bireyler ve kurumlar düzeyinde kültürel teması tesis eden çalışmaları ile klasik kamu diplomasi araçlarının önüne geçerek kültüre dayalı bir dış politika inşa eden stratejik bir aktöre dönüşmüştür.



Emine Erdoğan Hanımefendi'nin, Nijerya'da Abuja Yunus Emre Kültür Merkezinin açılış toplantısındaki hitapları, 2021.

7.1. Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri ve Uluslararası Ağı

Yunus Emre Enstitüsü, 2009 yılında ilk olarak Saraybosna'da açılan ilk Yunus Emre Türk Kültür Merkezi ile yurt dışında kültürel etkileşim faaliyetlerine başlamış, kurumsal altyapısını kısa sürede yapılandırarak etkinliğini artırmıştır. 2024 yılında 68 ülkede 92 temsilcilik ile faaliyetlerini sürdüren Yunus Emre Enstitüsü; her yıl genişleyen etki alanı ve artan merkez sayısı ile G7 ülkelerinin tamamında, G20 ülkelerinin 16'sında, Avrupa Birliği ülkelerinin 13'ünde faaliyetlerini sürdürmektedir. Yurt dışında kurduğu kültür merkezleriyle çok yönlü bir kültürel temsil mekanizmasına dönüşerek küresel ölçekte kurumsallaşmıştır. Bu yapılanma, Türkiye'nin yumuşak güç kullanımını dünyada etkili kılma çabasını ve kamu diplomasisi vizyonunu yansıtmaktadır.



Emine Erdoğan Hanımefendi'nin Cakarta Yunus Emre Enstitüsünü ziyareti, 2025.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri'nin bölgelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

Asya-Pasifik

Ülke	Yetkm
Brunei	Bandar Seri Begavan
Çin	Pekin
Endonezya	Cakarta
Endonezya	Cakarta (Syarif Hidayatullah Üniversitesi)
Güney Kore	Seul
Hindistan	Haydarabad
Hindistan	Yeni Delhi
Japonya	Tokyo
Kamboçya	Pnom Pen
Malezya	Kuala Lumpur
Pakistan	Karaçi
Pakistan	Lahor
Pakistan	İslamabad
Tayland	Bangkok
Tayland	Pattani
10	15



Balkanlar ve Doğu Avrupa

Ülke	Yetkm
Arnavutluk	İşkodra
Arnavutluk	Tiran
Bosna Hersek	Foynitsa
Bosna Hersek	Mostar
Bosna Hersek	Saraybosna
Karadağ	Podgoritsa
KKTC	Lefkoşa
Kosova	Prizren
Kosova	Priştine
Kosova	İpek
Kuzey Makedonya	Üsküp
Litvanya	Vilnius
Moldova	Komrat
Romanya	Bükreş
Romanya	Köstence
Rusya	Moskova
Sırbistan	Belgrad
Ukrayna	Kyiv
12	18



Batı Avrupa

Ülke	Yetkm
Almanya	Köln
Almanya	Frankfurt
Almanya	Berlin
Avusturya	Viyana
Belçika	Brüksel
Fransa	Paris
Hırvatistan	Zagreb
Hollanda	Amsterdam
İngiltere	Londra
İrlanda	Dublin
İspanya	Madrid
İtalya	Roma
Macaristan	Budapeşte
Polonya	Varşova
12	14



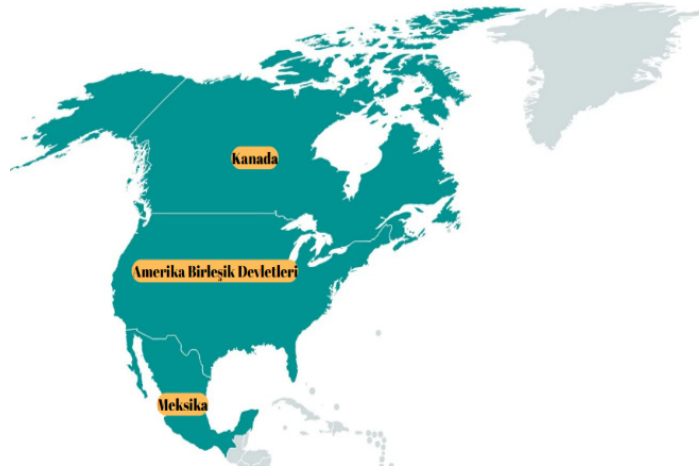
Güney Amerika

Ülke	Yetkm
Arjantin	Buenos Aires
Venezuela	Karakas
2	2



Kuzey Amerika

Ülke	Yetkm
ABD	Vaşington D.C.
Kanada	Toronto
Meksika	Meksika
3	3



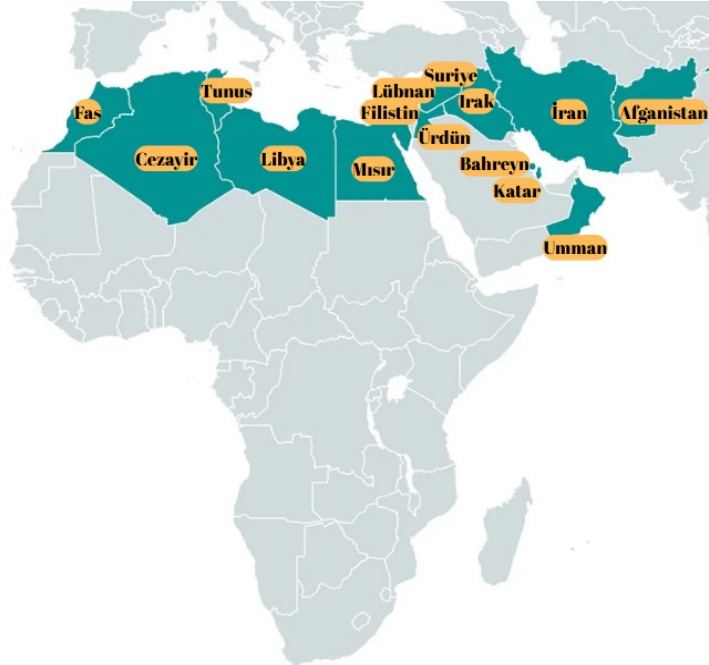
Orta Asya ve Kafkasya

Ülke	Yetkili
Azerbaycan	Bakü
Gürcistan	Tiflis
Kazakistan	Astana
Kırgızistan	Bişkek
4	4



Orta Doğu ve Kuzey Afrika

Ülke	Yetkm
Afganistan	Şibirgan
Afganistan	Kabil
Afganistan	Kabil (Rabbani Üniversitesi)
Afganistan	Mezar-ı Şerif
Bahreyn	Manama
Cezayir	Cezayir
Fas	Rabat
Filistin	Kudüs
Filistin	Ramallah
Irak	Bağdat
Irak	Musul
İran	Tahran
Katar	Doha
Libya	Misurata
Lübnan	Beyrut
Mısır	Kahire
Suriye	Afrin
Suriye	Azez
Suriye	Cerablus
Suriye	El Bab
Tunus	Tunus
Umman	Muskat
Ürdün	Amman
15	23



Sahra Altı Afrika

Ülke	Yetkm
Burundi	Bujumbura
Gambiya	Banjul
Güney Afrika	Johannesburg
Nijerya	Abuja
Ruanda	Kigali
Senegal	Dakar
Somali	Mogadişu
Somali	Mogadişu (Somali Türk Görev Kuvveti Komutanlığı)
Sudan	Hartum
Sudan	Nyala
Tanzanya	Zanzibar
Uganda	Kampala
10	12



7.2. Yunus Emre Enstitüsünün İş Birlikleri

Yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen iş birlikleri çerçevesinde geniş bir ağı bulunan Yunus Emre Enstitüsü, dünya genelinde devlet aktörleri ve devlet dışı aktörler ile çarpan etkisi yüksek büyük ölçekli çalışmaları hayata geçirmektedir. Enstitü'nün Türkiye'nin kültürel diplomasi politikaları bağlamında çok taraflı ilişkiler tesis etmesi, Türkiye'nin yumuşak gücünü sürdürülebilir kılmasında önemli bir işlevi yerine getirmektedir.

7.2.1. İş Birliği Protokolleri

Yunus Emre Enstitüsü, yurt içinde ve yurt dışında bulunan muteber kurum ve kuruluşlar ile iş birlikleri tesis ederek karşılıklı anlayışın geliştirilmesine ve büyük ölçekli çalışmaların hayata geçirilmesine zemin oluşturmaktadır. İş birliklerinin yasal çerçevesini çizen protokoller, kültürel diplomasinin sistemli işlemesine olanak tanımakta ve Enstitü'nün kurumsallaşmasına katkı sunmaktadır.

Yıllara göre akdedilen iş birliği protokolü sayısı aşağıda yer almaktadır:

	Yıllara Göre İmzalanan İş Birliği Protokolü Sayısı													
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Protokol Sayısı	15	40	14	17	36	33	32	20	30	27	21	46	30	47

7.2.2. Türkoloji Alanındaki Protokoller

Yunus Emre Enstitüsü, Türkçenin uluslararası alandaki konumunun tahkim edilmesi, yaygınlaştırılması ve uluslararası standartlarda öğretilmesi amacıyla akademik çalışmalara destek sağlamakta; yurt dışında bulunan Türkoloji bölümlerini desteklemektedir.

Türkoloji alanında imzalanan protokol sayısı aşağıdaki gibidir:

	Yıllara Göre Ülke ve Türkoloji Protokolü Sayısı												
	2011- 2012	2012- 2013	2013- 2014	2014- 2015	2015- 2016	2016- 2017	2017- 2018	2018- 2019	2019- 2020	2020- 2021	2021- 2022	2022- 2023	2023- 2024
Protokol Sayısı	45	52	61	68	83	104	110	113	116	119	123	123	44
Ülke Sayısı	34	35	39	40	45	50	54	55	56	57	59	59	22

7.3. Kültür Temelli Diplomasi Uygulamaları

Yunus Emre Enstitüsü; Türkiye'yi, kültürel mirasını, Türk dilini, kültürünü ve sanatını tanıtmak, kültürel diplomasi bağlamında Türkiye'nin dostane ilişkilerini geliştirmek ve diğer ülkeler ile kültürel alışverişini artırmak amacıyla her yıl yüzlerce kültür ve sanat etkinliği gerçekleştirmektedir.

Bu kapsamda gastronomiden geleneksel sanatlara, müzikten sinemaya uzanan geniş bir yelpazede yüzlerce faaliyet gerçekleştirilmektedir. Münferit faaliyetlerin yanı sıra uzun soluklu ve büyük ölçekli projeler de hayata geçirilmektedir. Bu kapsamda yapılan çeşitli kültürel ve sanatsal etkinliklerle Türkiye'nin kültürü, sanatı ve medeniyet anlayışının uluslararası alanda tanıtımına katkı sağlanmaktadır.

7.3.1. Kültürel Projelerden Örnekler

Balkanlar'da "Anadolu'dan Esintiler Türk Caz Musikisi" Konserleri

Yunus Emre Enstitüsü tarafından Aralık 2024 tarihinde Arnavutluk, Bosna Hersek, Sırbistan, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Kosova'daki 10 farklı şehirde Anadolu'dan Esintiler Türk Caz Musikisi Konserleri düzenlenmiştir. Konserlerde Âşık Veysel'den Nesimi'ye, Neşet Ertaş'tan Tatyos Efendi'ye kadar birbirinden değerli sanatçıların eserleri müzikseverlerin beğenisine sunulmuştur. Enstitü, bu çalışmalarıyla klasik tanıtım faaliyetlerinin ötesine geçerek kültür alışverişini teşvik eden, ülkeleri ortak bir kültürel zeminde buluşturan kültürel açılımlar yaratmayı mümkün kılmaktadır.

Tokyo'da Türkiye Festivali

Enstitü, Türkiye'nin kültürel görünürlüğünü artırmaya yönelik etkinlikler kapsamında 09.06.2024 tarihinde Tokyo'da Türkiye Festivali düzenlenmiştir. Türkiye ile Japonya arasındaki diplomatik ilişkilerin tesisinin 100. yılı dolayısıyla düzenlenen etkinlikte, Türk mutfağının zenginliği ile Türkiye'nin farklı yörelerine ait halk oyunları, Japonya'da tanınmış sanatçılar tarafından sahnelenmiştir. Etkinlik, kültürlerarası etkileşimi teşvik eden yumuşak güç stratejilerinin somut örneğidir.



Kuala Lumpur'da Türk Tasavvuf Müziği Konseri ve Sema Gösterisi

Yunus Emre Enstitüsü, 2024 yılı faaliyetleri çerçevesinde T.C. Kuala Lumpur Büyükelçiliği ve Konya Büyükşehir Belediyesi iş birliğiyle Mevlânâ'nın vuslatının 750. yılı ve Türkiye-Malezya arasındaki diplomatik ilişkilerin tesis edilmesinin 60. yıl dönümü dolayısıyla "Türk Tasavvuf Müziği Konseri ve Sema Gösterisi" düzenlemiştir. Türk-İslam düşüncesinin evrensel değerlerini içeren Türk tasavvuf müziği, konser ve sema gösterisiyle Türkiye'nin kültürel zenginliğini yansıtmıştır.



Londra Westminster Sarayı'nda Film Gösterimi

Yunus Emre Enstitüsü, 21 Haziran 2023 tarihinde Westminster Sarayı'nda "Buğday Tanesi" filminin gösterimini gerçekleştirmiştir. Etkinlik tanınmış Birleşik Krallık parlamenterlerinin yanı sıra çeşitli kültürel kuruluşların temsilcileri, gazeteciler ve akademisyenler gibi seçkin bir grubun buluşmasına öncülük etmiştir.



NBA'de “Türk Kültür Mirası Gecesi” Etkinliği

Yunus Emre Enstitüsü, 28 Ocak 2023 tarihinde Cedi Osman'ın Cleveland Cavaliers forması giydiği maçta Türk mutfağından geleneksel Türk halk danslarına kadar Türkiye'nin birçok kültürel değerini küresel ölçekte geniş bir izleyici kitlesine sahip olan NBA sahnesine taşımıştır.



Belgrad'da “Asırlık Tariflerle Türk Mutfağı” Kitap Tanıtımı

Cumhurbaşkanımızın Refikaları Emine Erdoğan Hanımefendi'nin ve Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vucic'in eşi Tamara Vucic'in teşrifleriyle 07.09.2022 tarihinde *Asırlık Tariflerle Türk Mutfağı* kitabının Sırpça tercümesinin tanıtım etkinliği gerçekleştirilmiştir. Etkinlikte, esere katkı veren şeflerden Sinem Özler tarafından hazırlanan yemekler katılımcılara ikram edilmiştir. Etkinlik, kültürel etkileşim zemininin yaratılması ve kültürel diplomasi'nin önemli bir ayağı olan gastrodiplomasi çerçevesinde icra edilmiştir.



Emine Erdoğan Hanımefendi'nin Asırlık Tariflerle Türk Mutfağı kitabının Sırpça tercümesinin tanıtım etkinliğindeki hitapları, 2022.

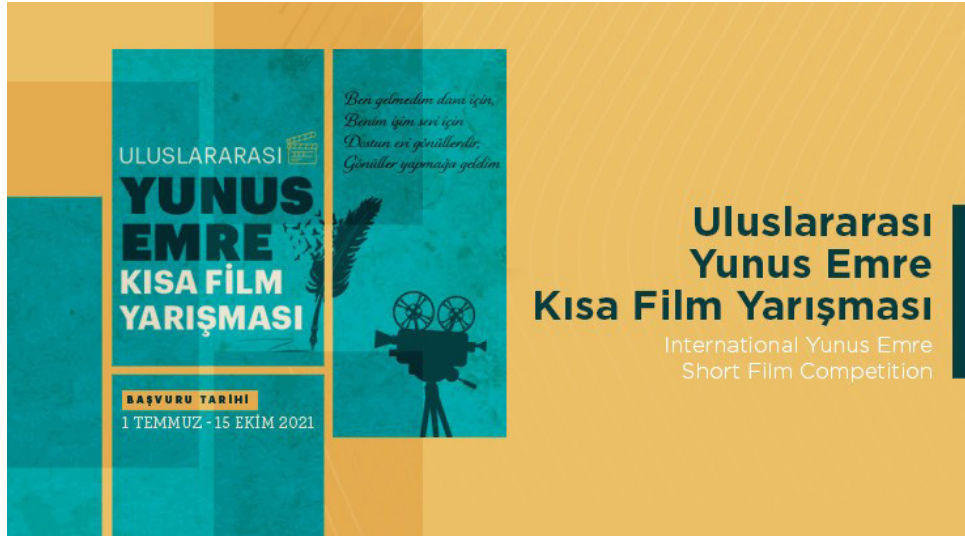
Varşova Türk Filmleri Haftası

Polonya'nın başkenti Varşova'da, 29 Kasım-3 Aralık 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen programda onur konuğu olarak yer alan Nuri Bilge Ceylan, Polonyalı sinemaseverler ile bir araya gelerek filmlerine ve Türk sinemasına ilişkin söyleşide bulunmuştur. Etkinlik kapsamında seçkin Türk yapımlarının gösterimi gerçekleştirilmiş, sinema aracılığı ile ülkeler arasında kültürel etkileşimin artırılması sağlanmıştır.



Uluslararası Yunus Emre Kısa Film Yarışması

Yunus Emre'nin günümüze ulaşan evrensel mesajlarını sinemanın diliyle tüm insanlığa ulaştırmak amacıyla düzenlenen Uluslararası Yunus Emre Kısa Film Yarışması'na 1 Temmuz-15 Ekim 2021 tarihleri arasında 118 ülkeden 2.729 başvuru yapılmıştır. Etkinlik, Türkiye'nin kültürel mirasının aktarımını sağlayan platformların oluşumuna katkı sağlamıştır.



Türk Filmleri Haftaları

Yunus Emre Enstitüsü, Sinema Genel Müdürlüğü'nün destekleriyle Türk sinemasının dünya çapında tanıtılması amacıyla "Türk Filmleri Haftaları" düzenlemektedir. Film gösterimlerinin yanı sıra oyuncu, yönetmen, senarist, yapımcı buluşmaları ve söyleşileri ile sinema konulu atölye çalışmalarının gerçekleştirildiği etkinlik kapsamında 2018 yılında 12 ülkede, 2019 yılında 20 ülkede ve 2021 yılında 7 ülkede 167'den fazla Türk filmi 54.000'in üzerinde izleyici ile buluşmuştur.

2022-2024 yılları arasında 124 farklı Türk sineması etkinliği (Türk Sineması Festivali, Türk Film Günleri, sinema gösterimleri, yapımcı-yönetmen buluşmaları, kısa film yarışmaları, film galaları, uluslararası sinema festivallerine katılım, sinema atölyeleri vb.) yurt dışında gerçekleştirilmiştir. Türk sinemasını uluslararası izleyici ile buluşturan söz konusu etkinlikler, sinema aracılığıyla kültürel temelli etkileşimi güçlendirerek Türkiye'nin uluslararası kültür sahasındaki görünürlüğünü artırmaktadır.



Tematik Yaz Okulları

Enstitü, Türkiye'nin kültürel mirasını, Türk kültürünü ve tarihini yerinde tanıtmak amacıyla 2018 yılından bugüne Tematik Yaz Okulları düzenlemektedir. Sinema, edebiyat, gastronomi ve arkeoloji gibi muhtelif temalarda yurt dışındaki ilgili alanlarda eğitim gören ya da meslek hayatına yeni atılmış genç profesyonellerin ağırlandığı programda, katılımcıların alanında önde gelen isimlerle atölye çalışmaları, saha ziyaretleri, söyleşiler ve uygulamalar yaparak mesleki tecrübelerini geliştirmeleri ve gelecekte ülkemiz hakkında çalışmalar yapmaları teşvik edilmektedir.

2018-2024 yılları arasında gerçekleştirilen Tematik Yaz Okullarına ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır:

Yıl	Tema	Katılımcı Sayısı	Ülke Sayısı
2018	Türk Sineması Yaz Okulu	23 Katılımcı	20 Ülke
2019	Bilim Yaz Okulu	14 Katılımcı	9 Ülke
2019	Arkeoloji Yaz Okulu	21 Katılımcı	21 Ülke
2019	Türk Edebiyatı Yaz Okulu	23 Katılımcı	23 Ülke
2019	Türk Sineması Yaz Okulu	22 Katılımcı	21 Ülke
2024	"Kamera Arkası" Türk Sineması Yaz Okulu	14 katılımcı	14 Ülke
2024	"Litera-Türk" Türk Edebiyatı Yaz Okulu	12 Katılımcı	12 Ülke
2024	Türk Arkeolojisi Yaz Okulu	9 Katılımcı	9 Ülke
2024	Türk Mutfağı Yaz Okulu	12 Katılımcı	12 Ülke



İlan Edilen Özel Yıllar Kapsamındaki Faaliyetler

Yunus Emre Enstitüsü, özel yıllar kapsamında ilan edilen yılın temasının ve hikâyesinin yurt dışında nitelikli olarak tanıtımına yönelik muhtelif faaliyetler gerçekleştirebilmektedir.

Türkiye'nin sahip olduğu zengin tarihî birikiminin dünyaya tanıtılması amacıyla yapılan etkinlikler kapsamında dünyanın birçok noktasında konferans, sergi, seminer gibi etkinliklerle faaliyetlerini sürdürmekte olan Yunus Emre Enstitüsü "2018 Troya Yılı" kapsamında 5 farklı ülkede Troya temalı muhtelif etkinlikler gerçekleştirmiştir. Bu etkinliklerin türleri ve sayıları aşağıdaki gibidir:

Tür	Faaliyet Sayısı
Seminer	8
Sergi	10
Konferans	2
Yaz Festivali	1
Çocuk Festivali	1



"2019 Göbeklitepe Yılı" kapsamında 24'ten fazla ülkede Göbeklitepe temalı etkinlikler gerçekleştirilmiştir:

Tür	Faaliyet Sayısı
Türkiye Haftası	4
Türk Mutfağı	14
Çocuk Festivali	7
Sergi	33
Konferans	8
Göbeklitepe'ye Genç Yabancı Arkeolog Ziyaret Programı	4



Kemankeş Projesi

Yunus Emre Enstitüsü ile Okçular Vakfı iş birliğinde 2018 yılında geleneksel Türk okçuluğunun dünya genelinde tanıtılması amacıyla başlatılan “Kemankeş Projesi” kapsamında 2018-2024 yılları arasında 43 farklı ülkede çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Bu kurslara 9.000’e yakın kursiyer katılmıştır. Proje çerçevesinde 8 kez Geleneksel Türk Okçuluğu Eğitimci Eğitimi Programı düzenlenmiş olup bu programlara 185 kişi katılmıştır. 2018-2024 yılları arasında Balkan Kupası, Tozkoparan İskender Kupası ve KKTC Barış ve Özgürlük Kupası başta olmak üzere 8 uluslararası yarışma düzenlenmiş ve 120’nin üzerinde kurs, sergi, yarışma ve gösterilerle yüz binlerce kişiye ulaşılmıştır. Türkiye’nin somut olmayan kültürel mirasını uluslararası alanda tanıtan proje, Türkiye’nin kültürel diplomasisine katkı sunmaktadır.



AB-Türkiye Kültürlerarası Diyalog Programı

Yunus Emre Enstitüsü'nün yürüttüğü AB-Türkiye Kültürlerarası Diyalog Programı kapsamında British Council, Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü, Macar Kültür Merkezi ve Fransız Kültür Merkezi'nin yürüttüğü 4 farklı projeye hibe desteği sağlanmıştır. Projelerin ortakları Türk üniversiteleri ve sivil toplum kuruluşlarıdır. Yunus Emre Enstitüsü'nün öncülüğünde yürütülen program, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti arasında sivil toplumun güçlenmesine yönelik mali iş birliği kapsamında ortak finanse edilmiş ve Avrupa ile Türkiye arasında kültürel ilişkilerin güçlendirilmesini amaçlamıştır. Projeler kapsamında Temmuz 2018-2020 döneminde Türkiye dâhil 10 farklı AB ülkesinde; 42 sanatçı rezidansı, 53 farklı etkinlik (festival, kitap fuarı, sempozyum, gala, konferans, atölye çalışması vb.) ve 1 belgesel çekimi gerçekleştirilmiştir. Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün yürüttüğü "Taşlar Yerinden Oynuyor Projesi" kapsamında çekilen bu belgesel ile Türkiye'nin neolitik kültürel mirası dünya kamuoyuna sunulmuştur. Belgesel için 25 farklı müze ve kazı alanında çekimler yapılmıştır.



7.3.2. Türkçe Öğretimi

Türkiye'nin kültürel diplomasi aktörü olan Enstitü, kuruluş amacı olan "Türkiye'yi, Türk dilini, kültürünü tanıtmak" işleviyle Türkçe öğretimi ve eğitim faaliyetleriyle kültürel diplomasi çalışmalarını yürütmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, Türkçenin dünya genelinde yaygınlaştırılması ve bu doğrultuda Türkçenin dünya dilleri arasındaki konumunun tahkim edilmesine yönelik yüz yüze ve çevrim içi Türkçe kursları, Tercihim Türkçe Projesi, Türkoloji Projesi ve Türkçe Yeterlik Sınavı başta olmak üzere Türkçe öğretimi faaliyetlerini büyük bir ivmeyle sürdürmektedir. Türkçenin sistemli bir şekilde öğretilmesi, farklı coğrafyalarda Türkiye'ye yönelik ilginin artmasını sağlamakta ve Türkiye'nin uluslararası alanda görünürlüğünü kalıcı şekilde artırmaktadır.

Türkçe Kursları

Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri'nde gerçekleştirilen yüz yüze Türkçe kurslarının yanı sıra temsilcilik bulunmayan coğrafyalarda da Türkçe öğretimi faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesini teminen çevrim içi Türkçe kursları düzenlenmektedir. Bugüne kadar yüz yüze Türkçe kursları ile 217.456 kişiye; çevrim içi Türkçe kursları ile 144.673 kişiye ulaşılmıştır.



Geçici Koruma Statüsündeki Kişilere ve Savaş Mağdurlarına Yönelik Faaliyetler

Enstitü, yurt dışında gerçekleştirdiği Türkçe öğretimi faaliyetlerinin yanı sıra Suriye’de yaşanan iç savaş sonrasında ülkemize sığınan geçici koruma statüsündeki kişilere veya Suriye Güvenli Bölge’de mukim kişilere yönelik çalışmalarda bulunmuştur. Bu kapsamda, Türk Kızılay başta olmak üzere birçok uluslararası yardım kuruluşu ile ortak çalışmalar yürütülmüş olup bu kapsamda Türk Kızılay’ın Ankara Siteler şubesinde 7 yıl Türkçe dersi verilmiştir.



Tercihim Türkçe Projesi

Türkçenin yurt dışında yaygınlaştırılması amacıyla ev sahibi ülkelerin okullarında seçmeli ya da zorunlu ders olarak okutulmasına yönelik çalışmalar Yunus Emre Enstitüsü tarafından yürütülen “Tercihim Türkçe Projesi” kapsamında gerçekleştirilmektedir. Proje kapsamında Ocak 2025 tarihine kadar 115.298 kişiye ulaşılmıştır.



Türkoloji Projesi



Yunus Emre Enstitüsü tarafından yürütülen Türkoloji Projesi kapsamında yurt dışındaki Türkoloji bölümleri desteklenmekte, akademik çalışmalara katkı sağlanmakta, materyal desteği verilmekte ve alan ihtiyacını karşılamak üzere eğiticilerin eğitimi programları düzenlenmektedir. Türkoloji Projesi kapsamında verilen dersler ile 2025 yılının Ocak ayına kadar 52.114 kişiye ulaşılmıştır.

Türkçe Yeterlik Sınavı

Türkiye'nin kültürel diplomasi stratejisinde önemli bir araç olan ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından geliştirilen Türkçe Yeterlik Sınavı, Türkçenin uluslararası geçerliğe sahip ilk sınavıdır. Türkçeyi ikinci veya yabancı dil olarak öğrenen bireylerin Türkçe dil yeterliklerinin uluslararası standartlarda ölçülmesi ve değerlendirilmesi amacıyla geliştirilen Türkçe Yeterlik Sınavı'nın Aralık 2021 tarihinde ALTE (The Association of Language Testers in Europe) kalite nişanı (Q-mark) almasıyla uluslararası geçerliği tescil edilmiştir. 2011 yılında çalışmalarına başlanan ve 2013 yılında ilk kez uygulamaya geçilen Türkçe Yeterlik Sınavı'na 2025 yılı Ocak ayına kadar 30.603 kişi katılmıştır. Türkiye'nin uluslararası öğrenci politikasına hizmet etmesi hedeflenmektedir.





Eğiticilerin Eğitimi Programları

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında deneyimli ve mesleki yeterliği yüksek öğretmen ve Türkolog ihtiyacının karşılanması amacıyla Enstitü tarafından eğiticilerin eğitime yönelik programlar düzenlenmektedir.

Bu alanda yetişmiş insan kaynağını artırmayı hedefleyen Enstitü, 2018-2022 döneminde 23 farklı eğitim programı düzenleyerek ulusal ve uluslararası çeşitli kurum ve kuruluşlarda çalışan 981 alan uzmanına Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda eğitim vermiştir.



2023 yılının ilk eğitim programı, 40 kişinin katılımı ile Kıbrıs'ta ikincisi ise 105 kişinin katılımı ile Kırgızistan'da gerçekleştirilmiştir. 2023 yılının Ekim ayında Millî Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü personeli 108 kişiye çevrim içi platformda, Kasım ayında 56 kişinin katılımı ile Bosna Hersek'te; Aralık ayında Somali'den katılan 11 kişi için çevrim içi ortamda hizmet içi eğitim programı gerçekleştirilmiştir.

2024 yılının Temmuz ayında çevrim içi olarak gerçekleştirilen hizmet içi eğitim programına Afrin'den 34 öğretmen katılmıştır. Yine temmuz ayı içerisinde KKTC Atatürk Öğretmen Akademisi ile ortaklaşa gerçekleşen programa 40 öğretmen ve öğretmen adayı katılım sağlamıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yürütülen çalışmaların niteliğini ve bu alanda faaliyet gösteren kurumların eş güdümünü artırmak amacıyla Ankara'da 8-10 Mart 2024 tarihleri arasında Yunus Emre Enstitüsünün koordinasyonunda 102 üniversitenin TÖMER yöneticisinin katılımıyla "Türkçe Öğretim Merkezleri Yöneticileri Koordinasyon Toplantısı" düzenlenmiştir.

Dünyada ilk Türkoloji kürsüsünün açıldığı Macaristan'da bulunan Eötvös Loránd Üniversitesi (ELTE) iş birliği ile Üniversite'nin mezunları ve Macaristan'da özel Türkçe dersi veren Macar eğitimcilere yönelik 20-23 Şubat 2024 tarihleri arasında Budapeşte'de bir eğitimcilerin eğitimi programı düzenlenmiştir.

Bosna Hersek'te "Tercihim Türkçe Projesi" kapsamında Türkçe derslerini yürütmekte olan 60 öğretmene 29 Kasım-1 Aralık 2024 tarihleri arasında hizmet içi eğitim programı düzenlenmiştir.

19-20 Aralık 2024 tarihlerinde Karabük Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi'nde görev yapmakta olan 25 okutmana ölçme ve değerlendirme becerisine yönelik eğitim programı düzenlenmiştir.

Materyal Geliştirme Çalışmaları

Yunus Emre Enstitüsü, Türkçenin uluslararası standartlarda öğretilmesi, ölçülmesi ve değerlendirilmesine yönelik çalışmaların yanı sıra farklı yaş ve meslek grupları için eğitim ve ders materyallerinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler de gerçekleştirmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda geniş bir materyal havuzuna sahip olan Enstitü, 2018-2024 yılları arasında 95 adet ders ve ihtiyaca yönelik hazırlanan yardımcı kaynak yayımlayarak alan uzmanlarının istifadesine sunmuştur.



Türkçe Yaz Okulu

Yunus Emre Enstitüsü tarafından düzenlenen Türkçe Yaz Okulu kapsamında farklı ülkelerden gelen katılımcılar, Türkçe dil bilgilerini Türkiye’de geliştirirken aynı zamanda Türk kültürünü yakından tanıma fırsatı bulmaktadır. 2010-2024 yılları arasında düzenlenen Türkçe Yaz Okulu programlarına 2.215 kişi katılmıştır.



7.3.2. Kültürel Diplomasi

Yumuşak gücün bir aracı olan kültürel diplomasi, Yunus Emre Enstitüsü'nün ana faaliyet alanını oluşturmaktadır. Enstitü tarafından gerçekleştirilen tüm faaliyetler, kültürel diplomasi çatısı altında hayata geçirilmektedir.

Enstitü, Türkiye'nin kültürel diplomasi kapasitesinin geliştirilmesi ve bu alanda etkin çalışmalar yapılabilmesi adına çalışmalar yürütmekte ve Türk dış politikasına proaktif katkı sunmaktadır.

Kültürel Diplomasi Akademisi

Enstitü bünyesinde 2016 yılında kurulan Kültürel Diplomasi Akademisi, kültürel diplomasi alanında faaliyet ve yayınlar yapmaktadır. Kültürel diplomasi'nin özel uygulama alanlarını genişletmeye yönelik çalışmaları kapsamında atılan önemli bir adım olan kültürel diplomasi konusunda Türkiye'de bir ilk olma özelliği taşıyan Akademi, 2 Mart 2019 tarihinde İstanbul'da başlamış ve 13 hafta sürmüştür. Program kapsamında alana ilgi duyan 100 kursiyere 12'si yabancı 70 konuşmacı tarafından diplomasi, uluslararası ilişkiler ve kültürel diplomasi konularında eğitim verilmiştir. Yunus Emre Enstitüsü, kültürel diplomasi pratiğine katkı sunmakta ve bu alanda ulusal ve uluslararası ölçekte çalışmalarını sürdürmektedir.



GPDNet (Küresel Kamu Diplomasisi Ağı)

Küresel Kamu Diplomasisi Ağı (Global Public Diplomacy Network-GPDNet), 2014 yılında Güney Kore'nin başkenti Seul'de Yunus Emre Enstitüsünün de aralarında bulunduğu 9 ülkenin (Filipinler, İsveç, Kore, Macaristan, Nijerya, Polonya, Portekiz, Singapur ve Türkiye) kamu ve kültür diplomasisi kurumları tarafından kurulmuştur.

24-25 Haziran 2016 tarihlerinde Polonya'nın Krakov şehrinde gerçekleştirilen GPDNet 3. Genel Kurul Toplantısı'nda Enstitü marifetiyle Türkiye 2016-2019 yılları arasında GPDNet'in üç yıllık dönem başkanı olarak seçilmiştir.

Dünyanın farklı bölgelerinde yer alan kültür ve kamu diplomasisi alanında faaliyet gösteren enstitüler arasında interaktif bir kültürel diplomasi platformunun oluşturulması ve bu iş birliği sayesinde ülkeler arasındaki dostluğun artırılması amacıyla yönelik kurulan Küresel Kamu Diplomasi Ağı'nda Türkiye'nin (Yunus Emre Enstitüsü) dönem başkanlığı süresince yürütülen faaliyetler aşağıda yer almaktadır



★ 2016 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

Anadolu Medeniyetleri Turu Projesi

Yunus Emre Enstitüsü tarafından organize edilen ilk faaliyet, “GPDNet Anadolu Medeniyetleri Turu Projesi” olmuştur. Söz konusu proje kapsamında 2-9 Ekim 2016 tarihlerinde Nevşehir, Ankara, İstanbul şehirlerinde farklı etkinlikler yapılmıştır. Üye ülkeler Türkiye’nin belli başlı tarihî ve kültürel noktalarını ziyaret etmiştir.

Küresel Kamu Diplomasisi Ağı ve Dönem Başkanlığı Tanıtımı

Yunus Emre Enstitüsünün 2016 yılının Haziran ayında üç yıllık dönem başkanlığına seçildiği “Küresel Kamu Diplomasisi Ağı”nın ve dönem başkanlığının Türkiye’de tanıtımı 7 Ekim 2016 Cuma günü İstanbul’da Pera Otel’de gerçekleştirilmiştir.

GPDNet Üyeleri TBMM’de

TBMM Dışişleri Komisyonu Yunus Emre Enstitüsünün konuğu olarak Türkiye’ye gelen Küresel Kamu Diplomasisi Ağı üyelerini TBMM’de ağırlamıştır.

★ 2017 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

“Göz Alıcı, Tutkulu, Güzel” Sergisi

Kore Vakfı tarafından, Enstitü’nün 2016-2019 dönem başkanlığında GPDNet üyeleriyle birlikte yürüttüğü “Göz Alıcı, Tutkulu, Güzel” adlı fotoğraf sergisi gerçekleştirilmiştir.

Herkes İçin Masallar Festivali

Enstitü’nün dönem başkanlığında GPDNet tarafından hayata geçirilen “Herkes İçin Masallar Festivali”, 20-22 Nisan 2017 tarihleri arasında Ankara Kabakçı Konağı Kültür ve Sanat Evi’nde gerçekleştirilmiştir. Festivalin açılışı, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Öcal Oğuz tarafından gerçekleştirilmiştir.

GPDNet 4. Genel Kurulu

GPDNet 4. Genel Kurulu, 19-22 Ekim 2017’de İstanbul’da gerçekleştirilmiştir. “Çatışan Toplumlara Bir Araya Getirmede Kamu Diplomasisinin Rolü” konulu uluslararası bir konferans ve “Kamu Diplomasisinin Geleceği” konulu bir panel düzenlenmiştir.

★ 2018 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

GPDNet 5. Genel Kurulu

GPDNet 5. Genel Kurul Toplantısı, 18-19 Kasım 2018 tarihlerinde Doha'da gerçekleştirilmiştir. 4. Genel Kurul Toplantısı'nda İstanbul'da gerçekleştirilmiş olan "Çatışan Toplamlar ve Kamu Diplomasisinin Rolü" başlıklı uluslararası konferansın tebliğlerinden derlenerek Yunus Emre Enstitüsü tarafından kitaplaştırılmış olan yayının tanıtımı ve dağıtımı yapılmıştır.

★ 2019 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

Devir Teslim Töreni

Enstitü'nün 2016-2019 yılları arasında yürüttüğü GPDNet dönem başkanlığının devir teslim töreni 4 Mayıs 2019 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. "21. Yüzyılda Kamu Diplomasisi ve Kültürlerarası Etkileşim" isimli panelde Prof. Dr. İlber Ortaylı ve Prof. Teahwan Kim konuşmacı olarak yer almıştır.

EUNIC (AB Ulusal Kültür Enstitüleri)

Yunus Emre Enstitüsü, Avrupa Birliği Ulusal Kültür Enstitüleri Kurumu (European Union National Institutes for Culture-EUNIC) iş birliğinde farklı ülkelerde "Avrupa Film Festivali" ve "Avrupa Diller Günü" gibi büyük ölçekli mutat faaliyetler başta olmak üzere birçok faaliyet vasıtasıyla Türkiye'yi temsil etmektedir.

EUNIC ile iş birliği çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetler yıllara göre aşağıda yer almaktadır:



★ 2018 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

2018 yılında 9 farklı ülkede EUNIC iş birliği ile 13 ortak faaliyet (Avrupa Animasyon Sanatı Festivali, Animasyon Festivali, Avrupa Dil Günü Etkinlikleri, EUNIC ile Kahve Günleri, Şehirde Şiir, Avrupa Şiir Günü, Edebiyat Geceleri, Avrupa Film Festivalleri vb.) gerçekleştirilmiştir.

★ 2019 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

EUNIC iş birliğinde 2019 yılında 9 farklı ülkede 11 ortak faaliyet (Müzikte Avrupa, Avrupa Dil Günü Etkinlikleri, EUNIC ile Kahve Günleri, Şehirde Şiir, Avrupa Şiir Günü, Edebiyat Geceleri, Avrupa Film Festivalleri vb.) gerçekleştirilmiştir.

★ 2020 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

2020 yılında 9 farklı ülkede EUNIC iş birliği kapsamında 9 ortak faaliyet (Müzikte Avrupa, Avrupa Dil Günü Etkinlikleri, EUNIC ile Kahve Günleri, Şehirde Şiir, Avrupa Şiir Günü, Edebiyat Geceleri, Avrupa Film Festivalleri vb.) gerçekleştirilmiştir.

★ 2021 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

EUNIC ile tesis edilen iş birliği kapsamında 2021 yılında 2 farklı ülkede “EUNIC Edebiyat Gecesi”, “Kadınlar Günü” ve “Uluslararası Dil Günü” etkinlikleri olmak üzere 3 farklı etkinlik gerçekleştirilmiştir.

★ 2022 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

2022 yılında 4 farklı ülkede EUNIC ile iş birliği kapsamında “Kadınlar Günü”, “Avrupa Günü, Edebiyat Gecesi”, “Çok Dillilik Atölyeleri” ve “Uluslararası Dil Günü” etkinlikleri kapsamında 6 farklı etkinlik gerçekleştirilmiştir.

★ 2023 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

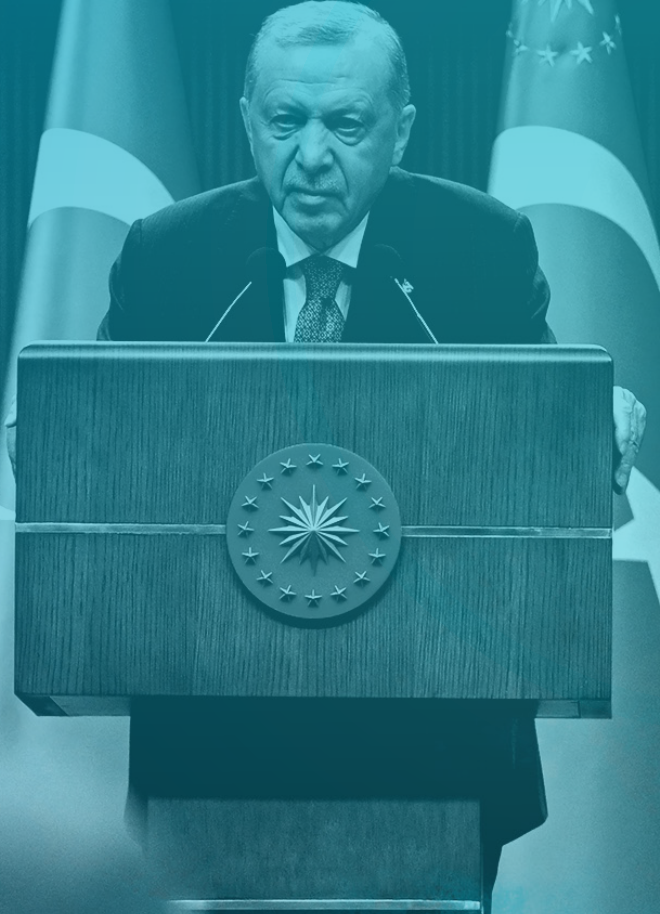
EUNIC ile yürütülen faaliyetler kapsamında 2023 yılında 4 farklı ülkede “Avrupa Günü”, “Avrupa Film Festivali”, “Edebiyat Gecesi” ve “Dil Günü” kapsamında 4 farklı etkinlik gerçekleştirilmiştir.

★ 2024 Yılında Gerçekleştirilen Faaliyetler

2024 yılında EUNIC iş birliğinde 6 farklı ülkede “Çok Dillilik Atölyeleri”, “Kadınlar Günü”, “Avrupa Film Festivali”, “Avrupa Müzik Festivali”, “Avrupa Günü”, “Edebiyat Gecesi” gibi 9 farklı etkinlik gerçekleştirilmiştir.

“Yurt dışında yaşayan her bir kardeşimiz hangi kökene, meşrebe, mezhebe ait olursa olsun Türk milletin temsilcisidir ve bizim gözümüzde 82 milyon vatandaşımızdan hiçbir farkı yoktur”

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan
İsviçre’ye G  ’ n 50’nci Yıl Dönümü
Programı
16 Aralık 2019



8. Bölüm

**Yurtdışı Türkler ve Akraba
Topluluklar Başkanlığı**

2000’li yıllarda aktif ve çok boyutlu bir dış politika izlemeye başlayan Türkiye’de, kamu diplomasisi ve yumuşak gúc unsurları ön plana çıkmıştır. Bu bağlamda Türkiye’nin uluslararası sahada etkisini artırmak için dış politikanın yürütölmesinde görev alacak kamu diplomasisi kurumları tahsis edilmiştir. Bu süreçte Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türkiye’nin diaspora kurumu olarak yapılandırılmıştır. Böylece Türkiye, yurt dışındaki Türk vatandaşları ve akraba topluluklarla ilişkilerini kurumsal bir zemine taőımıő ve diaspora toplulukları Türkiye’nin dış politikasını destekleyen bir araç konumuna gelmiştir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 6 Nisan 2010 tarih ve 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile ihdas edilmiştir. 15 Temmuz 2018 tarihli ve 4 sayılı “Bakanlıklara bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kurum ve kuruluşların teşkilatı hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile yeniden yapılandırılan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı; yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız, soydaş ve akraba topluluklarımız ile ölkemizde yükseköğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin çalışmalar yürütmektedir.

Yumuşak gúc ve kamu diplomasisi alanında önemli bir araç olan diaspora diplomasisi, devletlerin yurt dışında yaşayan vatandaşlar ve etnik/költörel bağ kurduğu topluluklar aracılığıyla yürüttüğu dış politika çalışmalarını ifade etmektedir. Başta Avrupa olmak üzere farklı coğrafyalarda yaşayan yaklaşık 7 milyon Türk diasporası bulunmaktadır.

Yurt dışı vatandaşlar, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup yurt dışında yaşayan bireyleri ifade etmekte, dış politika hedeflerinin uygulanabilirliğini artırmaktadır. Soydaş ve akraba topluluklar ise etnik/ költörel bağları olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan topluluklardır. Yurt dışı vatandaşlar ve soydaş/akraba topluluklar diaspora oluőumunun bir parçası olabilmekte; YTB ise diaspora diplomasisi kapsamında hem yurt dışı vatandaşlara hem de soydaş/akraba topluluklara yönelik dış politika faaliyetlerini yürütmektedir. YTB koordinasyonunda yürütölen diaspora politikaları, Türkiye’nin yurt dışında yumuşak gúc kapasitesini artırmaktadır. Diaspora vasıtasıyla Türkiye ile ev sahibi ölkeler arasında sosyal, költörel, ekonomik ilişki tesis edilmekte; bu durum Türkiye’nin uluslararası alanda görünürlüğünü artırmaktadır

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, yurt dışındaki vatandaşların bulundukları ölkelerde haklarını korumak, asimilasyonla karşı karşıya kalmasını önlemek ve Türkiye ile bağlarının güçlendirilmesini sağlamak gibi temel hedefler doğrultusunda faaliyet göstermektedir. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın “entegrasyona evet, asimilasyona hayır” söylemi bu hedefe matuftur.



YTB, diaspora diplomasisine Türkçe dil kursları, anma programları, burs programları, gençlik projeleri gibi somut içerik üretmenin yanı sıra Türkiye Mezunları, diaspora STK'ları gibi aktörler aracılığıyla bu faaliyetlerin sürekliliğini sağlamaktadır.

YTB'nin düzenlediği Hocalı Katliamı, Ahıska Sürgünü gibi anma programları, desteklediği tarihî yayınlar yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının ve soydaş/akraba topluluklarının ortak tarihî hafızasını güçlendirmekte, Türkiye ile diaspora arasında kültürel süreklilik sağlamaktadır.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, esnek ve çok yönlü teşkilat yapısı ile Türkiye'nin dış politika, yumuşak güç ve kamu diplomasisine belirlenen görev, yetki, sorumluluk çerçevesinde katkı sunmaktadır. Bu çalışmalarıyla Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türkiye'nin dış politikasını desteklemesinin yanında dış politikaya yön veren bir kamu kurumu hüviyetine sahiptir.

8.1. YTB'nin Yurt Dışı Vatandaşlara Yönelik Diaspora Politikası

1960'lı yıllardan itibaren başta Avrupa olmak üzere çeşitli bölgelerde iş gücü göçü sonucu oluşan Türk diasporası, zamanla bulundukları ülkelerin vatandaşlığını alarak bu ülkelerin asli unsurlarından biri haline gelmiştir. Bu durum, Türk vatandaşlarının devlet desteğine duyduğu ihtiyacı artırmıştır. İş gücü göçüyle başlayan süreç, zamanla yerleşik Türk topluluklarının ortaya çıkmasına yol açmış; bu durum Türkiye'nin yurt dışındaki vatandaşlarına yönelik politikaların geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. Bu doğrultuda Türkiye, 2000'li yıllardan itibaren yurt dışı vatandaşlara yönelik önemli atılımlar gerçekleştirmiştir.

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı bünyesinde faaliyette bulunan Yurtdiőı Vatandaşlar Daire Başkanlığı, yurt dışında yaşayan ve Türkiye ile hukuki, sosyal ve ekonomik bağlarını sürdüren vatandaşların ihtiyaç ve isteklerini belirlemek, bu ihtiyaçlara yönelik politika ve stratejileri yürütmek amacıyla çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda eğitim ve kùltür destek programları, dil ve kimlik koruma faaliyetleri, gençlik kampları, aile odaklı programlar, yurt dışındaki Türk STK'larına yönelik kapasite geliştirme projeleri, hak savunuculuğu ve danışmanlık hizmetleri gibi çeőtli uygulamalar yer almaktadır. Bu uygulamalar, YTB'nin diaspora politikasında kurumsallaşmış bir bağ kurma anlayışına işaret etmekle beraber Türkiye'nin dış politika amacına da hizmet etmektedir. Bu politikalar Türkiye'nin yurt dışındaki varlığını güçlendirmekte ve diaspora diplomasisi bağlamında kritik rol oynamaktadır.

8.1.1. Hareketlilik Programları

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Hareketlilik Programları kapsamında yerleşik oldukları ðlkelerden Türkiye'ye getirilen Türk gençlerine yönelik staj programları, eğitim seminerleri ile sosyal, kùltürel, sanatsal ve sportif etkinlikler düzenlemektedir.

“Yurtdiőı Türkler Kùltür Gezileri Programı”, “Yurtdiőı Türkler Gençlik Kampları Programı”, “Sarıkamyő őehitlerini Anma Programı”, “Türkiye Stajları Programı” ve “TEKNOFEST Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivaline Katılım” programları kapsamında diasporadaki Türk gençlerinin anavatanları ile bağlarının güçlendirilmesi hedeflenmiştir.



YURTDIŞI TÜRKLER KÜLTÜR GEZİLERİ

SON BAŞVURU TARİHİ
20 HAZİRAN
2025

Başvuru için



Detaylı bilgi için
ytb.gov.tr

İSTANBUL - BURSA - İZNİK - SÖĞÜT - İSTANBUL
ANKARA - KASTAMONU - SAFRANBOLU - BARTIN - ANKARA

ÜCRETSİZ KONAKLAMA VE ULAŞIM DESTEĞİ

Başvuru sürecinde sorun yaşamaz hâlinde
+90 530 257 25 99
numaralı WhatsApp Danışma Hattı'na başvurabilirsiniz

YURTDIŞI TÜRKLER GENÇLİK KAMPLARI İSTANBUL'DA

İSTANBUL MARMARACIK GENÇLİK KAMPI

SON BAŞVURU TARİHİ
31 TEMMUZ 2025

Başvuru için



Detaylı bilgi için
genclik.ytb.gov.tr

ÜCRETSİZ KONAKLAMA VE ULAŞIM

YURTDIŞI TÜRKLER KÜLTÜR GEZİLERİ

TEKNOFEST

YURT DIŞINDAKİ GENÇLERİMİZİ TEKNOFEST 2024'E BEKLİYORUZ

Adana Şakirpaşa Havalimanı

Ulaşım 150 Euro'ya kadar desteklenmektedir.

Program Tarihleri
2-6 Ekim 2024

Son Başvuru Tarihi
30 Temmuz 2024

Başvuru için
obys.ytb.gov.tr

Detaylı bilgi için
teknofest@ytb.gov.tr

yurtdisiturkler.gov.tr

YTB 15. yıl

TÜRKİYE STAJLARI

STAJ TARİHLERİ

1. Grup
16 Temmuz - 15 Ağustos

2. Grup
27 Ağustos - 26 Eylül

SON BAŞVURU
30 Mayıs 2025

İletişim ve bilgi
turkiyestajlari@ytb.gov.tr
ytb.gov.tr

Ulaşım Desteği
200 €

8.1.2. Burs Programları

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, yurt dışında mukim Türk gençlerinin akademik kariyerlerinin teşvik edilmesi amacıyla hazırlanan burs programları kapsamında başarılı Türk gençlerine mali destek sağlamaktadır.

“Lise Bitirme Başarı Bursu”, “Prof. Dr. Fuat Sezgin Üstün Başarı Bursu”, “Tez Araştırma Bursu”, “Aile ve Sosyal Hizmetler Bursu”, “Hukuk Alanında Uzmanlık Bursu” ve “Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Bursu” ile Türk gençlerinin akademik başarılarının artması ve bulundukları ölkelerde katılım seviyelerinin yükselmesi düşünölmüőtür.



8.1.3. Mali Destek Programları

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, yurt dışındaki Türk sivil toplum kuruluşlarının ve vatandaşların bulundukları ölkelerdeki Türk toplumuna yönelik projeleri, her yıl çeşitli temalarda hazırlanarak baővuruya açılan Mali Destek Programları çerçevesinde desteklemektedir. Bu kapsamda 2025 yılına kadar çağrıya ıkılan 15 program aşağıdaki gibidir:

1. Aile ve Sosyal Hizmetler Mali Destek Programı
2. Aktif Yurttaşlık ve Eşit Katılım Mali Destek Programı
3. Avustralya Yeni Zelanda Mali Destek Programı
4. Ayrımcılıkla Mücadele Mali Destek Programı
5. Çanakkale 100. Yıl Mali Destek Programı
6. Eğitim ve Akademik Destek Mali Destek Programı
7. Evliya Çelebi Gençlik Köprüleri Mali Destek Programı

8. Genç Destek Mali Destek Programı
9. Herkes için Adalet Mali Destek Programı
10. Kültürel Çalışmalar Mali Destek Programı
11. Okul Öncesi Çift Dilli Eğitimi Destek Mali Destek Programı
12. Türkçe Saati Mali Destek Programı
13. Yurt Dışındaki Vatandaşlarımız için Eğitim Mali Destek Programı
14. Diaspora COVID-19 Destek ve İş Birliği Mali Destek Programı
15. 60. Yıl Mali Destek Programı

Bu programlar ile yurt dışı vatandaşların millî ve kültürel kimliğini muhafaza edecek etkinlikler desteklenmekte ve programlar Türkiye'nin dış politika stratejilerinin uygulanmasını mümkün kılmaktadır.



The banner features a central red banner with the year '2025' in white. Below it, the text 'TÜRKÇE SAATİ' is written in large, bold, black letters, followed by 'Destek Programı' in a red, cursive font. To the left of the text are icons of a yellow backpack, a pink alarm clock, and a girl's head. To the right are icons of a blue book, a yellow book, and a boy's head. Below the main text, a red banner contains the text 'Son başvuru tarihi: 21 Mayıs 2025'. At the bottom, a small text block explains that the program is organized by civil society organizations and educational institutions under the YTB, providing support to children and youth living abroad during the pre-school and school periods.

YTB, yurt dışında okul öncesi ve okul dönemindeki çocuk ve gençlere Türkçe eğitimi düzenleyen sivil toplum kuruluşları ve eğitim kurumlarına üç farklı modül üzerinden katkıda bulunmaktadır.



8.1.4. Anma & Yıl Dönümü Programları

Türk diasporası için önem arz eden kişi ve olaylara ilişkin olarak anma ve yıl dönümü programları düzenleyen Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, “İş Gücü Göçünün Yıl Dönümü Programı (50. ve 60. Yıl Programları)”, “Bilge Ana Mevlüde Genç Anma Programı”, “Solingen Faciası Anma Programı” ve “Hanau Katliamı Anma Programı” etkinliklerini mutat aralıklarla düzenlemeye devam etmektedir.



8.1.5. Diaspora Gelişim Programları

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, yurt dışında mukim Türk toplumunun ve özellikle de gençlerimizin gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla çeşitli eğitim programları düzenlemektedir.

“Genç Liderler”, “Kişisel Gelişim Akademisi”, “Yazarlık Akademisi”, “Tarih Akademisi”, “Endülüş Akademisi”, “Çocuk Akademisi”, “Medya Akademisi” ve “Senaryo Okulu” eğitimleri çevrim içi ve yüz yüze katılım gösteren gençlerin gelişimlerine katkı sağlamıştır.





**Genç
Liderler
Programı**

**21-27
Ağustos '23**

İSTANBUL - ANKARA

Son Başvuru:
4 AĞUSTOS 2023

Başvuru Adresi
obys.ytb.gov.tr

YTB
T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

Genç Liderler

[f](#) [t](#) [@](#) [v](#) /yurtdisturkler



8.1.6. Eğitim Programları

Yurt dışında mukim Türk toplumu mensupları ve Türk sivil toplum kuruluşlarına yönelik eğitim programları düzenlenmektedir. Bu etkinliklerle Türk diasporasının bireysel ve kurumsal kapasitesi güçlendirilmektedir. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın Türkçe kaynaklara erişim imkanlarının kolaylaştırılması ve kültürel kimliklerinin korunması amacıyla 2018 yılında “Anadolu Okuma Evleri” projesi hayata geçirilmiştir.

“İnsan Hakları Eğitim Programı (İHEP)”, “YTB Hukukçular Buluşması”, “Psikologlar Buluşması”, “Teknoloji ve Yetkinlik Buluşmaları”, “STK Kapasite Geliştirme Eğitim Programı” sayesinde bireysel ve kurumsal anlamda kapasite artışı müşahade edilmektedir.



Bağlar Saraybosna Yazarlık Akademisi ve Srebrenitsa Soykırımı İnsan Hakları Eğitim Programı Tanıtım Programı



8.1.7. Kültürel Çalışmalar

Çocuklar başta olmak üzere yurt dışında mukim Türk toplumunun kültürel kimliklerinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmekte, bu kapsamdaki faaliyetlere destek sağlanmaktadır.



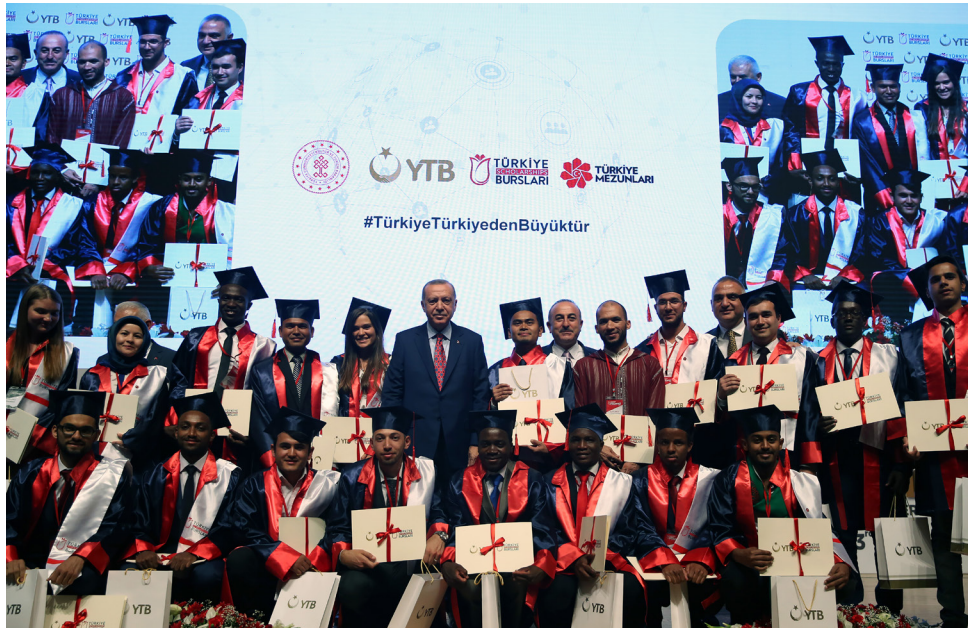
“Yurtdışı Genç Sanatçılar Buluşması”, “Uluslararası Diaspora Kısa Film Festivali”, “Yurtdışı Türkler Bienali”, “Rafadan Tayfa Gösterimleri” ve “Avrupa Spor ve Kültür Festivali (ASKFest)” ile Türk kültürünün yaşatılması adına önemli çalışmalar yürütülmektedir.



8.1.8. Sosyal Çalışmalar

Yurt dışında mukim Türk toplumunun sosyal yapısının geliştirilmesi ve anavatanla bağlarının korunması amacıyla çalışmalar yapılmaktadır.

“Cumhurbaşkanımızın Yurt Dışı Vatandaş Buluşmaları”, “Gençlik Buluşmaları”, “Sınır Kapılarında Karşılama-Uğurlama Programları”, “Memleket Yolu Mobil Uygulaması”, “Diaspora Bizim Podcast Kanalı”, “Türkiye Seçimleri Tanıtım ve Bilgilendirme Faaliyetleri” ve “Deprem Bölgesindeki Çocuklarla Mektup Arkadaşlığı Çalışması” sayesinde diasporadaki Türk toplumunun ana vatanla olan bağlarının korunması amaçlanmaktadır.

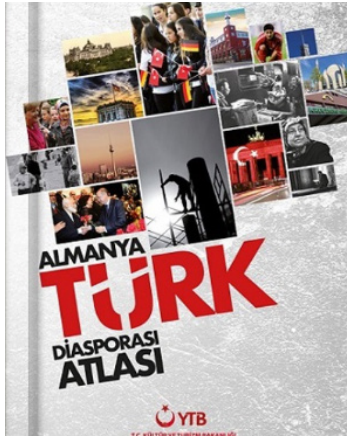




8.1.9. Basım-Yayın Faaliyetleri

Türk diasporasına yönelik yazılı ve görsel yayınlar hazırlanarak yurt dışında mukim vatandaşlarımızın kullanımına sunulmaktadır. Gerçekleştirilen çalışmalar aşağıdaki gibidir:

- ★ Yurt Dışı Vatandaş Rehberi
- ★ Yurt Dışındaki Türk Varlığını Hedef Alan Saldırıları Raporu
- ★ Yurt Dışı Vatandaşlar Hak ve Özgürlükler Güncesi
- ★ Nefret Suçları ile Mücadele Portalı (NESAM)
- ★ Diaspora Gündem Bülteni
- ★ Telve Dergisi
- ★ Almanya Türk Diasporası Atlası
- ★ Almanya'da 50 Yılda 50 Başarı Hikayesi Kitabı
- ★ İnsan Hazine Serisi - Birinciler
- ★ İnsan Hazine Serisi - Objeler
- ★ İnsan Hazine Serisi - Yüzler
- ★ Ottoman-America Kitabı
- ★ Ottoman-America Belgeseli
- ★ Bilge Ana Mevlüde Genç Belgeseli



8.1.10 Mevzuat Çalışmaları

Yurt dışında mukim Türk vatandaşlarının ülkemizdeki kamu kurumlarında karşılaştıkları sorunların tespit ve çözümüne ilişkin çalışmalar yapılarak ilgili mevzuatta düzenleme yapılması sağlanmaktadır. “Vatandaşlarımızın Bulundukları Ülkelerde Türkiye Seçimleri için Oy Kullanmaları” yönünde gerçekleştirilen mevzuat çalışmalarına YTB, uzmanlık seviyesinde katkıda bulunmuştur.



8.1.11. Araştırma-Toplantı-Çalıştay

Türk diasporasının güncel profilinin ortaya çıkarılmasına yönelik çeşitli anket ve araştırma çalışmaları yapılmakta, yurt dışındaki Türk toplumunun sorun ve ihtiyaçlarının yerinde tespiti amacıyla Türk sivil toplum temsilcileri ile toplantı ve çalıştaylar düzenlenmektedir. “Avrupa’da Yaşayan Türkler Saha Çalışması”, “Diaspora Profil Araştırması”, “Yurt Dışı Vatandaşlar Aile Çalıştayı”, “Yurt Dışı Vatandaşlar Eğitim Çalıştayı” ve “Medya Çalıştayı” vasıtasıyla Türk toplumunun profili çıkarılmaya; talep ve ihtiyaçlar akademik düzlemde tespit edilmeye çalışılmaktadır.



Uygur Türkçesi Müfredat Hazırlama Çalışmaları



8.2. Gönül Coğrafyasına Açılan Kapı: Soydaş ve Akraba Topluluklar

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının gönül coğrafyamız olarak da tanımlanan; tarihî, dinî, siyasi, coğrafi ve kültürel hususiyetlerine binaen ülkemiz ile köklü ilişkileri ve derin bağlara sahip ülke ve bölgelere yönelik çalışmaları her geçen yıl artarak devam etmektedir. Bu kapsamda gönül coğrafyamızla, soydaş ve akraba topluluklarımızla olan kadim bağlarımız güçlendirilmekte hatta bazı bölgelerde yeniden inşa edilmektedir.

Gönül coğrafyamız diye tabir ettiğimiz kardeş topluluklar, aşağıdaki grupları kapsamaktadır.

- ★ Türkçe konuşan azınlıklar, ülkeler ve bölgeler
- ★ Müslüman ülke, bölge ve toplumlar
- ★ Kalkınma aşamasında ülkemizin yardımına ihtiyaç duyan ülkeler ve toplumlar
- ★ Türkiye Mezunları

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, yurt içi ve yurt dışı eğitim ve akademi programları ile soydaş ve akraba topluluklardan gençlerin kişisel gelişimlerine, ihtiyaç duyulan alanlarda teknik gelişimlerine ve genel kültür ve bilgi birikimlerine destek sağlamaktadır. Yurt içi ve yurt dışı öğrenci akademileri ile soydaş ve akraba topluluklardan öğrencilerin hem Türkiye ile olan bağlarının güçlendirilmesi hem de bulundukları ülkelerde daha katılımcı ve özgüveni yüksek bireyler olmaları amaçlanmaktadır.

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, soydaş ve akraba topluluklardan çocukların ve gençlerin okul derslerindeki başarısını artırmaya yönelik olarak yardımcı kurs ve eğitim programları da desteklenmektedir.

Profesyonel gelişim ve mesleki eğitim programları ile özellikle hukuk ve medya gibi alanlarda düzenlenen spesifik eğitim programları ile soydaş ve akraba toplulukların temsil ve bilinç düzeyinin artırılması hedeflenmektedir. Önceki yıllarda Orta Doğu, Afrika ve Doğu Asya'da hukuk ve medya alanında çeşitli mesleki eğitim programları düzenlenmiştir.

8.2.1. Balkan Gençlik Okulları

Balkan ülkelerinde yaşayan soydaş ve akraba topluluklarımızdan lise ve üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen Balkan Gençlik Okulu Programları ile ihtiyaç duyulan alanlarda nitelikli insan kaynağı oluşturulması ve Türkiye ile bölge arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Arnavutluk, Bosna Hersek, Hırvatistan, Karadağ, Kosova, Kuzey Makedonya, Sırbistan ve Yunanistan gibi ülkelerde gerçekleştirilen program kapsamında Türk ve Osmanlı tarihi, kişisel gelişim, uluslararası ilişkiler, sanat ve felsefe gibi alanlarda kurs ve seminerler gerçekleştirilmektedir.

Arnavutluk, Bosna-Hersek, Hırvatistan, Karadağ, Kosova, Kuzey Makedonya, Sırbistan ve Yunanistan'da 13 farklı kuruluşun iş birliği ile gerçekleştirilen Balkan Gençlik Okulları Programına 2024 yılında 582 öğrenci katılım sağlamıştır.

8.2.2. Anma Programları

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı; soydaş ve akraba topluluklarla paylaşılan "Nevruz" gibi ortak günlerin, zafer ve bağımsızlık kutlamalarının yanı sıra, kardeş toplulukların tarihsel hafızalarına kazınan mezalim ve zorunlu göçlerin anma programlarına katılım sağlamakta veya bu çerçevede doğrudan kendi organizasyonu ile programlar düzenlemektedir.

8.2.3. Kültür-Sanat Spor Festivalleri

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, soydaş ve akraba topluluklardan kurum ve kuruluşlar iş birliğinde gerçekleştirilen çeşitli kültür sanat ve spor festivallerini desteklemektedir. Özellikle Ramazan ayında düzenlenen iftar programları, çocuklara yönelik olarak düzenlenen sünnet programları ve Rafadan Tayfa gibi çocuklara yönelik eğlence gösterileri bu kapsamda düzenlenmektedir.

Kültür-sanat ve spor festivalleri Türkiye'nin diaspora ile arasındaki iletişimi güçlendiren, kültürel etkileşimi teşvik eden yumuşak güç araçları olarak kamu diplomasisinin etkinliğini artırmaktadır.

8.2.4. Akademik Buluşmalar

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, kardeş topluluklarımızın dil, kültür, kimlik, ortak tarih ve medeniyet perspektifinde gelişimlerine katkı sağlayacak sempozyum, konferans, panel gibi akademik etkinlikleri desteklemektedir.

8.2.5. Değişim Programları ve Kültür Gezileri

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, farklı ülkelerden sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği hâlinde kültürel değişim organizasyonları ve geziler düzenlemektedir. Bu vesilesiyle genç kuşakların Türkiye'nin tarihi ve kültürel yerlerini yakından tanıma imkânı yakalaması sağlanmakta, bunun yanı sıra ortak değerler konusunda farkındalık oluşturulmaya çalışılmaktadır.

8.2.6. Türkiye Mezunları Programı

Türkiye Mezunları Programı, ülkemizin kamu diplomasisi faaliyetleri içinde önemli bir araç olan öğrenci hareketlilik programlarının etkinliğini artırmak amacıyla yürütülmektedir. Program; mezuniyet sonrasında öğrencilerle irtibatın sürdürülmesini, ülkelerine döndüklerinde "Türkiye Mezunları" çatısı altında dayanışmanın güçlendirilmesini ve kendi ülkeleri ile Türkiye arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlanmasını hedeflemektedir.

Bu program kapsamında Türkiye Mezunlarının belli bir yekûn teşkil ettiği ülkelerde mezun derneklerinin kurulması teşvik edilmekte, mezunlarla ilişkileri güçlendirmek amacıyla ilgili ülkelerde mezun buluşmaları gerçekleştirilmektedir.



**ULUSLARARASI
TÜRKİYE MEZUNLARI
AZERBAYCAN BULUŞMASI:**
Buluşma, Panel ve Ödül Programı

BAKÜ
HİLTON BAKÜ
1B AZADLIQ AVENUE

30 EYLÜL 2023
14.00 - 19.30

Türkiye Mezunları; sanattan bilime, siyasetten medyaya geniş bir yelpazede Türkiye Mezunları ailesinin fertleri olarak ortak bir duygunun şemsiyesi altında buluşmaktadır.



**KAZAKİSTAN
TÜRKİYE MEZUNLARI
BULUŞMASI**

BÜTÜN MEZUNLARIMIZ DAVETLİDİR

ALMATI
KAZAKHSTAN
HOTEL ALMATI

**25 KASIM 2023
18:00**

Türkiye ve kendi ülkeleri arasında âdeta birer köprü vazifesi gören Mezun Dernekleri, bu iletişimin sürdürülmesinde önemli aktörlerdir. Mezun Dernekleri, Türkiye Bursları tanıtım ve oryantasyon programlarından Türkçe ve kişisel gelişim kurslarına, ekonomik ve ticari ilişkileri geliştirme projelerinden sosyal yardım faaliyetlerine kadar pek çok farklı alanda faaliyet göstermektedir. 2024 yılı sonu itibarı ile 31 ülkede 35 Türkiye Mezun Derneği kurulmuştur. Bu sayıya önümüzdeki yıllarda yeni mezun dernekleri eklenerek mezunların kurumsal ağının güçlenmesi öngörülmektedir. Türkiye Mezunları programı kapsamında:

- ★ Mezun Buluşmaları (Tematik Buluşmalar, Özel Günler)
 - ★ Ekonomi ve istihdam temalı mezun etkinlikleri
 - ★ Potansiyel mezun buluşmaları
 - ★ Türkiye Mezunlarına yönelik akademik teşvik, proje ve faaliyet destekleri
 - ★ Mezun Proje Destekleri
- yürütölmektedir.

8.2.7. Türk Dünyası ile Güçlü Birliktelik

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Türkiye'nin Türk Dünyası ile olan ilişkilerinin gelişmesi yönünde özellikle sosyal ve kültürel alanlarda gerçekleştirdiği faaliyetler ve yürüttüğü projelerle önemli katkılar sunmaktadır. Eğitim desteklerinin ve kültürel projelerin yanında Türk Dünyası Diasporaları arasındaki iş birliği olanaklarının geliştirilmesine yönelik olarak Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı önemli çalışmalar üstlenmektedir.

Türk Konseyi Üyesi Ülkelerle Diaspora İş Birliği alanında:

- ★ Almanya ve ABD'de Türk Konseyi Üye Ülkeleri Diaspora STK'ları ile Eğitim (2019)
- ★ Kazakistan Otandastar Vakfı'na Tecrübe Aktarımı Programı (2019)
- ★ TDT Diasporadan Sorumlu Bakanlar / Kurum Başkanları 6. Toplantısı Özbekistan'ın Başkenti Taşkent'te gerçekleştirilmiştir. (18 Kasım 2024)
- ★ TDT Diaspora Gençleri Forumunun ilki Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de gerçekleştirilmiştir. (25 – 28 Eylül 2024)
- ★ TDT 2. Diaspora Gençleri Forumu ise YTB ev sahipliğinde Ankara ve Adana'da gerçekleştirilmiştir. (1 – 6 Ekim 2024)

Diasporalar arası iş birliği dışında da bölgeden gençlerin ve sanatçıların Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı şemsiyesi altında bulunduğu önemli etkinlikler düzenlenmektedir:

- ★ Kırım Tatar Gençlik Toplaşuvu (Çalıştay) YTB desteği ve Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği iş birliğinde Ankara'da düzenlenmiştir. Etkinliğe Kırım Tatarlarından 50 genç katılım sağlamıştır. (17-19 Mayıs 2024)
- ★ 27. Uluslararası Hazar Şiir Akşamları etkinliği YTB'nin, Elâzığ Valiliği ve Elâzığ Belediyesinin iş birliğiyle Ahmet Tevfik Ozan Fuar ve Kongre Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir. Ganire Paşayeva ve Nuri Pakdil anısına düzenlenen programa Türk dünyasının çeşitli bölgelerinden 22 şair katılım sağlamıştır. (29 Kasım-1 Aralık)
- ★ Kırım Ailesi Okulu Projesi ile Kırım'ın ilhakının ardından Kiev'e göç eden Kırımlı ailelerin çocuklarına ana dil eğitiminin verilerek millî kimliklerinin korunması amacıyla destekler verilmektedir.
- ★ Ahıska Gençler Derneği Hukuk Çalıştayını kapsamında Ahıska Sürgünü'nün hukuki niteliği ele alınmış ve mevcut durumda Ahıska Türklerinin izleyebileceği hukuki yollar tartışılmıştır. Çalıştay, Ahıska Sürgünü'nün 75. yılı münasebetiyle YTB tarafından düzenlenen bir dizi etkinliğin ilk ayağını oluşturmuştur. Ahıska Türklerine yaşatılan zorlukların sorumlularının belirlenmesi ve devamında gereken hukuki yolların aranması için bir yol haritası çıkarılmıştır.

8.2.8. Geçmiş Kazmak: Tarih ve Bellek Çalışmaları

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, tarihî ve kültürel miras çalışmalarını desteklemektedir. Bu çalışmalar ile kardeş topluluklara ait, Türk milleti ile de yakınlık veya ortaklık arz eden tarihî ve kültürel değerlerin korunması ve dünya tarihi kültürel mirasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından hazırlanan *Kiliseye Çevrilen Türk Eserleri* adlı kitap çalışması, genişletilmiş ikinci baskısıyla kamuoyunun istifadesine sunulmuştur. Çalışmada, Osmanlı'nın dağılmasından sonra geride bıraktığımız imparatorluk coğrafyasındaki mimari eserler içinde kiliseye dönüőtürülen yapılar konu alınmaktadır. Toplam üç cilt ve 1425 sayfadan oluşan çalışma kapsamında 19 ülkedeki mimari yapılar ele alınmıştır.

Batı Trakya'dan Türkiye'ye Göç adıyla basılan kitap çalışması kapsamında 1967-1995 yılları arasında Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesinden ülkemize göç eden soydaşların göç sebepleri, göç sırasında ve sonrasında yaşadığı sıkıntılar ele alınmıştır.

Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı desteğiyle Türkçe, Rumence ve İngilizce olarak hazırlanan *Bir Zamanlar Dobruca: İki Dünya Savaşı Arası Kırım Tatar Millî Hareketi* kitabı iki dünya savaşı arası dönemde Kırım Tatar Millî Hareketi'nin tarihini ve kültürel mirasını gözler önüne sermektedir. Kitapta yer alan dönemsel belgesel nitelikte fotoğraflar da eseri önemli kılmaktadır.

Irak Türklerinin Son Yüzyılı adlı kitap çalışması kapsamında siyasî yargılama, baskı, asimilasyon ve işkence gibi önemli hadiselerin merkezinde yer alan 76 kişiyle bire bir mülakat gerçekleştirilmiştir. Kitapta Irak'ın yüzyıllık tarihi, dönemler hâlinde ele alınarak doğrudan ilgili dönemin tanıkları tarafından değerlendirilmektedir. Bu çerçevede Irak Türklerinin son yüzyılının hikâyesi, bizzat yaşayanların tanıklığı ile oluşturulmuştur.

İsmail Güleç tarafından hazırlanan ve YTB yayını olan *Kıbrıs Efsaneleri, Kıbrıs'ın Manevi Atlası ve Kıbrıs Gezi Rehberi* başlıklı kitap çalışmaları ile Kıbrıs'ın manevi, kültürel ve mimari değerlerinin geniş kitlelere ve bilhassa gençlere anlatılması amaçlanmaktadır.

Macaristan'da Osmanlı Mimarisi Rehberi ve Sultan Abdülaziz Han İçin Hazırlanan Budin Rehberi kitap çalışmaları sırasıyla Macaristan'da günümüze ulaşan Osmanlı eserlerini ve Sultan Abdülaziz Han'ın 1867'deki Budapeşte seyahati için hazırlanmış, Almanca olarak basılmış "Budin Rehberi"nin fotoğraf ve açıklamalarla zenginleştirilmiş Türkçe ve Macarca tercümelerini içermektedir.

4 Satır: Miralay Suphi Bey'in Esareti adıyla Yurtdiőı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı desteğiyle çekilen belgeselde Myanmar'da (Burma) bulunan Thayetmyo Kampı'nda esir kalan Basra Valisi Miralay Suphi Bey'in yaşam öyküsü ve mektupları üzerinden kamplardaki Türk askerlerinin durumu ve dönemin şartları anlatılmıştır.

Ahıska Bölgesi Türk-İslam Eserleri Envanter Çalışması kapsamında 1944 yılında ana vatanları Ahıska'dan sürgün edilen soydaşlarımızın yaşamış olduğu 220'ye yakın köy ve civarındaki yerleşim yerlerinde bulunan cami, medrese, hamam, çeşme ve mezarlıkların mevcut hâlleri tespit edilmiştir.

Kırım Yarımadası'nda bulunan tüm Türk-İslam mimari eserlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler içeren referans niteliğinde *Kırım'daki Kırım Tatar (Türk-İslam) Mimari Yادigârları* adlı bir kitap basılmıştır.

8.2.9. Ortak Geçmiş, Ortak Değerler, Ortak Gelecek

Yurtdışı ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, soydaş ve akraba topluluklara yönelik olarak düzenlenen sözlü tarih çalışmaları ile de kardeş topluluklara yönelik tarihî değerlerin kayıt altına alınması ve geçmişte yaşanan acıların tekrarlanmaması için dünya barışının öneminin genç nesillere aktarılmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda düzenlenen faaliyetler:

- ★ **Dr. Sadık Ahmet:** Batı Trakya Türkleri'nin unutulmaz önderi Sadık Ahmet'in Doğumunun 75. Yılı vesilesiyle hayatı ve mücadelesi ile ilgili hazırlanan kitapta makalelerinin yanı sıra röportajlar ve fotoğraflar yer almaktadır.
- ★ **Belene Ölüm İçin Yer Sert Uçmak İçin Gök Uzak:** Bulgaristan'da 1984-1989 yılları arasında Türklere karşı uygulanan asimilasyon, kimliksizleştirme politikaları, işkenceler ve Belene Kampı olaylarını konu alan sözlü tarih çalışması kitaplaştırılarak yayımlanmıştır.



- ★ **1944 Kırım Tatar Sürgünü Belgesel Kitabı: "Onlar da İnsandı"**
- ★ **1944 Ahıska Türkleri Sürgünü Belgesel Kitabı: "1944 Ahıska Sürgünü: Son Tanıklar"**
- ★ **Gagauz Yerinin Özerkliğinin 25. Yılı Belgesel Kitabı: "Gagauziya Avtonomiyasına Yol"**

Ayrıca ortak değerlerimizin daha iyi tanınması, soydaşlarımızın tarih bilincine katkı sağlanması ve ana vatanla dinî, kültürel ve tarihî bağların güçlendirilmesi amacıyla anma etkinlikleri, kültürel değişim programları ve çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

- ★ Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı yayını olarak hazırlanan *Kıbrıs'ın Gönül Dili Kıbrıs İlahileri* başlıklı kitap çalışmasının KKTC'de tanıtımı gerçekleştirilmiştir. Kitap çalışmasında yer alan eserlerin sanatçı Ahmet Özhan ve ekibi tarafından seslendirildiği bir konser düzenlenmiştir. (27 Mart 2024)
- ★ Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara'da, merhum Doktor Sadık Ahmet anısına hazırlanan kitabı tanıtmak maksadıyla "Doğumunun 75. Yılında Dr. Sadık Ahmet'i Anma Programı" gerçekleştirilmiştir. Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesinde gerçekleştirilen programa Milli Savunma Bakanımız, Dışışleri Bakan ve Bakan Yardımcılarımız, Kültür ve Turizm Bakan Yardımcımız, çeşitli siyasi parti temsilcileri, Genel Kurmay Başkanımız ve Kuvvet Komutanlarımızın yanı sıra Sadık Ahmet'in ailesi ve çok sayıda Batı Trakyalı genç katılım sağlamıştır. (7 Ocak 2022)
- ★ Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının desteğiyle Türkçeye kazandırılan ve YTB yayını olarak okuyucu ile buluşturulan *Finlandiya Tatarları* kitabı, Türkiye-Finlandiya diplomatik ilişkilerinin 100. yılında Finlandiya Cumhurbaşkanı Alexander Stubb'ın katılımıyla düzenlenen programla tanıtılmıştır. (1 Ekim 2024)
- ★ Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ev sahipliğinde ülkemiz kamu kurum ve kuruluşları yetkilileri, yabancı misyon temsilcileri, Kırım Tatar STK'ları ve uluslararası öğrencilerin katılımı ile Kırım Tatar halkının 1944 yılında maruz kaldığı sürgünün 80. Yılı'nın hafızalarda canlı tutulması amacıyla bir anma programı düzenlenmiştir. (17 Mayıs 2024)
- ★ YTB Yayınları'ndan 3 cilt hâlinde çıkan *Kiliseye Çevrilen Türk Eserleri* kitabının tanıtımı programı Saraybosna'da Gazi Hüsrev Bey Medresesi Kütüphanesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. (5 Eylül 2024)
- ★ "Ahıska Sürgünü 75. Yıl Anma Programı" (2019): Toplamda 3 bin kişinin katıldığı anma programında *1944 Ahıska Sürgünü: Son Tanıklar* kitabı, Ahıska Ezgileri Müzik CD'si takdim edilmiştir.
- ★ "Kırım Tatar Sürgünü 75. Yıl Anma Programı" (2019): Programda sürgünü anlatan belgeselin gösterimi gerçekleştirilmiş ve sürgüne tanık olan nesil ile yeni nesil Kırım Tatar gençlerinin görüşleri paylaşılmıştır.

8.2.10. Kardeş Ülkelerden Gençler Türkiye’de

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, farklı ülkelerden sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği hâlinde kültürel değişim organizasyonları ve geziler düzenlenmektedir. Bu vesilesiyle genç kuşakların Türkiye’nin tarihî ve kültürel yerlerini yakından tanıma imkânı yakalaması sağlanmasının yanı sıra ortak değerler konusunda farkındalık oluşturulmaya çalışılmaktadır.

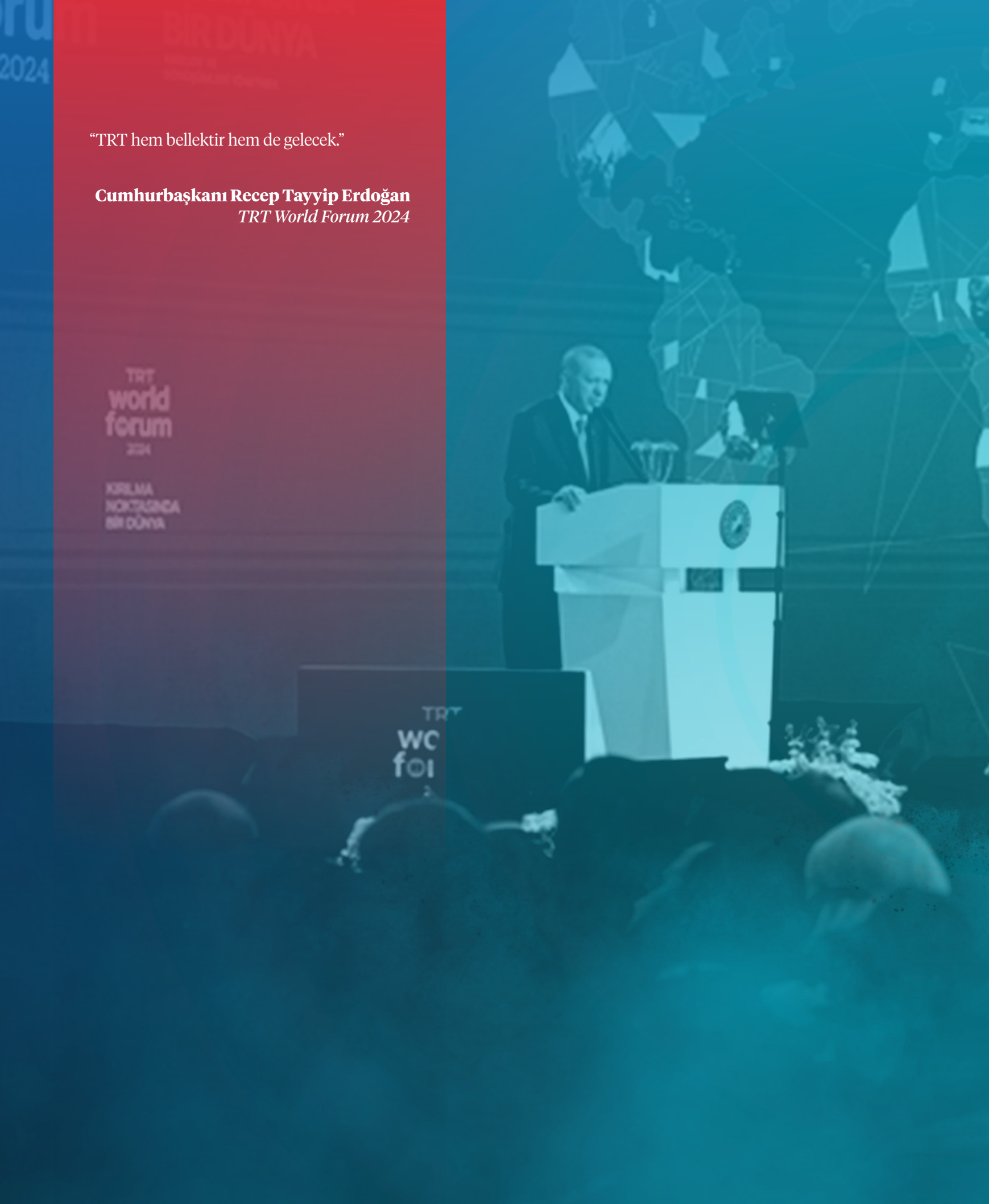
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının kuruluş yılından bu yana 35 dost ve kardeş ülkeden yaklaşık 11.000 genç kültürel hareketlilik ve gezi programlarıyla ülkemizde ağırlanmış ve Türkiye’nin tarihî ve kültürel yerlerini görerek ülkemizi yakından tanıma olanağı elde etmiştir.

8.2.11. Tarihin Yankıları: Anma Etkinlikleri

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının düzenlediği anma etkinlikleri ve YTB tarafından desteklenen araştırma eserler kapsamında Türk tarihinde ve soydaşlarımız nezdinde önemli yeri ve etkisi olan simge karakterlerin kamuoyunda hatırlanması ve genç kuşaklara aktarılacak âdeti gelecekle buluşması sağlanmaktadır.

- ★ Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara’da merhum Doktor Sadık Ahmet anısına hazırlanan kitabın tanıtımı vesilesiyle “Doğumunun 75. Yılında Dr. Sadık Ahmet’i Anma” programı gerçekleştirilmiştir.
- ★ YTB’nin 2023 yılında düzenlediği etkinlik kapsamında Kırım Tatar Halkının Millî Lideri Mustafa Abdülcemil Kırımoglu’na Türkiye Mezunları fahri unvanı verilmiştir.
- ★ Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının katkılarıyla hazırlanan “*Vardar’ın Oğulları – Yücelciler*” isimli belgesel Kuzey Makedonya’nın başkenti Üsküp’te gösterime sunulmuştur. 1948 yılında Yugoslavya yönetiminin Yücelciler’in çalışmalarından duyduğu rahatsızlık sebebiyle teşkilat mensuplarından Şuayb Aziz, Ali Abdurrahman, Nazmi Ömer ve Âdem Ali’nin idama mahkûm edilişine yer veren “*Vardar’ın Oğulları- Yücelciler*” belgesel gösterimi, yer yer hüznünlü anlara sahne olmuştur. Yücelciler’in diğer mensuplarının da ağır cezalar alarak çalışma kamplarına gönderildiğinin anlatıldığı belgesel, idamların 77. yıldönümü anısına gösterilmiştir. (27 Şubat 2025)

- ★ 2023 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Bulgaristan Türklerinin unutulmaz önderi Mümin Gençöğlü anısına Bursa’da “Vefatının 30. Yılında Mümin Gençöğlü Anma Programı” adıyla bir etkinlik düzenlemiştir. Özellikle Balkan kökenli vatandaşların büyük ilgi ve beğenisini toplayan, Mümin Gençöğlü’nün zorlu mücadelesine dikkat çekilen programda Bulgaristan Türklerinin unutulmayan acı günleri anlatılmıştır. Uludağ Üniversitesi Prof. Dr. M. Mete Cengiz Kültür Merkezi’nde yapılan anma törenine çok sayıda Bulgaristan Türkü ve Mümin Gençöğlü’nün sevenleri katılırken, programda YTB tarafından hazırlanan ve Mümin Gençöğlü’nün hayatı ile mücadelesini anlatan kitap da tanıtılmıştır. (7 Mayıs 2023)
- ★ YTB, 7 Mart 2019 tarihinde, “Doğumunun 100. Yılında Cengiz Dağcı Anma Programı” gerçekleştirmiştir. Program kapsamında dünyaca ünlü Kırım Tatarı yazar Cengiz Dağcı’nın yaőamı, eserleri ve fikirlerinin ele alındığı “*Türk Dünyasının Enleri Cengiz Dağcı*” belgeselinden bir kesit de gösterime sunulmuştur.



“TRT hem bellektir hem de gelecek.”

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan
TRT World Forum 2024

TRT
world
forum
2024

KIRILMA
NOKTASINDA
BİR DÜNYA

TRT
WC
foi
2

9. Bölüm

**Türkiye
Radyo - Televizyon
Kurumu**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI**

TRT, kamu yayıncılığı sorumluluğu çerçevesinde 17 televizyon kanalı, 17 radyo kanalı, 9 uluslararası dijital haber platformu, basılı yayınları, dijital uygulamaları, 41 dil ve lehçedeki yayınları, stratejik zirve ve etkinlikleri, dünyanın dört bir yanına ihraç ettiği dev prodüksiyonlu yapımları ve uluslararası dijital platformu “Tabii” ile Türkiye’nin dış politika stratejilerini ve bu stratejiler doğrultusunda hayata geçirdiği aksiyonları hem ulusal hem de uluslararası düzeyde geniş bir izleyici, dinleyici ve takipçi kitlesiyle paylaşma misyonunu benimsemektedir. Bu platformlar üzerinden yayımlanan içerikler, dünya ile güçlü bağlar kuran Türkiye’nin vizyonunu yansıtan; ülkemizin dış politika alanındaki icraatlarını, başarılarını ve hedeflerini kamuoyuna aktaran yayınlarla toplumu bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır.

TRT ekranlarında gösterime giren Türk dizileri, son yıllarda kamu diplomasisi alanında Türkiye’nin yakalamış olduğu ivmeyi ve yumuşak gücünü pekiştirmektedir. Bu bağlamda Türk dizileri, Türkiye markasının güçlendirilmesi ve Türk kültürünün dünyaya tanıtılması noktasında önemli bir yere sahiptir. Özellikle başta Latin Amerika olmak üzere uzak coğrafyalarda dahi Türk kültürüne ve Türkçeye olan ilgiyi bu vesile ile arttırmaktadır. Türk dizileri bu başarısı ile Türkiye’nin dış politika tezlerinin uluslararası kamuoyu nezdinde dikkat çekmesine ve farkındalık oluşturmaya katkı sunmaktadır. “Büyük Sürgün Kafkasya”, “Yüzyıllık Mühür”, “Alija”, “Bir Zamanlar Kıbrıs”, “Bir Zamanlar Kıbrıs: Zafere Doğru”, “Al Sancak” gibi TRT1’de yayınlanan Türk dizileri bu vizyon ve misyonun başlıca örnekleri arasında yer almaktadır. İletişim Başkanlığı tarafından 2024 itibarıyla hazırlanan *21. Yüzyılda Türkiye’nin Kültür Seferberliği* kitabı söz konusu konulara daha teferruatlı bir şekilde değinmektedir.

TRT, sanattan spora pek çok alanda evrensel yayınlar yapmakta ve bu yayınları izleyicilerle buluşturulmaktadır. TRT Müzik, müziğin medeniyetler arası etkileşimi güçlendiren birleştirici niteliğinden hareketle Türkiye’nin kültürel zenginliğini uluslararası kamuoyuna tanıtmakta, kültürel diplomasiye stratejik düzeyde katkı sağlamaktadır. Türk dış politika ilkeleriyle paralel olarak TRT, müziğin insanları bir araya getirme ve aynı duyguda birleştirme gücünden yararlanan programlar hazırlamaktadır. TRT, başta “Türkistan’dan Rumeli’ye” adlı program olmak üzere “Dombranın İzinde”, “Etno Balkan”, “Rumeli İlahileri”, “Endülüs Müziği” ve “Kudüs’ten Türkiye’ye İlahiler” gibi farklı kültürlerle hitap eden yayınlar yapmaktadır. Ek olarak TRT Spor ve Yıldız kanalları, rekabetin ve coşkunun ön plana çıktığı müsabakaları ekrana taşımakta, spor diplomasisi yoluyla dış politikaya ılımlı ve yapıcı bir katkı sunmaktadır. Bu kapsamda “Dünya Göçebe Oyunları”, “İslami Dayanışma Oyunları” ve “Etnospor Kültür Festivali” gibi spor yayınları izleyiciyle buluşturulmaktadır.

TRT, yayıncılık perspektifinin temel bir unsuru olarak, program içeriklerini bilinçli bir planlama dâhilinde ve titizlikle oluşturmaktadır. Bu stratejik yaklaşım, ülkemizin dış politikadaki başarılarının kamuoyunda hak ettiği değeri bulmasına ve geniş kitlelerde farkındalık oluşturulmasına katkı

sağlamaktadır. Gerek yayınlarında yer alan konularla gerekse bu konuların millî ve manevî değerlerimiz çerçevesinde işlenmesiyle TRT, ülkemizin ulusal ve uluslararası alandaki başarılı konumunun vurgulanmasını ve öne çıkarılmasını önceliklendirmektedir. Böylece kamuoyunun Türkiye'nin dış politikadaki başarıları hakkında farkındalığının artırılması ve medya alanında ulusal kapasitenin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

TRT, Türkiye'nin kamu yayıncısı olarak küresel medya düzeninde kendine özgü çok dilli, çok katmanlı bir aktör olarak öne çıkmaktadır. TRT, tek sesli ve ideolojik filtrelerle şekillenen uluslararası medya ekosisteminde; çoğulculuğu ve hakikati esas alan bir anlatı inşa ederek Türkiye'nin adalet, insaniyet ve egemenlik temelli dış politika yaklaşımlarının küresel kamuoyunda yankı bulmasında öncü bir rol üstlenmektedir. TRT'nin bu stratejik konumu, sadece bir yayıncılık başarısı değil; Türkiye'nin uluslararası sistemde kendi sözünü söyleme iradesinin, anlatısını kendi diliyle kurma hakkının ve hakikati evrensel vicdana taşıma kararlılığının medya alanındaki en güçlü tezahürüdür.

Türkiye Cumhuriyeti'nin son çeyrek yüzyılda yürüttüğü dış politika açılımları kapsamında, kamu diplomasisini merkeze alan bütüncül bir anlayışla ve küresel zeminde etkili bir görünürlük yaklaşımıyla TRT, Türkiye'nin dış politika vizyonunun medya boyutundaki taşıyıcısı ve stratejik hafızası olarak önemli bir rol üstlenmiştir.

Türkiye, TRT özelinde yürüttüğü yayın politikalarıyla sadece haber vermeyi değil; aynı zamanda hakikatin, adaletin ve insan onurunun sesi olmayı da hedeflemektedir. Bu çerçevede, çatışma bölgelerinde unutulmuş hayatlar, medyada yer bulamayan krizler ve görmezden gelinen hikâyeler TRT ekranlarında görünür kılınmaktadır. Küresel medya sektöründe uzun yıllardır süregelen ve tek kaynaktan beslenen bilgi akışına şerh düşen TRT, dünyanın dört bir yanında, yok sayılan ve görmezden gelinen coğrafyaların sesini küresel ölçekte duyurmaktadır.

Türkiye'nin dış politikasına uygun olarak TRT, güçlüden yana değil, haklıdan yana bir duruş sergilemektedir. Bu doğrultuda Türkiye'nin küresel insani diplomasi vizyonu ile uyumlu biçimde sesini duyuramayan topluluklara mikrofon uzatılmakta ve gerçekler uluslararası kamuoyunun dikkatine sunulmaktadır.

TRT'nin yayınlarında anlatılan her hikâye, Türkiye'nin vicdani sorumluluk anlayışının bir yansımasıdır. Amaç sadece bilgi aktarmak değil, dünyada adaletin ve merhametin sesi olabilmektir. Bu strateji doğrultusunda geliştirilen yayıncılık anlayışı ile Türkiye'nin dış politika önceliklerinin medya aracılığıyla güçlendirilmesi sağlanmaktadır.

TRT sadece yayınlarıyla değil aynı zamanda gerçekleştirdiği stratejik medya zirveleri ve etkinlikleri ile de uluslararası alanda adını duyurarak ülkemizin dış politikasına katkı sağlamaktadır. TRT World Forum, NEXT TRT, TRT Humanitarian Film Festival, TRT World Citizen Ödülleri, TRT 12 Punto, TRT Uluslararası Belgesel Ödülleri, TRT Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği gibi etkinliklerle farklı ülkelerden paydaşları bir araya getirerek ülkeler arası ikili ilişkilerin gelişmesini, kültürel etkileşimin artırılmasını sağlamaktadır.

Küresel insani sorunlara, dünyanın dört bir yanından katılan uzmanlarla birlikte yenilikçi bakış açıları sunan ve dünyada medya sektöründe yapılan en büyük forumlardan birisi olan TRT World Forum; politika ve diplomasiden iklim değişikliğine, teknolojik gelişmelerden enerjiye kadar insanlığı ilgilendiren ortak meselelere odaklanmaktadır. Etkinlik aracılığıyla farklı coğrafyalarda zulme maruz bırakılanların yükselen seslerine kulak verilmekte; mazlumların yanı sıra yok sayılanların ve yalnızlığa terk edilenlerin de uluslararası gündemde ön sıralara taşınması amaçlanmaktadır. Söz konusu problemlerin çözümü için yapılabilecekler ise dünyanın dört bir yanından gelen devlet yetkilisi, politika yapıcı, akademisyen, iş ve fikir insanlarının eşliğinde, akıl ve gönül birliğiyle ele alınmaktadır. TRT World Forum, yıllar içerisinde, geleceğin şekillendirilmesine katkı sunan küresel ölçekte bir tartışma platformu olarak çok değerli bir konuma gelmiş bulunmaktadır. Türkiye'nin yürüttüğü insani diplomasi ve yardım politikası ile uyumlu şekilde düzenlenen bir diğer uluslararası organizasyon olan TRT Humanitarian Film Festival ise benzer şekilde insani sorunları konu edinen filmlere ev sahipliği yapmaktadır.

Ayrıca TRT, diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde Türkiye'nin dış politikalarını güçlendirmeye yönelik ulusal ve uluslararası düzeydeki faaliyetlerde aktif rol almakta ve bu çabaları kamuoyuna duyurmak için sürekli olarak etkili yayınlar düzenlemektedir. Bu sayede Türkiye, küresel barış ve iş birliği vizyonunu pozitif mesajlarla geniş kitlelere ulaştırmayı hedeflemektedir. TRT, kamu yayıncılığı anlayışıyla ve toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket ederek Türk dış politikasını, Türkiye'nin dünya genelindeki stratejik iş birliklerini, ilişkilerini geniş kitlelere aktaracak projelere imza atmaktadır. Yine bu kapsamda TRT, Türkiye'nin dış politika perspektifini ve küresel etkinliğini anlatan etkinlikler, programlar, tartışma platformları ve belgesellerle, ulusal hedeflerimiz doğrultusunda bilinçlendirici içerikler sunmakta ve uluslararası bağlamda kurduğu ikili ilişkiler ve uluslararası birliklerde yürütülen 65 ülkeden 230 üyesiyle yaklaşık 4 milyar izleyiciye hitap eden yayın birliği ABU'nun Yönetim Kurulu Başkanlığı gibi aktif roller ile ülkemizin temsilini sağlamaktadır.

9.1. TRT’nin Uluslararası Yayın Kanalları

9.1.1. Türkiye’nin Uluslararası Medya’da Habercilik Modeli: TRT World

Türkiye, içinde bulunduğumuz enformasyon çağında sadece ulusal medya platformları aracılığıyla hakikati ve doğru bilgiyi kamuoyuna ulaştırmakla yetinmemekte; uluslararası medyada da haberciliğin öncülüğünü üstlenmektedir. Tüm dünyaya İngilizce yayın yapan enternasyonal haber TV kanalı TRT World ile Türkiye, politikalarını dünyaya doğru ve etkili bir şekilde anlatmak ve insanı merkeze alan, ilkeli, objektif habercilik anlayışını yansıtan; ses getiren yayınları, gündeme damga vuran özel haberleri, kapsamlı içerikleri, dünyanın dört bir yanında haber peşinde koşan muhabirleri ile yayınlarını yürütmektedir. TRT World, yayınları aracılığıyla Türkiye’nin haklı davasında savunuculuğunu üstlendiği tezlerini doğrudan doğruya dış kamuoyuna aktarmakta ve bu yolla Türkiye’nin bir kamu diplomasisi aracı yumuşak güç unsuru olarak öne çıkmaktadır. Kanal bünyesinde dış politikaya ilişkin konuların konuşulduğu ve gündeme yön veren konukların ağırlandığı yapımlar ise dünya medya sektöründe dikkat çekmektedir. Bir başka deyişle TRT World, ürettiği çeşitli içeriklerle Türkiye’nin bir dış politika enstrümanı olarak hayli katkılar sağlanmaktadır.

Türkiye, TRT World aracılığıyla gerçekleştirdiği ilkeli habercilik anlayışı ile küresel ölçekte bir etkiye ulaşmakta ve uluslararası camiada takdirle karşılanarak prestijli habercilik ödüllerine layık görülmektedir.

Bu kapsamda dünya kamuoyunda büyük ses getiren TRT World menşekli yayın ve içeriklerine bakacak olursak:

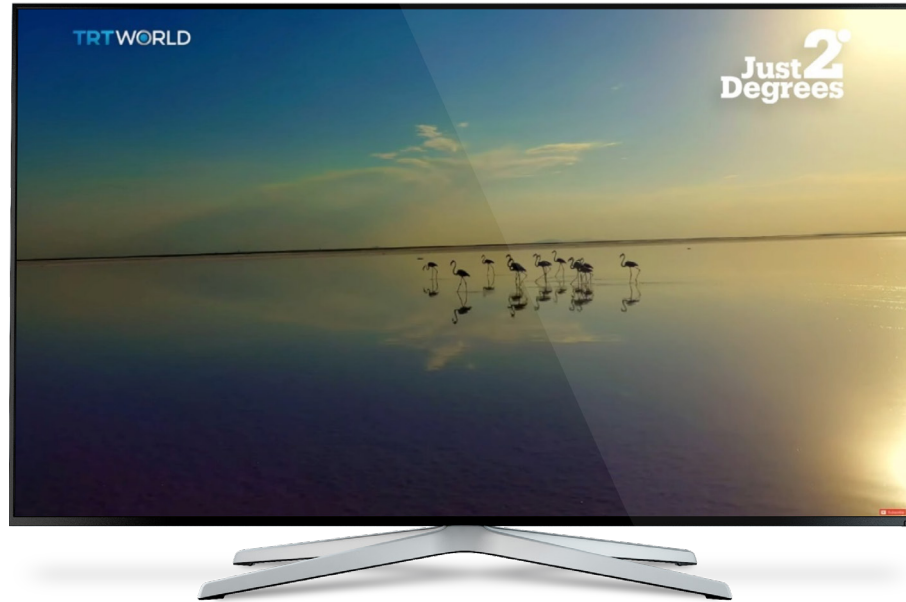
- ★ 28 Eylül 2023 tarihinde yayınlanan “*Off the Grid*” adlı programın Rusya-Ukrayna savaşında yaşanan savaş suçlarına dikkat çekilen “*Wartime Diaries*” bölümü ile Emmy Ödülü alınmıştır.



Aynı programın iklim değişikliğinin getirdiği kuraklığa karşı farkındalık oluşturulmasının amaçlandığı “Fighting for Water” bölümü ise New York Festivalleri TV ve Film Ödülleri’nde altın madalyaya layık görülmüştür.



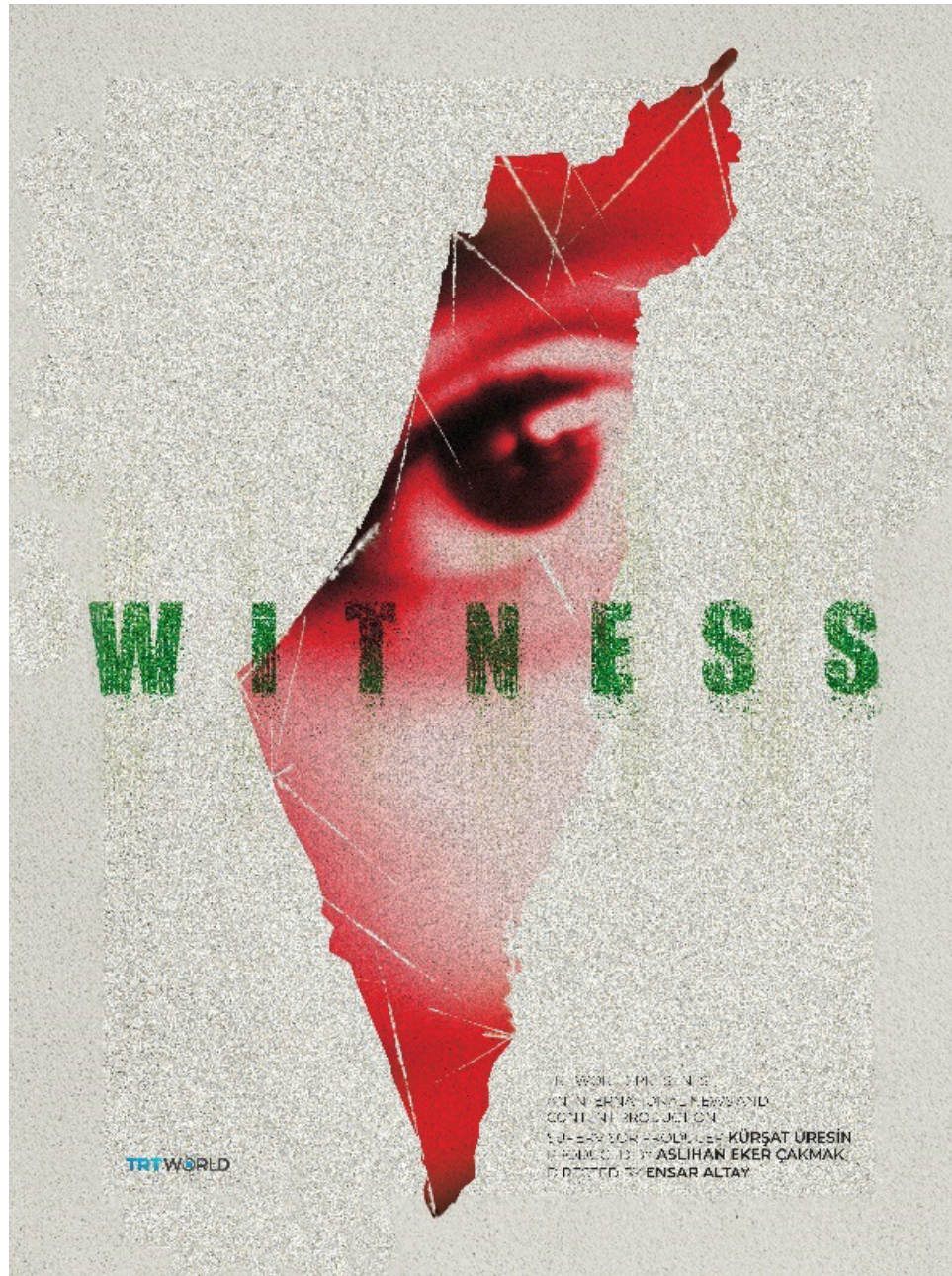
- ★ “Just 2 Degrees” adlı yapım, Türkiye’nin verdiği kalkınma desteklerinin çevre, iklim ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri kapsamında görünür hale getirilmesini amaçlamaktadır. Yapım 2024 yılında Bizim Dünyamız Vakfı’nın düzenlediği 2024 Yılı İklim Liderleri Ödülleri kapsamında “En İyi Televizyon Programı” ödülü alınmıştır.



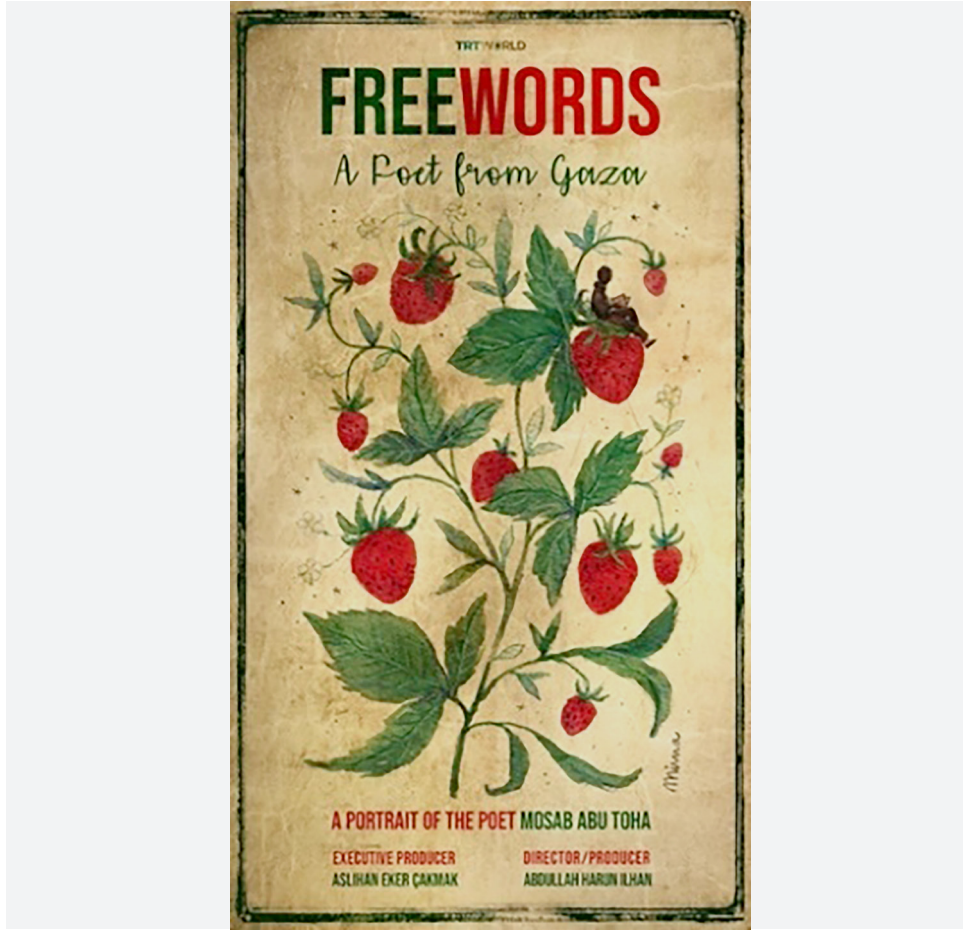
- ★ Gazze'deki soykırımın ardından çekilen *“Holy Redemption – Kutsal İşgal: Filistin Topraklarını Gasbetmek”* adlı belgeselde radikal İsrail gruplarına sızılarak elde edilen görüntü ve röportajlar vasıtasıyla Batı Şeria'daki Filistinlilere yönelik şiddet detaylı şekilde belgelenerek uluslararası farkındalığın artırılması amaçlanmıştır. Yayınlandığı günden bugüne TRT'nin dijital platformlarında 200 milyondan fazla izlenme alan belgesel, hâlâ üniversitelerde ve festivallerde gösterilmekte ve adından söz ettirmektedir. Belgesel 2024 yılında 7. Uluslararası Al Jazeera Balkanlar Film Festivali'nde “En İyi Belgesel ve Program Ödülü”, 2025 New York Festivali TV ve Film Ödülleri'nde “Araştırmacı Gazetecilik” alanında Altın Kule ödülünü ve “Uluslararası İlişkiler” alanında Gümüş Kule ödülünü almıştır. ABU Yapımcıların Seçimi sıralamasında ise “Yapımcıların Seçimi Ödülü”ne layık görülmüştür.



- ★ “Witness” adlı belgesel, İsrail’in kuşatma altındaki Gazze’ye yönelik savaşının ardından bölgedeki durumu derinlemesine ele almakta ve Filistin halkının direncini gözler önüne sermektedir. Türkiye’nin kararlı duruşu sayesinde belgesel, uluslararası camiada Gazze’de yaşanan dramı bir kez daha gözler önüne sermekte ve uluslararası kamuoyunun dikkatine sunulmaktadır. Bu yönüyle belgesel ödüle layık görülmüş ve yayınlandığı yıl Sınır Tanımayan Aktivistler Film Festivali’nde “En İyi Belgesel” ödülünü almıştır.



- ★ **“Free Words”** adlı belgesel, 7 Ekim sonrasında İsrail askerleri tarafından işkence gören Gazzeli şair Mosab Abu Toha’yı merkezine alarak, kendi tecrübeleri üzerinden Filistin şiirinin Filistin direnişi için önemini nahif bir dille anlatmaktadır. Belgesel 1. MÜŞİAD Altın Çark Uluslararası Kısa Film Festivali’nde “En İyi Belgesel Jüri Özel Ödülü”, 12. Atina Video Şiir Festivali’nde “En İyi Film Ödülü”, 6. Örsçelik Balkan Kısa Film Yarışması’nda “Birincilik Ödülü”, 8. AFSAD Uluslararası Kısa Film Festivali’nde “AFSAD Özel Ödülü” ve 1. Bursa Altın Çınar Kısa Film Yarışması’nda “Jüri Özel Ödülü” almıştır. Belgesel, halihazırda farklı festivallerde yarışmaya devam etmektedir.



- ★ “Zionism- Manufacturing A State” adlı belgesel; din, ideoloji ve İsrail’in Gazze’ye karşı acımasız savaşı arasındaki karmaşık bağları araştırmaktadır. Yahudi hahamlar ve bilginlerin yer aldığı filmde, Siyonizm’in Yahudilik üzerindeki etkisi eleştirilmektedir. Belgesel, bu ideolojiyi günümüzün Gazze olaylarıyla ilişkilendirerek tarihî köklere ışık tutmakta ve İsrail tarihindeki din ve ideolojinin karmaşık etkileşimine ayrıntılı bir bakış açısı sunmaktadır.



- ★ “Neo Nazi Murders” adlı belgesel serisinin “Hanau” adlı bölümünde, 19 Şubat 2020’de çoğu Türk asıllı 9 Alman vatandaşının aşırı sağcı bir teröristin silahlı saldırısıyla hayatını kaybettiği saldırı cinayet, bütün detaylarıyla masaya yatırılmıştır. “NSU” adlı bölümünde ise NSU olarak bilinen bir neo-Nazi terör hücresinin Almanya genelinde 8 Türk, 1 Yunan ve 1 Alman polis memurunu hedef alarak vahşi bir cinayet dalgası gerçekleştirmesini konu edinmiştir.



- ★ “*Digital Occupation*” adlı belgesel, İsrail’in Filistin’i dijital olarak nasıl işgal altında tuttuğunu anlatmakta ve Filistinlilerin dijital direnişi ele alınmaktadır. Ayrıca ilk defa Gazze’nin İsrail’e rağmen kurduğu gizli internet ağları bu belgesel ile görüntülenmiş ve dijital işgale karşı direnişin nasıl gerçekleştiği konusu ele alınmıştır.



- ★ “*Displaced Smiles*” adlı belgesel, Gazze’de bir sirki yöneten Abdulfettah’ın evinden olmasına ve bebek beklemesine rağmen çocukların yüzünü güldürmek için sirk çalışmalarına devam etmeye çalışmasını ve günlük hayatında yaşadığı zorlukları konu almaktadır.



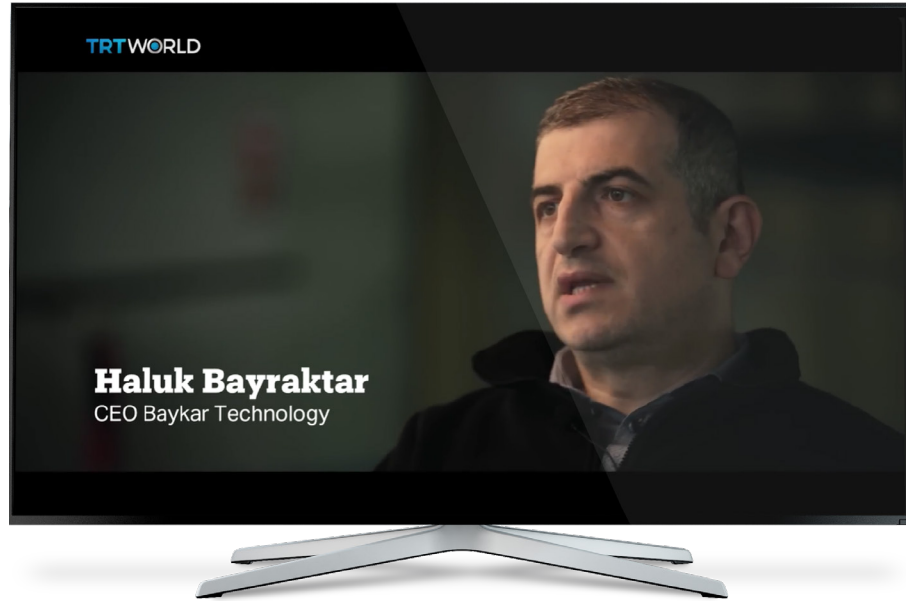
- ★ 2021’de yayınlanan belgeselde Gazze’nin ilk kız boks kulübünü anlatan “*Left Hook*” adlı yapımla Gazze’deki yaşama dair farkındalık oluşturmak amaçlanmış ve belgesel Human Screen Festival’de “En İyi Belgesel” ödülüne layık görülmüştür. 7 Ekim 2023’te çatışmaların başlamasından 6 ay sonra belgeselde yer alan kişilere tekrar ulaşılarak yeniden görüşmeler düzenlenmiş ve bu 6 aylık süreç içerisinde neler yaşadıkları 7 dakikalık çarpıcı bir insan hikâyesi olarak “*Gaza: Displaced Dreams*” adıyla yayınlanmıştır.

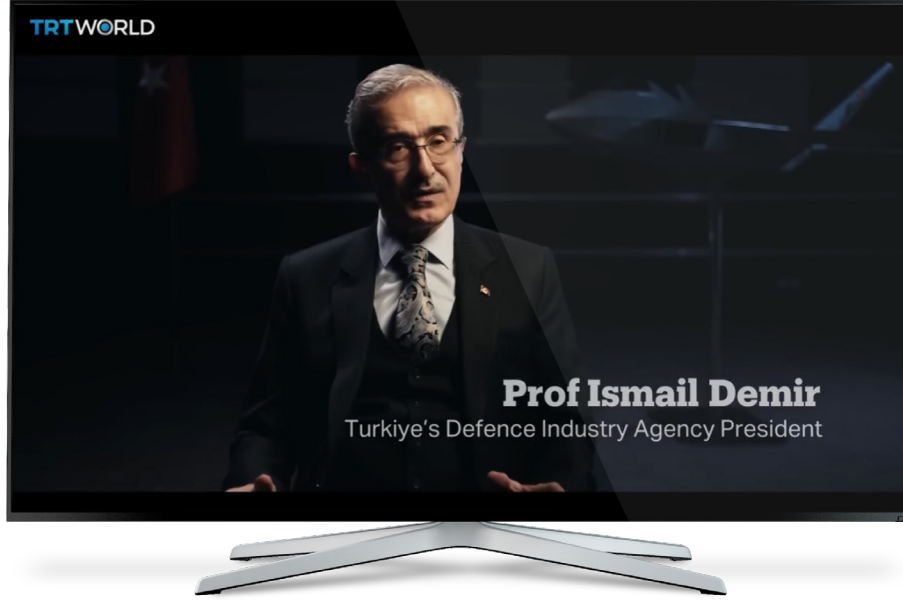


Görüldüğü üzere Türkiye, TRT World ekranlarında İngilizce olarak yayınladığı haberler, belgeseller, kısa filmler aracılığıyla uluslararası kamuoyunda Gazze özelinde farkındalık oluşturmaya çalışmakta, dünya basınında üzeri kapatılmaya çalışılan konulara ışık tutmaktadır. Türkiye, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın “Dikkatlerin başka alanlara çekildiği dönemlerde dahi Gazze’nin unutulmasına biz müsaade etmedik, etmeyeceğiz.” sözlerinde olduğu gibi Filistin’in savunulmasında gösterilen haklı mücadelenin sesi olmayı sürdürmektedir. Türkiye, tarihin doğru tarafında durma erdemini her zaman kendisine düstur edinmiş, Gazze başta olmak üzere mağdur edilen milletlerin uluslararası arenada savunucusu olmuş ve bu yayıncılık anlayışla çalışmalarına devam etmektedir.

TRT World, son yıllarda Türkiye’nin savunma sanayiinde yakaladığı ivmeyi ve dış politikada gerçekleştirdiği atılımları konu alan yapımları ile de uluslararası basında Türkiye’nin başarılarının altı çizmektedir. Bu süreçte hayata geçirilen projeler ve yapımlar:

- ★ Bu yapımların başında gelen “New Era of Defence” adlı belgesel, Türkiye savunma sanayisinin yükselişini ve bunun Türkiye’ye olan etkisini konu almaktadır. Belgesel; Haluk Bayraktar, İsmail Demir, Wesley Clark ve Temel Kotil gibi önemli isimlerle yapılan röportajları içermektedir.





- ★ “The Meidiator” adlı belgesel, Türkiye’nin Ukrayna Savaşı esnasında uluslararası arabuluculuk maharetiyle Tahıl Koridoru’nun açılmasını sağlayarak küresel ölçekte etkili olması beklenen gıda krizini engelleme sürecini ele almaktadır.



- ★ “*Confronting Threats*” adlı belgeselde Rusya-Ukrayna Savaşı’ndan sonra Finlandiya ve İsveç’in NATO’ya girme kararına karşı Türkiye’nin ulusal güvenlik politikaları noktasında sergilediği tavır, uluslararası uzmanlar ve siyasetçiler gözünden ele alınmıştır.



- ★ “*The Black Spot: 15th July*” adlı belgeselde 15 Temmuz hain darbe girişimine karşı batı medyasının ve batı ülkelerinin bakışındaki çifte standartlar ortaya konulmuştur.

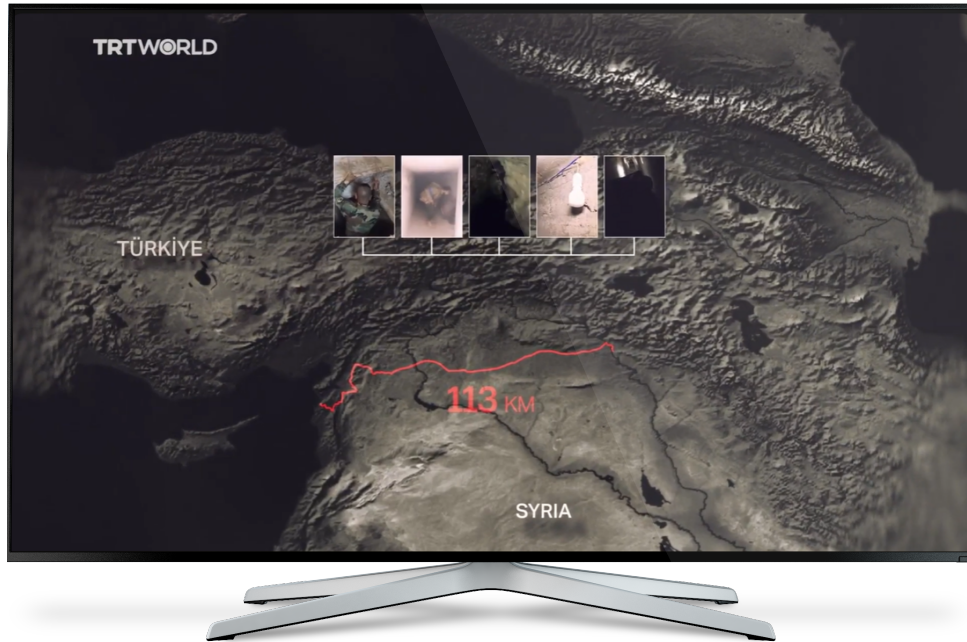


- ★ “*The Century of Türkiye*” adlı belgeselde Türkiye’nin yüzyıllık tarihi, geçmişteki başarıları ve gelecek hedefleri, uzmanların ve politikacıların görüşleriyle ele alınmaktadır.



- ★ “*Declassified*” adlı belgeselin “*Mysterious Helicopter Crash*” adlı bölümünde Irak’ın kuzeyinde meydana gelen 2 helikopter kazasının ortaya çıkardığı kirliliği ilişkiler ağı ele alınırken “*The Tunnels*” adlı bölümü, PKK’nın Suriye’deki eylemlerini, terör taktiklerini ve Türk Güvenlik Güçlerine yönelik terör saldırıları düzenlemek için yer altı tünellerini nasıl kullandıklarını anlatmaktadır.







- ★ “*The Pipe Dream*” adlı belgesel, Doğu Akdeniz’deki enerji kaynaklarına ve bunların Avrupa’ya olası iletim yollarına odaklanan hikâyeyi konu almaktadır. Belgeselde dünya çapındaki uzmanlar, Doğu Akdeniz’deki jeopolitik durumu açıklarken, bölgedeki doğal gaz kaynaklarının adil paylaşımında Türkiye’nin dâhil edilmesinin gerekliliğine ve projenin gerçekçi ve uygulanabilir olması için Türkiye ile KKTC’nin Doğu Akdeniz Boru Hattı Projesi’ne katılımının zorunluluğuna vurgu yapmaktadır. Ek olarak belgesel, NATO’nun en büyük ikinci ordusuna sahip olan ve Batı ile Orta Doğu için kilit müttefik konumundaki Türkiye’nin Doğu Akdeniz ülkeleri arasındaki gaz iş birliğinin neden dışında kalmaması gerektiğini anlatmaktadırlar. “*The Pipe Dream*” kilit konuşmacılar ve değindiği önemli noktalar sayesinde büyük bir etki yaratmış, uluslararası gazetelerde haber olmuş ve Türkiye’yi bypass etmeye çalışan projenin durdurulmasını sağlamıştır.





- ★ “*Stolen*” adlı belgeselde 11 yaşında DAES tarafından kaçırılıp askerî kampa götürülen Hawkar Kola ve ailesinin mücadelesi anlatılmıştır. Belgesel, Dışişleri Bakanlığı’nın çabalarıyla DAES’in elinden kurtarılan Hawkar’ın ailesini bulmak için çıktığı İdlib-Irak arasındaki uzun yolculuğu konu almaktadır.



- ★ “*The Mountain's Son*” adlı belgesel, Azerbaycan’ın Karabağ bölgesindeki Ermeni işgalinin yarattığı etkiyi ele almaktadır. Karabağ bölgesindeki yaşama dair fikirler veren belgesel gündeme de ışık tutmaktadır.



- ★ “*Srebrenica Unwinding Memories*” adlı belgeselde 8.000’den fazla Müslüman erkek ve çocuğun katledildiği Srebrenica Soykırımı’ndan 25 yıl sonra, mağdurların aileleriyle ve halkını savunduğu için yargılanan bir adamla görüşmeler yapılmış; o dönem yaşanan konular ele alınmıştır.

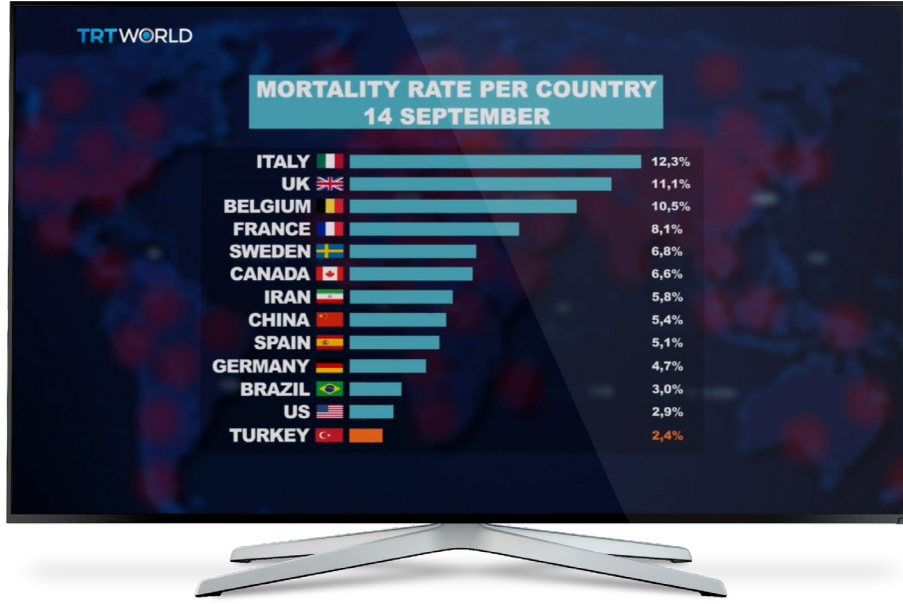


- ★ “*Neo-Nazis of the Mediterranean*” adlı belgesel Güney Kıbrıs’ta faaliyetini sürdürmekte olan Ulusal Popüler Cephe (ELAM) adındaki aşırı sağcı bir partinin yasa dışı aktivitelerini açığa çıkarmaktadır. TRT World, yaptığı araştırmalarla Güney Kıbrıs ve Yunanistan’da ELAM ile Yunanistan’ın üçüncü en büyük ırkçı/faşist Altın Şafak Örgütü arasındaki bağlantıları gözler önüne sermektedir.



- ★ “*Leaving No One Behind*” adlı belgesel Türkiye’nin etkili tedavi yöntemleri ve başarılı sağlık sistemi sayesinde Kovid-19 salgınının ülkemizdeki olumsuz etkilerinin birçok Avrupa ülkesi ve ABD’ye göre oldukça düşük seviyelerde seyretmesini konu almaktadır. Belgesel, Türkiye’nin salgına karşı mücadelesini ve başarısının altında yatan ana faktörleri aydınlatmaktadır.

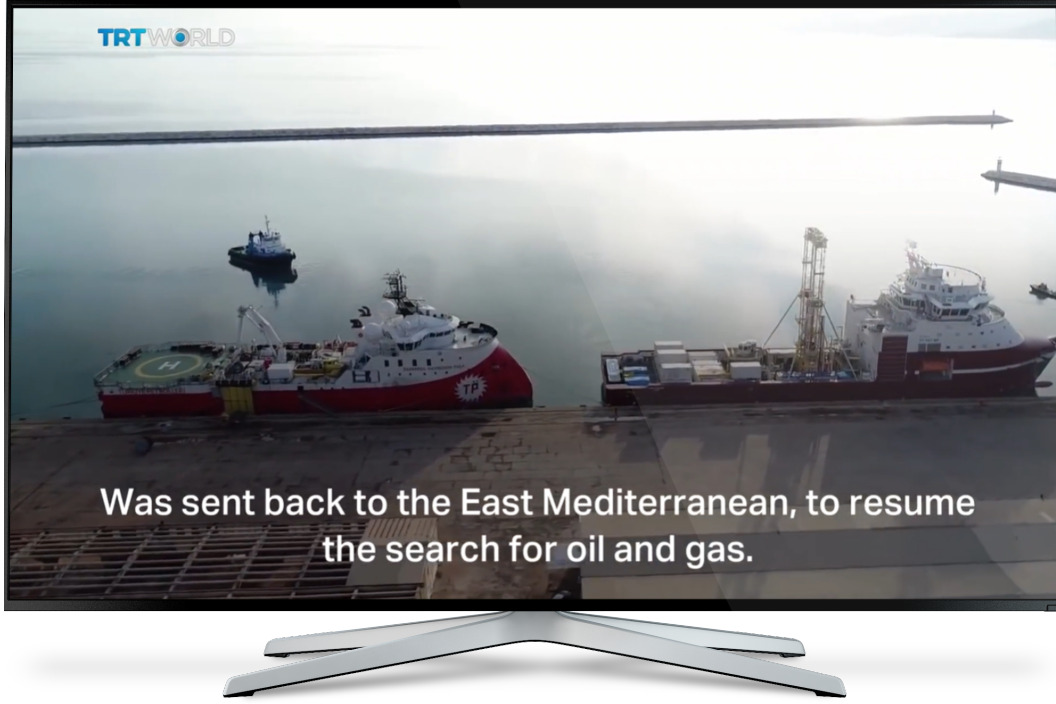


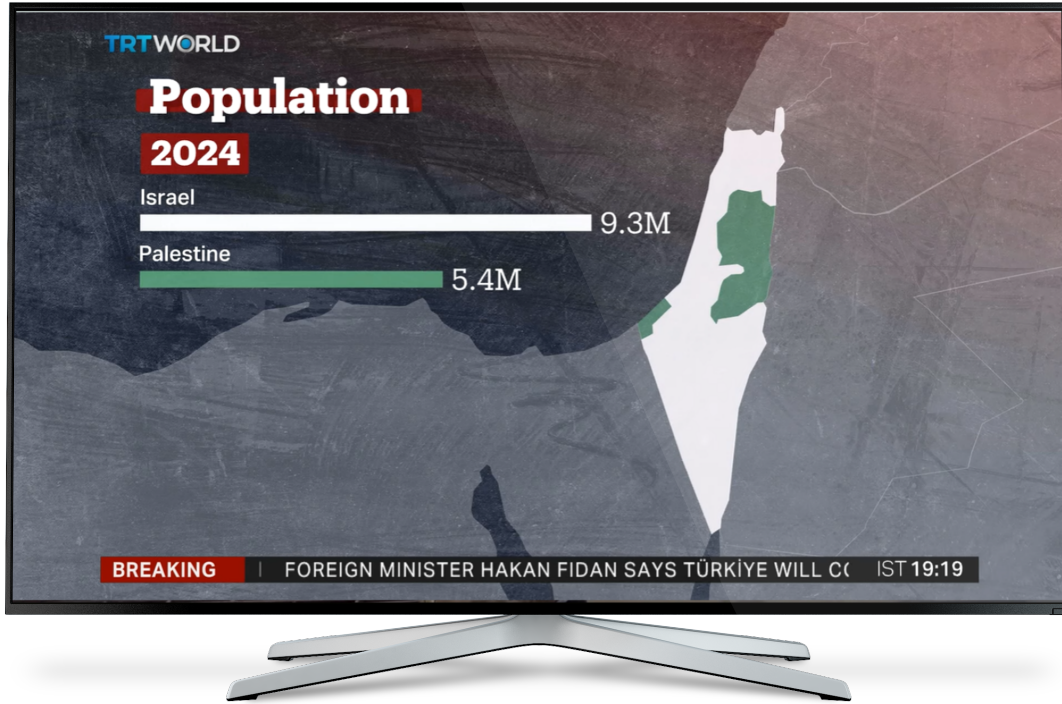


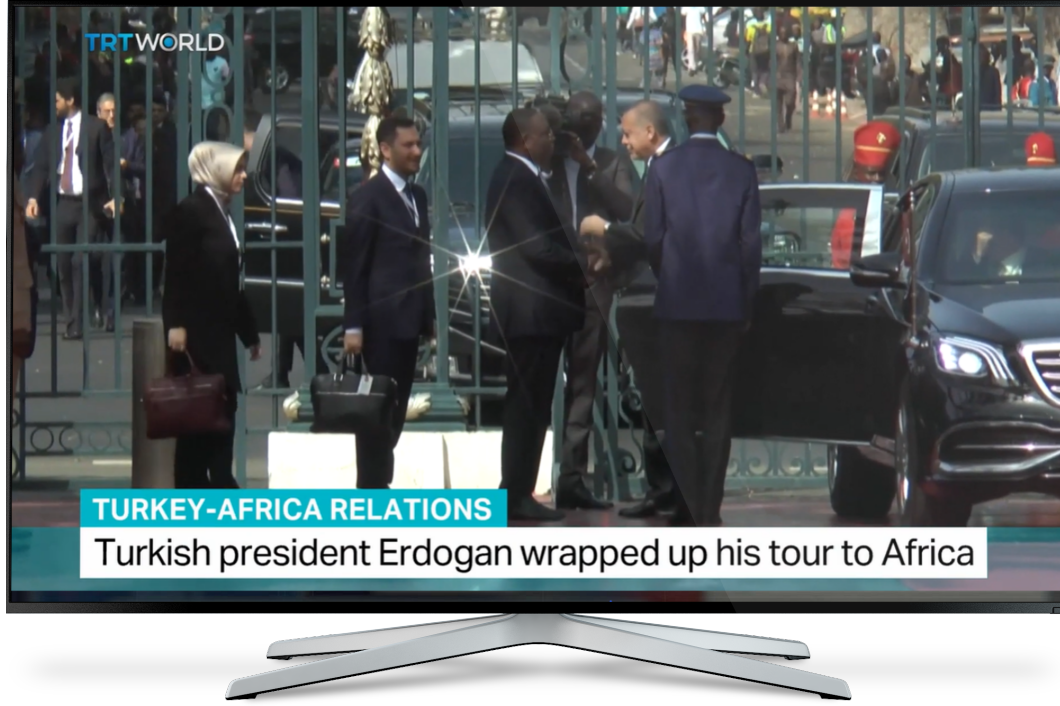
- ★ “*Strait Talks*” adlı program, Türkiye’nin küresel siyasetteki rolünü derinlemesine analiz etmektedir. Program, uluslararası kamuoyuna hitap ederek dünya genelindeki önemli gelişmeleri ele almakta, özellikle Türk dış politikasını mercek altına almaktadır. Programda Türkiye’nin uluslararası stratejileri, bölgesel ve küresel ilişkileri kapsamlı bir biçimde incelenmektedir. Türkiye’nin NATO üyeliği, Avrupa Birliği ile süreci, Orta Doğu’daki diplomatik girişimleri ve diğer uluslararası meselelerdeki tutumu programın düzenli olarak ele aldığı başlıca konular arasında yer almaktadır. Strait Talks, aynı zamanda güncel küresel gelişmeleri analiz ederken bu gelişmelerin Türkiye üzerindeki etkilerini de değerlendirmektedir. ABD-Türkiye ilişkileri, Rusya-Ukrayna Savaşı, Orta Doğu’daki çatışmalar ve benzeri uluslararası krizler programın odaklandığı gündem maddelerindendir. Program, uzman görüşlerine ve nitelikli röportajlara geniş yer vererek akademisyenler, diplomatlar ve analistlerle yapılan söyleşiler aracılığıyla izleyicilere derin bakış açıları sunmayı hedeflemektedir.











9.1.2. Türkiye'nin Orta Doğu'daki Sesi: TRT ARABİ

TRT Arabi, Türkiye'nin Arap dünyasıyla olan iletişimini derinleştirmeyi ve bu doğrultuda Türk dış politikasının stratejik hedeflerine katkı sunmayı amaçlamaktadır. Kuruluşundan itibaren Arapça konuşulan coğrafyalara hitap eden TRT Arabi, yalnızca bir haber kanalı olmanın ötesine geçerek bir kamu diplomasisi aracı hâline gelmiştir.

TRT Arabi, Türkiye'nin uluslararası pozisyonunu, dış politika vizyonunu ve bölgesel faaliyetlerini anadili Arapça olan coğrafyalara doğrudan ve etkili biçimde aktararak Türkiye'nin diplomatik anlatısını güçlendirip hedef bölgelerde dezenformasyonun önlenmesini amaçlamaktadır. Bu çerçevede Türkiye'nin Filistin meselesindeki kararlı tutumu, Suriye iç savaşına dair insani yaklaşımı, Libya'da yürüttüğü diplomatik girişimler ve Körfez ülkeleriyle geliştirilen çok boyutlu ilişkiler TRT Arabi yayınlarının gündem maddelerinden başlıcalarını oluşturmaktadır.

Kanal, birçok programla Orta Doğu'nun nabzını tutarken Türkiye'nin gündeme ilişkin bakış açısını da sistematik biçimde izleyiciye sunmaktadır. Kanalda düzenli olarak yer alan uzman analizleri, dış politika konulu söyleşiler, lider röportajları ve canlı yayınlar sayesinde Türkiye'nin bölgesel ve küresel meselelerdeki rolü ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır. Bunun yanı sıra Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere Dışişleri Bakanı, Millî Savunma Bakanı ve diğer ilgililerin Türkiye'nin dış politika hamlelerine yönelik yaptığı açıklamalara haber bültenlerinde yer verilmektedir. Bu açıdan diğer TRT yayınlarında olduğu gibi söz konusu içerikler "lider diplomasisi" bağlamında oldukça önem arz etmekte ve kavramı pekiştirmektedir.

TRT Arabi; Arap Baharı sürecinde, Suriye krizinin farklı aşamalarında ve İsrail'in Filistin'e yönelik saldırıları esnasında sahadan yaptığı doğru ve tarafsız habercilikle ön plana çıkmaktadır. Özellikle Gazze saldırıları sırasında bölgeden yapılan özel yayınlar ve canlı bağlantılar, Türkiye'nin diplomatik tepkileriyle eş zamanlı sunularak güçlü bir kamuoyu etkisi oluşturmuştur. Bu yayınlar, Türkiye'nin bölgeye yönelik insani yardım ve barış girişimlerinin daha geniş kitlelerce anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Ezcümle Türkiye bölgesel bir güç olarak küresel bir aktör olma yolunda içinde bulunduğumuz yüzyılın dinamiklerini çok boyutlu bir şekilde ele almakta ve uluslararası kanalları aracılığıyla hakikati yaymayı kendisine şiar edinmektedir.

TRT Arabi kanalının uluslararası diplomasi politikalarına yönelik yayınlarından başlıcaları şunlardır:

- ★ *“Hakkımdır”* adlı programda, insan haklarına odaklanılarak her bölümünde farklı bir hak ihlalinin dünyadaki yansımalarına, mağduriyetlere ve insan hikâyelerine yer verilmektedir. İnsan hakları bilincinin artırılmasını ve Türkiye’nin bu konudaki hassasiyetini izleyiciye aktarmayı hedefleyen programa; hukukçular, aktivistler ve mağdurlar konuk olmaktadır.



- ★ *“Etkileşim”* adlı programda, gün içinde sosyal medya platformlarında gündem olan konular titizlikle incelenerek dezenformasyonla mücadele kapsamında yalan haberler doğrularıyla karşılaştırılmakta ve izleyicilere popüler sosyal medya platformlarında öne çıkan başlıklar hakkındaki gerçekler aktarılmaktadır. Programda başta Gazze’nin işgalinde yaşananlar olmak üzere İsrail’in sosyal medya platformlarında işlediği yoğun dezenformasyonlar ele alınmaktadır.



- ★ “Randevuda” adlı programda, aralarında devlet başkanları, önemli siyasetçiler ve bürokratların da bulunduğu çok sayıda tanınmış sima ile özel röportajlar gerçekleştirilmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, TBMM Dışişleri Komisyonu Başkanı, Diyanet İşleri Başkanı ve Ukrayna Cumhurbaşkanı danışmanı bunlardan bazılarıdır. Orta Doğu’daki gelişmeler ve gündeme ilişkin sıcak konuların konuşulduğu programda yayınlanan birçok röportaj, uluslararası basında yankı uyandırmaktadır.





- ★ “Savunma Sanayii” adlı programda Türkiye’nin son yıllarda üretim kapasitesini arttırdığı savunma sanayi endüstrisinin tanıtılması hedeflenmektedir. Programda, insansız hava aracı BAHİ ve insansız kara aracı BARKAN; ATAK helikopteri, yerli piyade tüfeği MPT 76 ve keskin nişancı tüfeği KN 12; yerli savaş gemileri, telsizler, millî deniz topu DENİZHAN ve kara topu BORAN ile MARLİN silahlı insansız deniz aracı gibi Türkiye’nin yerli ve milli savunma projelerine odaklanılarak teknolojik yenilikleri, savunma sanayiindeki büyüme ve başarıları kapsamlı şekilde ele alınmaktadır. Program, Türkiye’nin sadece askerî gücünü değil; aynı zamanda teknoloji, sanayi ve dış politika alanlarında ulaştığı çok boyutlu kapasitenin uluslararası kamuoyuna tanıtılmasına aracı olmaktadır.





- ★ “Tufan’ın Ardından” adlı programda, 7 Ekim olaylarının başlamasıyla birlikte Orta Doğu’daki en önemli siyasi gelişmeler ele alınmaktadır. Program; Beyrut, Yemen, Kudüs, Batı Şeria ve Gazze’de kurulan stüdyolarda çekilmiştir.



- ★ “Adalet Aranıyor” adlı belgeselde, Güney Afrika’nın İsrail’e karşı Uluslararası Adalet Divanı’nda açtığı soykırım davası; hukukçular, akademisyenler ve gazetecilerin gözünden anlatılmaktadır.



- ★ “Tek Kurtulan” adlı belgeselde, İsrail’in Gazze’de gerçekleştirdiği soykırım sonucu ailesindeki tüm fertleri kaybeden ve hayatlarının geri kalanını bu acısıyla geçirmeye mahkûm edilenlerin hikâyeleri anlatılmaktadır.



- ★ “Soykırım Altında Gazetecilik” adlı belgesel, İsrail’in Gazze ve Lübnan’a yönelik saldırıları esnasında bölgedeki gazetecilerin İsrail güçleri tarafından doğrudan hedef alınmasını konu edinmektedir.



- ★ “UNRWA’ya Savaş” adlı belgeselde, İsrail’in Birleşmiş Milletler Yakın Doğu’daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı’na (UNRWA) karşı neden savaş açtığı, sebepleri ve detaylarıyla ele alınmaktadır.



- ★ “Özgürlük Hikâyeleri” adlı programla, İsrail hapishanelerinde bulunan binlerce tutsak Filistinliden özgürlüğüne kavuşanların, tutsak bulundukları süre boyunca yaşadıkları olayların ve hayat hikâyelerinin izleyiciye aktarılması hedeflenmektedir.

TRT Arabi Müslüman Arap dünyasının ortak kanalı olma niteliği taşımakta ve birçok Orta Doğu ülkesi tarafından ilgi ile takip edilmektedir. TRT Arabi bu yönüyle Türkiye'nin Orta Doğu ile kurduğu ilişkileri derinleştiren güçlü bir platformdur. Türkiye, devlet eliyle yayınladığı programlar, hazırladığı içerikler aracılığıyla Gazze hakkında farkındalık oluşturmaya çalışmakta ve soykırıma karşı kayıtsız kalmadığını TRT Arabi vasıtasıyla her fırsatta dile getirmektedir. Bu yönüyle Türkiye, Gazze'de insani diplomasi bağlamında hareket etmekte söz konusu coğrafyada ortak bir bilinç oluşturmaya çalışmaktadır.



- ★ “Uranyum Mezarları” adlı belgesel serisi, Nijer’de bulunan uranyum kaynaklarının, Nijer için önemli bir yeri olan uranyum ticaretinin ve uranyumun Nijer halkına etkilerini ele almaktadır.





9.1.3. Bir Coğrafyanın Hikayesi: TRT AVAZ

TRT'nin Türk dünyasına yönelik özel içeriklerle yayın yapan kanalı TRT Avaz, bölgenin kültürel, sosyal ve siyasi nabzını tutan ortak bir medya platformu olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Kanal, Türkiye'nin dış politikasında öncelikli konumda yer alan Türk soylu halklarla olan ilişkileri pekiştirme misyonunu üstlenmekte; ortak tarih, dil ve kültür bağlarını güçlendiren içerikleriyle stratejik bir iletişim köprüsü kurmaktadır. Kanal, yayın anlayışıyla ve edindiği saygınlıkla, birlik ve dayanışma ruhuna katkı sağlamakta; Türk dünyasının ortak sesi olma iradesini başarıyla ortaya koymaktadır. TRT Avaz, Türk soylu halkların önem atfettiği özel günleri, tarihî süreçteki dönüm noktalarını öne çıkaran içeriklerle, tarih bilincinin güçlenmesine yönelik yayınlarıyla ve yayın yaptığı coğrafyalardaki medya yayıncılarıyla gerçekleştirdiği faaliyetleriyle bu iradenin sağlamlaştırılmasına katkı sağlamaktadır.

TRT Avaz, Türkiye'nin Türk dünyası ile olan ortak tarihi üzerinden etkili bir politika anlayışı benimsenmekte, Türk dünyası ile olan bağların güçlendirilmesine öncelik veren yayınlar hazırlamaktadır.

- ★ “Çalgıların Dilinden- Bakü”, “Türk Dünyası Kültür Başkenti Şuşa”, “Bakü Türkoloji Kongresi”, “Bir Kardeşlik Şarkısı Çırpınırdın Karadeniz” ve “Seyit Yahya Şirvani” TRT Avaz ve AzTV’de ortak yayınlanan yapımlardan başlıcalarıdır.



- ★ Yine aynı şekilde ortak bir proje olarak gerçekleştirilen “Altın Silsile” adlı belgesel hem TRT Avaz’da hem de Özbekistan’da yayınlanmıştır.





- ★ Türkmenistan'ın sosyal, ekonomik, kültürel potansiyelinin konu alındığı “Arkadağ” ve Türkmen mutasavvıf şair “Mahtumkul” adlı belgesel projeleri, Türkmenistan Kültür Bakanlığı ile ortak olarak hazırlanmış projeler olarak hayata geçirilmiştir.





- ★ “*Türk Dünyası Üniversiteleri*” adlı yapımda Türk dünyasının üniversitelerinin tanıtılması amaçlanmış, bu kapsamda Azerbaycan’dan üniversiteler, Türk-Kazak Üniversiteleri, Kazakistan’da yerleşik üniversiteler, Kırgızistan Uluslararası Manas Üniversitesi gibi üniversitelerin tanıtımı da yapımlar arasında yer almıştır.
- ★ Eylül 2024 tarihinde gerçekleştirilen “*Dünya Göçebe Oyunları*”nın Kazakistan ayağı canlı yayınları ekranlara taşınmış, Türk dünyası tarafından ilgiyle takip edilmiştir.



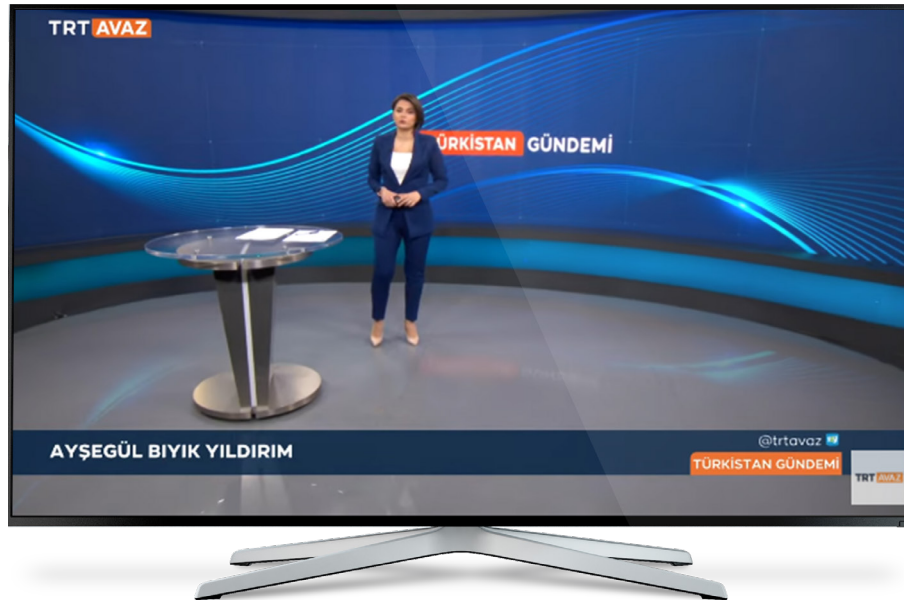
- ★ Kazak güreşini dünyaya tanıtmayı amaçlayan “Kazakistan Parsi Güreş Turnuvaları” her yıl canlı olarak TRT Avaz ekranlarında yayınlanmaktadır.



- ★ Kazakistan'ın fikir ve kanaat önderleri çeşitli programlarda tanıtılırken Kazak Şair Abay Kunanbayev ve Uzaya Çıkan İlk Türk Toktar Aubakirov'un hayatlarını konu alan belgeseller yayınlanmıştır.



- ★ “Türkistan Gündemi” adlı programda bölge gündemine ilişkin haberlere yer verilmekte, söz konusu ülkelerden canlı bağlantılar gerçekleştirilmekte ve analiz edilmektedir.



- ★ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne ilişkin “Akdeniz’in Kalbinde bir Türk Adası” belgeseli TRT Avaz’ın hedef coğrafyasındaki izleyicilerin dikkatine sunulmuştur.



- ★ Diplomatik ilişkilerin 50. yılı vesilesiyle Türkiye- Moğolistan ilişkilerinin olumlu seyrine ve stratejik önemine dikkat çekmek üzere “*Avrasya Gündemi*” programı için Moğolistan Cumhurbaşkanıyla özel röportaj yapılmıştır.



- ★ TRT Avaz ve Moğolistan Devlet Televizyonu MNB iş birliği ile Türk tarihinin başladığı bölgede “*Ötüken*” adlı belgesel çekilmiş, belgesel şerefine Türkiye Cumhuriyeti Ulanbator Büyükelçiliğinde özel bir gösterim gerçekleştirilmiştir.



- ★ TRT Avaz tarafından Moğolistan Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100. yılına ithafen “*Moğolistan Devrimin 100. Yılı*” adlı belgesel yapılmış ve yayınlanmıştır.



- ★ Kazakistan Kültür ve Enformasyon Bakanı Aida Balayeva'nın teklifi üzerine Türk tarihine ait açık hava müzeleri ve kazı yerlerinin belgesel serisi olarak izleyicilerle buluşturulması projesi "*Müzelerdeki Tarihimiz*" programıyla hayata geçirilmiştir.



- ★ "*Ahıska Sürgünü*" adlı program Ahıskalı Türkleri tanıtmayı, Ahıskalıların sürgün öncesi hayatlarını, sürgünde yaşadıklarını, sürgün sonrası maruz kaldıkları zorlukları ve bugünkü durumlarını anlatmayı hedeflemektedir.



9.1.4. Sınırların Ötesinde Bir Bağ, Türk Diasporasının Ekranı: TRT TÜRK

Yurt dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımıza yönelik yayınlarıyla TRT Türk, Türkiye'nin dış politika vizyonunu desteklemek amacıyla Türk diasporasıyla güçlü bağlar kuran yayınlar gerçekleştirmektedir. Avrupa başta olmak üzere Türki Cumhuriyetlerde de yaşayan soydaş ve vatandaşlara yönelik Türkiye'nin dış ilişkilerdeki stratejik açılımlarını konu alan özel programlarla küresel ölçekte etkili bir iletişim zemini oluşturulmaktadır. Bu yayınlar, ikili ve çok taraflı diplomatik temaslardan uluslararası iş birliklerine, Türkiye'nin barışçıl ve insani dış politika duruşundan bölgesel liderlik vizyonuna kadar pek çok başlığı Türk diasporasının en yoğun olduğu bölgelerdeki kamuoylarına şeffaf biçimde aktarmaktadır.

Avrupa'daki Türk diasporasının nabzını tutan programlar, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın dış politikaya ve Türkiye'nin uluslararası konumuna ilişkin görüşlerini yansıtmakla beraber dünya gündemini Türkiye ekseninden değerlendirmektedir. AB-Türkiye ilişkileri başta olmak üzere diplomatik gelişmeler, siyasi karar süreçleri ve uluslararası kamuoyundaki Türkiye algısı bu yolla tartışılmaktadır. Söz konusu programlar, toplumsal bağları güçlendirmekte ve Türk diasporasını destekleme işlevi görmektedir. Bu ekseninde yürütülen programlar:



"Avrupa'nın Nabzı"



"Almanak"



"Türkler Ne Der?"



"Haberdar"



“Dünyadaki Türkiye”



“İstanbul Saati”



“Gençler Ne Diyor?”

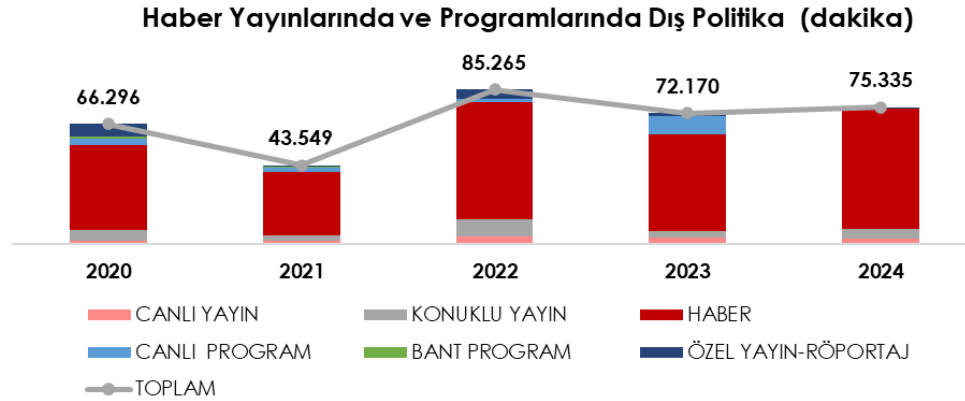
9.2. TRT'nin Ulusal Yayın Kanalları

9.2.1. TRT Haber

Türkiye, içinde bulunduğumuz Enformasyon Çağında TRT Haber vasıtasıyla 21. Yüzyılda Türkiye'nin Diploması Seferberliği doğrultusunda atılan stratejik adımları iç kamuoyuna aktarma sorumluluğunu üstlenerek hem toplumsal farkındalık oluşturma hem de dış politikaya yönelik duyarlılığı artırma konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Televizyon yayıncılığını dijital mecralarla bütüncül bir şekilde entegre eden TRT Haber, diploması konusundaki gelişmelerden, uluslararası krizlerdeki Türkiye yaklaşımına ve bölgesel iş birliklerine kadar geniş bir yelpazede içerikler sunmaktadır. Bu yayınlar aracılığıyla yalnızca güncel gelişmeler izleyiciyle buluşturulmakla kalmayıp, Türkiye'nin dış politika vizyonunun arka planı da kamuoyuna aktarılmakta; böylece dış politikada etkin ve ilkesel duruşa yönelik toplumsal desteğin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Dış politika faaliyetlerine yönelik olarak TRT Haber'de sadece 2024 yılında 74.457 dakika haber (canlı yayın, konuklu yayın, haber) ve 878 dakika program (canlı program, bant program, özel yayın-röportaj) yayınlanmıştır. Bu içeriklerin büyük kısmı sosyal medya hesaplarından da paylaşılmıştır.

TRT Haber kanalı tarafından son 5 yılda dış politika faaliyetlerine yönelik yapılan yayınlara ilişkin istatistikler ise şu şekildedir:



Özellikle son yıllarda TRT Haber ve TRT 1 ekranlarında Türkiye'nin uluslararası olaylar karşısında üstlendiği rol ve bu olaylara ilişkin yaptığı başlıca haberler şu şekilde kategorize edilmiştir:

Gazze'de yaşanan soykırıma ilişkin yayınlar: Türkiye son yirmi yılda BM başta olmak üzere Filistin'in toprak mücadelesinin haklılığını ve davasında yalnız olmadığını tüm uluslararası platformlarda dile getirmektedir. Bu doğrultuda TRT Haber ve TRT 1 ekranlarında yapılan yayınlarda Gazze'de yaşanan insani dramın başta iç kamuoyuna duyurulması ve Filistin'in haklı davasının uluslararası platformda destek bulması hedeflenmektedir.

- ★ **Dezenformasyonla mücadeleyle yönelik yayınlar:** Dezenformasyon ve sahte haberlere ilişkin bilgilendirmenin kamuoyuna aktarılması, sosyal medyada sahte haberlerin hızlı bir şekilde yayılmasıyla alakalı kamuoyunun sağlıklı biçimde bilinçlendirilmesi, doğru bilgiye ilk elden ulaşılmasının sağlanması ve resmî hesaplardan yapılacak açıklamalarla sosyal medyada yaratılan dezenformasyonun engellenmesi hedeflenmektedir.
- ★ **Ege'de yaşanan göçmen krizine yönelik yayınlar:** Türkiye'nin göç alanında gerçekleştirdiği faaliyetlerin görünürlüğünün artırılması ve Türkiye'nin Ege Denizi'nde yaşanan göçmen krizinde üstlendiği insan odaklı diplomasi vizyonunun ulusal ve uluslararası kamuoyunda yankı bulmasının sağlanması amaçlanmaktadır.
- ★ **Ukrayna-Rusya Savaşı kaynaklı tahıl krizi ile ilgili yayınlar:** Ukrayna-Rusya Savaşı kaynaklı tahıl krizinin çözümü noktasında Türkiye'nin oynadığı etkin rolün uluslararası kamuoyuna duyurulması amaçlanmıştır.
- ★ **Türkiye'nin diplomatik temaslarına yönelik yayınlar:** Başta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere devletimizin yürüttüğü üst düzey diplomatik temasların kamuoyuna doğru, kapsamlı ve zamanında aktarılması hedeflenmektedir. Uluslararası ziyaretler, ikili ve çok taraflı görüşmeler ile stratejik iş birliklerine dair bilgilendirmenin sağlanması; bu temasların içeriği ve sonuçlarının kamuoyuna şeffaf biçimde yansıtılması amaçlanmaktadır. Aşağıda TRT Haber'in dış politikaya yönelik yayınlarına ait örnekler görselleriyle yer almaktadır:





9.2.2. TRT 1

TRT World ve TRT Arabi örnekleri uluslararası kamuoyuna Türkiye’nin dış politika anlayışı minvalinde yayın yapmakta ve bu yolla bir kamu diplomasisi faaliyeti icra etmektedir. TRT Haber ve TRT 1 ise Türkiye’nin kendi iç kamuoyuna yönelik içerikler üretmektedir. Bu içerikler oluşturulurken dönemin hassasiyetleri dikkate alınmakta ve yine aynı şekilde Türkiye’nin dış politikada gösterdiği başarılar ve kararlı duruşunun altı çizilmeye çalışılmaktadır.

TRT Haber ve TRT 1, Türkiye’nin stratejik hedefleri doğrultusunda şekillenen dış politika yaklaşımına güçlü bir yayın politikasıyla eşlik etmeyi kendisine görev edinmiştir. TRT 1 ekranlarında yayınlanan ve ses getiren programlarda Türkiye’nin uluslararası arenadaki pozisyonu, dış politika yaklaşımları geniş bir kitleye ulaştırılmaktadır.

“Enine Boyuna” adlı programda, dünyada ve Türkiye’de gündemi belirleyen konular uzman konuklarca değerlendirilmektedir. Filistin-Gazze gündemi, Baykar ve Leonardo ortaklığı, Türkiye KKTC görüşmeleri ve bölgeye Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere devlet erkanının ziyareti, dünya siyasi gündemleri, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump ve Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın görüşmeleri, “Terörsüz Türkiye” kapsamında neler yaşandığı gibi konular ele alınmaktadır.





9.2.3. TRT Kurdî

TRT Kurdî, Kürtçe kaliteli ve kapsayıcı içerikler sunarken Türkiye'nin dış politikalarıyla uyumlu bir yayın çizgisi benimsemektedir. Dış politika faaliyetleri kapsamında Türkiye'nin ulusal ve uluslararası rolleri bu yayınlar vasıtasıyla etkili bir şekilde ekrana taşınmakta ve böylece kamuoyunun farkındalığının artırılması sağlanmaktadır. Ek olarak, TRT Kurdî tarafından yapılan yayınların birçoğunun Kürtçe olmasının yanında Zazaca da yayınlar yapılmaktadır.

Zazaca gerçekleştirilen “Çerçeve” adlı program Türkiye ve dünya gündeminde öne çıkan siyasi gelişmeleri uzman konuklarıyla ele almasıyla bu yayınlara örnek teşkil etmektedir.

TRT Kurdî bünyesinde yayınlanan ve Orta Doğu'daki siyasi olayları kapsamlı bir biçimde ele alan “Siyasetname”, “Orta Doğu Gündemi”, “Toplum ve Siyaset”, “Müzakere” ise diğer başlıca programlar arasındadır.



9.2.4. TRT Belgesel

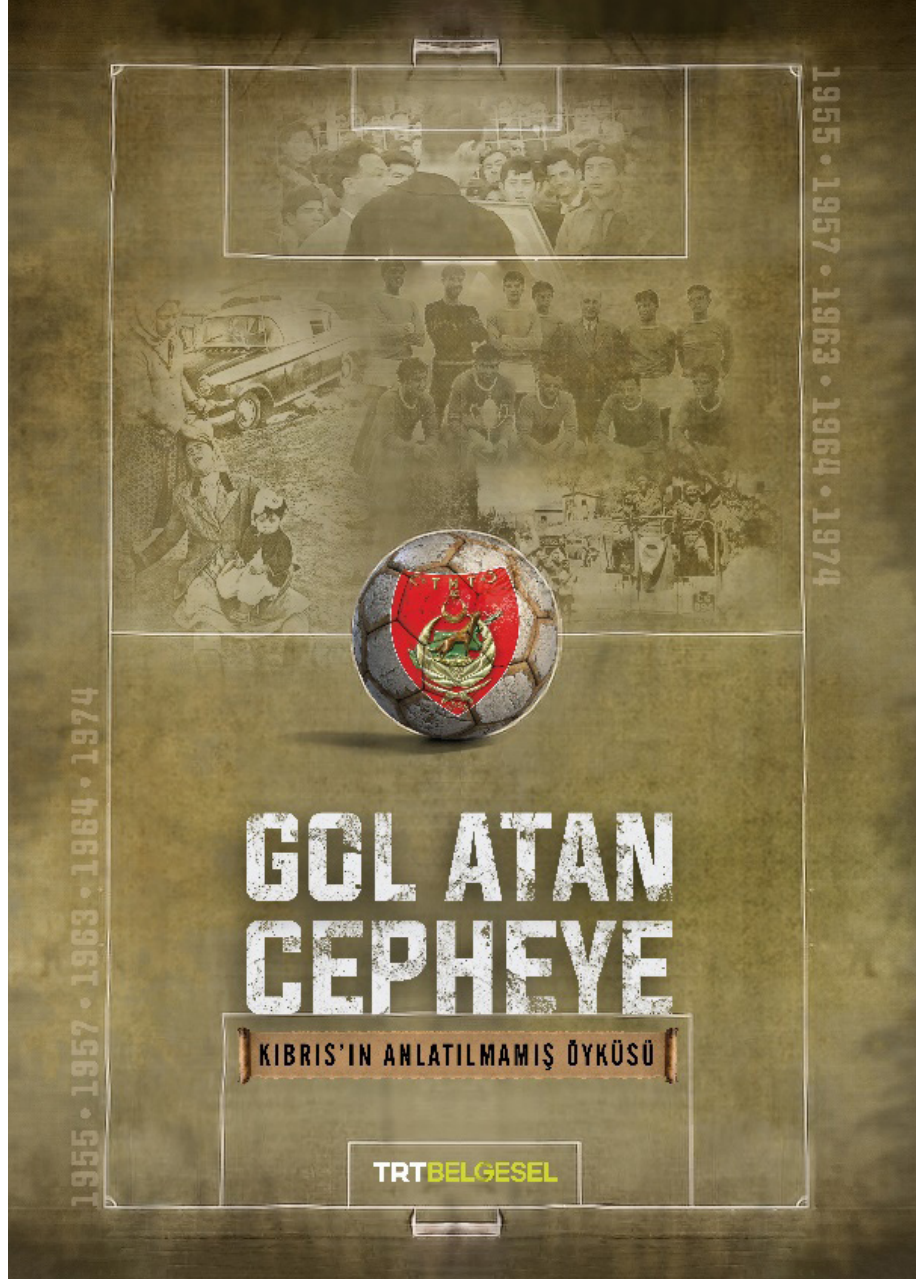
TRT Belgesel, dış politikamızı etkileyen tarihi ve önemli olayları konu edinen belgesellerinin yanında, günümüz dünyasındaki kritik gelişmeleri ve Türkiye'nin bu gelişmeler sırasında üstlendiği rolü, son yıllarda art arda gerçekleştirdiği sanayi hamlelerini de kapsamlı biçimde ele alan programları ile izleyiciyle buluşturmaktadır.

TRT Belgesel, Türkiye'nin dünyayla kurduğu ilişkileri sadece siyasi değil, medeniyet temelli bir perspektiften değerlendirmektedir. Bu yaklaşım, dış politika hamlelerinin arka planındaki toplumsal ve kültürel dinamikleri görünür kılmakta, izleyiciye daha derinlikli bir anlatı sunmaktadır. Bu kapsamda yürüttüğü yayınlar:

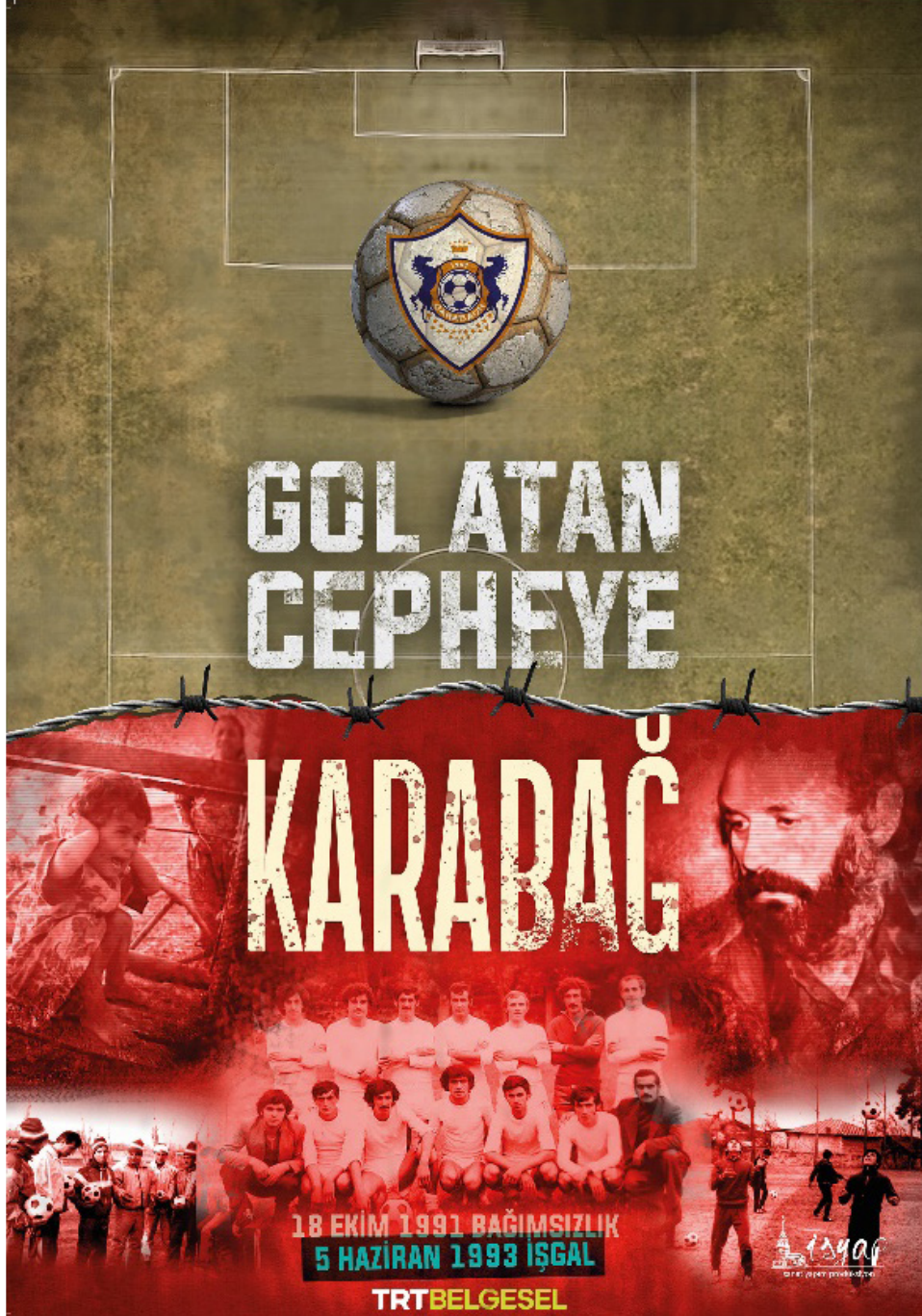
- ★ *“Kuzeydeki Bayrak: Kıbrıs”* adlı belgesel, Kıbrıs Türk halkının soykırıma, insanlık suçlarına ve ayrımcılığa karşı verdiği direnişi ele almakta; Ada'daki Türk varlığının kökeninden günümüze uzanan tarihi süreci kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır. 1878'de Kıbrıs'ın İngiltere'ye devredilmesinden, 1955-1959 olaylarına, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluşundan Kanlı Noel, Erenköy Direnişi ve 1974 Barış Harekâtı'na kadar pek çok kritik dönüm noktası incelenmektedir. Belgesel, Kıbrıs meselesine ilişkin Türkiye'nin tutumuna da ışık tutmaktadır.



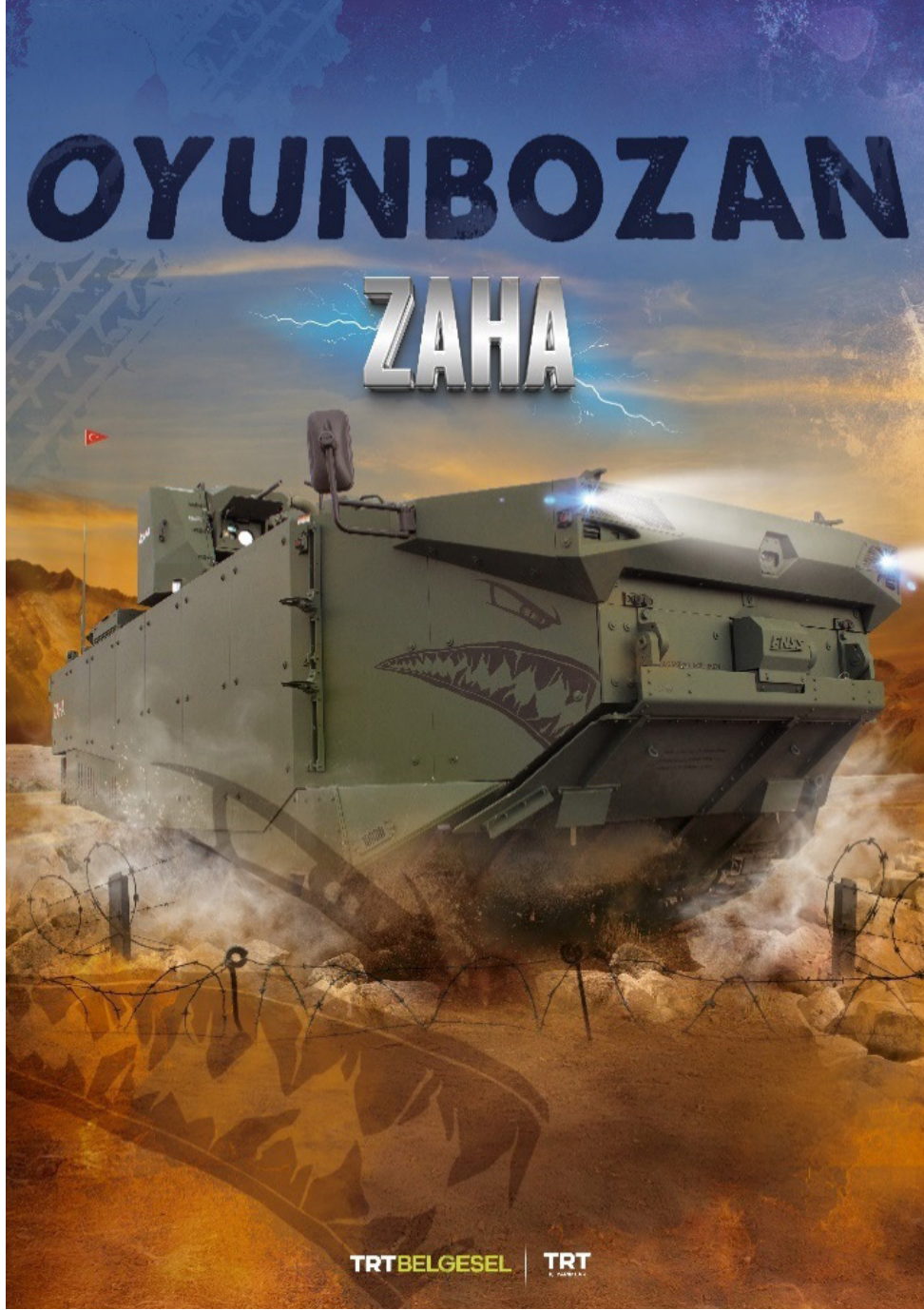
- ★ “*Gol Atan Cepheye-Kıbrıs*” adlı belgesel, Kıbrıs Türk halkının varoluş mücadelesinin kamuoyunca pek bilinmeyen yönlerine ışık tutarken, Türkiye’nin Kıbrıs politikasının tarihsel ve kültürel temellerine de dikkat çekmektedir. Belgesel, Kıbrıs Türklerinin İngiliz sömürge yönetimi ve sonrasında EOKA saldırıları karşısında yürüttüğü direnişin içerisinde futbolun bir dayanışma ve kimlik unsuru olarak nasıl işlev gördüğünü ortaya koymakta, bu yönüyle Türkiye’nin Kıbrıs’a yönelik dış politikasının toplumsal ve kültürel bağlamını güçlendiren bir anlatı sunmaktadır.

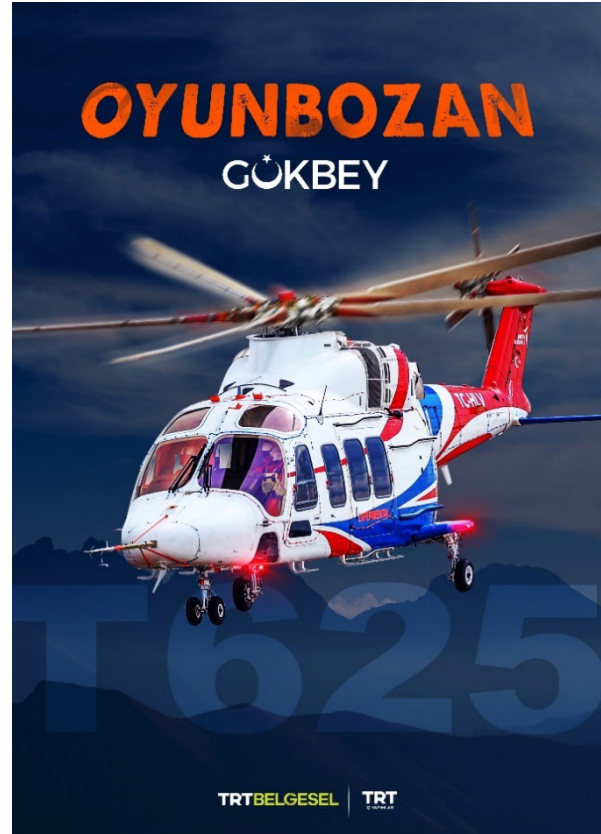
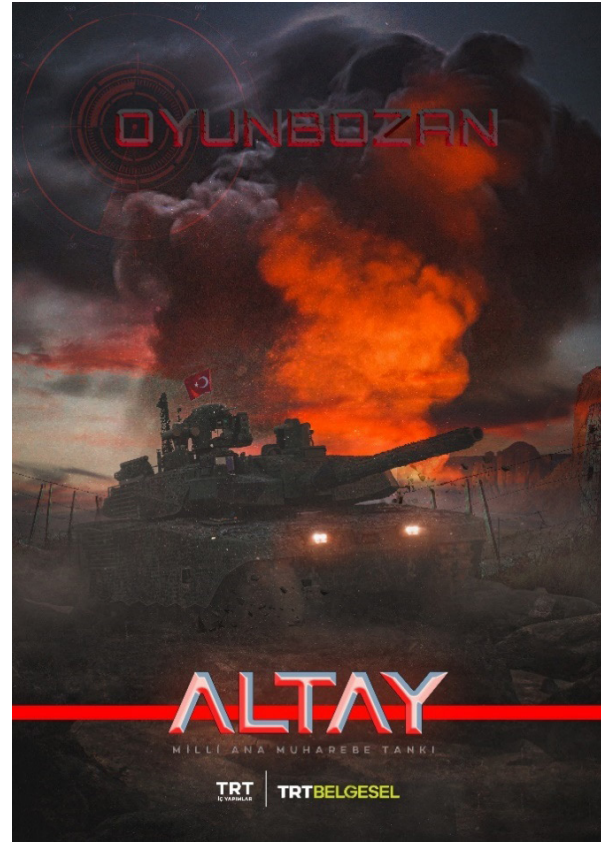


- ★ “*Gol Atan Cepheye -Karabağ*” adlı belgesel, Karabağ Futbol Kulübü’nün işgal altındaki toprakların sesi olmasını konu almaktadır. Bir spor kulübü olarak halkın direnişini uluslararası kamuoyuna taşıma işlevi gördüğü ve sahada kazanılan başarıların cephedeki mücadeleye moral kaynağı olduğu anlatılmaktadır. Yapım, Karabağ davasının önemli dönüm noktalarını futbolun birleştirici gücüyle bir araya getirmekte; Azerbaycan’ın toprak bütünlüğü ve Türkiye’nin bölgesel dış politikasına dair önemli bir kültürel anlatı sunmaktadır.



- ★ “Oyunbozan” adlı belgesel serisinde Türkiye’nin teknoloji alanındaki mevcut durumu ve teknoloji politikaları değerlendirilmiş; ağır sanayi ve savunma sanayi alanında attığı büyük adımlar göz önünde bulundurarak Türk mühendisler tarafından tasarlanan, yeni dünya düzeninin gereklerine uygun, tutarlı ve ileri teknolojiyi destekleyen gelişmeler konu alınmıştır.

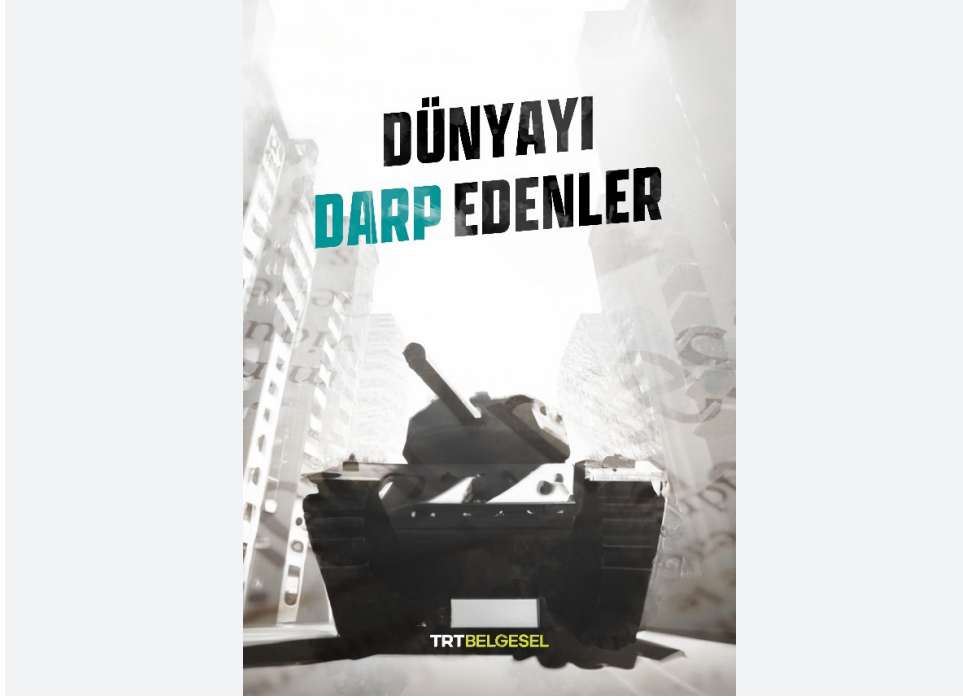




- ★ “30 Yılın Ardından” adlı belgeselde, Türki Cumhuriyetlerinin bağımsızlık süreçleri anlatılmaktadır. Sovyet rejimi döneminde Azerbaycan Türklerinin maruz kaldığı kimlik ve inanç baskıları, bağımsızlık sonrasında Türkiye ile kurulan “iki devlet, tek millet” anlayışının tarihsel ve kültürel temelleri izleyiciye sunulmaktadır. Yapım, Türk dünyası ile Türkiye arasındaki diplomatik, tarihsel ve stratejik bağları pekiştiren bir dış politika vizyonuna da ışık tutmaktadır.



- ★ “Dünyayı Darp Edenler” adlı belgeselde, askerî darbelerin yalnızca siyasi iktidarları değil, toplumların kaderini de nasıl şekillendirdiği konu alınmaktadır. Küresel güçlerin çeşitli coğrafyalarda medya, ekonomi ve algı yönetimi yoluyla darbe süreçlerini nasıl planladığı ve uyguladığı detaylı biçimde anlatılmaktadır. Farklı ülkelerde benzer yöntemlerle işleyen bu müdahale mekanizmalarını analiz eden yapım, izleyiciyi darbelerin perde arkasındaki sistemler ile yüzleştirmektedir.



9.3. TRT’nin Uluslararası Dijital Haber Platformlarında Dış Politika Odağı

TRT’nin uluslararası dijital haber platformlarının dış politika odağındaki içerik üretimi, yalnızca politika temsili değil; aynı zamanda Türkiye’nin diplomatik zihniyetinin, hak ve adalet temelli yaklaşımının medya yoluyla inşa edilmesine katkı sunmaktadır.

Gerek içerik üretimi gerekse küresel erişim kapasitesiyle büyüyen TRT, bugün itibarıyla yayın gerçekleştirilen yabancı dillerle dünya nüfusunun %70’ine doğrudan ulaşabilen bir kamu yayıncısına dönüşmüştür. 2022 yılından itibaren açılan beş yeni uluslararası dijital haber platformu ve sekiz yeni yayın dili ile birlikte TRT’nin küresel medya ağı stratejik olarak daha da çeşitlenmiş ve genişlemiştir. Türkiye’nin çok yönlü diplomatik girişimleri, insani dış politika yaklaşımı ve kriz bölgelerinde sergilediği ilkeli duruş, bu çok dilli yayın ağı sayesinde yalnızca aktarılmakla kalmamış; derinlemesine işlenmiş, belgelenmiş ve insanlık vicdanına hitap edecek evrensel bir medya anlatısına dönüştürülmüştür.

Kuruldukları günden bu yana uluslararası dijital haber platformları toplamda 46 milyar görüntülenme, 18,3 milyar video izlenmesi ve 2 milyar etkileşimle dijital medya tarihine geçen bir erişim gücüne ulaşmıştır. Takipçi ve abone sayısı bu süreçte 63,2 milyona yükselmiş, 100'ün üzerinde sosyal medya hesabı aracılığıyla Türkiye'nin hakikat odaklı yayıncılık yaklaşımı dünya genelinde milyonlarla buluşmuştur.

Uluslararası dijital haber platformlarının yayın politikası, manipülasyona açık uluslararası bilgi akışına karşı hakikatin sesini duyurmayı amaçlayan ilkeli bir anlayışa dayanmaktadır. Üretilen içerikler, yalnızca haber değil; aynı zamanda Türkiye'nin küresel meseleler karşısındaki duruşunu temsil eden birer anlatıdır.

TRT'NİN DİJİTAL HABER PLATFORMUNUN 2022-2024 YILLARI ARASINDA

TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKA

VİZYONUNU VE GİRİŞİMLERİNİ KONU ALAN İÇERİK SAYILARI:

TRTWORLD

TRT World: **500**'den fazla içerik

TRT AFRIKA

TRT Afrika: **370** içerik

TRT FRANÇAIS

TRT Français: **190** içerik

TRT DEUTSCH

TRT Deutsch: **150** içerik

TRT عربي

TRT Arabi: **500**'den fazla içerik

TRT HA PYCCCKOM

TRT Russian: **196** içerik

TRT BALKAN

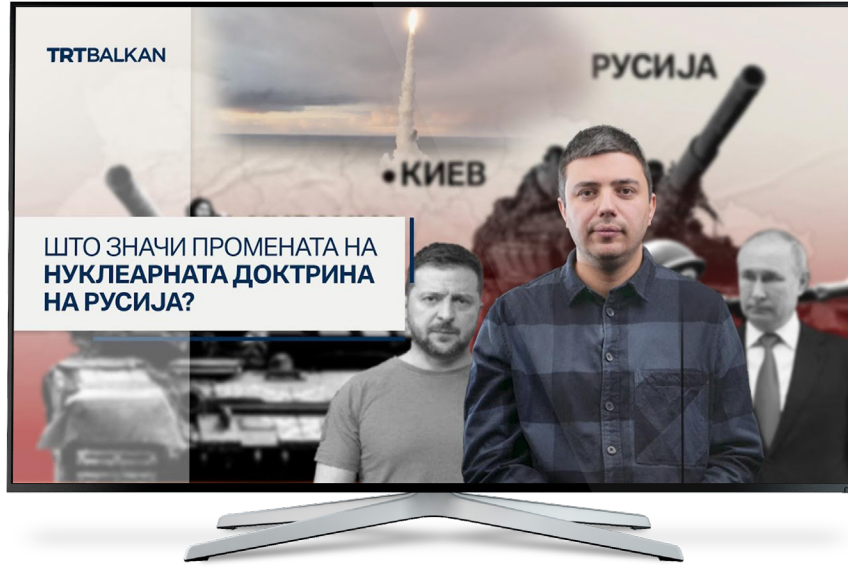
TRT Balkan: **180** içerik

TRT ESPAÑOL

TRT Español: **90** içerik







9.4. TRT’nin Radyo Yayınlarında Dış Politika Odağı

TRT’nin ulusal ve bölgesel yayın yapan radyo kanallarında Türkiye’nin dış politikasındaki gelişmeler ve diplomatik başarılar, yayınlara davet edilen alanlarda uzman konuklarla yapılan söyleşilerle ele alınmaktadır. 2000 yılından bu yana TRT’nin ulusal ve bölgesel radyolarında yayınlanan 60’ın üzerinde yapımında (“Gündem”, “Gün Ötesi”, “Haber Yorum”, “Coğrafyadan Vatana”, “Ajans”, “Güne Bakış”, “Türkiye Neyi Konuştu”, “Bir Ada’nın Hikayesi: Kıbrıs”, “Dünyanın Haberi”, “Dünyanın Z Raporu”, vd. ilgili bölümlerinde) ve haber bültenlerinde Türkiye’nin dış politikasına dair gelişmelerin ele alınmasıyla kamuoyunun uluslararası ilişkiler ve diplomasi konularında bilgilendirilmesi hedeflenmektedir.

Yurt dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımıza yönelik radyo yayını yapan *Türkiye’nin Sesi Radyosu*’nda yer alan yapımlarla Türkiye’nin dış politika faaliyetleri ile ilgili farkındalığın artırılması ve bu konularda dezenformasyonun önlenmesi amaçlanmaktadır. Yapımlarda Türkiye’deki ve Türkiye’nin yakın ilişki içinde olduğu bölge ülkelerdeki gelişmeler, Türk- Yunan ilişkileri çerçevesinde Kıbrıs; Türkiye’de, bölgesel ve küresel ölçekte meydana gelen olayların Türk basınına yansımaları, iç ve dış gelişmelerin politik ve ekonomik değişkenlerle analizi, uzmanların görüşleriyle birlikte ele alınmaktadır. Yayın coğrafyasında 25’in üzerinde yapımla (“Ajans Avrasya”, “Akdeniz’deki Vatan”, “Balkan Gündemi”, “Balkanlara Yolculuk”, “Diplomasi Gündemi”, “Dünyadaki Türkiye”, “Geniş Açık”, “Kafkasya Gündemi”, “Küresel Analiz”, “Mavi Vatan”, “Panorama”, “Parlamentoların Dostluğu”, “Satır Arası”, “Türkiye’den Bakış”, “Türkiye ve Afrika Gündemi”, “Türkiye ve Avrasya”, “Türkiye ve Dünya Gündemi”, “Uluslararası Gündem”, vd. ilgili bölümlerinde) Türkiye’nin uluslararası arenada sahip olduğu konumu ve uluslararası politikaları titizlikle ele alınmıştır.

TRT, 41 dilde web yayıncılığı yapmanın yanı sıra Türkçe de dâhil olmak üzere 37 dilde radyo yayını ile *Voice of Türkiye (VoT)* aracılığıyla tüm dünyaya ulaşmayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin güncel siyasal gelişmelerini, uluslararası ilişkilerini, ekonomi alanındaki değerlendirmelerini ele alan programlarla ("*Avrasya Gündemi*", "*Avrupa Gündemi ve Türkiye*", "*Bulgaristan'da Bu Hafta*", "*Dosya Analiz*", "*Gündem Enerji*", "*Karadağ Gündemi*", "*Ortadoğu ve Türkiye*", "*Afrika'daki Krizlerin Arka Planı*", "*Türk Dış Politikasının Nabızı*", vd. ilgili bölümlerinde), Türkiye'nin bakış açısı dinleyicilere ve takipçilerine ulaştırılmaktadır.

9.5. TRT'nin Eğitim ve Araştırma Faaliyetlerinde Dış Politika Odağı

9.5.1. Akademik Araştırma Merkezi

Akademik Araştırma Merkezi; Türkiye'nin değişen diplomatik, ekonomik ve güvenlik stratejilerini çok disiplinli bir bakış açısıyla ele alan kapsamlı çalışmalar icra etmektedir. Araştırma Merkezi, Türkiye'nin karmaşık uluslararası dinamiklerde nasıl yön bulduğunu, köklü ittifakları yeni ortaklıklarla nasıl dengelediğini ve küresel sahnede nasıl etkisini artırdığını yayımlanan çalışmalarıyla gözler önüne sermektedir.

2017 yılında kurulan TRT Akademik Araştırma Merkezi, bu alanda 141 yayına imza atmıştır. Bu yayınlar, Türkiye'nin dünya ile olan çok boyutlu ilişkilerini anlamaya adanmış olup, Merkez'in derinlemesine araştırma ve çok yönlü analiz yapma konusundaki kararlılığını yansıtmaktadır. Söz konusu çalışmalar; bölgesel çatışmalar, ittifak dinamikleri, ticaret ilişkileri ve yumuşak güç girişimleri gibi geniş bir konu yelpazesini kapsamaktadır.

- ★ *Arap Baharı: Geçmiş, Bugün ve Gelecek* adlı kitap, akademisyenler ve araştırmacılardan oluşan bir ekip tarafından hazırlanmıştır. Kitap, Arap Baharı'nın tarihsel kökenlerini, başarılarını ve Orta Doğu'da karşılaşılan zorlukları derinlemesine ele almaktadır. Makro düzeydeki değerlendirmelerden ülkeye özgü analizlere kadar her bölüm; bölgenin stratejik, siyasi ve diplomatik dinamiklerine dair değerli içgörüler sunmaktadır. Dünya, devam eden istikrarsızlıkla mücadele ederken bu yayın, Arap Baharı'nın çağdaş Orta Doğu üzerindeki derin etkisini anlamak için önemli bir kaynak niteliğindedir.

- ★ *Küresel Dalgalanmalar ve Yeni Ortadoğu’nun Oluşumu* adlı kitap, TRT World Forum’da sunulan bildirilerden ve tarih, uluslararası ilişkiler, enerji, güvenlik ve politik ekonomi alanlarında tanınmış bilim insanlarının özgün katkılarıyla derlenerek hazırlanmıştır. Kitapta yer alan makaleler, küresel siyasal dalgalanmaların ve kırılmaların Orta Doğu’daki gelişmeleri nasıl etkileyip şekillendirdiğini ele almaktadır. Özellikle Türkiye’nin enerji, güvenlik, dış politika ve ekonomi alanlarında Yeni Orta Doğu’nun oluşumuna katkılarını analiz etmektedir.
- ★ Konu hakkında ayrıca: 76 perspektif makalesi, 20 tartışma yazısı, 17 politika değerlendirmesi, 2 konferans raporu, 12 bilgi paketi, 5 kitap incelemesi, 4 rapor, 2 blog yazısı yayımlanmıştır.

9.6. TRT’nin Uluslararası Stratejik Medya Zirve ve Etkinlikleri

Kurulduğu günden bu yana faaliyetlerini titizlikle gerçekleştiren TRT, içinde bulunduğu sektöre yön vermekte, edindiği bilgi birikimiyle sektörün gelişmesine katkı sağlamakta ve Türkiye’yi uluslararası medya alanında temsil etmektedir.

- ★ “*TRT World Forum*” akademisyenler, gazeteciler, siyasetçiler ve sivil toplum mensuplarına çağımızın en elzem meselelerine yenilikçi çözümler üretebilecekleri küresel bir platform sağlamak amacıyla düzenlenmektedir. TRT World Forum hem küresel hem de bölgesel öncelikleri tanımlayan ve etkileyen uluslararası bir konferans olarak alanında yüksek bir standart belirlemektedir.

TRT World Forum, küresel barış, güvenlik ve refahın desteklenmesi için 21. yüzyılda sorunların çözümünün iş birliğine dayalı ve çok taraflı yanıtlar olduğu inancıyla bu tür kolektif eylemler için aracı bir platform olmayı amaçlamaktadır.

İlk kez 2017 yılında İstanbul’da gerçekleştirilen TRT World Forum, pandemi nedeniyle 2020 ve 2021 yıllarında çevrim içi olarak düzenlenmiştir. Düzenlendiği 8 yıl boyunca küresel ve bölgesel gündemleri etkileyerek uluslararası konferanslar içinde yer edinmeyi başarmıştır. TRT World Forum bünyesinde; açık oturumlar, uzmanlarla yuvarlak masa toplantıları, söyleşiler ve özel oturumların yanı sıra müzik performanslarına da yer verilmiştir. 8 yıl boyunca birçok ülkeden binlerce konuk ve 767 konuşmacıyı bir araya getiren TRT World Forum’da, 69 açık oturum ve 75 yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirilmiştir.



- ★ *TRT World Forum* kapsamında gerçekleştirilen “*NEXT TRT*”, geleceğe dair önemli konular üzerinde fikir alışverişi yaparak daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir gelecek için çalışan, üreten, düşünen; gazeteci, akademisyen, aktivist, girişimci ve sivil toplum kuruluşu üyesi gençleri buluşturan uluslararası bir platformdur.

NEXT TRT'de etkinlik süresince gelecekte dünyayı nelerin beklediği ele alınırken bugünün en merak edilen sorularına da yanıtlar aranmıştır. Bu bağlamda, geleceği ilgilendiren ama etkisini çoktan hissettirmiş konu başlıkları interaktif ve ufuk açıcı bir dizi etkinlik ile *NEXT* katılımcılarına sunulmuştur. *NEXT TRT*'de panellerin yanı sıra fuaye alanında yapay zekâ deneyimleri, özel konuklarla söyleşiler, sosyal medya köşesi ve atölye alanları katılımcılar ile buluşturulmaktadır.

İlki 2022 yılında gerçekleştirilen *NEXT TRT*'nin 10 Mayıs 2025 tarihinde dördüncüsü düzenlenmiştir.



- ★ “*TRT World Citizen Humanitarian Film Festival*” ile küresel insani sorunlara ışık tutarak kamuoyunda farkındalık yaratmak amaçlanmaktadır. Uluslararası film toplama platformu aracılığı ile küresel insani sorunları konu edinen kısa filmler derlenmekte ve yarışma kapsamında değerlendirilmektedir.

**Gelecek Sensin,
Peki Sırada
Ne Var?**

NEXT TRT

10 MAYIS 2025

İSTANBUL

KAYIT OL ► next.trtworldforum.com

trtworldforum

Instagram Twitter Facebook YouTube

- ★ “TRT World Citizen Ödülleri” ile “Pozitif Değişime İlham Olmak” ilkesiyle her sene küresel sorunlara dikkat çeken, çözüm yolları arayan ve bu alanlarda farkındalık yaratmak isteyen kişileri onurlandırmak ve bu bireylerin hikâyeleri vesilesiyle savaş, göç, sağlık, erişilebilirlik ve sürdürülebilirlik gibi birçok alanda sosyal farkındalığı artırmak amaçlanmaktadır.

Tören kapsamında “İletişimci”, “Gençlik”, “Eğitimci”, “Yılın Dünya Vatandaşı” ve “Yaşam Boyu Başarı” kategorilerinde ödüller verilmiştir. Ödül töreninde eğitim eşitsizliği, soykırım, afet ve iklim krizi gibi temalar konu alınmıştır. En son 2024 yılında gerçekleşen etkinlikte yaklaşık 400 kişi ödül törenine katılmıştır.

- ★ “TRT Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği” etkinliği 1979 yılından itibaren çocuklar arasındaki kardeşlik, sevgi ve dostluk bağlarını geliştirerek barış içinde yaşayacakları bir dünyanın oluşmasına katkıda bulunmak amacıyla 46 yıldır kutlanmaktadır.

Şenliğe 46 yılda 120 farklı ülkeden, 30.000’in üzerinde çocuk, lider ve basın mensubu katılım sağlamıştır. 2024 yılında 29 ülkeden 565 konuk Ankara’da ve 2023 yılında 25 ülkeden 391 konuk İstanbul’da ağırlanmıştır.

2024 yılında gerçekleştirilen şenliğin onur konuğu Filistin olmuştur. Dünyanın dört bir yanından gelen çocuklar, Gazze’de yaralanan ve Ankara Etlik Şehir Hastanesi’nde tedavi gören arkadaşlarını ziyaret etmiştir.





9.7. TRT'nin Uluslararası Yayın Kuruluşlarıyla Stratejik Ortaklıkları, İkili ve Çok Taraflı İlişkileri ile Yurt Dışı Temsilcilikleri

TRT'nin yürüttüğü uluslararası ikili ve çok taraflı ilişkiler, iş birliği protokolleri, yurt dışından gelen heyetlerin ağırlanması, yurt dışı ziyaretler ile yurt dışı temsilcilik faaliyetleri, ülkemizin kamu diplomasisi bağlamında destekleyici ve etkili bir araç olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda; ülkemizin dış politika tezlerinin, kültürünün, değerlerinin yabancı platformlarda tanıtılması, ülkemizin küresel imajının güçlendirilmesi ile hem Türkiye hem de TRT markasının uluslararası alanda itibarının artırılması amaçlanmaktadır.

Bu amaçla üye olunan yayın birlikleri başta olmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlarla ağ kurma, ilişki geliştirme, dış bağlantılarımızı daha sürdürülebilir kılmak üzere ortaklıklar geliştirilmesine özen gösterilmektedir. Bu minvalde, üye olunan uluslararası kuruluş sayılarının artırılması ve bu kuruluşlarda etkin temsil sağlanması yanı sıra dış politikamıza paralel bir şekilde TRT'nin inisiyatifiyle yeni oluşumlar ve etkinlik alanları açılmaktadır.

2005 yılında Afrika Birliği nezdinde gözlemci ülke statüsü kazanan ve 2008 yılında da Afrika'nın stratejik ortağı ilan edilen Türkiye, Afrika açılımına uygun olarak Afrika Yayın Birliği'ne ortak üye olmuş ve *TRT-Afrika Yayın Birliği Yayıncılık Zirvesi*'nin ilki İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Benzer şekilde Türkiye'nin "*Latin Amerika Eylem Planı*" çerçevesinde hız kazanan Latin Amerika ve Karayipler bölgesine yönelik faaliyetleri doğrultusunda *TRT-İspanyolca Konuşulan Ülkeler Yayıncılık Zirvesi*'nin ilki yine İstanbul'da düzenlenmiştir.

Aynı zamanda, farklı bölgelerdeki yayın birlikleri arasında bir köprü görevi de üstlenerek bölgesel ve uluslararası iş birliğinin gelişmesine katkı sağlamayı hedefleyen TRT'nin Başkanlık görevini yürüttüğü *Asya-Pasifik Yayın Birliği* üyeleri ile diğer bölge kuruluşlarıyla ilişkileri de “*Yeniden Asya Girişimi*” bağlamında yoğunluk ve ivme kazanmıştır.

Mevcut ve yeni oluşumlar üzerinden kurulan ilişkilerin somut iş birliklerine dönüştürülebilmesi amacıyla yeni iş birliği protokollerinin imzalanmasına ve protokoller uyarınca eğitim, program değişimi, teknik destek ve ortak yapım gibi farklı alanlarda uluslararası uygulamaların hayata geçirilmesine çalışılmaktadır. Uygun görülen etkinliklere, Türk menşeli kuruluşların paydaş olarak katılmaları sağlanmaktadır.

9. 7.1. Uluslararası Yayın Kuruluşlarıyla Gerçekleştirilen Stratejik Ortaklıklar

TRT, uluslararası medya kuruluşlarının yer aldığı uluslararası birliklerde ülkemizi temsil etmekte ve bu üyelikler vasıtasıyla yayıncılık sektöründeki güçlü iş birliği ağlarını sürdürmektedir. TRT, üye olduğu *Avrupa Yayın Birliği (EBU)*, *Asya Pasifik Yayın Birliği (ABU)*, *Afrika Yayın Birliği (AUB)*, *Arap Devletleri Yayın Birliği (ASBU)*, *Akdeniz Görsel İşitsel Daimi Konferansı (COPEAM)*, *Akdeniz Görsel İşitsel İletişim Merkezi (CMCA)*, *Uluslararası Yayıncılık Derneği (AIB)* gibi uluslararası platformların genel kurul toplantılarına katılımın yanı sıra radyo, televizyon, teknik eğitim alanları dâhil olmak üzere geniş bir yelpazede çalışmalar yürüten komitelerin ve çalışma gruplarının faaliyetlerine aktif katılım sağlamaktadır. Ayrıca, birliklerin çeşitli etkinliklerine ev sahipliği yapılarak TRT'nin ve Türkiye'nin uluslararası alandaki görünürlüğü artırılmaktadır.

TRT'nin Uluslararası Yayın Kuruluşlarında Üstlendiği Stratejik Görevler

TRT, uluslararası yayıncılıkta Türkiye'nin görünürlüğünü ve temsil gücünü artırmakta ve Türkiye'nin medya çıkarlarına katkı sağlamaktadır. TRT 2000-2024 yılları arasında Türkiye'nin itibarının güçlendirilmesi amacıyla çeşitli sorumluluklar ve üst düzey roller üstlenmiştir.

- ★ ABU tarafından 17-19 Temmuz 2024 tarihleri arasında Tayland'ın Bangkok şehrinde düzenlenen *2024 Küresel Haber Forumu*'nda dünyanın dört bir yanından gazeteciler bir araya gelmiştir. Forum'un ilk gününde gerçekleştirilen Haber Grubu Başkanlığı seçimlerinde TRT, oy birliği ile ABU Haber Grubu Başkanı olarak seçilmiştir.



- ★ TRT, yakın dönemde üyesi olduğu *Uluslararası Yayıncılık Derneği*'nin (Association for International Broadcasting, AIB) Yönetim Kurulu'na 2024-2026 döneminde görev almak üzere seçilmiştir.
- ★ 18-19 Nisan 2024 tarihlerinde Napoli, İtalya'da gerçekleştirilen *COPEAM 30. Genel Kurulu*'nda TRT, COPEAM Başkan Yardımcısı ve Yönetim Kurulu üyesi seçilmiştir. Ayrıca TRT söz konusu Genel Kurulda *COPEAM Eğitim Komisyonu Başkanlığına* seçilmiştir.
- ★ TRT, 2024 Mart ayında *Akdeniz Görsel İşitsel İletişim Merkezi (CMCA)* Yönetim Kurulu üyeliğine 3 yıl süreyle seçilmiştir.
- ★ 2023 yılında 60. Genel Kurul Toplantısı gerçekleştirilen ABU başkanlık seçimlerinde TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı, başkan olarak seçilmiştir. 65 ülkeden 230 üyesi ile yaklaşık 4 milyar izleyiciye hitap eden dünyanın en büyük yayın birliği olan ABU'nun başkanlık görevinin TRT ile birlikte Türkiye'ye gelmesi, Türkiye'nin her alanda lider olma hedefi, yükselişi ve uluslararası medya alanındaki hedeflerini gerçekleştirmesi açısından önem taşımaktadır. 1964 yılında kurulan ABU; yayıncılığı geliştirmek, yayın kuruluşları arasında iş birliğini teşvik etmek ve ortak projeler üretilmesini sağlamak üzere faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Asya-Pasifik Yayın Birliğinin 2023 yılı Ekim ayında yapılan Genel Kurulunda, ABU Başkanlığı yanında diğer roller de üstlenmektedir.

Bu roller; Teknik Komite Başkan Yardımcılığı, Program Komitesi Başkan Yardımcılığı, Radyo Çalışma Grubu Başkan Yardımcılığı, Yönetim Kurulu Üyeliği (ABU Başkanı başkanlık yapmaktadır), Planlama ve Strateji Grubu Üyeliği, Spor Komitesi Üyeliği, Teknik Büro Üyeliği, Program Büro Üyeliğidir.



- ★ 20 Ekim 2023 tarihinde yapılan seçimlerde TRT, *EBU Uluslararası Yayıncılık Komitesi* üyeliğine seçilmiştir.
- ★ TRT, *III. Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi* kapsamında 17 Aralık 2021 tarihinde düzenlenen imza töreninde *Afrika Yayın Birliği (AUB)* ortak üyesi olmuştur.
- ★ CMCA'nın 2021 yılında gerçekleştirdiği yönetim kurulu seçimlerinde TRT'nin yönetim kurulu adaylığı oy birliği ile kabul edilmiştir.
- ★ 57. ABU Genel Kurulu, 15-16 Aralık 2020 tarihlerinde TRT Genel Müdürü başkanlığında ilk defa video konferans yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Kapalı oturum esnasında gerçekleşen seçimlerde TRT Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü, oy birliği ile ABU Başkanı olarak 31 Aralık 2023 tarihine kadar geçerli olacak şekilde seçilmiştir.
- ★ 2020 yılında gerçekleşen *COPEAM Genel Kurul'u* sonucunda TRT 2 yıl süreyle yeniden Yönetim Kurulu Üyesi ve Başkan Yardımcısı seçilmiştir.
- ★ 2018 yılında TRT Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü, ABU'nun Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığına ve TRT Genel Müdürü EBU'nun Yönetim Kurulu üyeliğine seçilmiştir.
- ★ 52. ABU Genel Kurulu ve Bağlı Toplantılar 24-31 Ekim 2015 tarihleri arasında TRT ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Toplantılar kapsamında, ABU Yönetim Kurulu Toplantısı da TRT İstanbul Radyosunda yapılmıştır. TRT Genel Müdürü, 31 Ekim günü oturumunda gerçekleştirilen seçimde TRT ABU Yönetim Kurulu üyeliğine 1 Ocak 2016'da başlamak üzere 3 yıllığına tekrar seçilmiştir. Aynı gün gerçekleşen başkan yardımcılığı seçiminde ise TRT Genel Müdürü oy birliği ile *Asya-Pasifik Yayın Birliği* Başkan Yardımcılığına seçilmiştir.

- ★ 2013 yılında ABU'nun 95. Yönetim Kurulu Toplantısı İstanbul'da gerçekleştirilmiş ve aynı yıl gerçekleştirilen 50. ABU Genel Kurulu'nda TRT Genel Müdürü 3 yıllığına ABU Başkan Yardımcılığı görevine seçilmiştir.
- ★ 14-17 Ekim 2012 tarihleri arasında Güney Kore'de yapılan ABU Yönetim Kurulu ve Genel Kurul toplantılarına katılım sağlamış ve TRT 1 Ocak 2013 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere üç yıl süreyle 5. kez ABU Yönetim Kurulu'na seçilmiştir.
- ★ 17-18 Nisan 2012 tarihlerinde, Marsilya'da düzenlenen CMCA Yönetim Kurulu ve Genel Kurul toplantılarına katılım sağlamış, yapılan seçimlerde TRT, CMCA'nın Yönetim Kurulu'na tekrar üye seçilmiş ve ayrıca 3 yıl geçerli olmak Başkan Yardımcılığına seçilmiştir.
- ★ 29 Mart-1 Nisan 2012 tarihlerinde Fas'ta düzenlenen COPEAM 19. Yıllık Konferansı'na, 18. Genel Kurul ve Seçici Yönetim Kurulu toplantılarına katılım sağlamış ve bu toplantılarda TRT, COPEAM Başkan Yardımcılığına seçilmiştir.
- ★ 08-12 Nisan tarihleri arasında Paris'te düzenlenen COPEAM 17. Konferansı ile 16. Genel Kurul Toplantısı'na katılım sağlamış ve Yönetim Kuruluna seçilmiştir.

Türk dış politikasının uygulanmasında yumuşak güç olarak kritik rol oynayan TRT gerek Türkiye'de yurt dışından temsilcileri ağırlamakta gerekse diğer ülkelerde görüşmeler gerçekleştirerek Türkiye'yi temsil etmektedir. Bu yönüyle TRT ülkeler arası ilişkilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. 2000- 2024 yılları arasında çeşitli ülkelere gelen 40'tan fazla heyet ve ziyaretçi ağırlanmış aynı zamanda diğer ülkelere 20'den fazla ziyaretle Türkiye'nin ve TRT'nin temsili sağlanmıştır.

TRT'nin Ev Sahipliği Yaptığı Uluslararası Yayın Kuruluşları Etkinlikleri

Üyesi bulunduğu uluslararası yayın kuruluşlarında aktif olarak yer alan TRT, bu kuruluşların etkinliklerine ev sahipliği yaparak hem Türkiye'nin görünürlüğünü attırmaya katkı sağlamakta hem de Türkiye'nin ilk ve tek kamu yayıncısı olarak uluslararası medyada konumunu pekiştirmektedir. Bu kapsamda TRT, 2000-2024 yılları arasında 10'dan fazla uluslararası etkinliğe ev sahipliği yapmıştır.

Asya-Pasifik Yayın Birliği'nin (ABU), 61. Genel Kurulu ve Bağlantılı Toplantıları 18-23 Ekim 2024 tarihleri arasında TRT ev sahipliğinde "Yapay Zekâ, Yayıncılık ve Toplum" temasıyla İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. 19-20 Ekim tarihlerinde ABU Yönetim Kurulu Toplantısı, çeşitli komite ve grup toplantıları ile "Herkes için Yayıncılık Forumu" düzenlenmiştir. TRT Genel Müdürü ve ABU Başkanı Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı'nın başkanlık ettiği 118. ABU Yönetim Kurulu Toplantısı'nda, Birliğin gelecekteki yol haritasını şekillendirmeye yönelik önemli kararlar alınmıştır.



- ★ *TRT-İspanyolca Konuşulan Ülkeler 1. Yayıncılık Zirvesi, 25-27 Nisan 2024 tarihleri arasında TRT'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. Etkinlik kapsamında, TRT Español Uluslararası Dijital Haber Platformu Açılış Töreni* organize edilmiştir. Etkinliğe, İspanyolca konuşulan ülkelerin Türkiye'deki yerleşik Büyükelçileri ve diplomatik misyon temsilcileri; İspanya, Meksika, Kolombiya, Arjantin, Peru, Venezuela, Guatemala, Ekvador ve Bolivya dâhil olmak üzere 18 İspanyolca konuşulan ülkeden genel müdürler, üst düzey yöneticiler ve gazeteciler, Türkiye'de öğrenim gören Latin Amerikalı ve İspanyol öğrenciler, akademisyenler ve çeşitli kurum temsilcilerinin aralarında bulunduğu 300'den fazla kişi katılmıştır.



- ★ TRT'nin Yönetim Kurulu üyesi ve Başkan Yardımcısı görevlerini yürüttüğü Akdeniz Görsel İşitsel Daimî Konferansı'nın (COPEAM) 2023 Kış Yönetim Kurulu Toplantısı 17- 18 Kasım 2023 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Farklı kategorilerden 34 yayın kuruluşu, 7 kültürel kuruluş, 16 ortak üye, 3 şirket, 2 kurum, 2 şahıs ve 10 onursal üye olmak üzere toplam 74 üyeye sahip olan COPEAM'ın Yönetim Kurulu Toplantısı'na, Başkan Yardımcılığı görevini yürüten TRT, ilk kez başkanlık etmiştir.
- ★ ABU'nun 115. Yönetim Kurulu Toplantısı, 28-29 Nisan 2023 tarihlerinde TRT ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlenmiştir.
- ★ 30-31 Mart ve 1 Nisan 2023 tarihlerinde TRT-Afrika Yayın Birliği 1. Yayıncılık Zirvesi TRT ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Zirve marjında 30 Mart 2023 tarihinde gazeteciler için düzenlenen Uluslararası Gazetecilik eğitimine 16 Afrika ülkesinden 23 gazeteci katılmıştır. 31 Mart 2023 tarihinde TRT-AUB 1. Yayıncılık Zirvesi düzenlenmiş ve Zirve kapsamında TRT'nin yeni uluslararası dijital haber platformu TRT Afrika'nın lansmanı gerçekleştirilmiştir.



- ★ TRT'nin de üyesi bulunduğu EBU'nun "Kamu Hizmeti Medyasını Şekillendirmek" temalı Medya Zirvesi, 22-24 Mayıs 2022 tarihlerinde TRT ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Kovid-19 salgını nedeniyle iki yıldır çevrim içi olarak gerçekleştirilen Zirve, 2022'de İstanbul'da yüz yüze yapılmıştır.



- ★ 11-13 Mart 2022 tarihleri arasında Dışişleri Bakanlığı tarafından düzenlenen 2. Antalya Diplomasi Forumu marjında TRT dizilerinde oynayan oyuncuların katılımıyla “Kültürel Diplomasi: Türk Dizilerinin Yıldızları Sahnede” paneli düzenlenmiştir. Panelde kültürel diplomasi ekseninde toplumlar arasında anlayış ve empati oluşturarak uzun vadeli ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlayan Türk dizilerinin diplomasinin yeniden kurgulanmasında oynadığı rol, dizi oyuncularının katılımıyla değerlendirilmiştir. Ayrıca dizilerin ülkelerin tanıtımına katkıları ile kültür, dil ve tarihine karşı bir sempati oluşturularak ülkeler arasında istikrarlı ilişki kurmaya ve karşılıklı anlayışı geliştirmeye yönelik etkileri de ele alınmıştır.
- ★ ABU’nun Küresel Haber Forumu’nun beşincisi “Habercilikte Güven ve Gerçeklik” temasıyla TRT ev sahipliğinde 2019 yılında 35 ülkeden 120’den fazla katılımcı ile İstanbul’da gerçekleştirilmiştir.
- ★ 2013 yılında Güney Doğu Avrupa Kamu Yayıncıları Birliği Toplantısı’nda, TRT Genel Müdürü, oy birliği ile Birliğin başkanlığına seçilmiş ve aynı yıl Yönetim Kurulu Toplantısı TRT İstanbul Müdürlüğünde gerçekleştirilmiştir.
- ★ 27-29 Eylül 2012 tarihlerinde 38. EBU Yönetim Kurulu Toplantısı; 10-14 Ekim 2012 tarihlerinde 11. EBU İç Denetleme Grubu ve 15. Denetleme Komitesi toplantıları TRT ev sahipliğinde İstanbul’da düzenlenmiştir.
- ★ TRT, üyesi bulunduğu Güney Doğu Avrupa Kamu Hizmeti Medyası Birliği’nin 13-16 Nisan 2011 tarihlerinde gerçekleştirilen toplantısına İstanbul’da ev sahipliği yapmıştır.
- ★ TRT, üyesi olduğu Avrupa Yayın Birliği’nin 20-21 Ekim 2011 tarihli Eğitim Asamblesi’ne İstanbul’da ev sahipliği yapmıştır.

Protokoller

TRT; medya, yayıncılık ve iletişim alanlarında uluslararası ekosistemde etkin ve etkili varlık gösterme ve kapsamlı bir iletişim ağını güçlendirerek sürdürme hedefleri kapsamında diğer ülkelerdeki farklı medya kuruluşları ile çeşitli alanlarda protokoller gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda 2000-2024 yılları arasında dünya genelinde 75 ülkeden 128 uluslararası kuruluşla imzalanmış 128 iş birliği protokolüyle muadil kuruluşlar ve yayıncılık sektörünün önde gelen oyuncularını ile eğitim, program alışverişi, teknoloji transferi, ortak yapımlar, ikili ve çok taraflı uluslararası projeler için zemin oluşturulmuştur.

9.7.2. Yurt Dışı Temsilcilikleri

TRT, 2000-2024 yılları arasında açılan 12 yurt dışı temsilciliğiyle birlikte toplam 18 temsilciliğe (ABD, Almanya, Azerbaycan, Belçika, Bosna Hersek, Çin, Kudüs, Irak, İran, İngiltere, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC, Kuzey Makedonya, Özbekistan, Türkmenistan, Rusya, Yunanistan) ulaşmıştır. Bu temsilcilikler aracılığıyla TRT, hedef kitlelere ulaşmakta ülkemizin dış politikasına uyumlu içeriklerin hazırlanmasına katkı sunmaktadır. Söz konusu temsilcilikler, bulundukları ülke ve bölgedeki gelişmeleri yakından takip ederek olaylar sırasında ve sonrasında hazırladıkları haber ve programlarla izleyicilere doğru, hızlı ve güvenilir bilgi sunmaktadır. Ayrıca, kritik anlarda sahadan anlık gelişmeleri aktararak sıcak noktaların nabzını tutmaktadır.

Yurt dışı temsilcilikleri, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları ve soydaşlar için özel içerikler hazırlayarak, onların sorunlarını ve beklentilerini gündeme taşımakta, ilgili ülkelerde Türk topluluk ve kurumları tarafından düzenlenen organizasyonları geniş kitlelere duyurmaktadır. Bu çerçevede, kültürel etkinlikler, akademik çalışmalar ve sosyal projeler de takip edilerek Türk diasporasının sesinin duyurulmasına katkı sağlanmaktadır.

Başta Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere Bakanlar ve diğer resmî heyetlerin, temsilciliklerin bulunduğu ülkelere gerçekleştirdiği ziyaret ve çalışmalar özenle takip edilmekte ve bu faaliyetler kamuoyuna aktarılmaktadır.

Yurt dışı temsilcilikleri, bulundukları ülkelerdeki medya kuruluşları ve resmî yetkililerle sürekli temas içinde uluslararası iletişim ve iş birliğinin güçlendirilmesine katkı sunmaktadır. Söz konusu kuruluşlarla TRT arasında imzalanan protokoller çerçevesinde, çeşitli alanlarda iş birlikleri ve çalışmalarda bulunmaktadır.

Yurt dışı temsilcilikleri, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın "Dünya 5'ten büyüktür" düsturunu ilke edinerek, haber ve program akışı sağlamanın yanı sıra dezenformasyon, İslamofobi, ırkçılık, Gazze soykırımı başta olmak üzere uğramış oldukları fiili saldırılara rağmen hakkın ve haklının sesi olmaya devam etmektedir.

“Anadolu Ajansı, halkımızı ve dünya kamuoyunu doğru ve eksiksiz bilgilendirme görevini hakkıyla yerine getirerek, ilkeli ve güvenilir haberciliğin adresi olmuştur. Dünyanın dört bir yanındaki mazlumların da sesi olarak bu alanda önemli bir görevi ifa etmektedir.”

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan
Anadolu Ajansı 104. Kuruluş Yıl Dönümü
7 Nisan 2024

10. Bölüm

Anadolu Ajansı

Türkiye’de 2000 sonrası dönemde dış politika kapsamında yapılan açılımlarda kamu diplomasisi unsurlarına büyük önem verilmiştir. Küreselleşmenin doğal bir sonucu olarak geleneksel diplomasinin ötesine geçen kamu diplomasisi, dış politikanın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Küreselleşme ve iletişim kanallarının yaygınlaşmasıyla medya, kamu diplomasisinde etki alanı yüksek bir araç haline gelmiştir. Bu bağlamda Türkiye’nin küresel güç olma yolunda attığı adımları güçlendiren çok boyutlu kamu diplomasisi faaliyetlerinde Anadolu Ajansı önemli rol oynamaktadır.

Türkiye’nin resmî haber ajansı olan Anadolu Ajansı, kurulduğu 6 Nisan 1920 tarihinden bugüne Anadolu’nun sesini tüm dünyaya duyurmaktadır. Kuruluşunun ilk yıllarında daha çok yurt içi haber aktarımıyla sınırlı kalan Anadolu Ajansı, bugün kamu yayıncılığında stratejik bir aktör haline gelerek uluslararası bir haber ajansına dönüşmüştür. Medya ekosistemi içerisinde küresel habercilikte etkin rolünü sürdüren Anadolu Ajansı, çok yönlü yayıncılığı ve içerik üretimi ile uluslararası alanda ülkemizin tezlerini dünya kamuoyuyla paylaşmaktadır. Kuruluş misyonu doğrultusunda yalnızca haber üretmekle sınırlı kalmayan Anadolu Ajansı, Türkiye’nin dış politika faaliyetlerini destekleyen ve kamu yayıncılığı bağlamında etkin bir dış politika aracı olarak konumlanan stratejik bir kurumdur.

Bu bağlamda Anadolu Ajansı; uluslararası ve bölgesel ajans birliklerinde başkanlıklar, yönetimlere aktif katılım, birliklerin dönemsel toplantılarına ev sahipliği, uluslararası konferanslara katılım, bölgesel ve küresel forumlara medya sponsorlukları gibi çalışmalarla dış politikayı destekleyici faaliyetler yürütmektedir. Anadolu Ajansı’nın uluslararası haber ajans birliklerinde yer alması, Türkiye’nin medya üzerinden diplomasi yürütmesine imkân tanımaktadır.

Anadolu Ajansı, Diplomasi Seferberliği kapsamında geliştirilen politika, proje ve uygulamaları yakından takip etmekte; ilgili kamu kurumları, üniversiteler, özel sektör kuruluşları tarafından yürütülen çalışmaları kamuoyuna aktarmaktadır. Türkiye’nin dış politika alanındaki ilerlemelerini görünür kılmak amacıyla düzenlenen sempozyumlar, forumlar, paneller ve iş birliklerine ilişkin haberlerle kamuoyu bilgilendirilmekte; uzman görüşleri, röportajlar ve infografik içeriklerle süreç geniş bir çerçevede ele alınmaktadır.

Ajans, Türkiye’nin sesini küresel ölçekte duyurabilen, kriz anlarında ulusal ve uluslararası medyada yürüttüğü etkin haberciliğiyle Türkiye’nin medya gücünü ve temsil kabiliyetini artırmaktadır. Anadolu Ajansı, uluslararası medyada Türkiye hakkında yapılan olumsuz içerikleri giderme çabasıyla Türkiye’nin küresel imaj yönetiminde önemli rol üstlenmektedir. Ajans’ın sahada, özellikle çatışma bölgelerinde, çektiği fotoğraf ve video içerikleri Türkiye’nin bakış açısını yansıtmakta, insani duruşunu öne çıkarmakta ve küresel vicdana hitap etmektedir.

Uluslararası etki açısından önemli olan çok dilli yayıncılık faaliyeti ile 13 dilde yayın yapan Anadolu Ajansı, Türkiye’nin söylemini doğrudan uluslararası kamuoyuna duyurmakta, kamu yayıncılığının sesi olarak stratejik bir işlev yürütmektedir. Aynı zamanda Türkiye’nin değerlerini farklı toplumlara kendi dillerinde aktarması ile Türkiye’nin yumuşak güç kapasitesini güçlendirmektedir.

Dezenformasyonla kurumsal düzeyde mücadele eden Anadolu Ajansı, manipülatif içeriklere karşı devlet kurumlarıyla koordinasyon halinde çalışmaktadır. Dijital medyada hızla yayılan bilgi kirliliğine karşı teyit edilmiş haberleri sunarak doğru bilgi akışını sağlamaktadır. Bu bağlamda medya ekosistemi içerisinde daha güçlü etki oluşturulmasını sağlayan dijital doğrulama birimleri kritik rol oynamaktadır. Ajans, yayın ilkeleri içinde yer alan “Savaş, çatışma, terör, şiddet ve afet durumlarında kamuoyunun bilgi edinme hakkının gerektirdiği haberciliği yaparken, evrensel insan haklarını, ulusal güvenlik ve kamu düzenini dikkate alır, bu konuda sorumlu yayıncılık örneği gösterir” ilkesi çerçevesinde hareket ederek kamuoyunu yanıltıcı içeriklerden korumaktadır.

Anadolu Ajansı; kamu yararını gözeten, toplumsal sorumluluk bilinciyle ve gerçek bilgiye dayalı bilgi akışını sağlayan habercilik anlayışı ile kamu yayıncılığının başat aktörlerinden biridir. Türkiye’de kamu yayıncılığının kurumsal hafızası olan Anadolu Ajansı; dijitalleşme kapasitesi, çok dilli yayıncılığı ve kurumsal altyapısıyla Türkiye’nin diplomasi seferberliği içerisinde tamamlayıcı rol oynamaktadır.

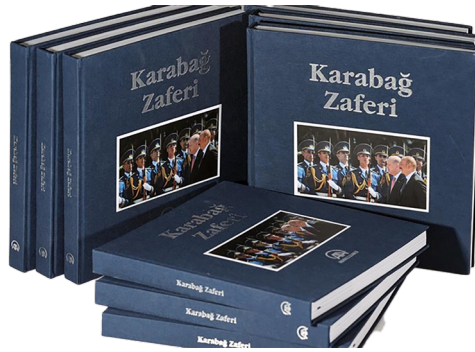
10.1. Anadolu Ajansı ve Uluslararasılaşma

10.1.1. Yayın Faaliyetleri



AA Kitap tarafından hazırlanan ve Türkiye’nin dış politika vizyonunu yansıtan eserler, Türkiye’nin küresel ölçekteki etki alanının genişletilmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Türkiye’den ve dünyadan siyasi, askerî, ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel gelişmelerin ele alındığı *Yıllık* adlı eserde, Türkiye’nin Diplomasi Seferberliği kapsamında yürüttüğü diplomatik, insani ve stratejik çalışmalara yer verilmektedir.

İsrail'in Gazze'de işlediği savaş ve insanlık suçlarını belgeleyen *Kanıt* kitabı ile bu sürece tanıklık edenlerin anlatılarına yer verilen *Tanık* kitapları da bu alandaki çalışmalarda referans niteliği taşımaktadır.



Karabağ Savaşı'nın gerçeklerini aktaran ve sonuçlarını bölge ve dünya siyaseti açısından değerlendiren makalelerin yer aldığı *Karabağ Zaferi* adlı eser, Anadolu Ajansı'nın savaşı günbegün takip ettiği haberler ve zengin görselleriyle Karabağ Zaferi'nin arşivi niteliğindedir.

Türkiye'nin dış ilişkiler ağının genişlediği bu dönemde hazırlanan *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Sözlüğü*, kavramların doğru ve tutarlı biçimde kullanılmasını sağlayarak dil ve terminoloji ekseninde diplomasi seferberliğine kurumsal bir katkı sunmaktadır. İngilizce, Fransızca ve Türkçe açıklamalı olarak hazırlanan sözlük, bu alandaki önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

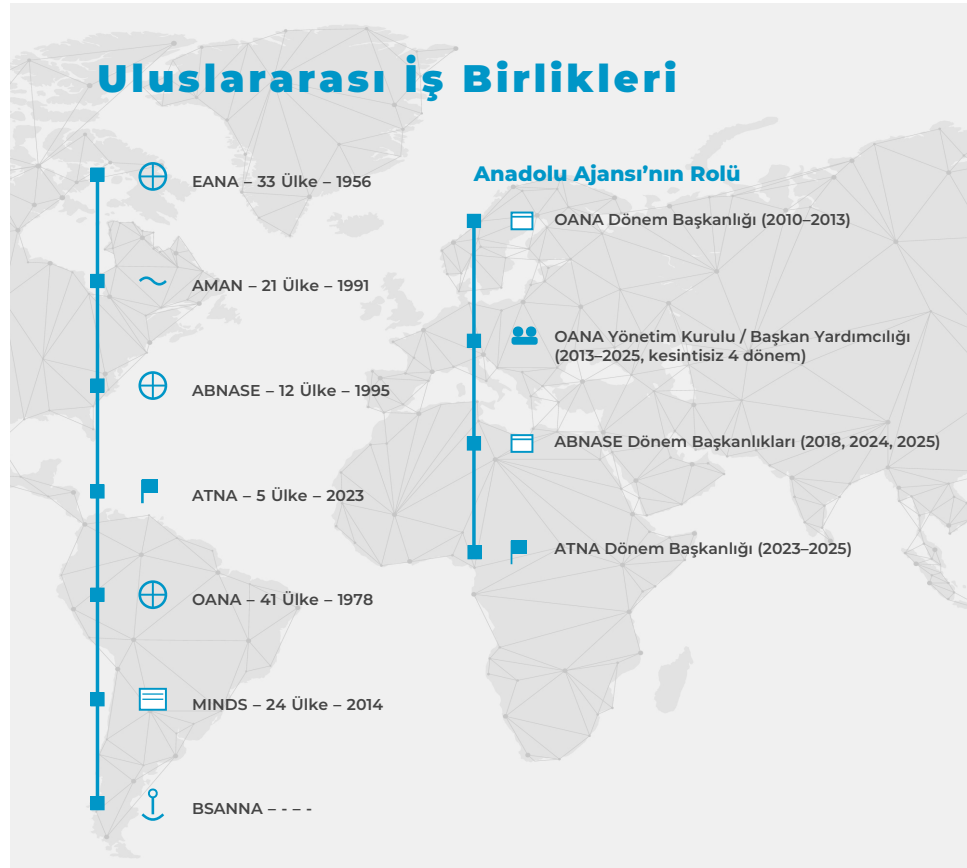




Türkiye-İrak İlişkilerinde Yeni Ufuklar adlı eser ise Türkiye'nin Irak'taki stratejik önceliklerini, güvenlik politikalarını ve bölgesel ilişkilerini çok boyutlu bir bakışla ele almakta; bu yönüyle Türkiye'nin bölgesel diplomasi seferberliği bağlamında önemli bir analiz çalışması niteliği taşımaktadır.

AA muhabirlerinin tanıklığıyla ortaya çıkan bilgi, belge, görsel içeriklerin küresel mecrada delil olarak kullanılmasının yanı sıra bu yayınlar, Türkiye'nin dış politika vizyonunu yansıtarak uluslararası kamuoyunda kalıcı bir izlenim oluşturmaktadır.

10.1.2. Uluslararası İş Birlikleri



Anadolu Ajansı, ülkemizin dış politika faaliyetlerini ulusal ve uluslararası kamuoyuna duyururken bir yandan da medya alanındaki uluslararası birliklerde etkin rol oynayarak dış politika faaliyetleri yürütmektedir. AA, 33 ülkeden üyesi bulunan Avrupa Haber Ajansları Birliği'nin (EANA), 21 ülkeden üyesi bulunan Akdeniz Haber Ajansları Birliği'nin (AMAN), 12 ülkeden üyesi bulunan Balkan ve Güneydoğu Avrupa Haber Ajansları Birliği'nin (ABNASE),

5 ülkeden üyesi bulunan Türk Haber Ajansları Birliği'nin (ATNA) kurucu üyesidir (EANA 1956, AMAN 1991, ABNASE 1995, ATNA 2023). 41 ülkeden üyesi olan Asya-Pasifik Haber Ajansları Birliği'ne (OANA) 1978 yılında, 24 ülkeden üyesi olan MINDS International Haber Ajansları Birliği'ne ise 2014 yılında üye olmuştur. Anadolu Ajansı, artık faaliyette olmayan Karadeniz Haber Ajansları Birliği'nin (BSANNA) de kurucu üyeleri arasında yer almıştır. Anadolu ajansı, 2010-2013 yılları arasında Asya-Pasifik Haber Ajansları Birliği'nin (OANA) dönem başkanlığı görevini yürütmüş, 2013-2025 yılları arasında ise aralıksız 4 dönem boyunca Başkan Yardımcılığı ve Yönetim Kurulu üyeliğine seçilmiştir. Balkan ve Güneydoğu Avrupa Haber Ajansları Birliği'nin (ABNASE) 2018, 2024, ve 2025 yılları Dönem Başkanlıklarına seçilmiştir. Son olarak kurulmasında öncü rol oynadığı Türk Haber Ajansları Birliği'nin (ATNA) 2023-2025 dönem başkanlığına seçilmiştir.

Öte yandan yapay zekanın medya üzerine etkileri, çevre haberciliği, medyada telif hakları ve enerji konuları temelinde uluslararası konferanslar düzenlenmiş, bu konferanslarda ulusal ve uluslararası nitelikte alanında uzman katılımcılar bir araya getirilmiştir. 2012 yılında dünya genelinde yaklaşık 40 muadil haber ajansı ile iş birliği anlaşması olan Anadolu Ajansı 2024 yılına gelindiğinde bu sayıyı 74 haber ajansına çıkarmıştır.

10.1.3. Uluslararası Yarışma ve Sergi Faaliyetleri

Anadolu Ajansı'nın Diplomasi Seferberliği kapsamında yürüttüğü faaliyetlerden biri de uluslararası haber fotoğrafları yarışması olan İstanbul Photo Awards'tır. 2015 yılında uluslararası haber fotoğrafları yarışması olarak düzenlenen İstanbul Photo Awards'ın, kısa süre içinde uluslararası medya çevrelerinde etki alanı hissedilmiştir. Fotoğraf alanında tanınmış uluslararası jüri üyelerinin görev aldığı yarışma, Türkiye merkezli bir yarışma olması hasebiyle ülkemizin tanıtım ve imaj çalışmalarına önemli katkılar sunmaktadır. Uluslararası çevrede fotoğraf alanında söz sahibi isimlerle yarışma vasıtasıyla ülkemiz tanıtılmakta, açılan sergilere ülkemizde görev yapan büyükelçiler davet edilmektedir. Belirli kategoriler altında düzenlenen etkinlik, nitelikli bir fotoğraf arşivine dönüşmekte ve Tokyo'dan Moskova'ya, New York'tan Brüksel'e kadar birçok şehirde sergiler açılarak uluslararası alanda gerçekleşen olaylara alternatif bir bakış açısı oluşturulmaktadır. İstanbul Photo Awards, uluslararası medya çevreleriyle iletişim sağlayan bir aktör olarak Anadolu Ajansı'nın uluslararasılaşmasına katkı sunmaktadır. Bu vizyon, Türkiye'nin insani duyarlılığının, kültürel değerlerinin dünyaya tanıtılmasına imkân sağlamaktadır.



İstanbul Photo Awards 2025’te “Yılın Fotoğrafı” ödülünü alan Filistinli fotoğrafçı Saeed Jaras’ın objektifinden tek bir fotoğraf karesiyle acı.

Yarışma, Türkiye’nin uluslararası alanda medya gücünü görünür kılmakla birlikte kaliteli içerik üretimini teşvik etmektedir. Söz konusu yarışma Türkiye’nin Filistin, mülteci sorunu gibi küresel meselelerdeki duruşunu gösteren insan odaklı dış politikasının da bir yansımasıdır.

10.1.4. Eğitim Faaliyetleri

AA Akademi

AA Akademi bünyesinde, ülkemizin diplomasi seferberliğini destekleyici nitelikte eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir. AA Akademi, dış politika alanında bilgi üretimini artırmayı, stratejik iletişim ve kamu diplomasisine katkı sunmayı amaçlayan birçok eğitim programı gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda farklı yıllarda düzenlenen yüz yüze ve çevrim içi eğitimlerle hem kamu personeline hem de ulusal ve uluslararası düzeydeki paydaşlara yönelik farkındalık çalışmaları yürütülmüştür.

Yıl	Eğitim Adı	Katılımcı	Ülke
2013	Moritanyalı Gazeteciler Eğitimi	12	Moritanya
2014	Türkiye Medya Eğitimi	15	Kırgızistan, Moğolistan, Özbekistan, Tacikistan
2014	Masaüstü ve E-Yayıncılık Eğitimi	20	Azerbaycan
2014	Uluslararası Arapça Habercilik Eğitimi	20	Tunus
2015	Uluslararası Arapça Habercilik Eğitimi	11	Bangladeş, Pakistan
2015	Uluslararası Farsça Habercilik Eğitimi	16	Afganistan, İran, Tunus
2015	Uluslararası Habercilik Eğitimi	11	Latin Amerika
2016	Uluslararası Habercilik Eğitimi	15	Lübnan
2016	Yeni Nesil Habercilik Eğitimi	42	Afganistan, Amerika, Arnavut, Azerbaycan, Bangladeş, Çin, Endonezya, Fas, Irak, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Makedonya, Özbekistan, Pakistan, Rusya, Suriye, Türkmenistan, Ukrayna, Yemen
2016	Yerel Yönetimlerde Habercilik Eğitimi	17	Arnavut, Azerbaycan, Bosna Hersek, Karadağ, Kıbrıs, Kırgızistan, Makedonya, Moğolistan, Somali
2016	Yeni Nesil Habercilik Eğitimi	20	Etiyopya, Pakistan
2017	Sağlık Muhabirliği Eğitimi	9	Arnavut, Azerbaycan, Fas, Pakistan, Kazakistan, Lübnan, Somali, Suudi Arabistan,
2017	Enerji Muhabirliği Eğitimi	23	Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Moğolistan, Özbekistan, Ukrayna
2017	11.Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	23	Gürcistan, Irak, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Ukrayna
2017	12.Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	25	Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna Hersek, Etiyopya, Filipinler, Kenya, Kosova, Pakistan, Sırbistan
2018	Diplomasi Muhabirliği Eğitimi	26	Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moğolistan, Özbekistan, Tacikistan, Ukrayna
2018	Diplomasi Muhabirliği Eğitimi	24	Afganistan, Bosna Hersek, Etiyopya, Filipinler, Kenya, Kosova, Macaristan, Makedonya, Moğolistan, Mozambik, Pakistan, Romanya, Sırbistan, Sri Lanka, Uganda
2018	Ekonomi – Finans Muhabirliği Eğitimi	26	Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moğolistan, Özbekistan, Tacikistan, Ukrayna
2018	Enerji Muhabirliği Eğitimi	21	Afganistan, Arnavutluk, Cezayir, Irak, Kamerun, Libya, Nijer, Pakistan, Romanya, Sudan
2018	Enerji Muhabirliği Eğitimi	24	Filistin, Irak, Lübnan, Mısır, Somali, Sudan, Tunus, Ürdün
2018	Yeni Nesil Habercilik Eğitimi	20	Afganistan, Arnavutluk, Bangladeş, Endonezya, Etiyopya, Fas, Irak, Nijerya,
2018	13. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	23	Afganistan, Bangladeş, Bosna Hersek, Filipinler, Kamerun, Karadağ, Kenya, Nijer, Pakistan, Sırbistan, Somali, Sri Lanka, Yemen
2019	Enerji Muhabirliği Eğitimi	23	Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Güney Sudan, Gürcistan, Kazakistan, Mısır, Moldova, Sırbistan, Ukrayna, Venezuela
2019	Enerji Muhabirliği Eğitimi	22	Cezayir, Filistin, Irak, Libya, Lübnan, Tunus, Ürdün, Yemen

Yıl	Eğitim Adı	Katılımcı	Ülke
2019	Uluslararası Medya Eğitim Kampı	111	Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bangladeş, Belçika, Bosna Hersek, Burundi, Cezayir, Cibuti, Çad, Endonezya, Fas, Fildişi Sahilleri, Filipinler, Filistin, Gambiya, Gine, Irak, İran, İngiltere, İspanya, Kazakistan, Kırgızistan, Liberya, Lübnan, Maldivler, Moğolistan, Pakistan, Somali, Sudan, Suriye, Tacikistan, Togo, Türkmenistan, Uganda, Umman, Ürdün, Yemen, Zimbabve
2019	Afrika Medya Temsilcileri Eğitim Programı	20	Çad, Etiyopya, Fas, Kenya, Liberya, Libya, Mali, Nijer, Nijerya, Senegal, Somali, Tanzanya, Tunus
2019	15. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	25	Çad, Filistin, Irak, Libya, Lübnan, Mısır, Sudan, Suriye, Tunus
2019	17. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	24	Afganistan, Azerbaycan, Cezayir, Etiyopya, Filipinler, Filistin, Gürcistan, Hırvatistan, Kolombiya, Myanmar, Nijerya, Pakistan, Suriye, Ukrayna, Ürdün
2020	Enerji Muhabirliği Eğitimi	24	Azerbaycan, Cezayir, Gambiya, Gürcistan, Irak, Kazakistan, KKTC, Mozambik, Nijerya, Ukrayna
2020	Veri Haberciliği Eğitimi	28	Azerbaycan, Bosna Hersek, Karadağ, Kırgızistan, Kuzey Makedonya, Özbekistan, Sırbistan, Tanzanya, Ukrayna
2020	Savunma Muhabirliği Temel Eğitimi	28	Afganistan, Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC, Lübnan, Özbekistan, Ukrayna
2020	İnsani Yardım Haberciliği	47	Afganistan, Bangladeş, Fas, Kenya, Nijerya, Tanzanya, Yemen
2020	Yeni Nesil Habercilik Arapça Eğitimi	18	Filistin, Irak, Lübnan, Mısır, Sudan, Tunus, Ürdün
2020	Türk Dünyası Medya Eğitimi	29	Afganistan, Azerbaycan, Gürcistan, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Macaristan, Romanya, Rusya, Ukrayna
2020	Ekonomi ve Finans Muhabirliği Temel Eğitimi	25	Arnavutluk, Filipinler, Kamerun, Karadağ, Macaristan, Moldova, Pakistan, Tanzanya, Uganda
2020	İngilizce Diploması Muhabirliği Eğitimi	49	Cibuti, Gambiya, Kamerun, Karadağ, Kuzey Makedonya, Lübnan, Moğolistan, Özbekistan, Romanya, Sırbistan, Sierra Leone, Tacikistan
2020	Arapça Diploması Muhabirliği Eğitimi	31	Cezayir, Çad, Filistin, Irak, Sudan, Tunus, Ürdün, Yemen
2020	Yeni Nesil Habercilik İngilizce Eğitimi	81	Arnavutluk, Afganistan, Bangladeş, Cezayir, Çad, Filipinler, Filistin, Gambiya, Hindistan, Kamerun, Karadağ, Kenya, Kosova, Kırgızistan, Kuzey Makedonya, Özbekistan, Pakistan, Sierra Leone, Togo, Ukrayna, Uganda
2020	Kriz Bölgeleri Haberciliği Eğitimi	46	Azerbaycan
2020	TR Mezunları Medya Akademisi	33	Afganistan, Azerbaycan, Gürcistan, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Macaristan, Romanya, Rusya, Ukrayna
2020	Asya Pasifik Online Medya Akademisi	30	ABD, Avustralya, Bangladeş, Filipinler, Hindistan, Myanmar, Pakistan, Sudan
2021	Temel Diploması Muhabirliği Eğitimi	18	Bosna Hersek, KKTC
2021	İleri Diploması Muhabirliği Eğitimi	18	Bosna Hersek, KKTC, Kuzey Makedonya
2021	TR Mezunları Yeni Nesil Habercilik Eğitimi	32	Afganistan, Azerbaycan, Bosna Hersek, Endonezya, Çin, Filistin, Irak, İran, İsrail, Kamerun, Kazakistan, Kuzey Makedonya, Mısır, Rusya, Suriye, Ekvator, Yunanistan

Yıl	Eğitim Adı	Katılımcı	Ülke
2021	Afrika Medya Temsilcileri Eğitimi	21	Gana, Mali, Nijerya, Ruanda, Senegal, Somali, Sudan, Zimbabwe
2021	Asya Pasifik Online Medya Akademisi	33	Almanya, Avusturya, Belçika, Norveç
2021	Rohingya Online Medya Akademisi	30	ABD, Almanya, Avustralya, Bangladeş, İsviçre, İsveç, Kanada, Malezya, Suudi Arabistan, Tayland
2021	Enerji Muhabirliği Eğitimi	75	Bosna Hersek, Filistin, Hırvatistan, Kamerun, Kırgızistan, Mozambik, Namibya, Özbekistan, Tunus, Ürdün, Yemen
2021	Yeni Nesil Medya Eğitimi (Temel)	80	Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna Hersek, Cezayir, Filistin, Gambiya, Hırvatistan, Irak, Kamerun, Karadağ, Kırgızistan, Kuzey Makedonya, Moğolistan, Moldova, Namibya, Sırbistan, Sudan, Tacikistan, Tunus, Ukrayna, Ürdün
2021	Yeni Nesil Medya Eğitimi (Temel)	26	Özbekistan
2021	Yeni Nesil Medya Eğitimi (İleri)	50	Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Bangladeş, Bosna Hersek, Gambiya, Gürcistan, Hırvatistan, Irak, Kamerun, Karadağ, Kırgızistan, Kuzey Makedonya, Moğolistan, Namibya, Sırbistan, Sudan, Tunus, Ürdün
2021	Kriz Bölgelerinde Habercilik Eğitimi	111	Afganistan, Arnavutluk, Bosna Hersek, Cezayir, Etiyopya, Filipinler, Filistin, Gambiya, Gürcistan, Hırvatistan, Karadağ, Kırgızistan, Kuzey Makedonya, Moğolistan, Namibya, Nijer, Sırbistan, Somali, Sudan, Tunus, Ukrayna, Ürdün
2021	Yeni Nesil Medya Eğitimi (İleri)	50	Özbekistan
2021	Orta Doğu Medya Temsilcileri Eğitimi	26	Cezayir, Fas, Filistin, Irak, Lübnan, Mısır, Suriye, Yemen
2021	Medya Kapasite Geliştirme Eğitimi	59	Afganistan, Azerbaycan, Bangladeş, Bosna Hersek, Brunei, Burkina Faso, Cezayir, Cibuti, Endonezya, Fas, Filipinler, Filistin, Fransa, Gana, Irak, Kamerun, Liberya, Mısır, Nijerya, Özbekistan, Pakistan, Sierra Leone, Somali, Sri Lanka, Sudan, Tunus, Uganda, Ürdün
2021	Bulgaristan Diyaneti Başmüftülüğü Medya Akademisi	3	Bulgaristan
2021	18. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	22	Azerbaycan
2021	19. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	21	ABD, İngiltere, Suriye
2022	20. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	25	Macaristan, Romanya
2022	Medya Kapasite Geliştirme Eğitimi	87	Bangladeş, Burkina Faso, Cezayir, Cibuti, Endonezya, Fas, Filistin, Irak, Kamerun, Kazakistan, Kırgızistan, Letonya, Malezya, Mısır, Özbekistan, Pakistan, Somali, Sudan, Suriye, Tayvan, Tunus, Ürdün, Yemen
2022	21. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	22	Çad, Etiyopya, Gine, Kenya, Libya, Nijer, Somali, Sudan
2023	Afet Haberciliği Eğitimi	20	Bangladeş, Bosna Hersek, Cezayir, Gambiya, Güney Afrika, Hırvatistan, Karadağ, Kazakistan, Kırgızistan, Kosova, Lübnan, Namibya, Pakistan, Senegal, Somali
2023	Yeni Nesil Habercilik ve Multimedya	6	Katar

Yıl	Eğitim Adı	Katılımcı	Ülke
2023	23. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	22	Bosna Hersek, Cezayir, Hindistan, Irak, Ukrayna
2023	24. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	24	Afganistan, Bangladeş, Cezayir, Çad, El Salvador, Etiyopya, Filipinler, Hırvatistan, Kenya, Lübnan, Tunus, Uganda, Ukrayna
2024	Teyit Haberciliği Eğitimi	6	Katar
2024	Cezayirli Gazetecilere Gazetecilik Eğitimi	15	Cezayir
2024	25. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	25	Azerbaycan, Gürcistan, Irak, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC, Özbekistan, Tacikistan
2024	Görsel Yetkinlik Eğitimi	8	Libya
2024	Katar Haber Ajansı Kurumsal Tecrübe Paylaşımı	5	Katar
2024	26. Dönem Savaş Muhabirliği Eğitimi	25	Cibuti, Çad, Etiyopya, Filistin, Gürcistan, Kenya, Libya, Lübnan, Meksika, Moskova, Nijerya, Panama, Senegal, Uganda, Ürdün
2024	NJ101 Eğitimi	22	Azerbaycan, Filistin, Irak, Kırgızistan, Moritanya, Nijerya, Özbekistan, Pakistan, Rusya, Sudan, Tunus, Türkmenistan, Ürdün, Venezuela, Yemen
2025	Yeşil Mercek	23	Kuzey Makedonya, Romanya, Fransa
2025	NJ101 Eğitimi – 2	21	Afganistan, Azerbaycan, Filistin, Gürcistan, Irak, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Makedonya, Libya, Malavi, Mısır, Nijerya, Özbekistan, Tacikistan, Yunanistan
2025	Seçim Haberciliği Eğitimi	9	Somali

10.2. 21. Yüzyılda Türkiye’nin Dış Politika Seferberliği ve Anadolu Ajansı Haberciliği

13 dilde yayın yapan ve 144 ülkede faaliyet gösteren Anadolu Ajansı, etkin dış politika faaliyetlerinin yanı sıra yayın politikası ve ürettiği içeriklerle de ülkemizin diplomasi seferberliğine katkıda bulunmaktadır.

Türkiye, 2000’li yılların başından itibaren proaktif dış politika yaklaşımıyla istikrar ihraç eden ve oyun kurucu bir aktör olarak konumlanan bir ülke hâline gelmiştir. Bu süreç tarihinin en hareketli bölgesel ve uluslararası gündemini de beraberinde getirmiştir. Anadolu Ajansı, Türkiye’nin dış politika alanlarındaki hareketliliğini, eylemlerini ve söylemlerini Türkçe ve yabancı dillerde tüm dünyaya taşımıştır. Türkiye’nin içeride ve dışarıda güçlenen imajı uluslararası alanda ilgi uyandırırken Anadolu Ajansı, bu sürecin başlıca haber kaynağı hâline gelmiştir.

10.2.1. Haberden Diplomasiye: Örneklerle Anadolu Ajansı Haberciliği

Anadolu Ajansı, uluslararası arenada saha haberciliğindeki gücünü çatışma bölgelerinde, özellikle Gazze, Suriye ve Karabağ'da, yaşanan en kritik gelişmeleri dünyaya duyurarak göstermiştir. Bu güç ile Karabağ Savaşı sırasında oluşan küresel ölçekteki algıyı şekillendirmesi; Rusya ve Ukrayna kontrolündeki sahalarda geniş muhabir ağı sayesinde sıcak çatışmaları, savaşta yaşanan kritik gelişmeleri insan odaklı habercilik anlayışı ile yansıtması sayesinde Türkiye'nin dış politika vizyonunu aktaran bir çerçeve sunmaktadır.

ABD'nin Irak'ı İşgali

2000'li yılların başında Türk dış politikasının en büyük sınamalarından biri olan ABD'nin Irak'ı işgal hazırlığı ve işgali süreci, Türk-Amerikan ilişkilerinin seyrini belirlemiş; aynı zamanda Ankara'nın iç ve dış kamuoyuna yönelik mesajlarının doğru ve hızlı biçimde iletilmesinde Anadolu Ajansı'nın stratejik rolünü teyit etmiştir.

Annan Planı Süreci

Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğünde hazırlanan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile Rum kesimi arasında bölünmüş Kıbrıs Adası'nın bağımsız bir devlet çatısı altında birleşmesini öngören Annan Planı sürecinde Türk tarafının barışa yönelik yapıcı tutumu ve Türk diplomasisinin çabaları Anadolu Ajansı'nın haberleriyle görünürlük kazanmıştır.

Suriye Krizi

Suriye'de 2011 yılında özgürlük ve adalet talepleriyle başlayan halk hareketlerini Beşşar Esad liderliğindeki Baas rejiminin şiddetle bastırma yoluna gitmesiyle patlak veren iç savaş, dünya tarihinin en büyük insani ve siyasi krizlerinden birine yol açmıştır.



Türkiye'nin Suriye yönetimini demokratik dönüşüm konusunda ikna çabalarını ve mekik diplomasisini dünya kamuoyu, Anadolu Ajansı üzerinden takip etmiştir. Çatışmaların milyonları yerinden ettiği bu süreçte, Suriye'de sivillerin yaşadığı insani trajedi ile Türkiye'nin topraklarında sığınmacılara sağladığı koruma ve destek, Anadolu Ajansı'nın en güçlü yayıncılık alanlarından birini oluşturmuştur. Suriye içindeki AA ekipleri, rejim ve destekçilerinin konvansiyonel ve kimyasal silahlarla yüz binlerce kişiyi öldürdüğü katliamları görselleriyle uluslararası kamuoyuna aktarmıştır.

Anadolu Ajansı, Suriye'nin İdlib şehrindeki Han Şeyhun ilçesinde 4 Nisan 2017 tarihinde düzenlenen kimyasal katliamın belgelerini dosyalayarak Uluslararası Ceza Mahkemesine sunmuştur. Söz konusu dosyalar Uluslararası Bağımsız Suriye Araştırma Komisyonu ve Lahey'deki Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütüne ve BM'nin New York'taki ilgili birimlerine iletilmiştir. Bu verilerin sağlanmasıyla birlikte Birleşmiş Milletler Uluslararası Bağımsız Suriye Araştırma Komisyonu, Beşşar Esad rejiminin Han Şeyhun'da yaptığı katliamda sarin gazı kullanıldığını teyit etmiştir.

Türkiye'nin rejim ve destekçilerinin ısrarla sürdürdüğü saldırılara son verilmesi ve Suriye'de siyasi çözüm bulunması için yürüttüğü diplomasinin her aşaması, güçlü şekilde takip edilip uluslararası kamuoyuna yansıtılmıştır.





Toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket eden Anadolu Ajansı, her şart ve koşulda yaptığı bu çalışmaların sonucunda elim durumlarla da karşılaşmaktadır. AA Suriye ekibi, bu faaliyetleri yürütürken şehitler vermiştir. Suriye'deki iç savaşın başlamasıyla çeşitli tarafların saldırıları sonucunda AA için çalışan bilgi ve görsel hizmeti sunan 4 medya çalışanı, 2015'te DEAŞ tarafından bomba yüklü araçla yapılan saldırıda AA Halep muhabiri Salih Mahmud Leyla, 23 Eylül 2015'te İdlib'in Binin beldesine Rus uçaklarınca düzenlenen saldırıda AA'ya fotoğraf hizmeti veren serbest haberci Vesim El-Adil, 19 Şubat 2016'da başkent Şam'ın Dareyya ilçesinde Esad güçlerinin düzenlediği saldırı anını görüntülemek isterken bir tanktan açılan ateş sırasında vücuduna şarapnel parçaları isabet eden AA'nın serbest habercisi 21 yaşındaki Mecid Dirani ve Rusya'nın 21 Temmuz 2019'da Han Şeyhun ilçesine düzenlediği saldırıda Enes Diyab hayatını kaybetmiştir.

FETÖ/PDY Darbe Girişimi

15 Temmuz 2016'da FETÖ/PDY darbe girişiminde yaşananlar uluslararası alanda ilgi odağı olurken Türkiye aleyhinde FETÖ/PDY bağlantılı dış merkezlerin yaptığı propagandaya karşın Anadolu Ajansı; örgütün yapılanması, yuvalanması, kurumları ele geçirmesi, planlamaları, itirafları ve ifşaatlarına ilişkin tüm gerçeklerin çok dilli yayınlarla yoğun şekilde dünya kamuoyuna ulaştırılmasında kilit bir rol oynamıştır.

Anadolu Ajansı, FETÖ/PDY'nin yapılanmasına, kurumlara nasıl sızdığına, stratejik planlamalarına, itiraflara ve örgüt içinden gelen ifşaatlarına ilişkin tüm gerçekleri dünya kamuoyuna ulaştırmada kritik bir görev üstlenmiştir. Ajans, farklı dillerde hazırladığı haberler ve analizlerle FETÖ/PDY'nin küresel boyuttaki faaliyetlerini ve Türkiye'ye yönelik tehditlerini hem yazılı içerikler hem de görsel, video ve dijital medya araçlarını kullanarak uluslararası platformlarda aktarmıştır.



AA ekipleri, yürüttüğü saha araştırmalarıyla FETÖ/PDY’nin lider kadrosuna ilişkin önemli bilgilere de ulaşmıştır. FETÖ/PDY elebaşı Gülen’in kaldığı yerleşkeyi insansız hava araçları yardımıyla görüntüleyerek uluslararası kamuoyuna sunan Anadolu Ajansı, sadece yerleşkesiyle sınırlı kalmayıp Gülen’in ölmeden önce tedavi gördüğü hastaneye ait bilgilere ve kayıtlara da ulaşmıştır. Anadolu Ajansı ayrıca, FETÖ/PDY elebaşının gömülme sürecine ilişkin görüntüleri de belgeleyerek FETÖ/PDY’ye ilişkin önemli bir arşiv oluşturmuştur.

“Terörü Kaynağında Yok Etme” Stratejisi

Türkiye, Suriye’deki gelişmelere paralel olarak sınır güvenliğini sağlamak, DEAŞ, PKK/YPG gibi terör örgütlerinin Türkiye’ye yönelik tehditlerini ortadan kaldırmak amacıyla Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Bahar Kalkanı gibi operasyonlar gerçekleştirmiştir. Suriye’nin yanı sıra Irak’ta da PKK’ya yönelik sınır ötesi hava ve kara operasyon kapasitesini artıran Ankara, örgütü önemli oranda etkisizleştirmiştir.

AA ekipleri Türk Silahlı Kuvvetleri’nin sınır ötesi operasyonlarında kaydettiği her aşamanın tüm inceliklerini, operasyon sahasındaki çatışma hatlarından bildirmiştir. Dünya, TSK’nın ilerleyişi ve bölgenin terörden arındırılmasını dakika dakika AA’dan izleme şansı elde etmiştir. Terör örgütü PKK/YPG’nin okulları, hastaneleri ve evleri silahlı çatışma altyapısına dönüştürdüğü Anadolu Ajansı’nın görsel destekli çalışmalarıyla ifşa edilmiştir. Örgütün yerel halk üzerinde zorla göç ettirme, silah altına alma, kaçırarak kadrosuna katma, “çocuk asker” toplama, enerji kaynaklarını sömürme gibi faaliyetleri de bu süreçte haberleştirilmiştir. ABD’nin örgüte askeri desteği görsel çalışmalarıyla ortaya konarak Washington DC’de Amerikalı karar alıcıların gündemine taşınmıştır.

Karabağ Savaşı

Azerbaycan, Birleşmiş Milletler (BM) kararlarıyla kendi toprağı olarak tanınan ancak Ermeni güçlerin işgalindeki Karabağ'da, 2020'de askeri operasyon gerçekleştirmiştir. Türkiye, operasyonun ilk anından itibaren her anlamda Azerbaycan'ın yanında olduğunu tüm dünyaya duyurmuştur. Türk SİHA'ları başta olmak üzere ülkemizin siyasi ve diplomatik desteğı Azerbaycan'ın moralini ve inancını yükseltmiştir. 44 gün süren savaş, Azerbaycan ordusunun zaferiyle sonuçlanmıştır.

Azerbaycan, 2023 itibarıyla bütün topraklarda kontrolü sağlamıştır. Türkiye, operasyonların en başından itibaren Azerbaycan'a tam destek vermiştir. AA ekipleri, ilk ateş atılmadan bölgede görevine başlamış ve saha ekipleri vasıtasıyla operasyonun başladığını tüm dünyaya duyurmuştur. Savaş boyunca cephedeki gelişmeleri aktaran AA ekipleri, Ermeni güçlerin sivil bölgelere saldırılarına ve can kayıplarına dikkati çekmiştir.

AA muhabirleri, İkinci Karabağ Savaşı'nı bitiren Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya arasında 10 Kasım 2020'de imzalanan bildiriden sonra bölgede yaşanan gelişmeleri titiz ve habercilik ahlakına en uygun biçimde haberleştirmiştir. Bu süreçte Ermeni vatandaşların bölgeden çıkışı, Rus askerlerinin Karabağ'da göreve başlaması, Türk askerlerinin gözlemci şekilde faaliyetleri yakından takip edilmiştir.

İşgal döneminde Ermeni silahlı güçlerin Karabağ'da döşedikleri mayınlar, harabeye dönen, yıkılan Azerbaycan'ın tarihi yapıları, çevre ve kültür katliamları görselli şekilde haberleştirilmiştir.

Azerbaycan'ın bölgedeki bayındırlık faaliyetlerine özel önem vermesi savaştan sonraki en önemli haber başlıklarından olmuştur. Yolların, tünellerin, havaalanlarının yapılmasına ilişkin takip haberler yayınlanmıştır.



Sadece saha haberciliği yapmakla kalmayan AA, savaşı bitiren bildirideki ulaşım hatlarının kurulmasına ilişkin maddenin takipçisi olmuştur. Azerbaycan'ın batı bölgeleriyle Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'ni birbirine bağlayacak ve bölgesel iş birliğinin önünde yıllardır duran engelleri ortadan kaldırması beklenen Zengezur Koridoru'yla ilgili grafikli haberler yayınlamış, uzman görüşleriyle koridorun önemini kamuoyuna aktarmıştır.

AA kameramanları, ayrıca Azerbaycan'a bağlı Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, Ermenistan ve İran olmak üzere 3 ülkenin kesiştiği bölgede Zengezur Koridoru'na uzanan ve koridorun Ermenistan'dan geçmesi halinde kullanılacak eski demiryolu ve kara yolunu görüntülemiştir. Aynı zamanda Koridora uzanan Azerbaycan topraklarındaki kara ve demiryolu ağındaki çalışmalar da dünya medyasına servis edilmiştir. AA muhabirleri, Karabağ bölgesine taşınan Azerbaycanlı ailelerle hayatın yeniden canlanmasına da şahitlik etmiştir.



Anadolu Ajansı, Karabağ savaşından sonra Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in imzaladığı ve iki ülkenin geleceğine yön verecek Şuşa Beyannamesi'nin bir ayağı olan Medya Platformu kapsamında faaliyetler yürütmektedir.

Bakü'de bulunan Anadolu Ajansı Bölge Temsilciliği, Azerbaycan medyasıyla yakın dayanışma içinde çalışırken Ankara'da Azerbaycanlı genç gazeteciler için eğitim programları düzenlenmiştir. Programlarda çatışma bölgelerinde görev yapan gazetecilerin tarih, harita ve ilk yardım gibi bilgi ve becerileri artırılırken, kriz bölgelerinde psikolojik açıdan güçlü olma yolları ele alınmıştır.

Doğu Akdeniz Krizi

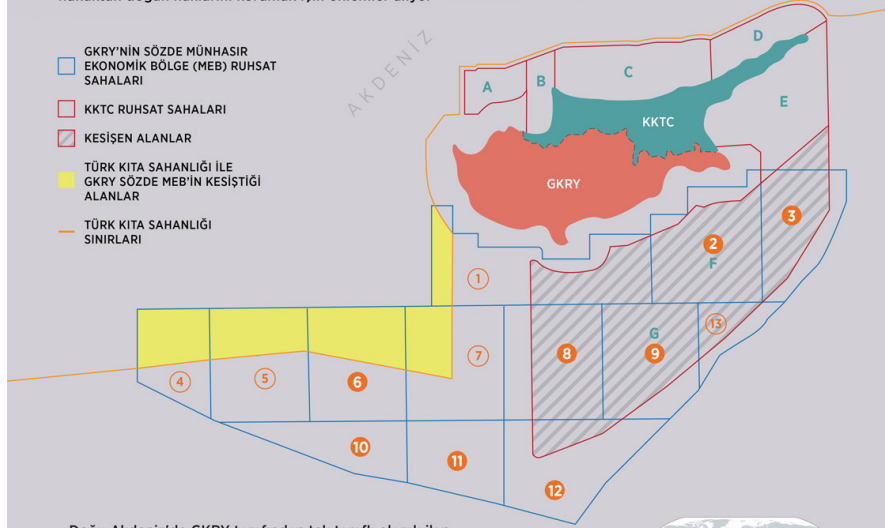
Doğu Akdeniz’de 2020 yılında patlak veren gerginlik, Kıbrıs Rum Kesimi’nin adanın etrafındaki doğal kaynakları işletmek amacıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin (KKTC) hukuki ve meşru haklarını hiçe sayarak uluslararası anlaşmalar yapmasıyla alevlenmiştir. Bu süreçte Batılı şirketler, Rumlarla iş birliği içinde ve kendi hükümetlerinin desteğiyle geniş bir alanda doğal gaz arama ve sondaj faaliyetlerine girişmiştir. Rum Yönetimi, Batılı şirketlerle Türkiye ve KKTC’nin hak sahibi olduğu alanlarla çakışan şekilde hidrokarbon alanında çalışmalarına devam ederken KKTC ve Türkiye, BM aracılığıyla Rum tarafına hidrokarbon kaynakları konusunda ortak bir komite kurulması önerisi sunmuştur. Türkiye de bu süreçte hak iddia ettiği alanlarda hidrokarbon faaliyetlerine başlamıştır. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin (KKTC) adanın çevresindeki zenginliklerin Kıbrıs sorununa adil ve kalıcı bir çözüm getirilmesiyle tüm halkın faydasına sunulması gerektiği yönündeki uyarılarına konunun muhataplarınca yıllar boyu kulak tıkanmıştır.



Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki duruşu net

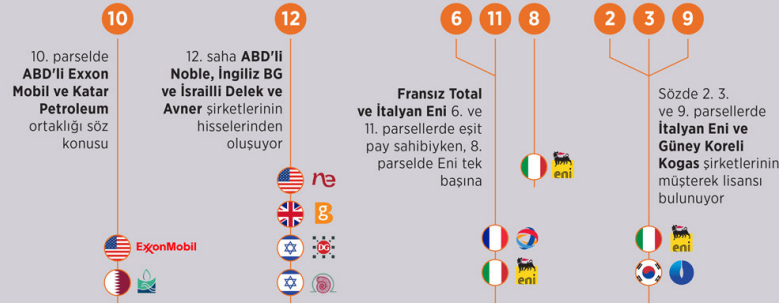
Doğu Akdeniz'de bazı ülkelerin KKTC ve Türkiye'nin haklarını görmezden gelerek tek taraflı haksız girişimlerle bölgedeki zenginliklere sahip çıkmaya çalışmaları karşısında Türkiye uluslararası hukuktan doğan haklarını korumak için önlemler alıyor

- GKRY'NİN SÖZDE MÜNHASIR EKONOMİK BÖLGE (MEB) RUHSAT SAHALARI
- KKTC RUHSAT SAHALARI
- KESİŞEN ALANLAR
- TÜRK KİTA SAHANLIĞI İLE GKRY SÖZDE MEB'İN KESİŞTİĞİ ALANLAR
- TÜRK KİTA SAHANLIĞI SINIRLARI



Doğu Akdeniz'de GKRY tarafından tek taraflı olarak ilan edilen sözde 13 parsel var. GKRY söz konusu parselleri uluslararası şirketlere ihale ederek lisanslandırıyor

GKRY'nin, adanın tamamını temsil eden bir devlet olmadığı için tek başına münhasır ekonomik bölge oluşturma ve ihale etme hakkı bulunmuyor



- 1 1'İNCİ,
- 4 4'ÜNCÜ,
- 5 5'İNCİ,
- 7 7'İNCİ VE
- 13 13'ÜNCÜ

parseller için görüşmeler devam ediyor

- 10 10
- Türkiye ve KKTC'nin haklarının bulunduğu bölgede yalnızca sözde 10. ve 11. parsellerde çıkışa meydana gelmiyor

Diğer parsellerin hepsinde münhasır ekonomik bölge tartışmaları devam ediyor

TÜRKİYE DOĞU AKDENİZ'DEKİ HAKLARINI KORUMAK İÇİN ÖNLEMLER ALIYOR

Türkiye, Barbaros Hayreddin Paşa sismik araştırma, Fatih ve Yavuz sondaj gemileriyle KKTC'nin ruhsat verdiği A, B, C, D, E, F ve G olarak adlandırılan alanlarda sondaj ve arama çalışmalarına başladı

Barbaros Hayreddin Paşa, 2018'de 2 ve 3 boyutlu sismik çalışmalarına başladı

Türkiye'nin ilk sondaj gemisi Fatih, mayısı Kıbrıs adasının yaklaşık 60 kilometre batısındaki noktada çalışmalarına başladı

Yavuz sondaj gemisi de 20 Haziran'da Doğu Akdeniz'de görev almak üzere yola çıktı

Doğu Akdeniz’de büyük hidrokarbon sahalarının varlığı keşfedildikçe bu zenginlikleri işletmek isteyen bölge ülkeleri, Münhasır Ekonomik Bölge (MEB) anlaşmaları yapmaya yönelmiştir. 2003’te Mısır, 2007’de Lübnan, 2010’da İsrail ile MEB anlaşmaları imzalayan Kıbrıs Rum Yönetimi’ne karşı Türkiye ve KKTC’nin uyarıları sürmüştür.

Anadolu Ajansı, gerilimi ilk günden itibaren yakından takip ederken hem ulusal hem uluslararası medyaya Türkiye ve KKTC’nin haklı davasını haber, görüntü, infografikler ve kısa belgesel dosyalarıyla dünyaya anlatmıştır.

Gündemi ve sıcak gelişmeleri yakından takip eden Anadolu Ajansı’nın muhabirleri, bu faaliyetleri yürütürken basın özgürlüğünü kısıtlayıcı durumlarla da karşı karşıya kalmışlardır. Eylül 2020’de Yunanistan’ın Meis Adası’na haber çalışmaları için giden Anadolu Ajansı Atina ekibi, Türkiye düşmanı ırkçı bir Yunan internet sitesi tarafından ajanlıkla suçlanıp tehdit edilmiştir.

Türk Dünyasının Yükselişi ve Yeni Türk Devletleri Teşkilatı

2009 yılında kurulan Türk Konseyi, Kasım 2021 tarihinde düzenlenen 8. Türk Devletleri Teşkilatı İstanbul Zirvesi’nde yeniden yapılandırılarak Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) ismini almıştır. İsim değişikliği ile organizasyon sadece kültürel değil, siyasi ve ekonomik entegrasyonu da hedefleyen daha kapsamlı bir yapıya dönüşmüştür. Ayrıca teşkilata bağlı Türk Yatırım Fonu’nun kurulmasına karar verilmiştir. Uluslararası siyasette “tarafsız” ülke konumunda bulunan Türkmenistan gözlemci üye olarak teşkilata katılım sağlamıştır. Benzer şekilde AB üyesi olan Macaristan da TDT’de gözlemci üye statüsü almıştır. Bu gelişme Türk Devletleri Teşkilatı çatısı altında toplanan Türk Devletleri arasında siyasi, ekonomik, kültür ve medya alanlarında çok taraflı iş birlikleri tesis etmelerini sağlamıştır. Anadolu Ajansı, bu sürecin medya ayağında kilit bir rol oynamaktadır.



Anadolu Ajansı, Türkiye'nin Türk Dünyası'nın yükselişinin sembolü olan TDT'nin tüm faaliyetlerini yakından takip etmekte ve bu gelişmeleri güçlü bir merceklerle duyurmaktadır. İlişkilerin kurumsallaştırılması, üye ülkeler arasında yakınlaşmanın hızlandırılması ve bunun ötesinde entegrasyon için gerekli siyasi ve teknik altyapının ilmek ilmek dokunduğu süreci tüm canlılığı ve şeffaflığıyla yansıtmaktadır. Ajans, Teşkilat'ın kat ettiği aşamaları, dönüm noktalarını, zirveler ve hazırlık toplantılarını güçlü şekilde haberleştirerek gelişmeleri çok dilli yayın politikasıyla dünya kamuoyuna sunmaktadır. Anadolu Ajansı, bu faaliyetleri ile Türk Dünyası'nın uluslararası medyada görünürlüğünü artırmaktadır.



Türkiye'nin Afrika Açılımı

Türkiye, dış politikasında 2000'li yılların başından itibaren yeni bir yönelim benimseyerek Afrika ile çok boyutlu ve istikrarlı bir açılım süreci başlatmıştır. 2005 yılının "Afrika Yılı" ilan edilmesiyle ivme kazanan bu süreç, siyasi ilişkilerin güçlendirilmesi, ekonomik iş birliklerinin artırılması ve kamu diplomasisi araçlarıyla Türkiye algısının pekiştirilmesi hedeflerine dayandırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN AFRIKA'YA EN ÇOK ZİYARET GERÇEKLEŞTİREN LİDER



Cumhurbaşkanı
Recep Tayyip Erdoğan

2002-2022
Afrika kıtasını
53 kez ziyaret etti

2022 ziyaretleri
• KDC • Senegal

2022'DE TÜRKİYE'Yİ ZİYARET EDEN AFRIKALI LİDERLER

- Gine Bissau Cumhurbaşkanı
Umaro Sissoco Embalo
- Sierra Leone Cumhurbaşkanı
Julius Maada Bio
- Liberya Cumhurbaşkanı
George Weah
- Somali Cumhurbaşkanı
Hasan Şeyh Mahmud
- Kongo Cumhurbaşkanı
Denis Sassou N'Guesso
- Senegal Cumhurbaşkanı
Macky Sall

Türkiye, Afrika kıtasıyla 2022'de de yoğun bir diplomasi yürüttü

Türkiye ile Afrika arasındaki diplomatik ilişkiler 2022'de cumhurbaşkanlığı ve dışişleri bakanlığı düzeyindeki ziyaretlerle devam etti



Bugün 54 ülkenin bulunduğu kıtada 44 Büyükelçilik, Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yunus Emre Enstitüsü (YEE) ve Maarif Vakfı okulları, iş insanları ve yatırımcılar ile STK'lar kıtanın birçok bölgesinde Türkiye'yi temsil etmektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin kamu diplomasisi aktörlerinden biri olan Anadolu Ajansı, Afrika Açılımı'nın medya boyutunu üstlenerek kıtanın farklı bölgelerinde Türkiye'nin bakış açısını yansıtan habercilik faaliyetleri yürütmektedir.

AA, son 10 yıllarda açtığı temsilcilikler aracılığıyla hem Türkiye'nin Afrika'daki görünürlüğünü artırırken hem de Afrika'ya dair yerel haberlerin küresel dolaşıma girmesine katkı sunmaktadır. Nijerya, Güney Afrika, Senegal ve Kamerun gibi stratejik ülkelerde görevlendirdiği muhabirlerle kıtanın iç dinamiklerini sahadan aktaran AA, aynı zamanda Türkiye'nin kalkınma yardımları, eğitim diplomasisi ve insani faaliyetlerinin medya aracılığıyla tanıtımında etkili bir aktör haline gelmiştir. Bu yönüyle AA, Türkiye'nin Afrika Açılımı'nın sadece diplomatik ve ekonomik boyutlarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda bilgi üretimi ve algı yönetimiyle desteklenen bütüncül bir strateji olduğunu ortaya koymaktadır.

Ukrayna-Rusya Savaşı

24 Şubat 2022'de tarihinde başlayan Ukrayna-Rusya savaşıyla Avrupa, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra en büyük konvansiyonel savaşa şahit olmuştur. Ülkemiz en başından itibaren Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve egemenliğini destekleyen bir konumda yer alırken aynı zamanda Rusya ile ilişkilerini sürdürmüş ve arabuluculuk faaliyetlerine devam etmiştir. Türkiye hem 2022 hem de 2025 yıllarında savaşan tarafları İstanbul'da aynı masada oturtmayı başarmıştır.

AA, Ukrayna'daki savaşın başından itibaren konuyla ilgili objektif tutumunu sürdürmüştür. Cephedeki sıcak gelişmeleri duyurmanın yanı sıra diplomasideki çabaları destekleyen haberlere ve röportajlara imza atmıştır. Rusya'nın kontrolünü sağladığı Ukrayna topraklarında yerinden sıcak görüntülerle; doğru, tarafsız bilgilerle desteklenen haberler hazırlamıştır.

Ajans, savaşın askeri boyutunda yaşanan gelişmelerle birlikte insani konuları ve dahi hayvanları ve çevreyi ilgilendiren konuları gündeme getirmeye çalışmıştır. Rusların kontrolüne giren bölgelerde yaşayan Ukraynalıların diğer bölgelere nakilleri de savaşın acı bir yüzünü aktarmak açısından önemli bir perspektif teşkil etmekteydi.

Savaşın ilk döneminde Kiev başta olmaz üzere, sıcak savaşın yaşandığı Donbas bölgesinde ve insan akınının yaşandığı Polonya sınırında ekipler bulunduran Ajans, onlarca serbest muhabirle olayın tüm yönünü abonelerine aktarmıştır.

Türkiye'nin girişimiyle İstanbul'da kurulan müzakere masasında alınan kararların bölgeye yansması ile tahıl anlaşmasının işleyişi de Ajans'ın gündeminde yer almıştır.

Türkiye'nin tarihi ve manevi misyonu arasında yer alan Kırım Tatarları'nın durumu haber gündeminin ana konularından biri olmuştur. Özellikle Kırım'da yaşananlar, güvenilir kaynaklar kullanılarak haberleştirilmiştir. Kiev'de bulunan Kırım Tatarlarının önde gelen isimleriyle röportajlar yapılmış, yalnız olmadıkları hissettirilmeye çalışılmıştır.



Savaşın diğer cephesini teşkil eden Rusya sınırında da AA muhabirleri görev yapmıştır. Rusların sınırındaki askeri hareketliliği, sivillerin tedirginliği ve günlük yaşam da Ajans'ın tarihe düştüğü notlar arasında yerini almıştır.

Kiev'in Avrupa Birliği ve ABD ile diplomatik teması, Rusya'ya uygulanan yaptırımların halka ve ekonomiye etkileri haberleştirilmiştir. Savaş, diplomasi, savaşın ekonomiye etkileri ve iki ülkedeki günlük hayatın değişimi yaklaşık 3,5 yıldır süren savaşta Ajans'ın gündemini oluşturmuştur.

İsrail'in Gazze saldırıları

Anadolu Ajansı, son 20 yıl içerisinde Filistin ve İsrail genelinde en etkili habercilik yapan uluslararası haber ajansı konumuna yükselmiştir. Kudüs, Ramallah ve Gazze'de bulunan ofisleri ve sahadaki güçlü haber ağıyla bölgedeki çatışma ve krizleri tüm boyutlarıyla Türk ve dünya kamuoyuna aktarmıştır. Türkiye'nin dış politikasıyla uyumlu bir şekilde Filistin meselesine ağırlık veren Ajans, 2014 ve 2021 savaşları ile 7 Ekim 2023'ten sonraki soykırım sürecinde Gazze içinden ve İsrail'den yaptığı yayıncılık ile uluslararası toplumda ciddi bir farkındalık oluşturmuştur. Bu süreçte birçok Ajans çalışanı bomba, plastik ya da gerçek mermilerle yaralanmış ya da hayatını kaybetmiştir. Bazı Ajans çalışanları ise İsrail güçleri tarafından gözaltına alınarak uzun süre alıkonuldu.

Ajans'ın geçtiği haber ve görsellerin birçoğu İsrail aleyhine uluslararası mahkemelere delil olarak sunulmuştur. Anadolu Ajansı'nın çatışma bölgelerindeki gelişmeleri anlık ve doğru biçimde yansıtması, Türkiye'nin diplomatik girişimlerini desteklemiştir.

Kudüs yakınlarındaki en büyük Yahudi yerleşim birimi olan Maa'le Adumim'de yerleşimcilerle Ajans'ın 2020'de yaptığı röportaj, büyük yankı uyandırmıştır. İsraililerin Filistinlilere yönelik sömürgeci ve gayri insani bakışını aktaran röportaj, basında ve sosyal medyada yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Bununla birlikte Ajans, ana akımdan farklı düşünen İsraililere de mikrofon uzatarak onların ağızından İsrail'in politikalarını eleştiren röportajlara ağırlık vermiştir. Bu röportajlar, Türk dış politikasının "İsrail vatandaşlarına" karşı olmadığı ancak İsrail'in hukuksuzluklarına itiraz ettiği yönündeki tezini güçlü bir şekilde desteklemiştir.

Bu röportajlardan bazıları uluslararası basında çok geniş yer bulmuştur. 2021 Gazze Savaşı sırasında Ajans'a konuşan İsrail ordusundan istifa eden hava yüzbaşı pilot Yonatan Şapira'nın sözleri, dünya basınında en çok konuşulan gündem olmuştur. Şapira'nın, "İsrail ordusu terör örgütüdür. Komutanları savaş suçlusudur. Yahudi ırkçısı İsrail rejimi tüm bölgeyi felakete sürüklemektedir." şeklindeki sözleri, başta İngilizce kanallar olmak üzere, dünya medyasında haftalarca geniş yer bulmuştur.



İsraililerin kendi ağızlarından işgali eleştiren bu röportajlar, ayrıca "her şeyin 7 Ekim 2023 Hamas saldırılarıyla başladığı" yönündeki İsrail anlatısına karşı çıkan ve meselenin evveliyatını vurgulayan Türk dış politikasının argümanlarını güçlendirilmiştir.

Türkiye'nin Uluslararası Krizlerde Arabuluculuk Girişimleri

Anadolu Ajansı, Türkiye'nin arabuluculuğu ile düzenlenen Rusya-Ukrayna Barış Müzakereleri, Karadeniz Tahıl Girişimi, Somali-Etiyopya Müzakereleri, 2015 İran Nükleer Müzakereleri gibi tüm gelişmeleri yakından takip ederek abonelerine gelişmeleri aktarmıştır.

Hem 15-16 Mayıs 2025'te hem de 2022 yılında Rusya ile Ukrayna arasında yürütülen ve küresel kamuoyunun dikkatle takip ettiği İstanbul Barış Müzakereleri'ni yerinden takip eden AA, diplomasi trafiğine dair gelişmeleri

abonelerine sunmuştur. Müzakerelerin yapıldığı Dolmabahçe Çalışma Ofisi yakınlarında olayları anbean takip eden AA muhabirlerinin belgelediği sıcak gelişmeler, fotoğraflar ve video görüntüleri; Moskova, Ankara ve Kiev'deki kadroların da etkin desteğiyle abonelere sıcaklığı ısıtma ulaştırılmıştır.



Ayrıca AA, Türkiye'nin girişimleriyle gerçekleşen müzakerelerin dünya basınındaki yansımalarını ve Türkiye'nin bölgesel krizlerdeki diplomatik rolüne işaret eden haberleri derleyerek abonelerine farklı bir perspektiften sunmaktadır.

İnsani ve Kalkınma Yardımlarıyla Yumuşak Gücün Sergilenme

Türkiye, krizlerle karşı karşıya olan uluslararası sistemde proaktif dış politikasının yumuşak güç ayağı çerçevesinde, son yıllarda Afrika başta olmak üzere, çatışma ve kriz bölgelerinde insani yardım faaliyetlerini ve kalkınma desteklerini artırarak sürdürmektedir. Anadolu Ajansı ise bu katkıların uluslararası kamuoyuna etkili ve doğru biçimde yansıtılmasını sağlamaktadır.





10.2.2. Analiz Haberler

Anadolu Ajansı Stratejik Analiz Müdürlüğü bünyesinde dünya gündeminde yer alan gelişmeler, alanında uzman kişiler tarafından değerlendirilerek analiz haberler yapılmaktadır. Bu kapsamda: Rusya-Ukrayna Savaşı, Türkiye-Birleşik Arap Emirlikleri İlişkileri, Antalya Diplomasi Forumu, Doğu Akdeniz'de İş Birliği, Türkiye-Afrika İlişkileri, Türkiye-Mısır İlişkileri, Orta Doğu'daki Gaz Koridorlarında Türkiye'nin Rolü, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Rusya Ziyareti, Türkiye Yüzyılı, Türkiye'nin NATO Serüveni ve İttifaktaki Rolü, Türkiye-Yunanistan İlişkileri, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Körfez Turu, Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi gibi konular başta olmak üzere dış politikayı ilgilendiren birçok gelişmede uzman görüşleriyle analiz haberler hazırlanmıştır.



Küresel meseleleri sahada yakından takip eden Anadolu Ajansı, dış politika gündemi ile uyumlu olarak, geniş çerçevede ele aldığı analiz haberleri ile yeni bir perspektif ortaya koymaktadır. Ulusal ve uluslararası kamuoyuna bir asırdan fazladır içerik sunan Anadolu Ajansı'nın içeriklerinin uluslararası yayın organları tarafından alıntılanması, uluslararasılaşma stratejisi bağlamında katettiği mesafeyi gözler önüne sermektedir.

10.2.3. Dezenformasyonla Mücadelede Anadolu Ajansı

Dijital çağda bilgiye hızlı erişim imkânı, bilgi kirliliği riskini de beraberinde getirmektedir. Dijital haber medyasında ve sosyal medyada hızla yayılan yanlış/yalan bilginin potansiyel etkisi, iç ve dış kamuoyunda ciddi bir tehdit oluşturmakta ve dezenformasyonla mücadeleyi zorunlu kılmaktadır. Editöryal mekanizmalar olmadan hızla üretilip yayılan içeriklerin önüne geçilmesi için devletlerin ve dijital platformların çalışmaları devam etmektedir.

Bu bağlamda yapılan proaktif önlemler içinde Anadolu Ajansı da somut adımlar atarak önemli bir sorumluluk üstlenmiş ve 12 Eylül 2022 yılında Anadolu Ajansı teyit editörlüğünü faaliyete almıştır. Tespit edilen şüpheli haber ve iddiaların doğruluk araştırmasının yapıldığı içerikleri sosyal medya hesaplarından duyuran Anadolu Ajansı, dezenformasyonla mücadelede sosyal medya kaynaklı bilgi kirliliğine karşı etkin bir savunma hattı oluşturmuştur. Bu platform, yurt içinden ve yurt dışından çeşitli içeriklerin doğruluğunu analiz ederek kamuoyunu bilgilendirerek Türkiye'deki bilgi ekosisteminin güvenilirliğini artırmada önemli bir işlev yürütmektedir. Bu tür uygulamalar Anadolu Ajansı'nı uluslararası alanda referans haber kaynağına dönüştürme vizyonuna katkı sunmaktadır.



Dezenformatif içeriklerin tespit edilerek ulusal ve uluslararası kamuoyunun hızlı ve doğru bir şekilde bilgilendirilmesi, Türkiye'nin dezenformasyonla mücadelede emperyalist yaklaşımlara karşı hakikat mücadelesine güç katmaktadır. Bu mücadelenin pek çok somut örnekleri mevcuttur. Bu örneklerden biri Anadolu Ajansı'nın soykırım davasının delillerini İsrail aleyhine mahkemeye sunmasıdır.



Soykırım Davasının Önemli Delilleri AA'dan

Anadolu Ajansı, 7 Ekim 2023'te sahaya ilk inen ve en etkili habercilik örneğini sergileyen medya kuruluşu olmuştur. İsrail ordusunun Gazze'ye saldırmak için sınıra yığıldığı tüm mühimmatı görüntülemiştir. Bunlardan birinde yer alan cephane üzerindeki seri numarası bunun meskûn mekanlarda kullanılması yasak olan fosfor bombası olduğunu kanıtlamıştır. Uluslararası Af Örgütü, Ajans'ın bu görselini alarak Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne İsrail aleyhine delil olarak sunmuştur.



AA, Gazze içerisinden ve İsrail'den geçtiği görseller ve bilgiler, İsrail'in uluslararası mahkemelerde yargılanmasını sağlayan en önemli deliller olarak işlev görmektedir. Bu durum, soykırım suçlusu İsraillilerin yargılanmasını isteyen Türk dış politikasının elini güçlendiren bir kaynak haline gelmiştir. Ajans'ın Gazze içerisinden ve Filistinlilere ölüm sloganları atan İsraillilerin eylemlerinden yaptığı kesintisiz canlı yayınlar da bu konuda etkili olmuştur. Ayrıca Ajans'ın Gazze konusunda en etkili yayın yapan kuruluş olması, bölge halkları nezdine Türk dış politikasının bir uzantısı olarak algılanarak ülkemizin prestijinin artmasını sağlamıştır.

AA haberi, Beyaz Saray'a Biden'ı yalanlattı

7 Ekim sonrası yaşanan süreçte, Türkiye gibi bazı ülkeler hariç, tüm dünya İsrail'in sözde "mağduriyetini" konuşurken Filistinlilerin yaşadıklarını dile getirenler ana akım medyada neredeyse linç edilmiştir. Tam bu süreçte Ajans'ın yaptığı bir haber dünyada en çok konuşulan konu olarak bu durumun değişmesine katkı sağlamıştır.

İsrail ordusunun düzenlediği bir tur kapsamında Gazze sınırında saldırıya uğrayan bir Yahudi yerleşim birimini gezen bazı İsrailli ve uluslararası gazeteciler, " Hamas'ın burada Yahudi bebeklerin kafasını kestiği" yönünde haberler geçmişlerdir. İsrail lehine medya üzerinde oluşturulan yoğun baskıdan dolayı kimse bu haberi sorgulayarak teyit etme cesareti gösterememiştir. Ajans ise bu haber düşer düşmez İsrail ordusu sözcüsünü arayarak bunun doğru olup olmadığını sormuştur. Muhtemelen konunun bu kadar büyüyeceğini o an fark edemeyen sözcü, bu haberlerin yalan olduğunu, kafası kesilen bebek bulunmadığını söylemiştir. İsrail ordu sözcüsünün bu açıklamasını kayıt altına alan Ajans bunu hemen son dakika olarak geçmiştir. Ajans'ın bu haberi, sadece İngilizce X hesabından dakikalar içerisinde milyonlarca kişiye ulaşmıştır.

O gün sabah "Kafası kesilen İsrailli bebeklerin fotoğraflarını gördüm" diyen dönemin ABD Başkanı Joe Biden, Ajans'ın bu haberi üzerine Beyaz Saray tarafından yapılan resmi bir açıklama ile söz konusu ifadelerini yalanlamak zorunda kalmıştır. Beyaz Saray, Biden'ın böyle bir fotoğraf görmediğini itiraf etmiştir. Bu olay aylarca konuşulmuş ve İsrail propaganda makinasının dezenformasyonunun önüne geçen en önemli köşe taşı olmuştur.

Kanıt Kitabı Tarihe Işık Tutacak

Anadolu Ajansı'nın sahada çıkardığı bu işler görselleriyle birlikte *Kanıt* isimli bir kitapta toplanarak yayınlanmıştır. İlgili görsellerin yanında İsrail'in bu yaptıklarının hangi uluslararası kanuna göre neden suç olduğuna dair hukukçuların görüşleri yer almıştır. Uluslararası mahfillerde büyük ilgi gören kitap hem Batı hem de Doğu'da birçok siyasetçi ve devlet yetkilisinden övgü almıştır.



Kanıt, Tanık ve Sanık kitapları üçlemesiyle konunun takipçisi olan Ajans, soykırımın kanıtlanması, sorumluların yargılanması ve bir daha yaşanmaması amacıyla yürütülen Türk dış politikasını medya alanında destekleyen önemli bir rol üstlenmektedir.

Karabağ İddiaları

2. Karabağ Savaşı ve Azerbaycan'ın Karabağ antiterör operasyonu dezenformasyon içerikleriyle gündem olmuştur. Uluslararası ortamda yapılan çarpıtma haber, analiz ve yorumlarla gündeme taşınmıştır. Dünya kamuoyuna yönelik algı çalışması yürütülmüş; bölgedeki sivillerin durumlarına ilişkin asılsız haberler, etnik temizlik iddiaları yayılmıştır. Olayın sorumluluğunu Azerbaycan'a yükleyen bazı yabancı medya kuruluşları, yaşananlar taraflı bir dille sunmuştur. Anadolu Ajansı, Karabağ Savaşı ile ilgili yapılan gerçek dışı ve çarpıtılarak verilen içerikleri alıntılarla 2. Karabağ Savaşı ve antiterör operasyon sürecinde dezenformasyonun savaş ortamında nasıl etkili bir silaha dönüşebildiğini aktarmış ve olayı kamu diplomasisi ve medya çerçevesinde değerlendiren çalışmalara yer vermiştir.



21. YÜZYILDA TÜRKİYE'NİN DİPLOMASİ SEFERBERLİĞİ

Elinizdeki kitap, Türkiye'nin 21. yüzyıldaki dış politika seferberliğini ele almakta ve kamu diplomasisi politikalarının oluşturulmasında öncü rol üstlenen kurumlarımızın çalışmalarını sizlere sunma gayesini taşımaktadır. Bunu yaparken Türk Dış Politikasının ana gündemini de detaylandırmak ve bunu Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları ve yumuşak güç kapasitesi kapsamında dile getirmektedir. Bu kitapta ele alınan ve ülkemizin medarıftiharı olan kurumlar, Türk Dış Politikasının yapım sürecinde oynadıkları rol ile Türkiye'nin bağımsızlığına, yurt dışındaki tanıtımına ve uluslararası barış ve güvenliğe katkılar sunmuş ve sunmaktadır. Ele aldığı konular ve incelediği kurumlar vesilesiyle bu kitap, gelecek nesillerin dış politika yapım süreçlerine olan ilgisini diri tutacak; devletimizin, milletimizin refahı ve bağımsızlığı için hayata geçirmekte olduğu kamu politikalarını benimsemelerine vesile olacaktır. Kitabımızın, Türkiye Yüzyılı'nın inşasına katkı sunmasını dileriz.

CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI YAYINLARI

